

1529

R 1941. 121

P R E F A Ț Ă

Pentru cercetările ce ar fi de făcut asupra descântecelor noastre, se simte necesitatea unei adunări sistematice a materialului cunoscut până acuma, răspândit în multe și diferite publicații: cărți, broșuri, reviste, foi periodice, foarte greu de găsit.

O asemenea încercare este lucrarea de față.

Pentru alcătuirea ei am utilizat tot materialul tipărit, cât a ajuns la cunoștința mea, din publicațiile anterioare, pe care am putut să mi le procur cu multe greutate, și în curgere de mulți ani, cum și materialul inedit din Biblioteca Academiei Române.

În volumul acesta sunt concentrate peste 2500 descântece.

Dacă am întâlnit multă bunăvoință, din partea unor persoane care mi-au dat ajutor la alcătuirea acestei lucrări, am întâmpinat, în același timp, destulă indiferență — ca să nu zic altfel — din partea unor oameni cari ar fi putut să se manifesteze în altfel.

Cele ce voi spune, ar putea să fie o contribuție la un capitol al unei Istории a Muncii intelectuale în România.

În savanta lucrare: « La Fascination », publicată de Tuchmann, în « Mélusine », am găsit citat un scriitor german, *Helm*, care a publicat, într-o revistă, un studiu: « Incantamenta magica graeca-latina », scos apoi și în volum.

Se înțelege că nu puteam să închei lucrarea mea, fără să cunosc volumul lui *Helm*.

Librarul Harrassowitz, din Leipzig, care poate să procure orice carte, tipărită în orice parte a lumii, nu cunoșteă un scriitor *Helm*, necunoscut tuturor librarilor și anticarilor din Germania, cărora m'am adresat.

Mi-am îndreptat rugămintea către d-l I. Bianu, pe atunci bibliotecar al Academiei Române; a întreprins și d-sa o goană

după această carte, și a căpătat, totdeauna, acelaș răspuns: nu există un scriitor *Helm*.

Intr'un târziu, după multe luni de așteptare, d-l Dr. H. Jarník, profesor la Universitatea din Brno, înștiințează pe d-l Bianu că autorul volumului « Incantamenta magica graecolatina » nu se numește *Helm*, ci *Heim*, și că volumul acesta se găsește în Biblioteca Universității din Cernăuți, de unde l-am putut obține, grație intervenției d-lui Bianu.

Tot d-l Bianu mi-a înlesnit lucrarea aceasta, punându-mă în putință să cercetez cărțile din Biblioteca Academiei Române, și comunicându-mi tot ce apărea nou, în literaturile străine, cu privire la studiul meu.

D-lui Bianu, deci, îi aduc, și pe această cale, călduroase mulțumiri.

În 1907 apăruse o lucrare în două volume: « Culegere de descântece din județul Romanai, adunată și întocmită de Dr. Daniil Ionescu, medic primar al județului Romanai, și Alexandru I. Daniil, student în farmacie », volume tipărite la Institutul de Arte grafice « Minerva », din București.

Librăriile din Capitală nu mi-au putut procura cele două volume; nici chiar « Minerva »; autorii tipăriseră cele două volume pe socoteala lor, și nu se găseau prin librării.

M'am adresat unei librării din Caracal; nu mi-a răspuns.

M'am adresat direct autorului, d-l Dr. Daniil Ionescu, la Caracal, rugându-l să dea dispoziție unei librării din localitate, să-mi trimeată volumele contra ramburs, oricât ar fi prețul lor.

Nu mi-a răspuns, nici la alte două scrisori.

Am crezut că, poate, d-l Dr. Daniil Ionescu nu mai este în Caracal; dar, răsfoind un dosar al tribunalului Suceava, am dat peste un certificat medical eliberat cu zece zile mai înainte, de « medicul primar al județului Romanai », iscălit foarte citeț, de d-l Dr. Daniil Ionescu.

Bănuind că s'ar fi putut întâmpla să se piardă primele scrisori, i-am scris din nou, de astădată recomandat.

Nici până în ziua de astăzi nu am primit vreun răspuns.

În Iași, la un anticar, am găsit volumul I din lucrarea pe care o căutam ca iarba de leac, iar volumul II mi l-a împrumutat un prieten, și... l-am copiat în întregime.

Tot pe atunci, în 1912, m'am adresat unui savant, într'o țară străină.

D-l Dr. M. Gaster, care locuia și pe atunci în Londra, publicase, în « *Literatura populară română* » și în « *Chrestomathie roumaine* », bucăți din descânțele găsite în numeroasele manuscrise din biblioteca sa. L-am rugat, dacă-i este cu putință, să copieze în întregime descânțele și să mi le trimeată, cu învoire de a le utiliza în lucrarea mea.

Peste câteva zile primesc răspunsul d-lui Dr. Gaster: bolnav de ochi, nu poate, deocamdată, să-mi îndeplinească dorința; așteaptă, însă, un prieten, care îl va ajuta.

N'au trecut două săptămâni, și am primit, dela d-l Dr. Gaster, 21 de fotografii splendide a paginilor din manuscrisele sale, pe care erau descânțele. Următoarea scrisoare însoția această bogăție de documente:

Mă bucur că în fine am reușit a adună toate descânțele din manuscrisele mele și ți le trimit aci alăturat în 21 de fotografii. În acest fel, d-ta ai o copie aidoma a originalelor și vei putea face o transcriere corectă din toate punctele de vedere.

Vei vedea că ele sunt scoase din trei manuscrise ale mele, anume din :

1. Cod. 57 din anul 1780—1810, paginile 47—51;
2. Cod. 66 din anul 1820—1850, paginile 351—352;
3. Cod. 94 din anul 1784, paginile 109 a—112 b;
4. Câteva descânțele, din care am publicat o parte în *Literatura populară*, pagina 419.

Nu știu dacă mai am ceva, dar aceasta este tot ce am putut găsi.

Sper că aceste fotografii îți vor fi de folos pentru complectarea cărții d-tale, și d-ta te vei putea folosi de ele, și poți să reproduci una sau alta, sau toate în facsimile.

Se înțelege că aceste fotografii sunt un dar din partea mea, și un mic prinos adus muncii d-tale stăruitoare de atâția ani pe câmpul folkloric.

Cu stimă,
Al d-tale devotat
M. GASTER.

În Biblioteca Academiei Române sunt câteva manuscrise în care se găsesc descânțece. Prietenul G. T. Kirileanu a avut bunătatea să le cerceteze, să le copieze, și astfel să le pot utiliza în lucrarea mea.

D-lui Dr. M. Gaster și prietenului G. T. Kirileanu le datoresc recunoștință, pentru ajutorul ce mi-au dat.

* * *

Chipul cum am rânduit materialul în această lucrare, se vede din paginile ce urmează.

Este în afară de orice îndoială că au rămas necercetate de mine unele broșuri, unele reviste și gazete în care s'au publicat și descânțece, și mai cu seamă din Ardeal; au rămas necercetate, pentru că nu mi-a fost cu putință să dau peste ele. Nu se vor fi găsimd, unele, nici în bogata Bibliotecă a Academiei Române. Nu cred, însă, că între documentele ce mi-au rămas necunoscute, se vor fi găsimd lucruri care să nu fie cuprinse în marea mulțime a materialului pe care l-am avut la îndemână.

Nu am socotit, între descânțece, amuletele, și nici nu am avut intenția să fac o lucrare de medicină populară. De aceea nu am menționat practica descânțecelor.

Folticeni, 18 Septembrie 1930

ARTUR GOROVEI

DESCÂNTECELE ROMÂNILOR

STUDIU DE FOLKLOR

DE

ARTUR GOROVEI

MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE

Ședința dela 19 Decembrie 1930

PARTEA I

CREDINȚA ÎN EXISTENȚA DIAVOLULUI

Toate popoarele din lume și din timpurile cele mai vechi, despre care știința de astăzi are urme, au crezut și cred în existența unui geniu al răului, pe care noi îl numim *Diavolul*, în veșnică luptă cu geniul binelui, pe care noi îl numim *Dumnezeu*.

Egiptenii, cari se credeau poporul cel mai vechiu din lume, și ai căror preoți spuneau lui Herodot: « Voi, grecii, sunteți niște copii », aveau ca principală divinitate un Zeu-Soare, Osiris, care știe tot, care există dela început. Acest Osiris ducea luptă crâncenă contra întunericului, personificat prin zeul Set, sau Sutek, numit încă și Baal: lupta dintre bine și rău, simbolism comun tuturor mitologiilor.

« În Set se personifică tot ce este mai rău în natură. El eră zeul dezordinei, al luptei, al vicleniei și se credea că de ordinea lui ascultă toate flagelele destructoare, animalele sălbatece, reptilele veninoase »¹⁾.

La Chaldeenii există o demonologie foarte rafinată. La dânșii eră « o lume completă de spirite răufăcătoare, ale căror personalități sunt deosebite cu îngrijire, care au atribuțiuni determinate cu precizie, și o ierarhie clasificată cu măiestrie »²⁾.

¹⁾ François Lenormand, *La magie chez les Chaldéens et les origines accadiennes*. Paris, Maisonneuve et C-ie, 1874, p. 85.

²⁾ *Idem*, p. 22.

Chaldeenii credeau în existența unor genii ale răului, niște semi-zei, sau niște zei inferiori, grupați în cinci ranguri ierarhice, în cinci clase, și fiecare clasă cuprinzând grupe de câte șapte, număr misterios și magic.

Demonii chaldeenilor erau de două soiuri. « Cei mai puternici, și de cari se temeau ei mai mult, ău un caracter cosmic, a cărora acțiune se exercitează asupra ordinii generale a naturii, și cari pot să o tulbure prin răutatea lor. Acești demoni lovesc pe om, producând răul, care vine din mijlocul prăpastiei. Aceste ființe răufăcătoare sunt în strânsă înrudire cu niște spirite elementare, care nu sunt în rândul demonilor, dar care spirite sunt considerate rele în ele înșile, după eum spun textele chaldeene. Aceste sunt spiritele câtorva vânturi particulare, a cărora suflare arzătoare și nesănătoasă, în condițiunile proprii climatului Chaldeeii, ajută desvoltarea bolilor. Ceilalți demoni sunt mai direct amestecați în incidentele ordinare ale vieții pământești. Ei neliniștesc de obicei pe oameni, le întind curse și le pricinuesc rele »¹⁾.

Un text chaldean, o conjurație, zice:

Ei, produse ale iadului — în sus (văzduh) fac tulburare, în jos (pe pământ) fac confuzie. Ei pătrund din casă în casă, — se strecoară pe uși ca șerpii. Ei împiedică pe femeie de a fi fecundată de bărbat; ei răpesc copilul de pe genunchii tatălui; ei alungă pe femeia liberă din casa în care a născut; ei au glasul care strigă și care urmărește pe om²⁾.

Acești demoni își fac locuința obișnuită în locurile sălbatice; de acolo ies și vin să rățăcească prin paragini locuite, ca să neliniștească pe oameni. Se enumeră demonii după locurile în care trăesc: deșertul, vârfurile munților, bălțile pestilențiale, marea. Dar mai cu seamă pustiul este adevărata lor locuință³⁾.

Intr'un cuvânt: demonii și spiritele bolilor ies din iad, și lor le place întunerecul din care s'au născut.

Credința în diavol eră tot așa de înrădăcinată și la Indieni.

¹⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 25.

²⁾ *Idem*, p. 28.

³⁾ *Idem*, p. 29.

India a avut demonologia și magia ei. În Veda se vorbește de spirite răufăcătoare, veșnic în luptă cu divinitățile, veșnic vrăjmașe omului; și Arya invoacă într'una pe Indra contra demonilor, înfățișat sub diferite forme de oameni și de animale, care apar sub chip de câine, de lup, de pisică sau de vultur. Afară de aceste ființe necurate, sunt încă o mulțime de Asura, adevărați demoni, personificări ale întunecului, în fruntea cărora este Vriștra ¹⁾.

Locuitorii Siriei și ai Palestinei credeau în diavol. Dela acești din urmă, această credință a trecut la Israeliti, cari modificându-și cu încetul primele lor credințe în existența unui « înger al morții », sau « înger exterminativ », au ajuns a face din el un adevărat demon ²⁾.

Musulmanii, cari au împrumutat atâtea idei dela Evrei, le-au luat demonologia, astrologia, în fine, toate superstițiile magice Ginii, sau geniile menționate în Coran, și de cari au groază discipolii lui Mahomet, iau, la ei, locul demonilor. Se povestesc aproape aceleași lucruri, ca și de către rabini, pe socoteala îngerilor. Acești demoni apar sub forma de monștri și animale ³⁾.

După teoria oficială a religiunii chinezilor, demoni nu există, pentru că toate calamitățile publice și private sunt consecințele păcatului, și semnele mâniei cerești; cu toate acestea, clasele populare cred în existența spiritelor rele. În sate se face și acuma, ca pe timpul lui Confucius, ceremonia *No*, pentru a alungă demonii. Un spirit rău, de care se tem mult chinezii, este acel al secetei, numit *Po* sau *Pa*, pe care și-l închipuesc în forma unui om scurt, îmbrăcat în zdrențe, care merge repede ca vântul, și are un ochiu în frunte. Un alt spirit rău este *Ma-Po*, care vatămă pe cai, și căruia i se fac sacrificii în timpul iernei. Animalele veninoase deasemenea sunt considerate ca un fel de spirite rele, pe care le alungă cu ajutorul unor conjurațiuni ⁴⁾.

Grecii credeau, deasemenea, în existența diavolului.

¹⁾ L. F. Alfred Maury, *La Magie et l'Astrologie dans l'antiquité et au moyen-âge*, p. 201. Paris, Librairie Académique Didier et C-ie, 1866.

²⁾ Maury, *l. c.*, p. 296.

³⁾ *Idem*, p. 193.

⁴⁾ Girard de Rialle, *La mythologie comparée*, tom. I, p. 215. Paris, 1857.

După concepția homerică, eroii greci erau reprezentați sub formă omenească, dar în proporții cu mult mai mari decât ale noastre, și eroii se confundau cu demonii. « Numele de demon (*δαίμων*), se aplică la început ființelor divine, și într'un înțeles mai restrâns înseamnă orice divinitate inferioară. Astfel, eroii erau înglobați în categoria demonilor. Mai târziu, epitetul demon fu întrebuintat, indiferent, și chiar de preferință, în loc de acel de erou (*ἦρως*), căci morții fiind arătați cu acceptațiunea generică *eroi*, se deosebiau mai bine, prin epitetul de *demoni*, de acei cari fuseseră ridicați la condiția de semi-zei. Asupra naturii acestor demoni, Grecii aveau numai noțiuni imperfecte, și nu-și explicau generația lor »¹⁾.

Influența de Greci, Romanii credeau, ca și aceștia, în existența demonilor, întrucât doctrinele grecești se întinseseră la Roma, în clasele conducătoare. Astfel Julian, adept pasionat al neoplatonismului, eră înconjurat mereu de zodieri, aruspici, ierofanți²⁾.

În altă parte a lumii, popoare care trăesc sub alt climat, au aceeaș credință în existența diavolului. Finezii « admit două lumi în antagonism: lumea zeilor și a spiritelor bune, și lumea demonilor; a luminii și a întunerecului; a binelui și a răului. Dar amândouă lumile acestea ei le pun pe pământ, în loc de a-și închipui că demonii ies din adâncul pământului; ei cred că există o regiune binecuvântată, *Kaleva*, situată sub acțiunea directă și binefăcătoare a razelor soarelui, și regiunea sinistă a lui *Pohja*, care sfâșie oamenii și înghite eroii, unde locuesc demonii și unde este locuința morților, *Tuonela*, guvernată de *Tuoni*. Finezii își închipuie că regiunea lui *Pohja* este în pustiiurile dela Pol, în hotar cu Laponia. Acolo își au locuința vrăjitorii, și demonii ațin calea oamenilor. Pentru imaginația Finezilor, câmpiile înghețate ale țării Laponilor sunt, ca și pentru Accadieni, nisipurile din deșerturile Arabiei, o regiune blestemată, un adăpost al spiritelor rele.

« Născuți în întunerecul lui *Pohja*, demonii se împrăștie în toate părțile universului, ducând cu ei turburare și prăpăd.

¹⁾ L. F. Alfred Maury, *Histoire des religions de la Grèce antique*, I, p. 565. Paris, 1857.

²⁾ Maury, *La Magie*, p. 92.

Din pricina lor se rătăcesc vânătorii; ei aduc bolile; ei turbură liniștea nopților, înmulțesc lupii și vulpile; aduc, în sfârșit, toate suferințele iernii boreale, așa de tristă și așa de desnădăjduită. Mitologia Finezilor nu se mărginește să inventeze clase de spirite rele, de demoni, pentru toate soiurile de nenorociri și suferinți; ea, sub o formă mai copilărească și mai omenească, exprimă penetrația influenței lor rele în întreaga lume, în care luptă și caută să distrugă opera zeilor și a genilor bune. Principiul rău e personificat în uriașul *Hiisi*, care are nevastă, copii, cai, câini, pisici, toți îngrozitori și răi ca el, într'un cuvânt, are casa completă a unui șef de trib. *Hiisi* își întinde influența pretutindeni; servitorul său e stăpân peste munți, un alt servitor e stăpân peste ape; pasărea sa duce răul în aer; calul său străbate câmpiile și pustiurile; pisica sa răspândește groaza și silește pe tâlhari să-și mărturisească faptele, prefăcând astfel, câteodată, în bine acțiunea sa rea. *Hiisi*, alergând călare, pe câmpii, pe când pasărea sa îl urmărește în aer, pare să fi fost, la origină, o personificare a vântului înghețat și omorîtor dela Nord. Finezii făcură, din el, unul din cei mai teribili demoni, după cum *Accadienii* făcuseră un spirit din vântul de Sud-Vest, care producea, în țara lor, efecte tot așa de funeste, prin grozăvia căldurii »¹⁾).

Primii creștini, neputând să lepede în totul vechile credinți în care au fost crescuți ei și neam de neamul lor, au rămas tot sub stăpânirea superstițiilor grosiere ale popoarelor din Orient, pentru care diavolul era stăpânitorul absolut al unei întregi părți din Univers. Creștinii atribuiau demonilor toate minunile pe care le atribuiau păgânii zeilor lor. « Pentru creștini, politeismul se transformase în adorarea îngerilor căzuți, a puterilor infernale, și era în realitate o curată demonologie. Aceasta este teoria dezvoltată la părinții Bisericii, și în special la apologistul și istoricul Eusebiu, care, în scrierea sa « Pregătirea evanghelică », zice: « Idolatria este adorația nu a demonilor buni, ci a acelor răi și mai perversi ». Ei atribuiau demonilor nu numai aplecările rele ale oamenilor, actele lor criminale, dar și fățarnicia și păcatul. Creștinii credeau că

¹⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 239.

demonii ies din locurile în care sălășluiesc: din pustietăți, din țintirime, din locuri infecte, pentru a ispiti pe sfinți și a înșelă pe cei lesne crezători.

Influențați de ideile evreilor, Alexandrinii și aderenții lor asimilau, cu îngerii evreilor, o parte din demonii lor, și întrebuințau pe rând aceste două denumiri: *îngerii* sunt demoni buni, *Satan* și ceata sa necurată fac parte din categoria a doua.

«Doctrinile neoplatoniciene întăreau pe neofiți în părerea ce-și făcuseră despre politeism. Filozofii, punând demonii în locul zeilor homerici, fruntașii credinței celei nouă a creștinismului, vedeau în aceasta dovada chiar a caracterului demoniac al politeismului antic. Negându-se că eră numai o simplă confuzie de cuvinte, ei se sprijiniau pe însăși vorbele filozofilor, pentru a stabili că zeii, ca Pluton, Hermes, Hecate, Serapis, aveau un caracter infernal: identitatea între aceștia și puterile Infernului, lor le părea evidentă. Neoplatonicienii susțineau că la oracole nu răspundeau zeii, ci demonii; din aceasta creștinii făcură credința că, în realitate, Satan și îngerii săi vorbiau în temple. Astfel conceput politeismul de creștini, toate riturile păgâne, ca și operațiunile teurgice, intrau în categoria acestor operațiuni magice, oprite de legea lui Dumnezeu, și a cărora consecință eră de a stabili, între om și demoni, o legătură uricioasă. Lipsiți de cunoștințele trebuincioase pentru a pătrunde legile care cârmuesc Universul, primii creștini, ca și păgânii și ca și neoplatonicienii, credeau că în toate fenomenele naturii este intervenția unor puteri supranaturale. Fenomenele atmosferice, meteorele, erau manifestări ale spiritelor cerului sau a infernului, după caracterul lor binefăcător sau răufăcător. După opinia lor, îngerii vegheau asupra diferitelor părți din natură, pe care demonii căutau să le turbure, și din această pricină le atribuiu producerea vânturilor și a furtunilor ¹⁾. Ideia aceasta a fost cu atât mai bine primită, cu cât ea domniă mai pretutindeni, cu excepția unui mic număr de oameni, cari observaseră natura, dar cari erau socotiți drept atei sau necredincioși. Toate superstițiile păgânilor trecură, în

¹⁾ De aici obiceiul, la creștini, de a trage clopotele în vreme de cumpănă, pentru a alungă pe Necuratul.

mod firesc, la neofiți, cari nu puteau să lepede, în totul, credințele cu care fuseseră nutriți. Astfel, creștinii continuară a crede în puterea descânteceilor, a presupune că se pot evoca morții, și că demonii se pot înfățișa sub mii de chipuri, sub formă de animale, de spectre, de monștri, și deși în teorie erau în contra întrebuițării magiei, totuș erau convinși de realitatea efectelor ei. Deși Biserica consacrase virtutea oarecăror formule și întrebuițarea unor adevărate amulete, consideră ca o impietate de a recurge la nume auguste și divine, pentru a asigura, după cum făceau Gnosticii, izbânda unei întreprinderi, îndeplinirea unei speranțe sau dobândirea unui bun. Gnosticii, a căror religie eră un amestec de vechi credințe elenice și orientale, cu ideile creștine, aveau mare încredere în descântece și în talismane; în formulele lor de rugăciuni și de conjurații, ei confundau numele ebraice ale lui Dumnezeu, ale îngerilor, ale patriarhilor și numele unei mulțimi de divinități străine. Doctorii Bisericii vedeau, în aceste formule bizare, exorcisme și farmece prin care se chemau demonii și erau supuși să execute voințele noastre culpabile, și astfel a târî omul spre pierderea lui »¹⁾.

Creștinismul a dus o luptă crâncenă în contra idolilor filozofiei elenice, și templele au fost dărâmate pretutindeni unde creștinii și-au înfipt stăpânirea. Politeismul oficial eră distrus, dar credința în existența și în puterea diavolului nu a fost desrădăcinată. În Grecia, în Asia Mică, în Italia, în cursul evului mediu, această credință persistă în o mulțime de superstiții populare și obiceiuri, și acei cari le practicau, pentru a scăpa de asprimea legilor, care pedepseau cultul păgânismului, se ascundeau sub haine creștine. Serbările prin care, mai înainte vreme, erau celebrate vechile divinități, se transformaseră acuma în cultul sfinților. Aceste solemnități, care plăceau popoului, prin caracterul lor sgomotos și glumeț, erau îngăduite de netoleranța ortodocșilor. Italia, și mai cu seamă Italia meridională, păstrează încă, în solemnitățile sale religioase, urmele păgânismului. Procesionile care se făceau odinioară pentru zei,

---

¹⁾ Maury, *l. c.* (Extras din capitolul intitulat: « Lutte du Christianisme avec la Magie »).

se fac acuma pentru sfinți. Cultul popular al Madonei, la Neapole, este vechiul cult al Vestei și al zeiței Ceres. Vechile serbări în onoarea zeiței Ceres-Libera și ale soțului ei Bacchus, sau Liber, trăește în faimoasa procesiune făcută pentru « Madonna dell'arco », în care pelerinii se întorc dansând tarantela, în sunetul instrumentelor, când toți își împodobesc fruntea cu iederă, cu flori, purtând adevărate tirse, și credincioșii sunt trași în care împodobite cu frunziș. În fiecare bordeiu napolitan ard lampe înaintea Fecioarei, care a înlocuit pe zeii Lares; aceste icoane venerate se moștenesc din tată în fiu, și sunt implorate la orice nevoie, având în ele credință mai puternică decât în Dumnezeu, ceea ce se petrece și la Români de pretutindeni. În Franța, iertăciunile (les pardons), kermesele, păstrează deasemenea un caracter cu totul păgân. Mult timp au subsistat, în acea țară, obiceiuri care datează din timpuri anterioare introducerii Evangheliei; fondul acestor obiceiuri erau pompe sau procesiuni, ca și la serbările păgâne, și de obicei, în fruntea acestor procesiuni era purtată câte o icoană, care înlocuia pe vechiul idol, după cum se obișnuiește încă și la noi, de a se face procesiuni, cu icoanele în frunte, pentru a aduce ploaie sau pentru a împiedeca oarecari calamități. Obiceiul italian de a onora sfinții și pe Fecioara Maria cu un cult particular, este o rămășiță a politeismului roman, care celebră, la anumite epoce, serbarea divinităților unor anumite temple, dupăcum cultul icoanelor, la noi, are aceeaș origină păgână.

În Grecia, Fecioara Maria a înlocuit pe Aphrodita. Sfinții, cu atribuțiunile lor diferite, amintesc pe vechii zei: Sfântul Neculai liniștește furtuna, putere atribuită, la Corfu, lui Sf. Spiridon; Sf. Gheorghe este protectorul agricultorilor; lui Sf. Dumitre se închină ciobanii, iar Sf. Ilie a luat locul Soarelui. În descântecel grecești găsim un exemplu de tranzacție prin care creștinismul a adoptat credințe păgâne, prea adânc înrădăcinate pentru ca să fie înlăturate. Numele de zei păgâni, care trebuie să fi figurat în vechile farmece, fură înlocuite prin acele de sfinți și de martiri, profeți și îngeri și panteonul ebraic a fost stabilit în locul celui elenic.

« Acelaș proces se găsește în cele mai multe dintre țările unde creștinismul a înlocuit un cult mai vechiu, de pildă în

Rusia. Profetul Elijah, care printre slavi a moștenit atribuțiunile zeului tunetului, Perum — reprezentant al teutonicului Thor — în Panteonul modern grec, pare că umple tronul lăsat gol de vechiul Ilios, Soarele, sau de Apollo, zeul luminii. Cele mai înalte vârfuri de munți sunt de obicei închinat lui, și sunt considerate adesea ca moaște ale sale. Ca și Apollo, el e privit de mult timp ca vindecător, o însușire recunoscută de către Biserică, în a cărei istorie a sfinților el e descris ca împuternicit să alunge bolile și să curețe leprele; pretutindeni împrăștie leacuri la acei cari îl cinstesc. Asemănarea între numele *Ilias* și *Ilios* pare să fi ajutat, dacă nu a dat naștere chiar, la această identificare de litere. Nebunii și toate persoanele posedate de diavoli sunt recomandate milei sfântului Anton, ale cărui fapte celebre în câmpul viziunii și ispitei diavolești, îl fac un patron potrivit al pacienților atinși în modul acesta. Schilozii și orbii au un ajutor în «sfântul de toate îndurător». Sfântul Modestos, de acord cu umilința cerută de numele său, e mulțumit cu o practică de medic veterinar, și e foarte respectat de păstori și de agricultori. Sfântul Neculai e respectat mai mult de către călătorii pe mare. Nu este corabie, pe apele grecești, care să nu aibă icoana sfântului la pupă, cu o lampă care arde în fața ei, sau cu o icoană în argint a sfântului, fixată în catarg. În timp de furtună, numele sfântului Neculai se ridică instinctiv la buzele marinarului grec, și lui i se promit lumânări și alte daruri. El este, pentru marinarul modern, ceace Poseidon eră pentru strămoșii săi. Focurile Sf. Elmo, pe care cei vechi le atribuiau Gemenilor, zeitățile tutelare ale marinarilor, sunt numite de către marinarii greci moderni: «diavoli». Ei le privesc ca semne de dezastre și încearcă să le înpăimânte cu descântece și sgomote puternice. Iată, deci, un exemplu de zeități păgâne binefăcătoare degradate în rândul diavolilor răi, un proces care se manifestă prin multe alte exemple »¹⁾.

În Italia, sfântul Anton a luat locul zeului Consus sau Neptunus Equester, zeul curselor dela circuri, și a devenit patronul

¹⁾ C. F. Abbott, B. A. Emmanuel College, Cambridge, *Macedonian Folklore*, pp. 238—241. 1903.

cailor. La Romani, marile serbări ale circului (Magni circenses ludi) se celebrau la o epocă apropiată de data actuală a prăznirii acestui sfânt, când se încureau caii, obicei practicat apoi în Italia, și conservat și la noi, unde, în Muntenia și Ardeal, se încurează caii în ziua de Sf. Toader¹⁾, și care — după cum spune Marian — nu e un sfânt în înțelesul Bisericii, adică un bărbat care ar fi trăit cândva, și în urma faptelor sale ar fi fost declarat de către Biserică sfânt, ci pur și simplu o ființă mitologică²⁾ un adevărat patron al cailor, onorat cu un cult special³⁾.

Procesiunile și rugăciunile pe care le făceau, odinioară, preoții și augurii, pentru vii, plantații și salvarea poporului, au fost consacrate, sub o formă nouă, în Rogațiuni. Semnul crucii, apa sfințită (aghiazma), Agnus Dei, înlocuiră, ca talismane, vechile farmece și descântece, atribuindu-le, pe rând, aceleași efecte precatorii și conjuratorii. În loc de a conjura furtunile prin sortilegii, creștinii le stâmpărau făcând, cu crucea, semnul crucii spre cele patru puncte cardinale, și stropind cu apă sfințită, datină obișnuită și astăzi la noi, alătura cu credința în Solomonari, cari știu să închege apele și să oprească grindina la hotare.

Vechile amulete au fost înlocuite prin Agnus Dei, care se împărțiau poporului, și ale căror virtuți Papa Urban V le înșiră în versurile ce se cetesc la un ceremonial roman trimis de el Împăratului Grecilor⁴⁾. La noi, întrebuintarea talismanelor, amuletele păgâne, este o datină permisă de biserică, alătura cu adevăratele urme păgânești, tolerate și adeseori patronate de servitorii Bisericii. Iconițele și cruciulițele care se poartă la gât, bucăți din pretinse racle ale diferiților sfinți,

¹⁾ S. Fl. Marian, *Serbătorile la Români*, II, p. 77.

²⁾ *Idem*, p. 36.

³⁾ « Și mai ales dacă vreo fată mare necinstește prin vreun lucru femeiesc nepotrivit ziua aceasta, atunci Sân-Toader trimete pe caii săi, cari, prefăcuți în cei mai voinici și frumoși feciori, o pândesc, și, sub pretext că vor s'o petreacă la joc, o răpesc. Și nici o fată nu poate scăpa de dâșii, doară numai în cazul acela când, prigonită fiind, ajunge acasă la sine și răstoarnă toate vasele cu gura în jos. Din cauza aceasta apoi nici o fată mare nu părăsește bucuroasă casa în ziua de Sân-Toader ». Marian, *l. c.*, p. 38.

⁴⁾ Agnus Dei fulgura desursum depellit et omnem malignum peccatum frangit, virtutem destruit ignis, de fluctibus eripit undae. Maury, p. 156.

sticlute cu sfântul mir sau cu apă sfințită, au tot acelaș caracter de amuletă, feritoare de orice primejdie, cași capetele de cal înfipite în stâlpii gardului, ca să înlătore holera la oameni sau boala pasărilor, ca și multe alte obiecte, cunoscute sau preparate de vrăjitoare, și vândute aceloră cari au credința că e bine să le poarte în diferite scopuri, care uneori nu se pot mărturisi.

Acuma nu se mai preziceă viitorul, ca în vechime, ci cu ajutorul Bibliei, care se deschideă la întâmplare, și după litera tipărită pe prima sau pe a doua pagină, asemuiă și destinul omului, lucru practicat astăzi la noi, după cum ne încredințează un bun cunoscător al datinelor noastre, și care spune: « Dapoi cu căutatul în pravilă... Sunt încă preoți la cari se duc oamenii pătimași de cutare boală ori năcaz, spre a le da în pravilă, și preotul le deschide o carte bisericească, de obicei evanghelia, așa la întâmplare, și unde se deschide, citește și se leagă de cutare cuvânt care i se pare nimerit, și-l potrivește, spunând omului pricina boalei, sfârșitul ce-l așteaptă și câte sărindare să dea și la câți preoți: un fel de oracol! Obișnuit, căutatul în pravilă se face după slujba sfântului maslu »¹⁾.

Oracolii nu mai aveau glas, dar i-au înlocuit mormintele martirilor. Acuma nu se mai dădeă preoților țidula scrisă, cu întrebarea la care zeii trebuiau să răspundă, ci se puneă țidula pe mormântul sfântului, care, după câtva timp, dădeă răspunsul. Pentru a vindecă rănile, se recită acuma Tatăl nostru, și se atribuiu relicviilor toate efectele pe care cei vechi le atribuiu descântecele și talismanurilor.

În Galia, în Marea Britanie, în Germania și în regiunile septentrionale, unde evanghelia a pătruns destul de târziu, înlocuirea riturilor păgâne cu practicele creștine, s'a făcut oridecâteori erau de natură să fie sanctificate. Biserica însăș a îngăduit apostolilor ei să facă acest compromis cu superstiția

¹⁾ Gh. T. Kirileanu, în « Șezătoarea », IX, p. 85: « Sunt preoți sau călugări cari au darul tămăduirii, și cetind moliftele Sf. Vasile, scot pe dracul și omul rămâne sănătos. Pe urmă dracul se anină de acel preot, și caută să-i facă ispite ». S. Mihăilescu, în « Șezătoarea », IV, p. 180, vorbește de preoți sau călugări cari au darul tămăduirii, și cetind moliftele Sf. Vasile, scot pe dracul și omul rămâne sănătos. Simion T. Kirileanu, în « Șezătoarea », XVIII, pomenește de preotul Todică, de pe valea Bistriței, care aveă acelaș dar.

populară. Așa se explică existența și astăzi, în aceste locuri, a urmelor vechiului cult. Banul care se dădea lui Caron, se pune astăzi în gura mortului, precum se face și la noi; statuia Cibelei eră cufundată în apă, ca să aducă ploaie, ceea ce acum se obține aruncând în apă statuia unui sfânt, cum se face la noi astăzi, aruncând în fântână o icoană, obicei cunoscut mai în vechime și în Germania, unde se aruncă în apă icoana Sf. Urban și a Sf. Pavel.

Multe sunt practicile creștine care au înlocuit riturile păgâne, cu aprobarea Bisericii, până ce și cultul phalusului a fost sanctificat sub o formă ascunsă. În Orient, acest cult s'a conservat la Ismailiteni. În Occident, în capela Saint-Vit sau Saint-Fix, lângă Schwitzerhoff, se păstrează un phallus, și femeile bolnave, sau care vor să devie mame, se închină acestui sfânt. La biserica din Moutier, în Bresse (Franța), este o piatră rămășiță dintr'un vechiu phallus, numită «piatra sfântului Vit», despre care se crede că are darul de a întări pe copil. Statuele sfântului Vit au fost puse la răspântiile drumurilor, în locul idolilor pe cari îi întrebuițau cei vechi.

Biserica, pe cale oficială, căută să combată influența păgânismului asupra cultului, și dacă în biserică putea să aibă oarecare control, nu avea nici o putere în viața privată, unde vechile superstiții se perpetuau în toată libertatea și mai mult se înrădăcinau.

De aceea catolicismul a fost nevoit să primească un număr de idei și de ceremonii din religiunile politeiste. Ceea ce combattea catolicismul, ca contrar dogmelor, și-a găsit refugiu în magie, în vrăjitorie și astrologie. Credința în demoni a rămas neclintită; vechiul Hades, și Tartarul Grecilor, Ghehena Evreilor, s'a transformat acum în Infern, sau Iadul nostru, despre a căruia realitate scriau frunțașii Bisericii, în operele lor, descriindu-l în amănunțimi.

«Se poate spune deci că în Evul mediu, Europa eră pe jumătate păgână; toate superstițiile vechi trăiau sub o mască nouă, fără ca fondul să fie schimbat. Religiile Galiei, Germaniei, Mării Britanii, ale tuturor țărilor scandinave și slave, mitologia Grecilor și a Romei, trăesc în o mulțime de legende populare, pe care astăzi le colecționăm. Aceste legende, numeroase mai

cu seamă în părțile germanice, deși prezentate sub formă creștină, sunt țesute pe un fond păgân » ¹⁾).

În timpurile moderne a fost acelaș lucru, iar astăzi, toate popoarele, mai mult sau mai puțin civilizate, cred în existența diavolului, și în puterea lui grozavă, precum cred și toate populațiile primitive de pe fața pământului.

Noi, Românii, nu facem excepție dela regula generală. La noi, credința în existența diavolului e tot așa de puternic înrădăcinată ca și la alte popoare.

Credința poporului nostru în diavol, se poate rezumă în următoarea descriere a lui, făcută de un cunoscător adânc al datinelor și credințelor noastre:

« Dracul, Satana, Scaraoschi, Ucigă-l Crucea, Diavolul, Necuratul... e dușmanul cel mai neîmpăcat al omului și al lui Dumnezeu. Dracul e suflarea cea mai rea de pe pământ; el nu vrea niciodată binele omului, ci tot răul, și chiar dacă pe pământ îl ajută pe om de se îmbogățește, aceasta o face cu scopul de a-i lua sufletul, când va muri. În Dracul sunt întrupate toate relele de pe pământ. El nu îndeamnă pe om decât la fapte rele. Unde-s beții, tâlhării, omoruri, Dracul e căpitan. Dracul e făcut tot de Dumnezeu. Lui i-a dat Dumnezeu puterea să chinuiască pe cei ce nu lucrează bine. De frica lui Dumnezeu, Diavolul se cutremură. Iadul e întruparea gospodăriei lui Scaraoschi, căpetenia tuturor dracilor. Pe Dracu l-a făcut Dumnezeu din niște îngeri ce se urcau mai sus de el. Dracul locuște în orice parte a pământului, căci așa l-a blăstămat Dumnezeu când a căzut din cer. Draci sunt în aer, în apă, pe pământ și sub pământ. Dracul se arată sub multe forme; sub forma tuturor vietăților se arată, numai în chip de vacă nu. Pe dracul greu îl cunoști uneori, și foarte ușor câte odată; el se cunoaște de pe ochi, că-i sunt roșii și scânteietori, și de pe aceea că mai mult noaptea se arată, când după el curg scânteii. Dracul de nimic nu se teme, ca de cruce: când faci cruce, el fuge în codri și în pustii. Dar, ca să nu-ți poți face cruce, el îți ia puterile, și atunci omul, de vrea să scape de el, trebuie să-și facă cruce măcar cu limba, că tot scapă. El se arată omului de cu seară și până la miezul nopții; cum vor cântă cocoșii de miezul-nopții, drăcii

¹⁾ Maury, *l. c.*, în capitolul intitulat: « La Magie et l'Astrologie au Moyen-âge. pp. 151—192.

și toate slugile lui părăsesc pământul. Tovărășie cu Dracul fac numai vrăjitorii moșnegi și babele; cu oamenii tineri, fără minte, Dracul nu face tovarășie. Celor cari fac tovarășie cu el, Dracul le dă în slujbă un drăcușor mai mititel, numit Spiriduș. Sufletul celor ce fac tovarășie cu Dracul, rămâne Dracului. Greu iese din trup sufletul celor ce s'au dăruit Dracului și au făcut tovarășie cu el. Numai slujbele sfinte cu cetanii pot desface tovarășia omului de Dracul, și chiar atunci, de ciudă, el tot face șotia omului, că-i seacă o mână, ori un picior, ca să-l pedepsească pentru necredință. Dracul intră în toate locurile, până și în biserică; în altar, însă, niciodată nu intră. În biserică nu intră când miroase a tămâie. Dracul e stăpânul tuturor comorilor îngropate de oamenii îmbogățiți prin ajutorul lui. Dacă o comoară arde, căci comorile trebuie să ardă odată pe an, dela amiază până la miezul-noptii, atunci stăpânul acelei comori e Necuratul; dacă, însă, comoara arde dela miezul-noptii înainte, e curată. Dracul are în stăpânire toate duhurile necurate; el e tovarăș cu strigoii, cu stafiile, cu mama pădurii, etc., pe cari îi împuternicește de-i ajutură. Povești cu Dracul sunt foarte multe; în multe din ele Dracul e păcălit de om. Poporul are obiceiul de zice, când pomenește numele Dracului: «cruce de aur cu noi», căci Dracul de nimic n'are frică mai mare, ca de cruce. Când trăsnește, Sf. Ilie pușcă după Dracul, pe care-l urmărește »¹⁾).

FRICA DE DIAVOL, PRICINUITORUL BOLILOR

Atribuindu-i puteri mari, și în special puterea de a face rău, oamenii tuturor timpurilor au avut frică mare de Diavol. Și frică trebuiau să aibă mare, fiindcă mare este și răul pe care Diavolul poate să-l facă.

O conjurație chaldeană descrie astfel efectele dezatruoase ale puterii Diavolului:

La cele patru puncte cardinale imensitatea invaziunii lor arde ca focul. Ei atacă în mod violent locuințele omului. În oraș, ca și la țară ei pustiesc totul. Ei obijduesc pe omul liber și pe sclav. Ei plouă ca grindina în aer și pe pământ²⁾).

¹⁾ Mihail Lupescu, în «Șezătoarea», I, p. 241.

²⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 28.

Diavolul, intrând în om, îi produce boală.

Descântelele chaldeene vădesc această credință.

Un descântec general erà acesta:

Zeul rău, demonul rău, demonul din pustiu, demonul din munte, demonul din mare, demonul din mlaștină, geniul rău, Uruku enorm, vântul rău prin el însuși, demonul rău care pătrunde în corp, care tulbură corpul.

Spirit al cerului, adu-ți aminte! Spirit al pământului, adu-ți aminte!

Alt descântesc:

Demonul care pune stăpânire pe om, gigim care face răul, produs al unui demon rău.

Spirit al cerului, adu-ți aminte! Spirit al pământului, adu-ți aminte!

După credința chaldeenilor, toate bolile sunt opera Diavolului¹⁾. Descântelele lor caută să alunge pe Diavol din om:

Nin-ki-gal, soția zeului Nin-a-zu, să-i întoarne fața în spre dânsa!
Demonii răi să iasă! să se încaiere între dânșii!

Demonul (geniul) prielnic, colosul prielnic, să intre în corpul său.
Spirit al cerului, adu-ți aminte! Spirit al pământului, adu-ți aminte!²⁾

Din descântelele chaldeene rezultă că boala, după ei, este un efect al răutății demonilor, dar, în acelaș timp, și o ființă personală, distinctă, care a pus stăpânire pe om. Acest caracter de personalitate este atribuit, mai cu seamă, în mod constant, bolilor celor mai grele pe care le cunoșteau chaldeenii: ciuma și frigurile, închipuite prin doi demoni: *Namtar* și *Idpa*, deosebiți de ceilalți demoni, având atributele personale cele mai caracteristice, socotiți cei mai puternici și mai îngrozitori.

Un fragment dintr'un text chaldean zice:

Idpa, desgustătorul, vatămă capul omului; Namtar, răufăcătorul, vatămă vicia omului; Utuc, răufăcătorul, fruntea omului; Alal,

²⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 33.

¹⁾ *Idem*, p. 10.

răufăcătorul, pieptul omului; Gigim, răufăcătorul, măruntaiele omului; Telal, răufăcătorul, mâna omului.

Utuc, Alal, Gigim, Telal, erau diferite numiri ale Diavolului.

Boala mai poate să fie dată, după credința chaldeenilor, și de către « omul răufăcător » care, prin imprecăție, adică prin ceeace numim noi « blestem », cheamă pe Diavol în ajutorul lui, și-l trimite să facă rău. Formula imprecatorie nu ațâță numai pe Diavol; ea are putere chiar și asupra zeilor cerești, și înlănțuind acțiunea lor de cuvinte, îi îndreaptă să facă rău. Formula aceasta poruncește zeului tovarăș al fiecărui om, și din protector îl preface în dușman răufăcător. Aceasta rezultă și din următoarea conjurație, care descrie efectele imprecăției, pe care are de scop de a o înlătură:

Imprecăția vatămă pe om ca un demon rău. Glasul care strigă, există asupra lui; glasul răufăcător există asupra lui; imprecăția este origina boalei. Pe acest om, imprecăția răufăcătoare îl gătuie ca pe un miel; zeul său în corpul său face rana; zeița sa îi dă neliniște; glasul care strigă ca o hienă, îl subjugă și îl domină.

Silik-mulu-ki i-a dat ajutor; cătră tatăl său Êa a intrat în casă și l-a chemat: « Tată, imprecăția este asupra omului ca un demon « rău ». Despre rău i-a zis: « Combină numărul, acest om nu-l știe; el e supus numărului ». Fiului său Silik-mulu-ki i-a răspuns: « Fiul meu, tu nu știi numărul; să-ți orânduiesc eu numărul. Ceeace știu eu, știi și tu. Vino, fiul meu Silik-mulu-ki. Dă-i o mână de ajutor. Expune ordinea destinului, manifestă ordinea destinului ».

Răule, ieși din corpul său; de-i fi o imprecăție a tatălui său, o imprecăție a mamei sale, o imprecăție a fratelui său mai mare, o imprecăție a unui om necunoscut.

Acesta e destinul pronunțat de buzele lui Êa. Ca setea (imprecăția), să fie alungată; ca nedreptatea să fie nimicită; ca păcatul să fie împrăștiat!

De acest destin, Spirit al cerului adu-ți aminte! Spirit al pământului adu-ți aminte ¹⁾.

¹⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 59.

Și să amintim, în trecut, asemănarea între imprecăția aceasta chaldeană și unele descântece ale noastre, în care se pomenește despre boala venită din blestem:

De-a fi deochiat de bărbat —
 să-i crape boășele;
 de-a fi de femeie —
 să-i crape țâțele,
 să-i curgă laptele;
 de-a fi de fată mare —
 să-i cadă cosițele;
 de-a fi de fecior —
 să-i cadă părul ¹⁾).

Imprecăția aceasta ne mai amintește și rugăciunea pentru deslegarea păcatelor, pe care preotul o cetește la capul mortului: « Și de va fi căzut omul acesta sub blăstămul tatălui său, sau sub a mamei sale... » ²⁾

Creștinii, ca și Indienii, și ca și multe alte popoare din vechime, vedeau pretutindeni numai demoni, și veșnic se păziau să nu absoarbă sau nu nu bea vreunul. « În visuri, în halucinații, ei vedeau numai demoni. Toate dorințele, toate poftele pe care ei le socoteau culpabile, cele mai mici revolte ale trupului, țipetele organismului istovit de ascetism, se traduceau, în imaginația lor, în ispite diavolești. Viețile sfinților sunt pline de asemenea aberațiuni ale spiritului religios. În veacul al IV-lea, secta mesalienilor se credeă fără încetare asediată de demoni, și nenorociții aceștia își suflau nasul, scui-pau într'una, se strâmbau grozav, pentru a nu înghți vreun diavol, și aruncau chiar săgeți contra acestor ființe invizibile » ³⁾.

Credința că Diavolul este cauza tuturor bolilor, la poporul nostru este foarte înrădăcinată, și aceasta se va vedea

¹⁾ « Șezătoarea », XII, p. 181.

²⁾ O reminiscență, în rugăciunile noastre bisericești, din imnuri chaldeene, este în rugăciunea « Impărate ceresc ». Cuvintele: « Vină și te sălășluște întru noi », le găsim într'un imn pentru prosperitatea regelui, care cere, pentru el, să fie asemenea zeilor și « să devie locuința spiritelor bune ».

³⁾ Maury, *l. c.*, p. 316.

în cursul acestui studiu, fără să mai insistăm aici asupra acestei chestiuni, pentru a nu repetă, mai încolo, aceleași lucruri.

Popoarele sălbatice se tem de Diavol, la fel ca și popoarele vechi și ca și civilizații din Europa. Ascultând ce spun călătorii despre ceea ce se petrece la Hinduși, ți s'ar părea că te găsești oriunde aiurea, chiar și în țara noastră:

« Poporul acesta are mintea îmbuibată de atâți demoni, zei și semi-zei, încât trăiește într'o veșnică frică de puterea lor. Nu este un cătun care să nu aibă un arbor sau un locușor secret, privit ca locuința a spiritelor rele. Noaptea, groaza Hindușului sporește, și numai de mare nevoie se hotărăște să iasă din locuința lui, după apusul soarelui. Dacă a trebuit să iasă din casă, pășește cu multă grijă și prevedere. Repetă descântece, pipăie amulete, în fiecare clipă spune rugăciuni și ține în mână un tăciune aprins, ca să alunge pe acești dușmani nevăzuți. A auzit cel mai mic zgomot: freământul frunzelor, zbierătul unui animal, se crede pierdut; își închipuește că-l urmărește un demon, și pentru ca să prindă curaj, începe să cânte, să vorbească tare, se grăbește mereu, și respiră liber, numai după ce a ajuns la un loc de siguranță » ¹⁾.

Chaldeenii mai credeau că boala poate să fie dată și de divinitatea cea mare, zeul cel bun, *Ēa*, ca pedeapsă. Dar *Ēa* nu poate face el însuș un rău; ca să pedepsească pe cineva, își suspendă acțiunea sa protectoare și lasă pe om fără apărare, în voia spiritelor rele, a demonilor, dătători de boli. Vindecarea bolii, pe care a îngăduit-o *Ēa*, se face cu ajutorul unui zeu mai mic decât el, de pildă *Soarele*, ceea ce nu ar fi cu putință, dacă boala ar fi opera personală a lui *Ēa* ²⁾.

După credința poporului nostru, boala poate să fie dată și de Dumnezeu, *Ēa* al nostru, ca și la Chaldeenii.

Un descântec « de junghiu », din județul Romanai, spune acest lucru foarte limpede:

¹⁾ Lenormand, p. 37 și Maury, p. 9, reproduc ambii acest citat. Sătenii noștri au obiceiul de a cântă, cu glas tare, noaptea, când merg pe drum sau pe lanuri.

²⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 167.

Nouăzeci și nouă de țepi,
 nouăzeci și nouă de cuțite,
 nouăzeci și nouă de junghiuri.
De-o fi cuțitul și junghiul
dela Dumnezeu,
Dumnezeu să-și aducă aminte
 de leacul lui (cutare)
 și să-l aducă.

Maica Precista, deasemenea, este dătătoare de boli:

De-o fi cuțitul,
țeapa și junghiul
dela Maica Precista —
Maica Precista să-și aducă aminte
 de leacul lui (cutare)
 și să-l aducă ¹⁾.

Cât de mult se aseamănă aceste descânțece, în factura lor,
 cu descânțecele chaldeene, care imploră ajutorul spiritelor bune:

Spirit al cerului, adu-ți aminte!
 Spirit al pământului, adu-ți aminte!

EXORCISMUL

Ajuns la credința că toate bolile sunt date de Diavol, rezultat al concepției dualiste, omul a trebuit, în mod fatal, să ajungă și la credința că puterea Diavolului poate să fie înfrântă de o putere superioară acestuia, prin intermediul cuiva de pe acest pământ. Acel cineva eră tot omul, dar un om deosebit de ceilalți, un om care să vie în contact cu Diavolul chiar, dar de care acesta să se teamă, și de ordinele căruia să asculte.

După cum preoții au ajuns a fi considerați ca reprezentanți pe pământ ai zeilor buni, deasemenea și zeii răi, Diavolul, trebuiau să aibă un reprezentant între oameni; acesta eră

¹⁾ Dr. D. Ionescu, *Descânțece*, I, p. 147.

vrăjitorul. Și după cum oamenii credeau că preoții pot, prin rugăciunile lor, să îmblânzească zeii și să obție dela ei diferite favoruri, deasemenea credeau că vrăjitorii au un mijloc de a îndepărta pe Diavol ¹⁾ — care eră însăș boala — prin arta lor, care se numește astăzi, cu un termen științific și general: *Exorcism*, termen care, în limba noastră, ni-l traduce cuvântul *descântec*.

Popoarele cele mai vechi, care au lăsat urmă în istorie, au cunoscut exorcismele.

Chaldeenii au avut o întreagă literatură de exorcisme ²⁾. În traducerea unor texte cuneiforme, Lenormand ne dă specimene pentru diferite boli și împrejurări din viață. Fiindcă, în cursul acestui studiu, ne vom referi de multe ori la aceste descântece chaldeene, e necesar să cunoaștem pe cele mai caracteristice.

Un descântec de bubă este acesta:

Ceeace nu lasă să propășească, ceeace nu este favorabil, ceeace formează noduri, bubă rea, bubă care sapă, bubă întinsă, bubă care dă dureri, bubă care se propagă, bubă rea. . .

Spirit al cerului, adu-ți aminte ! Spirit al pământului, adu-ți aminte !

Aceste cuvinte: « Spirit al cerului. . . » se repetă, în mod stereotip, la finele tuturor descântecelor din această colecție.

Un descântec în care se arată mai multe boli:

Boala viscerului, boala inimii, învălișul inimii bolnave, boala fierii, disenteria malignă, tumoarea care se umflă, ulcerația rinichilor, durerea crudă care nu încetează, nălucirile de noapte. . .

« Boala capului », care pare să fi fost foarte răspândită, mai are un descântec special, din care se cunosc șapte formule. Iată una:

¹⁾ « Le magicien, par ses charmes, ses talismans et ses conjurations, agit désormais sur les « démons » célestes ou infernaux et les contraint à lui obéir ». Franz Cumont, *Les religions orientales dans le paganisme romain*, p. 275. Paris, Ernest Leroux, 1909.

²⁾ Maury, *l. c.*, p. 29.

Boala capului există asupra omului, boala capului împunge ca o fiară, boala capului dela răsăritul până la apusul soarelui. Boala capului... îmi va slobozi fața. În mare și pe pământul nemărgenit — o tiară foarte mică a devenit tiara — tiara cea foarte mare, tiara sa ¹⁾).

Boalele capului străpung ca un taur, boalele capului svâcnesc cu palpiția inimii.

Boalele capului, infirmitățile... ca lăcustele care zboară prin cer, ca paserile care fug prin spațiul vast. Fie (bolnavul) pus la locul său în mâinile protectoare ale zeului său.

Un descântec în care se amintește deochiul și gura pocită:

Acel care făurește imaginea, acel care farmecă, fața răufăcătoare, ochiul răufăcător, gura răufăcătoare, limba răufăcătoare, buza răufăcătoare, cuvântul răufăcător.

Un descântec ne amintește credința noastră că puterea Diavolului este mai mare după apusul soarelui, și credința noastră despre cele șapte ceruri:

Seara de rău augur, regiunea cerului care produce nenorocirea; ziua funestă, regiunea cerului rea la observație; ziua funestă, regiunea cerului rea care înaintează; ...mesagerii ciumei; distrugătorii pământului; trăsnetul care pustiește pământul; cei șapte zei ai cerului nemărgenit; cei șapte zei ai pământului nemărgenit; cei șapte zei ai sferelor de foc; cei șapte zei ai legiunilor cerești; cei șapte zei răufăcători; cele șapte fantome rele; cele șapte fantome de flacără răufăcătoare; cei șapte zei ai cerului; demonul rău, Alal cel rău, Gigim cel rău, Telal cel rău, zeul rău, Maskim cel rău.

Mașkim, se numiau cei șapte demoni subterani, cari erau socotiți în rândul spiritelor mai groaznice.

Un descântec în care, pe lângă îngheț, căldură și sete, socotite ca rele pentru om, se pomenește de *datul* sau de *faptul* nostru:

---

¹⁾ Înțelesul este acesta: puterea sa este micșorată pe pământ și pe ape. Lenormand, p. 20, nota.

Inghețul care înfrigurează pământul, excesul căldurii care face să plesnească pielea omului, *datul*... , care pe negândite pune sfârșit omului, setea rea care servește spiritul ciumei...

În alt descântec se indică un talisman, un fel de *Avestița* al nostru:

Două bande de stofă albă servind de filactere — pe patul de pe estradă — ca talisman cu mâna dreaptă dacă scrie; două bande de stofă neagră servind de filactere — cu mâna stângă dacă scrie; demonul rău, Alal cel rău, Gigim cel rău, Telal cel rău, zeul rău, Maskim cel rău; fantoma, spectrul, vampirul; duhul rău, servitorul; farmecele rele, filtrul, otrava care curge; ceeace e dureros, ceeace frământă pe om, ceeace e rău; capul lor pe capul său; piciorul lor pe piciorul său; niciodată nu-l va simți, niciodată nu vor reveni.

Dela Chaldeenii au rămas, și se păstrează, un mare număr de formule și descânțece, scrise pe tablete, formând trei cărți, dintre care una este intitulată: « Spiritele rele ». Această carte e plină de formule de conjurații și imprecății, destinate să alunge pe demoni și alte spirite rele, să înlătore acțiunea lor funestă și să puie pe om la adăpost de loviturile lor.

Despre descânțecetele chaldeene, Lenormand face următoarea caracterizare: « Forma conjurațiilor contra spiritelor rău-făcătoare, este foarte monotonă; toate sunt turnate în aceeași formă. La începutul lor se înșiră demonii pe cari trebuie să-i învingă conjurația, se califică puterea lor și li se descriu defectele. Vine apoi urarea ca să-i vadă alungați și să fie feriți de ei, care adeseori se prezintă sub o formă afirmativă. În fine, formula se isprăvește prin invocarea misterioasă care-i va da eficacitatea: « Spirit al Cerului, adu-ți aminte! Spirit al Pământului, adu-ți aminte! » Această parte finală singură e necesară, și nu lipsește niciodată; uneori se mai adaugă asemenea invocații și către alte spirite.

În descânțecetele lor, Chaldeenii nu cruță nici o ocară la adresa demonilor, cărora li se dau epitetele cele mai uricioase.

Uneori formula de exorcism ia un caracter dramatic. După ce descrie pustiirile făcute de demoni, se presupune că plângerea

a fost înțeleasă de zeul binefăcător Silik-mulu-ki, care veghează asupra oamenilor și servește de mediator între ei și zeii superiori. Dar puterea sa și știința nu ajung ca să învingă spiritele prea puternice, a căroră acțiune trebuie conjurată. Atunci Silik-mulu-ki se adresează tatălui său Ța, inteligența divină, care străbate universul, stăpânul secretelor eterne, și el descopere formula care va sfărma năzuința puterilor celor mai grozave ale adâncului ¹⁾). Deaceea magicianul chaldeean, atacând puterile răului, nu se mulțumia să se încreadă numai în propria lui putere; el eră nevoit să-și cheme în ajutor vreo autoritate divină ²⁾).

În descântecelc noastre găsim aceeaș caracterizare: cele mai multe se termină cu formula: « Descântecul dela mine, leacul dela Dumnezeu ».

Descântecelc chaldeene contra bolilor, îmbrățișează o foarte mare varietate de cazuri, dar cele mai multe au de scop vindecarea ciumei, a frigurilor și a bolii de cap, care, după indicațiile ce se dau despre simptomele și efectele ei, pare a fi un fel de erisipel.

Descântecelc contra bolilor au aceeaș factură: definiția și descrierea bolii este partea cea mai mare, după care vine dorința ca să scape de boală, sau porunca dată răului, ca să iasă din om. În unele descântecelc, este un dialog între zeul Ța și fiul său, căruia îi indică leacul.

Iată un asemenea descântec:

Silik-mulu-ki i-a ajutat, la tatăl său Ța în casă a intrat și i-a zis: « Tatăl meu, boala capului a ieșit din iad ». Despre boală i-a zis așa: « Fă-i leacul, acest om nu-l știe; el e supus leacului ». Ța a răspuns fiului său Silik-mulu-ki: « Fiul meu, tu nu cunoști leacul; să te învăț eu leacul. Ceeace știu eu, știi tu. Vină, fiul meu Silik-mulu-ki, ia o cofă, ia apă dela suprafața fluviului. Deasupra apei pune buza ta sublimă; curăță apa cu suflarea ta sublimă. Dă ajutor omului fiu al zeului său, . . . învâlește-i capul. . . Boala să iasă din capul său. Boala capului său să se risipească întocmai ca și roua nopții.

¹⁾ Lenormand.

²⁾ Thompson, *The devils and evilspirits of Babylonia*, p. XXI. Citat de: Paul Hermant și Denis Boomans, *La Médecine populaire*. Bruxelles, 12, Vieille Halle au Blé.

Preceptul Lui Ța să-l vindece !

Davkina ¹⁾ să-l vindece !

Silik-Mulu-ki, fiul cel mai mare al Oceanului, să formeze imagina de ajutor !

În descântecelile noastre se aduce apa, cu cofa, dela râu; și orice român, înainte de a bea dintr'o cofă, sau din orice alt vas, își face cruce și apoi suflă asupra apei, pentru a alungă spiritele necurate.

Indienii, cu ajutorul unor anumite formule, pe care le recitau, puteau să facă o mulțime de minuni. Poate nici un alt popor din lume nu a ajuns la o așa dezvoltare a magiei, ca indienii, a cărora fiecare act din viață era legat de o superstiție, care-i puneă existența în primejdie, și pe care putea să o înlăture recitând o formulă, un descântec. Și fiindcă, după concepția universală, primejdia venia numai dela spiritele rele, înlăturarea lor se făcea îndepărtându-le, iar formula era un exorcism.

Intr'o carte veche indiană, *Samavidhana-brahmana*, care face parte din *Sama-Veda*, se găsesc o sumedenie de practice utilizate la vechii indieni, care au multă analogie cu cele existente la popoarele indo-europene. « Partea esențială a acestor practice este un sacrificiu însoțit de recitarea unor versete din *Sama-Veda*, specificate în text, care sunt întrebuintate ca formule magice, adică fără multă preocupare de înțelesul lor » ²⁾.

Izvorul cunoștințelor noastre despre formulele descântecelor indiene este cartea *Atharva-Veda*, o colecție de formule magice și descântece.

Atharva-Veda, după părerea celor competenți în materie, deși conține un material mai nou decât acel din *Rig-Veda*, are însă și bucăți care, prin stilul și prin ideile lor, sunt contemporane cu imnurile cele mai vechi din *Rig-Veda* ³⁾.

Din vechea literatură indiană, și în special din *Atharva-Veda*, s'au făcut multe traduceri; pentru studiul acesta ne-am servit

¹⁾ Davkina: soția zeului Ța.

²⁾ A. Barth, *Un ancien manuel de sorcellerie hindoue*. In «*Mélusine*», vol. I, coloana 105.

³⁾ A. Lang, *Mythes, Cultes et Religions*, traducere de Léon Marillier, p. 213 Paris, 1896.

de acea a d-lui Julius Grill, profesor la Tübingen. Din cartea aceasta vom reproduce, în traducere românească, o parte din descântecelile care vor fi necesare ¹⁾.

Fenicienii cunoșteau și practicau descântecelile, ca și toate celelalte popoare din antichitate.

După credințele Fenicienilor, cel întâiu om s'a născut din dragostea dintre *Colpias* (vântul nopții) și femeia sa *Baau*. Urmașii lor au fost adoratori ai Soarelui, au descoperit cele întâiu meșteșuguri și au avut ca fii niște uriași. Alți « eroi civilizatori » mai cunoaște cosmogonia feniciană, între cari unul *Chousor* sau *Chrysor*, practică magia și întrebuiță descântecelile.

După o altă tradițiune feniciană, o ființă numită « Prea înaltul », locuia cu femeia sa *Bereuth*, în Byblos, și au avut un copil *Epigeios*, numit mai pe urmă *Uranos*. « Prea înaltul » căzù într'o bătălie cu fiarele sălbatece și fu zeificat. Atunci *Cerul* se însură cu *Pământul*, și au avut copii pe *El* (*Elos*), *Bethel* (*Boetylos*) și *Atlas*. *Cerul* eră necredincios soției sale *Pământul*, care, de gelozie, voiă să-l părăsească. *Cerul*, însă, îi căută mereu pricină, și voiă să-i omoare progenitura, iar *Pământul* chemă în ajutor pe copii. Atunci *El* declară războiu tatălui său. *El* aveă două fete: *Persephona* și *Atenea*; cea întâia îl învătă să facă un paloș de fier și o lance. Un tovarăș al său, *Hermes*, îl întări pe *El* prin descântecelile, și atacând pe *Cer*, îl biruiră ²⁾.

Texte din descântecelile Fenicienilor nu ni s'au păstrat, izvoarele de informații asupra mitologiei lor fiind de dată recentă și sub o formă fragmentară și coruptă, dar probabil că urmele lor se găsesc în descântecelile Grecilor vechi, cari fiind în strânse relațiuni comerciale cu Fenicienii, au trebuit să sufere și influența, măcar până la un punct oarecare, a civilizațiunii lor. Aceasta nu numai că se recunoaște de Homer, dar se învederează din urmele artei feniciene, găsite pe pământul Greciei, din faptul că Grecii au împrumutat dela Fenicieni alfabetul și unele legende faimoase, ceceade dovedește

¹⁾ *Hundert Lieder des Atharva-Veda*, übersetzt und mit Textkritischen und sachlichen Erläuterungen versehen. Stuttgart, Verlag von W. Kohlhammer, 1889.

²⁾ Lang, l. c., pp. 301—303.

că între popoarele semitice și ariene din Levant, au fost relațiuni strănse ¹⁾).

Egiptenii cunoșteau și practicau exorcismul.

Crezând în nemurire, Egiptenii își închipuiau că corpul omenesc se coboară în lumea infernală, în *Ker-neter*, unde *Osiris* și cei optzeci și doi de judecători cumpăniau faptele omului din timpul vieții. Inima îi era pusă pe unul din platanenele balanței, pe care o țineau *Horus* și *Anubis*, iar în celălalt platan era Dreptatea. Zeul *Thoth* ²⁾ ținea socoteala cântarului. Dacă faptele omului îi dădeau drept la nemurire, corpul intră în *Plerom*, lumea fericirii — Raiul nostru — devenind însoțitorul lui *Osiris* ³⁾, și era hrănit cu mâncările cele mai gustoase. Dacă, însă, faptele omului nu-l îndreptățeau să fie nemuritor, dacă avea multe păcate care-i îngreuiiau platanul balanței, atunci *Horus* sau *Smu*, una din formele lui *Set*, îi tăia capul, pe *nemma*, sau eșafodul infernal, și trupul întreg era prada unui monstru infernal cu cap de hipopotam.

Acel merit să meargă în Raiu, sau să devie nemuritor, nu era scutit de primejdiile cari i se puneau în cale. Mortul, când coboră în *Ker-neter*, trebuia să treacă prin cinci porți păzite de genii înarmate cu săbii; ca să le poată trece, trebuia să le facă dovadă că a săvârșit fapte bune și că este inițiat în lucrurile divine, pentru care era supus la o mulțime de încercări. Niște monștri, animale fantastice, îl atacau, și mortul, ca să poată învinge pe acești dușmani, trebuia să reciteze niște formule sacramentale, niște exorcisme, adevărate descânțece, care formează un mare număr de capitole din ritualul funerar.

Pe când descânțecel din ritual au de scop de a protejă pe defunct în cursul pelerinajului său subteran, alte formule magice independente, care nu au fost primite în această carte sfântă, sunt menite să puie la adăpost de fiarele răufăcătoare,

¹⁾ Lang, *l. c.*, p. 298.

²⁾ « Thot, on le sait, était le dieu magicien par excellence, le maître des discours divins, c'est-à-dire des incantations qui permettaient aux hommes et aux dieux d'obtenir ce qu'ils désiraient. Maspéro, *Études de Mythologie et d'Archéologie égyptiennes*, I, p. 111.

³⁾ În jurul rămășițelor lui *Osiris*, mutilat, s'au străns fiul său, surorile sale, amicii săi, și prin descânțecel lor (incantations) au izbutit să facă din el prima momâie, apoi au însuflețit momâia și i-au dat putința să ducă o vieță particulară dincolo de mormânt. Maspéro, *l. c.*, p. 291.

care ar putea să o distrugă, momia însăș, de a căreia păstrare atârnă destinul sufletului. Aceste descântece mai au menirea să împiedece ca trupul, pe când sufletul nu este în el, să devie prada spiritului vreunui rău, care, pătrunzând în el, l-ar în-sufleți și l-ar preface în strigoiu.

Atribuindu-se o așa de mare putere unor formule și cuvinte sacre, în existența de dincolo de mormânt, mintea egipteanului — precum ar fi făcut mintea oricărui alt om — le-a admis aceeaș putere, în existența pe pământ, deoarece viața de după moarte eră numai o prelungire a vieții de pe pământ. Astfel, încercările și primejdiile cărora eră supus omul în timpul vieții și după moarte, au fost identificate, și contra lor eră firesc să se întrebuițeze aceleași mijloace de apărare, acelaș simbolism. Set, personificând tot ce este rău în natură, atribuindu-se aceleași calități pe care lumea de astăzi le recunoaște Diavolului, Egiptenii au fost împinși la nevoia de a conjură și de a îndepărtă efectele lui funeste, prin exorcism.

Ideia tuturor formulelor magice contra animalelor răufăcătoare, este asimilarea cu zeii, pe care o produce virtutea cuvintelor descântecului, și care pune pe om la adăpost de primejdii. Formula nu consistă într'o invocație către puterea divină, ci în faptul de a se proclamă pe el, subiectul descântecului, cutare sau cutare zeu; și când omul care pronunță descântecul cheamă în ajutoru-i oarecare personaje din Pantheon, face aceasta ca-și-cum el însuși este un zeu, care are dreptul la ajutorul tovarășilor săi de divinitate. Cuvintele magice ale descântecului comunică puterea divină nu numai omului, dar și animalelor destinate pentru protecția lui, după cum aceleași cuvinte dau putere unui obiect neînsuflețit, descântat ca talisman.

O altă caracterizare a descântecelor egiptene, este că prin ele nu se combat demoni propriu ziși; puterea descântecelor nu se exercitează asupra spiritelor favorabile și inferioare zeilor, ci pune în serviciul omului, pentru a-l protejă, acțiunea zeilor însăș. Aceasta este în concordanță cu felul cum concepeau Egiptenii raportul între om și zei.

La celelalte popoare puterea magică are influență, comandă numai spiritele secundare, și are acțiune coercitivă numai asupra demonilor, cărora vrăjitorul (exorcistul) le impune voința

sa imperativă, când le ordonă să se retragă; zeilor se adresează numai prin rugăminți și suplicații. În Egipt este cu totul altfel. Admițând că întrebuițarea formulilor sacramentale ridică pe om până la zei, și ajunge să se identifice cu fiecare dintre ei, în mod firesc a trebuit să se ajungă a se considera că aceste formule cuprind o putere care se impune chiar zeilor celor mai puternici, și le comandă. Cu drept cuvânt, deci, scriitorii alexandrini vorbesc despre pretenția Egiptenilor de a constrânge, prin evocațiile și formulele lor magice, pe zeii lor, de a se supune dorințelor lor și de a se manifesta în ochii lor. Chemat pe numele său adevărat, zeul nu putea rezista efectului evocației, căci dacă nu voia să vie, era amenințat chiar ¹⁾).

Egiptenii întrebuițau formulele lor magice — descântecele — pentru a vindeca o mulțime de boli, și pentru a se apăra în contra tuturor soiurilor de dușmani cari ar fi putut să le fie vătămători. Astfel sunt descântece cu care se vindecă bolile de ochi, cataracte și bolile contagioase, cauzate de spiritele rele care intră în ochi; sunt descântece pentru a vindeca durerea de cap, arsurile, otrăvirea, podagra, pesta, mușcătura de șarpe, orice boală internă; puteau, prin descântece, să facă să iasă un os care s'ar fi oprit în gât, și chiar să schimbe poziția uterului și să-l așeze în poziția lui naturală. Medicii egipteni rostiau formule la orice gest care-l întrebuițau în meșteșugul lor. Cu o formulă magică pe buze, luau în mână vasul cu care măsurau medicamentele; cu formule magice preparau grăsimea și mierea ce întrebuițau; rostind formule magice aplicau compresele și picurau doctoria în ochi, după cum tot cu formule magice aruncau bolile asupra oamenilor, așa cum se vede în protocolul actului judiciar cu privire la conspirația contra vieții regelui Ramses III ²⁾).

În Mesopotamia, magicienii, sfetnici ascultați ai regilor, făceau parte din clerul oficial; în descântecele lor ei invocau ajutorul zeilor Statului, și știința lor sacră era respectată ca și haruspicina în Etruria. Prestigiul fabulos care continuă de a-l

¹⁾ Informații din Lenormand.

²⁾ Ph. Dr. François Lexa, *La magie dans l'Egypte antique*, I, pp. 27—35. Paris, Librairie orientaliste Paul Geuthner, 1925.

înconjură, îi asigură persistența, după căderea Ninivei și a Babiloniei ¹⁾).

Evreii, cari credeau în existența demonilor, credeau și în puterea ce aveau vrăjitorii de a-i alungă. Rabinii învață că pentru aceasta trebuie să se recurgă la descânțece și rugăciuni. Întrebuințarea farmecelor, a talismanelor, a fost consecința naturală a concepției demonologice ²⁾).

În Talmud s'au consacrat principiile și modul de întrebuințare al descântecelor. Până la captivitatea babilonică, însă, nu se găsesc la Evrei descânțece. În Babilonia le-au învățat, și întorcându-se în țara lor, le-au acomodat, dându-le un conținut teologic, prin citate din Istoria sfântă și recitări bisericești.

Locuitorii Siriei și ai Palestinei credeau că pot alungă bolile cu ajutorul formulelor de exorcism. Ei își închipuiau că diavolul stă în corpul omului, răspunde în grecește sau în latinește la cuvintele exorcistului, și iese din om în formă de fum ³⁾).

Mahometanii, cari au împrumutat dela Evrei toată demonologia lor, și cred în existența demonilor cari apar sub formă de monștri și animale, cred și în puterea exorcismului. Discipolii lui Mahomet cred că spiritele rele pot fi alungate prin formule descântate, sau purtând asupra lor talismane cu pasaje din Coran, considerate ca infailibile contra farmecelor și descântecelor.

Profetul însuș, după credința Mahometanilor, a fost fermecat de un Evreu numit Lobaid, din care pricină căzuse în stare de prostație. Nimeni nu știă prin ce vrăji i-a luat magicianul puterea și sănătatea; dar Dumnezeu a trimis lui Mahomet doi îngeri, cari i-au arătat unde erau ascunse obiectele diabolice, și-i aduseră două versete care au avut puterea de a-l slobozi din înlănțuirea farmecelor ⁴⁾).

În Persia, unde au pătruns miturile din Avesta, este credința că diavolul poate fi alungat prin talismane și că se pot face minuni cu ajutorul unor formule și a unor buruiene ⁵⁾).

¹⁾ Cumont, *l. c.*, p. 278.

²⁾ Maury, *l. c.*, p. 195.

³⁾ Maury, *l. c.*, p. 289, citează pe Lucian, care-și bătea joc de aceste credințe.

⁴⁾ Maury, p. 196.

⁵⁾ Maury, p. 198.

Grecii și Romanii, cari au avut așa de strânse legături cu Orientul, au împrumutat, dela popoarele cu care au venit în contact, aceleași mijloace pe care le întrebuițau și ele, pentru a se apăra de stricăciunile pricinuite de diavol. Grecii vechi, și Romanii vechi, ca și Grecii și Romanii de mai târziu, au cunoscut și au practicat exorcismul, pe scară întinsă, întrebuițând descântece rostite sau cântate.

Fragmentele de descântece rămase dela dânșii nu lasă puțința de a se ști dacă sunt de origină greacă sau romană, ori de origină străină, egipteană sau judaică. Nu se poate ști care descântec este mai vechiu și care mai nou, așa încât nu se poate face o caracteristică a descântecelor lor, din care ni s'au păstrat așa de puține, din pricină că Biserica creștină le-a eliminat din manuscrisele în care le-ar fi găsit cercetătorii de astăzi.

În scriitorii vechi găsim unele amintiri prețioase, cu ajutorul cărora se poate străbate prin întunerecul acestei părți a vieții lor.

Homer în *Odisea* (XI, 457) spune că fiii lui Antolykos, prin un cântec magic, opriau sângele care țâșniă din rana lui Ulisse; în *Iliada* (I, 473) se spune că prin cântece se opriau epidemiile; Pindar (*Pyth.*, III, 91) amintește că Esculap vindecă bolile « învăluindu-le în cântece foarte dulci »; Platon (*Rep.*, IV) admite cântecul ca procedeu curativ, și afirmă că fără cântece, rețetele nu au nici o putere; în Euripide (*Hip. cor.*, 478) se găsesc aceste cuvinte: « bolnavule (de amor), lecuște-te! Sunt cântece magice pentru aceasta »; Plutarc pomenește de muzicantul Thaletas din Creta, care a scăpat Sparta de ciumă, cu ajutorul cântecelor; Theocrit (*Idil.*, II) pune pe Simetha, sedusă și apoi părăsită de Delphis, să recurgă la cântecele vrăjitorilor pentru a împlânzi pe amantul necredincios.

Cântecele acestea erau descântece, pe care Grecii le numiau cu numele generic « epodai ».

Dela Romani ne-au rămas mai multe informații, și cel mai bogat izvor ni-l dă Pliniu al doilea, în cartea sa « *Istoria Naturală* ».

Iată ce spune Pliniu, în Cartea XXVII:

« În privința leacurilor pe care le poate face omul, se naște mai întâiu o mare chestiune: cuvintele și descântecele magice au ele vreo putere? Dacă au, se cuvine să admitem că omul are puterea de a vindeca. Întrebați

în particular, oamenii cei mai înțelepți nu cred nimic despre aceasta; și totuș, faptele din fiecare clipă implică, fără să ne dăm seama, credința în această putere. Astfel toată lumea crede că fără o formulă de rugăciune ar fi inutil să se facă jertfe, și zeii nu ar putea să fie consultați. Mai mult, sunt felurite cuvinte, unele de impetrație, altele de depulsiune, altele de recomandație. Am văzut persoane învestite cu magistraturi superioare care au pronunțat formule determinate: pentru a nu omite sau a nu transpune nici un cuvânt, un om pronunță formula pe care o citește de pe ritual, un altul e însărcinat să urmărească toate cuvintele, un altul privighează liniștea, un muzicant cântă din flaut pentru ca nici un alt cuvânt să nu fie auzit; și două fapte însemnate se petrec totdeauna, anume că ori de câte ori un sacrificiu a fost tulburat de imprecății, sau dacă rugăciunea a fost greșit recitată, îndată ficatul sau inima victimei a dispărut sau s'a dublat, fără ca victima să se fi mișcat din loc. Se păstrează încă, drept mărturie, formula pe care au pronunțat-o Decius, tatăl și fiul, când s'au devotat. Avem rugăciunea recitată de vestala Tuccia, când învinuită de incest, a dus apă într'un ciur, în anul Romei 669. Un om și o femeie, greci de origină, sau aparținând unei alte națiuni cu care eram atunci în războiu, au fost îngropați de vii în piața boilor, și acest lucru s'a văzut chiar în zilele noastre. Rugăciunea obișnuită la acest sacrificiu, care este recitată mai întâiu de șeful colegiului Quindecemvirilor, va smulge, dela cel care va ceti-o, mărturisirea puterii acestor formule, putere confirmată de opt sute treizeci de ani de succes. Astăzi noi credem că vestalele noastre opresc pe loc, prin o simplă rugăciune, pe sclavii fugari cari nu au ieșit încă din Roma. Dacă admitem aceasta, și dacă ne gândim că zeii ascultă unele rugăciuni, sau pot fi mișcați de aceste formule, trebuie să credem totul. Faptul este că dela părinții noștri ni-au rămas exemple care confirmă aceste lucruri.

« De altfel mulți autori arată că prin cuvinte se schimbă destine mari și preziceri importante. Cel puțin în doctrina augurilor este un principiu că imprecățiile și auspiciile, ori care ar fi, sunt nule pentru acei cari la începutul unei întreprinderi oarecare nu li dau nici o crezare, ceea ce este una din cele mai mari binefaceri a bunătății divine; căci, în fine, nu cetim chiar în legea celor douăsprezece table: acela care va face vrăji asupra recoltelor... și în alt loc: acel care va pronunță un maleficiu...

« De altfel toată lumea se teme de imprecății ».

Pliniu descrie apoi un mare număr de superstiții de ale Romanilor, dintre care unele se păstrează și astăzi la poporul nostru, și apoi zice:

« Nu de multă vreme d. Servilius Nonianus, om cu vază în Roma, temându-se de oftalmie, mai înainte de a rosti cuvântul boalei, și mai înainte de a-i vorbi cineva despre ea, purtă la gât o hârtie învălită într'o pânzătură pe care erau scrise aceste două litere grecești, P și A; Mutianus, fost de trei ori consul, purtă tot așa o muscă vie într'o bucățică de pânză albă; și aceste două personaje afirmău că prin ajutorul acestor amulete erau ferite de oftalmie. Contra grindinei, contra mai multor soiuri de boale, contra arsurilor, sunt oarecare descânțece, dintre care unele au fost chiar încercate; dar în mijlocul deosebirii mari de păreri eu nu îndrăznesc să le dau la iveală, și despre aceste lucruri las pe fiecare să gândească ce va vrea » ¹⁾.

Cato, care făcù singur educația fiului său, scrise, în acest scop, o Enciclopedie a științei din timpul său, între care și o carte de medicină, în care vorbește rău despre Greci, cari au jurat să omoare pe toți barbarii cu doctoriile lor, și cari iau bani ca să ucidă oameni. Artei lor problematice, Cato le opune ceea ce dobândise el prin experiență, anume că varza acră vindecă oboselile stomacului, și că scrintitura se vindecă prin descânțece.

Cato descrie astfel un descântec contra fracturilor:

« Luați o trestie pe care o despicați și pe care două persoane o țin deasupra membrului fracturat, apoi începeți descântecul zicând: Vindecarea membrului rupt: *motes, vota, dadardaries, astaries, lattes*, sau: *huat, auat, pista, sorta*. Repetați aceste cuvinte până ce capetele trestiei se va apropia, după care veți anina cercul astfel format de membrul bolnav care se va vindecă, dacă până la vindecare veți avea grija de a repeta în fiecare zi descântecul: *huat, auat, huat, pista, sorta* » etc. ²⁾.

Romanii vindecau tumorile cu bulion alb; dar pentru ca acest leac să aibă efect, trebuia să fie dat de o fată goală, care

¹⁾ După traducerea lui Littré, făcută în « Collection des auteurs latins, avec la traduction en français, publiée sous la direction de M. Nisard ». Paris, Firmin Didot, MDCCCLV.

²⁾ Gaston Boissier, *La Fin du Paganisme*, I, p. 149. Ed. II, Hachette, 1894.

împreună cu pacientul trebuia să zică această formulă: « Apolo nu îngădui ca o boală strânsă în acest fel, de către o fată goală, să se mai poată întinde ».

Tertulian, în tratatul său despre « Idolatrie », spune că un profesor este obligat să serbeze pe Minerva, la Quinquatries, și « ar fi o crimă pentru el de a se abține dela aceste ceremonii diabolice »¹⁾.

Vechii Germani aveau « femeile sălbatece », foarte destoinice de a vindeca bolile prin cântece și descânțece²⁾.

Creștinii au dat exorcismului desvoltarea cea mai întinsă, și chiar l-au reglementat prin cărțile lor sfinte.

Isus însuși a fost un exorcist.

Evangelhia IX dela Marcu ni-l arată pe Isus alungând diavolul din trupul unui bolnav:

« In vremea aceea venit-a un om la Isus, îngenunchind înaintea lui și zicând: Invățătorule! am adus pre fiul meu la tine, având duh mut. Și oriunde-l apucă pe el, îl zdrobește, și spumegă și scărășnește cu dinții săi, și se usucă, și am zis ucenicilor tăi să-l scoată, și n'au putut. Iar ei răspunzând, au zis lui: O! neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când voi suferi pre voi? Aduceți-l pre el la mine! Și l-au adus pre el la dânsul. Și văzându-l pre dânsul, îndată duhul l-au scuturat pre el; și căzând la pământ, se tăvălea spumând. Și a întrebat pe tatăl lui: câtă vreme este de când i s'a făcut lui aceasta? Iar el a zis: din copilărie. Și de multe ori pre el și în foc l-au aruncat și în apă, ca să-l piardă; ci de poți ceva, ajută-ne nouă, fiindu-ți milă de noi. Iar Isus i-a zis lui: de poți crede, toate sunt cu puțință credinciosului. Și îndată strigând tatăl copilului, a zis cu lacrimi: cred, Doamne, ajută necredinței mele. Iar văzând Isus că năvălește poporul, a poruncit duhului celui necurat, zicând lui: duh mut și surd! eu ție-ți poruncesc, ieși dintr'ânsul, și de acum să nu mai intri în el. Și strigând și mult scuturând pre el, a ieșit. Și s'a făcut ca un mort, încât mulți zicea că a murit. Iar Isus apucându-l pre el de mână, l-a ridicat și s'a sculat. Și intrând el în casă, ucenicii lui l-au întrebat pre dânsul deosebi pentru ce noi nu l-am putut să-l scoatem pre el? Iar el a zis lor: acest neam cu nimic nu poate ieși, fără numai cu rugăciune și cu post ».

¹⁾ Gaston Boissier, *l. c.*, I, p. 200.

²⁾ Peters, *Der Artzt*, p. 7; citat de Paul Hermant, în lucrarea menționată.

« Alungând pe demoni, Isus se conforma practicelor întrebuințate atunci de exorcști; întrebă pe spiritul cel rău cum îl cheamă; îi porunciă să iasă din trup, ca să se ducă în oarecare loc.

« Creștinii credeau că boala (posesiunea, epilepsia) era produsă de demoni. Acești demoni erau răspândiți în atmosferă, ca niște animale microscopice, și puteau pătrunde în organele noastre prin mâncare și băutură. Pentru a alunga spiritul cel rău, i se porunciă să iasă din toate părțile corpului. « Ieși, zic formulele de exorcism, din cap, din păr, din limbă, de sub limbă, din brațe, din nări, din piept, din ochi, din vine, din intestinul mare, din intestinul subțire ». Se înșiră, cu deamănuntul, toate părțile corpului și se poruncește diavolului să iasă din aceste locuri.

« Vindecările bolilor, pe care primii creștini le făceau în mare număr, nu erau luate numai drept o minune a divinității, dar era încă, în ochii lor, un semn al victoriei lui Hristos asupra Infernului. Ciril din Ierusalim scrie limpede că Demonul, pe care lanțuri de fier nu-l poate ține, e stăpânit numai prin rugăciuni și prin puterea sfântului spirit.

« Astfel exorcismul luă un loc însemnat în liturgie, amestecându-se în ceremoniile mai importante, devenind accesoriul obligator al unei mulțimi de rituri. Creștinul fu multă vreme cu gândul mai mult la Diavol decât la Dumnezeu.

« Demonul fiind presupus răspândit peste tot locul, mai înainte de a se celebra vreo ceremonie religioasă, trebuia să se exorcizeze locul. Sub pontificatul lui Sixt V s'a exorcizat obeliscul egiptean adus la Roma, înainte de a-l așeza în piața pe care o decorează. Exorcismul se făcea nu numai prin recitare de formule, ci și prin punerea mâinilor, semnul crucii; care puneau demonii pe fugă. Oricine intra în comunitatea creștină, trebuia mai întâiu să fie exorcizat. Se stropia mortul cu aghiazmă, ca să iasă demonii din el. Cu apă și cu sare se exorciza tot așa de bine ca și cu rugăciunea. Această intervenție continuă a exorcismului ne este mărturisită de numărul mare de conjurații adoptate în liturgie, care erau adevărate litanii de natură contra Satanei, și în care el era poreclit *hoț, șarpe, foc, fiară sălbatecă, balaur, din iad, ucigător de oameni, Belial*, etc. Pentru a nu fi

obligat să repete mereu această listă lungă de injurii, se gravau pe amulete, care dobândiau astfel puterea de a alungă spiritul rău. Odinioară neoplatonicienii și gnosticii, în formulele lor de exorcism, îngrămădiau un amestec de nume străine și epitete bizare, cărora le dădeau o putere mai mare decât dacă ar fi rostit numai numele lui Dumnezeu. Credința în aceste nomenclaturi superstițioase eră așa de înrădăcinată, încât Biserica a trebuit să le păstreze, adăugând și alte nume nouă. Astfel multe exorcisme încep cu numele lui Dumnezeu, repetat sub toate formele: Dumnezeu lui Abraam, al lui Isac, al lui Moise, al lui Aron, al lui Tobie, și al lui Ilie; apoi Dumnezeuul îngerilor, al arhangelilor, al profetilor, al apostolilor, al martirilor, al mărturisitorilor, al fecioarelor, etc.

« Intrebuințarea exorcismului eră, în principiu, de drept comun, dar mai târziu a devenit privilegiul preoților. Uneori aceste ceremonii ciudate erau însoțite, ca și exorcismele popoarelor barbare, de o muzică zgomotoasă, dupăcum se vede în viața sfântului Patriciu. Se povestește că nouri de liliaci, luați drept trupe de demoni, și pe care bătrânul apostol nu-i putuse alungă prin formule de exorcism, au dispărut la sgomotul unei cimbale, pe care a atins-o, invocând numele lui Dumnezeu » ¹⁾).

Câteva concilii provinciale, acel din Mexic, în 1585, acel din Malines, în 1606, și ritualul din Evreux, tipărit în 1606, din ordinul cardinalului Du Perron, opresc pe oricine nu ar avea o permisie scrisă, de a recită rugăciuni sau a pronunța exorcisme ori cuvinte menite să vindece bolile oamenilor și ale animalelor. Ritualele din 1546, 1639, 1640 și altele multe prescriu preoților să nu întrebuințeze alte benedicțiuni sau rugăciuni afară de cele cuprinse în ritualul parohiei lor, iar conciliile chiar interzic orice exorcism neaprobat. Colecția acestor exorcisme ar putea alcătui o bibliotecă.

* * *

Biserica noastră, a Răsăritului, a admis și ea exorcismele și le-a introdus în cărțile bisericesti.

Cel mai vechiu exorcism cunoscut în literatura noastră este de prin anul 1500.

¹⁾ Maury, *l. c.*, diverse locuri din capitolul: « Possession démoniaque ».

Hasdeu ¹⁾, studiind manuscrisul popii Grigori din Măhaciu, dovedește că, pe la 1500, un Român a scris, în slavonește, o « Rugăciune de scoaterea dracului », firește o rugăciune românească, tradusă în slavonește; că pe la 1550 s'a tradus acea rugăciune în românește, pe care popa Grigori, după o copie de prin 1500, a reprodus-o în manuscrisul său.

Popa din Măhaciu are, în volumul său manuscris, trei conjurații: una în slavonește, de care nu ne mai ocupăm, și două scrise în românește. Una din acestea e un scurt fragment, ieșit din mâna lui însuș popa Grigori, și alta o bucată lungă, scrisă de un anonim, în a doua jumătate a veacului XIV.

Fragmentul scurt are următorul conținut:

... (Sedra) hom și Misahom și Avenag, oprescu-te, diavole, cu cele două lumini ce au făcut Domnul: soarele zilei și luna nopții, să n'aibi puterea a strică nimică în creștere; oprescu-te diavole sâtan, cu heruvimii și cu serafimii lui Is. Hs. și cântare netăcută, și cu al nostru glas, să ni fie de folos și de ispovedanie, și acum și pururea și în vecie de veac, amin.

Al doilea exorcism românesc din manuscrisul dela Măhaciu, este mai lung; e o rugăciune, cunoscută la noi în variante moderne, sub numele « Minunile sfântului Sisoe ». Il reproducem în întregime:

Carele voinic fu ca Sfeti Sisin, ce multe oști birui? Intăiu Siritanii, al doilea Turcii, al treilea Tătarii. E deacă-și feapse (făcuse) rugă, întoarsese sfeti Sisin de răsărit la Raviea, și vine cătră el îngerul Domnului în vis și zise lui: Du-te, Sisine, cătră soru-ta Melintie, că și-au născut cinci coconi, și i-au luat dracul și al șaselea va să i-l ia, să nu facă vânat aceluia drac; că pentru tine gonește Domnul pre acel drac. Melintie, sora lui, născu de făcu stâlp de marmură, și-l ferecă cu piroane de fier, și coperit cu plumb, și luă două fete să-i slujască cu hrană întru an. Și merse sfeti Sisin cătră stâlp, și zise: soro Melintie, deschide-mi stâlpul să intru. Ea zise: nu cutez să-ți deschiz, ci mă tem de dracul înșelătorul. El zise: soro Melintie, deschide-mi stâlpul să intru, că afară mare frig este și mare vifor: n'am capul unde-mi închina; eu sânt vânătorul aceluia

¹⁾ Cuvinte din bătrâni, vol. II, pp. 171—178 și 263—298.

drac: pentru mine gonește Domnul pre acel drac. Atuncea ea deschise lui stâlpul. Și intră dracul pituliș ca o grăunțe de meu supt copita calului lui Sisîn, și răpi coconul și fugi cătră mare. Ea zise: o, fratele meu, cum îți ziseiu, așa fu. Atuncia sfeti Sisîn încălecă pe calul lui și alergă pe urma acelu drac. Calul lui vâpăi dihanea; și avea în mână o suliță de foc. Și-l goni pe la o salcie, și zise: lemnul lui Dumnezeu, salcie, văzuși dracul fugind și un cocon ducând? Și salcia îl fusese văzut, și zise: nu l-am văzut. Și zise sfeti Sisîn: să înflorești, iară poame să nu faci. Iarăș curse (alergă), și văzu alt lemn, rug; și zise sfeti Sisîn: lemnul lui Dumnezeu, rugule, văzuși dracul fugind și un cocon ducând? Și rugul fusese văzut, și zise: nu l-am văzut. Și zise lui: Să fii blăstămat! unde-ți e rădăcina ta, acolo să-ți fie vârful tău! cine va trece pe lângă tine, tu să-i împiedici, iară ei să te blăstăme. Și mai alergă și văzu un maslin stând lângă mare, și zise sfeti Sisîn: lemnul lui Dumnezeu, maslin, văzuși dracul fugind și un cocon ducând? Și zise maslinul: văzuiu-l în mare afundându-se. Și zise sfeti Sisîn: să fii blagoslovit și osvetit (sfînțit), lemnul lui Dumnezeu, maslin! și să fii la toate bisericile de lumină, și oamenilor de spăsenie. Așa fu. Și vine la mare și-și aruncă undița lui în mare și scoase dracul la uscat, și începu a-l bate cu 802 (82?) de buzdugane de fier, și grăi lui: dă-mi 6 feciori ai surori-me Melintie. Și zise dracul: n'am ce-ți da, că i-am mâncat. Și-i zise lui Sisîn: borăște-i, proclate drace! Dracul zise: borăște-ți și du-i laptele mâni-ta în palmă, cela ce ai supt în tinerețe. Atunci sfeti Sisîn el își făcu ruga cătră Dumnezeu, și borî laptele mâni-sa în palmă. Atunci și dracul borî 6 feciori ai Melintiei. Și-i zise lui Sisîn: viu Dumnezeu, Domnul nostru al cerului și al pământului n'am a te lăsa, drace, până nu te vei jura. Și începu dracu a se jura: să mă peird de tăria înfricatului scaun, unde ruga aceasta grăi-se-va și numele tău pomeni-se-va, acolo dracul să nu-l acopere. Viu Dumnezeu, Domnul nostru al cerului și al pământului! n'am a te lăsa, drace, și nu te vei jura. Și începu dracul cu lacrimi a se jura: să mă pierd de tăria înfricatului scaunul de brațele înalte și cinstitul veștmântul ce acopere cinstitul capul lui, și de tăria celor 40 de popi celora ce țin înaltul Ierusalimului și rugă fac și ziua și noaptea. Unde ruga aceasta grăi-se-va și numele tău pomeni-se-va. Sfântul acela nu socoti pe dracul, nici cătră casa lui Dumnezeu, acieș îl trimise el supt întunec, iară cicia slăvim numele Tatălui, sfântului Duh și acum în pururea și în vecii veacului ade-vărat, amin.

Cartea cea mai veche, tipărită, în care se găsesc exorcisme, este un «Molitvelnic» dintre 1650—1675, păstrat în manuscris la Academia Română:

Molitvă casei când are vreo supărare de drăcii, farmece și făpturi drăcești.

Doamne Dumnezeu mântuirii noastre, fiul lui Dumnezeu celui bun, acela ce pe heruvimi te odihnești, acela ce ești mai din sus de toată începătura și stăpânirea și puterea și domnia, tu ești mare și strașnic peste toți ce sunt împrejurul tău.

Insuți drept aceea, Doamne, acela ce ești tăria căroră nădăjduesc spre sfinția ta, zidul cel tare căroră năzuesc cătră tine, împroșcă, gonește, depărtează toată *diavoleasca făcere* și toată *sătâneasca nadd* și toată viclenia pizmășască și toată sila supărătoare dela casa aceasta și de prin prejurul ei, care sămnul asupra dimoniilor biruință a crucii tale poartă și cheamă numele tău sfântul și bunul. Așa Doamne, acela care pre leghenul dimoniilor ai biruit, și celui surd și mut drac și necurat duh, dacă l-ai scos dela om și l-ai izgonit, i-ai poruncit-i să nu se mai întoarcă, carele toată falanga și ostitura nevăzuților vrăjmașilor noștri ai răsăpit și i-ai pierdut, iară credincioșilor și căroră te cunosc li-ai zisu-le: Iată că vă dădai vouă putere să călcați preste șerpi și preste scorpii și preste toată puterea vrăjmașului ¹⁾.

În acest Molitvelnic, afară de molitva aceasta, mai este și «rânduială cu rugăciune pentru cei ce se tulbură de duhuri necurate și bântuesc», și «Rugăciunile, adică blestemele ale marelui Vasilie către cei ce pătimesc dela diavoli și la toată neputința».

Molitva de mai sus se mai găsește, apoi, în Molitvelnicul tipărit în București, la 1764, tradus din grecește.

La 1701 se tipărește un Molitvelnic la Buzău, tradus din slavonește, în care nu se mai găsește această molitvă ²⁾. Lucrul acesta are însemnătate, deoarece s'ar părea că partea superstițioasă din cărțile noastre bisericești ne vine dela Greci, și nu dela Slavi.

În «Molitvelnic» tipărit în București, la 1794, pe lângă «blestemele Marelui Vasile, care se cetesc celor nebuni», un

¹⁾ M. Gaster, *Christomatie*, I, p. 228.

²⁾ M. Gaster, *Literatura populară*, p. 427.

adevărat exorcism, găsim și rugăciuni « pentru casa ce se supără de duhuri rele », « rugăciune pentru farmece », « rugăciune pentru năjit », ba chiar și « pentru muierea ce a născut prunc », care toate au drept țintă alungarea diavolului.

Blestemele Marelui Vasile sunt interesante, pentru că în ele se arată însușirile Diavolului:

Teme-te, fugi, fugi, depărtează-te, diavole, necurate și spurcate, că din cele de desupt, adâncule, înșălătorule, fără de chip, cel văzut pentru obrăznicia, nevăzut pentru fățaria, oriunde ești... sau cele ce cutremuri, sau în chipul șerpelui, sau față de hiară, sau ca aburul, sau ca fumul văzut, sau ca bărbatul, sau ca muierea, sau ca jigania, sau ca pasărea, sau vorbitorii noaptea, sau surd, sau mut, sau cela ce înfricoșezi în călătorie, sau cela ce rumpi, sau cela ce bântuești, sau în neam greu, sau într-o boală sau în neputință, sau carele pornești spre răs, sau carele faci lăcrămi iubitoare de desmerdări, sau curvar, sau cu rea împuțiciune, sau poftitor, sau făcător de desfătare, sau otrăvitor, sau iubitor de neastâmpărare, sau vrăjitor cu stelele, sau vrăjitor de casă, sau fără de rușine, sau carele te schimbi cu luna, sau care te întorci în oarecare vreme, sau cel de dimineață, sau cel de amiazăzi, sau cel de amiazănoapte, sau al vreunii fără vreme oarecăruia, sau al revărsatul zorilor, sau după întâmpinare te-ai întâmpinat... sau de ieșit din mare, sau din râu, sau din pământ, sau din fântână, sau din surpătură, sau din groapă, sau din baltă, sau din trestie, sau din noroaie de pre pământ, sau din spurcăciune, sau din luncă, sau din pădure, sau din copaci, sau din păsări, sau din tunet, sau din acoperământul băii, sau din scaldătoarea apelor, sau din mormânt idolesc, sau de unde știm, sau de unde nu știm. Gonește dela robul tău toată lucrarea diavolului, toată vrajba, toată fermecătura, slujirea idolească, vrăjirea cu stelele, căutarea în stele, vraja cu mort, vraja cu păsări. Infricoșează-te, cutremură-te, teme-te, depărtează-te, piarde-te, fugi, duhul viclesugului, duhul cel din noapte, cel din zi, duhul nălucirii, duhul cel din întâmpinare, sau cel de pe pământ, sau din apă, sau din păduri, sau din trestie, sau din prăpăstii, sau din răspintii, sau trei căi, sau din heleșteie, sau din râuri, în case, în curți și carele umbli în văi și strici și schimbi mintea omenească ¹⁾).

---

¹⁾ Gh. Teodorescu-Kirileanu, *Credinți populare în cărți bisericești*, în « Șezătoarea », IX, p. 86.

În alte ediții din Molitvelnic se păstrează asemenea exorcisme, ca și în manuscrise, precum și acel din 1784, citat de d-l Gaster¹⁾, și sunt cărți bisericești în care exorcismele, sub formă de rugăciuni, par a fi partea cea mai însemnată. Așa, în « Aghiiasmatar mic » sau « Scurtare de molitvelnic », tipărit în Sibiu, la 1851, se găsesc următoarele rugăciuni:

« Pentru deochiu », în care se invoacă pe Dumnezeu: « ție ne rugăm, ție ne cucerim, depărtează, înstrăinează, gonește toată lucrarea diavolească, toată lucrarea Satanei »;

« Molitva ce se cetește în ziua întâiu la femeie lehză », în care se zice: «...și o păzește pe ea de toată tirănia diavolului și pe pruncul carele s'a născut dintr'însa, ferește-l de toată fermecătura, de toată răutatea, de tot viforul protivnicului, de duhurile viclene cele din zi și cele din noapte »;

« Orânduiala care se face la casa sau locul ce se supără de farmeci sau de niscareva descântece » e tot un exorcism: «...caută cu milostivire spre casa aceasta și spre robii tăi (cutare), și de supărările cele rele ale viclenilor oameni, a otrăvitorilor și a descântătorilor și a viclenilor diavoli izbăvește pre acești bântuiți »;

« Orânduiala care se face când se bolnăvesc orice fel de dobitoace »: «...și le izbăvește de toată asupreală diavolului, și de tot sfatul Satanei...și toată boala și ispita și farmecele fermecătorilor ce vin din zavistia diavolească, gonește-o dela dânsule »;

« Orânduiala care se face la holde, sau la vie, sau la grădină, de se va întâmplă să se strice de gadini sau de alte jigării, lăcuste, gândaci și altele... »: «...ferește-o pe dânsa de tot farmecul și vraja și de toată răutatea și de ispita vicleană »;

« Rugăciunea pentru casa ce se supără de duhuri rele »;
« Rugăciunea Sf. Mucenic Trifon, ce se zice la grădină, la vie și la holdă », sunt tot atâtea exorcisme²⁾.

În « Cartea de desfăcut farmecele », tipărită în Sibiu, pe la 1867, se spune: « aceste sfinte rugăciuni pentru de desfăcut de farmec, s'au găsit la mănăstirea Kif, într-o carte, la finitul

¹⁾ *Literatura populară*, p. 428.

²⁾ Reproduse de Gh. Dem. Teodorescu, în *Poezii populare*, între descântece.

ei, scrisă de Sf. Damaschin, și până acum n'au fost tipărită ci s'au aflat numai în scris», iar rugăciunea este un adevărat descântec, cunoscut și astăzi în mai multe variante¹⁾.

O rugăciune care se recitează cu practica descântecelor: « Se descântă în mălaiu de meu și se pune pe falcă sau bărbia suferindului », a fost publicată sub titlul « Descântec de năjit ».

Stăpâne a tot țiitorule, doctorul sufletelor și al corpurilor, cea ce smerești și înnați, care cerți și iarăși tămăduiești pe toți cei ce se roagă și nădăjduiesc întru tine, însuși Doamne Dumnezeule, cercetează cu mila ta pe robul tău (cutare), întinzându-i brațul tău cel plin de doctorie și de tămăduire, și-l tămăduiește pe dânsul. Ridică-l din pat și din boală, ceartă pe Duhul Neputinței, depărtează dela dânsul durerea și boala năjitului, poruncește-i a se duce și a se depărtă în locuri pustii și neumbrate și a sta acolo până la finele veacului. Teme-te de Dumnezeu, năjite, de cea ce șade pe scaunul de heruvimi și va să judece toată lumea și pe tine însuți. Iată ce-ți poruncește prin mine smeritul și nevrednicul robul lui Dumnezeu (cutare) ție năjite, rădăcina și începătura tuturor răutăților și a boalelor, să ieși și să te depărtezi dela robul lui Dumnezeu (cutare) și să te duci în locul Gheenei, unde este întunerecul și scrășnirea dinților. Așa, Doamne sfinte a tot puternice, Dumnezeul părinților noștri, care ai făcut cerul și pământul, cu toată podoaba lor, însuți tu stăpâne, Doamne, gonește pe astă lucrare diavolească a năjitului dela robul tău (cutare), din cap, de sub cap... etc.²⁾.

Introducerea unui descântec « de zgaibă » (bubă vânătă), cules în Vașcău, comitatul Bihorului, este deasemenea o adevărată rugăciune:

Ajută-mi Marie, Maică sfântă, ajută-mi sfântă Marie și Maică și Dumnezeu, Marie Maică ajută-mi. Ajută-mi, zile rugătoare, zile închinătoare, șapte zile înnațătoare, șapte zile rugătoare. Mă rog de tine: de mică și de mare. Mă rog la a voastră putere, slujbă, botezare, sântire, somire (?), plânsoare, suspinare, rugă, rugare, cruce, ingenunchiare, mătăanii, praznice, sfinți, înger, apostoli, omul să aibă leac, izbăvire, și mântuire, precum descântăm...³⁾.

¹⁾ Reprodus de Gh. Dem. Teodorescu, *l. c.*, p. 374.

²⁾ Hristian Țapu, în « Apărătorul Sănătății », anul IV, p. 181.

³⁾ « Șezătoarea », VIII, p. 111.

În cărțile noastre bisericești sunt și rugăciuni pe care preoții le cetesc celui bolnav de multă vreme, care se chinuște și nu poate să moară, fiind căzut « între *năluciri diavolești* » și întru farmece de rușine « prin pizma vicelanului *diavol* »¹⁾.

În « Evloghionul » tipărit în București, este o rugăciune-descântec, pe care o zic femeile când nasc spre a fi păzite de *duhul necurat*.

O molitvă dintr'un manuscris de pe la 1780—1800, se face pentru a apăra oile de « toată asupreală diavolească », astfel:

« Stăpâne, Doamne Dumnezeu nostru, cea ce ai puterea peste toată făptura, ție ne rugăm și pe tine cerem, precum ai blagoslovit și ai înmulțit turma Patriarhului Iacov, blagoslovește și turma dobitoacelor acestora și le înmulțește, și le întărește, și le fă pre dânsule întru mii, și le izbăvește pre dânsule de toată asupreală diavolească și de prădători de alte neamuri și de tot sfatul Satanei, și de moartea cea de răul văzduhului, și de toată neputința cea păgubitoare, și le ocolește cu sfinții tăi îngeri, și toată boala și ispita și farmecele fărâncătorilor ce vin din zavistie diavolească gonește-o dela dânsul (?), că a ta este împărăția, și puterea și mărirea al (?) Tatălui, și a Fiului și sfântului Duh. Blagoslovește, Doamne, turma aceasta, și le izbăvește pre dânsule de toată răutatea și de răpirea văzuților și nevăzuților vrăjmași, și de cumplită moarte, și toată boala și neputința, și de toată lucrarea diavolească, și o înmulțește întru numele tău cel sfânt, și prin stropirea apei acesteia dăruiește mie sănătate. În numele Tatălui, și a Fiului și a sfântului Duh, amin ».

La sfârșitul molitvei, este această însemnare:

« Această molitvă se zice la tot feliul de boale a oilor, ce fel ar fi să zacă »²⁾.

Cea mai veche legiuire a noastră, *Pravila lui Matei Basarab*, din 1652, oprește pe cel îndrăcit de a se face preot: « Canonul 77 al sfinților apostoli grăește: De se va întâmplă cuiva a se îndrăci, acela să nu fie cleric, nici să se amestece să se roage

¹⁾ *Aghiazmator mic*, p. 147. Sibiu, 1851.

²⁾ *Codex Gaster*, 57.

cu credincioșii, până se va curăța de acea boală; de aceea, de va fi destoinic se va face cleric ».

Aceeaș lege permite unui bărbat să se despărtească de nevastă, dacă va avea pe dracul în ea, și dă și formula cărții de despărțenie:

Șezând preasfințitul Mitropolit al sfintei mitropolii cutare, împreună cu cinstiții lui clerici, veni și strigă (adică plânse) de muierea lui cea luată prea lege, cum iaste îndrăcită, și cu lanțuri de mână și de picioare o leagă, nu numai de doao și de trei ci și de multe ori, iar noi rugatul-am ca să o mai aștepte încă puțină vreme și să mai fie cu dânsa încă ani trei, iară el n'au vrut să mai aștepte pentru nevindecarea a ei. Drept aceea cerșut-am lui mărturii vreadnice, credincioși cutare, și i-am ispitit și grea afurisenie lui dat-am, și au mărturisit cu jurământ, că așa este adevărat, deci datu-i-am voie ca să ia altă fămeae pre lege, după cum zice judecata (dumnezeești Pravile): oricine zice are fămeae îndrăcită, și o ține legată cu lanțuri și nu poate să-și vie în fire la întreaga înțelepție, de aceea să se despartă și de va vrea să ia alta (Glava CDXVI).

VRAJITORII

« La început științele fizice erau o adunătură de superstiții și de proceduri empirice, care constituiau ceea ce se numește « magie »¹⁾. Omul avea așa de bine cunoștință despre stăpânirea pe care era chemat să o exercite asupra forțelor naturii, încât îndată ce se puse în raport cu ele, încercă să le supuie voinții sale. Dar în loc de a studia fenomenele, pentru a pricepe legile lor, și a le aplica la nevoile sale, și-a închipuit că ar putea, prin mijlocul unor practice particulare și a unor formule sacramentale, să constrângă agenții fizici și să-i supuie dorințelor și planurilor sale. Acesta este caracterul fundamental al magiei. Această știință avea ținta de a supune omului forțele naturii și a ne face stăpâni pe opera lui Dumnezeu. O asemenea pretenție era rezultanta noțiunii pe care și-o făcuse antichitatea

¹⁾ Definiția magiei, dată de Lexa: « La magie c'est l'activité tendant à produire l'effet dont la connexion avec cette action n'est pas subjectivement explicable par la loi de causalité ». *Op. cit.*, I, p. 17.

despre fenomenele Universului. Cei vechi nu-și reprezentau aceste fenomene ca o consecință a unor legi neschimbătoare și necesare, veșnic în lucrare și veșnic calculabile; după dânsii aceste fenomene atârnavă de voința arbitrară și mobilă a unor spirite sau divinități, a cărora acțiune o substituiau acțiunii acestor agenți chiar. Ca urmare logică, pentru a supune natura, trebuie să se ajungă la constrângerea acestor divinități sau spirite, ca să îndeplinească voințele sale. Ceeace religia credea că poate să obție prin rugăciuni, magia încercă să facă prin vrăji, formule și conjurații. Zeul cădea sub puterea magiciului, al cărui sclav devenia, și stăpân pe aceste secrete, vrăjitorul putea, după voință, să turbure Universul și să-i contracizeze legile »¹⁾.

Când lumea veche a ajuns la concepția dualistă a creației, când tot răul din lume a fost concentrat în Diavol, eră firesc lucru să capete un mare ascendent asupra oamenilor, așa de lesne crezători, acei dintre ei cari puteau să supuie voinței lor pe acest Diavol.

Preoții chaldeeni cunoșteau secretul acesta de a supune voinței lor spiritele rele, pe Diavolul nostru; ei știau descântecetele pe care le recitau, aceste cuvinte misterioase și atotputernice, pe care le aveau de ajutor în meseria lor; ei cunoșteau talismanele binefăcătoare care apără pe om de toate primejdiile, și vorbind despre magicienii chaldeeni, unul dintre scriitorii antichității, Diodor din Sicilia, zice: « ei încearcă să înlătore răul și să aducă binele, fie prin purificații, fie prin sacrificii sau descântece »²⁾.

« Această putere supranaturală, pe care poate s'o aibă un om, poate să fie divină sau diabolică, cerească sau infernală. În primul caz, ea se confundă cu puterea pe care o are preotul dela zeeii superiori, și se exercită într'un mod binefăcător, pentru a înlătură nenorocirile, a conjură bolile și a combate influența demonilor. În cazul al doilea ea devine perversă, și constituie magia neagră sau vrăjitoria, cu rățăcirile ei criminale.

¹⁾ Maury, *l. c.*, p. I.

²⁾ Lenormand, *l. c.*, p. II.

Deosebirea aceasta care există pretutindeni, afară poate de unele populații cu totul barbare, la care preotul magician este mai temut pentru relele pe care le face, decât binecuvântat pentru conjurațiunile sale binefăcătoare, eră făcută și de chaldeenii. E foarte firesc ca în cărțile sfinte din care au rămas fragmente cunoscute astăzi, să fie cuprinse numai formule și descânțete de ale magiei divine, a artei conjuratorii și prielnică; magia diabolică și răufăcătoare este exclusă din aceste cărți, practicile sale sunt reprobate.

« Aceste cărți, însă, cuprind numeroase indicații despre magia neagră, căci formulele lor sunt destinate să abată efectele maleficiilor impii, precum și acțiunea spontană a demonilor. În aceste cărți este vorba de vrăjitori și vrăjitoare, și se vede că erau numeroși, în Chaldea primitivă. Uneori sortilegiile sunt menționate cu demonii și bolile în enumerațiile flagelelor conjurate, alteleori le combat descânțetele speciale. Astfel este descântecul care blestemă pe vrăjitor, numindu-l « răutăciosul răufăcător, acest om răufăcător, acest om între oamenii răufăcători, acest om rău », și care vorbește despre « groaza pe care el o răspândește », despre « sortilegiile sale care sunt respinse departe de oameni ». Ea, ca zeul protector contra tuturor puterilor infernale, și împreună cu el Soarele, sunt zeii invocați pentru a se apăra de vrăjitori. Vrăjitorii își pregătesc relele, ascunși în locuri întunecoase. Soarele este, prin urmare, dușmanul lor cel mare, și un imn i se adresează în acești termeni:

« Tu, care împrăștii minciunile; tu, care împrăștii influența rea a minunilor, a augurilor, a pronosticurilor supărătoare, a visurilor, arătărilor rele; tu, care risipești comploturile; tu, care duci la perzanie oamenii și țările, care se dau la vrăjitorii și la faceri de rău ».

Nu este rău pe care să nu-l poată face vrăjitorul. El dispune, după voință, de fascinațiunea prin deochiu sau prin cuvinte nefaste; practicile și descânțetele sale îi pun pe demoni la ordine; el îi asmuță contra aceluia căruia vrea să-i facă rău, și-l chinuște, prin demoni, în orice chip; el aruncă farmece contra oamenilor și a țărilor, provoacă posesiunea (dă pe dracul în om), trimite boala. El poate da și moartea, prin vrăjile și

imprecațiile sale, sau prin otrăvurile pe care le cunoaște și le amestecă în băuturi... Dar, în acest caz, conjurația care se opune acestor acte, caută să întoarcă în contra lui însuș efectele pe care a voit să le producă. O formulă contra descântecelor unei vrăjitoare care voia să omoare prin vrăjile ei, se isprăvește astfel: « Ea să moară și eu să trăesc »¹⁾.

La Babilonieni, preoții cari erau, în acelaș timp, și vrăjitori, formau adevărate colegii sacerdotale; ei își transmiteau oral secretele și știința lor, din generație în generație, așa că teologia formă, în Asiria, patrimoniul câtorva familii²⁾.

La Egipteni, Thot eră zeul magician prin excelență, maestrul discursurilor divine, adică a « descântecelor » (incantations) care permiteau oamenilor și zeilor să obție ceea ce doriau³⁾. Lucrul acesta nu poate surprinde, deoarece, la Egipteni, magia eră fondul însuș al religiei, și preotul eră sinonim cu « descântătorul »⁴⁾.

Oricât erau de civilizați, vechii Greci nu au scăpat de credința în vrăjitori, și la dâșii această credință, în oarecare formule magice, în oarecare descântece, eră excesivă. Vrăjitorii formau adevărate caste, atribuindu-și oarecare putere asupra naturii; descântau șerprii, conjurau vânturile și puteau metamorfoză pe om în animale. Puterea aceasta atribuită vrăjitorilor, apare în cele mai vechi tradiții mitologice ale Greciei. Femeile din Tesalia, mai cu seamă, aveau un mare renume în arta descântecelor; erau maestre în compunerea otrăvurilor și puteau, după cum se credeă, să coboare luna din ceruri prin cântecele lor magice. Erau și vrăjitori de un ordin inferior, adevărați magicieni greci, urmași direcți ai vrăjitorilor din timpurile barbare. Ca și femeile din Tesalia, știau să compue filtre și vindeau tuturora știința lor diabolică⁵⁾.

La Roma se petreceă acelaș lucru. Și acolo erau vrăjitori cari făceau farmece și operau maleficii, și acolo operațiunile lor aveau de scop mai mult să vateme unui dușman și să satisfacă o poftă, decât să opereze vreun miracol binefăcător⁶⁾.

¹⁾ Lenormand, *l. c.*, pp. 53—56.

²⁾ Maury, *l. c.*, p. 29.

³⁾ G. Maspéro, *Études de Mythologie et d'Archéologie égyptienne*, I, p. 111.

⁴⁾ Maspéro, *l. c.*, p. 106.

⁵⁾ Maury, *l. c.*, p. 51.

⁶⁾ Maury, *l. c.*, p. 51.

La început, în Roma, vrăjitorii erau desprețuiți. Chiar în epoca lui August, vrăjitoria se exercită în locuințe infecte din fundul mahalalelor, de femei nenorocite, calice. Dar, când au început să invadeze, în Roma, religiile orientale, considerația pentru magicieni crescù, și condiția lor se ridică. Acuma magicianul erà onorat și chiar temut. În veacul al II-lea nimeni nu-i mai contestă puterea de a provoca apariții divine, de a conversa cu spiritele superioare și chiar de a se ridică în persoană, până la cer ¹⁾).

La Roma, însă, poate mai mult decât aiurea, vrăjitorii credeau ei însuș în puterea Diavolului, în slujba cărora se angajau cu contracte în regulă, și își închipuiau că merg la Sabat în tovărășia lor ²⁾).

Evreii își aveau vrăjitorii lor, și după o veche tradiție rabinică, Salomon însuș a fost un vrăjitor ³⁾).

Creștinii, încă dela început, și-au păstrat ca o moștenire scumpă, credința în Diavol și în vrăjitori, cari erau reprezentanții lor pe pământ. Vrăjitorii puteau să stârnească vântul și să aducă ploaia, și aveau și alte puteri.

Cu trecerea vremii, și cu toate luptele duse de Biserică, în contra acestor erezii, credința în puterea vrăjitorilor s'a generalizat la toți creștinii, și s'a întemeiat pe baze care nu au mai putut să fie sdruncinate, și subsistă și astăzi la toate popoarele civilizate, în Europa.

Literatura tuturor popoarelor este presărată cu bucăți frumoase, din care se vede cât erà de supus spiritul omenesc credinței în puterea supranaturală a vrăjitorilor. Să ne oprim numai la unul din cei mai mari scriitori ai lumii, Shakespeare, și vom rămâne surprinși văzând ce parte principală joacă vrăjitorii în una din tragediile lui cele mai puternice, Macbeth. Prima scenă din actul I începe cu un sfat al celor trei vrăjitoare, care au un rol așa de însemnat în această tragedie, și care hotăresc în ce loc se vor întâlni cu Macbeth. În scena III se vede ce se credea, în Anglia secolului XVI, despre aceste

¹⁾ Cumont, *l. c.*, p. 277.

²⁾ Maury, *l. c.*, p. 82.

³⁾ Maury, *l. c.*, p. 185.

ființe supranaturale, care fac să defileze, în fața lui Macbeth, opt regi și Banquo în urma lor.

Dacă lumea pentru care scria Shakespeare, nobilimea și inteligența Angliei, avea astfel de credințe despre puterea supraomenească a vrăjitorilor, ne putem face idee despre credința poporului de jos care, acolo ca și pretutindeni, trăia în ignoranță și sub stăpânirea celor mai grosiere superstiții.

Germanii cred și astăzi în puterea supranaturală a vrăjitorilor, și, pe la 1800, Kant spune: « Altădată se numiau vrăjitoare niște biete femei ignorante care credeau că obțin efecte supranaturale, și în secolul în care trăim, această credință nu este încă stârpită »¹⁾.

În Franța civilizată se petrece același lucru. « Credința în vrăjitori nu e stinsă în societatea noastră civilizată; fapte contemporane dovedesc că în această privință țărani noștri nu sunt cu mult mai luminați decât negrii », spune Girard de Rialle, care citează cazuri cunoscute de el însuși. « În 1872 eram chemat eu însumi să hotăresc pedeapsa contra unui individ, vestit vrăjitor, care chemat pe lângă Toulon, în Alpi, de niște ciobani, ale căror trupe transhumante erau în prada unei epizootii, a arătat pe niște munteni inofensivi că ar fi aruncat farmece asupra oilor, și ciobanii, pentru a-și răzbuna contra acestor pretinși vinovați, erau să facă moarte de om, dacă nu s'ar fi luat repede măsuri spre a împiedeca crima »²⁾.

Un alt scriitor francez spune: « Sunt încă, în satele noastre, babe care pretind că vindecă bolile cu o rugăciune neînțeleasă, pe care nu vor să o spuie, și cu semnul crucii asupra membrului bolnav. Ele operează asupra oamenilor și asupra animalelor. Pretinsul lor leac se transmite în familii, din mamă în fiică. Aceste leacuri consistă în descântece (oraisons), în aghiazmă și în formule empirice »³⁾.

În Franța se atribuie chiar preoților puteri supranaturale. Majoritatea țăranilor francezi cred că unii preoți posedă un secret și o putere irezistibilă asupra elementelor. Ei pot, prin niște rugăciuni secrete, să oprească sau să modifice acțiunea

¹⁾ Citat de Tuchmann, în *Mélusine*, III, col. 54.

²⁾ Maury, *l. c.*, p. 222.

³⁾ Girard de Rialle, *La mythologie comparée*, I, p. 225.

legilor lumii fizice: sunt stăpâni pe vânturi, pe grindină, pe ploaie ¹⁾).

În Belgia, lângă Cortenberg, acum câțiva ani trăia un om care fusese frate într'o mănăstire, și învățase dela arhiepiscop puterea de a exorciza, putere pe care a pierdut-o când s'a însurat ²⁾).

La Slavi acelaș lucru. Ei au păstrat, din vechea lor mitologie, nu numai amintirea divinităților politeismului lor național, dar și credințele barbare ale unei stări mintale anterioare; la dânșii vrăjitorul exercită o influență considerabilă asupra spiritului mulțimii. « Simți că el e reprezentantul unei vechi credințe încă nestinsă în sufletul credincioșilor, ca preotul unei religii dispărută în aparență, dar ale cărei rădăcini sunt încă adânci în ceeace omul simplu și naiv are mai scump și mai intim. Fiecare sat a avut, și are încă, al său « Koldun » (acel care sacrifică), și a sa « viedma » (aceea care știe). Vrăjitorii sunt consultați asupra viitorului, asupra chipului de a dobândi recolte bune, asupra modului de a se feri de relele de tot felul. Aceștia sunt preoții populari, pontifii unei vechi religii neuitate ³⁾).

Viedma slavă este « vidma » noastră românească: o specie de drac. « Vidmele sunt tot din necurat, schimbă copiii și-i fac ca pe ei » ⁴⁾. Sub numele de vidmă se înțelege și strigoaică ⁵⁾. « Mama pădurii și vidma sunt tot una » ⁶⁾).

Unei femei bătrâne, și urite i se zice, la noi, *mama pădurii*, care poate să fie sinonimă cu vrăjitoarea *viedma* a Slavilor.

Ion Creangă, în povestea « Ivan Turbincă », pune pe Ivan să bage moartea în turbinca lui măiastră, zicându-i « Pașol, Vidma, na turbinca ».

Și popoare de altă origină au credință în vrăjitorii lor.

Triburile ugro-fineze din regiunile munților Urali și Altai, nu cunosc alt cult decât rituri magice, alți preoți afară de

¹⁾ Louis Morin, *Médecine superstitieuse*, în « Revue des traditions populaires », VII, p. 88.

²⁾ J. Lecoeur, *Esquisse du Bocage Normand*, II, p. 71.

³⁾ Paul Hermant, *La Médecine populaire*, p. 205.

⁴⁾ Girard de Rialle, *l. c.*, p. 227.

⁵⁾ Elena Voronca, *Datine*, I, p. 515.

⁶⁾ *Idem*, p. 702.

vrăjitori ¹⁾, în știința cărora poporul are credință oarbă și de care se teme. La aceste popoare, orice boală este opera Diavolului ²⁾.

Popoarele din Nordul Europei au crezut și cred în puterea vrăjitorilor. Legendele daneze pomenesc despre principesa Swavilda, fermecătoarea cailor, cari trebuiau să o sfarme în picioare, după cum legendele Norvegiei cred că regele Harald Harfagr a fost fermecat de Snaefride, pe care o luă de soție. Triburile gotice, numite mai târziu Svezi, au învățat magia dela vecinii lor Vanes (Slavi) și Fini ³⁾.

Lumea întregă, în fine, dela un capăt la altul, crede în vrăjitori, și pretutindeni li se atribuie aceleași puteri, aproape fără nici o deosebire între popoarele civilizate și cele încă în stare de sălbătecie. Până și Pieile Roșii se aseamănă, în această privință, cu restul lumii; și la ei vrăjitorii se bucură de o cinste deosebită, sunt considerați ca un fel de preoți magicieni, pe cari-i împart în două categorii: vrăjitori răufăcători, cari vrăjesc pe oameni, și vrăjitori medici-oracoli, cari vindecă bolile și prezic viitorul ⁴⁾. Sunt, însă, popoare primitive la care vrăjitorii joacă un rol și mai important. La Cafri, bunăoară, vrăjitorul are o parte activă la conducerea războiului ⁵⁾. Vrăjitorii Cafrilor aduc ploaie, descântă șerpilor cei mai înfricoșători, pe cari-i venerază, dar de cari se și tem ⁶⁾. Astfel fiind, se înțelege că, pentru Cafri, vrăjitorii sunt ființele cele mai superioare, care trebuie să aibă cea mai mare influență asupra întregii lor vieți.

Și aceste lucruri sunt comune tuturor popoarelor primitive, tuturor sălbatecilor. Lang, studiind chestiunea aceasta, face recapitulația următoare despre puterile supranaturale care sunt atribuite, de către rasele inferioare, vrăjitorilor, în toată lumea: « Vrăjitorul are toate miracolele în puterea sa. El guvernează cerul; sboară în aer; poate, după voință, să devie invizibil,

¹⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 185.

²⁾ Maury, *o. c.*, p. 186.

³⁾ *Mélusine*, III, 105, 106. Aceste împrumuturi dela folklorul slav, făcute de suedezi, explică asemănarea multora din credințele suedezilor cu ale noastre.

⁴⁾ Girard de Rialle, *op. cit.*, p. 186.

⁵⁾ *Idem*, p. 192.

⁶⁾ *Idem*, pp. 194, 195.

să-și schimbe forma și să metamorfozeze pe cine-i place. El este stăpân pe spirite, stă de vorbă cu morții și poate să se coboare în locuințele lor »¹⁾).

La noi, deasemenea, a existat totdeauna credința în vrăjitori.

Despre cele ce se petreceau, la noi, în vremurile vechi ale noastre, nu avem izvoare interne de informație; scriitorii străini, cari pomenesc despre noi, nu ne descriu tocmai simpativ.

La 1575, un francez, vorbind despre noi, despre Vualchiens, zice: « C'est une nation fort cruelle, n'ayant aucune humanité, addonnée à divinations, sorcelleries et augures, toujours brillant après la proye et rapins »²⁾).

Un altul, la 1651, spune că în « Valachie »: « Le peuple y est cruel et addonné à la sorcellerie, toujours attentif à la proye et de religion grecque »³⁾).

La 1688, în altă carte anonimă, o descriere a Ungariei, vorbind despre Valahia și Moldova, se spune: « Le peuple y est cruel, inconstant, addonné à la sorcellerie, et la plupart de la créance des Grecs »⁴⁾).

Cel mai vechiu document al nostru, în care se face pomenire despre vrăjitori, este cartea « Șapte taine a Bisericii », tipărită în Iași, la 1645, în care se arată ce fel de pedeapsă duhvonicească se dă vrăjitorilor.

O altă dovadă scrisă o găsim în « Descrierea Moldovei », de Dimitrie Cantemir, care după ce vorbește de jocurile și săltările cu care petrece poporul Moldovei între Înălțarea Domnului și Pogorîrea sfântului Duh, zice:

« Intru această vreme nu se culcă ei nicăieri fără numai sub streșinile bisericelor, căci zic, că de se vor culca la alt loc, ar fi chinuți de strigoaice ... Cel ce intră în vreo ceată de acestea, trebuie nouă ani dearândul să se afle adunat împreună, iar întâmplându-se să nu se arăte vreodată, atunci zic ceilalți că este chinuit de duhuri rele și de strigoaice. Prostimea cea

¹⁾ Lang, o. c., p. 113.

²⁾ François de Belleforest, *La Cosmographie universelle de tout le monde*, p. 1837. Paris, 1575.

³⁾ Ruget de Laserre, *Le tableau de l'Europe*, p. 400. Paris, 1651.

⁴⁾ « Histoire et description ancienne et moderne du royaume de Hongrie », p. 292. Paris, 1688.

ereticească crede că are putere să gonească acel fel de boale, și spre vindecare face întru acest chip, adică: aștern mai mulți la pământ pe acel bolnav, încep a sări cu cântece, și la o notă anume a cântărei îl calcă fieștecare dela cap până la călcăie, și mai pe urmă îi zic la ureche niște cuvinte alcătuite de dâșii înadins, poroncind beteșugului să se depărteze. După ce fac ei aceasta de trei ori, în trei zile, apoi urmează lucrarea pe care o nădăjduiesc ei. Și așa, întru acest chip, cu prea puțină osteneală, se pot vindeca boalele cele mai grele care se împotrivesc meșteșugului doftoricesc »¹⁾).

În timpurile nouă, literatura noastră face mențiune despre vrăjitori.

Gh. Asachi, în poezia « Moșii » (Sâmbăta Morților), descrie pe un sihastru vrăjitor:

Intr'o casă părăsită, depărtată de cătun
Despre care poporării mii minuni pe-amurgul spun,
De mult șede un sihastru, ce de tot vecin se crede
Că prin *farmeci* multe lucruri nevăzute altora vede.
Acel om, pe care anii și-a lui grijă l-au albit,
Astă noapte va s'arâte un mister trist și cumplit.
Pe un colnic el se suie și 'n pădurea 'ntunecată
De trei ori în jur răsună toaca de paltin durată:
La chemarea cea fatală chiar ca umbre 'ncet răsar
Juni, bătrâni, femei și fete, câte unul din tufar,
Și hardala cea deșartă fără preget iat-o plină,
Unde-un pin aprins răspânde îngânata sa lumină;
Iar sătenii, în așteptare, tremurând zic: Amar mie!
Ce 'ntunerec, ce tăcere: ce-a să fie, ce-a să fie!

Vasile Alecsandri, în notele unei poezii populare (Cucul și Turturica), spune:

« Poporul crede în puterea farmecelor și atribuie babelor știința vrăjitorilor, de unde vine și vorba că baba-i calul dracului. În ochii lui, un om cu mintea distrasă este un om fermecat; un tânăr aprins de iubire e fermecat de o babă Cloanță, ce i-a făcut cu ulcica. Acel nenorocit

¹⁾ « Scrisoarea Moldovei ». Ediția T. Boldur-Lătescu, p. 257. Iași, 1868.

este expus a încăleca pe o prăjină și a se duce prin văzduh, după glasul fermecătoarei, care, bătând cu o vârguță de alun peste o ulcică din vatră, cheamă neconținut pe iubitul ei. Sunt oameni cari pretind că au văzut asemenea călăreți fantastici, trecând ca săgeata prin aer. Nimica nu-i poate opri din călătoria lor, decât numai înfigerea unui cuțit în pământ. Vrăjitoarele știu a face de dragoste cu oase de lilieci, prinși în Ajunul Crăciunului și îngropați de vii într'un furnicar. Din scheletul liliacului nu rămâne decât un cârligel și o lopățică. Cel întâi servă a atrage pe cine ți-e drag, iar lopățica a depărta pe cine ți-e urît. Vrăjitoarele au putere a închea apele, a lega ploile, a ghici soarta oamenilor, trăgând cu 41 bobi de porumb, a vindeca de feluri de boale prin descântece și prin apă neînceptută ».

V. Alexandresco (V. A. Urechiă), într'un « roman național », publicat în 1855, intitulat « Coliba Măriucăi », în capitolul VI: « Vrăjitoarea. În ce tip poate cineva să ajungă a fi vrăjitoare », descrie modul în care o țigancă vrăjitoare face farmece de adus pe prăjină pe un flăcău, pe care-l iubiă Raluța. Țigancă Floarea știe:

« Tot felul de mijloace să facă de dragoste, de urît, de baghiță, de uscare... Ea descântă, farmecă... Avea putere mare și pe dracu 'n ea, după exprimarea bătrânilor săteni, cari nu puteau, ori cu ce demonstrațiuni împiedică pe fetiță să meargă să consulte pe Floarea, ce-i de făcut ca s'o iubească flăcăul cutare... ba chiar multe soții aleargă să le învețe ce pot să facă doară vor scăpa de dihania de bărbățel... Ea căuta în oglindă, în apă, în palmă, în cărți... și totdeauna spunea drept. În tot satul, ce zic în tot satul? — în tot ținutul, după câțva timp, se vorbi cu groază și respect de mătușa Floarea. Care de care se înfățișa ca să mărturisească de puterea ei. Cum? ziceau unii mergători, en du-te de vezi însuși, cum se cutremură casa, când ea descântă, cum tună, fulgeră, urlă, geme, plesnește, vâjje de ți se urcă părul în vârful capului » ¹⁾.

O descriere mai meșteșugită, despre vrăjitoare, face Hasdeu, în romanul său « Ursita ».

* * *

¹⁾ « Foiletonul Zimbrului pe 1855 », pp. 267—269; sub redacția lui Teodor Codrescu și Dimitrie Gusti.

Încă din timpurile vechi s'au făcut legi în contra vrăjitorilor.

În Egipt, practica și chiar studiul magiei se pedepsia cu moartea; sub Ramses III se citează un egiptean, Hai, care a fost executat pentru crima de magie.

Grecii vechi pedepseau cu moartea pe medicii cari întrebuințau farmece, ori descântece, în scopul de a vătăma cuiva; pedeapsa pentru acei cari nu erau medici, era lăsată la aprecierea judecării. În puterea acestei legi, Lemnia, vrăjitoarea din Atena, a fost ucisă, împreună cu copiii ei.

Romanii, a căroră legislație se cunoaște așa de bine, și care a servit ca model întregii lumi, prevedeau, în Legea celor XII table, pedepse aspre în contra vrăjitorilor. Ei se temeau, în special, de cei ce se numesc la noi «solomonari», cari, prin farmecele lor, știau să aducă ploaia, grindina, furtunile și seceta. Lumea, însă, avea prea multă încredere în ei, pentru ca o simplă lege să desrădăcineze obiceiul; deaceia vedem că în anul Romei 721, sub triumviratul lui Octavian, al lui Antoniu și Lepidus, au fost alungați din marele oraș astrologii și magicienii, și în cursul vremurilor, diferite alte legi și dispoziții s'au luat la Roma, în contra acestei clase de vrăjitori, care devenise foarte numeroasă, și sub influența căreia au fost mulți dintre împărații romani.

Asprimea legilor romane a făcut victime nenumărate printre cei bănuți de vrăjitorie. În anul 200 înainte de Hristos, într'un singur proces, 370 femei au fost condamnate la moarte, pentru vrăjitorie; pe timpul lui Hristos, 4.000 bărbați liberi, condamnați ca vrăjitori, au fost trimiși în Sardinia, prin decretul Senatului, ca să stârpească hoții. Pedepsele din legile romane erau: decapitarea, arderea pe rug, aruncarea la fiare. Cărțile de magie erau confiscate; pe timpul lui August, în anul 43 a. H., au fost arse mai mult de 2.000 de volume.

Creștinii n'au fost mai blânzi cu vrăjitorii. Împăratul Constantin a făcut legi aspre contra lor; pedeapsa cu moartea apoi a fost stabilită chiar contra acelor cari recurgeau la magie. Legea Cornelia (De Sicariis) a prescris că vrăjitorii acei cari se servesc de descântece și de sortilegii, contra sclaviei oamenilor și pentru scopuri rele, acei cari, prin mijloace magice, evocă demonii, agită elementele, acei cari omoară persoanele

absente, făcându-le chip de ceară, să fie pedepsiți cu ultimul supliciu. Cei doi jurisconșulți Paul și Ulpian, condamnă formal exercițiul magiei. Aceștia numiau cărțile magice: « libros improbatæ lectionis », și nimănui nu-i erà permis să aibă asemenea cărți. Dacă se găsià vreuna la cineva, i se confiscà averea și erà trimis în exil; dacã vinovatul erà din clasa de mai jos, erà supus morții, și cărțile erau arse în public ¹⁾).

Credința în vrăjitori persistând în cursul veacurilor, Biserica a reînnoit mereu legile în contra lor. În veacul al XIV-lea, vrăjitoria în Europa erà în floare, ca și cu patru sau cinci veacuri în urmă.

În unul din curcurile Infernului său, Dante pune pe astrologi și « maestrul învățat » îi arată un grup de păcătoși, pe cari-i descrie astfel:

Iată păcătoasele care au părăsit
Ața, acul, suveica și s'au pus pe vrăjit
Prin ierburi, prin icoane și alte farmazonii ²⁾).

Ceeace s'a petrecut, în Europa întregă, în puterea legilor care pedepsiau pe vrăjitori, este una din petele negre de pe cartea Istoriei lumii. În Franța, vrăjitorii erau spânzurați, arși de vii, și cenușa lor aruncată în vânt; vrăjitoarele erau înnecate. În timpul lui Francisc I au fost alungați, din Franța, 100.000 de oameni, și 30.000 sub Carol IX. În Spania, inchiziția a ars de vii 37.756 persoane și a condamnat la galere 287.974, iar numărul victimelor proceselor de vrăjitorie este cu neputință de a fi fixat. În Sicilia, în timp de 150 de ani, au fost arși 30.000 de vrăjitori; în Scoția, într'un singur an, au fost arși 600.

După o statistică făcută în 1794, numărul celor executați, sub învinuire de vrăjitorie, se urcă la cifra de 9.442.994 ³⁾).

Dar nu numai în Europa popoarele civilizate au făcut legi în contra vrăjitorilor, ci și în alte continente, unde Biserica tindea să puie stăpânire pe sufletul și gândirea oamenilor. Astfel în Mexic, conciliile provinciale din 1585 opresc pe orice

¹⁾ Maury, *l. c.*, p. 108.

²⁾ « Cântul XX ». Traducerea lui Nicu Gane, ediția din 1906, p. 181.

³⁾ J. Tuchmann, *La fascination*. În « Mélite », tom. X.

persoană, care nu a obținut o permisiune scrisă, de a recita rugăciuni, sau de a pronunța fie exorcisme, fie cuvinte destinate a vindeca bolile oamenilor și ale animalelor.

La noi, deasemenea s'a încercat, din timpuri vechi, să se combată credința în Diavol și să se înlătore practicele superstițioase la care se dedă toată lumea, pedepsind pe vrăjitori și pe acei cari recurg la ei.

În cartea « Șapte taine a Bisericii », tipărită în Iași, la 1645, la pagina 194, este un capitol întreg privitor la vrăjitori:

« În 65 de capete a Pravilei Marelui Vasilie, au lăsat învățătură, cum *vrăjitorul* și cela ce sleiește ceara, sau aruncă cu plumbi, așijderea și cela ce va lega nunta, ce se zice, pre mire să nu se împreune cu nevasta-și, sau și alte meșteșuguri ce vor face cu vrăji, 20 de ai să nu se cumenece. Să știți și care se cheamă *vrăjitori*: *vrăjitori* se cheamă, carii cheamă și scot pe diavoli de vrăjesc, să cunoască niscare lucrure neștiute, sau alte răutăți ce fac să-și izbândească inimii, după voia și pohta cea rea, cu carele vor să facă răutate și vătămare a niscare oameni direpți. Pentru ceia ce caută în stele sau fac alte meșteșuguri, să cunoască niscare lucruri neștiute, și ceia ce poartă la sine argare sau ierbi, ca să nu se apropie nimică de dânșii ».

In alt capitol sunt hotărârile soborului dela Anghira:

« Încă și ceia ce aduc *vrăjitori* la casele lor, pentru ca să facă niscare farmeci; așijdere și ceia ce vor vrăji în stele, pentru ca să cunoască multe lucruri de cele neștiute, și mai pre scurt, *vrăjitorii* și ceia ce vrăjesc, să nu se cumenece 5 ai, așijdere și ceia ce vor purta la sine avgare sau alte rădăcini sau ierbi, zicând că sânt bune, să nu se apropie nicio răutate, așijdere ceia ce zic că este năroc sau primejdie sau becisnicie, sau ceia ce-și socotesc ziua întru care s'au născut și zic că au fost bună sau rea, și aceștia să aibă canon 5 ai »¹⁾.

În « Indreptarea Legii cu Dumnezeu » a lui Matei Basarab, sau « Pravila dela Târgoviște », tipărită la 1652, se reproduc « cele șapte taine », cu oarecare alterări:

¹⁾ M. Gaster, *Chrestomatia*, I, p. 116.

« Pentru vrăji și fermecătorie, și pentru ceia ce merg pela vrăjitori, și pentru ceia ce poartă baere.

« Canonul 65 al Marelui Vasilie poruncește că vrăjitorul și cel ce varsă ceară, sau plumb, cositor, sau carele leagă bărbatul și muierea să nu se împreune, sau va face altfeliu de vrăjje, acela ani 20 să nu se cuminece.

« Și să știți că pre aceia cheamă vrăjitori, carii chiamă dracii, și fac vrăjile, pre voile celea ce vor întru stricăciunea oamenilor. Încă și ceia ce aduc vrăjitorii în casele lor, să le scoață vrăji, sau carii citesc stelele, sau ca să învețe ceva ce nu știu; sau se duc la vrăjitori, sau la vrăjitoare, aceia 5 ani să nu se priceștuiască.

« Așijderea și ceia ce poartă baere, sau nărocul, cesta ce zic oamenii că are năroc omul, sau vor căuta de vor socoti ziua în care s'au născut, bună este au rea, aceia să se canonească ani 5 ».

Cum se vor fi făcut, la noi, judecățile celor găsiți vinovați pentru fărnicătorie, nu știm, până acuma. Este, însă, un document din 1761, privitor la o pâră în contra unui cioban, învinuit că ar fi dat cuiva niște leacuri, ca să-i desfacă faptul, care însă au pricinuit moartea. Despre aceste întâmplări, Pitarul Neculai Kogălniceanu scrie următoarea mărturie:

« Tudora Flocioae au jăluit la noi zicând că fiind un ficior anume Neculaiu Cioban la Constantin Leuștean, ginerile lui Gligori Flocii și Parascăi Flocioae, și umblând acel cioban cu oile pe acolo, pe lângă casa Tudorii Flocioae, au mers ciobanul la casa Flocioaei și au zis că Maria, fata Flocioaei are *faptă, dar el știe să-i desfacă*. Și aducând fata apă, într'o luni, *i-au descântat*, și au luat fata și au băut; și având fata și un frate, au luat și frate-său de au băut; și viind ciobanul și al doilea luni, li-au descântat în miere, și fetei din mierea aceea i s'au legat limba și au rămas mută cinci săptămâni, iar fratele fetei s'au bolnăvit, după aceea, la săptămâna, au și murit.

« Și viind Tudora Flocioaei ne-au arătat toată pricina aceasta, și trimetând noi am adus pe cioban față și l-am întrebat pentru toate aceste. El altă n'au răspuns, ci au zis că el nici este descântător nici doftor, ci au arătat că cu învățătura lui Gligori Flocii și Parascăi femeiei lui, i-au făcut ciobanu farmece cu păr de drac și cu ciuhur de pădure i-au descântat pe toți, care și certându-se, ciobanul tot așa au mărturisit, Dar

la dovada aceasta ce au arătat, ciobanul Gligore Floce n'au fost față. Iar femeia lui, Părasca, au fost de față și s'au dovedit cu ciobanul înaintea noastră și zicând ciobanul pe toate în față, Părasca n'au putut tăgădui nici de cum că n'ar fi învățat pe cioban aceste lucruri ca să facă, ce au zis că a face fetei de s'a îndrepta. Care mai pe urmă s'au și îndreptat fata orișce, iar nu de tot. Care s'au cunoscut că toată boala lor este dinspre Gligore Flocii și despre Parasca Flocioae. *Care giudecata lor era de mare pedeapsă*, dar s'au mai lăsat pâră va veni Gligori Flocii, nefiind el acasă, și atunci să li se hotărască.

«Și după cum am găsit cu cale și cu dreptate, am dat această mărturie a noastră la mâna Tudorii Flocioae. 7269 (1761) Iulie 20¹⁾.

Despre cele ce se petreceau în Transilvania, avem aceste informații din o scrisoare adresată de Barițiu, lui Hasdeu, în 13 Aprilie 1879: «Acest exercițiu al scoaterii dracilor din oameni, nu este la noi ceva nou. Chiar în legile Transilvaniei se află urme, nu numai de exorcizare, dar și de sorocirea dracilor ca să intre în vrăjmașii Românilor. Legea dietală din zilele lui Rakoczi oprește exorcismele prin cuvintele: « az oláh popák ne afuriszáljanok », adică: popii românești să nu afurisească. Boierii calvini văzând că se grămădesc multe nevoi peste familiile lor, și știind, pe de altă parte, cum apăsau ei pe preoții români, începuseră a crede că relele vin dela anatemele popilor »²⁾.

Eu însumi, în anul acesta (1930) am cunoscut, la Sibiu, un preot român, cu mulți clienți printre Sași, cari vin la el pentru a le face rugăciuni contra lucrării diavolești.

Cu toate acestea, Românii din Ungaria nu au avut de suferit, de pe urma vrăjitoriei lor. In contra lor nu s'au pornit judecăți.

Un scriitor care s'a ocupat cu chestiunea aceasta, scrie următoarele, despre Românii din Ungaria:

« Bei den Walachen, dem unglücklichen Volk der Gebirge, wohin die Bildung allezeit schwerer eindringt als in die Hügelländer, geschieht es noch heute, dass das gemeine Volk, wenn nach dem Toden einer

¹⁾ Document publicat de d-l G. T. Kirileanu în revista « Ion Creangă », an. I, 1908, p. 67, și de Teodor Stefanelli în : « Documente din vechiul ocol al Câmpului moldovenesc », p. 65. Ediția Academiei Române, 1915.

²⁾ Hașdeu, *Cuvente den betrani*, II, p. 174.

alten Frau es nicht richtig im Dorfe zu sein scheint oder das Wetter anhaltend schlecht ist, die Gräber aufwählt, den Leichnamen der Verdächtigen knoblauch in den Mund giebt und ihnen einen Pfahl durchs Herz schlägt, um sich und ihnen Ruhe zu schaffen. Auch von den Sachsen werden alte Walachinen zuweilen noch als Hexen gefürchtet. In den Hexenprocessen spielen sie eine Rolle als weise Frauen, die gegen Verherung Rath ertheilen, wie ihre Geistlichen als Teufelsbeschwörer in sächsischen Sagen häufig erscheinen. Um so auffallender ist es, dass sich kein einziger förmlicher Hexenprocess gegen Walachen vorfindet » 1).

După cum vedem, în țările noastre nu a fost o adevărată goană contra vrăjitorilor; pedepsele prevăzute împotriva lor, cu un caracter pur canonic, erau blânde. Deși, în trecut, întreaga noastră viață socială se rezemă pe un bigotism absurd, și faptul de a opri pe cineva să nu se împărtășească un număr de ani, trebuie să fi avut mare influență asupra multora dintre credincioși, totuș vor fi fost și pe atunci de acei pentru cari o asemenea interdicție nu avea mare valoare, ținând seamă că, la noi, vrăjitorii se recrutează din o clasă socială puțin sensibilă la dureri morale. In restul lumii însă, și în special în lumea catolică, goana în contra vrăjitorilor eră îngrozitoare, și diferitele legi, regulamente și ordonanțe care opriau vrăjitoria, erau, de cele mai multe ori, un motiv de răzbunare și de șantaje rentabile. Eră destul să fii denunțat că ești vrăjitor, pentru ca să fii pus în urmărire; ca să scapi de pedeapsă, trebuia să faci dovada că nu ești vrăjitor, fără ca acuzatorul tău să facă dovada vinovăției tale, lucru care se petrece și astăzi în țările necivilizate.

Vrăjitorii erau și sunt încă descoperiți prin ceace se numește « ordalii », adică « un fapt care se petrece independent de voința și de cunoștința oamenilor », și care s'a practicat în toate epocile și la toate națiunile. In « Antigona » lui Sophocle, păzitorii, pentru a-și dovedi nevinovăția, țin fier fierbine în mână și trec prin flăcări.

---

1) Fr. Müller, *Beitrage zur Geschichte des Hexenglaubens und des Hexenprocesses in Siebenburgen*, p. 77. Braunschweig, 1854.

Toate popoarele din Nordul Europei, care îmbrățișară creștinismul, practicau ordaliile. Anglo-Saxonii adoptară judecata prin fierul roșu, pentru nobili, și cu apă, pentru popor. În veacul al VIII-lea, Lombardii considerau ordaliile ca indispensabile. În Anglia au fost întrebuințate până în vremea domniei lui Henric III, și în Franța până în veacul al XI-lea. În Orient, ordaliile au fost întrebuințate ca și în Franța. La toate popoarele necreștine, tot clerul conduce ordaliile.

Formele ordaliei erau variate, dar cele mai principale erau: duelul, pentru nobili. Cel căzut în duel, era vinovat. Erau și persoane scutite de luptă, și în locul lor se luptau alții, numiți «bravi de profesie». Ordalia cu fierul roșu era pentru lumea mai de jos; acuzatul lua în mână un fier înroșit, ori băga mâna până la cot într'o mânășă de fier înroșită în foc; după starea în care erau rănilor, se socotea gradul vinovăției. Acuzatul trecea prin două ruguri, ale căror flăcări se atingeau, și dacă scăpa neatins, era nevinovat. Țărănimea și servii făceau proba cu apă clocotită, cu ulei și grăsime clocotită, ori cu plumb topit. Ordalia cu apă rece era rezervată, în special, celor bănuți de vrăjitorie; erau legați și vâriți în apă; dacă plutiau, nevinovăția era dovedită. În Europa se citează cazuri din timpurile noastre, când s'a făcut uz de această ordalie. În 1874, țărani dintr'un comitat din Maramureș, au supus la această ordalie pe patru babe. După ce li-au făcut mai multe casne, au cerut ele singure să fie puse la această probă, adică în apă. Una dintre ele a înnebunit, alta a izbutit să fugă, iar două s'au ascuns.

Ordalia cu apă a fost întrebuințată și în țările noastre. Dimitrie Cantemir scrie următoarele:

«*Striga* vine dela cuvântul grecesc *strigti*, și la Moldoveni înseamnă tot aceea ce a însemnat și la Romani: o babă bătrână care are măiestria diavolească de a omori într'un chip necunoscut pe copiii cei de curând născuți. Mai mult domnește această superstiție la ardeleni. Ei zic că, când începe a umbla striga, mor copiii în leagăn, fără să fie bolnavi. Pentru aceea, dacă au prepus pe vreo fată bătrână, o leagă de mâni și de picioare și o aruncă în apă. Și dacă se afundă, zic că e nevinovată, iar dacă rămâne deasupra, apoi atunci zic că e vinovată, și fără de a mai face altă cercetare, o aruncă în foc și o ard de vie, măcar de ar striga până la

cea din urmă suflare, reclamând că este nevinovată. Nimenea n'o poate scăpa de soarta fatală ».

Afară de acestea, mai erau și alte ordalii, dintre care unele persistă și astăzi la diferite popoare.

În lumea de astăzi este credința că, după anumite semne, se poate cunoaște cine este vrăjitor. În Scoția, sunt oameni, și mai cu seamă femei, care fac să se arate în oglindă chipul vrăjitoarelor, credință răspândită până și la Indieni, și la populațiile primitive din Africa. În Rusia și în Saxonia-de-Jos, se crede că vârtejurile sunt vrăjitori, și dacă în mijlocul vârtejului se aruncă un cuțit, care cade înapoi plin de sânge, și vrăjitorul, rănit, devine vizibil. În unele părți din Franța este credința că în orice nor negru este un vrăjitor, pe care-l poți da jos trăgând asupra norului cu plumb sfințit, sau cu încărcătură de sfărături de bani de argint. La Sârbi, dacă omoară cineva o șopârlă, îi leagă la cap un cățel de usturoiu și așa o așează la pălărie, și apoi se duce la biserică, cunoaște pe vrăjitoare, care vine în jurul lui și cearcă să-i ia șopârla, sau măcar bucăți din ea. În Dalmația și în Muntenegru, dacă un om bănuiește că femeia lui ar fi vrăjitoare, pe când ea doarme, o întoarce în pat, ca să-i vie capul în locul picioarelor; când sufletul femeii, care a ieșit din trupul ei, se întoarce înapoi, nu mai poate intra în trup, și se roagă de bărbat, să o așeze iar cum a fost ¹⁾.

La noi, se crede deasemenea că se poate cunoaște pe un vrăjitor.

Semnul caracteristic vrăjitorilor, după credința comună tuturor popoarelor, adică paliditatea feței și ochii roșii, este și semnul după care îi cunoaște poporul nostru: « Vrăjitoarele se mai pot cunoaște în ziua de Paști, întrebându-l următorul mijloc: oamenii cari mănâncă brânză în Săptămâna albă, strâng brânza depe dinți într'o hârtiuță, în luna întâia din Postul mare, și o păstrează până în Dumineca Paștelor, când ducându-se cu hârtiuța la Înviere, pot să cunoască toate strigoaicele și vrăjitoarele, și cunoscându-le, și le însemnează bine, căci numai în ziua de Paști le poate cunoaște, mai pe urmă însă nu »²⁾.

¹⁾ Tuchmann, în « Mélusine », IV.

²⁾ Simion Fl. Marian, *Serbătorile la Români*, III, p. 99.

Astăzi încă poporul nostru crede în vrăjitori sau fermecători, și în puterile lor supranaturale. Un singur proverb românesc rezumă această credință, cu toată puterea ei: « Dinaintea fermecătoarei și Dumnezeu se dă în lături »¹⁾. Fermecătoarele, mai cu seamă — și se vede că din pricina sexului — sunt înspăimântătoare. Ce nu pot să facă ele, când vor, după credința poporului? O expresiune foarte plastică rezumă puterea supranaturală ce li se atribue: « încheagă și apa ».

De fermecătoare țărani au multă frică. Ele sunt socotite ca niște suflete vândute dracului. Fermecătoarea e mai puternică decât toți dracii, căci sunt la ordinele ei; îi necăjește și-i pedepsește, astfel că li-e frică de dânsa. De obicei fermecătoarea e rea, răzbunătoare și mai niciodată nu iartă »²⁾. « Toți vrăjitorii și vrăjitoarele sunt priviți, în genere, de către popor, ca niște oameni fără de lege, lepădați de Dumnezeu, cari au de a face mai mult cu spiritele cele necurate, pentru că ei, în vrăjile ce le rostesc, iau refugiul la spiritele cele necurate »³⁾.

Despre isprăvile vrăjitoarelor sau fermecătoarelor, se povestesc, prin sate, multe minuni. Ele pot aduce, din depărtări, pe oricine, călare pe prăjină. Oameni în toată firea afirmă că au văzut, cu ochii lor, astfel de lucruri⁴⁾.

Vrăjitoare, în general, sunt femeile; bărbații se dedau mai puțin la această meserie, și atunci, mai totdeauna, sunt *solo-monari*, adică au puterea de a opri ploile și grindina, și a le abate pe alte ogoare⁵⁾.

Vrăjitorii săvârșesc toate faptele lor prin puterea pe care o capătă dela Diavol, în serviciul cărora se pun prin diferite mijloace. Intre vrăjitor și Diavol intervine un pact, după cum se crede și la alte popoare. Diavolul pe care vrăjitorii îl au la dispoziție, în orice clipă, este un fel de drac inferior, un fel de slugă a unui drac superior, sub stăpânirea căruia se află vrăjitorul. Acest drac inferior se numește *spiritus* sau *spiridus*, un drăcușor mic, care se poate cumpăra dela anumiți negustori,

¹⁾ I. A. Zanne, *Proverbele Românilor*, VII, p. 6.

²⁾ *Idem*, p. 4.

³⁾ Simion Fl. Marian, *Vrăjit, Farmece și Desfaceri*, pp. 6—10.

⁴⁾ Despre oameni aduși pe prăjină, vezi « Șezătoarea », II, 250, III, 66.

⁵⁾ « Șezătoarea », II, pp. 140—142.

și care reclamă anumite îngrijiri din partea aceloră cari se servesc de el ¹⁾).

De unde și cum învață meșteșugul lor vrăjitorii noștri, nu se prea spune. De regulă, însă, aceste secrete se transmit din gură în gură, dela babe la alte babe și chiar la femei mai puțin bătrâne. Despre solomonari se spune că-și învață meșteșugul sub pământ, timp de șapte ani, și când ies de sub pământ, spun niște descânțece, și îndată le iese înainte un balaur. De cum încalecă solomonarul pe balaur, îngheață bălțile, și ghița se pornește după solomonar, bătând toate semănăturile pe unde are el ciudă ²⁾). Poporul nostru mai crede că solomonarii au o anumită carte, în care se cuprinde știința și puterea lor. Cartea aceasta o învață solomonarii în școala din cetatea « Babariului », și nu fiecare iese solomonar, ci numai din șapte unul ³⁾).

Aceeaș credință este și la alte popoare. În Franța: « Un sorcier a un trésor, le livre appelé Grimoire du pape Honorius. Sa profession consiste à rendre les vaches malades et de s'offrir ensuite pour les guérir » ⁴⁾).

DESCÂNTECUL LA POPOARELE DE ASTĂZI

Astăzi chiar, toate popoarele cred în descânțece și le întrebuințează.

În Franța, credința în puterea descântececelor este foarte înrădăcinată. Dacă folklorul francez nu are colecții de descânțece voluminoase, precum le avem noi, asta nu însemnează că prin ascunzătorile satelor lor nu se practică descânțecele, pe o scară întinsă, de anumite persoane, care fac meserie din aceasta. Cele mai inofensive descânțece sunt așa numitele *gardes*, formule care se recitează cu scopul de a apăra, de a feri de boli, mai cu seamă vitele, și care se cuprind în niște cărți speciale,

¹⁾ Despre spirituş vezi amănunte în « Șezătoarea », I, p. 249. II, p. 97; Elena Niculiță Voronca, *Datinele și Credințele poporului român*, I, pp. 466, 471; S. Fl. Marian, *Ornitologia*, II, p. 252; Artur Gorovei, *Credinți și Superstiții ale poporului român*, p. 101.

²⁾ I. A. Zanne, *op. cit.*, p. 189.

³⁾ Voronca, *op. cit.*, I, p. 808, 809; I. Pop Reteganul, *Manuscris* la Academia Română, reprodus de d-l O. Densușianu în *Graiul din țara Hațegului*, I, p. 284.

⁴⁾ Eug. Rolland, *Faune populaire de la France*, V, p. 105.

numite *grimoires*, pe care nu oricine poate să le dobândească. Aceste *gardes* se mai fac pentru a împiedeca lupii să intre în stână, pentru a apăra vitele de orice primejdie.

Oraisons, conjurations, incantations, enchantements — sunt descântece, în care intervin adeseori rugăciuni către puterile divine, dar care de fapt sunt exorcisme pentru a combate răul produs de Diavol, fie din propria lui inițiativă, fie din îndemnul unor vrăjitori sau vrăjitoare (*sorciers, sorcières*), prin farmecele lor: *charmes*. Aceste descântece se fac pentru a vindeca diferite boli, precum și pentru a obține diferite avantaje, pentru a trage un număr bun la sorți, etc.

Din mulțimea de descântece franțuzești, vom da, ca pilde, numai câteva.

În Vosgi se face acest descântec, pentru a păzi oile și alte animale la pășune, contra tuturor relelor: « Je mets mes bêtes en pâture; je suis devant et derrière, Dieu au milieu qui les garde de tous côtés, Saint Georges ferme la bouche aux bêtes mauvaises, Saint Jean leur ferme les jambes de devant, Saint Michel celles de derrière. Allez-vous-en à la garde de Dieu »¹⁾.

În Bourbonnais, contra bolii numită *tranchées* și *avives*: « Avives qui êtes vives, je vous prie et je vous supplie que vous vous retiriez de dessus ma tête, ainsi que fit le grand diable d'enfer, au Vendredi bénit avant l'eau bénite »²⁾.

În Ille-et-Vilaine, pentru a scăpa de friguri, bolnavul se urcă într'un mestecân, face în el o tăietură cu un cuțit, sugă seva, zicând: « Tremble, tremble plus fort que je ne tremble »³⁾.

Tot contra frigurilor, în Albert, bolnavul duce sare și pâine lângă un spin, pe care-l salută astfel: « Adieu, buisson blanc: je te porte du pain et du sel, et la fièvre pour demain »⁴⁾.

În Anjou se descântă contra mușcăturii de șarpe⁵⁾, contra sughițului⁶⁾; în Ardennes contra guzganilor⁷⁾; liliacul, pasăre

¹⁾ L. F. Sauvé, în « Mélusine », III, col. 115. Tot în Vosgi se descântă contra colicii. Sauvé, în « Mélusine », I, col. 400; contra picinginei: III, 115.

²⁾ Rolland, *Faune populaire*, IV, p. 50.

³⁾ Paul Sébillot, *Le Folk-Lore de France*, III, p. 415.

⁴⁾ *Idem*.

⁵⁾ Rolland, *l. c.*, III, p. 30.

⁶⁾ Louis Morin, *Médecine superstitieuse*, în « Revue des trad. pop. », VII, p. 80.

⁷⁾ Rolland, *l. c.*, I, pp. 23—26.

de noapte, se descântă în Picardie, în Provence, în Seine-et-Marne și la Lille ¹⁾; se descântă contra lupilor ²⁾ și pentru a alungă omizile ³⁾. În Franța, în fine, se crede că se poate lua mana vacilor, și se fac descântece pentru a împiedecă acest rău ⁴⁾, credință răspândită mai la toate popoarele ⁵⁾.

În Italia, ca și în Spania, descântecele sunt întrebuințate.

Italianii cunosc descântecele cu nume diferite: *orazione*, *scongiuro*, *incanto*, *canzoncina*; oamenii au puterea de *incantare*, *scongiurare*; prin descântec răul este *scongiurato*. Se cunosc descântece prin diferite părți ale Italiei; Sardinia și Calabria au fost însă mai mult explorate, ca și Sicilia ⁶⁾.

Din Spania se cunoaște mai puțină literatură cu privire la descântece. Hasdeu, în « Cuvente den betrani », citează unul din Nisard: « Histoire des livres populaires ». Tot Hasdeu a reprodus și descântece portugheze, publicate de Coelho în Revista « Romania » (Romances sacros).

Slavii și Bulgarii au descântece care se aseamănă prea mult cu ale noastre. Fără îndoială că într'acolo trebuiesc îndreptate cercetările pentru origina descântecelor noastre.

Literatura slavă este puțin accesibilă pentru noi, mai cu seamă în timpurile de astăzi; se cunosc, însă, cu prisosință, descântecele populațiunii slave din Prusia orientală, mulțumită cercetărilor făcute de un german, care a publicat o carte foarte interesantă ⁷⁾, din care se vede că fiecare pas din viața omului de acolo, este însoțit de un descântec. Mulțimea descântecelor și a cazurilor, când se recurge la ele, poate să fie asemuită numai cu literatura noastră a descântecelor. În regiunea aceasta se descântă contra următoarelor boli: deochiu, contagiunea, cataracta, bubele, pântecaria, eritem al pielii capului, pușchei pe limbă, descântarea sângelui, răni de arsură, hernie, răni la țâțe, gută intestinală, diaree, epilepsie, inflamație, febră rece,

¹⁾ Rolland, *l. c.*, I, pp. 5—7.

²⁾ Rolland, *l. c.*, I, p. 124.

³⁾ Rolland, *l. c.*, III, p. 320.

⁴⁾ Rolland, *l. c.*, V, p. 94, 101.

⁵⁾ Bibliografia relativă la luarea manei, este în Rolland.

⁶⁾ Descântece italienești s'au publicat, afară de lucrările lui Pittre, în « Rivista delle tradizioni popolari italiene » și în « Archivio delle tradizioni popolari ».

⁷⁾ H. Frischbier, *Hexenspruch und Zauberbann*, ein Beitrag zur Geschichte der Aberglaubens in der Provinz Preussen. Berlin, 1870, Verlag von Ph. Chr. Fr. Enslin.

pete negre, dureri de picioare, gălbinare, aşchiere de oase, tumoare, buboai, boala care se capătă dacă mănânci din aceeaş farfurie cu un câine sau cu o mătă (schlimmen Hals), tensiune a inimii, boală de piele, muşcătură de câine turbat, umflătura testiculelor, boală de încheieturi, colică, durere de cap, durere cu junghiuri în cap, disproporţie între lungimea degetelor sau a umerilor, coşuri cu grăsime (Mitesser), emoragie nasală, vărsat negru, umflătură la vaci în timpul fătutului, coriu, dambla, muşcătură de şarpe, scorbut, pistrui, durere de cap din cauza deochiului, scrintire, negi, când nu se poate urină, viermi, durere de măsele, tot felul de boli (allerlei Krankheit). Dar nu numai contra bolilor, ci şi în diferite manifestări ale activităţii omeneşti, Prusienii orientali întrebuiţează descântece. Ei au descântece pentru spus în casă pe timp de furtună, în timp de incendiu, pentru ca hoţii să nu fure din grajd, contra duşmanilor, farmecelor, a băuturilor fermecate; se fac descântece pentru diferite acţiuni de gospodărie: când se coace pâinea, când se bate untul, când se ţese pânza, când se spală rufele, la poiata pasărilor, la albine, pe ogor; face descântece ciobanul, vânătorul şi pescarul, pentru sporul meseriei lor, în fine, fac descântece acei cari suferă de dragoste (vom Liebeszwang).

Polonezii au deasemenea multe descântece, adunate într'o colecţie destul de voluminoasă¹⁾, după preţioasa informaţie ce mi-a dat d-l Adam Fischer, profesor la Universitatea din Lwow.

Grecii, mai în apropiere de popoarele Orientului, şi mai în contact cu ele, au păstrat credinţa în farmece şi descântece. Din folklorul lor se cunoaşte puţin; Macedonia însă a fost explorată, din acest punct de vedere, de către un englez²⁾, care în capitolul *Charms* spune următoarele:

« Protecţia în contra răului este căutată în mai multe moduri, dintre care cel mai obişnuit este întrebuiţarea de talismane sau de farmece.

¹⁾ M. Udziela, *Medycyna i przesady lecznicze ludu polskiego* (Medicina superstiţioasă a poporului polonez). Warszawa, 1891.

²⁾ C. F. Abbott, B. A. Emmanuil College, Cambridge, *Macedonian Folklore*. Cambridge, at the University Press, 1903, pp. 238—241.

La Melenik mi s'a înfățișat de cătră un domn din acel oraș, un document despre farmecele de această natură, făcut de cătră un preot din secolul XVIII, pentru a fi întrebuințat de străbunicul proprietarului de astăzi. Documentul avea data din 1774 și consta din niște fâșii lungi de hârtie, făcute sul într'o bucată de pânză și cusute într'un sac de piele, care, la rândul său, eră păstrat într'o mică cutie de argint. Descântecul începe cu o lungă listă de sfinți și martiri, chemați să apere pe « robul lui Dumnezeu, Ducas ». Apoi urmează o invocare a prea cuvântatei și prea sfintei Maicei Domnului, ca să ajute « robului lui Dumnezeu Ducas ». După aceasta vine o altă listă lungă de sfinte și martire, de profeți și de toate armatele cerești, de îngeri și arhangheli, spirite, heruvimi și serafimi. Aceste puteri sunt rugate să înlătore multe și diferite boale, greu de identificat. « Vă descânt pe toate, zice rugăciunea aceasta, pentru că nu e drept ca să vă atingeți de robul lui Dumnezeu, Ducas », și sfârșește cu o enumerare conștiințioasă a tuturor părților feței, capului, membrilor, etc., precum găsim și în descântecele noastre ».

Talismanul acesta poate să fie asemuit cu acelea care se scriu și astăzi la noi, în special contra bolii copiilor (Avestița).

În Flandra se descântă contra lupilor: « Ciobanule, de ce nu lași să-ți iasă oile? — Se tem de lupul cel bătrân. — Lupul doarme în papură, unde nu aude și nu vede. Ieșiți oițele mele, ieșiți, fugiți »¹⁾.

În Anglia, liliacul se descântă: « Liliac, liliac, du-te 'ncolo, vină 'ncoace, du-te 'ncolo în pălăria mea »²⁾. Pentru a vindeca bolile vitelor, se zice: « Mana în sânul meu, gologanul meu în punga mea, tu nu ești niciodată mai bun, și eu nu sunt niciodată mai rău »³⁾.

În Scoția se întrebuințează la descântece, ca și la noi, un anumit cuțit. Precum noi avem « cuțit cununat, de nouă meșteri lucrat », în Scoția cuțitul cu care se descântă, trebuie să fie lucrat în ziua de Saint-Jean, între ceasurile 11 și 12⁴⁾.

Dintre descântecele Finezilor se citează următorul:

¹⁾ Rolland, *Faune populaire de la France*, I, p. 126.

²⁾ *Idem*, I, 6.

³⁾ Tuchmann, în « *Mélușiné* », VII, col. 41.

⁴⁾ Rolland, *l. c.*, I, 27.

« Dacă nu este putere în mine, — nici eroism în fiul lui Ukko (bătrânul zeu al cerului) — pentru a îndeplini această vindecare, — pentru a alunga această fantomă, — atunci Luhi, musafirul lui (zeului) Pohjola, — să vie să îndeplinească această vindecare, — să alunge aceste fantome. Dacă nu este om în mine, — nici vrednicie în fiul lui Ukko, — atunci Pacvaetaer (fiica zilei), fecioara iscusită, — să vie să îndeplinească această vindecare, — să tămăduie aceste rele, — să vindece aceste tumori. . . » ¹⁾.

Evreii întrebuițează și astăzi descânțece, pentru a vindeca bolile, precum și în alte scopuri. În orașele din Moldova, unde elementul evreesc este foarte numeros, sunt multe evreice bătrâne, cu profesiunea de doctorese, care vindecă prin descânțece. În primăvara anului 1916 am văzut, în spitalul evreesc din Folticeni, o evreică bătrână, ajunsă în stare de demență, care nu mai avea nici o cunoștință din ale lumii, nu-și aminteă și nu vorbiă nimic alta decât repetă mereu un descântec românesc, pe care-l recită mecanicește, în mod fragmentar. Asta dovedește că ea n'a cunoscut alte descânțece decât cele românești.

Sunt descânțece evrești chiar în cărțile religioase. În o carte din 1911, intitulată « Rafael-hamaloch », se găsește, pe lângă un număr de amulete și mai multe descânțece. Astfel sunt descânțece « la orice fel de boli », descânțece « pentru iubire », « pentru ca femeia să-și iubească bărbatul », « pentru a prefăce pe dușman în prieten », « pentru orice fel de friguri », și altele ²⁾.

În frumosul lor roman « l'Ombre de la Croix », frații Jérôme și Jean Tharaud, descriu o scenă emoționantă, când Herz Wolf face un descântec pentru a ușură nașterea Ghitlei: . . . « Guitélé vient de ressentir les douleurs de l'enfantement, et pour hâter sa délivrance, Hertz Wolf, frissonnant de terreur,

¹⁾ Tuchmann, în « Mélusine », VII, col. 16.

²⁾ Cartea aceasta este astfel intitulată: « Rafael hamaloch ». Toate acestea le-am compus eu cel mai tânăr dintre toți pioșii lui Israel, servul serviciilor Domnului, Iehuda Idel fiul lui Israel Isaack numit și Rosenberg, care locuiește acum în orașul Lodz, înainte rabin la Tarlo; autorul cărților: 1. *Judois Nadarim*; 2. *Saarei Zohar Thora*; 3. *Eliahu-Hanabi* (descrie o odraslă din coboritorii lui Rabaeni Iehuda-hachasid. Ediția I, tipărită și apărută la vânzătorul de cărți Șloime Șloimovitz, Lodz; ediția II la tipografia veneratului Șloime Belchotowsky, Pietrkuw (Rusia).

court à la synagogue délier les cordons de la Loi. Plus tremblant que la feuille, il baise le parchemin sacré, délie la cordelette qui tient les rouleaux réunis, et d'une voix très basse, pour ne pas s'effrayer lui-même: Maître du Momde, délie ma femme comme je viens de délier ta Loi » (p. 134—136).

Armenii întrebuințează și ei descânțece. Când copilul începe a ieși singur din casă, și a merge chiar pe uliță, se cheamă iar o bătrână, ca să-l vrăjească, pentru ca nu cumva câinii să-și ridice capul către el și să-l sperie cu lătratul lor. Formula descântecului obișnuit este:

Acesta-i un câne, nu-i cap,
piatra de moară în capul lui,
lacătul dracului pe gura lui »¹⁾.

Asupra descântecelor de deochiu s'au făcut studii amănunțite de Tuchmann, în revista « Mélusine », și în 1922 a apărut primul volum din o mare lucrare a d-lui Dr. S. Seligmann, medic oculist în Hamburg, lucrare în care se găsește o foarte întinsă bibliografie a literaturii descântecelor²⁾.

DESCÂNTECELE ROMĂNEȘTI

1. Definiția descântecului

Ce este un descântec ?

Distinsul și regretatul folklorist S. Fl. Marian, face o deosebire fundamentală între patru « specii deosebite de poezie poporană »: *descânțece*, *vrăji*, *farmece* și *desfaceri*³⁾, care « nici-când nu trebuie confundate ».

Iată cum argumentează el, pentru a stabili această deosebire.

¹⁾ Grigori Goilav: *Datinele, obiceiurile și credințele Armenilor din țările române*, în « Șezătoarea », XII, pp. 1—28.

²⁾ Dr. S. Seligmann, *Die Zauberkraft des Auges und das Beruf*. Ein Kapitel aus der Geschichte des Aberglaubens. Hamburg, L. Friederichsohn et Co., 1922. În ceea ce privește pe Români, materialul cunoscut de autor, îl face să scrie că la noi se întrebuințează cuvinte ca acestea: *Fascinare*, *deoclare*, *fascinu*, *deoclacione*, *deoclu*, *fascinatoriu*, *deoclatoriu*.

³⁾ S. Fl. Marian, *Vrăji, Farmece și Desfaceri*. (Extras din « Analele Academiei Române »), 1896. Introducere, p. 5.

În ceea ce privește *forma*, toate aceste patru specii seamănă foarte mult, căci toate sunt compuse, în genere, din versuri neregulate, și cele mai de multe ori chiar necadente, din cauză că ele nu se cântă, ci se recitează în taină.

Deosebirea, zice Marian, constă în *cuprinsul* poeziei, în *scopul* ce se urmărește, în *mijloacele* ce se întrebunțează, în *timpul* când se practică și în privința *persoanelor* care practică.

În privința *cuprinsului*, Marian, deși enunță deosebirea și o repetă, nu dă nici o indicație întru susținerea acestei afirmări; aceasta, probabil, din cauză că el confundă, intenționat, *cuprinsul* cu *scopul*.

În privința *scopului*, însă, se spune lămurit: « Pe când descântecul au totdeauna în vedere întoarcerea, alinarea și vindecarea diferitelor boli corporale, de care suferă nu numai oamenii ci și animalele domestice, pe atunci vrăjile, farmecele și defacerile, au în vedere cu totul alte scopuri. Scopul vrăjilor este de a constrânge pe cineva, contra dorinței și voinții sale, ca să asculte și să facă toate cele ce i se spun și se pretind dela dânsul, apoi de a despărți pe doi soți cari trăesc în cea mai bună înțelegere și armonie, sau pe doi inși cari se iubesc și vor să se căsătorească, și, în fine, de a lua somnul copiilor de țâță și laptele dela vaci, de a nenoroci sau chiar de a nimici pe cineva. Mai pe scurt zis, scopul acestora este de a face cuiva mai mult sau mai puțin rău ».

În privința *mijloacelor*, Marian crede că vrăjitorii, adică acei ce se ocupă cu vrăjitoria, sau cu vrăjitul, întrebunțează *mijloace stricătioase*: plante veninoase sau unele obiecte spurcate și molișitoare, care pot să buimăcească și să nebunească pe cineva de cap, să-l nenorocească în privința corporală sau spirituală, sau chiar să-l mântuească de zile ».

Vrăjile se fac, zice Marian, « de cum începe a însera și până la miezul nopții, sau mai bine zis până la cântători, adică numai în răstimpul acela când, nu numai toată omenirea, ci și întreaga natură se află în cea mai mare liniște și repaus, și când, după credința generală a poporului român, numai spiritele cele necurate și rele aleargă încolo și încoace, căutând doar a putea afla pe cineva ca să-i facă vreun rău, vreo stricătioare oarecare ».

În fine, « cu vrăjitoria sau vrăjitul se ocupă mai cu seamă unele femei bătrâne, și care își fac din aceasta o profesiune, iar când face aceasta vreo nevestă, iar dintre fete numai acele care au pierdut toată speranța că se vor mai putea mărita ».

În ceea ce privește *farmecele*: scopul lor este « ca cel ce farmecă sau pentru care se farmecă » să se facă frumos, plăcut, atrăgător și fermecător, anume ca să poată fi iubit, respectat, binevorbit și stimat de toată lumea; al doilea, spre a atrage, prin frumusețea, purtarea și vorba sa pe oricine spre sine, însă mai ales pe aceia pe cari și-a pus el ochiul, și în urmă, dacă prin mijloacele și apucăturile anterioare nu și-a ajuns scopul, a farmecă, adică a fură mințile celor pe cari îi iubește și de cari dorește a fi iubit ».

În *farmece* se întrebuințează, de fermecători și fermecătoare, obiecte cât se poate de curate, mai ales plante mirositoare.

Farmecele se fac înainte de răsăritul soarelui, când toate spiritele cele necurate au dispărut de pe fața pământului și când natura e mai plăcută și mai atrăgătoare, și se fac, în genere, de către fetele și pentru fetele cele mari.

Desfacerile au, după cum susține Marian, un îndoit scop: a) de a depărta dela sine toate vrăjitoriile și farmecele, și b) de a face pre sine plăcut înaintea altora. « În cazul acesta, scopul desfacerilor e totdeauna bun. De multe ori însă fermecătoarele nu se mulțumesc numai cu o desfacere simplă, ci ele în același timp, toată făcătura și aruncătura, tot faptul și datul, toată mânia, urgia și uriciunea, o întorc asupra aceluia dela care presupun ele că vine rău. În cazul acesta desfacerile nu se pot privi numai ca niște simple depărtări ale răului, ci totodată și ca vrăji ».

Despre *mijloacele* întrebuințate în desfaceri, Marian nu vorbește nimic. *Timpul* « nu e hotărît », « desfacerile ca și descânțele se pot face, și chiar se și fac oricând, de cum se revarsă de ziuă și până ce înnoptează ».

Cine face desfacerile?

Răspunsul lui Marian, la această întrebare, sdruncină una din temeliiile clasificăției lui, deoarece el spune: « vrăjile, farmecile și desfacerile se fac în genere de către una și aceeași persoană ».

Dar descânțele?

Despre caracterele distinctive ale lor, Marian nu spune alta decât că alină și vindecă bolile.

Stabilind deosebirea aceasta între *descânțele*, *vrăji*, *farmece* și *desfaceri*, eră natural ca Marian să facă deosebirea fundamentală și între persoanele care le practică: *descântători*, *vrăjitori*, *fermecători*, — ceeace a și făcut.

Fără a încercă să ne arate ce înțelege poporul prin *descântători*, Marian insistă asupra vrăjitorilor, pe cari-i descrie astfel: « sunt priviți, în genere, de către popor, ca niște oameni fără de lege, lepădați de Dumnezeu, cari au de a face mai mult cu spiritele cele necurate, pentrucă ei, în vrăjile ce le rostesc, în loc să se adreseze lui Dumnezeu, ființa supremă și atotputernică, ca acesta să le vie întru ajutor spre ajungerea scopului ce-l urmăresc, își iau cele mai de multe ori refugiul la niște ființe mitologice, ca acestea să le dea ajutorul trebuincios și să le îplinească dorința », pe când fermecătorii ori fermecătoarele « se adresează la Maica Domnului, ca aceasta să le dea ajutorul necesar, sau la niște obiecte, bunăoară cum e apa și roua, despre care au deplină convingere că, dacă se vor spăla cu ele, se vor curăți și limpezii de toate aruncăturile și făcăturile, de tot datul și faptul, de toată urgia și urâciunea, și se vor face cu mult mai frumoși și atrăgători decât oricine altul ».

Toate deosebirile făcute de Marian nu sunt întemeiate și, după cum bine observă E. Hodoș¹⁾, Marian chiar în volumul în prefața căruia stabilește aceste deosebiri, dă exemple care-i contrazic teoria.

Să arătăm o parte din aceste contraziceri.

Scopul vrăjilor, spune Marian, este de a face cuiva rău. Iată, însă, că vraja « învălirea focului », are scopul ca fata să viseze pe ursitul său, iar a doua zi dimineața să se întâlnească cu dânsul și să-l strângă în brațe (p. 32). Ce rău i se face cu aceasta, ursitului? Prin vraja « Infigerea cuțitului », fata, « prin rostirea versurilor citate și prin înfigerea cuțitului, cugetă ea că feciorul pe care și-a pus ochiul, trebuie, mai timpuriu sau mai târziu, negreșit s'o ia de nevastă » (p. 39). Vraja « Coacerea

¹⁾ E. Hodoș, *Descânțele*, Sibiiu, 1912.

turtei », o face fata ca să fie vorbită de bine și iubită » (p. 48); tot așa vrăjile « Facerea cu ulcica » (p. 49), « Așternerea patului » (p. 51), « Scoaterea dragostelor » (p. 53).

Intrucât aceste vrăji fac cuiva rău? Și în toate vrăjile din volumul lui Marian nu este nicăiri vorbă de despărțirea a doi soți cari trăesc în înțelegere, de a lua somnul copiilor sau de a nimici pe cineva.

Scopul indicat de Marian, exclusiv al vrăjilor, și în contrazicere cu acel al farmecelor, îl găsim în acest volum, urmărit tocmai de farmecele culese de Marian. Farmecul « de dragoste » (p. 65), are scopul vrăjilor publicate în partea I a volumului: fata vrea să fie îndrăgostită și iubită (p. 84), ca și farmecele dela p. 87, 91, 109, 111, 113 și toate farmecele din această colecție.

Atunci, dacă și vrăjile și farmecele din studiul cărora Marian scoate această deosebire, au acelaș scop, și nici una măcar nu curpinde un scop deosebit, deosebirea pe care o face Marian nu există, precum nu există în realitate nici în materialul dat de el însuș.

Vrăjitorii întrebuințează plante veninoase și obiecte spurcate, zice Marian, pe când fermecătorii se servesc numai de obiecte cât se poate de curate, mai ales plante mirositoare.

Iată, însă, că vraja dela p. 29 se face cu *resteu* și cu *focul din vatră*, și focul, doar, este lucrul cel mai curat cu putință; vraja dela p. 52 se face cu *apă neînceptută*, *busuioc*, *pană de păun*, și *ban de argint*, emblemele curățeniei, și toate vrăjile din volum se fac neîntrebuințându-se nici un lucru spurcat. Farmecele se fac întrebuințându-se *apa pârâului* (p. 84, 89), *busuioc* (p. 89), *ban de argint* (p. 89, 104), *busuioc și alte flori mirositoare* (p. 95), *pană de păun* (p. 102, 104), etc., întocmai ca și la vrăji, și ca și la desfaceri (p. 133, 160, etc.).

Vrăjile se fac de cum începe a înseră și până la miezul nopții, iar farmecele numai înainte de răsăritul soarelui, zice Marian.

Iată, însă, că vraja « scoaterea dragostelor » se face « înainte de a se porni la joc » (p. 53), și jocul, la țară, se face ziua; vraja « făcătura de despărțire » se face ducându-se vrăjitoarea în pădure, unde caută doi copaci gemănari, cari au fost desrădăci-nați de furtună » (p. 59), ceace nu se poate face decât ziua;

deci, vrăjile nu se fac numai după înserate. Deasemenea farmecul « chemarea stelei » se face după toacă (p. 95), precum se fac toate descântecele la stele, chiar în volumul lui Marian (p. 102).

Vrăjile se fac numai de femei bătrâne iar farmecele numai de fete, pretinde Marian, pe când în toate vrăjile din volum se vorbește numai de fete, iar unele farmece din volum i-au fost comunicate de « mama d-lui G. Forgaci » (p. 211), de « soția d-lui Iordachi Isac » (p. 119), deci nu de fete.

Marian însuș face confuzie între noțiunile de mai sus. În observațiunile desfacerii « depărtarea urii », în care descrie practica descântecului, zice: « După ce a înnoptat, începe apoi a desface și a fermecă » (p. 134); « în modul acesta *descântă* și *farmecă* ea fiecare strachină » (p. 135); « apucă strachina cea de 'ntâiu *descântată* și *fermecată* » (p. 136). În observațiile desfacerii « întoarcerea ursitei », zice: « *Desfacerea* aceasta, care se întrebuițează și ca *descântec* » (p. 152); la p. 167 zice: « cercala de tors se întrebuițează la diferite *descânțece* și *desfaceri* »; după aceasta ia puțină miere și rostind asupra acesteia *versurile desfacerii*, o *descântă* și pe aceasta. Cu acea miere *fermecată* unge apoi fata pe feciorul pe care îl iubește (p. 182); « *desfacerea* aceasta e unica din întreaga colecțiune de față, care ne arată chipul și obiectele ce le întrebuițează româncele când *vrăjesc* » (p. 205).

Din aceste citații se vede că, în fond, Marian nu făcea nici o deosebire între *descântec*, *vrăjă*, *farmec*, *desfacere*, precum face în teorie, și care uneori îl puneă în nedumerire. Astfel la p. 138 are o desfacere intitulată « întoarcerea urmei », despre care el însuș spune că se poate numi și *vrăjă*, pentru că « e menită nu numai a desface ci totodată și a face rău ». În realitate, însă, desfacerea aceasta e un adevărat descântec, după însăși definiția lui Marian, deoarece se face pentru a vindeca pe cineva care suferă de durere de picioare, și, « prin desfacerea și procedarea aceasta se crede că cel bolnav în scurt timp trebuie să se vindece » (p. 142).

O deosebire fundamentală există între *descântec*, *vrăjă* și *farmec*. Despre *desfacere* nu mai vorbim, fiindcă acest cuvânt este întrebuițat numai de Marian, pentru a clasă, sub acest

nume, o ramură a descântecelor; poporul nu întrebuițează cuvântul desfacere, în sensul dat de Marian.

Există deosebire între *descântec*, de o parte, și între *vrăji* și *farmece*, la un loc, de altă parte.

Intr'un cântec din Silistraru, jud. Brăila, se zice:

Dară Gheorghe se scula,
 în guriță că-i sufla (unei oi),
 peste ea în piez sărea,
 o *vrăjia*, o *farmeca*
 și drumul în cărd îi da ¹⁾.

Din alte texte se vede că poporul întrebuițează indiferent cuvintele *vrăjit* și *fermecat*, fie că e vorba de o ceremonie care are de scop de a face *rău* sau *bine* altuia:

De pe o lature de sat
 merge un păun retezat;
 dar nu-i păun retezat,
 ci-i bădița *fermecat*.
 Și cine l-o *fermecat*?
 Mândrulița lui din sat,
 cu trei maci din trei grădini,
 cu apă din trei fântâni ²⁾.

Prin acest farmec nu i s'a făcut bădiții nici un rău, precum face o fată altei fete tot prin *farmece*:

Foaie verde de pe râț,
 o fată s'a socotit
 să facă *fărmăcătură*
 tot cu pizmă și cu ură,
 să mă *farmece* pe mine,
 să mă las, bade, de tine ³⁾.

¹⁾ N. Păsculescu, *Literatură populară română*, p. 277.

²⁾ Jarnik-Bârseanu, *op. cit.*, p. 11. În nota 10 dela pagina 330, nu se face nici o deosebire între *farmec* și *vrăji*. « Săteanul nostru crede în puterea *farmecelor* (*vrăjilor*) ». C. Rădulescu-Codin, *Legende*, în *Glosar*, explică astfel: « L-o *vrăjit* (l-o *fermecat*) (*vrăjit*), ca să-l poată adormi ». V. Alecsandri, deasemenea spune: « Poporul crede în puterea *farmecelor* și atribuie babelor știința *vrăjitorilor* ».

³⁾ Jarnik-Bârseanu, *op. cit.*, p. 71.

Și pe când mândruța care farmecă pe bădița, cu trei maci din trei grădini, nu face nici o faptă rea, și nu se teme de nici o pedeapsă, alte fete știu să facă tot farmece care le pot atrage neplăceri mari:

Frunzuliță și o nuia,
spune, bade, maică-ta
să nu mai grăiască 'n sat,
că eu nu te-am *farmecat*.
Când voiu sta de-a farmecă,
nu *farmec* din vița ta,
ci *farmec* de viță bună,
de-ași ședeă 'n temniță o lună;
și *farmec* din viță mare
de-ași ședeă tot în prinsoare ¹⁾.

Nefăcând deosebire între *vraja* și *farmec*, poporul nu face deosebire între *vrăjitor* și *farmecător*, și întrebuințează indiferent unul sau altul din aceste cuvinte: « Spiritușul e un drăcușor mic, ce-l au unele babe și unii *vrăjitori*, cu cari se servesc în săvârșirea *farmecelor* lor. Spiridușul e un fel de slugă a unui drac ce are în stăpânire pe baba ori *vrăjitoarea* care face *farmecele* » ²⁾. « Faptul este boala... rezultatul unor *farmecători* sau *vrăji* femești » ³⁾. D-l Novacoviciu vorbește astfel despre cele ce se petrece în Banat: « Din expunerile acestea vedem că sunt *vrăjitoare* și *descântătoare*. S'ar crede că există deosebire între ele, însă, în realitate, numai funcțiunile lor se deosebesc, cu toate că ambele îndeplinesc aceleași funcțiuni, numai că cea care atacă familia cu *vraja*, se numește *vrăjitoare*, iar care apără contra acestei vraje, se numește *descântătoare*. *Una și aceeaș persoană poate fi și vrăjitoare și descântătoare* » ⁴⁾. Th. D. Speranția, rezumând cuprinsul unui « farmec de desfăcut » zice: « E tot un *farmec*, prin care baba îl desface pe

¹⁾ Jarnik-Bârseanu, *op. cit.*, p. 270.

²⁾ M. Lupescu, în « Șezătoarea », I, p. 249.

³⁾ C. Teodorescu, în « Șezătoarea », I, p. 157.

⁴⁾ Emilian Novacoviciu, *Din Comoara Banatului*, II, p. 86.

beteag de toate relele », este dar un farmec cu care se vindecă un bolnav, i se face un bine, iar nu un rău ¹⁾).

De-altfel, poporul cunoaște și întrebuințează cuvintele *farmec*, *vrajă*, și cu alt înțeles :

Foaie verde buruiană
drag îmi e numele Ană,
că *te 'ncântă* auzindu-l,
și *te farmecă* rostindu-l ²⁾).

Trece mândra p'ângă mine
ș'acuma nu mai văz bine;
nu știu, fi-va *vrăjitoare*
de m'o orbit așa tare?
Vrăjitoare, cum vei fi,
mândră, eu te voi iubi
chiar de tot de m'ai orbi ³⁾).

Vai de mine, mor și mor,
aduceți *descântător*,
să-mi *descânte* să nu mor;
aduceți-mi *vrăjitor*
pe la brâu cu cingători,
și pe cioareci cu șinor,
în pălărie cu flori
și pe față cu bujori ⁴⁾).

Dacă este adevărat că există deosebire între *descânțece*, *vrajă*, *farmec* și *desfacere*, și între acei cari le practică, ar trebui să se cunoască și cuvântul *desfăcător*, ca o profesiune pentru acei cari practică desfacerile. Acest cuvânt, însă, nu există. Cuvântul *descântător*, *descântătoare*, ca profesiune, nu se întrebuințează, prin sate, decât poate de către oamenii mai tineri, cari fac inovație în graiu. Persoana care descântă, se numește, îndeobște: *baba*, *băbăreasa*, *doftoroaea*, *moașa* sau *vrăjitoarea*;

¹⁾ *Introducere în Literatura populară română*, p. 391.

²⁾ Jarnik-Bârseanu, *op. cit.*, p. 35.

³⁾ *Idem*, p. 384.

⁴⁾ *Idem*, p. 102.

cuvântul *fermecătoare* este întrebuițat mult mai rar, și cele mai adeseori ca o expresiune de ură sau de dispreț.

Vraja și *farmecul* este, prin urmare, acelaș lucru, și înseamnă *operația, acțiunea sau ceremonia săvârșită în scop de a face cuiva un bine sau un rău, cu ajutorul unor forțe supranaturale, de care dispune o anumită persoană, în relațiuni cu spiritele necurate.*

Vraja sau farmecul se face cu ajutorul descântecelor.

Iată, de pildă, cum se face farmecul sau vraja « de fapt »: « Femeea ce vrea să dea această boală cuiva, în șapte dumineci, pe când preotul e în slujbă și mai ales când toacă, strânge din șapte feluri de semințe, din oarecare plante, câte șapte boabe din fiecare fel și punându-le într'un săculeț, *le descântă*, adică chiar când le strânge, le minește pe omul căruia vrea să-i facă rău. După ce a împlinit această lucrare, toate aceste semințuri le fierbe într'o oală nouă furată, cu apă strânsă tot în acele șapte dumineci, sau numai cu apă neîncepută dintr'o duminică dimineață. . . »¹⁾. Când face baba farmece, ca să ducă pe cineva pe prăjină, « baba scoate din pământ lăzii un ulcioraș cu două torți și-l pune lângă foc, începând *a descânta*, îl tot învârte cu un bățșor de alun »²⁾. În județul Vâlcea: « *Vrăjitoarele descântă* mormăind încet »³⁾. Solomonarii sunt adevărați *vrăjitori* sau *fermecători*. În Bucovina se crede că solomonarul e frate cu balaurul, « și-l cheamă cu *descânțe* și îl coboară până jos, învălit în păclă »⁴⁾. În județul Neamțu: « Solomonarul este un om care învață șapte ani pe sub pământ, apoi când iese, zice niște *descânțe* și vine la el un balaur »⁵⁾. La scriitorii mai vechi, cari au atins și chestiuni de folklor, găsim confirmat acelaș lucru. Astfel, V. Alexandresco (V. A. Urechia), în romanul său « Coliba Măriucăi », descrie modul cum baba Floarea face de dragoste: « Când ceara începù a sfârâi, ea luă cu trei degete ale mânei stângi câte o vergea, amestecă cu ea ceara și apoi o puse pe foc murmurând *descântecul* următor: Sfârâe, mârâe. . . »⁶⁾.

¹⁾ C. Teodorescu, în « Șezătoarea », I, p. 157.

²⁾ M. Lupescu, în « Șezătoarea », I, p. 250.

³⁾ J. A. Zanne, *Proverbele Românilor*, VII, p. 221.

⁴⁾ Voronca, *Datine*, I, p. 808.

⁵⁾ Zanne, *Proverbele*, VII, p. 189.

⁶⁾ Foiletonul « Zimbrului », an. IV, p. 264.

Descântecul este, deci: *totalitatea cuvintelor pe care le rostește vrăjitorul sau fermecătorul, care face leacul, vraja sau farmecul, dela care așteaptă un rezultat de mai înainte determinat.*

Cuvintele cu care baba vindecă boale ca deochiul, celperit, mușcătura de șarpe, etc., se numește « *descântec* de deochiu », « *descântec* de celperit », « *descântec* de mușcătură de șarpe », etc.; formula pe care o întrebuințează când face o vrajă sau un farmec de dragoste sau de ură, se numește « *descântec* de dragoste », « *descântec* de ură »; formula pe care o rostește vrăjitoarea, când desface un fapt, se numește « *descântec* de desfăcut ».

Aceasta este deosebirea între descântec, de o parte, și între vrajă și farmec la un loc, de altă parte: *vraja (farmecul) este totalitatea formelor ceremonialului întrebuințat de vrăjitoare, pentru a ajunge la un rezultat ce-l urmărește; descântecul este formula verbală care face parte integrantă și indispensabilă din vrajă.*

Dealtfel cuvântul însuș cuprinde în sine această noțiune.

Descântesc însemnează *versuri recitate*, pe când *versurile cântate* se numesc *cântece, hore*.

Miron Pompiliu spune lămurit că în Ardeal, pe lângă Oradea Mare, *horele* se zic *descânțece* ¹⁾, ceea ce confirmă și d-l A. Viciu: « *Țăranii noștri numesc descântec orice versuri recitate, nu cântate* » ²⁾. Cuvântul *descântec*, pronunțat în Transilvania și *descântecă* ³⁾, este cunoscut și întrebuințat, sub aceeași formă, *descântare*, la Aromâni ⁴⁾, și la Meglenoromâni ⁵⁾. La Aromâni, ca și la Români de dincoace de Dunăre, însemnează și *a vorbi mult*, *a tocă verzi și uscate* ⁶⁾. Despre un om care ține să te convingă de ceva, și în acest scop îți vorbește mult, se zice: « *Mi-a descântat o zi întregă, vrute și nevrute* »; sau:

¹⁾ « Șezătoarea », VII, p. 162.

²⁾ *Colinde din Ardeal*, p. 192.

³⁾ Simion Fl. Marian, *Insectele*, p. 220.

⁴⁾ P. Papahagi, *Basmе aromâne*, p. 581.

⁵⁾ P. Papahagi, *Megleno-Românii*, I, p. 104.

⁶⁾ Verbul este « a descânta », cu indicativul prezent: « descânt, descânți, descântă ». — D-l Zanne, însă, ne dă, probabil ca întrebuințată prin partea de sus a județului Vâlcea, o formă « descântec » a indicativului prezent: « De pildă, dacă *descânteci* de rânză, se trage partea bolnavă, adică rânza, cu untdelemn, zicându-se descântecul de trei ori ». — *Proverbe*, VI, p. 542.

« Ce tot *cânți* și *descânți* » ¹⁾. Tot așa Aromânii au expresia: « țe-l' *cânți* și țe-ți *discântă* » — ce-i zici și ce-ți zice!, sau « care-l *cântă* și-l *discântă* ». Când spui cuiva ceva și el îți răspunde întra'ierea, se zice: « Tu ce-i *cânți* și el ce-ți *descântă* » (Anton Pann), după cum despre femeile care-și povestesc ele singure ale lor, se zice: « Ea își *cântă*, ea își *descântă* » ²⁾. « A-l luà la *descântat* », însemnează a-l luà la răfuială, a-l certà » ³⁾.

Prin unele părți de prin munți, precum și în comitatul Satmar, Românii zic *cotare* în loc de *descântec*, unde vrăjitoarea este chemată ca *să coate* bolnavului ⁴⁾.

O expresiune întrebuintată de Nicu Gane, *încântec*, cu înțelesul de *farmec*, nu este un cuvânt al limbii noastre. Gane a făcut o încercare neizbutită de a introduce un cuvânt nou. Alexandru, eroul nuvelei « Vânătoarea », urmărește prin pădure o căprioară: « Atunci care fu mirarea lui când, desfăcându-se negurile dimineții, se văzù deodată ca prin *încântec* dinaintea unei căsuțe înconjurată cu verdeață, pe a cărei prispă ședeà o fată blondă, ce torcea liniștit din furcă ». În nuvela « Cânela Bălan »: « Mi se părù că din fundul iadului sunt ca prin *încântec* transportat în mijlocul fericirilor din rai ».

Grigorie Moldovan, în anul 1887, pregătià un studiu de folklor despre poezia vrajei la Români, în care clasificà poezia de vraje în « *descântări* » și « *încântări* ». În articolul « Știință de poronceală », publicat în ziarul « Tribuna » (an IV, Nr. 281—282), I. Slavici dovedește netemeinicia acestei clasificări mai cu seamă că cuvântul « *încântări* » nici nu există în limba română ⁵⁾.

Astfel definit descântecul, o clasificare a descântecelor, după natura scopului urmărit de descântătoare, nu are nici o rațiune.

Zanne, în explicarea ce dă unor proverbe din colecția sa, împarte descântecele în două clase: *curate* și *necurate*. « Descântecetele curate sunt acele ale babelor îndeobște; ele au puterea de a vindecà pe bolnav, și în ele intervine Maica

¹⁾ Laurian și Maxim, I, p. 393.

²⁾ Zanne, *Proverbe*, IV, p. 294.

³⁾ Zanne, *Proverbe*, VI, p. 542.

⁴⁾ Marian, *Nașterea la Români*, p. 7.

⁵⁾ Olimpiu Boitoș, *Activitatea lui Slavici la « Tribuna » din Sibiu*, p. 41. Cluj, 1927.

Domnului. Descânțele cele necurate sunt ale fermecătorilor. În aceste intervine numai dracul, ca să izbutească »¹⁾).

Din cele ce am dezvoltat mai sus, iese în mod lămurit că o asemenea clasificare nu poate să fie primită, ceea ce se va întări și mai mult, când vom vedea, în cursul acestui studiu, că numai în unele descânțele intervine Maica Domnului, și atunci ar trebui să punem între descânțele necurate, imensa majoritate a descântecelor, care ar fi descânțele bune, după această clasificare chiar.

2. Cine descântă

Intr'o vreme, descântecul fiind un mister, pe care numai prea puține persoane îl cunoșteau, acești puțini cunoscători aveau privilegiul de a descântă. Descântătorii sau vrăjitorii, și în special descântătoarele și vrăjitoarele, erau ființe deosebite, căroro oamenii le atribuiau puteri și daruri supranaturale, ființe care aveau legături cu Diavolul, pe care uneori îl combăteau, dar în slujba căruia alții știau să se puie. Și tocmai pentru că descântecul era un mister, nu oricine putea să cunoască formula și practica lui, și deci descântatul era o specialitate, care se transmitea ca o moștenire scumpă.

În vremile de astăzi, când descântătoarele au consimțit a iniția în aceste mistere și pe lumea profană, și când orice știutor de carte poate avea la îndemână colecții întregi de descânțele tipărite, se încumetă a descântă orișicine.

Mai toate femeile care au copii, știu să le descante de deochiu, fără să mai fie nevoie să alerge la știința ocultă a babelor. Mulți bărbați, chiar, știu a descântă și dovadă este că prin colecțiile tipărite, găsim descânțele spuse de bărbați.

Cu toate acestea, în lumea satelor noastre, sunt oameni cari, la nevoie, aleargă la babele recunoscute ca descântătoare, la babe sau băbărese, cum se zice prin multe părți, și persistă încă o sumedenie de credințe asupra calităților ce trebuie să le îndeplinească cineva, pentru ca descântecul ce l-ar face să fie în adevăr de leac.

¹⁾ *Proverbele Românilor*, VI, p. 542.

Prima condiție este ca descântătoarea să fie bătrână. Dacă nu e în vârsta când este la adăpostul tuturor ispitelor poftelor lumești, apoi pentru ca descântecul ei să aibă leac, ea trebuie să fie « curată », adică neatinsă de bărbat și nici să aibă « la trei cireșe » (la period), și să fie primenită de cămașă ¹⁾. Această credință există și la Românii din Meglenia: « Femeia care descântă trebuie să fie bătrână și foarte curată (fără a avea raporturi cu bărbat), și la vrăjire să fie cu stomacul gol » ²⁾.

În Cotârğași, comuna Broșteni (jud. Suceava), de femeia care a descântat de răhnă, zece zile nu-i slobod să se acolisească bărbat ³⁾.

În Sân-Georgiu (Ardeal), descântătoarea postește toată ziua în care are să descânte ⁴⁾.

Unele descânțe se zic de câte mai multe persoane. Așa, în Cotârğași, de turbă se descântă de trei ori, dar să fie doi bărbați și o femeie, ori două femei și un bărbat. Dacă descântă o singură persoană, trebuie să zică descântecul de nouă ori ⁵⁾. În comuna Traian, Romanai, de deochiu se descântă de nouă babe văduve ⁶⁾. În Jorăști, Covurlui, descântecul de scrântit se face de o femeie care a născut doi gemeni ⁷⁾.

Sunt descânțe pe care baba le face prin intermediul unei alte persoane. În Siliștea-Crucei (Dolj), pentru a descântă de spurcat, « baba caută un copil sau bărbat, fată sau femeie, care s'a născut într'o Sâmbătă, și-l pune să spuie descântecul după ea » ⁸⁾.

Se întâmplă ca descântătoarea să îndure și oarecari neplăceri, pe urma descântecului ei. Astfel, în Bucovina, se crede că dacă descântătoarea descântă unui om mai tânăr decât dânsa, nu i se întâmplă nimic, iar dacă descântă unui om mai bătrân decât dânsa, atunci tot cască, o doare capul și nu mai poate dormi liniștit ca altădată ⁹⁾.

¹⁾ În Bogdana, jud. Tutova. Revista « Ion Creangă », I, p. 88.

²⁾ Papahagi, *Megleno-Români*, I, p. 104.

³⁾ « Șezătoarea », III, p. 143.

⁴⁾ Marian, *Descânțe*, p. 98.

⁵⁾ « Șezătoarea », III, p. 138.

⁶⁾ Dr. Daniel Ionescu, *Descânțe*, I, p. 96.

⁷⁾ Pr. I. C. Beldie, *La cislă*, p. 101.

⁸⁾ Grigoriu-Rigo, *Medicina poporului*, I, p. 171.

⁹⁾ Marian, *Descânțe*, p. 192.

Pentru ca descântecul să fie de leac, baba trebuie să primească plată ¹⁾. Multe descântătoare sfârșesc descântecul zicând:

Leac
și babei colac,

colacul fiind un instrument de plată ca și pentru copiii cari umblă cu sorcova, cu colinda și cu sămănatul.

De unele boale, bolnavul își poate descânta el însuș.

Cel ce are gușă, ca să se vindece, Sâmbătă seara, când popa toacă la biserică, ia un ac, împunge ușor gușa și zice de 11 ori:

Popa toacă,
gușa sacă,

Sau, când vede curcubeul bând din apă, se dă de trei ori peste cap și zice:

Curcubeu, de unde bei?
Bea din gușa mea ²⁾.

Ca să scape de friguri, bolnavul se duce Duminică dimineața la fântână, cu o oală nouă și cu un cuțit de găsit, nu vorbește nici la dus, nici la întors, și nici în urmă nu se uită, umple oala cu apă, pune cuțitul în cruciș pe oală, face trei cruci și zice în gând: « Când păgubașul o mai pune mâna pe cuțitul ăsta, atunci să mă prindă frigurile pe mine (cutare) » ³⁾.

Tot de friguri își face omul singur descântec astfel: « Se duce la cimitir dis de dimineață în zi de sec, la mormântul unui frate sau a unei rude de aproape, și zice, adresându-se către mort: « Cutare, dă-mi o perină și un lăicer că mi-a venit un mosafir ». Apoi ia țărână din mormânt, cu trei degete, și tot repetă de trei ori. Acea țărână apoi o pune într'o legătură și bolnavul o poartă la gât trei zile, iar în dimineața zilei a

¹⁾ Marian, *Descânțece*, p. 71, nota 4.

²⁾ « Șezătoarea », II, p. 71.

³⁾ Grigoriu-Rigo, *Medicina poporului*, I, p. 70.

patra, se duce înapoi la cimitir, tot la mormântul acela, desleagă legătura cu țărîna și lăicerul, și după ce zice de trei ori: « cutare, na-ți perina și lăicerul că mi s'a dus mosafirul », asvârle țărîna cu legătura pe mormânt »¹⁾).

Tot singur, dar cu ajutorul unei alte persoane, își descântă bolnavul care are pușchele.

Bolnavul pune pe un mezin să-l întrebe:

— Ce ai pe limbă?

Bolnavul răspunde:

— O pușchea.

Mezinul, scuipând în sec, zice:

— Ptiu, acù să peie²⁾).

3. Când se descântă

Orice descântec nu se poate face oricând, ci trebuie să se observe anumite reguli.

În general, nu este bine a se descântă când e lună nouă; dar, în acelaș timp, bubele dulci, nu se descântă când se mărește luna, căci în loc de a se vindecă se măresc³⁾. La Megleno-Români lecurile de clinuri se fac când piere luna⁴⁾.

Descântecul nu se face Dumineca niciodată. Aceasta probabil din cauză că descântecul fiind al descântătoarei, iar leacul al lui Dumnezeu, al Maicei Domnului și al altor fețe sfinte, și Dumineca fiind zi de odihnă, nu-i îngăduit a se recurge, în asemenea zi, la ajutorul lor. Un singur descântec numai se face Dumineca, în revărsatul zorilor, anume de venin, în județul Romanați⁵⁾, dacă nu va fi o greșală în copierea practicei acestui descântec.

Unele descântece se fac numai în zilele de post: Luni, Miercuri și Vineri. Așă, descântecul de pocitură se fac în zile de sec, la sfârșitul lunii; de bubă, în unele locuri, se descântă Lunea, Miercurea și Vinerea, însă numai dimineața; de

¹⁾ Grigoriu-Rigo, *Medicina poporului*, I, p. 76.

²⁾ « Șezătoarea », II, p. 130.

³⁾ Marian, *Descântece*, p. 391.

⁴⁾ Papahagi, *op. cit.*, I, p. 104.

⁵⁾ Dr. Daniel Ionescu, *op. cit.*, II, p. 139.

bube dulci, Miercurea și Vinerea, pe nespălate; pe aiurea se descântă și Lunea, tot pentru bube dulci. Tot Lunea, până a nu răsări soarele, se descântă de răul copiilor, de mătriciu, de babiță, de albeață, etc. De babiță, însă, trebuie descântat și Miercuri și Vineri.

Descântecul de pază se face totdeauna Marța, iar de râie se descântă numai Marți spre Miercuri și Joi spre Vineri.

Sâmbătă, la asfințit de soare, se descântă pentru moroi.

În sfârșit, nu s'ar putea determina o regulă generală pentru zilele în care se face fiecare descântec, fiindcă aceste reguli variază după localități, și chiar după descântătoarele din aceeași localitate. Așa, după cum am văzut, în unele părți unele descânțe se fac numai Lunea pe când pe aiurea e credință că toate descânțele sunt cu leac Marța și Sâmbăta, iar Duminica și Lunea nu-s de leac. « Multe babe zic că e păcat și de aceea nici nu descântă în sărbători și în săptămâna cea mare, la Paști »¹⁾. Pe când unele babe descântă de bube numai dimineața, alte babe sunt de părere că aceste descânțe sunt cu leac numai după amiază²⁾, altele descântă de izbitură, în scăpătutul soarelui. Descântecul de deochiu, mai ales la copii, în unele locuri se face în orice zi și la orice oră, pentru că un copil nu poate fi lăsat să sufere urmările de deochiului, până ce ar sosi vremea priincioasă a descântării.

4. *Cu ce se descântă*

Foarte multe descânțe se sfârșesc cu formula: « Descântecul dela mine, leacul dela Dumnezeu », cuvinte prin care descântătoarea crede că se descarcă de orice răspundere față de pacient, în caz de nereușită a leacului întrebuițat. Formula aceasta, dealtfel, este cunoscută pretutindeni, pentru că pretutindeni se zice: « Medicul îngrijește pe bolnav, și Dumnezeu îl vindecă ». Și după cum medicul întrebuițează diferite medicamente, diferite substanțe în tratarea bolilor, deasemenea și

¹⁾ Grigoriu-Rigo, *op. cit.*, p. 27.

²⁾ Rigo, *l. c.*

descântătoarele, pe lângă formula descântecului rostit, întrebuințează diferite lucruri pentru a vindeca pe bolnav.

La popoarele vechi se petrecea acelaș lucru. La Egipteni, de pildă, într'un papyrus medical (din Ebers) se spune că eficacitatea medicamentului trebuie să fie totdeauna sprijinită de o formulă magică și invers, că formula magică trebuie să fie însoțită de un medicament convenabil ¹⁾. La Romani, am văzut că se practică în acelaș mod.

La noi, în practica descântecelor, se întrebuințează, cele mai de multe ori, diferite lucruri de care se servește descântătoarea, pe lângă descântecul rostit. Sunt descântece în care nu intervine nimic alta afară de cuvintele rostite, dar cele mai multe sunt însoțite de unele medicamente sau operațiuni. Frecăturile (masajul) pe părțile bolnave ale corpului sunt operațiuni; apa neînceptută, care se dă de băut bolnavului, este un medicament. Pentru pregătirea și aplicarea medicamentelor se întrebuințează diferite obiecte, după cum și pentru efectuarea unor operațiuni este nevoie de obiecte anumite.

Lucrurile cu care se fac descântecele sunt multe și variate, și se pot împărți în următoarele categorii:

Lucruri sfinte, precum: aghiazmă, cruce, pristornic (forma în care se face prescurea).

Plante, precum: alun, antonică, ardeiu, boabe de diferite legume, bochioi, bostan, boz, brustur, burete, busuioc, buștean, cânepă, cătușnică, ceapă, cicoare, cimbru, cristinească, drențe, fasole, fân, floarea soarelui, flori diferite, fulgoace, grâu, hăgimă, iarbă, izdat, împușcată, întorsură, leuștean, loznicioară, lubeniță, lumânărică, mălaiu, măr, mă răcine de grapă, mă răcine de păr, mă răcine de porumbar, mestecăn (rămurele din mătură de), mintă neagră, muguri, noduri de paie de grâu, nucă în trei dungi, odolean, oman, orbalț, păducel negru, păpădie, păpușoiu, pelin, peliniță, pepene, prună de furat, pur, putregaiu, salcie, sămânță de cânepă, sânge de nouă frați, sânziene, secară, slăbănog, soc, șteavă, trestie, troscot, urzică, usturoiu, varză, văzdoagă, vetrice, viță de vie, voejniță, sburătoare și altele.

¹⁾ Lexa, *l. c.*, I, p. 31.

Animale: câine, cârțiță, cocoș, corn de cerb, falcă de cal (găsită pe râpi sau pe câmpie), fiere, lăcustă, mătă, nevăstuică, păiangăn pisat, peștișori, etc.; insecte: călugăriță, fugău, moleți, părăscuță, surdomași, etc.

Lucruri comestibile: aluat, borș, crupe, făină de păpușoiu, făină de grâu, gălbănuș de ou, grosior, mămăligă, miere, ou, oțet, păsat, pâine, piper negru, sare, săricică, scortîșoară, slănină, smochine, stafide, țuică, unt, untdelemn, untură (de porc, de gâscă), etc.

Lucruri necurate: baligă, câcărez de oaie, escremente, găinaț de păsărică, pișat, etc.

Lucruri neobișnuite: căiță, chitie de strigoiu, lapte dela mamă, țâță dela femeie care alăptează băiat, etc.

Diferite lucruri și obiecte uzuale: ac, albie, apă, arniciu roșu, argint viu, așchii, batistă, bete, biciu, călți aprinși, cămașă, cărbune, catran, cenușă, cingătoare, ciur, cleștar, cociorvă, coji de ouă clocite, colac de tămâie neagră, cositor, cremene, cuțit, darac, făcăleț, fiarele de pe coș, fier roșu, foarfeci, foc, frigare, fulg de pană, funingine, furcă, fus, gard, ghem de îndrugătură, ghimpi din grapă, greblă, gresie, gunoiu, lacăt, lână nespălată, lemn, leșie, linguri, lopată, lumânare, maiu de bătut cămeșile (mângălău), marmură, mătase, mătură, melesteu, mosor, moșcodan, nasture, nămol de sub găleată, nuia de alun, de nuc, de sânger, de arțar, tăiată Joi dimineața în revărsatul zorilor, oală, pană (de găină neagră), pară de argint, pahar de ceară galbenă, pământ din patru unghiuri ale casei, par, păr roșu, păr din capul bolnavului, pânză, perie, petică, piatră, piatră de hotar, piatra iadului, piatră vânăță, pieptene, poponeț, porc (păr de porc, carne de porc negru dela Ignat), potcoavă găsită, praf de pușcă, pucioasă, rachiu, răcâetură de pe căpestere, resteu, săgeată, sarea măței, săpun, său de vită plesnită, sânge de om, scrum de petică arsă, scuipat, secere, sineală, spermă de bărbat, spini, spirt de vin, strachină, surcele, șomoiaș de cârpă dela un pământ cu care se mătură cuptorul de pâine, șoricie, tămâe, tărățe, teiu belit în noaptea spre Sf. Gheorghe, telincă de antonică, teșitură de copăcel, topor, tulpan, tutun, țapă de tufan, țipirig, ulcică, sgură dela țigani, etc.

Despre unele din aceste lucruri, se cuvine să dăm oarecare informații.

Apa. În foarte multe descântece apa este elementul principal de care se slujesc descântătoarele, și fără care un asemenea descântec nici nu se poate concepe. Apa se întrebuințează în multe feluri: *apa ordinară*, adică apa care se găsește în cofa gospodarului; *apa specială*, adică adusă din anumite localități, care-i dă anumite calități esențiale pentru descântec; *apa sfințită* și *apa neîncepută*.

Apa ordinară se întrebuințează pentru scaldători și pentru pregătirea aluatului, a copturilor și altor doctorii de care se servește descântătoarea, ori de câte ori nu se cere, și pentru aceasta, apă specială sau apa neîncepută.

Pentru scaldători se mai pun în apă și anumite flori precum și anumite obiecte, care au menirea de a-i comunica diferite calități.

Apa se întrebuințează în descântece, nu numai pentru a vindeca, ci și pentru a face diagnoza bolii. Astfel, în comuna Traian (Romanați), se întrebuințează pentru a cunoaște dacă cineva este în adevăr bolnav de înnăbușeală, precum bănuște baba, astfel: « Miercurea și Vinerea după ce se spală vasele, apa aceasta o ia și o toarnă în strachină nouă, în care se mai pune cenușă cu lingura sau cu pieptenele, ori cu fusul, de trei ori. În urmă se pune deasupra strachinii o oală nouă de pământ, și dacă bolnavul e cu adevărat bolnav, apa din strachină se ridică în oală și începe să bolborosească așa cum bolborosește stomacul bolnavului, iar dacă apa nu se ridică, bolnavul nu e bolnav de înnăbușeală. Celui care e bolnav i se dă să bea din apa ce s'a ridicat ».

În comuna Gostavăț (Romanați) se face astfel: « Se ia o oală în care se fierb lăturile dela vase și se toarnă într'o strachină; pune oala cu gura în jos în strachină; dacă înghite oala apa, atunci bolnavul e înnăbușit, apoi se ia oala, o golește de apă, o acopere cu o cârpă și o pune: la gură, la mâni, la moalele capului, la buric, la șezut și la picioare. Face cu fundul oalei nouă semne, apoi cu lingura, cu fusul și cu mestecăul de mămăligă mestecă cenușa, și de acolo dă bolnavului să bea. Oala

o fierbe de trei ori, având trei fuse, trei linguri, și de fiecare dată se servește de câte unul »¹⁾).

Apa specială este acea luată din anumite locuri. Așa sunt apele *urîte*, *clocite*, *puturoase*, care sunt bune numai pentru unele leacuri. Ape *părăsitate*, cum sunt apele din puțurile și fântânile părăsitate, în care se descântă pentru a da cuiva « de urît », apă care se ține apoi trei zile în cotețul găinilor, și după aceea se dă de băut, ori se stropește cu ea hainele celui ce vrea să-i dea de urît²⁾).

Apă specială este apa dela topilă, adică din balta în care se topește cânepa; apa din urmă de vită, aruncată cu dosul palmei către ochi, întrebuințată în descântece de « dor de ochi »; apa rămasă de Duminică, întrebuințată în farmece contra grierilor; apa din sticla care stă lângă o răscruce; apa în care au stat flori luate dela biserică dela sfânta înmormântare; apa adunată din nouă vaduri; apa sfințită la Bobotează; apa luată dintr'o vale (apă curgătoare) din locul unde se face sfredel sau vârtej; apa dela fântână sfântă; apa din nouă izvoare; apa în care se omoară un puiu de șarpe, cu care se spală un armăsar la membru și o bivoliță la fătătoare; apa neînceptută dela trei izvoare, etc.

La Megleno-Români se descântă de deochi în apa de sub roatele unei mori ce se întoarce în spre stânga, adusă fără a vorbi cu nimeni în drum³⁾.

Ca tip al apei speciale, poate să fie luată acea care se întrebuințează în Banat, în vrăjile de dragoste: « Fata sau feciorul, care voește să-și facă de dragoste, ia în ziua de Sf. Gheorghe, desdimeată, o uiagă (glajă, sticlă); se duce apoi și ia dintr'un loc unde se îmbină două ape, trei linguri de apă și le pune în glajă, trei linguri dintr'un loc unde se întoarce apa, și trei linguri dintr'un vas cu apă scos în curte la amiazi, ca uitându-se cel ce vrăjește în el, să se vadă și să vadă și soarele, zicând:

cum văd soarele,
așa să fiu văzută,
și cum lucește pe cer soarele,
așa să lucesc și eu la N.

¹⁾ Dr. Daniel Ionescu, *l. c.*, II, p. 85.

²⁾ « Șezătoarea », III, 102.

³⁾ Papahagi, *Megleno-Români*, I, p. 108.

Apa din glajă o pune într'un blid, pe care îl așează în vatra luminii, punând în el trei flori furate din trei grădini, trei jordițe de salcă, care, aplecate fiind dela trunchiu, au fost legate de apă, în credință că, precum s'au bătut în apă, așa și N. să se bată după N. ¹⁾.

Tot în Banat se întrebuițează *apa de vânturi*, adică apă din 3 vaduri.

În județul Vâlcea se întrebuițează *apa întâlnită*, luată de unde se întâlnesc trei pâraie ²⁾.

În Maramureș, pentru « de ruptoare de apă », se întrebuițează apa care se ia de pe roata morii, de nouă ori, în câte nouă linguri ³⁾; sau o apă astfel pregătită: « După ce se înse-rează, mergem la o apă curgătoare, la un râu; pe tot drumul până la râu zicem rugăciunile câte le știm; sosind acolo luăm nouă linguri de apă într'o cofă sau alt vas, dar dintru acel loc luăm, unde trecând apa peste o piatră, bulbucește. După aceea mergând în jos, după cursul apei, mai luăm câte nouă linguri de apă, încă din nouă locuri, unde bulbucește apa, dar așa ca numărul lingurilor de apă îl numărăm îndărăpt. Astfel zicem: 9, 8, 7, 6 și până sosim la 1. După ce am isprăvit cu aceste, cu vasul plin de apă ne ducem la casa bolnavului și-i dăm să bea trei linguri de apă; cu trei linguri de apă să se spele pe obraz... » ⁴⁾.

Apa neîncepută este aceea care se aduce într'un vas din care nu a băut nimeni, înainte de a se întrebuița, și pe care vechii Romani o numiau « aqua virgo ». P. S. S. Episcop Ghenadie al Râmnicului, vorbind despre apă, zice că apa neîncepută este aceea care se capătă mai ales din puțuri și nu din cișmele, scoțându-se desdedimineață și nu după alții, și fiind adusă acasă iute, fără a vorbi cu cineva și în vase astupate ⁵⁾.

O regulă generală, o lege, în cecece privește apa neîncepută, nu există, ci în diferite localități sunt diferite norme după care se aduce și se pregătește apa pentru descântare, apa neîncepută.

¹⁾ Marian, *Serbătorile*, III, p. 272.

²⁾ E. Hodoș, *Descânțete*, p. 68.

³⁾ Preot Teodor Bălășel, *Versuri populare române*, vol. I, cânticica II, p. 91

⁴⁾ Pr. I. Birlea, *Cântece populare din Maramureș*, II, p. 344.

⁵⁾ *Idem*, p. 345.

⁶⁾ *Eraldica veki a Românilor*, p. 58, nota.

În Bucovina, « descântătoarea înainte de a începe a descântă de dânsule », se duce la un râu curgător, cu o bucătică de pâine, cu un drobșor de sare și c'o cofiță sau oală nouă în mâna dreaptă. Ajungând la râu, bate într'un loc pe mal, în contra curgerii apei, trei metanii, aruncă din pâine și din sare ceva în undele apei, apoi cu cofița sau oala ia un pic din apa ce a curs peste pâinea și sarea aruncată. Pe când bate ea acele trei metanii, zice următoarele cuvinte:

Apă curgătoare,
eu te sorocesc
tot cu pâine și cu sare
să lecuești pe cutare
din cap până în picioare,
cu leac,
cu sănătate și veac.

De aici apoi se duce mai la vale pe râu, și așa în trei locuri dupăolaltă bate de trei ori câte trei metanii, și pe când bate metaniile, repețește cuvintele de mai sus și ia apă cu cofița.

După ce a făcut ea aceasta, și după ce și-a umplut cofița cu apă, fără ca s'o fi observat cineva, se întoarce spre casă, dar și acuma fără a vorbi cu cineva sau s'ar uita îndărăpt, pentru că dacă ar vorbi cu cineva sau s'ar uita îndărăt, toate operațiunile sale n'ar mai avea nici o putere »¹⁾.

Tot în Bucovina, apa neînceptută se aduce dela o fântână sau dela un pârâu. « Când se duce după apă și când o aduce nu vorbește cu nime, nici nu se întoarce pe acelaș drum pe care s'a dus. Ajungând acasă, pune vasul în care a adus apa pe un scaun, pe o lăiță sau și în alt loc undeva, nici când însă pe masă »²⁾.

În Broșteni, jud. Suceava, se procedează astfel: « Duminică dimineață, pe inima goală, aduci dela pârâu, ori dela o fântână, ori dela un șipot (jghiab) o ulcea de apă și o pui sub icoane. Luni dimineața torni peste ea o ulcică de apă din cofă, din cea rămasă de Duminică seara, și mai aduci, tot Luni, o altă

¹⁾ Marian, *Descânțete*, p. 91.

²⁾ *Idem*, p. 186.

ulcea de apă proaspătă. Marți iară mai torni peste ea o ulcică din cea din cofă și pe la cântători te duci la pârau cu o cofiță, iei apă și apoi nu te întorci tot pe unde ai venit, ci pe de altă parte, și nici nu vorbești cu nimeni cât ține descântecul, c'apoi nu-i de leac. Vii acasă, torni apa într'un ciob, o amesteci cu cea strânsă din bună vreme de Duminică și de Luni »¹⁾).

În comuna Sângeorgiu-Năsăud (Ardeal), pentru. « dintruiele », descântecul « se face într'o oală nouă nesmălțuită, cu apă adusă dintr'o apă curgătoare, din râu, pârau sau vale. Când pleacă după apă, ia o țără de pâine. Mergând și întorcându-se, nu-i slobod a vorbi cu nimenea, nici a suflă nasul, nici a slobozi vr'un vânt din el. Ajungând la apă, aruncă pânea, zicând: « Eu îți dau, apă sfântă, colac, tu să-mi dai leac ». Apoi ia apă din sus în jos, cu oala nouă nesmălțuită. Când te întorci spre casă, ții regula pe care ai ținut-o când te-ai dus să iei apă. După ce ai ajuns acasă, nu pui apa jos, nici după ce s'a descântat nu se pune apa jos. Apa se încălzește și apoi se descântă »²⁾).

Meglenu-Români întrebuințează, deasemeni, *apa mută*.

În Birislău se face așa: « Bunicul ori bunica se duce, cu o fată sau cu un băiat și cu o oală, ca să ia *apa mută* dela șapte fântâni dar chiar de unde isvorăsc apele « di la mumi ». Apoi fără să vorbească deloc, iarăș se întorc acasă și descântă cu apa mută pe bolnav. Apa apoi e strânsă din nou în oală și se varsă în ziua următoare într'una din apele cele mai apropiate de unde s'a luat »³⁾).

Apa neînceptută, în unele locuri, se aduce dela izvor, cu toarta cofei sau a oalei întoarsă îndărăt ; se aduce dela fântână în ziua de Sf. Gheorghe, cu gura; se aduce dela trei fântâni, în zorii zilei, înainte ca să fi luat cineva din ele, iar prin unele locuri, cel ce aduce apa, nu numai că nu trebuie să se întâlnească cu nimeni, dar nici nu trebuie să vadă pe nimeni. În alte părți, apa neînceptută se aduce dela trei fântâni, în trei vase nouă, de trei fete mari, fără a se fi uitat îndărăt când au luat-o.

¹⁾ « Sezătoarea », III, p. 141.

²⁾ Alexandru Popp, *Manuscris* în Biblioteca Academiei Române.

³⁾ Papahagi, *Meglenu-Români*, I, p. 100.

În Săcui (Dolj) se aduce, înainte de a răsări soarele, în zilele de Marți, Joi și Sâmbătă.

Apa neînceptută nu se întrebuințează pretutindeni așa cum a fost adusă. În unele locuri din Muntenia, strachina cu apa neînceptută se pune pe o fereastră din spre partea de unde răsare luna pe cer, și se așteaptă așa până vine luna în dreptul ferestrei și în direcțiunea strachinei. Când a ajuns de se vede bine luna în apă și în fundul strachinei, atunci începe a descântă de pureci ¹⁾.

Apa descântată se întrebuințează, în descânțece, în multe chipuri. Astfel, în descântecul « de babiți », din comuna Șcheia, de lângă Suceava (Bucovina), se procedează astfel: « Descântătoarea care voește a vindecă copilul ce pătimește de acest morb, ia o ulcică nouă, toarnă într'însa apă neînceptută, apoi nouă pietricele albe, crude, cu deosebire sarea mătii, precum și mălaiu mărunțel sau păsat. După aceasta pune ulcica, astfel umplută, la foc ca să fiarbă, și anume: Luni dimineață, înainte de răsăritul soarelui, apoi tot în acea zi înainte de amiază, precum și înainte de apusul soarelui. Tot așa face ea Miercuri și Vineri. După ce a fiert apa cu pietricelele și mălaiul mărunțel din ulcică, răstoarnă ulcica cu cele ce se află într'însa, într'o strachină corespunzătoare, care se ține apoi pe buricul copilului bolnav, sau mai bine zis deasupra buricului, ca acesta să nu se frigă de strachina înfierbântată. Mai înainte de a vărsa cele din ulcică în strachină, caută și pune ca să aibă dindămână nouă linguri noi, nouă fuse noi, un ac și un cuțit. Deci cum a răsturnat ulcica, ia una din lingurile cele nouă, muindu-i puțin vârful în apa din strachină, o ține în mâna stângă cu adâncitura în sus, moaie apoi a doua lingură în zeama cea de pietricele din strachină și o ține puțin deasupra celei dintâiu, ca să picure un strop de apă într'însa, și tot așa face ea și cu celelalte obiecte, până ce le perindează pe toate, rostind în acelaș timp, la fiecare muiare și ținare a obiectelor mai sus înșirate, descântecul. Sfârșind de rostit cuvintele descântecului, suflă deasupra strachinei în semnul crucii și stupește jos. După aceasta ia apa din lingura primă, ce a ținut-o în mâna stângă, cu

¹⁾ Marian, *Insectele*, p. 410.

adâncitura în sus, care s'a strâns picurând de pe cele opt linguri, de pe nouă fuse, de pe ac și cuțit, și o toarnă copilului bolnav de babiți, în gură. In fine tustrele apele, care le-a fiert și le-a descântat într'o zi, dar care nu le-a putut întrebuința până într'un strop, le duce și le varsă îndată după descântarea a treia, la o proptea de gard »¹⁾).

După descântare, apa nu mai poate să fie întrebuințată la nimic, ci trebuie aruncată într'un loc neumblat, ca să nu calce nimeni pe dânsa. Boala pentru care s'a descântat, s'a comunicat apei, și dacă cineva ar călca pe dânsa, s'ar prinde boala de el.

Locul unde se aruncă, și chiar modul cum se aruncă apa aceasta, variază după boli și după localități.

In descântecelile de « deochiu », se aruncă de obicei la țâțâna ușii.

Uneori apa se aruncă pe un par din gard, și atunci se zice: « Cum se scurge apa în par, așa să se scurgă durerea dela (cutare), și cum limpezește apa toate pietrele și toate malurile, așa să se limpezească și să se curățească (cutare) de mătrice »²⁾. In descântecelile « de junghiu », apa se aruncă pe gard și se zice: « Cum cade și se scurge apa de pe gard, așa să se scurgă toată durerea, junghiurile, țeapa și durerile dela cutare ». Prin județul Romanți, apa în care s'a descântat de friguri, se varsă pe gard, în partea de miazănoapte, zicând:

Cum nu ține parul apă,
așa să nu ție frigurile pe cutare,
și să rămâe curat, luminat,
ca Maica Precista ce l-a lăsat »³⁾.

Intr'un descântec « de izdat », când se aruncă apa pe par, se zice: « Cum se spală parul aista de ploaie și de vânt, așa să se spele (cutare) de izdat ». In Cavadinești (Covurlui), partea de gard pe care se aruncă apa nu este indiferentă, ci se varsă dealungul gardului, începând dela poartă și până la al nouălea par.

¹⁾ Marian, *Nașterea la Români*, p. 398.

²⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 637.

³⁾ Dr. Daniel Ionescu, *l. c.*, I, p. 102.

Apa se mai aruncă pe mă răcine, și atunci se zice: « Să rămâie brânca pe mă răcine și îndărăt să nu mai vie ».

În unele farmece (pentru beție), apa se aruncă pe furiș, în poteca porții aceluia căruia i se voește răul, tocmai ca să calce pe apă și să se prindă farmecul pe el.

Se mai obișnuiește să se arunce apa pe un câine sau pe o mătă. Aceasta, însă, pare că nu se face cu intenția de a se comunica acestor animale boala, pe care descântătoarea caută s'o vindece, deoarece în cursul descântecelor, când descântătoarea amenință boala să iasă din trupul bolnavului și să se ducă aiurea, o trimite în munți, în păduri și în alte locuri pe unde omul nu umblă de obicei, și nu o trimite în vreun animal.

Este adevărat că între obiectele în care se trimite boala, figurează copitele cerbilor, coarnele cerbilor, capul lupilor, capul urșilor, urechile ciutelor, dar aceste sunt animale sălbatice, contra cărora omul a dus războiul întotdeauna, considerându-le ca dușmani; animalelor domestice, însă, nu li se dorește nici un rău, în descânțe.

Se pomeneste, cu acest înțeles, numai un animal domestic, atunci când se trimite boala în « coadele iepelor »; dar coada unui animal, adică părul cozii, nu poate contracta nici o boală, după concepția poporului, și tocmai de aceea se și trimite boala într'un asemenea loc.

Că aruncându-se pe un câine sau pe mătă, apa descântată, nu se urmărește a li se comunica boala, rezultă și din cuvintele care însoțesc faptul aruncării apei, când se zice: « mătă și câinele să vie, dar boala (cutăruia) să nu mai vie ».

Este știut că mătă și câinele fug dacă arunci apă asupra lor. Intenția descântătoarei este, prin urmare, că precum câinele și mătă fug, așa să fugă și boala, care să nu se mai întoarcă la bolnav, pe când câinele și mătă se vor întoarce iarăș la casa stăpânului lor.

În Sângeorgiu-Năsăud se procedează astfel. După ce s'a descântat « dintru Iele », « se face o groapă în tindă, sau afară din casă, nu afundă, cât să cuprindă apa aceea pe care am descântat-o. Cu apa descântată se spală bolnavul deasupra groapei astfel făcută. Turnând pe cap, curge pe trup în groapă.

Peste acel loc nu-i slobod să umble nimeni, timp de un an de zile, căci se leagă boala de el. Când va fi gata de scădat, pune în groapă piper și aiu (usturoiu) și o astupă cu pământ »¹⁾).

Apa sfințită, aiazma, aghiazma, e luată dela popă, când umblă cu crucea la botezul Domnului. In descântecele de albeață, apa sfințită se aduce într'o sticlă, se așează jos, împreună cu busuioc, și descântătoarea, punând piciorul drept pe ele, spune descântecul²⁾, și cu acea apă udă ochii bolnavului. In descântece de segetătură, bolnavul e stropit cu apă sfințită³⁾).

Cărbune. Se întrebuițează, mai cu seamă, cărbuni stinși, numiți în Banat: « cărbuni stâmpărați »⁴⁾).

Cărbunii se sting și în unt proaspăt, dar cei mai mult întrebuițați sunt cărbunii stinși în apă. Apa în care s'a stins cărbunii este bună pentru a vindeca orice boală grabnică. In Bucovina se procedează astfel: « Descântătoarea aduce apă neînceptută, și pune vasul pe masă, apoi cu un cuțit face cruce în apă și zice: « In numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh », iar când zice « amin », ia nouă cărbuni nestinși, îi taie cu cuțitul și numărându-i îndărăt dela 9 până la 1, îi aruncă cu cuțit cu tot în apă. După ce a sfârșit de descântat, împlântă cuțitul în pământ. O parte din apa descântată o dă celui bolnav ca s'o bea, cu o parte îl spală pe la încheieturi, iar ceeace rămâne o aruncă la țâțanele ușii ori pe vârful unui par »⁵⁾).

In Broșteni, jud. Suceava, dupăce se aduce apa neînceptută, se iau pe vârful cuțitului de trei ori câte nouă cărbuni, și se fac movilițe, se potrivește așa ca să fie câte de trei ori nouă cărbuni în moviliță, și se fac nouă movilițe de acestea. Se stinge fiecare grămăjoară pe rând și se descântă⁶⁾).

Descântecele se fac cu 3, cu 6 sau cu 9 cărbuni.

In munții Bihorului, cărbunii cu cari se descântă « de deochi », îi aruncă în apă, trei sau șapte fete în vârstă de 5—7 ani⁷⁾).

¹⁾ Hodoș, *Descântece*, p. 59.

²⁾ *Idem*, p. 64.

³⁾ *Idem*, p. 64.

⁴⁾ *Idem*, p. 32.

⁵⁾ Marian, *Descântece*, p. 186.

⁶⁾ « Șezătoarea », III, p. 131.

⁷⁾ « Șezătoarea », VI, p. 94.

Prin județul Bacău, de deochiu se descântă cu trei sau nouă cărbuni, sau toți câți sunt în casa bolnavului, aruncă fiecare câte un cărbune în apa neîncepută ¹⁾.

În farmece de dragoste se petrece un cărbune aprins prin cămașa nouă pe care o îmbracă fata căreia i se face de dragoste.

Cu cărbuni stinși se descântă « de plânsori ». Stingând cărbunii, se spune descântecul special, intitulat « Stingerea cărbunilor »:

Eu stâng pociturile
și săgetăturile,
stâng toate strigările,
toate diocherele
și toate căscările,
toate minciturile,
toate habaticurile,
stâng toți ochii cei răi
și gurile cele rele.
Să n'aibă ochi a înholbă,
și gură a strigă
asupra mea.
Potolesc,
osândesc,
n'aibă grija mea ²⁾.

Cuțit. Cuțitul se întrebuințează în multe soiuri de descânțe. Se învârte în jurul locului unde este boala, se atinge cu el, în cruciș; se înfige în pâine caldă. Se întrebuințează și două cuțite încrucișate.

Sunt mai multe soiuri de cuțite: *cuțit de găsit*, *cuțit de furat*, *cuțit spurcat*, *cuțit alămat*. *Cuțitul cununat* are o importanță deosebită. Se cheamă « cununat » cuțitul care a stat în brâul mirelui, sau în sânul miresei când s'au cununat. Se întrebuințează și *cuțit cununat de șapte ori*, și *cuțit cununat de nouă popi*.

¹⁾ Revista « Ion Creangă », IV, p. 358.

²⁾ Marian, *Descânțe*, p. 249.

Intr'un descântec « de junghiu » se pomenește despre *cuțit ursăresc, letinesc, din milostive*¹⁾, iar într'un descântec « de pus cuțitul » se zice:

Cuțit alămit,
de nouă țigani alămat,
de nouă popi cununat,
de nouă oameni tăiat,
cumpărat din Tarigrad »²⁾.

După ce s'a descântat, cuțitul se împlântă după ușă, sau aiurea. In unele locuri, după ce se descântă « de junghiu », cuțitul se înfige în pământ, unde unele descântătoare îl țin cam jumătate de ceas, iar altele îl țin trei zile. In acest caz, dacă e ruginit cuțitul, când îl scoate, e semn că bolnavul nu are leac.

In descânțele « de Dânsle » se întrebuințează cuțit de corn, făcut de veri primari³⁾.

Frigare. In felurite descânțele se întrebuințează și nouă frigări mici. « Alții au anume frigare, care o bat sub patul unde dorm. Când o bate, se pune un vârf de usturoiu, crezând prin aceasta că o bate în inima strigoiului mort » (în Budeștii-Ghicăi, jud. Neamțu).

In descânțele « de arșiță », « bolnavului se sting frigările, niște fiare ascuțite de felurite forme: frigări de fript carne, cuțite, dinți de furcă, ș. a. Inroșite în foc, se aruncă în apă neînceptă, în timpul descântecului »⁴⁾.

Se mai întrebuințează în descânțele și alte obiecte de fier, precum *fiarele de pe coș, fierul roșu, toporul, ace, etc.*

Explicarea acestui obicei ne duce în timpuri foarte vechi. Ideea că dracul se teme de fier, este foarte răspândită și Tylor crede că ideea demonilor se urcă până la vrâsta de piatră, și că noul metal a fost foarte dăunător pentru draci. In lumea arabă se crede și astăzi că *djinii* se tem de fier. La Roma se lovia cu un fier (cu un topor) în pragul casei unde eră o lehză.

¹⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 126.

²⁾ *Idem*, p. 155.

³⁾ Tudor Pamfile, *Boli și leacuri*, p. 27.

⁴⁾ *Idem*, p. 11.

Talmudul opriă de a se pune sub capul unei lehuze un fier, iar Zohar indică, drept remediu contra gălbenării și a paraliziei, o oglindă de oțel lustruit, mijloc care încă nu a dispărut din medicina populară. În Saxonia, se pune un topor sub pat pentru a alungă farmecele și în Indii se pune un drug de fier pe pragul casei în care este o lehuză. La Java și în alte părți din Malaisia femeile însărcinate poartă asupra lor un cuțit sau o bucată de fier. În Elveția se pune sub perina copilului pentru a-l proteja contra vrăjitoarelor. În Bavaria se ține în mână o bucată de fier, pentru a vindeca spasmele. În Bucovina, femeile după ce se scoală din lehuzie trec peste o bucată de fier pusă pe prag, pentru a se întări ca și fierul. Mulți europeni încă, dacă întâlnesc un preot, — considerat în acest caz ca un moștenitor al vrăjitorilor — țin în mână o bucată de fier. La Bruxelles, astăzi încă, se pune un vâtrar, o bară de fier sau un inel cu chei în fundul patului, pentru a vindeca reumatismul și sciatica. Acțiunea fierului contra reumatismului explică, poate, pentru ce la Saint-Léonard (Belgia), sfânt protector contra acestei boale, se dau, ca ex-voto, obiecte de fier, ca și în alte părți. În Bruxelles se pune o bară de oțel sub saltea pentru a alungă cramele și nevralgiile intercostale. În veacul al XVIII-lea se observase că aplicarea fierului pe o histerică, îi liniștea contractările. Mesmer își făcù o specialitate din întrebuițarea tijelor metalice, și în 1880, un doctor Burcq făcù sgomot, în Franța, cu eficacitatea metaloterapiei ¹⁾.

5. *Boala*

După credința poporului, toate boalele de care poate să fie atins un om, sau un animal, provin numai dela diavolul sau alte duhuri necurate. Diavolul și duhurile necurate lucrează sau direct asupra individului, introducându-se în el și chinându-l, sau lucrează indirect, provocând pe individ să facă niște acte care sunt cauza generatrice a bolii, sau trimițându-i boala prin alte ființe sau lucruri, care ascultă de ordinele diavolului.

¹⁾ Amănunte în Paul Hermant, *l. c.*, p. 177.

Lucrează direct diavolul sau duhul necurat, când copilul suferă de « boala copiilor », sau adultul suferă de « iele ». În asemenea cazuri nici un organ nu prezintă vreo anomalie, prin nici un semn exterior nu se presupune boala și cu toate acestea la timpul convenit ea se manifestează cu toată furia.

În mod indirect lucrează diavolul când omul capătă o boală din mâncare, ori din băutură nepotrivită, ca la friguri, ori din răceală, ca la junghiu, etc. A mânca și a bea lucruri nepriincioase, ori a sta neîmbrăcat bine în frig însemnează « a căuta pe dracul », adică « a căuta boala », și la acestea tot diavolul te îndeamnă. Tot în mod indirect lucrează diavolul când, de pildă, trimite în calea omului un șarpe, ori o nevăstuică în calea animalului ca să-l muște.

În descântece diavolul este indicat prin un mare număr de expresiuni, care sunt tot atâtea nume sub care e cunoscut stăpânitorul Intunerecului. Duhurile necurate fiind manifestațiuni ale diavolului, forma sub care el se prezintă, numele lor trebuiesc considerate ca numele diavolului.

Iată sub ce nume apare diavolul în descântecele noastre:

afurisit	buzatul
Apeș (moș)	
apucător	cadâna
apucatul	ciumoaica
arap alb	ciumași
arap buzat	ciupoasa
arap minunat	ciuposul
arheleu	codroanea
avestița	codroniu
avistrița	colțata
avistrițoiul	colțatul
	curvoaica
bală spurcată	
băloasa	dălacul
blăstămatul	despletita
bonza negru	diavolul
budaheicele	diavoloaica
buzata	diochioaia

diochiatul	maică
diochiul	mama pădurii
diochii	mamulan
dioaicele	mamuloaică
diochitoarea	mătricea
diochetorul	mătricioiul
domnița	mirătoarea
dracul	mirătorul
drăcoaica	moroaica
	moroiiul
fermecătoreasa	moșneagul
fetele câmpului	moșul codrului
fetele codrului	
fetele lui Șandru	năprăcitul
fete și văduve	necuratul
	negor
ginere	negritul
gineroaică	neprietenul
grozavul	
	omul ca șchiopul cu barba cât cotul
izbitorul	
izdatul	păduroaica
imprelistitul	păduroiul
	pocitoarea
încordătoarea	pocitorul
încordătorul	pocitul
înfiorătorul	preoteasa
înfiorătoarea	primitoarea
întâmpinătorul	primitorul
înțelenitul	procletul
	proorocița
jupâneasa	
	rahna
legătoarea	răhnoiul
leoaica	rana
leul	rănoiul
lipitorul	râmnitoarea
lupul	

râmniitorul	tătăroaica
râmniitul	tâmpinatul
resmieratul	turbatul
românca	țiganca
samca	unguroaica
sămcoiul	ucigașul
săgetătoarea	urgisitul
săgetătorul	urâtul
sarson	vântoasele
săsoaica	vântul turbat
sfintele	vânturi vânturoase
spărietul	vârtejul
spurcatul	vavilele
spurcoaica	volburi mânioase
spurcul	vrăjitoarea
strigoaica	vrăjmașul
strigoiiul	
șoimanele	
șoită	zâmbata
	zburătoarea
Tartacot cu barba	zburătorul
de un cot	zmeoaica
tataot	zmeul

Boala pătrunde în toate părțile corpului, adică diavolul se poate aciua în cele mai ascunse ascunzători ale unei ființe. Anatomia omului este bine cunoscută de popor; în descântece întâlnim pomenite aproape toate organele și părțile corpului omenesc, cum și simțurile. Astfel găsim:

andrelele gâtului	boașe
andrelele grumazului	bojogi
(vinele cele de aur)	boșog
auzul ochilor	brațe
	— oasele brațelor
barbă	buci
bărbie	bulbucile ochilor

bulzii ochilor

buză

cap

— scăfărlie

— cleștetul capului

călcăiu

— glesna călcăiului

căpută

carne

ceafă

chiciuri

ciont

coapsă

coastă

— sfârcurile coastelor

coate

cosița gâtului

creeri

cruci

cucurbăta capului

degete

— vârful degetelor

dinți

— rădăcina dinților

— cununa dinților

fălcile

ficatul

fluerele

foale

gârbiță (bărbie)

gene

genunchi

gingii

gleznă

grumaz

gură

gușă

inimă

— băerile inimii

înghițitoarea

jigărițe

limba

maiu

mațe

— pielița mațelor

mădulări

măduva spinării

măduva oaselor

mâna

măsele

— rădăcina măselelor

— cununa măselelor

merele obrazului

mijlocul

nas

— sgârciul nărilor

— bercii nasului

— bumbul nasului

— pelița nasului

— popul nasului

— punticica nasului

— sfârcul nasului

— sfârçușul nasului

— spârcul nasului

— sgârciul nasului

născutul

noduri

obrazul	sânge
— fața obrazului	snaga trupului
— merele obrazului	spate
— poama obrazului	spete ¹⁾
— umerii obrazului	spinare
	splină
ochii	sprincene
— albușul ochilor	stomac
— bolboșa ochilor	șele
— bulbușul ochilor	șezut
— culbecii ochilor	șolduri
— melcii ochilor	— între șolduri
os	
osânză	talpă
oscioare	tâmpilele capului
osul piciorului	
	umere
palma	unghii
— podul palmei	ureche
păr	— rădăcina urechilor
— rădăcina părului	— sgârciul urechilor
pântece	— sfârcul urechilor
piept	
— capul pieptului	vâna groasă
— furca pieptului	vederile ochilor
pipota	văzutul ochilor
plămâni	— ochiul ochiului
pleoapele ochilor	vine
pulpă	vinele gâtului
rânză	
rărunchi	zgârciuri

In descânțete se mai vorbește despre « mii și mii de închiie-
turele », sau despre « 44 de închiieturi câte are trupul ».

¹⁾ In Ardeal « spete » însemnează mușchii mânei până la cot. (Manuscris în
Biblioteca Academiei Române).

Origina bolii fiind aceeaș, adică dela diavolul, felurile de boli sunt foarte numeroase. Felurile acestea se pot grupa: *a)* după naționalitate; *b)* după felurile animale; *c)* după colori; *d)* după calități diverse; *e)* după timpul când boala poate să fie concepută, și *f)* după alte norme.

a) După naționalități, boala poate să fie:

armenească	nemțească
bulgărească	ovreiască
englikească	de poleac
engliterească	prusească
	românească
franțuzească	de totă ruma (nația ce-i pe lume)
italienească	rusească
	de rusnac
jidovească	sârbească
	sfranțuzească
lățească	
lătinească	tălinească
letinească	tătărăască
lipovenească	turcească
	țigănească
mocănească	
muscălească	de ungurean
	ungurească

b) După felurile de animale:

bivolească	cătrească
broștească	de cățea
căiască	cerbească
cânească	găinească
căprească	iepească
cârticioasă	lupească
cătărească	măgărească

mâțască
mistreată
oiască
păsărească
pisicească

porcească
de scroafă turbată
șerpească
văcească

c) După colori:

albă
albastră
cafenie
cărămizie
conabie
galbenă
ghivizie
merie
mohorită
narangie
neagră
negrie
pestrită

piersicie
roșie
roșietică
stacojie
stânjenie
turcheză
tutungie
untdelemnii
vânăță
verde
verzie
viorință
vișinie

d) După calități diverse:

cu acritură
beșicată
blândă
boerească
cu brâncă
cadânească
cățelită
ciudată
clocită
crăpăcioasă
cuțitată
dogorită
domnească

domoală
duioasă
ferbincioasă
cu fulgerătură
ghimpoasă
ghiurghiulie
grabnică
grea
izbită
izănită
înăcrită
înlăcioasă
înfocată

împuțită	răioasă
întâlnită	răpuroasă
cu înviforături	răzlogită
înzălezită	rea
lăcrămoasă	cu scăpărări
lienică	seacă
lietnică	sorocită
cu mânătură	spurcată
mănioasă	cu strâcnitură
minunată	sunducoasă
cu mirări	surdă
mută	șchioapă
necurată	topscată
obrintită	toxăcată
oloagă	cu țepi
opărită	velinoasă
orbăcică	veninată
orbalțată	veninoasă
paratică	viermănoasă
cu pocitură	cu vifor
pripită	zălogită
puioasă	zăletită

e) După timpul când poate să fie concepută:

din răsărit de soare	din venitul vitelor
din vărsatul zorilor	de după venit
din revărsat de zori	din murgul serii
din cântarea cucoșilor	de după murg
de după răsărit	dela cină
dela prânz	de după cină
de după prânz	dela cântători
dela amiazi	de după cântători
din nămiazi	din scapătul soarelui
de după amiazi	din sfințit de soare
la gustare	din apus
după gustare	din făcutul zilei

de după făcut
din chindie

din miezul nopții
din miez de miez de noapte

f) După alte norme, boala poate să fie: domnească, boierească, rudănească, cadănească, netoțească, câmpească, pădurească, cătcăunească, trupească, de păgân.

Diavolul trimițând boala în mod indirect, bolile provin din următoarele pricini:

amețeală
apă rea
ape
băătură
boarea pământului
călcătură
cale
căscare
căscat
căzut
crăpătura pământului
cuiu
culcare
cumpănă
cuțit
dătături
deochiat
despletite
drum
fântână părăsită
ferbințeală
fete necunoscute
frig
friguri curate
friguri necurate
garduri
gunoaie
izine
întâlnit

întâmpinătură
lăcomie scârboasă
lovitură
mălaiu
mânătură
mâncare
mâncare neplăcută
moșul codrului
muma pădurei
muroane
muron
ninsoare
oftat
osteneală
paie
pește
pocitură
plâns
răceală
rachiu
râs
răspinteni
săbiere
săgeată
săgetătură
sânge rău
scăldătură
scorbură
sculare

sfinte	țată
soare	țeapă
somn	urâte
spălătură	văetare
străină	vânt
strigare	vârtej
strigoane	varză
strigoni	vecină
sughițat	vin
târomeală	vis
trestie	

Boala mai provine din iuțeală, din dragoste și din blăstăm.

Blăstămul însuș poate să fie: blăstăm de tată, de mamă, de frate, de soră, de moașă, de nașă, de cumnată, de văduvă fără bărbat, de fată mare fără costiță în cap, de surată, de vecină, de străină, de bătătoreasă bună.

Când vedem că boala poate avea atâtea proveniențe, ne explicăm pentru ce, în descânțece, se pomenește despre boli « de nouăzeci și nouă de feluri ».

Sunt foarte numeroase cuvintele prin care poporul își exprimă ceea ce simte bolnavul, în timpul bolii.

Un bolnav poate să aibă și să simtă:

amețală	furnicătură
aprindere	greață
apucătură	greutate
arsură	hurducare
călcătură	încingere
coptură	încleștătură
cuțite	încordare
dor	încurcătură
durere	înpunsătură
durime	înfrângere
duroare	junghiuri
fărămătură	mâncărime
fiori, fioruri	mânie
friguri	moleșală

nebuneală	strânsură
neputere	supărare
obrintitură	strâcnet
painjeneală	străpungătură
piroteală	târomeală
poceală	trândăveală
pohoiele	țăpi
răceală	umflătură
răcori	usturime
răutate	veninătură
roșală, rușală	zdrobitură
săgetătură	zgârceală
săgeți	zgârciu
sfârșeală	znopeală
strășnicie	zobeală
strângere	

Din pricina acestor manifestări ale bolii, bolnavul se află în stări care se exprimă prin aceste cuvinte:

amețit	răsnit
apucat	sărbezit (la față)
beșicat	scuturat
bolnăvit	spăimântat
bujorat	spuzit
călcăt	sucit
clătinat	surzit
detunat	trândăvit
fărămat	trântit
furnicat	turburat
încleștat	umflat
îngreuiat	urzicat
mâncat	uscat
mărăcinat	zăprît
muțit	zdruncinat
obrintit	zgârcit
ologit	zobit
orbit	zugrumat
pisat	

Din pricina atâtor sbuciumări, bolnavul ajunge să aibă « minte necuviincioasă » și « vorbă necuviincioasă ».

Când boala « îl bolește », îl umflă, îl gâmfă, îl prăpădește, bolnavul își manifestă durerea astfel:

se vaetă	se oligăește
țipă	se oligărește
plânge	se știolcăește
se jălește	se mișelește
se chirăește	se îmfă
se aolicăește	se gâmfă
se gevălește	se izbește
se olicăește	

Bolnavul este chinuit grozav de Necuratul, care stă ascuns în el, și Necuratul acesta, care se preface în tot felul de animale și în tot felul de lucruri, frământă trupul omului și face în el toate sgomotele pe care le face și animalul a cărui formă o împrumută. Astfel bolnavul:

se întinde ca șerpele	răcnește ca lupul
se zvârcolește ca șerpele	rămă ca porcii
mușcă ca șerpele	rage ca buhail
fluieră ca șerpele	măcănește ca rața
se întinde ca pisica	urlă ca lupul
zgrăbală ca mâța	latră ca cânele
se întinde ca ogarul	gâgâie ca găștele
se umflă ca broasca	piscuie ca puii
se zgârcește ca lipitoarea	cutcudățează ca găinele
se zgârcește ca ariciul	cățăește ca coțofanele
îmbroșcănește ca vaca	orăcăie ca broăștele
zbiară ca boii	se sbate ca chiticii
răcnește ca bivolițele	cârcăie ca grierii
băunește ca boii	bubuește
nechează ca caii	zvâcnește
îngrofăie ca porcii	băzăie ca cimpoele
gruhuește ca porcii	țățâie ca dibelele
țipă ca porcii	bate ca tobele

hărcăne ca morile
 urlă ca morile
 plesnește ca boabele
 se măluie ca malul

se învăluie ca valul
 urlă ca vadurile
 vâjăie ca vânturile

Pe lângă boala pornită dela Diavolul, în descântecele noastre se mai vorbește de boli dela Dumnezeu, dela Maica Precista, dela sfintele zile greșite.

Deasemenea boala vine și dela zâne, care sunt cunoscute sub diferite alte nume.

6. Forma descântecelor

Sunt descântece foarte scurte, după cum sunt unele foarte lungi.

Cel mai scurt descântec, dintre cele adunate până astăzi, este unul « de turbă ». « Se descântă într'un căuș plin de tărâțe și pâne muiată cu vin. Pânea muiată și descântată se dă la câini s'o mănânce. Cât umblă prin căuș cu o bucată de secere, descântătoarea zice numai aceste cuvinte:

Primel,
 primici,
 Solomon,
 hacana,
 dresăna ¹⁾.

Un alt descântec, foarte scurt, numai de șase cuvinte, este cel « de sperietură », cules din Star-Chiojd (Buzău). Cel ce descântă, lovește pe bolnav cu o mătură, pe la spate, zicând:

Nu ca vacile,
 ci ca porcii ²⁾.

Descântec scurt este cel « de deochi », la Românii din Macedonia. Se zice:

De cine e deochiat,
 de acela vindecat ³⁾

¹⁾ A. E. Michailescu, *Crâmpeie din viața țărâmului român*, p. 25. București, 1904.

²⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 703.

³⁾ *Idem*, p. 944.

sau descântecul « de soare sec », din Socodor, comitatul Aradului:

Ieși soare sec,
că te ajunge cel viu ¹⁾).

Trei versuri are un descântec « de deochi » din Cotârğași (Suceava):

Trece vântul peste munte,
dedeochiul peste frunte,
sănătatea 'n cap ca piatra ²⁾

sau descântecul « de turbă », tot din acel sat:

De-a prii prifti,
de-a mano Manolea,
de-a codi codașnic ³⁾

sau descântecul « de tragă » din Maramureș:

Fugi trăgătoare
că te ajunge poală
de fată fecioară ⁴⁾).

Descânțece de patru versuri, putem cită: « de strâns », din Țăpu (Tecuciu):

Bubă neagră pe fereastră,
cere pâne și cu lapte;
nu iau pâne și cu lapte,
ci iau strânsul lui cutare ⁵⁾).

¹⁾ Dr. G. Alexici, *Texte din literatura populară română*, I, p. 210. Budapesta, 1899.

²⁾ Revista « Ion Creangă », I, p. 48.

³⁾ « Șezătoarea », III, p. 138.

⁴⁾ Alexandru Țiplea, *Poezii populare din Maramureș*, p. 102. « Analele Academiei Române », Seria II, Tom. XXVIII. 1906.

⁵⁾ Tudor Pamfile, *Boli și leacuri la oameni, vite și păseri*, p. 63. București, ediția Academiei Române.

« De obrintit » din Teișani (Prahova):

Mocanul șueră în deal
și oaia zbiară în vale;
mocanul a stat din șuerat.
și oaia din zbierat ¹⁾.

« De deochi » din Birislau (Meglenia):

Dacă-i de muiere,
să-i crape țâțele;
dacă-i de bărbat,
să-i crape boășele ²⁾.

Tot descântece scurte, mai putem cită: « de bubă » din Păstrăveni (Neamțu):

Beșica cât lintea,
beșica cât grăuntea,
beșica cât fasola,
beșica cât un fir de mac
în patru despicat,
să fie la om de leac ³⁾.

« De bube dulci », din Straja, comitatul Timiș:

Dela rădăcină se uscară,
voi, bube dulci, vă uscarăți;
N. curată, luminată,
ca Maica Precista din cer lăsată ⁴⁾.

« De dragoste », din Avela (Epir):

Cum veni făina curată,
dela trei mori luată
în ceașcă aicea,

¹⁾ « Sezătoarea », II, p. 89.

²⁾ Papahagi, *Megleno-Români*, p. 108.

³⁾ *Materialuri folkloristice*, p. 1536.

⁴⁾ Alexici, *l. c.*, p. 295.

tot așa și bărbatul
după femeia sa.
Cum laptele îndulcește făina,
așa să te îndulcești, bărbate ¹⁾).

Descântec de « când pică ură », din Maramureș:

Mă uitai pe Tisa 'n sus,
vedei trei rândunele.
In poală mi-s rândunele,
în gură mi-i fagur de miere.

Cine merge pe uliță?
Împărat cu împărăteasă.
Nu merge împărat cu împărăteasă,
da merge fata cea frumoasă ²⁾).

Descânțece lungi sunt numeroase și le vom întâlni în cursul acestei lucrări.

* * *

Toate descânțecele cari sunt variate ca formă, se pot grupa în tipuri, după forma în care sunt îmbrăcate, după modul în care se practică. Astfel, avem descânțece sub următoarele forme:

- A. Rugăminte.
- B. Poruncă directă.
- C. Poruncă directă cu amenințări și îngrozire.
- D. Poruncă indirectă.
- E. Indicare.
- F. Blăstăm.
- G. Comparație.
- H. Enumerație.
- I. Gradație.
- Ț. Dialog.
- K. Povestire.

¹⁾ *Materialuri folkloristice*, p. 298.

²⁾ Țiplea, *l. c.*, p. 103.

A. *Rugăminte*

Unele dintre descântecele noastre se fac sub formă de *rugăminte*.

Bolnavul, prin intermediul descântătoarei, se roagă unor puteri, care au influență, ca să-l vindece. În fruntea acestor puteri este *Soarele*. Astfel, cel ce suferă de « soare sec », se duce la marginea lacului, sau a unui pârâu, la răsăritul soarelui și zice:

Răesai *soare*,
frățioare,
 lasă roiul să roiască,
 dorul (durerea) din cap să-l potolească¹⁾.

În descântece « de dragoste »:

Răesai *soare*,
frățioare,
 nu peste cârduri de boi,
 ci peste ochișorii mei,
 și peste statul meu,
 și peste sfatul meu,
 și peste mersul meu,
 și peste viersul meu;
 cum îi soarele frumos
 și luminos,
 așa să fiu și eu ²⁾.

Soarele, pentru care răstrămoșii noștri au avut un cult deosebit, ale cărui rămășițe se cunosc la noi, în cuvintele « sfântul Soare », cu care poporul numește încă și astăzi acest astru dătător de viață, eră și la Chaldeenii, obiectul cultului lor deosebit. Diavolul, ca și vrăjitorii cari întrețineau relațiuni cu el, își petrecea viața în locurile întunecoase, în care se născuse; întunecul însuș este o manifestație a principiului răului, după cum lumina este o manifestație a binelui. Deaceea

¹⁾ « Șezătoarea », IX, p. 30.

²⁾ Revista « Ion Creangă », V, p. 232.

Soarele, luminând din înălțimea cerului, și alungând întunecul, este unul din zeii protectori cei mai activi, unul din dușmanii demonilor și ai vrăjitorilor, după cum se vede într'un imn: « Tu, care risipești minciunile, care nimicești influența rea a vrăjitorilor, a pronosticurilor supărătoare, a visurilor, a arătărilor rele; tu, care desfaci uneltirile rele; tu, care duci la pierzanie oamenii și țările care se dau la farmece, am închis înaintea ta, în grămezi de grâne, imaginile duhurilor necurate. Nu lăsa să se ridice acei cari fac farmece și au inimă de piatră. Zeii cei mari, cari m'au creat, să-mi ia mâna! Tu, care vindeci fața, susține-mi mâna, susține-o, Doamne, luminează a Universului, Soare! » ¹⁾

« Soarele, la Accadieni, nu era unul din zeii cei mai înaintați în sistemul religios, care a servit de bază magiei; tocmai rangul său mai puțin înalt, îl face accesibil rugăciunilor pe care i le adresau oamenii; caracterul direct sensibil al acțiunii sale asupra omenirii și asupra fenomenelor vieții, face să i se atribue un rol de arbitru al evenimentelor și al destinului; în fine, ca risipitor al întunecului, și prin urmare campion veșnic în luptă cu spiritele rele, el este unul din personajele supranaturale, cărora se adresează cele mai adeseori invocațiunile magice » ²⁾.

Acest caracter de « risipitor al întunecului și, prin urmare, campion veșnic în luptă cu spiritele rele », pe care-l are Soarele, în credințele Chaldeenilor, îl are și în descântecele noastre, moștenire dela acest popor, așa departe de noi, în timp și în spațiu.

Indienii, în descântecele lor, îndreaptă rugăciuni către *Agni*, una din cele mai însemnate divinități ale religiei vedice, care reprezintă focul divin pe pământ și Soarele pe cer. Un descântec « de semn rău »: « De a venit o pasăre neagră în sbor, și a lăsat să cadă ceva peste mine, de toate acestea să mă scape apa, de nenorocire și nevoi. Dacă pasărea ta Nirrti, cea neagră, a atins ceva pe aici, Agni, zeul vetrei mele, de această nenorocire să mă apere » ³⁾.

¹⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 164.

²⁾ *Idem*, p. 165.

³⁾ Grill, *l. c.*, p. 41.

În descântecul următor, pe lângă alte divinități, este invocat și Agni: « O! adă-ne, nu ne ascunde Arati, nu zădărnici răsplata jertfei adusă. Înaintea nenorocului și a nenorocirii, noi, Arati, ne închinăm. Înaintea servitorului tău, Arati, pe care-l însărcinași să ne amăgească, noi ne plecăm smeriți; nu zădărnici ceea ce am dorit! Dorința pe care ne-o hărăzire zeii, să se împlinească ziua și noaptea; noi pe Arati o căutăm, înaintea ei să vă închinați. Lui Sarasvat, Anumati, și pe Bagha îl implorăm; oriunde se roagă pe zei, eu am spus o vorbă plăcută, pe cine îl invoc cu ruga, cu râul de cuvinte și de gânduri, acela să se încredințeze de încrederea mea, și să ia pe roșcatul Soma de aici! Nu dorința și nici ruga noastră să o nesocotiți. Indra, unit cu Agni, să ne aducă comori. Voi, cari vreți să ne dăruiți, faceți cu toții pe plac lui Arati. Te depărtează dela noi, zeită a nenorocirii! Noi deturnăm săgeata ta. Eu te cunosc cum ne apeși, și cum pătrunzi, Arati. Te faci chiar fată îndrăzneată, de oameni te apropii în somn, Arati, ca să poți împiedeca ce gândește și plănuește un bărbat. Măreței și puternicei ce stăpânește mările, zeitei cu părul de aur, lui Nirrti, capul meu îi plec; fermecătoarei, lucitoarei ce stă pe perne aurii, zeitei cu taler de aur, lui Nirrti capul meu îi plec »¹⁾.

Alte puteri, cărora se adresează rugăminți, în descântecul nostru, sunt: *apa* și *focul*.

Apa și *focul*, aceste două elemente care-și dispută stăpânirea Universului, și la care se închinau, în vremuri străvechi, și acei dela cari am moștenit noi meșteșugul descântecelor, au putere de vindecare. Așa, pentru a se face o fată plăcută, când se duce la muls vacile, ia apă în doniță, descântă de trei ori cu mâna în apă, și apoi mulge vaca. Descântecul este acesta:

*Apă, apă pomiroasă,
mă spală, mă fă frumoasă,
să le plac eu junilor
ca laptele pruncilor,
ca vinul boerilor;*

¹⁾ Grill, *l. c.*, p. 39.

să fiu ca *Sfântul Soare*
când răsare,
ca și mărul plin de floare,
de toată lumea lăudată ¹⁾.

În descântece « de iele », apa este luată din locul unde se întâlnesc două izvoare:

Apă mare,
Doamnă mare,
de pe 99 de văi venită,
de pe 99 de văi întâlnită,
să dai leac (cutăruia).
Aminte să vă aduceți, sfintelor,
bunelor,
îndulcitelor,
aminte să vă aduceți,
leacul să-i aduceți ²⁾.

Focul apare, mai cu seamă, în descântece « de dragoste »:

Foc, focușorule,
tu te-ai învăli,
eu te-oiu desvăli,
te-i face șerpe balaur
cu solzii de aur,
te-i duce la ursitorul meu... ³⁾

Descânțelele acestea, în care apa și focul sunt invocate, ca să vindece boala, sunt reminiscențe despre cultul apei și al focului, din descânțelele Chaldeenilor. Aceștia credeau în existența unui zeu sau spirit al Vântului, *Im*, aducător de ploaie binefăcătoare, identificat mai apoi cu zeul chaldeo-babilonian, *Bin*, care, la început, pare să fi personificat una

¹⁾ Dimitrie P. Lupașcu, *Medicina babelor; adunare de descântece, rețete de doftorii și vrăjitorii băbești*, p. 46. « Analele Academiei Române », Seria II, Tom. XII. București, 1890.

²⁾ « Șezătoarea », XI, p. 52.

³⁾ Lupașcu, *l. c.*, p. 15.

din fazele puterii solare, și ale cărui atribuțiuni erau mai largi, pentru că îmbrățișau toate fenomenele atmosferice. Un imn chaldean se adresează apelor care curg pe pământ: « Ape sublime (apele Tibrului), ape ale Eufratului, care curg în aceste locuri, ape care se adună în Ocean, fiice ale Oceanului, care sunt șapte, ape sublime, ape bogate, ape strălucite, în fața tatălui vostru Ea, în fața mamei voastre, soția marelui pește (Davkina), să fie sublim, să fructifice, să strălucească! Gura pocită și stricătoare să nu aibă nici o putere! Amin ».

Un alt imn invoacă fluviul, ca un zeu special și personal: « *Zeule fluviu*, care te avântezi ca pintenul unei corăbii, alungă vraja ce stă în fața lui, ca o fiară sălbatecă. Soarele, când va răsări, să împrăștie întunerecul, și în casa lui el să nu mai dăinuească. Vraja să se ducă în pustiu și pe munți. Vrajă, spirit al cerului, *adu-ți aminte!* Spirit al pământului, *adu-ți aminte!* Amin. Vraja care se răspândește pe pământ, *zeule fluviu*, nimicește-o! »¹⁾

Acelaș lucru și în descântecele Indienilor, în care apa este invocată, pentru a vindeca boala: « Ele izvorăsc din Himavat; Sindu le unește, nu știu cum. *Cereștile* ape mie-mi dau leac de dor de inimă, ce m'a vătămat la ochi, la călcâie, sau la picior. Apele să o vindece, ele care *sunt doctori buni*. Voi, ce aveți regină și stăpână pe Sindu, râurilor, toate dați-mi ceceace ne vindecă; binecuvântarea o cerem dela voi »²⁾.

În alt descântec se zice și mai lămurit: « Și apa vindecă, și boala o gonește. *Apa toate le vindecă* »³⁾.

Dintre toate leacurile cunoscute de Indieni, dintre cele o sută de leacuri ale vrăjitoriei, apa eră cea mai puternică: « Apa, care curge de colo, puhoiul care vine din munte, pe ele le adaug ca leac, pentru ca să fie o doctorie puternică. Atunci are să se întâmple ca din cele o sută de leacuri ale mele, să fii tu cel mai puternic, să vindeci cufureala și vătămătura. Asura îngroapă adânc minunatul leac de rană, acela te vindecă de durere și el alungă vătămătura »⁴⁾.

¹⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 168.

²⁾ Grill, *l. c.*, p. 13.

³⁾ *Idem*, p. 3.

⁴⁾ *Idem*, p. 17.

Zeul fluviu al Chaldeenilor, trăiește în «*Apă mare, Doamnă mare*» din descântecele noastre; trăiește chiar în apele curgătoare, pe malul cărora se fac multe descântece.

Focul, eră adorat la Chaldeenii, în realitatea sa materială, ca un zeu superior chiar Soarelui, și modul cum eră conceput, și atribuțiunile care i se dau, îl apropie de Agni al Indienilor. Intr'un imn se zice: «*Foc, domn care adună, înălțându-se în sus; erou, fiu al Oceanului, care se înalță sus. Focule, luminând cu flacăra ta sublimă; profet renumit, tu hotărăște soarta. Tu amesteci acioaea și arama, tu curăți aurul și argintul. Tu ești emanația zeiței Nin-ka-si, tu faci să tremure noaptea cei răi* »¹⁾.

«*Focul este cel mai mare și mai activ dintre zeii cu cari omul poate intră direct în comunicație, prin mijlocul unor rituri sacre și a unor descântece magice; cu el se stabilește acest comerț în chip mai intim, pentrucă omul îl produce el însuș, sau cel puțin îl instalează după voință pe vatra sa, aprinzând flacăra sacrificiului. Cât despre Ea, sufletul zonei supratereștre, protectorul suprem, zeul la care se găsește ultimul ajutor, cu toată puterea care se atribue cuvintelor sacramentale și operațiunilor magice, e prea sus, prea departe de omenire, pentru ca rugăciunile oamenilor să ajungă direct la el, și să exercite vreo acțiune asupra voințelor lui. Deaici se poate concepe un zeu special, cu rolul de mediator între om și Ea, zeu care pare că nu corespunde nici unui fenomen particular al naturii, și nu are alt rol decât această mediațiune* »²⁾.

Acest zeu, *Focul*, este invocat în descântecele Chaldeenilor ca cel mai mare dușman al Diavolului, singur care poate să-l alunge și să risipească toate farmecele: «*Tu, care alungi duhurile necurate, care îngrozești pe cei răi, care protegești operele duhului celui necurat, Focule, nimicitor al dușmanilor, armă teribilă, care alungi ciuma, fecund, strălucitor, care distrugi răutatea* »³⁾.

Acelaș rol îl are focul și în descântecele noastre. Sub influența rugăciunilor din cărțile bisericești s'au născut, după

¹⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 169.

²⁾ *Idem*, p. 173.

³⁾ *Idem*, p. 170.

răspândirea creștinismului, descântece în care se îndreaptă rugăminți către Puteri, personificate prin niște ființe recunoscute ca sfinte de către religie. În fruntea acestor *puteri-ființe* este ziditorul lumii: *Dumnezeu*. Lui Dumnezeu i se adresează descântătoarea, când zice: « Dela mine descântecul, dela Dumnezeu leacul », formulă reprodusă în multe variante. Este, însă, un descântec « de junghiu », în care Dumnezeu este rugat direct să intervie: « De-o fi cuțitul și junghiuul *dela Dumnezeu*, Dumnezeu să-și aducă aminte de leacul lui (cutare) și să-l vindece » ¹⁾.

Acest « Dumnezeu să-și aducă aminte », ne amintește descântecele chaldeene, care se sfârșesc cu aceleași cuvinte: « Spirit al cerului, *adu-ți aminte* ».

După Dumnezeu, se adresează rugăminți *Maicii Domnului*, a căreia intervenție în tămăduirea boalelor, prin alungarea Necuratului, apare în foarte multe descântece.

Un descântec « de deochiu »:

Maică Sfântă ne rugăm
și ne închinăm,
să ne dai sănătate bună
și inimă bună ²⁾.

Un descântec « de soare », din Transilvania:

Doamnă Sfântă Mărie,
Sfântă Maică Precistă,
ce-i în părău
să fie 'n capul meu ³⁾.

Pentru « adusul laptelui », un descântec din Vașcău (Bihor):

Marie Maică, Sfântă Marie
te rog vină și-mi ajută mie.

¹⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, p. 147.

²⁾ *Materialuri folkloristice*, p. 549.

³⁾ Marian, *Descântece*, p. 320.

Marie, Maică Sfântă,
sfântă ești, sfântă să fii;
curată ești, curată să fii:
leacul dela tine,
descântecul dela mine.
Eu mă rog ție,
tu-mi ajută mie ¹⁾).

Se adresează rugăminți diferiților sfinți.

Sfântul Toader este rugat în descântece « pentru creșterea părului »:

Toadere, sfânt Toadere,
dă costița iepelor
ca s'o poarte fetele ²⁾).

Sfintele zile: Luni, Marți, Mercuri, Vineri, sunt de asemenea rugate:

De-a fi (cutare) pocit din apă...
noi ne rugăm *sfintei Luni*,
sfintei Mercuri
și *sfintei Vineri*... ³⁾).

În alt descântec:

Marți dimineață m'am sculat,
cofa de toartă am luat
și buna dimineața *sfântă Marți*,
și am venit să mă curăț
și să mă speli de ură... ⁴⁾

În afară de sfinți, rugăciuni se adresează *zânelor*, sub multele numiri cu care sunt ele cunoscute în mitologia noastră: *zânele, albele, frumoasele, dulcele, lăudatele, trandafirurile, carofirurile, doamnele, împărătesele, vrednicele, harnicele, puternicele, sfintele*,

¹⁾ « Șezătoarea », VII, p. 17.

²⁾ Lupașcu, *l. c.*, p. 40.

³⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 649.

⁴⁾ Revista « Ion Creangă », III, p. 277.

fetele lui Șandru, cuconițele, domnițele, preotesele, jupânesele, etc. numiri sub care se înțeleg *Ielele*, apar în descântece sub formă de rugăminte. Acestea au puterea de a vindeca, pentrucă tot ele aduc și boala și, spre a le îndulci, descântătoarea le roagă.

Descântec din Crușova (Macedonia): « Zână albă, zână curată, zână fără prihană, zână fără spurcăciune, iaca venii la tine, strălucito... vindecă-mă de lungoare »¹⁾.

Din Ploești:

Doamnelor,
împărăteselor,
vrednicelor
și harnicelor,
puternicelor
și sfintelor,
iertăți pe cutare...²⁾

Din județul Argeș:

Voi, fetelor lui Șandru,
voi, cuconițelor,
domnițelor,
voi, împărăteselor,
voi, preoteselor
și jupâneselor,
aveți milă și-l iertați³⁾.

În folklorul altor popoare, descântecele sub formă de rugăminte sunt deasemenea întrebuințate. În Franța, pentru a trage un număr bun la sorti, se zice această rugăciune: « Seigneur, qui n'avez pas voulu que votre robe soit déchirée, mais qu'elle fut jetée au sort, faites-moi la grâce, moi qui tire aujourd'hui, que je sois exempt. Seigneur, exemptez-moi... »⁴⁾

Aceste rugăciuni, « oraisons », sunt numeroase, în Franța. O singură colecție, publicată în un singur număr din « Revue

¹⁾ Papahagi în *Materialuri folkloristice*, II, p. 233.

²⁾ *Idem*, I, p. 649.

³⁾ Dr. Ionescu-Buzău, *Micul magazin de Medicină populară*, p. 416. București, 1892.

⁴⁾ Sauvė, în « *Mélusine* », III, col. 110.

des traditions populaires », cuprinde 21 de rugăciuni, în care sunt: pentru durere de dinți, pentru a împiedecă roii de a se îndepărta de stupi, pentru a alungă omizile, pentru junghiu, pentru boli la vite, pentru colică, pentru catar, pentru semănături, pentru scrintitură, pentru guzgani și șoareci, pentru boli la grâu, pentru friguri, contra lupilor și vulpilor, etc.

Italianii întrebuintează, deasemenea, descântece de acestea, sau orațiuni. În Calabria, pentru a vindecă viermii, se zice un descântec în care se face apel la zilele săptămânii, ca și în descântecele noastre: « Niddi santu, mardì santu, mercuri santu, giovedì santu, venerdì santu, sabàtii santu, domenica e Pasca, se vermu'ntera casca »¹⁾. În Sardinia se invoacă diferiți sfinți, pentru a vindecă boalele. « Contri il folletto » se zice orațiunea:

La croce di San Valentino
 diritta, diritta qual fillo
 e comme fillo diritta
 male abbia chi m'insidia
 buio abbia e male,
 buio come in bocca. Orecchio di stoppa,
 orecchio di spagnola,
 tutto se ne vada fueri,
 eccetto l'Evangelista
 che mi sta al capezzate,
 al capezzate del letto. Buono e San Lorenzo,
 San Lorenzo e buono,
 che fa il suono,
 che suona come galle,
 il folletto sia trovato gonflo²⁾.

Descântecele sub formă de rugămintă, erau întrebuintate și de popoarele cele vechi: « L'incantation prend aussi souvent la forme d'une prière adressée à des puissances supérieures à l'homme, et la magie devient un culte ». În Orient: « ces rites

¹⁾ A. Renda, *Medicina popolare in Calabria*, în « Rivista delle tradizioni popolari italiane », Anno I (1893), p. 291.

²⁾ Giuseppe Calvia Secchi, *Preghiere sarde*, în « Rivista delle tradizioni pop. ital. », I, p. 208.

se développent parallèlement aux liturgies canoniques et souvent les envahissent. Ils sont séparés par cette frontiere vague, constamnt deplacée, qui limite les domaines contigus de la religion et de la superstition »¹⁾).

B. Poruncă directă

Descântătoarea poruncește direct boalei să fugă, să părăsească pe pacient. Uneori porunca aceasta e dată în forma cea mai simplă, și descântecul întreg consistă din câteva cuvinte.

În Socodor (Arad) se descântă « de soare sec » cu aceste cuvinte: « Ieși soare sec că te ajunge cel viu », sau « Ieși soare că te ajunge cel cu picioare »²⁾. În Rudeni (Argeș) se zice: « Fugi izbitură, că te ajunge stropitură și din mână și din gură »³⁾. În Maramureș se descântă « de tragăn » (la vaci) zicând de trei ori, pe când o fată înconjoară pulpa vacii cu poala cămășii: « Fugi trăgătoare că te ajunge poală de față fecioară »⁴⁾. În Orlat (Sibiu) se descântă « de bubă » cu un os din gunoiu: « De rădăcină să seci, de vârf să te pleci; de cât ești, să nu mai crești și îndărăt să te întorci »⁵⁾. Descântec « de țipet », din Romanai: « Fugi strigoaică, fugi moroaică, fugi deochetoare, fugi mirătoare »⁶⁾. « De uimă », din Tătăruși (Suceava): « Uimă uimăreață, ia-te pe drumăreață, și te du la Marea Roșie, și ieși afară la soare și crapă ca o cicoare »⁷⁾. « De gâlci », din Găinești (Suceava): « Gâlcă, gâlcută — încalecă pe mătă — și te du la Marea Neagră — și bea apă — că gâlcuta îndată sacă »⁸⁾. « De deochiu », din Moldova: « Piei deochiu — dintre ochi — pe trei roți — în trei nopți — pe urlați — după ceilalți — și să vii când te-oiu chemă — când în iaz a mai tună »⁹⁾.

¹⁾ Cumont, *l. c.*, p. 275.

²⁾ Alexici, *l. c.*, p. 210.

³⁾ « Șezătoarea », IX, p. 31.

⁴⁾ Tiplea, *l. c.*, p. 102.

⁵⁾ Manuscris în Biblioteca Academiei Române. *Descântec cules de d-l Romul Simu*

⁶⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 49.

⁷⁾ Comunicat de d-l Al. Vasiliu.

⁸⁾ « Șezătoarea », III, p. 119.

⁹⁾ « Gazeta Săteanului ». R.-Sărat, V, p. 48.

În alte descânțe, cuvântul *ieși* sau *fugi* nu se pronunță, dar e subînțeles, sau din complexul cuvintelor reiese porunca de a se însănătoși bolnavul.

« De deochiu », se descântă numai prin aceste cuvinte: « Trece vântul peste munte — de deochiul peste frunte — sănătatea 'n cap ca piatra »¹⁾, în care înțelesul este « sănătatea să fie ca piatra ». Tot așa în descântec « de mușcătură de șarpe »: « Șarpele a mușcat de perișor — perișorul se ține de piele — pielea se ține de os — mușcătura de șarpe se scurge în jos »²⁾. Cuvintele: « mușcătura de șarpe se scurge în jos », sunt un imperativ, în loc de: « să se scurgă în jos ». Cu un mare număr de variante este un descântec « de șarpe », sub forma aceasta: « Prepelită peștriță — leagă-te de peliță — pelița-i de os — osu-i de folos — fie-i leacul — ca bumbacul — și hodina — ca lumina »³⁾. Sau: « Idiță peștriță — ține de peliță — pelița de os — să fie omul sănătos. — Nevăstuica să bea veninul — și omul să bea apa »⁴⁾.

Altă formă a poruncii directe se găsește în descânțe « de izână ». Se leagă o bucată de carne grasă de piciorul drept al pacientului, și pleacă la fântână, zicând: « Hai izână, hai izână, hai izână la fântână ». Cu aceste cuvinte se scoate boala, se îndepărtează; și întorcându-se dela fântână, se zice: « Hai acasă, hai acasă, hai acasă carne grasă »⁵⁾. « Carne grasă » simbolizează sănătatea.

Forma aceasta poruncitoare pare a fi prototipul descântecelor, și este cea mai răspândită. Și cu drept cuvânt, întrucât orice minte poate să reție aceste câteva cuvinte, fără a fi nevoie de o efortare a memoriei.

În alte descânțe, această formă simplă începe a se amplifica. Se poruncește bolii să iasă din anumite părți ale corpului omenesc.

În Lămășani (Suceava) se descântă astfel « de rosuri »: « Ieșiți, voi rosuri — din crierii capului — din fața obrazului —

¹⁾ Revista « I. Creangă », I, p. 48.

²⁾ *Idem*, II, p. 72.

³⁾ Revista « Minerva » din Bistrița (Maramureș), IV, p. 95.

⁴⁾ « Șezătoarea », II, p. 89.

⁵⁾ « Șezătoarea », XI, p. 62.

din sfârscul nasului — din piept — din spate — din mâini — din degete — din picioare — din toate închieturile »¹⁾).

Formă amplificată este și aceea în care se indică felurile sub care se prezintă boala. « De brâncă », în Straja (Timiș) se descântă: « Orbalț cu orbalț — cu săgetătură — cu umflătură — nu umflă — nu gâmfă — numai înapoi să te întorci — că nu-i locul tău aici — numai locul Sântei Măriei Mari — curată — spălată — luminată — ca Maica Precista din cer lăsată »²⁾).

Mai amplificată este forma poruncitoare a descântecului în care se indică felurile bolii, părțile corpului din care să iasă, locul unde să se ducă boala, și cum să rămâie bolnavul.

Un descântec « de bubă » din Românești (Gorj), descântec scurt, care întrunește aceste elemente: « Tu, bubă veninată — tu, bubă beșicată — bubă din bere — din mâncare — din somn — din odihnă — din bătaia vântului — din boarea pământului — să ieși dela (cutare) — din cap — din inimă — din trupul lui — din toate închieturile — să ieși și să te duci — în vânturile mari — peste munți — unde popă nu toacă — unde fată mare coadă nu împletește — unde câne nu latră — acolo să locuiți — să ședeți — pe cutare să lăsați curat — luminat — ca argintul strecurat — ca Maica Precista ce l-a dat »³⁾).

Aceleași elemente le întâlnim într'un descântec, mult mai lung, din Pojorta, județul Făgărașului⁴⁾).

Fiecare din aceste elemente se găsește deosebit amplificat în diferite descânțete; în unele imediat după porunca directă, urmează un singur element amplificat, în altele mai multe. În unele descânțete un element e cu mult mai amplificat decât altele, care sunt numai enunțate.

Așa, într'un descântec « de mânătură » din Crușovăț (Banat), se poruncește bolii să fugă; se enumeră pe larg părțile corpului din care trebuie să iasă boala, iar un element: locul unde să se ducă, este enunțat numai prin cuvintele: « peste cei munți te-oiu mânà ». Iată descântecul: « Fugi mânătură — fugi pocitură — fugi din crierii capului — din ochi — de sub ochi —

¹⁾ « Șezătoarea », X, p. 43.

²⁾ Alexici, *l. c.*, p. 208.

³⁾ « Șezătoarea », X, p. 105.

⁴⁾ Marian, *Descânțete*, p. 309.

din obraz — de sub obraz — din dinți — de sub dinți — din măsele — de sub măsele — din barbă — de sub barbă — din grumaz — de sub grumaz — din piept — de sub piept — din inimă — de sub inimă — din ficat — de sub ficat — din mațe — de sub mațe — din picioare — de sub picioare — din toate măduhurile — că N. nu te poate purtă. — Eu cu prav te-oiu împușcă — cu usturoiu te-oiu ungea — cu tămâie te-oiu afumă — peste cei mari munți te-oiu mână »¹⁾).

Alte descânțece cu forma poruncii directe, amplifică elementul locului unde este trimisă boala, neglijând orice alt element. De pildă, descântec « de plânsori » din Roșiorii-de-Vede: « Tu, muma pădurii — tu, colțate — tu, strâmbe — tu, scâlciate — să fugi și să te duci — în păduri — în adâncuri — în smârcuri — unde popa nu toacă — unde cocoș nu cântă — unde câne negru nu latră... »²⁾

Se amplifică partea descântecului în care se indică părțile corpului, și partea descântecului în care se arată cât de curat să rămâe bolnavul. Ca pildă, un descântec dintr'un manuscris din 1839: « O năjite — pricăjite — tu ieși din crierii capului — din auzul urechilor — din fața obrazului — din sfârcul nasului — din vederea ochilor — te du și te petreci — prin genunchii lupului — prin cornul cerbului — iar (cutare) să rămâie curat — și luminat — ca argintul strecurat — ca Maica Domnului ce l-a făcut — și ca maică-sa ce l-a născut — să nu rămâie năjit de leac — ca un fir de mac — în mare aruncat »³⁾.

Sunt descânțece în formă de poruncă directă, în care porunca este ceva mai blândă, și ar avea mai mult aparența unei invitări.

Contra bolii « plânsul copiilor », se zic descânțece ca acesta: « Tu, mama pădurii — tu, păduroiule — cu vacile vii — cu vacile te duci — dela cutare să fugi »⁴⁾. Sau: « U! leoaică — u! zmeoaică — u! mama pădurii — miza noptii — ia-ți plânsul și hodina — și să dai somnul și liniștea lui (cutare) — să doarmă ca mielul — și să se îngrașe ca purcelul »⁵⁾.

¹⁾ Hodoș, *Descânțece*, p. 36.

²⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 596.

³⁾ G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare*, p. 380.

⁴⁾ Revista « Ion Creangă », I, p. 14.

⁵⁾ *Idem*, V, p. 231.

Dar sunt descântece și astfel concepute: « Bună vremea, pădure! — Dumneta ai fete și eu am feciori; — hai ne-om încuscri — și ne-om nemuri. — Ia dela feciorul meu plânsorile — strânsorile — durerile și toate chinurile — și neodihna — și dă odihna și creșterea copiilor tăi — feciorului meu »¹⁾).

În fond, aceasta este tot o poruncă, pentru că delicatetea expresiunilor « dumneta », în loc de « tu », precum este în alte descântece, și propunerea de încuscrire și de schimb a stărilor mintale, este un mod sarcastic de a exprima porunca.

Alte popoare întrebuițază, deasemenea, descântece cu porunca directă.

Chaldeenii porunciau, în descântecele lor, bolii să iasă din corpul pacientului, după cum se poruncește în descântecele noastre. Un descântec chaldean contra « deochiului »: « ...omul răufăcător, ochiul răufăcător, gura răufăcătoare, limba răufăcătoare, să iasă din corpul omului, fiu al zeului său, să iasă din mațele sale ».

În literatura indiană, formula poruncii directe este foarte întrebuițată. Pentru alungarea diavolului se zicea acest descântec: « Sâlâvrîki, strigoaica îndrăsneată, Ekavâdyâ demona, fiicele lui Canda la un loc și pe Sadânuâ, noi le gonim. Din grajdul vacilor vă alungăm, din osia carului și din coșul lui, din casele noastre vă gonim pe voi, fiice ale lui Magundi. Lăcașul acela din adâncuri să fie lăcașul ielelor; acolo să se încuibe neputința cu tot neamul strigoilor. Stăpânul ființelor să alunge și Indra pe Sadânuâ; care stau la temelia casei, să le biruiască cu buzduganul. De sunteți fiare sălbatece din câmp, ori de sunteți trimiși de oameni, ori de vă trageți din duhuri rele, pieriți de aici Sadânuâ! Lăcașului vostru i-am dat ocol, asemenea calului pe pistă; la fiecare cursă vă învingem. Pieriți de aici, Sadânuâ! »²⁾ Intr'un descântec de semn rău: « Să sberi, semn rău, să pleci de aici, disperi de aici, să sberi de colo. ... »³⁾

Romanii întrebuițau formula poruncii directe. Pentru a vindeca pecinginea, se alegea o piatră cu mușchiu de pe malul

¹⁾ Marian, *Nașterea*, p. 363.

²⁾ Grill, *l. c.*, p. 2, II, 14.

³⁾ *Ibidem*, p. 41, VII, 64.

unui râu, se scuipea pe ea, o puneà la pecingine și se ziceà, grecește: « *Fugiți*, cantaride, că iaca vine lupul ».

Formula poruncii directe este cunoscută și la Francezi.

Contra coliceii, în Franche-Comté, se zice acest descântec: « *Tranchée blanche, tranchée rouge, sors du corps* de cet animal aussi vite que Jonas et Nicodème ont descendu Jésus de l'arbre de la croix »¹⁾. Contra arsurilor, tot în Franche-Comté: « *Feu, perds ta chaleur, comme Judas perdit sa couleur en trahissant le Saint Sauveur* »²⁾. In Vosgi, tot contra arsurilor, descântecul este acesta: « *Feu du Diable, apaise net ta chaleur! Que la brûlure de N. s'adouce comme le lait de la bienheureuse Vierge Marie, quand elle allaitait l'enfant Jésus* »³⁾. In Brie, pe la 1830, cel care suferia de friguri grele, se ducea, înainte de răsăritul soarelui, la un arbore fructifer, își lega de el mânilor cu trei fire de mătase, ziceà de trei ori Pater și Ave, și repetà, de trei ori: « *Fièvre, fièvre, reste là, jusqu'à ce qu'on te cherchera* »⁴⁾. Contra junghiului se descântă, zicând: « *Point des points, points sont points, je te commande de sortir du corps de...* »⁵⁾. Contra coliceii: « *Je te fais commandement de par le grand Dieu vivant que tu ais à quitter et à retourner où tu étais la première fois* »⁶⁾. Contra bolii de ochi, în Vosgi: « *Fleur, si tu es bleue, que tu sors de dedans ces yeux* »⁷⁾.

In Belgia, contra cancerului se descântă astfel: « *Au nom de N. S. J. C., je vous ordonne, cancer blanc, cancer rouge, et tous autres cancers, de disparaître de cette créature N.* »⁸⁾.

Tot în Belgia, contra colicelor: « *Au nom de Jésus de Nazareth, je parle à l'esprit impur. Je vous ordonne au nom de notre Jésus Christ, que vous sortiez de lui* »⁹⁾.

In Prusia orientală, pentru a opri sângele, se descântă astfel: « *Blut, ich besprech dich dass du magst stehn bis die Todten*

¹⁾ P. Bonnet, în « *Mélusine* », I, col. 400.

²⁾ *Ibid.*

³⁾ L. F. Sauvé, în « *Mélusine* », III, col. 113.

⁴⁾ Paul Sébillot, *Le Folk-Lore de France*, III, p. 412.

⁵⁾ « *Revue des traditions populaires* », VII, p. 244.

⁶⁾ *Idem*, p. 245.

⁷⁾ Sauvé, în « *Mélusine* », III, col. 113.

⁸⁾ Hermant, *l. c.*, p. 151.

⁹⁾ *Idem*, p. 154.

aus dem Grabe gehn!»¹⁾ Contra durerii de cap: «Ihr kleine Leut', ihr liebe Leut', alle die ihre seid! *Geth hinaus* aus dem Haupt, *geth hinaus* aus dem Leib und Bein, *geth hinaus* zum Wasser, da liegt ein breiter Stein, da werdet ihr finden zu essen und zu trinken»²⁾. Contra bubelor: «Flechten, Flechten, *scheret euch!* Meine Hände jagen euch, sie jagen euch bei Tag und Nacht, drum Flechten, Flechten, Flechten *scheret euch* von mir weg»³⁾. Ca în descântecele noastre de «plânsori», se descântă, la răscrucile drumurilor, contra febrei (kalte Fiber): «Guten Tag, Kreuzweg! Hier bring ich meine Kälte und meine Wärme. Die Kälte lass' ich dir, die Wärme behalt' ich bei mir»⁴⁾.

La Egipteni, descântecele cu formula de poruncă directă, erau numeroase. O formulă «pentru a alungă boala» este aceasta: «Tu, boală, care sfărmi oasele, intrând în vine, *ieși afară* și du-te în mlăștini și în câmpii! Du-te în mlăștini și în câmpuri până la sfârșitul vegetației»⁵⁾. Formulă «pentru a alungă spiritul care îmbolnăvește un copil»: «*Ieși afară*, tu, care ai venit din întunec, care intri în corp, care te strecuri cu nasul la spate și cu fața înapoi»⁶⁾.

C. Poruncă directă, cu amenințări și îngrozire

Descântătoarea poruncește bolii să fugă, și în acelaș timp o amenință sau o îngrozește. Amenințarea cea mai puternică, pentru Diavol, este Dumnezeu, și fiindcă Urzitorul lumii nu se coboară el însuș pe pământ, ca să se puie la împotrivire cu Diavolul, acesta e amenințat cu puterile pe care Dumnezeu le poate trimite asupra lui. Una din aceste puteri este «*sabia lui Dumnezeu*».

În Macedonia, femeea care descântă «de șoareci și de șerpi», în ajunul lui întâiu Mai, aleargă prin casă și zice: «Fugiți

¹⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 36.

²⁾ *Idem*, p. 75.

³⁾ *Idem*, p. 57.

⁴⁾ *Idem*, p. 53.

⁵⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 27.

⁶⁾ *Idem*, II, p. 28.

șoareci, fugiți șerpi, că *vine sabia lui Dumnezeu și vă va tăia* »¹⁾. Șoarecii și șerpilor sunt transformări ale Diavolului, ca să supere pe om.

Crucea, tămâia și aghiazma, sunt lucruri pe care Dracul nu le poate suferi, în fața cărora nu poate rezista. Amenințat cu ele, Dracul trebuie să fugă. Un descântec « de izdat », din Novaci (Gorj): « Izdat nebotezat, ieși din inima lui (cutare), de unde ai intrat, că eu atuncia te-oiu botezà, cu *tămâie* te-oiu tămâia, cu *aghiazmă* te-oiu spălă, cu *apă mare* te-oiu udă »²⁾.

Botezul îl înspăimântă pe Diavol. Descântec « de deochiu » din Țăpu (Tecuciu): « Ieși deochiu dintre ochi, că te ajunge *botezul*; cum te ajunge, te face praf și pământ, și te suflă în vânt »³⁾.

Sfântul Soare înspăimântă și ploile, pe care tot Diavolul le îndreaptă, când nu trebuie. Descântec de « încetarea ploilor », din Roznov (Neamț): « Stai, ploaie călătoare, că te ajunge *sfântul Soare*, și-ți taie picioarele... »⁴⁾

Vântul de vară gonește pe Diavol, în descânțece de năjit. În Moldova se face acest descântec: « Fugi năjit, pricăjit, că te ajunge *vânt de vară* și te împunge ursul cu coarne »⁵⁾.

În acest descântec intervine, pe lângă vânt, ca obiect de spaimă, un « urs cu coadă », probabil un animal fantastic.

Sunt, însă, descânțece în care animalele reale servesc ca obiecte de amenințare. Așa un descântec « de deochiu », din Orlat (Sibiu): « Fugi deochiu... că te ajunge o *capră neagră*, cu coarnele să te spargă »⁶⁾.

Alte animale intervin în descânțece de năjit. În Olănești (Vâlcea): « U, u, u, u, năjit, năjit! Tu de nu-i ieși, eu te-oiu cinsti: cu *cap de lup*, *cap de urs*, *cap de vulpe*, *cap de câne!* »⁷⁾

Descântătoarea, poruncind bolii să iasă, o mai amenință cu propriile ei puteri, cu practica descântecului ei. Sunt foarte răspândite descânțecele de soiul acestuia « de bubă », din Boroș-Ineu (Arad), care se prezintă sub multe forme amplificate și

¹⁾ Papahagi, în *Materialuri folkloristice*, II, p. 284.

²⁾ Pamfile, *Boli*, p. 40.

³⁾ *Idem*, p. 39.

⁴⁾ « Șezătoarea », II, p. 90.

⁵⁾ Lupașcu, *l. c.*, p. 22.

⁶⁾ Manuscris în Biblioteca Academiei Române. *Descântec* cules de Romul Simu.

⁷⁾ « Șezătoarea », X, p. 144.

în foarte numeroase variante: « Ieși, buba bubelor, puiul ciu-melor, ieși bubă de 99 de ani că cu mătura te-oiu mătură și în mare te-oiu țipă »¹⁾).

Amplificat, acest descântec se prezintă și sub forme ca aceasta: « Drăguță bubă dulce, nu coace, nu răscoace, nu sparge... că de vei coace, de vei sparge, cu mătura te-oiu mătură, și în Mare te-oiu aruncă »²⁾).

Amenințările acestea îl înspăimântă pe Diavol; sunt, însă, altele care trebuie să-l îngrozească. « De soare sec », în Transilvania: « Ieși Soare din desoare, din capul lui N. că de nu ieși, cu oala te-oiu clocoti, cu nouă pietre te-oiu foresti, cu nouă linguri te-oiu sorbi, cu nouă fuse te-oiu toarce, cu acul te-oiu cârpi, cu mătura te-oiu mătură, în gunoiul casei te-oiu țipă »³⁾). Alte casne îl așteaptă, pe Diavol, în descânțece « de bântuială »: « Indărăt, drace, neprietene, desfă ce-ai făcut, că slujbele lui Sfântul Vasile te-o secă, cu tămâie te-or tămâia, cu fereștrăul te-or reteză, cu mătura te-or mătura, cu lopata te-or luă, în coarnele vacilor te-or aruncă. Tu, drace, neprietene, acolo îi plesni, acolo îi crăpă, găștele și găscanii, curcile și curcanii cu ciocul te-or mușcă, cu ghiarele te-or sgâria... »⁴⁾

Țăranul nostru crede că femeia este lucrul dracului, și găsește el o mare afinitate între ea și drac. Judecând pe drac, după mintea femeii, omul crede că și pe acesta trebuie să-l îngrozească aceleași lucruri care îngrozesc și pe femeile cele rele. Cânepa, care este spaima femeilor leneșe, din pricina căreia se îmbolnăvesc și cântă: « Măi bărbate, blăstămate, cânepă mi-ai sămănat, boala 'n oase mi-ai băgat », cânepa este și cel mai îngrozitor lucru pentru Diavol. E destul să-i spuie, descântătoarea, *chinul cânepii*, pentru ca Diavolul să dispară. Iată un descântec « de junghiu » din Tătăruși (Suceava): « Stăi, junghiule, nu junghia... , că eu ți-oiu spune chinul cânepii: cu plugul am arat-o, cu grapa am grăpat-o, boii cu picioarele o călcat-o, o răsărit, și o odrăslit, și am cules-o, și am pus-o în baltă, și am topit-o, pe meliță am melițat-o, pe

¹⁾ Alexici, *l. c.*, p. 209.

²⁾ Cules de Romul Simu.

³⁾ Marian, *Descânțece*, p. 318.

⁴⁾ « Șezătoarea », XI, p. 39.

ragilă am răgilat-o, cu piepteni am pieptănat-o, în furcă am legat-o, cu rășchitor am rășchiat-o, pe vârtelniță am depănat-o, pe urzar am urzit-o, pe sul am învărtit-o, prin spată am dat-o, cu vatala am bătut-o, în ciubăr am fiert-o, pe iarbă am întins-o, cu foarfecele am croit-o, cu acul am cusut-o. Stăi, junghiule, nu săgetă, că eu ți-oiu spune chinul cânepei. Că eu cu ața asta te-oiu legă, nouă noduri am să-ți fac, cu foarfecele te-oiu tăia, și pe pârâu te-oiu da »¹⁾).

Indienii amenințau junghiul ca și noi; dar, în loc de a-l îngrozî cu lucrul cânepei, îl înspăimântau cu al orzului. « Orzul ce-l vezi, l-am pus cu patru, cu trei juguri de vite; cu el junghiul am să-l trag din tine, pe la spate. In jos merge drumul vântului, în jos raza soarelui, jos curge laptele din vacă, în jos să-ți fugă și ție junghiul. Căci apele sunt așa de vindecătoare, apele sperie boala, apele vindecă orișice, ele să-ți fie de leac »²⁾).

Alte popoare de astăzi cunosc deasemenea descântecul cu amenințări.

În Bretania-de-Jos, acela care descântă de panaris, după ce adresează bolii o formulă amenințătoare, înconjură cu bolnavul de trei ori o tufă de spini, și de trei ori ordonă panarisului să se oprească în locul acela³⁾. În Labruyère, pentru a vindecă viermii dela o vită, descântătoarea se duce lângă un boz, rupe o rămurică din el, îi face un salut respectuos, și zice: « Bună ziua, domnule soc, dacă nu scoți viermii din locul unde sunt, îți taiu glesna și piciorul »⁴⁾.

La Egiptenii vechi se întrebuițea aceeași formulă cu îngrozire. Pentru a înspăimânta pe șarpe, se zicea: « Șarpe, dacă ai ieși din pământ, te-ai găsi între degetele lui Wenes. Ți-ar tăia capul cu cuțitul, ți-ar smulge dinții și ți-ar stoarce veninul cu patru sfori dela sandalele lui Ousireu »⁵⁾.

Descântătoarea, amenințând boala și îngrozind-o, ca să iasă din trupul bolnavului, îi poruncește să se ducă în locuri unde nu l-ar mai putea întâlni, sau unde om nu poate să locuească.

¹⁾ « Șezătoarea », XI, p. 44.

²⁾ Grill, *l. c.*, p. 14.

³⁾ Paul Sébillot, *l. c.*, III, p. 418.

⁴⁾ *Idem*, p. 413.

⁵⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 4.

Locurile acestea sunt numeroase, în descântecele noastre. Cele care se întâlnesc, de obicei, sunt următoarele:

unde nimeni nu nimereste	în munți cărunți
în pustieșaguri	unde nu-i urmă de secure
peste 99 de hotare	și nici glas de cocoș
la 99 de hotare nehotărîte	în văi adânci
la 99 de livezi neîmpărțite	în văi nelocuite
la 99 de izvoare neîncepute	în văi
în locuri întunecoase	în corovăi
unde biserică nu se face	în râpi surpate
în gheena focului nestâns	spre focuri
în talpa iadului	unde focul nu arde
în Marea Neagră	unde focul e neînvălit
în mările negre	unde foc nu se vede
în marginea Mării	unde soare nu răsare
în fundul Mării Roșie	unde zorile nu se revarsă
în coadele mărilor	în scăpătatul soarelui
în zmârcurile mărilor	unde Dumnezeu nu se pomenește
în stolul bălților	unde popă nu toacă
în apă	unde de Hristos nu se pomenește
unde se duc toate apele	unde popă nu citește
unde izvorul nu se tulbură	unde popă nu face leturghie
în rădăcinile pragurilor	unde clopot nu trage
pe sub toate punțile	unde nu se dă spată pe plată
în pădurea părăsită	în casele zmeilor
în pădurea deasă	unde om nu se simte
în locuri pustiite	în munții Galareului
pe unde-or fi pietre zidite	pe câmpii Giulei
în păduri	la fetele zânelor
pe sub buturi	unde om nu calcă
în codri întunecoși	unde om nu strigă
în butuci bortoși	unde urmă de om nu se face
în ciungi scorburoși	unde om pământean nu este
în lemne putregăioase	unde oameni nu umblă
în munți înalți	unde voinic iarba n'a călcat
în munți scunzi	unde glas de voinic nu se aude
în muntele Semenici	unde voinicii nu chiuesc

unde fată mare nu joacă	unde oi nu zbiară
unde fată mare nu se piaptână	în pășunea oilor
unde fete mari cosițe nu împletesc	în rămătura porcilor
unde nu se vede viță de cosiță	unde nu pot sta porcii în strat
unde casa nu se mătură	unde câinii nu latră
unde casa nu se spoiește	unde câne negru n'a lătrat
unde mătura nu se leagă	unde mâți negre nu umblă
unde masă nu e pusă	unde pisică nu miorlăie
unde în găleată apă nu se aduce	unde cocoș nu cântă
unde e cămeșă neferecată	unde cocoș negru n'a cântat
unde nu e urmă de secure	unde nu-i glas de cocoș
unde secure nu pocnește	nici tăietură de topor
unde topor nu taie	unde cucul nu cântă
unde topor nu ciocănește	unde păsărică nu ciricăie
în coarnele cerbilor	unde pasere măiastră nu zboară
în copitele cerbilor	în țepile aricilor
în urechile ciutelor	în crăcile racilor
în copitele ciutelor	unde viermele nu doarme
în capetele șerpilor	în copaci lungi
în capul lupilor	în rădăcinile brazilor
în capul urșilor	în frunzele cornilor
unde calul nu nechează	unde iarbă nu crește
în coadele iepelor	unde iarbă nu se calcă
unde vaca nu rage	în piatră mușchiată
unde vitele nu rag	la fete de împărat
în zăcătura vacilor	la împăratul
unde bou nu înjugă	

Împăratul nu poate să fie decât însuș Diavolul, după cum *zânele*, în descânțece, sunt *Ielele*, duhuri necurate.

Aceste locuri neumblate, sau foarte primejdioase, intervin și în descânțecele altor popoare. La cele de origină slavă, în special, sunt descânțece identice cu ale noastre. Așa slavii meridionali au un descântec în contra deochiului, în care se zice: « Deochetoarea trece pe drum; ea duce o tidvă; tidva cade, deochiul se urcă: ca norii în cer, ca vântul peste munți, ca beșicele de aer în apă, ca roua pe iarbă. Deochitoarea măsură înălțimea cerurilor și adâncimea mării; fuge în *pustiu*,

unde soarele nu lucește, unde cocoșul nu cântă, unde cloșca nu cotcodăcește, unde vaca nu rage, unde oaia nu behăește, unde ziua nu luminează, unde oamenii nu se închină lui Dumnezeu, unde nu se seamănă grâne »¹⁾).

Tot la slavii meridionali, un alt descântec, tot contra deochiului: « Fugi pe înălțimile cerului, în *adâncimile mării, unde cocoș nu cântă, unde găscă nu găgâie, unde pâine nu se coace, unde Dumnezeu nu se roagă* »²⁾. În Ucraina: « Curăță, apă miraculoasă, deochiul gândit, zis și întâlnit, deochiul aruncat în apă, și de vânt, acel de om și de femeie, de băiat și de fată. Du-te deochiu, pe *tărzi, pe câmpii, pe stuh, pe mlăștini, pe mări* »³⁾.

În Serbia: « Du-te, boală, în *pădure și în apă, pe munți înalți, în văi adânci, unde cocoș nu cântă, unde colbul nu se ridică, unde nu se face pâine, unde nu se merge la biserică* »⁴⁾.

La Bulgari: « . . . se întoarce la *muntele pustiu, unde toporul nu taie, unde cocoșul nu cântă, unde colbul nu se ridică, unde nu se face pâine, unde nu se merge la biserică* »⁵⁾. Tot la Bulgari: « Deochiu, deochiu, du-te în *munți pustii, unde pasările nu cântă, unde omul nu umblă* »⁶⁾.

Grecii întrebuintează, în descântecelor lor, aceleași expresii. În contra deochiului, ei zic: « Unde te duci deochiule? Unde te duci, nenorocitul? Unde te duci mizerabile? *Ieși din cele 72 de vine ale fiului meu, du-te pe munți, și pe coline, unde cocoș nu cântă și unde câinii nu latră* »⁷⁾.

« Dincolo de Stif », este locul unde e alungată boala într'un descântec din Vosgi (Franța): « Saint Luc, tu guéris? Je guéris, tu guéiriras . . . Je te conjure de sortir . . . et de *t'en aller au-delà du Stif* »⁸⁾.

Descântecelor din Prusia Orientală cunosc localități în care ar fi un chin pentru boală, și în care e alungată, precum: *păduri, pustii, unde nimeni nu umblă*, etc. Așa, în descântecul

¹⁾ Tuchmann, în « *Mélusine* », VI, col. 246.

²⁾ *Idem*, col. 248.

³⁾ *Idem*, col. 284.

⁴⁾ *Ibid.*

⁵⁾ *Ibid.*, col. 32.

⁶⁾ *Ibid.*, col. 249.

⁷⁾ Sauvé, în « *Mélusine* », III, col. III.

⁸⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 55.

« Gegen das kalte Fiber », se zice: « ...Ich treibe euch aus unter die Steinwurzel in wüste Wälder, auf wüste Felder, wohin nichts kommt »¹⁾).

La Egipteni, pentru a alungă foamea și setea, se făcea un descântec în care se zicea: « Foame, nu te duce la Teti, du-te în *apele veșnice*, du-te în *Ocean* »²⁾). În alt descântec, pentru a alungă balaurul, se zice: « Du-te și te aruncă în *apele veșnice*... »³⁾).

D. Poruncă indirectă

O altă formă a poruncii, este aceea în care descântătoarea nu poruncește direct bolii să părăsească pe pacient, ci face apel la alte lucruri, asupra cărora ea are putere, pentru ca acestea să aducă la îndeplinire poruncile ei.

Lucrurile acestea sunt variate.

Luna și stelele sunt dintre lucrurile supuse voinții descântătoarei, ca și alte lucruri neînsuflețite, ceea ce dovedește cât de puternic este sădită, în mintea noastră, credința universală în ceea ce se numește « animism ». În descânțece « de ursită » se face apel la lună: « Lună, Doamnă bună, bun cal ai, și frâu n'ai; să te duci la ursita mea, să te duci și să mi-l aduci... »⁴⁾ Credința că luna este supusă voinții descântătoarei, are origină veche. « La Greci, luna eră patrona vrăjitorilor, cari-i atribuiă darul de a face minuni și de a descoperi descânțece; luna, credeau ei, trimite spectrele și fantomele care evocă frica în obscuritate. Misterele particulare, celebrate în oarecare locuri ale Greciei, erau pline de rituri care semănau cu practicile vrăjitorilor și ale traumaturgilor. Totul eră combinat pentru a lovi imaginația, a halucina simțurile și a nutri superstițiile cele mai întunecoase și mai crude. De aici rolul cel mare pe care-l jucau, în cultul său, reptilele și animalele murdare, filtrurile și compozițiile desguștătoare, exorcismele și formulele bizare. Prin aceste formule zeița eră constrânsă să se arate adoratorilor

¹⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 6.

²⁾ *Idem*, II, p. 17.

³⁾ Revista « Ion Creangă », V, p. 273.

ei, să le satisfacă poftetele și să le conducă întreprinderile. Formula de evocare pe care Euseb nu ne-a păstrat-o, o găsim în tratatul intitulat «Philosophumena», și atribuită, pe rând, lui Origen și Sfântului Hipolit: «Vino, infernală terestră și cerească Bombo, zeița drumurilor mari, a răspântiilor, tu, care aduci lumina, care umbli noaptea, dușmanca luminii, amica și tovarășa nopții, tu, pe care te bucură lătratul câinilor și sângele vărsat, care rătăcești în mijlocul umbrelor printre morminte, tu care dorești sânge și aduci groaza între muritori. Gorgo, Mormo, lună cu mii de forme, asistă cu ochiu prielnic la sacrificiile noastre »¹⁾).

Ca un ecou al acestei formule, sunt vesurile lui Leopardi, în care hulește luna, prietena tâlharilor.

Tot în descântece de ursită, se poruncește stelei: «Stea, stea-luța mea, fă-te năpărcă viforită, din cer coborită, cu 44 aripi de fier, cu 44 ciocuri de oțel, cu coada făloasă, și să te duci la ursitorul meu, de Dumnezeu dat, cu coada să-l lovești, la mine să-l pornești... »²⁾).

La «nouă stele» se poruncește în descântece «de mană»: «Voi nouă stele, surorile mele, eu mă culc, și mă hodinesc, da voi să nu vă culcați, să nu vă hodiniți, ci hrana și mana vacii lui I. s'o aduceți »³⁾).

Focul e supus voinții descântătoarei, tot în descântece «de ursită»: «Foc, focușor, eu m'oiu culcă și oiu adormi, tu să nu te culci și să nu dormi: să te faci laur, balaur, cu solzii de aur... să te duci la ursita lui... »⁴⁾).

Alte lucruri, cu ajutorul cărora se poruncește, în mod indirect, sunt și următoarele:

Cărbunii, în număr de nouă: «Voi, nouă cărbuni, ca nouă gărgăuni, eu vă aprinseiu și la scrisa (cutăruia) vă trimeseiu »⁵⁾).

Brăul: «Brâu, brăușorul meu, să te duci la ursitorul meu »⁶⁾).

Moțul (coada, codița): «Moț, moțișorul meu, de când te-am spălat, de când te-am pieptenat, nici o slujbă nu ți-am dat,

¹⁾ Maury, *l. c.*, p. 56.

²⁾ Revista «Aurora» din Craiova, An. II, Nr. 10 din 29 Martie 1904.

³⁾ «Șezătoarea», III, p. 144.

⁴⁾ «Șezătoarea», VI, p. 92.

⁵⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 689.

⁶⁾ Revista «Ion Creangă», II, p. 94.

dar astăseară îți dau slujbă mare: să te faci șarpe balaur, cu solzii de aur... să mergi la scrisa mea ursată...»¹⁾.

Cuțitul: « Tu cuțit mare, Domn mare, tu ai tăiat tot ce ți-a ieșit în cale, așa să tai toată legătura după (cutare) »²⁾.

Cuțit alămit, cuțit cununat, paloș cununat — sunt lucruri căroră li se poruncește, ca și cuțitului simplu.

Secerea: « Secere secerătoare, cum ești ziua tăietoare, să fii noaptea păzitoare la (cutare) prin pat... »³⁾.

Pietroiuul bălțat, în descântece « de ursită »: « Tu, pietroiu bălțat, să te faci drac împelițat... »⁴⁾.

Lumânărica (sunătoarea), plantă bine cunoscută, e trimisă să vindece vitele care sufer de viermi: « Lumânărică, lumânărică, să te duci la vita (cutăruia)... și din locul cutare să cureți viermii... »⁵⁾.

Bojii, tot în descântece de viermi la vite: « Voi, trei boji, frați sunteți, și tustrei să vă puneți și lighioanele cele rele din buba Joiancei să-i scoateți... »⁶⁾.

Dintre ființele vii, ascultă de poruncile descântătoarei:

Calul: « Murgule, murguțule, eu oi dormi, m'oiu hodini, dar tu să nu dormi, și să-mi aduci dragostea dela 99 de împărați și împărătese »⁷⁾.

Pasărea, în descântece « de deochiu »: « Pasăre albă, cudalbă, nu linge bobocii tăi, ci linge pe (cutare) de deochiu... »⁸⁾.

Șarpele, în descântece « de dragoste »: « Tu, șarpe balaur, cu dinții de aur... să te duci la (cutare) și să o cauți unde vei află-o... »⁹⁾. În descântece « de mușcătură de șarpe »: « Ororos, șarpe veninos, ia-ți mușcătura, ia-ți umflătura... »¹⁰⁾.

Intr'un descântec din Bâlca (Bucovina), se poruncește la *nouă zori*: « Veniți, nouă zori, și luați nouă lungori... »¹¹⁾.

¹⁾ « Șezătoarea », X, p. 108.

²⁾ Rigo, *l. c.*, I, p. 64.

³⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, I, p. 161.

⁴⁾ Revista « Aurora », II Nr. 9, din Februarie 1904.

⁵⁾ Lupașcu, *l. c.*, p. 37.

⁶⁾ Revista « Ion Creangă », III, p. 148.

⁷⁾ Revista « Ion Creangă », IV, p. 327.

⁸⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 54.

⁹⁾ Dr. Gaster, *Literatura populară română*, p. 422.

¹⁰⁾ « Șezătoarea », VI, p. 100.

¹¹⁾ Marian, *Descântece*, p. 150.

Formula poruncii indirecte se întrebuintă și în descântecele indiene. Buruenii din descântecele noastre, plantei, i se poruncește astfel: « Să nu învingă protivnicul în lupta de cuvinte. Tu, care ești puternică, învinge vorba adversarului. O! plantă! și ia-i puterea. Un vultur te-a găsit, râțul mistrețului te-a desgropat; replica adversarului învinge-o, și ia-i puterea, plantă! Indra a mâncat pe Pâtâ, ca să învingă pe Asura; replica adversarului învinge-o, și ia puterea, plantă! Prin ea pe dușman îl înving, ca Indra pe Sâlâvrka, replica adversarului învinge-o, și ia-i puterea, plantă! Zeule Rudra, alinătorule, stufosule, negrule, iscusitul, replica adversarului învinge-o, ia-i puterea, plantă! Invinge replica celuiia, o! Indra, care ni e dușman; prin semne ale puterii ne încurajează, și fă ca să izbutesc în lupta vorbelor »¹⁾.

Tot planta este invocată în următorul descântec de afurisenie: « Tu, plantă a lui Dumnezeu, care, vătămătoare celui rău, alungi blestemul, scapă-mă de orice blestem, cum spală apa murdăria. Când un rival ne-a blestemat, sau dela rude ne-a venit blestemul, când blestemă mânios Brahmanul, pe toate acestea le învingem. Din cer tu trimiteți rădăcina și cu ea tu împânzești pământul, cu ea, care scoate o mie de tulpini, tu apără-ne pretutindeni. Apără-mi copilul și nevasta, disgrafia să nu ne dea gata și cine ne urmărește să nu ne nimerească. Pe cel ce blestemă, blestemul lui l-ajungă; noi ținem cu cei buni și drepti, celui rău, cu privirea rea, noi coastele i le fărămăm »²⁾.

Iarba neagră, întrebuintată în descântecele noastre, o întrebuintău și indienii, în descântecele lor, poruncindu-i să vindece lepra: « In negură ai încolțit, tu *iarbă neagră*, corb, deci să vopsești aici, întunecato, tot ce e pată vânătă sau lepră. Tu fă ca să treacă bubele, și cele cenușii și cele pestrițe, ia la tine culoarea lor, și fă să piară cea alburie. Căci negru e culcușul tău, negru pământul care-l calci, și neagră ești, tu, buruiană; alungă dar ce este pestriț. Tot ce pe piele este lepră, îi iese din oase și din trup; semnul alburiu al otrăvirii eu l-am gonit prin descântece »³⁾.

¹⁾ Grill, *l. c.*, p. 25.

²⁾ Grill, *l. c.*, p. 24.

³⁾ Grill, *l. c.*, p. 19.

E. *Indicare*

Unele descântece se fac întrebuițând oarecare obiecte ca leacuri, sau executând oarecare acțiuni directe asupra bolnavului, ca fricțiuni, etc., sau practicând unele acțiuni inerente sistemului de leac întrebuițat pentru vindecarea bolii, iar cuvintele care exprimă lucrurile sau acțiunile, sunt indicate în descântec. Asemenea descântece se pot intitula: descântece prin *indicare*.

Obiectele indicate, și deci întrebuițate în descântece, sunt de deosebite naturi.

1. *Plantele*. Nu toate plantele care servesc ca leacuri, odată cu rostirea descântecului, sunt indicate în cuvintele descântecului, ci numai unele dintre ele, și anume acele de care s'ar părea că Diavolul, pricinuitorul bolilor, s'ar teme, ca de niște obiecte speciale pentru a-l înfrica. *Alumul, bozul, vița de vie, pelinul, călinul, cornul, arțarul, sângerul, trestia, nucul*, par a avea acest privilegiu.

Contra mușcăturii de șarpe, baba, descântând cu o crenguță de alun, zice: « S'a suit Gargalău într'un alun; alunul s'a uscat și Gargălăul a crăpat, și (cutare) s'a desumflat, și a rămas curat, luminat, cum Dumnezeu l-a lăsat »¹⁾.

În acest descântec se amintește numai de *alun*; în altele, însă, șarpele e amenințat cu *băț de alun*: « Codăule, ce stai pe ghizdurele, trist și mâhnit? Ori ai mușcat pe cineva? Taci, proclate de câine, că eu oi lua un ban de argint și un băț de alun, și te-oiu lovi în cap, și tu îi muri, și (cutare) s'a înzdrăveni »²⁾.

Alunul, în descântece, este numit și « nasul șarpelui »: « Sfântă troiță, pasăre pestriță, calcă 'n piatră, piatra a trăsnit, șarpele a plesnit la un loc cu nașul, *nașul alunășul* ».

Alunul nu se întrebuițează, în descântece, din întâmplare, ca orișicare lemn; alunul este indicat, la această întrebuițare, din considerațiuni care au o origină adâncă înapoia vremii.

După un vechiu tratat de magie, tradus din ebraică, tipărit la Roma, în 1750, vârguța magicienilor trebuia să fie din lemn

¹⁾ Revista « Ion Creangă », I, p. 15.

²⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 592.

de alun, făcută din o nuia fără inserțiuni de ramuri secundare. Pretutindeni, dealtfel, varga de alun are puteri supranaturale. Cu ajutorul ei se pot descoperi comorile: vârful i se apleacă în spre locul unde e ascunsă comoara. Prin unele localități din Germania, pe vremea unor anumite procesiuni de Duminecă, se atinge cu varga de alun ovăzul pentru cai, și tot cu varga de alun se face ca vrăjitoarele să dea înapoi animalelor și plantelor fecunditatea pe care le-au răpit-o. Intr'un basm englez, un medic ordonă lui Farquhar să-și procure o vargă de alun întocmai ca a lui, și în acest scop îi dă o sticlă (butelie) pe care să o puie înaintea gării locuință a șarpelui alb, lângă alun. Șarpele alb intră în butelie. Fu fiert într'o oală, arzând alunul; Farquhar gustă zeama, și îndată ce-și duse la gură un deget, dobândi știința universală și ajunse un mare medic ¹⁾.

Puterea magică a alunului se învederează și în credințele noastre, în mijloacele întrebuințate de solomonari, pentru a abate grindina: cu un băț de alun și cu toporul se amenință norii și se abat înspre păduri ²⁾.

Bozul tot în descântece de mușcătură de șarpe: « Iată un șarpe rău. Ce stai pe lespădău? — M'a făcut maica rău; calul ce-am mușcat, leac eu am lăsat: cuțit de găsit, bozu de înflorit » ³⁾.

Vița de vie, în descântece de mușcătură de șarpe: « Vița de vie tăiată, pe gard spânzurată, buduroiu, găleată, mușcătură de șarpe vindecată » ⁴⁾.

Înțelesul acestui descântec iese din altul, în care se învederează că vița de vie poate să vindece: « Maica Precista a alergat, viță de vie albă a tăiat, peste gard a aruncat, trupul lui cutare s'a desumflat » ⁵⁾.

Arțarul, sângerul, măceșul, sunt indicați în descântece « de ursită »: « Ham, ham urcior, burcior, o nuia de sânger, să vie ca un înger; o nuia de alun, să vie ca un nebun; o nuia de arțar, să vie ca un armăsar; o nuia de măceș, să vie ca un

¹⁾ Angelo de Gubernatis, *Mythologie des plantes*, II, p. 240.

²⁾ Artur Gorovei și M. Lupescu, *Botanica poporului român*, p. 9.

³⁾ *Materialuri folkloristice* I, p. 1514.

⁴⁾ *Idem*, p. 1580.

⁵⁾ *Idem*, p. 1579.

erete »¹⁾. Descântecul se face fierbând, într'un urcior, urină dela acela căruia voește să-i facă de ursită, pe care apoi îl bate cu trei nuiete de sânger, trei de alun, trei de arțar și trei de măceș.

Cornul se indică tot în descânțece de mușcătură de șarpe: « Adu lemn de corn, tufă de alun și viță de vie, leac de mușcătură șarpelui să fie »²⁾. Alt descântec: « Da leacul lui ce e? Trei bețe de corn, trei de alun, ca aurul curat... »³⁾.

Călinul și mălinul în descânțece « de șarpe »: « Spinărau, ce șezi trist și mahnit, foarte rău încolăcit, că eu descântecul tău îl știu în călin și în mălin »⁴⁾.

Socul execută porunca descântătoarei în descânțece de « viermi la vite ». Înainte de a răsări soarele, descântătoarea se duce la un soc, cu o botă uscată de alun în mână, și lovește cu ea în soc, tot timpul cât rostește următorul descântec: « Bună dimineață, socule. — Sănătate bună, păcurarule. — Știi la ce-am venit eu? — Oiu știi, de mi-i spune, păcurarule. — Să te duci la (cutare), până 'n seară, să-i scoți toți viermii afară, că tu, de nu i-i scoate, eu mâne dimineață la tine oiuri veni, până soarele n'a răsări, și oiuri veni cu plug roș-poroș, cu pogonicu roș-poroș, cu boi roși-poroși, și te-oiuri ară în lungiș și în curmeziș, și mai mult floare albă nu-i face, nici boabe merii nu-i coace. Sănătate bună, socule. — Mergi sănătos, păcurarule »⁵⁾.

Un descântec identic este în cantonul Labruguière (Franța): « Când locuitorii au un animal bolnav de vreo rană cu viermi, se duc la un soc (*sambucus ebulus*) și răsucind în mână frunze de soc, îl salută, cu mult respect și-i zic: Bună ziua, domnule soc! Dacă nu scoți viermii din locul unde sunt, îți taiu picioarele »⁶⁾.

La Romani se recunoște puterea magică a socului. Apuleu, în « *De virtutibus herbarum* », spune: « *Herbam ebulum tene;*

¹⁾ « Șezătoarea », IX, p. 36.

²⁾ Dr. Ionescu-Buzău, *l. c.*, p. 413.

³⁾ Dr. N. Leon, *Istoria naturală a poporului român*, p. 107.

⁴⁾ Dr. Leon, *l. c.*, p. 108.

⁵⁾ Marian, *Descânțece*, p. 349.

⁶⁾ De Nore, *Coutumes, mythes et traditions des provinces de France*; citat de Gubernatis, *l. c.*, II, p. 354; Paul Sébillot, în *Folk-Lore de France*, III, p. 413, reproduce acelaș descântec, citând ca izvoare: Etienne de Bourbon, *Anecdotes*, p. 325; A. de Chesmel, *Usages de la Montagne noire*, p. 33.

et antequam succidas eum, ter novies, dices: « omnia mala bestiae canto », utque eam ferre quam acutissimo secundum terram trifariam praecidite, et id faciens, de eo cogitato cui medeberis, reversus ita ne respicias, post tergum et ipsam herbam contritum morsui apponto, statim sana bitur »¹⁾).

În Sicilia, cu băț de soc se ucid șerpilor și se îndepărtează hoții. În Tirol, oamenii au atâta respect pentru soc, încât trecând pe dinaintea lui, își ridică pălăria. În Danemarca, socul e considerat ca un geniu protector al casei. În Suedia, femeile însărcinate îl sărută. Poporul leton crede că zeul pământului locuiește sub rădăcinile socului. Rușii cred, de asemenea, că socul alungă spiritele rele²⁾. La Germani și la Celți, socul era arborul protector al tribului. În Germania se vorbește de mama și de nevasta socului. În Germania de Sud, oamenii se descoperă înaintea socului, ca înaintea unui om atotputernic³⁾).

Popoarele de la Nord nu taie socul și nu-l vatămă; Românii din unele părți ale Transilvaniei cred în existența unui spirit rău, care omoară pe copiii nebotezați, numit *Baba Coaja*, și care închide sufletele copiilor în tufișuri de soc, unde petrec până ce le putrezește corpul, și din cauza aceasta Românii nu-l sapă bucuroși⁴⁾).

Această credință o găsim la Danezi: « În soc locuiește o ființă numită Baba Soc (Maman Sureau), sau femeia soc, care răsună orice rău s'ar face socului. Se povestește că un om care a tăiat un soc, a murit în scurtă vreme. Se mai spune că un soc, care este într-o curte, adeseori se plimbă, la apusul soarelui, prin curte, și se uită pe ferestre dacă sunt copiii singuri. Să nu ții în casă mobile de lemn de soc, pentru că se supără Baba Soc. Odată cineva culcase un copil într'un leagăn de soc, și « mama soc » l-a tras de picioare și nu l-a lăsat să se hodinească până ce nu l-a luat din leagăn. Un păstor, auzind pe cei trei copii ai lui plângând, a aflat că o ființă răufăcătoare le sugea

¹⁾ Gubernatis, *l. c.*,

²⁾ Gubernatis, *l. c.*

³⁾ Paul Hermant, *l. c.*, p. 188.

⁴⁾ Marian, *Nașterea*, p. 33.

sângele, și punându-i în altă odaie, au dormit liniștiți; cauza nenorocirii fusese că lemnăria din casă eră de soc »¹⁾).

În diferite alte descântece sunt indicate plantele: *pelinul*, *usturoiul*, *păsatul*, *nucul*, *holerașul de primăvară*, *fasolea*, *lintea*, *mazărea*, *gorumul*, care toate se întrebuințează ca leacuri pentru vindecarea bolii.

2. *Diverse obiecte*. Obiectele întrebuințate și indicate în descântece sunt variate. *Cărbuni*, pentru deochiu, se sting în apă neînceptută; cu *pară* (ban) se descântă « de albeață »; cu *piepteni* se descântă « de apucat »; *rășuri de pe căpistere* în descântec « de bubă ». *Turtă de cenușă* și *lapte de cătușă* într'un descântec « de șarpe » din Maramureș: « Leac, leac, mușcătură de gândac. Șeade o fată răsturnată sub un stan de piatră. Lucru ce-l lucră? Făceă la șarpe de mâcare: turtă de cenușă, lapte de cătușă. Cum mâncară, în loc crăpară; cum băură, în loc plesniră »²⁾).

Descântecul acesta se cunoaște și în Bucovina³⁾, și în Moldova³⁾, însă în loc de *lapte de cătușă*, se zice *lapte de căpușă*. În variantele din Moldova pare a fi o greșeală de tipar: « căpușă » în loc de « cătușă ». Culegătorul din Maramureș, ca și cel din Moldova, nu spun cu ce obiecte se face descântecul, dar probabil că prin o cantitate de cenușă se poartă niște « cătușe », fiare de încătușat, amândouă lucruri cu care se poate înpăimântă boala.

Focul este marele purificator, și *cenușa*, rezultat al focului, îl amintește, după cum cătușele evocă suferința de a fi încătușat.

Piper negru, *puccioasă*, *vin* și *rachiu* sunt întrebuințate în descântece « de vifor », cum și multe alte lucruri, pe care le trecem cu vederea, și menționăm numai *crucea* și *tămâia*, care sunt indicate, în unele descântece, după un fel de introducere.

Așă, un descântec « de izdat »: « La cap, cap de ligan; la piept, *crucea mănăstirii*; la inimă, inimă de vidră; la picioare, picioare de drac. Dracul a crăpat, inima (cutăruia) i-a alinat; cu tămâia l-am tămâiat, cu limba l-am descântat, peste 99 de încurături de cal l-am aruncat, cu crucea l-am depărtat »⁴⁾).

¹⁾ Fritz de Zepelin et Vte de Colleville, *Légendes danoises*, în « Revue des traditions populaires », VII, p. 589.

²⁾ Revista « Minerva », din Bistrița, IV, p. 95.

³⁾ Marian, *Descântece*, p. 228.

⁴⁾ Dr. Leon, *l. c.*, p. 107.

Acțiunile, adică diferitele gesturi, mișcări și fapte pe care le face, sau pacientul însuș, sau descântătoarea, în timpul practicii descântecului, și care se indică în diferite descânțece, sunt deasemenea destul de numeroase.

Pentru a se vindeca de « dor de ochi », bolnavul se duce la o fântână, caută o urmă de vită, din care ia apă și o *aruncă*, cu dosul palmei, către ochi. Această acțiune numai, neînsoțită de cuvinte, în care să se indice chiar acțiunea, nu e suficientă pentru a vindeca boala, și pacientul trebuie să zică: « Fugi izbitură, că te ajunge stropitură »¹⁾. S'a indicat astfel, aruncarea apei în stropi: *stropitura*.

În descânțece « de apucat » se face baie copilului, și-i dă cu cotul în apă, zicând: « Fugi, strâns, apucat, de apă cu cotul dat »²⁾. Se indică gestul dării cu cotul în apă.

Tot astfel se indică *încuierea și descuierea unei lăcăți*, în descânțece « de încuiat »: « La fântâna lui Adam, nouă fete de jidan: trei încuiiau, trei descuiiau, trei șipotul sloboziau »³⁾.

Spurcarea: În Vlaho-Clisura (Macedonia), se descântă « de vazmo » (durere de ochi și de dinți), ștergând ochii pacientului cu floci de lână, muiăți în urină, și zicând: « Până să mă spurci tu, am să te spurc eu, căci sunt botezat, căci sunt miruit și nu pot să sufer »⁴⁾.

În alte descânțece, spurcarea se face cu baligă, sau cu excremente de om. În altele se afumă, se spală, se scuipă, și toate aceste acțiuni sunt indicate. Se mai indică acțiunea de *a scutură parii*, în descânțece de dragoste. Fata iese afară, Duminecă seara, scutură nouă parii, de câte trei ori, și zice: « Eu scutur parii, parii scutură gardul, gardul scutură pe dracul, dracul scutură pe (cutare), să n'aibă stare, nici alinare, până n'a veni la mine, să mă iee de nevastă »⁵⁾.

Ca acțiuni sau practice ale descântecelor se mai pot cită: *se linge pacientul pe frunte, se încinge un pietroiu bălțat, se mătură cu mătura, se râcăie cu fulgul*, care toate se indică în descânțece.

¹⁾ Dr. D. Ionescu, II, p. 73.

²⁾ *Idem*, p. 39.

³⁾ « Șezătoarea », III, p. 149.

⁴⁾ Papahagi, în *Materialuri folkloristice*, II, p. 240.

⁵⁾ Revista « Ion Creangă », III, p. 177.

Ca pildă de acțiune directă a descântătoarei asupra pacientului, indicată în descânțece, este un descântec de aplecate, în care practica e mai lungă, iar descântecul constă din patru cuvinte: bolnavul trebuie frecat pe mâini, cu oțet, ca să răspândească aplecatele în trup, apoi pe cap, la tâmple; după aceea scuipe în palme, și dându-le pe genunchi, în jos, zice de trei ori: « Aplecate, pe vine lăsate »¹⁾.

Descânțecele indiene cunoșteau formula poruncii indirecte.

Am văzut că vrăjitorul indian porunciă ierbei, în special ierbei negre, să vindece boala; în alte descânțece iarba este indicată numai ca leucitoare: « Această iarbă e un leac pentru mânie, la cei străini ca și casa ta. Pentrucă alungă mânia la cel mânios, îi zice: « desmâniitoare ». Aceasta de aici cu rădăcini puternice, crescută la loc jilav, această iarbă care crește din pământ, se cheamă « desmâniitoare ». Din gură și din fălci îți scoatem tot ce poate să rănească, ca să nu vorbești mânios și să-mi fac după voie »²⁾.

În alt descântec se indică *scoica*: « Din vânt și aer zămislită, trăgându-se din fulger, scoica aceasta plămădită din aur, să ne apere de nevoi. O! scoică, ce te născu Marea înaintea tuturor ce strălucesc, pe Raxas îl omorîm prin tine și pe Atrin îl astâmpărăm. Ea îndepărtează truda și sărăcia, și alungă pe Sadanva; scoică atot vindecătoare, tu apără-ne de nevoi. Din mare și din cer născând, de râu apoi adusă aici, această scoică plămădită din aur e o comoară și un amulet de viață. Comoara ce născu din mare, Soarele, copilul norilor, să ne apere de săgeata zeilor și a lui Asura. Nimic din ce-i de aur nu-ți seamănă; din suc de soma ai născut, la trăsură îți arăți tu frumusețea și prinsă 'n tolbă, strălucești. Tu viața ne-o lungește. Din os de zei născu sideful; el eră viu și stă în ape; și-l pun în sălbi, să-ți întărească viața, suta de toamne să o apuci »³⁾.

Alifia este indicată în descânțecele indiene, pentru tot felul de rele: « Vino, tu viața o salvezi, tu ești un leac din munte, și dela zei ești dăruit ca viața să ne-o aperi, zeule! Tu oame- nilor le ești scut și pentru vite și caii ce iute aleargă îi aperi,

¹⁾ « Șezătoarea », III, p. 197.

²⁾ Grill, *l. c.*, p. 30.

³⁾ Grill, *l. c.*, p. 36.

alifie. Tu aperi și de vrăjitori, căci, alifie, îi omori. Amrta ție ți-i dedat, deaceea prierști viețuitoarelor. Aceluia care pe încheieturi și membre te pune, alifie, tu răul i-l scoți din el, ca prin porunca judecătorului. Pe acela nu-l atinge nici blăstem, nici vrajă, nici boala cea învăpăiată, și nici Viskanda nu-l ajunge, pe acel care te poartă, alifie! Tu de minciuni, de vis urît, de lucru rău și rușinos, de piază rea și de deochiu, tu apără-ne alifie! Vreau să ocrotesc vite și cai și sufletul tău, omule!»¹⁾.

Egiptenii, deasemenea, întrebuințau formule prin indicare.

Pentru a vindeca mușcătura de câine, se zicea descântecul acesta: « Curăță rana, sfarmă sare și pune-o pe rană »²⁾.

Contra guturaiului: « Ascultă, guturaiule, fiul guturaiului, care sfărmi oasele, sdrobești capul, rănești dureros cele șapte deschizături ale capului. Călăuza lui Re, du-te și salută pe Thowt! Na, îți aduc leacul, băutura ta protectoare care îți este destinată, *lapte de femeie care a născut un băiat și o plăcintă mirositoare*, care va alungă boala »³⁾.

F. *Blestem*

Porunca se face și sub forma unui blestem, pe care descântătoarea îl aruncă asupra persoanei sau a obiectului care a pricinuit boala.

De obicei blestemul se întrebuințează în descântece « de deochiu ».

La Megleno-Românii din Birislău, când un copil e deochiat, muma-sa ia trei grăunțe de sare, le trece de trei ori pe la gură și peste frunte, și la fiecare înconjurare zice: « Dacă-i (deochiat) de muiere — să-i crape țâțele; dacă-i de bărbat — să-i crape boașele »⁴⁾.

Acesta este tipul celui mai simplu descântec sub formă de blestem, aruncat asupra unei femei și asupra unui bărbat, și care s'ar putea compara cu un descântec din România, tot așa

¹⁾ *Idem*, p. 35.

²⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 147.

³⁾ *Idem*, p. 110.

⁴⁾ Papahagi, *Megleno-Românii*, p. 108.

de concis: « Pasăre albă, cudalbă, sus te suiși, jos plesniși. Plesnească ochii râmnikitorului, plesnească ochii deochetorilor. Cine a râmnikit, a plesnit; și a rămas (cutare) curat, luminat, ca argintul strecurat »¹⁾.

Puterea de a deochia o au atât ființele cât și lucrurile, și toate sunt blestemate, fără deosebire. *Soarele* chiar, care e considerat ca sfânt, e blestemat, în presupunerea că el ar fi deochiat: « De-o fi deochiat de Soare, să-i pice razele, să-i piară lumina »²⁾.

Luna deoache, și e blestemată: « De-o fi deochiat de lună, pieie-i lumina, întunerecul să rămâie »³⁾.

Mai deoache: *cerul, vântul, câmpul, codrul, pădurea, apa, izvorul, gardul, pasărele*.

Blestemurile cele mai feroase se fac în contra oamenilor cari deoache: « De-o fi deochiat de om — să-i crape călcăiele, să rămâie de pedeapsă; de-o fi deochiat de femeie — să-i crape țâțele, să-i moară copiii de foame; de-o fi deochiat de fată mare — să-i cadă cosițele, să rămâie de pedeapsă; de-o fi deochiat de copil — să-i saie ochii, să rămâie de pedeapsă »⁴⁾.

De obicei, blestemul se întrebunțează în descântece de deochiu; mai sunt, însă, și alte descântece cu blestem. Așa un descântec pentru « făcătură de urît », din Cicănești (Argeș): « Neagră mi-e găina, negru e și coșul; neagră e căldarea, neagră e și noaptea; negru mi-e capul, neagră și mai neagră să fie (cutare) înaintea (cutăruia); proastă și urită, strâmbă și pocită, colțată și buzată, de toți să fie uitată, în toată viața ei »⁵⁾.

Un descântec « de pocitură » din Părhăuți (Bucovina) blestemă ca și în descântecele de deochiu: « De te-au pocit 99 bărbați stopitori, pocitori, să le crape pulpele, să le puște sângele; de te-au pocit 99 femei stopitoare, pocitoare, să le crape țâțele, să le scurgă sângele, să le lingă căinii, să le râdă creștinii; de te-au pocit pădurile, să le peie frunzele, să rămâie ciunge, să se ouă ciocârliă, să-i pice scăfârliă »⁶⁾.

¹⁾ « Șezătoarea », XI, p. 37.

²⁾ « Convorbiri literare », XXVII, p. 864.

³⁾ « Șezătoarea », IV, p. 190.

⁴⁾ « Șezătoarea », XI, p. 35.

⁵⁾ « Șezătoarea », XI, p. 65.

⁶⁾ Marian, *Descântece*, p. 183.

În vechea literatură a Indienilor, se găsesc descântece sub formă de blestem: « Lui Trta zeii i-au trimis acest blestem, și Trta l-a trimis oamenilor; când, deci, te apucă duhul rău al boalei, binecuvântarea zeilor să-l gonească dela tine. În fum, în praf, în soare să te faci, în ceață piei, în abur să te mistui, duh rău! În spuma apelor să te pierzi. Ucigașilor de copii, trimite-le nenorocul, Pusan! De douăsprezece ori clocit e ceea ce Trta a lepădat; acum e blestemul oamenilor. Când, deci, te apucă duhul rău al bolii, binecuvântarea zeilor să-l gonească dela tine »¹⁾).

Blestemul este întrebuințat și în descântecele altor popoare de astăzi, și mai cu seamă de cele de origină slavă, sau care au primit civilizația dela Slavi, ca Bulgarii.

Croatii, pentru a vindeca de deochiu, aruncă peste capul bolnavului apa în care s'au descântat cărbunii, și zic: « Ochii cari m'au blestemat, să fie arși ». Slavii meridionali sfârșesc descântecele de deochi, întocmai ca și noi: « Dacă a deochiat un bărbat, să-i crape boașele; dacă a deochiat o femeie, să-i crape dosul ». În Bosnia și Herzegovina, contra deochiului se descântă astfel: « Deochetura pe prag, deochetarea sub prag. Deochetarea strigă, deochetorul se înroșește. Dacă a deochiat un bărbat, să-i cadă bucele; dacă a deochiat o femeie, să-i cadă țâțele ». La Bulgari, baba toarnă apa într'o oală, ia cu foarfecele un cărbune aprins, cu care face cruce deasupra apei, zicând: « Pasărea sboară peste câmpii; arborii ei cad picături de lapte; picăturile cad pe arbori, pe pietre; arborii se usucă, pietrele se sfarmă. Dacă a fost deochiat de o femeie, să-i crape sânul; dacă a fost deochiat de un bărbat, să-i crape ochii; dacă de o fată mare, să-i cadă coșitele ».

În Ungaria, tot contra deochiului, se descântă zicând aceleași cuvinte: « Dacă a deochiat un bărbat, să-i crape dosul; dacă a deochiat o femeie, să i se sfarme pieptul ».

Slavii meridionali mai întrebuințează, contra deochiului, blestemul fără trivialități: « O Otoum, d'Otoum, fugi, Otoum d'Otoum, din trupul botezat al lui Petru! Fugi, spurcăciune! Tu ești zămislit fără tată, născut fără mamă, botezat fără

¹⁾ Grill, *l. c.*, p. 15.

popă. Nu-ți dau nici un nume. Fugi, spurcăciune! Înălțimile cerului să te lege, lățimea munților să te sfâșie, adâncimea mării să te înghită. Fugi, spurcăciune, din trupul nebotezat al lui Petru!»

În descântece contra deochiului, femeile arabe descântă așa: «Să-i crape ochii, să fie orb, pentrucă a lovit pe (cutare) cu deochiul».

Am văzut că în descântecele noastre se înșiră un mare număr de ființe și de lucruri care pot deochia, și care sunt blestemate. Alte popoare cred tot așa.

În Ukraina se zice: «Un corb negru a ieșit din Marea Neagră; ochii, ciocul, ghiarele, sunt roșii. El a alungat dela (cutare) deochiul pe care l-a întâlnit în drum, fie deochiu de bărbat, de femeie, de băiat, de fată sau de orice fel». Tot în Ukraina se face și acest descântec: «Curățește, apă miraculoasă, deochiul gândit, zis și întâlnit, deochiul dat de apă și de vânt, de bărbat și de femeie, de băiat și de fată».

În Bohemia, contra deochiului se repetă de trei ori cuvintele: «Sfânt, sfânt, sfânt, Doamne Dumnezeule», și apoi se ia un pahar cu apă, se aruncă în el câțiva cărbuni aprinși și se zice: «Te-a deochiat o fată — să-ți vie în ajutor sfânta Ana; te-a deochiat un băiat — să-ți vie în ajutor Sf. Laurent».

În lumea germană, acelaș lucru. În ducatul Saxa-Meiningen, contra deochiului baba stropește bolnavul de trei ori cu apă adusă dela puț, fără a saluta pe nimeni, adică «apă neîncepută», ca la noi; aruncă în apă trei cărbuni, și zice: «Bistu ein Weib, falls auf deinen Leib! Bistu eine Maid, falls auf dem Heid (Haupt). Bistu ein Knecht, geschiet dir eben Recht». În Oberpfalz, animalul deochiat este acoperit de babă cu pestelca ei, cu care îl șterge de trei ori, și zice: «Hat dich verschrien ein Mann, hat dich verschrien ein Weib, hat dich verschrien junge Dirn, jetzt wich ichs von dir runterkihren (kehren)».

Până și descântecele din Afganistan vorbesc de bărbați și de femei, precum și de spirite care deoache. Invărtind deasupra capului bolnav trei ardei roșii, vrăjitorul zice: «Cu acestea alung deochiul, fie al unui bărbat, al unei femei sau al unui spirit».

Blestemul e întrebuințat, în descântece, și de Finezi: « Binecuvântăm lecurile acestea, le dorim, le cerem pentru vindecarea corpului omenesc, pentru a combate arsura și frigurile, pentru a combate boala și moartea, pentru a combate toate relele, toate principiile de infecție și de corupție pe care Anro-Maynius le-a produs în corpul omului. Te blestem, moarte! Vă blestem arsuri și friguri! Vă blestem dureri de cap și febră rece, turbarea minții! Te blestem minciună și pe tine care înveți a înșelă, răutate! Dă-mi, Ahura, putere mare ca săucid pe Druje. Eu combat boala și moartea, combat relele de tot felul, principiile de infecție și de corupție pe care Anro-Maynius le-a produs în corpul omului »¹⁾).

În Belgia, Evreii din Bruxelles, descântă contra deochiului, și zic: « Dacă te-a vătămat un bărbat, să-i cadă părul capului și barba, dacă te-a vătămat o femeie, să-i cadă dinții și țâțele. După cum marea nu are drumuri, după cum peștele nu are sânge, și după cum furnica nu are rărunchi, deasemenea cutare fiu al cutarei femei nu va avea nenorocire, nici supărare, și deochiul nu va avea influență asupra lui »²⁾).

Formula aceasta a fost introdusă în Belgia, de Evreii din Lituania .

G. *Comparație*

Un număr de descântece se fac prin comparație, care este tot o poruncă, sub altă formă.

Între descântecele de deochiu sunt unele și sub forma următoare: « La o răchită răsădită, este o fată împodobită, cu un ochiu de apă și unul de foc. Cum se stânge focul de apă, așa să se stângă deocheturile și răsmeriturile dela (cutare) »³⁾).

Descântecul acesta, în formă comparativă, îl găsim și la Slavii meridionali: « Deochetura stă pe prag, deochetura sub prag; ce deoache deochetura, ține minte deochetura; deochetura se repede, deochetura se prăpădește. Deochetura are

¹⁾ Amănuntele acestea sunt din Tuchmann, studiul menționat din « Mélusine ».

²⁾ Paul Hermant, *l. c.*, p. 154.

³⁾ « Șezătoarea », VII, p. 159.

doi ochi: unul de apă, altul de foc; cel de apă sare, cel de foc se stânge. Cine a deochiat...»¹⁾.

Altă comparație, în descântece de deochi: « Lăsat-o Dumnezeu trei izvoare: unul de apă, altul de vin și unul de pelin; cine bea apă, se adapă; cine bea vin, se îmbată; cine bea pelin, crapă de venin. Așa să crape ochii cui te-a deochiat: ochii să-i plesnească, și (cutare) să se tămăduască »²⁾.

Tot în descântece de deochi, comparația următoare: « Păsărică albă, cudalbă, în sus sburași, norii pe piatră pică și piatra crapă. Crăpa-i-ar ochii în cap cui a deochiat... ».

La Bulgari, tot contra deochiului, se descântă turnându-se apă într'o oală, deasupra căreia se face cruce cu un cărbune aprins, ținut în foarfece, și se zice: « Paserea sboară peste câmpie, de pe aripile ei cad picături de lapte; picăturile cad pe arbori, pe pietre, arborii se usucă, pietrele se sfarmă. Dacă a fost deochiat... »³⁾.

Sunt la noi variante ale acestui descântec, care par neînțelese, și asta numai din pricina că, sau culegătorul a scăpat din vedere unele versuri, sau descântătoarea, din neștiință sau din uitare, le-a suprimat. Așa, varianta din Cotârğași (Suceava): « Pasere albă, cudalbă, crape ochii cui deoache. De a deochiat... »⁴⁾.

Descântece sub formă de poruncă prin comparație sunt numeroase, nu numai ca variante ale aceluiaș descântec, dar ca feluri de boli pentru care se întrebuițează.

Să cităm, dintre cele mai caracteristice.

În Xirolivad (Macedonia), pentru gâlci, « plăscare », se descântă punând o ață în jurul gâtului și zicând: « Când să crească ața, atunci și plăscarea ». După aceasta se iau trei pietricele de sub streșina casei, dintre care una se pune în buzunarul bolnavului, iar celelalte se aruncă sub streșina casei, zicând: « Când să crească pietricelele, atunci și plăscarea »⁵⁾.

Aceasta este o comparație: « După cum nu poate crește ața și piatra, așa să nu crească gâlca ».

¹⁾ Tuchmann, în « Mélusine », VI, col. 248.

²⁾ Pamfile, *Bolii*, p. 29.

³⁾ Tuchmann, *l. c.*, col. 249.

⁴⁾ Revista « Ion Creangă », I, p. 47.

⁵⁾ Papahagi, în *Materialuri folkloristice*, II, p. 250.

De « boala copiilor »: « Cum s'a hotărît hotarul, aşă să se hotărăscă boala diavolească după trupul cutăruia; şi cum s'a părăsit osul acesta de toate ciorile şi de toate hoiturile, aşă să se părăsească boala »¹⁾.

Tot de « boala copiilor », Megleno-Românii din Birislău zic: « ...şi precum eu nu ştiu al cui este acest mormânt, aşă şi nebunia să nu poată afla pe prunc »²⁾.

Descântec « de friguri »: « Cum e părăsit osul ăsta de toţi viermii, de toate ciorile, şi de toate lighioile, aşă să rămân eu părăsit de friguri »³⁾.

« De junghiu »: « După cum omul cu noroc, sămănând sămânţa pe loc, iese sămânţa de vară peste a de primăvară, aşă să iasă junghiul... »⁴⁾.

Descântec « de plămădirea inimei »: « ...Cum se plămădeşte fagurul de miere, cum se plămădeşte aluatul în căpistere, cum se plămădeşte meriele în măr, cum se plămădesc perele în păr, cum se plămădeşte varza în grădină, cum se plămădeşte oul în găină, aşă să se plămădească inima... »⁵⁾.

« De obrintit »: « Cum potoleşte vântul pământul, cum se potoleşte musca în roiu, soarele în cer, oamenii în sat şi câinii din lătrat... »⁶⁾.

« De cârţiţă »: « Cum se topeşte ceara de faţa focului, şi cum se sgârceşte părul de para focului... »⁷⁾.

« De urît »: « Cum nu se poate suferi putoarea unui câine mort, aşă să nu fie suferit (cutare) »⁸⁾.

În descânţete « de dragoste », comparaţia pare a fi una din formele anume căutate: « Cum se bate limba 'n gură, aşă să se bată cutare după cutare »⁹⁾.

În alte descânţete « de dragoste », întâlnim comparaţii ca acestea: « Cum nu rabdă lumea fără foc şi fără apă, aşă să nu rabde fără vorba mea, fără dragostea mea, fără cinstea mea;

¹⁾ « Şezătoarea », X, p. 44.

²⁾ Papahagi, *Megleno-Românii*, p. 102.

³⁾ Rigo, *l. c.*, I, p. 70.

⁴⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, I, p. 19.

⁵⁾ Pamfile, *Boli*, p. 53.

⁶⁾ « Şezătoarea », X, p. 109.

⁷⁾ G. Dem. Teodorescu, *l. c.*, p.

⁸⁾ Lupaşcu, *l. c.*, p. 38.

⁹⁾ « Revista Critică-Literară », V, p. 89.

cum nu poate dascălii răbdă fără ceară, așa să nu rabde lumea fără vorba mea, fără dragostea mea ». « Cum e ales busuiocul dintre toate florile, dintre toate odoarele, cum nu poate intra popa în biserică fără busuioc și fără de isop, așa fără mine flăcăii să nu poată la joc »¹⁾).

În asemenea descânțece, varietățile acestea ale comparației, sunt numeroase.

În literatura altor popoare se găsesc descânțece sub formă de comparație, precum am mai văzut.

În Prusia orientală, contra deochiului la vite, se descântă astfel: te așezi în fața vitei, faci o rugăciune cu « Tatăl nostru », fără « amin », și zici, de trei ori: « Than fief vom Himmel, vom Steine, auf die Erde. Wie dieser Than verschwindet, verschwand, in der Luft verweht, so mägen auch die dreimal neun Zauber verschwinden, vergehen, in der Luft und verweht werden »²⁾).

La Egipteni se cunoșteau descânțecele prin comparație.

Când se luă un medicament, se zicea: « Adu-ți aminte că Hor și Sutekk au fost aduși în marele palat al lui On pentru a-l consulta asupra testiculului lui Sutekk și ochiul lui Hor », și apoi adaugă: « După cum Hor este sănătos, așa să fie sănătos acela care este pe pământ și poate să facă tot ce vrea, ca acești zei cari au fost prezenți »³⁾).

O formulă pentru a se apăra de șerpi: « După cum cade șarpele care a ieșit din pământ, după cum cade focul care a ieșit din apele eterne, așa să cazi și să te mistui tu »⁴⁾).

H. Enumerație

Sunt descânțece în care descântătoarea recitează o formulă enumerativă, înșirând numerile în ordine descrescândă, dela nouă până la unu, și în puține variante, dela zece până la unu, ori, în ordine crescătoare, dela unu până la nouă, sau până la zece.

¹⁾ Manuscrisul Săulescu, în Marian, *Descânțece*, p. 293.

²⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 22.

³⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 1.

⁴⁾ *Idem*, p. 4.

« De gâlci » se descântă frecându-le cu clăbuci de săpun, și zicând: « Nouă, opt, șapte, șase, cinci, patru, trei, două, una, niciuna, ptiu »¹⁾).

Acesta e tot descântecul, și e tipul formulei enumerative.

Alte descânțece sunt mai dezvoltate.

« De șopârlaiță » se descântă frecându-se gâlcile cu usturoiu și cu unt și zicând: « Nouă babe, nouă fete, nouă șopârlaiți, nici o babă, nici o fată, nici o șopârlaiță; opt babe, opt fete, opt șopârlaiți, nici o babă, nici o fată nici o șopârlaiță . . . »; se enumeră la fel cu toate numerile și ajunge la: « Numai o babă, numai o fată, numai o șopârlaiță, nici o babă, nici o fată, nici o șopârlaiță »²⁾.

Tot « de gâlci », se zice descântecul acesta: « Gâlca mogâlca a făcut nouă feciori: din nouă a rămas cu opt, din opt a rămas cu șapte. . . din doi a rămas cu unu, din unu a rămas cu nici-unu . . . »³⁾.

Se mai descântă și așa: « Au plecat nouă găște ca să pască iarbă; dar n'au păscut iarbă, ci au păscut gâlcile lui cutare. S'au dus nouă, și au venit opt. . . s'a dus una, și n'a venit nici una »⁴⁾.

Porunca, în formula enumerativă, este mai lămurită în descântecul de gâlci din Costești (Tutova): « Nouă, întoarceți-vă înapoi; opt, întoarceți-vă înapoi. . . una, întoarce-te înapoi »⁵⁾.

Ca formule enumerative în ordine descrescândă, începând cu cifra zece, se pot cită mai multe descânțece.

Descântec « de brâncă »: « Brâncă zece, brâncă nouă. . . brâncă două, brâncă una, brâncă nici una »⁶⁾.

Descântec « de încleștat »: « Zece oase încleștate, nouă descleștate; nouă oase încleștate, opt descleștate; . . . două oase încleștate, un os descleștat, un os încleștat, nimic în trupul cutăruia nu s'a aciuiat »⁷⁾.

¹⁾ Pamfile, *Boli*, p. 26.

²⁾ « Șezătoarea », III, p. 140.

³⁾ Din Tătărăuși (Suceava), comunicat de d-l Al. Vasiliu.

⁴⁾ Revista « Buciumul Instrucției », I, Nr. 6, p. 139.

⁵⁾ Revista « Ion Creangă », V, p. 52.

⁶⁾ « Șezătoarea », VII, p. 55.

⁷⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 1606.

Formule enumerative, în ordine crescătoare putem cită: « De uimă », din Maramureș : « Tragna una, tragna două... tragna nouă, nu te fă, nici nu te spurcă »¹⁾. « De izdat », din Bucovina: « Crăpi izdate, necurate, o dată; crăpi izdate, necurate, de două ori... de șapte ori; crăpi izdate, necurate, de șaptezeci de ori și șapte »²⁾.

Enumerația, în descântece, nu cuprinde numai cifrele; într'un mare număr de descântece se enumeră diferitele varietăți sub care se prezintă boala, diferitele moduri sub care se manifestează diferitele părți ale corpului, care pot să fie afectate de boală.

Varietățile bolilor se enumeră după *culoare*, după *origină* și după *alte calități*.

Un descântec « de bubă », din Maidan, constă numai din aceste cuvinte: « Bubă blândă, bubă rea, bubă galbenă, neagră, vânătă, românească, nemțească, ungurească, porcească, căiască, oiască, sălbatecă, bubă de nouăzeci și nouă de feluri »³⁾.

În câteva cuvinte se enumeră: *a)* Calificative: blândă, rea; *b)* culori: galbenă, neagră, vânătă; *c)* specii de boală după naționalități: românească, nemțească ungurească; *d)* specii de boală după origina animală: porcească, căiască, văcească, oiască, și, înfine, *e)* după norme diferite: sălbatecă.

În diferite alte descântece, toate aceste lucruri sunt mult mai dezvoltate.

Descântec « de bubă »: « Bubă albă, neagră, roșie, albastră, cu dalac, cu izdat, bubă domoală, pripită, cu umflături, cu veninături, căiască, văcească, oiască, căprească, românească, țigănească, rudărească, ursărească, căldărească, boierească, sârbească, ungurească, franțuzească, latinească, nemțească, din toată ziua, din noapte, toată noaptea, bubă de 99 de feluri de bubă, buba bubelor, sora ciumelor, ieși... »⁴⁾.

Descântec « de soare sec », din Maramureș, enumeră origina bolii și părțile corpului în care se aciuiază: « De desoare prin mâncare, prin băutură, prin foame, prin sete, prin fire, prin

¹⁾ Tiplea, *l. c.*, p. 99.

²⁾ Marian, *Nașterea*, p. 40.

³⁾ Hașdeu, *Etymologicum Magnum*, I, p. 94.

⁴⁾ « Șezătoarea », VIII, p. 112.

mânie, prin frig, de nouă feluri, de nouă neamuri, ieși din mațele lui cutare, de sub mațe, din rărunchi, de sub rărunchi, din inimă, de sub inimă, din plămâni, de sub plămâni, din fața obrazului, din curcubăta capului, din ochi, de sub ochi, din pielita nasului, te alege și te culege »¹⁾).

Tot într'un descântec « de soare sec », se enumeră părțile timpului când o boală poate să fie concepută: « Plecat-a cutare pe cale, pe cărare, spre soare-răsare, și s'a întâlnit cu țapa 'n cale. Soare la prânz, soare la amiază, după amiază, la gustare, după gustare, în apus de soare, la cină, după cină, la cântatul cocoșilor, după cântatul cocoșilor, în vărsatul zorilor, după vărsatul zorilor, din ieșita soarelui, după ieșita soarelui, să ieșiți »²⁾).

În descântec « de izdat », se enumeră felurile sub care se manifestează boala, sau ceea ce face pacientul când îl muncеște necuratul: mugește ca boul, rămă ca porcul, etc.; ceea ce simte pacientul: dureri, junghiuri, cuțite, etc.; părțile corpului atinse de boală: « Tu, Izdate spurcate, nu muți ca boul, nu rămă ca porcul, nu rupeă ca câinele; tu să ieși cu durerile, cu junghiurile, cu cuțitele, cu durimile, cu usturimile, dela cutare din mâni, din picioare, din rinichi, din ficați, din mădulare, din boșogi, din pleapele ochilor, din auzul urechilor. Cum potolește vântul pământul, așa să se potolească junghiurile, icnelile, amețelile, cuțitele, țepele, fârșelile, greutatea, răutatea, dela cutare »³⁾).

Alte popoare cunosc deasemenea formula enumerativă, în descântececele lor.

Vrăjitorii romani, alungau Necuratul: « din cap, din păr, din limbă de sub limbă, din brațe, din nări, din piept, din ochi, din vine, din intestinul mare, din intestinul subțire », și înșirau, cu deamănuntul toate părțile corpului și se poruncește diavolului să iasă din aceste locuri.

Descântececele Egiptenilor ne dau formule variate de enumerație.

Pentru copii se făcea uz de următoarea formulă magică și curativă:

¹⁾ Țiplea, *l. c.*, p. 101.

²⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 1514.

³⁾ « Șezătoarea », X, p. 92.

« Creștetul tău este creștetul lui Re, copil sănătos,
 Ceafa ta este ceafa lui Usirew,
 Fruntea ta — a lui Satet, stăpână lui Ebozew,
 Părul tău — a lui Neit,
 Sprincenele tale — a stăpânei Orientului,
 Ochii tăi — a stăpânului Universului,
 Nasul tău — a educatorului zeilor,
 Urechile tale — a celor doi najas,
 Cotul tău — a vulturului,
 Unul din brațele tale — a lui Hor, altul al lui Sutekk ».

și se enumeră tot astfel: pumnul, inima, pieptul, plămâni, fierea, ficatul, intestinele, buricul, pulpele, picioarele, degetele picioarelor ¹⁾).

În alt descântec egiptean se enumeră toate bolile contra cărora protejă formula:

« Pentru a alungă pe omul mort și pe femeia moartă și pentru protecția contra unei morți oarecare denumită pe numele ei . . . . .
 Contra morții (cauzată prin boala) capului,
 Contra unei morții (cauzată prin boala) ochilor,
 Contra unei morți (cauzată prin boala) pântecelui, etc.
 Contra morții (cauzată de) leu,
 Contra morții (cauzată de) șarpe, etc. »

și cauzele morții, în acest descântec, mai sunt: înnecl, os de pasăre, os de pește, foamea, setea, beția, și altele ²⁾).

Într'un manuscris din veacul VIII, păstrat în biblioteca din Saint-Gall (Elveția), sunt trei descânțece în limba irlandeză, în care se enumeră puterile supranaturale invocate în apărare, și se trec în revistă toate părțile corpului; un alt descântec, este astfel scris: « Caput christi oculus isaiæ nassim noe labia lingua salomonis collum temathei mens beniamin pectus pauli unctus iohannis fides abrache sanctus, sanctus dominus deus sabaoth ».

¹⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 32.

²⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 50.

Descântecul acesta, contra durerii de cap, restituit de H. Gaidoz, are următoarea cuprindere enumerativă: « Caput Christi, oculus Isaiae, frons... , nassium Noe, labia... , lingua Salomonis; collum Thematei, mens Baniamini, pectus Pauli, unctus Johannis, fides Abrache, sanctus, sanctus, sanctus Dominus deus Sabaoth ¹⁾ ».

Enumerația atâtor sfinți ne amintește descântecul egiptean, menționat mai sus, în care se enumeră zeii.

La Greci se descântă de deochiu ținând, în amândouă mâinile, mâna bolnavului, și apăsând pulsul la rostirea fiecărui număr, se zice: « Au fost odată nouă frați, și din nouă au rămas opt, din opt au rămas șapte... din doi a rămas unul, din unul a rămas nici unul », întocmai cum se zice într'un descântec al nostru de gâlci: « A avut Samca nouă feciori și într'o zi i-a botezat, într'o zi i-a cununat, și într'o zi la oaste i-a luat, și au rămas din nouă, opt, din opt șapte... din doi unu, din unu nici unu » ²⁾ ».

Slavii meridionali întrebuițează un descântec cu o formulă enumerativă identică: « Nouă deochetori sburară, din nouă au rămas opt, din opt șapte... din două una, din una nici una » ³⁾ ».

În Prusia orientală, contra bolii numită « Fusspar » (durere de picioare) se descântă astfel: « N. N. du hast den Fusspar siebenmal; nicht siebenmal — sechsmal; nicht sechsmal — fünfmal...; nicht zweimal — einmal; du sollst nicht einmal — keinmal » ³⁾ ».

Tot acolo, contra gutei, se descântă tot cu o formulă enumerativă: « Ich grüsse dich, Birk' und Ficht', auf siebenund-siebzigerlei! Sie plaget nicht mich, sie plaget doch dich. Hast du sie nicht 77-mal, so hast du sie doch 65-mal... », și așa se enumeră dela 65 la 54, 43, 32, 21, 10 și se sfârșește: « hast du nicht 10-mal, so hast du sie doch eins und keins » ⁴⁾ ».

În Ungaria meridională se descântă de deochiu întrebuițând o formulă în care se enumeră părțile corpului, ca și în descântecul noastre: « Ochii răi de te-au privit, să se stângă

¹⁾ « Melusine », V, col. 225.

²⁾ Marian, *Descânțete*, p. 129.

³⁾ Tuchmann, în « Melusine », VI, col. 246.

⁴⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 58.

ochii, precum stânge apa aceasta. Boală, ieși din cap, din piept, din pânțe, din picioare, din mâni »¹⁾).

În Vosgi (Franța), pentru a vindeca diferite boli, atât la oameni cât și la animale, se zice descântecul următor: « Mal, entre en terre si profondément que tu ne puisses porter préjudice à gens ni à bêtes. Barré... barré Mal, si tu es dans le corps, sors du corps; si tu es dans la chair, sors de la chair; si tu es dans les os, sors des os; si tu es dans le cuir, sors du cuir; si tu es dans le poil, sors du poil... »²⁾).

Vechii creștini întrebunțau descânțece cu formule în care se enumerau părțile corpului din care se alungă diavolul: « Ieși, zic exorcismele, din cap, din păr, din limbă, de sub limbă, din brațe, din nări, din piept, din ochi, din vine, din intestinul gros și din intestinul subțire. Se enumeră pe larg toate părțile corpului și se ordonă diavolului să iasă din aceste locuri »³⁾).

Formule enumerative de colori sunt deasemenea întrebunțate de descânțecele altor popoare.

În Vosgi se descântă astfel contra bubei: « Feu rouge, feu bleu, feu ardent, quel feu que tu puisses être, je te conjure et te commande... »⁴⁾).

În Belgia, contra cancerului: « Au nom de N. S. J. C. je vous ordonne, cancer blanc, cancer rouge et tous autres cancers de disparaître de cette créature N. »⁵⁾).

Acelaș descântec este și în Vosgi: « Chancre blanc, chancre noir, chancre rouge, chancre de toutes sortes, je te conjure... »⁶⁾).

În Prusia orientală, descânțecele cu formulă enumerativă de colori, se întrebunțează contra mai multor boli. Pentru a vindeca durerea de cap (wieder die kleiner Leute), se zice: « N. N. ich rathe dir für die kleinen Leute, für die rothen, für die blauen, für die schwarzen, für die gelben, für die grünen, für die weissen... »⁷⁾).

¹⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 64.

²⁾ Sauvé, în « Mélusine », III, col. 115.

³⁾ Maspéro, *Lectures historiques*, p. 310.

⁴⁾ Paul Hermant, *l. c.*, p. 151.

⁵⁾ Sauvé, în « Mélusine », III, col. 111.

⁶⁾ *Idem*, col. 115.

⁷⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 74.

Ca și în descântece franceze, unde intervine formula « feu rouge, feu blanc... », în Prusia orientală sunt descântece cu o formulă: « rothes Feuer... », după cum sunt descântece care enumeră diferite părți ale corpului.

Un descântec din Vosgi enumeră diverse varietăți de boli: « Je te commande fièvre tierce, fièvre quarte, fièvre intermittente, fièvre purpurese... »¹⁾.

În Prusia orientală sunt descântece în care se enumeră diverse moduri sub care se manifestează boala, adică se indică feluri de boale și feluri de acțiuni în care lucrează boala asupra paicentului: « Ich seh in's liebe neue Licht, bewahr' mich Gott vor Zähnegicht! Dass sie mir nicht spleissen, dass sie mir nicht källen, dass sie mir nicht schwellen »²⁾.

În descântecele noastre se întrebuițează, în formule enumerative, expresia « 99 de feluri de boli ». Un descântec din Prusia orientală întrebuițează aceeași formulă: « Ich rathe dich vor 99 erlei Feuer... »³⁾.

Tot în Prusia orientală, un descântec cunoaște 77 de feluri de boli și în alt descântec numai nouă feluri de boli⁴⁾.

I. Gradație

Unele descântece, puțin numeroase, consistă în cuvinte care formează o gradație, dela mai mare la mai mic, și care este o poruncă dată bolii ca să se nimicească, devenind din ce în ce mai neputincioasă.

Formula prin gradație se întrebuițează, în special, în descântece « de gâlcă »: « Gâlcă cât boul, gâlcă cât oul, cât aluna, cât minciuna, să nu mai rămâie nici una »⁵⁾.

Acesta e tot descântecul.

Mai lung este un descântec din Bucovina: « Gâlcă cât mărul, gâlcă cât para, cât nuca, cât bobul, cât fasolea, cât mazărea, cât un fir de mac uscat în patru despicat... »⁶⁾.

¹⁾ Sauvé, în « Mélusine », III, col. 111.

²⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 99.

³⁾ *Idem*, p. 49.

⁴⁾ *Idem*, p. 64 și 101.

⁵⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 639.

⁶⁾ Marian, *Descântece*, p. 125.

Un descântec « de buboiu », din Milaș (Transilvania): « Buboiu, buboiu, mare cât un moșinoiu, din mare ce ești, să te treci, să te petreci, să te faci, mic, pitic, cât un fir de mac, cât un vârf de ac, ba și mai mic... »¹⁾.

J. Dialog

Sub formă de dialog, se poruncește bolii, în unele descânțete. Ca să scapi de friguri, când vezi barza întâia oară, singur întrebi și singur răspunzi:

- Barză, barză, ce ai în gușă?
- O căpușă.
- Dar în piept?
- Lapte fiert.
- În picioare?
- Două rășchitoare.
- În pene?
- Frigurile tale.
- Să te duci 99 de ani cu ele²⁾.

De dragoste, ca să-și facă fata, se duce, în zori de ziuă, la o apă curgătoare, și zice:

- « Buna dimineață, tiniță.
- Mulțămăsc (iși zice pe nume).
- Eu am venit la dumneta, cum mergi lină și haină să-mi faci mie o voie bună: să mă speli de toate urăturile și gurile rele »³⁾.

De plămădirea « inimii » se descântă astfel: mama copilului bolnav așează, în pragul ușii, albia în care face pâinea și cheamă copilul. Acesta, dând fuga pe după casă, vine la mă-sa, zicând: « Ce ciocănești, babo, acolo? » Atunci mama, frământând în albie nouă mugurele dela nouă feluri de făini ce i le-a dat un om, răspunde: « Ciocănesc, bocănesc, inima lui cutare plămădesc »⁴⁾.

¹⁾ Marian, *Insectele*, p. 505.

²⁾ Pamfile, *Boli*, p. 34.

³⁾ « Șezătoarea », II, p. 164.

⁴⁾ « Șezătoarea », XI, p. 40.

Când mușcă șopârla, sau nevăstuica, o vită, în Orlat (Sibiu) se descântă astfel: « Hârlă în gărlă, unde ai fost? — Am fost la vaca mândrelor. — Și ce-ai făcut la mama mândrelor? — Am împlântat spinul și am vărsat veninul. — Curând să te întorci, să-ți iei spinul. . . » ¹⁾.

Literaturile străine cunosc descântece sub formă de dialog.

În Franța, pentru a vindeca o boală de picioare, care se numește « les fonds », duc bolnavul, în zorii zilei, în țințirim, i se leagă picioarele cu nouă fire de papură, și se zice: « — Jules et Simon, montez les monts. — Seigneur, nous ne pouvons, car nous avons les fonds » ²⁾.

În Sardinia, contra durerii de cap, se face acest « scongiuro »: « Tre caprette d'amore venivano, una temendo, l'altra belando e una con la lingua lambendo la terra. — Da ove venite, caprette mie? — Da ove veniamo! Siamo da tre giorni e tre notti con un dolore forte di capo. — Salite in cielo, pigliate una foglia di palma benedetta, legatevela al dito, e il dolore del capo pigliera altro partito » ³⁾.

La Egipteni, prin dialog se făcea un descântec contra arsurii: « Fiul meu Hor, este un incendiu în munți — Este apă? — Nu este apă, dar apa este în corpul meu, Nilul este între coapsele mele. Voiu merge să sting focul » ⁴⁾.

K. *Formulă magică*

Un număr de cuvinte, care, în forma întâlnită în descântece, sunt neînțelese, alcătuesc o formulă căreia îi putem zice: *formulă magică*, pentru că aceasta este și credința descântătoarei: numai ea și cei puțini inițiați o pot cunoaște.

Aceste formule magice nu sunt numeroase, în descântecele noastre, ceea ce se explică prin faptul că femeile dela țară, mai cu seamă cele în vârstă, care sunt descântătoare, nu știu carte,

¹⁾ Manuscris în Biblioteca Academiei Române.

²⁾ P. Bonnet, *l. c.*, I, p. 339.

³⁾ A. Pirodda, în « Rivista delle tradizioni pop. italiane », I, p. 393.

⁴⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 109.

și pentru un neștiutor de carte este foarte greu să reție astfel de formule.

« De turbă » se descântă în tărățe și pâine muiată în vin, zicându-se numai aceste cinci cuvinte: « Primel primici Solomon hacana dresâna »¹⁾.

Tot « de turbă » se descântă în sare sau în apă, zicând: « De-a prii prifti, de-a mano manolea, de-a codi codașnic »²⁾.

De « mușcătură » de șarpe: « Carate conopate congapate corban cruce. Cruce 'n cer, cruce 'n pământ. Hultuc fă-l în sus, fă-l în jos dela pământ. Leac să-i fie »³⁾.

Tot « de mușcătură de șarpe »: « Meletică peletică pog conopago cara gana carga cararata pune. Cruce în cer, cruce pe cer cruce pe pământ, veninul șarpelui să fie înfrânt »⁴⁾.

Popoarele vechi întrebuițau formulele acestea magice, cu mult succes. Lucrul acesta se explică lesne. Adeseori magicianul nu izbutia cu farmecele lui, și oamenii îl învinuiau de incapacitate, fără să știe că astfel de insuccese întâmpinau și magicienii străini, din locuri mai îndepărtate, și cari, în ochii lor, se bucurau de o stimă mai mare decât magicienii din ținuturile lor. Acestor magicieni străini poporul le atribuia talente particulare, care lipsiau concetățenilor lor. Dacă poporul atribuia o mare virtute formulilor domestice pe care le înțelegea, presupuneau că au o virtute și mai mare încă formulele străine, pe care nu le înțelegea. Pentru aceasta întâlnim în literatura magică a fiecărei națiuni formule neînțelese, dintre care unele sunt în adevăr compuse în o limbă străină, precum sunt cele grecești, pe când altele imitează numai o limbă străină. Nu ar fi drept să spunem că toate formulele neînțelese erau iscodite de magicieni cu dorința expresă de a înșelă; unele sunt în realitate formule străine, dar stropșite, altele au luat naștere în extaz, astfel că magicianul le credea ca o manifestare a zeului sau a spiritului care-l favoriză⁵⁾.

Descânțele egiptene abundă de asemenea formule magice.

¹⁾ Mihăilescu, *l. c.*, p. 25.

²⁾ « Șezătoarea », III, p. 138.

³⁾ « Convorbiri literare », XXVII, p. 862.

⁴⁾ « Gazeta Săteanului », IX, p. 193.

⁵⁾ Lexa, *l. c.*, I, p. 61.

Pentru a alungă fiarele sălbatece, ei ziceau: « Matey, matey, motey, motey, a, a, a, moutef, moutef, mitey, mitey! »¹⁾

Contra bolii numită « hemkew », cum îi ziceau beduinii: « (Omagiu) ție care ești ascuns, să se aducă omagiu spiritului tău... rakarabouna, raka... rakabouna, estioumo... »²⁾.

Contra bolii « din Asia », cum îi ziceau locuitorii din Creta: « Santikapoupiwaieimontirakakara »³⁾.

Formulă care se spuneă când se închideau porțile îngrăditurii:

Adira ! Adissana !
 Adirgaha ! Adissana !
 Adunați-vă ! Marmou ! Adissana !
 Adunați-vă ! Dégaina ! Adissana !
 Adunați-vă ! Dégabana ! Adissana !
 Adunați-vă ! Tsakaltza ! Adissana !
 Dévarhassa ! Kina ! Hama !
 Sénénfteta ! Batsit ! Satita !
 Elhakati ! Satita !
 Haballou ! Haeri !⁴⁾

Toate cuvintele acestea nu aveau nici un înțeles, în limba egipteană.

Romanii, deasemenea, întrebuițau descântece cu forma magică.

În « Istoria Naturală », Pliniu dă un asemenea descântec întrebuițat contra fracturilor, în care se recitează cuvintele neînțelese: motes, vota, dadardaries, astaries, lattes, sau cuvintele: huat, pista, sorta »⁵⁾.

¹⁾ Lexa, l. c., II, p. 4, 107.

²⁾ *Idem.*

³⁾ *Idem.*

⁴⁾ Lexa, l. c., II, p. 44.

⁵⁾ Gaston Boissier, *La Fin du Paganisme*, I, p. 149. Richard Heim, în opera citată, citește altfel cuvintele descântecului. Pentru lămurirea celor interesați, reproduc în întregime textul lui Heim: « Cato de agri cultura c. 160 (p. 106 Keil). Luxum si quod est, hac cantione sanum fiet: Herundinem prende tibi viridem p. III aut V longam. Mediam diffinde et duo homines teneant at coxendices. Incipe cantare: in allo s. f. moetas vaeta daries dardaries asiadarides una petes, usque dum coeant. Motas vaeta daries dardares astaries dissunapiter, usque dum coeant, ferrum insuper iactato. Ubi coierint et altera alteram tetigerint, id manu prehende et dextera sinistra praecide. Ad luxum aut ad fracturam alliga, sanum fiet et tamen cotidie cantato in alio

Prin Evul mediu, creștinii aveau astfel de descânțece, cu formule neînțelese. În manuscrisul Nr. 10.440 din Biblioteca Națională din Paris, se găsește acest descântec contra mușcăturii de șarpe, din veacul al X-lea: « In Christi nomine enarrea enarrea enarrea niherci niherci niherci ubi saricarica ubi saricarica ubi saricarica ut vivet ille thomo quem ille serpens percussit »¹⁾.

L. Povestire

Un mare număr de descânțece se zic sub formă de *povestire*. Povestirile sunt variate.

1) Se povestește, în puține cuvinte, că boala, întovărășită de altceva, a plecat încotrova; că acel ceva s'a întors, iar boala nu s'a mai întors la pacient.

« De brâncă » se descântă în apă, cu un cuțit; se face cruce în apă și bolnavul o bea. Descântătoarea zice: « A plecat furca cu brânca la judecată; furca veni, brânca din trupul lui cutare ieși, și rămase cutare curat, luminat, ca Maica Precista ce l-a lăsat »²⁾.

« De cei răi » se descântă cu cenușă, la buric, zicând: « A purces Vodă cu oastea lui toată, și cei răi călare pe un pietroiu. Pietroiul s'a cufundat, și cei răi s'au înecat. Cutare a rămas curat, cum Dumnezeu l-a lăsat »³⁾.

« De mărin » se zice: « S'au luat toți craii, toți împărații la bătaie, și a venit și Mărin din pânțece și s'a dus și el, unde cocoș nu cântă... »⁴⁾.

Descânțece de același fel în Prusia orientală (Mazuria): « Die Pottasch und die Fleckte, die flogen wohl über das weite Meer. Die Pottasch die kan wieder, die Fleckte nimermehr »⁵⁾.

s. f. vel luxato. Vel hoc modo huat hauat ista pista sista danabo dannaustra et luxato. Vel hoc modo haut haut haut istasis tarsis aradabanou dannaustra ». Alte interpretări ale acestui descântec, le dă Heim, după alți scriitori, în lucrarea sa, *Incantamenta magica graeca latina*, publicată în « Jahrbücher für classische Philologie », herausgegeben von Alfred Fleickeisen. Neunzehnter Supplementband. Leipzig, 1893. Cartea aceasta, foarte rară, se găsește în Biblioteca Universității din Cernăuți, catalogată: B. No. 473. Sig. XXIII, Z. 3.

¹⁾ « Mélusine », III, col. 219.

²⁾ « Șezătoarea », XII, p. 191.

³⁾ Revista « Ion Creangă », II, p. 103.

⁴⁾ « Șezătoarea », III, p. 139.

⁵⁾ Frischbier, l. c., p. 57.

2) În descântece mai lungi se povestește cum s'a mântuit bolnavul de boală prin ajutorul unor ființe care săvârșesc oarecare acțiuni menite să îndepărteze sau să nimicească boala. Ființele care joacă acest rol, sunt *oameni*, precum și *animale*.

Oamenii cari intervin în astfel de povestiri sunt de diferite categorii.

Despre *Împăratul Constantin* se povestește într'un descântec de junghiu: « A plecat Constantin Împărat în nouă părți, cu nouă cărți; la gărlă ajungea, cuțitul se frângea și junghiul se curăța » ¹⁾.

Tot în descântece de junghiu, intervine *Împăratul rusc*: « A plecat Împăratul rusc să facă oameni de oaste, și a făcut moldoveni, jidani, țigani, boi, vaci, cai, și a venit vremea la junghiu. Junghiul n'a avut nici cal de încălecat, nici pușcă de împușcat, nici suliță de însulițat; pe cuțit s'a încălecat și 'n mare s'a cufundat, de junghiu căutare s'a luminat » ²⁾.

Când e vorba să se arate că persoana despre care se povestește că a provocat vindecarea este un individ oarecare, atunci persoana e indicată în diferite chipuri.

Persoana care vindecă este un *rumân*, cum se vede într'un descântec de deochiu din Zlătărei (Vâlcea): « Se sculă un rumân mare minunat, luă o secure mare minunată, se duse într'o pădure mare minunată, tăia un tufan mare minunat, făcū nouă țânduri mari minunate, luă nouă străchini străchinele, luă nouă linguri lingurele și s'a suit pe bordeiu; puse masa să mănânce, chemă moroii, strigoii, strigoaicele, deochetoarele. Care cum veniră, plesniră; care cum gustară, crăpară » ³⁾.

« Omul minunat », din acest descântec, îl întâlnim în descântece de deochiu bulgărești: « Pe vale vine un om minunat, cu topor minunat, se duce la muntele minunat, taie un copac minunat, cu un topor minunat, îl duce pe o câmpie minunată, face un grajd minunat, adună o turmă minunată, mulge laptele și face un caș minunat, și acest om minunat ia cașul său minunat, îl duce în târg minunat și-l vinde. După ce a primit banii minunati, se întoarce la muntele pustiu, unde toporul

¹⁾ « Convorbiri literare », XXVII, p. 869.

²⁾ Rigo, *l. c.*, I, p. 94.

³⁾ « Șezătoarea », XII, p. 184.

nu taie, unde cocoșul nu cântă, unde colbul nu se ridică, unde nu se face pâne, unde nu se merge la biserică. Acolo se duce acest om minunat, să-și ducă banii săi minunați. Acolo intră în dugheana minunată și cumpără vin pentru biserică, minunat, și acest om minunat bea acest vin minunat, și acest om minunat se vindecă de boala sa minunată »¹⁾).

Se mai povestește, în descântecurile noastre, despre *omul mare*²⁾, despre *om vânt*³⁾, *oameni de trestie*⁴⁾, *om de arin*⁵⁾. Se povestește despre oameni de diferite colori, cari prin acțiunile lor vindecă bolile. Om roșu, om negru, om verde, om galben intervin în astfel de descântece.

« De roșată » se descântă pisând usturoiu cu muchea securii, pe care apoi îl pune într'o cârpă, legată cu fir roșu, care se așează pe partea bolnavă și se zice: « Veni un *om mare roșu*, luă o secure mare roșie, tăia un copac mare roșu. Omul tăia așchiile, săriă brânca baba și viforul fugiă și cutare curat rămâne »⁶⁾).

În alte variante, omul este *roș-poroș*.

În descântecurile « de roșată », boala care se manifestează și se cunoaște prin colorarea roșie a organului atins, întrebuintarea constantă și monotonă a cuvântului « roșu », se explică prin ceea ce se numește « simpatie »: credința că lucrul roșu are acțiune vindecătoare asupra bolii roșie.

De sigur că, la început, și chiar astăzi, descântătoarele de meserie, ceva mai conștiente despre meșteșugul lor, întrebuintează descântecurile în care intervin lucruri roșii, numai pentru vindecarea bolilor care se manifestează prin colorarea roșie, precum « roșata », și altele asemenea. Sunt, însă, descântătoarele care cred că un asemenea descântec se poate întrebuinta și la alte boli, în care colorarea roșie nu e aparentă, precum descântecurile « de junghiu »⁷⁾, « de moroi »⁸⁾. Aceste descântecuri

¹⁾ « Mélusine », VI, col. 32.

²⁾ Marian, *Descântecuri*, p. 341.

³⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 1511.

⁴⁾ Rigo, *l. c.*, p. 65.

⁵⁾ « Șezătoarea », I, p. 199.

⁶⁾ « Șezătoarea », XII, p. 194.

⁷⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 123.

⁸⁾ Rigo, *l. c.*, p. 10.

trebuie considerate ca o imitație a unor descântătoare de ocazie, neconștiente de meșteșugul lor.

Omul negru și lucrurile negre întrebuițate în descântecelor sub formă de povestire, nu mai pot să fie explicate prin teoria simpatiei. Pretutindeni, în descântece « de obrinteală » este vorba de omul negru, și « obrinteala » se poate caracteriza prin colorarea roșie, nu prin colorarea neagră. Tot « om negru » se pomenește în descântece de « vivor »¹⁾, și de « năjit »²⁾, unde colorarea neagră nu are nici un amestec.

Despre *omul verde* se pomenește într'un singur descântec cunoscut până acum, un descântec « de încuietură »³⁾.

Despre *fata galbenă*, și despre multe lucruri galbene se povestește în descântece « de gălbănare »⁴⁾.

Despre *boier mare*, despre *patruzeci și patru de boieri*⁵⁾, și despre *ciobani*⁶⁾, se povestește în diferite descântece.

Animalele care intervin în descântece sub formă de povestire, pentru a îndeplini rolul de vindecătoare, sunt felurite. *Cocoșii, porcii, găinele* fac omului acest serviciu⁷⁾.

3) Se povestește despre niște lucruri care nu se pot întâmpla, lucruri absurde.

După cum lucrurile acestea sunt imposibile, tot așa de imposibilă trebuie să fie și boala pentru pacient.

Sare neagră, apă neagră, foc negru — sunt lucruri imposibile după cum este imposibil *a mânca fără gură, a tăia fără cuțit, a frige fără foc*, etc., despre care se povestește, în diferite descântece.

Descântec « de mătrice »: « Stricură, picură, capră neagră se făcă, în munte negru se suiă. Vânătorii negri se luară cu puști negre o împușcă, la casă neagră o duseră, în oală neagră o băgară, cu sare neagră o sărară, cu apă neagră o umplură, la foc negru o fiarseră, în strachină neagră o puseră, la masă neagră o aduseră, oameni negri chemară, fără gură o

¹⁾ Rigo, *l. c.*, p. 183.

²⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 141.

³⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 87.

⁴⁾ « Șezătoarea », VII, p. 18.

⁵⁾ *Mat. folk.*, I, p. 584; Revista « Ion Creangă », II, p. 10.

⁶⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 39.

⁷⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 169.

mâncară, fără șezut o c... , mătricea dela cutare o curățară, iar cutare rămase curat... »¹⁾.

Tot « de mătrice »: « Tu, mătrice mătrăgună, capră roșie te făcuși, sus în munte te suiși, și ciobanii te aflare, te luară, te tăiară, *fără cuțit te tăiară, fără foc te fripseră, fără sare te mâncară*, eu cu mătura măturai, cu lopata vânturai, în coarnele cerbilor te aruncai. Toate junghiurile le adunai, și în Marea Neagră le aruncai »²⁾.

Lucruri imposibile mai cuprind și descânțele următoare. tot « de mătrice »: « Rică, mirică, din cer pică, *un orb te văzu, un ciung te luă*, în oală neagră te băgă, la foc negru te fiarseră, *un om fără gură* te mână, mătricea din cap și dela inimă alină »³⁾, și: « Mătrice mătrăcată, ce vii cu gura căscată, să îmbuci din cutare odată? Nu-ți e frică că oiu pune trei cotei bodei și *te-o prinde fără picioare*, și *te-o tăia fără cuțit*, și *te-o frige fără foc*, și *te-o mână fără gură*? Ce vii neagră ca păcura, și verde ca iedera? »⁴⁾.

În alte variante, oamenii *prind fără mână*, alții *văd fără ochi*, vânătorii *împușcă fără pușcă*, ciobanii *spală fără apă*.

Astfel de lucruri imposibile intervin într'un descântec « de pocitură »: « Luna 'n cer, lupu 'n pădure, și piatra 'n baltă. Acești trei frați când se vor întâlni și vor vorbi, își vor da bună ziua și când vor mână și vor bea la un loc, atunci să mă doară pe mine capul. Atunci, și nici atunci »⁵⁾.

Acelaș descântec îl întâlnim în Prusia orientală, unde în loc de « lupul din pădure », este vorba de « stejarul din pădure »: « Durch Gottes Macht und des Herrn Jesu Hülfe! Die Eiche im Walde, der Stein im Meer, der Mond am Himmel, so lange diese drei starken Brüder sich nicht vereinigen, so lange mögen die Zähne mich nicht schmerzen. Durch Gottes Macht, des Sohnes Gottes und des heiligen Geistes Hülfe und durch die heiligen Engel durch seinen hochgelobten Leib und durch die heilige Dreifaltigkeit »⁶⁾.

¹⁾ « Șezătoarea », VI, p. 21.

²⁾ « Șezătoarea », X, p. 91.

³⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, I, p. 155.

⁴⁾ *Materialuri folcloristice*, I, p. 1557.

⁵⁾ Revista « Ion Creangă », III, p. 311.

⁶⁾ Frieschbier, *l. c.*, p. 102.

Lucru imposibil, pentru orice om, este *a încâlci pe un mânzișor, a se spăla cu aur și argint, a se mișca fără a călca pe pământ sau fără a sbură*; pentru oricine este lucru imposibil o *poartă de apă, un lacăt de foc*, lucruri cari se pomenesc în descântecele noastre. Numai pentru un creștin, însă, este o imposibilitate *a se închină lui Gioi și Apilo (Joe și Apolon)*, a se închină la lemn, la fiarele pădurilor, la puterile întunerecului, la lună și la soare, lucruri imposibile, pe care le întâlnim în descântece de « bube dulci »¹⁾.

Lucruri imposibile: a mânca fără gură, a apucă fără mână, a sbură fără aripi, etc., care intervin în descântecele noastre sunt elemente folkloristice comune tuturor popoarelor, la care se întâlnesc într'un număr mare de variante, uneori însă sub formă de « cimilituri ». Reproduc o parte din ele, după cele publicate de H. Gaidoz în « Mélusine », sub titlul: « Devinettes de la Météorologie » (tom. III).

În veacul al IV-lea, Marcellus de Bordeaux publică un « carmen » contra unei boli de piept, numită « corcus », carmen pe care Gaidoz îl numește cimilitură (devinette), deși este un descântec, întocmai ca ale noastre: « Corcedo, corcedo, stagne pastores te invenerunt, sine manibus collegerunt, sine foco coxerunt, sine dentibus comoderunt ».

Intr'un manuscris din veacul al X-lea, din mănăstirea Reichmann, pe lacul de Constanța: « Volavit volucer sine plumis, sedit in arbore sine foliis, venit homo absque manibus, descendit illum sine ore ».

Intr'un manuscris din veacul al XV-lea: « Vidi avem sine pennis volantem, in arbore sine ramis. Venit vir sine pede, comedit avem sine ore ».

În « Veterinaria » de Pelagonius, se găsește un adevărat descântec: « Ad dolorem ventris praecantatio », pe care Gaidoz îl consideră tot ca o cimilitură, care ar însemna « omătul », ca și toate celelalte care urmează: « Tres scrofae de coelo ceciderunt, invenit eas pastor, occidit eas sine ferro, coxit eas sine dentibus, bene coxisti, bene coxisti, bene coxisti ».

¹⁾ « Șezătoarea », X, p. 21.

In « Reusneri Aenigmata » (Frankfurt, 1602): « Inplumis volucris, follis super arbore nuda, insidet, hanc subito devorat, ore carens ».

Ca cimilitură, acest element folkloristic se găsește în multe variante.

In Serbia: *a)* « Au venit pasări sburând fără aripi, au căzut pe un copac fără frunze, a venit un băiețel fără buze, și a mâncat pasările fără aripi ». *b)* « A venit o lebădă fără aripi, a căzut pe un stejar fără ramuri, un țar fără pușcă a împușcat-o, o țarină fără dinți a mâncat-o ». *c)* « Un porumbel fără aripi a căzut, o regină fără dinți l-a mâncat ».

In Lituania: « O pasăre sbură dela Răsărit și se puse pe un arbore fără frunze; a venit o fată fără picioare și fără buze, și a mâncat pasărea ».

Versiune din Irlanda: « O pasăre albă și fără aripi sbură din Paradis, se agăță de zidul castelului, seniorul Ion fără pământ se urcă, prinse pasărea fără mâni și merse călare fără cal spre sala albă a regelui ».

Versiuni poloneze: *a)* « Sboară fără aripi, se așează fără șezut »; *b)* « Sboară fără aripi, mușcă fără plisc, se așează fără picioare »; *c)* « Sboară fără aripi, înțapă fără ac »; *d)* « Sboară fără pene, mușcă fără gură ».

Versiuni cehe: *a)* « Mușcă fără dinți, sboară fără aripi »; *b)* « Veni o pasăre fără pene, se puse pe un arbore fără frunze, veni la ea o ființă fără dinți, care mănă pe această ființă fără pene ».

Versiune greacă: « Fără aripi sbură într'o zi pe un arbor fără frunze, și acolo așezându-se, o bău fără gură ».

Versiune alsaciană: « Es fliegt e Vogel faederlos, uf e Baum blaederlos, do kummt e Frau mundlos, und frisst d'r Vogel faederlos ».

Versiuni suedeze: *a)* « A venit o pasăre sburând fără aripi, a venit o fată fără picioare, a prins pasărea fără mâni, a mâncat-o fără gură »; *b)* « A venit o pasăre în sbor fără aripi, s'a așezat pe un arbor fără ramuri, atunci a venit o fată fără gură și a mâncat pasărea fără de aripi ».

Versiune germană: « War enmalen Baum Blattlos, da kam die Jungfrau Saenberlich, die frass den Vogel Federlos, von dem Baume Blattlos ».

Versiuni letone, fineze și versiuni din insulele Feroe, au acelaș conținut.

În Prusia orientală se citează, în descântece, ca lucru imposibil, un craiu nou cu trei coarne ¹⁾.

Lucruri imposibile sunt și în descântecele Egiptenilor.

O formulă contra durerii de pânțe: « Hor, fiul lui Eset, se urcă pe un munte, voind să se culce, își cântă cântecele, își întinse plasele și prinse un vultur, o pasăre răpitoare a stâncelor: o tăiă fără cuțit, o fripse fără foc și o mîncă fără sare. Atunci pânțele încep să-l doară pe la buric, zbuclni în plâns și strigă: « Vreau să chem astăzi la mine pe mama mea Eset! Am nevoie de un demon să-l trimit după mama mea Eset! » ²⁾.

4. Se povestește că boala s'a supărat și a părăsit pe pacient.

Boala se supără din pricină că nu e băgată în seamă, nu e invitată la anumite solemnități. Se supără dacă nu e invitată la biserică.

Descântec « de bube dulci »: « Nouă diaconese, nouă preotese, de dimineață s'au sculat, pe fețe s'au spălat și la biserică au plecat și pe bubele dulci nu le-au chemat. Ele se supără și din vârf se plecară, și din rădăcină se secară » ³⁾.

Boala se supără dacă nu-i invitată la nuntă ⁴⁾, dacă nu-i invitată la masă: « Am tăiat o iapă albă, mare, și am făcut o masă mare. Chemat-am jidanul, chemat-am armeanul, chemat-am toate bubușoarele, chemat-am toate zgâncușoarele, le-am chemat, le-am ospătat, numai bubele dulci nu le-am chemat. Ele de ciudă s'au uscat. Să rămâie cutare curat, luminat » ⁵⁾.

Lipsa de atenție, pentru boală, nu o are numai persoana care descântă, ca în descântecul de mai sus, ci și alții. *Maica Sfântă* ⁶⁾, *Sfântul Vasile* ⁷⁾, *Sfântul Gheorghe* ⁸⁾, *Vinerea Mare* ⁹⁾, *Vodă* ¹⁰⁾, nu invită la masă diferite boli, iar *Holima* și cu *Magdalena*

¹⁾ Frieschbier, *l. c.*, p. 100.

²⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 161.

³⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, I, p. 72.

⁴⁾ Papahagi, în *Materialuri folkloristice*, II, p. 250.

⁵⁾ Pamfile, *Boli*, p. 18.

⁶⁾ « Șezătoarea », VII, p. 55.

⁷⁾ Pamfile, *Boli*, p. 20.

⁸⁾ « Șezătoarea », I, p.

⁹⁾ « Șezătoarea », XI, p. 47.

¹⁰⁾ Pamfile, *Boli*, p. 41; Beldie, *l. c.*, p. 100.

pregătesc o masă aleasă, la care poftesc pe toate sfintele zile ale săptămânii, dar trec cu vederea pe «bolfe»¹⁾. Boala piere de supărare, nu numai pentrucă nu-i poftită la masă, ci și din pricină că nu i se lasă din mâncarea pregătită²⁾, sau pentrucă nu i se dă arme bune și cai buni, ca să meargă la vânătoare³⁾.

5. Se povestește cum boala se îndrumează spre pacient, dar e întoarsă din cale, și bolnavul scapă nevătămat.

Descântec «de înturnătură»: «M'am sculat într'o sfântă zi de dimineață, m'am sculat și m'am spălat, afară am ieșit și m'am uitat în tuspaturu cornuri de lume. M'am uitat la răsărit: mare grozăvie am văzut și am auzit; așa veniau 99 de draci cu drăcoaiacele, 99 de iduri cu iduroaiacele, 99 de strigoii cu strigoaiacele! Așa veniau: din palme bătând, ca caii tropăind, ca mâțele miorlăind, ca câinii bătând, mare grozăvie asupra casei mele făcând. Eu, când i-am văzut, degrabă am apucat acest topor lat, brăzdat, de 99 de meșteri lucrat și i-am oprit: aho, ho, ho, vrăjmașilor, ce faceți așa de mare grozăvie asupra casei mele? Ce cătați la casa mea? Duceți-vă înapoi de unde ați venit, la cizmătoarea, la voitoarea mea de rău, că eu nici n'o știu, nici n'o cunosc; dar voi bine o știți, bine o cunoașteți; pe ușă să tăbăriți, pe hoarnă să vă izbiți. Și dacă mi-ți ascultă în ceasul ista, în sara asta, eu bani voi dărui-vă, ca să luați pâne din tejghea dela dugheană, și rachiul dela crâșmă din tevniță, să beți, să vă veseliți, la mine să nu veniți, că eu degrabă oi alergă, oi lua funia clopotului și v'oiu legă, împrejurul satului v'oiu purtă, și inima vi s'a sfărma. De voi n'a să s'aleagă nimică, iar de mine are să fie bine, ori în câtă vreme»⁴⁾.

Despre boala întoarsă din cale și trimeasă să se afunde în mare, se spune și într'un descântec din Calabria: «Scongiuro contro il temporale»: «Stravuluni undi va? — Vaiu pi li muntagni. — E pirchi va? — Vaiu pi mitiri chiddu chi truva, e pi vindignari chiddu chi capitaà. — Non ci iri, torna areri,

¹⁾ «Șezătoarea», IV, p. 18.

²⁾ «Șezătoarea», XI, p. 62.

³⁾ Pamfile, *Boli*, p. 41.

⁴⁾ «Șezătoarea», XI, p. 58.

pirfundati o fondu du mari, undi senti non ghiaddi cantavi, e non pirsuni gridari da ti strighie ti cunsumi senza fari mali a niscuni »¹⁾).

6. Se povestește despre niște ființe care au darul de a lecul și care, ducându-se încotrova, sunt întoarse din cale și îndreptate să vindece pe pacient. Într'un descântec « de albeață », se întâlnesc 70 de fecioare curate, care se duc să grebleze mănăstirile de călugări și de prescuri, și sunt îndemnate să se întoarcă și să grebleze boala dela cutare²⁾).

Ființele întoarse din cale, și trimise să vindece boala, sunt variate: *fetele câmpului*, *fetele codrului*³⁾, *bonza negru*⁴⁾, *nouă ciute înciudate*⁵⁾, *Sân Pavel și Sân Petru*⁶⁾, *Simedru*⁷⁾ *nouă frați*⁸⁾, etc.

În afară de ființe, se mai întorc din cale și *stelele*⁹⁾.

Descânțece în care se povestește despre un locuitor întors din cale, sunt și la alte popoare. Astfel, în Vosgi¹⁰⁾, în Prusia orientală¹¹⁾.

7. Se povestește, de către descântătoare, cum a descântat ea însăș, sau cum a descântat altcineva.

Un descântec « de apucate »: « Am plecat la salcie: — Bună dimineață, salcie. — Șezi, dacă ai venit. — N'am venit să șed, ci am venit să te întreb d'un strigoiu roșu-mucos, și de o strigoaică roșie-mucoasă. Și m'am dus la rug: — Bună dimineață, rugule. — Șezi. — Nu șed, că n'am venit să șed, ci am venit să te întreb d'un strigoiu roșu-mucos. — L-am văzut. A mâncat fragi, s'a săturat și s'a culcat. Am prins pe strigoiu, l-am trântit, l-am crăpat, inima i-am luat. Am prins pe strigoaică, o trântii, o plesnii, inima i-o luaiu, toate inimile le strânseiu și le adunaiu, în inima cutăruia le băgaiu, și acolo le așezaiu, și inima cutăruia

¹⁾ P. Giorgi, în « Riv. del. trad. pop. ital. », I, p. 466.

²⁾ Revista « Gheorghe Lazăr », II, p. 7.

³⁾ Marian, *Descânțece*, p. 341.

⁴⁾ *Idem*, p. 239.

⁵⁾ *Idem*, p. 290.

⁶⁾ Marian, *Nașterea*, p. 384.

⁷⁾ Revista « Ion Creangă », III, p. 311.

⁸⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 1521.

⁹⁾ Lupașcu, *l. c.*, p. 49.

¹⁰⁾ « Mélusine », III, col. 113.

¹¹⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 34, 59.

i-o plămădiu, cum se plămădește aluatul în căpistere, și fagurul de miere, varza în grădină, ceara în stupină...»¹⁾.

În un descântec « dintru iele », din Sân-Georgiu (Năsăud), se povestește cum au descântat « nouă irodite »²⁾.

8. Se povestește despre intervenția Maicii Domnului în vindecarea bolilor, forma cea mai mult întrebuițată în descânțece.

Această formă a descântececelor se prezintă în mai multe feluri:

a) Maica Domnului vindecă ea singură. Prin un singur gest, plesnind din palme, vindecă.

În descântec « de moroi », bolnavul s'a întâlnit în cale cu boala, și s'a tânguit: « Plecat-a cutare pe cale, pe cărare; s'a întâlnit cu strâgele, cu strâgoiacele, cu moroi, cu moroaicele, cu leii, cu leaicele; sângele i-au sorbit, inima i-au fârșit, el a chiriit. Maica, Sfânta Maria a auzit, pe scări de aur a scoborît, și în palme a plesnit, și cutare a auzit, pe scări de aur a scoborît, și în palme a plesnit, și cutare a rămas curat, luminat, ca argintul stricorat, ca dela Maica Precista lăsat »³⁾.

În alte descânțece, Maica Domnului vindecă numai poruncind bolnavului să se scoale⁴⁾, sau vindecă descântând ea singură. Descântând, Maica Domnului întrebuițează practice ca oricare altă descântătoare: « S'a întâlnit cu Sfânta Maria în cale, și l-a picat cu crucea de aur în frunte »⁵⁾. Alte ori, Maica Domnului duce pe pacient să se scalde în apa Iordanului⁶⁾. Bolnavul se tângue, și nimeni nu-l aude, fără numai Maica Domnului, care se scoboară din cer și-l lecuește.

Pentru a vindecă, Maica Domnului aleargă și la ajutorul altor divinități. Trimite pe *Sfânta Duminecă* să aducă leacul⁷⁾, sau cheamă pe *Sfântul Gheorghe* să plesnească din biciu și să alunge boala⁸⁾. *Sfântul Ioan* vine și el în ajutorul Maicii Domnului⁹⁾.

¹⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 568.

²⁾ Manuscris la Academia Română.

³⁾ « Șezătoarea », XI, p. 57.

⁴⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, p. 89.

⁵⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 20.

⁶⁾ Lupașcu, *l. c.*, p. 14.

⁷⁾ Revista « Ion Creangă », II, p. 93.

⁸⁾ Dr. D. Ionescu, *l. c.*, II, p. 181.

⁹⁾ *Materialuri folkloristice*, I, p. 578.

Descântecele cu Maica Domnului, care aude din cer jălania bolnavului, au de origină descântece chaldeene ¹⁾.

În Prusia orientală, contra mușcăturii de câne se descântă zicând: « Maria ging über die lange, grüne Brücke, begegnete Jesus Christum. Jesus Christus fragte Maria: wo gehest du hin? Ich gehe dem getauften Karl Klaus vor dem schlimmen Hals rathen. Geh, rathe ihn » ²⁾.

În Calabria, pentru a vindecă bolile de ochi, se repetă această *canzocina*: « Santa Lucia de Roma venia ntesta portava na curuna santa. Ci nbatte lu Signuri pe la via, ci dicia: duva vai, tu Lucia? Vajundi meu patri cava l'occhi malati: passu n'orticeddu vi su cavului e finocchi cu li pedi li scapisai, cu l'occhi li guardai, cu li mani li benedicia. Lu meraculu e santa Lucia »

În Spania sunt descântece identice ³⁾. Într'un descântec contra durerii de măsele se zice: « A la puerta del cielo Polonia estaba; y la Virgen Maria alli pasaba: Diz, Polonia, que haces? Duermes o velas? Senora mie, ni duermo, ni velo que de un dolor de muelas me estay muriendo. Por la estrella de Venus y al sol poniente, por el santisimo sacramento que tuve en mi vientre que no te duela mas ni muela ni dente ».

« Polonia », din acest descântec, este Sfânta Appolonia, pe care am găsit-o și în descântece franțuzești. Hasdeu, care crede că acest descântec « procede directamente din Visul Maicii Domnului », zice că Polonia este Hristos: « Hrist s'a prefăcut în Polonia » ⁴⁾.

În Belgia se descântă contra albeței (boală de ochi): « Marie était assise sur une froide pierre et dit: Ah! mon cher fils, mes yeux me font tant souffrir. Jésus dit: Ah! ma chère Mère, je vous tondrai? (scheren?) de mes deux mains des taches rouges et blanches et tout ce qui peut y aider » ⁵⁾.

Tipul descântecului acestuia îl găsim în Egipt. Iată un extras dintr'un papyrus din veacul al III-lea înainte de Hristos: « Horus... se suiă pe un deal, la amiază, în anotimpul verdeții,

¹⁾ Lenormand, *l. c.*, p. 27.

²⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 65.

³⁾ Nisard, *Histoire des livres populaires*, II, p. 95.

⁴⁾ *Cuvente den betrani*, II, p. 399.

⁵⁾ Paul Hermant, *l. c.*, p. 155.

pe un cal negru. Duceà cu el sulurile de papyrus sfânt. Intâlni toți zeii așezați în locul judecății, mâncând produsele Nilului. Ei ziseră: Horus, vii să mănânci? El răspunse: lăsați-mă, nu mi-i foame. Sunt bolnav de cap, sunt bolnav la trup, frigurile m'au cotropit. A încetat oare Isis de a face magie? A încetat oare Nephtys de a da sănătate? etc.»¹⁾).

b) Maica Domnului indică pacientului leacul cu care se poate vindeca: «A auzit strălucita Sf. Maria și s'a grăbit venind iute și le-a zis: Nu plângeți, feciori frumoși, ci acasă iute mergeți, peri depe capul vostru să tăieți, în untdelemn să-i muieti și dorul se va înneacă și va trece»²⁾).

În alte descânțe, în loc de a indica leacul însuș, Maica Domnului indică bolnavului pe altcineva, care are aceleași puteri ca și dânsa.

Descântec «de pocitură», din Socodor (Arad): «Nu te cântă, nu te vaită, că eu am două surori: una-i mai mică, una-i mai statornică, o luă toate durerile și le-a duce la ierbe nepăscute și la fântâne neîncepute»³⁾.

La Bulgari, contra deochiului, se face un descântec în care se povestește cum Maica Domnului trimite pe pacient «în munții pustii», unde va găsi pe doctorii Cozma și Damian⁴⁾.

c) Se povestește cum Maica Domnului întoarce din cale boala care se îndrumază spre pacient.

Un descântec «de potcă»: «Unde vă duceți voi, strigoi cu strigoaice? Ne ducem la N... Maica Domnului a zis: Dela N. să fugiți, de dânsul să nu vă atingeți, că cu mătura de busuioc vă voi mătura...»⁵⁾.

d) Se povestește cum Maica Domnului întoarce din cale pe niște lecuitori, și-i trimite să vindece pe bolnav. Forma acestor descânțe e cunoscută din cele arătate mai înainte. Lecuitorii aceștia sunt și sfinți, precum Sîn Pavel și Sîn Petru⁶⁾.

e) Formula adeseori întrebuințată a descântecelor în care intervine Maica Domnului, este aceea în care bolnavul e trimis

¹⁾ Paul Hermant, *l. c.*, p. 155.

²⁾ Papahagi, în *Materialuri folkloristice*, II, p. 249.

³⁾ Alexici, *l. c.*, I, p. 209.

⁴⁾ Tuchmann, în «*Mélusine*», VI, col. 249.

⁵⁾ «*Șezătoarea*», IV, p. 19.

⁶⁾ Marian, *Nașterea*, p. 384.

la descântătoare: « De ce plângi, băiete? ... Du-te la babă și te descântă; că cu mâna ți-a luă, cu mătura ți-a mătura, peste mări te-a aruncă, și-i rămâneă curat... »¹⁾).

În majoritatea descântecelor de acest fel, se indică și numele descântătoarei la care e trimis bolnavul. Descântătoarea aceasta este însăș aceea care face descântecul: « Nu te văită, nu te aolecăi, du-te la Ana descântătoarea, că ea cu piepten te-a pieptenă... »²⁾).

8. Se povestește despre alte divinități care vindecă.

Dumnezeu, el însuș, împreună cu Sânt-Petru, tovarășul lui nedespărțit, contribuie la vindecarea bolilor: « Se luă Dumnezeu cu Sânt-Petru pe cale, pe cărare, până la podul de aur. Dumnezeu trecu, Sânt-Petru nu putu, că podeaua se clăti, piciorul se sclinti.— Treci, Petre.— Podeaua s'a clătit, piciorul s'a sclintit.— Eu l-oiu tămădui, ciont cu ciont, carne cu carne, vână cu vână, și așa s'o forăști, cum forăștește cânaciu fierul »³⁾).

În o variantă a acestui descântec, Dumnezeu pune pe Sânt-Petru să descânte, și pentrucă Sânt-Petru nu știe a descântă, Dumnezeu îl învață. Descântec de sclintitură: « S'o luat Dumnezeu cu Sânt-Petru pe cale, pe cărare, pân la apa cea mare. Dumnezeu o trecut, Sânt-Petru n'o putut.— Treci, Petre.— Nu pot, Doamne: calul mi s'a poticnit, mâna lui N. s'o sclintit.— Descântă-i, Petre.— Nu știu, Doamne.— Zi cum te-oiu învăța eu: Așa să se forostească mâna lui N. cum forostește țiganul fierul »⁴⁾).

Sânt-Giorgiu, Sânt-Petru, Sânt-Neculai și cu doisprezece sfinți vindecă, întrebuițând mijloace cunoscute și de oameni: « Pe întunecat m'am mânecat pe la zori, pe la cântători, cu ale mele vaci, cu ale lor pripași, la câmpul cu rouă, la iarba cu mană. Dar când a fost la mijloc de cale, înainte mi-a ieșit nouă moroi. Nime nu le-a auzit, nime nu le-a văzut, numai Sânt-Giorgiu, Sânt-Neculai și cei doisprezece sfinți apostoli. Numai ei că le-a văzut, numai ei le-o auzit, pe scări de aur s'o scoborît, și înainte li-o ieșit la fântâna lui Iordan, peste țite le-o plesnit... »⁵⁾).

¹⁾ Beldie, *l. c.*, p. 96.

²⁾ Alexici, *l. c.*, p. 207.

³⁾ Alexici, *l. c.*, p. 210.

⁴⁾ Marian, *Descântece*, p. 345.

⁵⁾ Marian, *Descântece*, p. 132.

Feciorul lui Iordan ¹⁾, și *nouă sfinți, nouă părinți*, joacă acelaș rol ²⁾.

Au și alte popoare descânțece în care este vorba de intervenția Maicii Domnului și a altor sfinți, și chiar de a lui Dumnezeu, despre care se povestește că vindecă bolile.

În Franche-Comté (Franța), pentru a vindeca o boală de ochi, numită « le picot, le blanchot, le bourgeon, le dragon », se zice acest descânțec: « Les trois Marie s'en vont dans le Lomont, pour y chercher guérison de la lumière du Picot, du Blanchot, et du Dragon. Les trois Marie ont rencontré le bon Jésus, et le bon Jésus leur a dit: « Où allez-vous, les trois Marie? Les trois Marie ont répondu: Nous allons dans le Lomont pour y trouver guérison, etc. » ³⁾.

Dialogul dintre Isus și Maica Domnului este foarte mult întrebuițat în descânțecele din Prusia orientală, unde se atribuie rolul de vindecător, chiar lui Dumnezeu, ca în descânțecele noastre ⁴⁾.

Tot la Egipteni este și origina acestor descânțece, în care intervine zeitatea, ca la noi Dumnezeu, sau Sfânta Maria.

Horus, ca și Maica Domnului, se coboară din cer, ca să vindece boala: « Nu te teme, nu te teme de nimic, zeiță Eset! Nu te plânge, Nebthet! Am venit din cer și aduc ajutor, pentru ca copilul să învie mamei sale » ⁵⁾.

O formulă « pentru a inspira amor în inima unei femei »: « Eset se duce la amiazi, vara, la munți, cu fața plină de colb, cu ochii plini de lacrimi, cu inima plină de durere. Bunicul său, Thowt, veni la ea și o întrebă: Ce ai tu, fiica mea Eset, că fața ta e plină de colb, ochii tăi sunt plini de lacrimi, inima ta e plină de suspine, și umbli fără de pestelcă? Ține-ți lacrimile care sunt în ochii tăi. Ea îi răspunse zicând: Nu mă grăbi, tatăl meu! Am ieșit din casa mea, și am găsit pe sora mea Nebthet dormind cu Ousirow, care este fratele meu, fiul mamei mele. — El îi zise: Este o coabitare sub ochii tăi,

¹⁾ « Șezătoarea », VIII, p. 113.

²⁾ « Convorbiri literare », XXV, p. 354.

³⁾ P. Bonnet, *Superstitions médicales de la Franche-Comté*, în « Mélusine », I, col. 399.

⁴⁾ Frischbier, *l. c.*, p. 90, 91, 67.

⁵⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 80.

fiica mea Eset? — Ea îi răspunse: Este o coabitare sub ochii tăi, tată!... El îi spuse: Scoală-te, fiica mea Eset, du-te la sud de Ne, la Nord de Ebou...»¹⁾).

10. Sub formă de povestire sunt descântece clasate sub alte denumiri, de care ne-am ocupat, precum: rugămintele sub formă de povestire²⁾ sau indicare, tot sub formă de povestire³⁾).

Acestea sunt, în general, formele sub care se prezintă descântecele românești.

Sunt, însă, descântece destul de numeroase, în care toate aceste forme se găsesc amestecate, combinate, încât nu ai putea să le pui în nici una din clasificările arătate, dacă le-ai lua în întregul lor, pentrucă, în acelaș descântec, se întrebuintează indicare și poruncă, indicare și povestire, etc.

Oricum ar fi, însă, aceste combinații, elementele descântecului sunt numai acele pe care le-am enumerat în acest capitol.

7. Formula finală a descântecelor

O mare parte a descântecelor se sfârșesc cu o formulă finală, prin care descântătoarea urează bolnavului să se vindece, să rămâie « curat, luminat ».

Acest « curat, luminat », este însoțit de o mulțime de comparații, din care cea mai răspândită este:

curat, luminat,
ca argintul strecurat,

în jurul căreia s'a format o mare mulțime de variante.

Astfel, pe lângă cuvintele « ca argintul strecurat », se mai adaugă și o a doua comparație, care întărește pe cea întâiu, precum:

ca din cer picat;
ca Maica Domnului din cer;

¹⁾ Lexa, *l. c.*, II, p. 156.

²⁾ « Șezătoarea », XI, p. 60.

³⁾ Rigo, *l. c.*, I, p. 30.

ca argintul strecurat
ce din cer Maica Precista l-a lăsat;
ca argintul strecurat
ce Dumnezeu l-a lăsat;
în grija Maicei Precistei dat și lăsat;
ca argintul strecurat,
ca din ceasul ce l-a născut,
ca poala sfintei Mării;
cum Maica Precista l-a lăsat
și nașul său l-a botezat;
ca Maica Precista
în ceas ce l-a botezat,
și l-a creștinat,
de toate relele l-a scăpat;
luminat,
strecurat,
ca argintul curat,
ca poala sfintei Maicei Maria;
ca soarele răsărit,
ca busuiocul înflorit;
ca florile înflorite,
ca altoile altoite,
cum este dela Dumnezeu lăsat;
ca argintul strecurat,
ca steaua din cer,
ca roua de pe pământ,
cum l-a lăsat Domnul sfânt, etc.

Această din urmă formulă, în care, pe lângă « argintul strecurat », mai intervine, ca simbol al curățeniei, *steaua* și *roua*, are, deasemenea, numeroase variante, și în unele intervin și alte comparații.

Astfel găsim:

ca argintul strecurat,
ca steaua din cer lăsată,
ca roua de pe pământ,
ca strugurele din vie

ca strugurele din postul sfintei Marii;
 ca steaua pe cer,
 ca apa pe mări,
 ca argintul curat,
 ca Maica ce a dat;
 ca steaua din cer,
 ca roua din câmp,
 ca frecăturile de argint,
 ca Maica Precista ce l-a făcut și l-a lăsat.

Sunt descântece cu formula finală astfel: « ca argintul din poala Maicii Domnului lăsat », iar în unele, în loc de « argintul strecurat », se pomenește de « argintul lămurit ».

Tot așa de curat ca argintul, este și aurul, luat ca termen de comparație în o serie de variante:

ca aurul strecurat,
 ca ziua ce l-a dat;
 ca aurul strecurat,
 în numele Tatălui
 și al Maicei Preciste închinat;
 ca aurul suflat,
 ca firul de grâu sămănat,
 ca Maica Precista ce l-a lăsat;
 ca argintul strecurat,
 ca aurul suflat,
 ca de Maica Precista dat, etc.

O formulă puțin înțeleasă este aceasta:

ca argintul strecurat,
 ca toți marii,
 ca toți micii,
 ca toți voinicii,

precum și următoarea:

ca steaua din cer,
 ca răul în gând,
 ca Maica Precista ce l-a lăsat.

O altă formulă finală este:

ca soarele înseninat,
ca argintul strecurat,
ca Maica sa ce l-a făcut,
ca Dumnezeu ce l-a lăsat.

Prin « Maică-sa ce l-a lăsat », nu se poate crede că descântătoarea pomenește pe « mama bolnavului », ci e vorba de Maica Precista. Într'un descântec se zice foarte lămurit: « ca Maica Precista din cer lăsată ».

Altă formulă:

ca soarele te-o luminează,
ca soarele cu razele,
ca cerul cu stelele,
ca focul în casele.

Altă comparație:

ca ormuzul înșiriat,
și ca orzul răsfirat.

Ca simbol al curățeniei este arătat și Dumnezeu:

curat,
luminat,
ca un Dumnezeu ce l-a lăsat.

O altă serie de formule finale, sunt acele în care descântătoarea poruncește bolnavului să se lecuască.

Uneori descântătoarea sfârșește descântecul numai cu aceste cuvinte: « Leac să-i fie ! », sau « leac să-i dea Dumnezeu ! » Alteori invoacă și ajutorul unor puteri: « leac dela sfânta zi de azi să aibă »; « din limba mea și a Maicii Precista leac să-i fie », « leac să fie dela sfânta Marie, și mai vârtos dela Domnul Hristos »; « din mila lui Dumnezeu, leac să-i fie ».

În alte formule se accentuează că leacul este dela Dumnezeu, dela Maica Precista, sau dela alte puteri dumnezești, dar că

intervenția acestora, pentru lecuirea bolnavului, se face prin baba care descântă :

descântecul dela mine,
leacul dela Dumnezeu ;
leacul din descântecul meu,
și cu puterea lui Dumnezeu ;
mă închin cu descântecul,
și Dumnezeu să vie cu leacul ;
leac să fie dela mine
și dela Maica Precista,
eu să fiu descântătoare,
Maica Precista lecuitoare ;
leac și vac,
leacu-i dela Dumnezeu,
nu ți-l pot da eu.

În unele descânțete, leacul vine și dela Dumnezeu, și dela Maica Precista împreună : « Descântecul dela mine, leacul dela Dumnezeu și Maica Precista ».

În alte formule mai intervine « sfânta Troiță ».

Intr'un descântec, formula finală este o combinație a formulelor citate până aici :

curat,
luminat,
ca argintul strecurat,
cum Dumnezeu a lăsat ;
ca steaua din cer,
ca roua de pe pământ,
în mâinile Maicei Preciste
dat și lăsat.
Leac, amin,
vorbei mele să fie deplin.
Eu mă închin cu descântecul,
și Maica Precista cu leacul.

S'ar părea că sunt descântătoare mai recalitrante, care pretind că ele descântă și tot ele dau și leacul, deoarece se

găsește și o formulă finală astfel concepută: « dela mine leacul », pe când altele par a recunoaște că ele înșile nu au nici o putere de a vindeca: « leac să-i fie, nu dela mine, ci dela Maica Precista ».

Tot astfel formulele:

descântecul meu,
și leacul dela Dumnezeu
și dela sfânta zi de azi,

sau :

leac dela 99 de părți,
dar mai vârtos
dela Hristos.

Pe lângă formulele finale arătate până aici, se mai întrebuințează și altele.

Astfel, descântătoarea poruncește bolii: « să piară, să răspiară » :

să peie,
să răspieie,
ca spuma de mare,
ca stupitu 'n cale,
ca roua de soare.

să pieriți,
să răspieriți,
cum pier roua de soare,
ca spuma de mare,
ca cenușa zburătoare.

ca aluna pe mare,
ca stupitul sub picioare.

să piară,
să răspiară,
cum pier spuma pe mare
și stupitul în cărare
și bruma de sfântul soare.

cum se răpune soarele de pe cer,
așa să se răpună toate boalele
dela Cutare.

să picie,
să răspicie
ca un fir de mac,
și să ai dela gura ta leac.

Firul de mac este întrebuințat ca pildă de micime; boala pe care o alungă descântătoarea, nu trebuie să mai rămâie în trupul bolnavului nici cât un fir de mac: «să nu rămâie de leac, cât un grăunte de mac».

Dar și firul de mac nu este ultima expresie a micimii: «cât un fir de mac, în patru despicat, în Marea Neagră aruncat».

Ca termen de comparație pentru «puțin», o formulă finală zice:

să nu mai rămâie nimic,
nici cât sub degetul cel mic.

Se întâmpină, dar foarte rar, formule finale în forma aceasta:

în mila Domnului să fie;
numele Tatălui,
și al Fiului,
și al sfântului Duh, amin!
Să rămâie luminat,
ca Maica ce l-a dat,
ca soarele de senin,
amin!

Se mai găsesc și alte formule finale, precum:

Cutare să sară,
să răsară,
mândru și curat,
ca Maica Domnului ce l-a dat.

să rămâie curat,
curat și lămurat,
cum Dumnezeu l-a lăsat,
cum măsă l-a născut din senin,
și l-a crescut. Amin! amin!

să saie,
să răsaie,
ca soarele când răsare,
ca busuiocul când înfloare,
ca maica sa când îl naște,
și tu-i rămânea
cu oasele sănătoase,
cu carnea vârtoasă,
și curat,
cum ești de Dumnezeu lăsat.

iar Cutare să rămâie,
Dumnezeu să-l ție,
ca soarele luminat,
ca argintul strecurat,
ca Dumnezeu ce l-a dat,
ca soarele 'n senin,
în veci, amin!

descântecu-i a lui Dumnezeu;
să se lipească ca fagurele de miere,
ca aluatul în căpistere.
Leac,
și băbușcăi colac.

Uneori aceste formule nu sunt finale, ci cu ele se începe chiar descântecul. Așa, un descântec din Bucovina începe astfel:

Amin, amin,
Cosma Damnin;
descântecul îl descânt eu,
leacul îl dă Dumnezeu.

PARTEA II

BIBLIOGRAFIA DESCÂNTECELOR

I. MANUSCRISE

Academia Română: Manuscris No. 284, culegător necunoscut, un descântec « de mătricee ».

Academia Română: Manuscris cu descânțe culese de Alex. Popp, în 1878; două descânțe « dintru iele ».

Academia Română: Manuscris cu descânțe culese de Romul Simu, din Orlat-Sibiu. Sunt următoarele: « de bubă », 3 desc.; « de bubă rea », 1 desc.; « de bubă vânăta », 1 desc.; « de bube dulci », 1 desc.; « de deochi », 1 desc.; « de vifor », 1 desc.; « de furteață » (roșeață), 1 desc.; « de gălci », 2 desc.; « dintru iele » (pocitură), 1 desc.; « de întraile », 1 desc.; « de mușcătură de nevăstuică », 1 desc.; « când mușcă șopârla sau nevăstuica o vită », 1 desc.; « de obrinteală », 1 desc.

Codex Gaster, No. 57, din 1780—1800, pp. 47—51: « Desfacere faptului celui ce Țau făcut să fie la dănsul ».

Codex Gaster, No. 66, din 1820—1850, pp. 351—357, cuprinde: « Deslegare », pentru omul care nu se mai pot împreuna cu alte femei decât numai cu muerea sa; « Legătura șerpelui ».

Codex Gaster, No. 94, din anul 1784, pp. 109 a—112 b, cuprinde o desfacere de fapt; apoi « Descântec pentru șarpi di dintorsu »; un alt descântec « Di disfăcut pentru faptu ».

Manuscris Gaster, o foiță pe care este un « Dăscântec de șarpe ».

II. TIPĂRITURI

a) Cărți

Aghiazmatar mic sau Scurtare de molitvelnic, scoasă după grecie. Sibiu, 1851. Cuprinde « Rugăciune pentru deochi », « năjit », etc., reproduse de G. Dem. Teodorrescu, în « Poesii populare ».

Alexici, Dr. G. : *Texte din literatura poporană română.* Tomul I, Poesia tradițională. Budapesta, Editura autorului, 1899. Are 20 descânțe (p. 205—212): de bubă, de bube dulci, la cap și la foale, de deochi, de desclintit, de gălci, de izdat, de junghiu, de meleți, de orbalț, de pocit și de soare sec, culese din comitatele Timiș, Turdariaș, Arad și Hunedoara (Transilvania).

Bălășel Teodor, preot: *Versuri populare române ceremonioase, adunate și coordonate.* Vol. I, cârticica II. Biblioteca populară Ramuri No. 2. Craiova. In această broșură de 151 pagini, sunt 93 descânțe.

Baronzl G. : *Limba română și tradițiunile ei.* Galați, librari-editori G. D. Nebunely și Fii. Brăila, tip. Triangulu, dirigeată de P. M. Pesmalgioglu, 1872. Pp. 199 și 200 are 2 desc. de mușcătură și una de zmeu, cu indicația că sunt luate din « Radu sin Iftimie Căpitanul Voicescu, 1700 ».

Beldie, Pr. I. C. : *La cislă*. Biblioteca populară a Neamului românesc, No. 6. Vălenii-de-munte, 1910. Broșură de 105 p., în care (p. 89—105) sunt 17 desc. pentru « boale omenești », și 2 desc. la vite, culese din Jorăști, Ilfov. Între cele 17 desc. este și « de dat cu bobii ».

Birlea I., preot: *Cântece poporane din Maramureș. Descânțece, vrăji, farmece și defaceri*. Vol. II. Editura Casei Școalelor, 1924. Cuprinde 65 descânțece; colecție de mare valoare.

Bodnărescu, Leonida : *Câteva datini de Paști la Români*. Cernăuți, 1908. Societatea tipografică bucovineană. Editura autorului, 27 pagini. La p. 25, este « Adaosul I » care cuprinde « Vrajă pentru o vacă căreia i s'a luat mâna ». În o altă ediție a acestei lucrări, tipărită în Chișinău, Editura Luceafărul, vraja aceasta este la p. 20.

Bologa, Dr. V. : *Vrăji, babe și moașe azi și odinioară*. O plachetă de 4 pagini, extras din « Revista Sănătății », No. 5 (1921), în care vorbește despre Ignatie Farkas din Elisabetopol, « maestru chirurg și obstetrician », care în o broșură tipărită în 1800, descrie practicile întrebuițate la naștere, de Români din Ardeal, amintind și despre descânțece.

Burada, Teodor T. : *O călătorie în Dobrogea*. Iași, 1880, Tipografia Națională, Str. Alecsandri. P. 269—277 are 5 descânțece: de beșica cea rea, de turbă, de obrintit, de mușcătură de șerpă, de viermi la vite.

Candrea, I. A., Ov. Densușian, Th. D. Speranția : *Graiul nostru, texte din toate părțile locuite de români*. Din publicațiile Ministerului Instrucțiunii și al Cultelor, cu prilejul jubileului de 40 de ani de domnie a M. S. Regelui Carol I. Vol I (România), București, 1906—1907, 553 p.; vol. II (Basarabia, Bucovina, Maramureș, Țara Oașului, Transilvania, Crișana, Banat, Serbia, Graiul Istro-Românilor, Megleniților și Aromânilor). București, 1908, 190 p. Pe lângă descânțelece reproduce din alte publicații, precum din *Șezătoarea*, *Alexici*, *Țiplea*, etc., sunt și desc. culese direct de prin sate. Nu se indică practica descântecelor, și nici de cine au fost culese.

Carte de descânțece culese din gura babelor celor mai bătrâne. București, Tipografia Concurența. Reproduse din alte publicații.

Carte de desfăcut farmecele, cu un adaos de rugăciuni și cele 10 poronci. București, de vânzare la antiquaria Labori, 32 p., în care este și desc. de fapt.

Carte de desfăcut farmece asupra duhului Terophile, cuprinzând: cum se poate îmbogăți omul cu bani de sub pământ; pentru măritat fetele; prepararea apelor de dragoste și alte multe vrăji. După un manuscris original, dat la lumină de un călugăr-vraj, București. De vânzare la antiquaria Pinath. Broșurică de 32 p., cu reproducere din alte publicații.

Carte de desfăcut farmecele. Sibiu, tipografia lui G. de Klosius, 1867. Broșură de 20 p. La fine se spune: « Aceste sfinte rugăciuni pentru de desfăcut de farmec s'au găsit la mănăstirea Kif într-o carte la finitul ei, scrisă de sfântul Damaschin, și până acum n'au fost tipărită, ci s'au aflat numai în scris ». G. Dem. Teodorescu, în « Poesii populare », p. 374, reproduce.

Cea mai perfectă carte cu descânțece băbești, reproduce după Șoltescu.

Ciașeanu, G. F. : *Superstițiile poporului român, în asemănare cu ale altor popoare vechi și nouă*. Vol. XXI din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român », 1914. La pag. 248 un capitol: « Deochiul, culoarea roșie în superstiție ».

Ciașeanu, G. F., G. Fira și C. M. Popescu : *Culegere de folklor din județul Vâlcea și împrejurimi*. Vol. XXXV din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român », 1928. La p. 133—138 sunt 16 desc. din jud. Vâlcea și Romanai.

Coșbuc, George : *Superstițiile păgubitoare ale poporului român*. No. 19 din Biblioteca Societății « Steaua », București, 1909. În broșura aceasta, care are de scop de a combate obiceiul sătenilor noștri, cari aleargă la doftoroarele satelor, se pomenesc mai multe descânțece cu practicele lor.

Costin, Lucian : *Mărgăritarele Banatului (mare colecție de folklor)*. Din popor adunate și poporului redade. Cartea Românească, Timișoara, 1925. 140 pagini. Sunt 18 desc. din Banat.

Densușianu, Ovid : *Grăiul din țara Hațegului*. București, 1915. Vol. de 350 pagini, în care sunt și desc. culese din Dânsuș, Grădiște și Lunca-Cernii-de-jos. În acest volum sunt publicate și desc. adunate de Ion Pop Reteganul (manuscris la Academia Română).

Gaster, Dr. M., *Literatura populară română*. București, Ig. Haimann, librar-editor, 1883. Vol. de XII și 605 p. Pp. 406—429 tratează despre descântece, și reproduce două din revista « Albina Carpaților » (Anul III, 1879), și dă fragmente din manuscrise; descântecele acestea le reproducem în întregime, după fotografiile trimise de d-l Gaster.

Gaster M., *Chrestomatie roumaine. Textes imprimés et manuscrits du XVI-me au XIX-me siècle; spécimens dialectales et de littérature populaire, accompagnés d'une introduction, d'une grammaire et d'un glossaire roumain-français*. Leipzig, F. A. Brockhaus; Bucarest, Socecu et Co., 1891. În vol. II, pp. 137—139 sunt reproduse trei descântece din manuscrisele autorului.

Georgescu-Tistu, N. : *Folklor din județul Buzău*. Vol. XXXIV din publicația Academiei Române : « Din vieța poporului român », 1928. În 86 pagini de text, sunt și vreo 45 descântece, unele fără indicarea boalei pe care o vindecă; publicație fără rânduială, și fără indicațiile necesare.

Gheorghiu, Const. D. : *Calendarul femeilor superstițioase. Credințe, superstiții și obiceiuri de țară*. Piatra-N., 1893. Cuprinde și câteva descântece, reproduse din alte culegeri.

V. Gomolu, Dr. : *Din Istoria Medicinii și a învățământului medical în România*. București, Tip. Cultura, 1922. Un volum de 1202 pagini. În capitolul intitulat « Medicina babelor » (pp. 26—34), se dau câteva desc. din colecția de « Descântece și leacuri », culese în comuna Vânu-mare, județul Mehedinți. Deși tipărită în 1923, lucrarea aceasta menționează numai descântecele din colecțiile Melhisedek, Hașdeu, Lupașcu, Marian, G. Dem. Teodorescu, Dr. Daniel Ionescu, T. Iordănescu. Autorul nu cunoaște materialul publicat în revistele speciale de folklor, ca « Șezătoarea », « Ion Creangă », etc.

Grigoriu-Rigo : *Medicina poporului*. Extras din Analele Academiei Române. Memoriul I, Boalele oamenilor; Memoriul II, Boalele vitelor. București, 1907. Constatând că descântecele publicate până la el, sunt « fără regulă și fără capăt », și că culegătorii s'au mulțumit numai să transcrie descântecul, ca orice altă poezie a poporului, autorul vrea să ne dea o lucrare mai completă, întrunind condițiunile unei bune culegeri de folklor. Autorul nu cunoaște bibliografia anterioară, și-l pune pe Săulescu drept « colaborator » la Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie din 1884.

Hașdeu B. P. : *Cuvente den bătrâni*, t. II. București, 1879. În studiul « Fragment dintr'o conjurație », reproduce un desc. românesc, din manuscrisul popei Grigore dela Măhaciu (p. 176), și în studiul « Rugăciune de scoaterea dracului », reproduce un alt exorcism, tot din acel manuscris, o variantă a descântecului « de Samcă », sau « Răul copiilor », pe care Hașdeu îl studiază în comparație cu diverse variante a rugăciunii « Minunile sfântului Sisoe » (p. 280).

Hașdeu B. P. : *Etymologicum Magnum Romaniae*. În diferite articole din cele trei volume din această mare lucrare, Hașdeu citează fragmente din unele descântece publicate în colecțiunile G. Dem. Teodorescu și Marian, și reproduce trei descântece din Răspunsurile la Chestionar, și anume: un desc. « de bubă », din Maidan (Banat), cules de S. Liuba (p. 94); un desc. « de dragoste », din Zăvoeni și Nisipi (Vâlcea), la p. 941, și unul « de aplecate », din Rusăneștii-de-jos (Romanai), cules de F. Popescu, p. 1323. Afară de aceasta, se mai găsesc lucruri privitoare la descântece, menționate în studiul diferitelor cuvinte.

Hodoș, E. : *Literatură populară aleasă din diferite colecții*. Caransebeș, 1901. O broșurică de 64 pagini, formând No. 42 din « Biblioteca noastră ». La p. 22 are un desc. « de albeață », cu mențiunea: « Bujor, dela S. Vița, col. E. Hodoș ». Descântecul acesta este aidoma cel publicat de Marian în « Descântece », p. 9; în colecția Hodoș sunt schimbări neînsemnate, precum suprimări sau adausuri de « și ».

Ionescu-Buzău Dr. : *Micul magazin de Medicină populară*. București, Tipo-lit. Wiegand, 1892. V și 424 pagini. La p. 401 începe Partea IX: « Medicina populară

nescolastică », împărțită în medicina populară « empirică », « descântătoare » și « sacră ». Are 26 desc. culese din Cicănești (Argeș), Zigoneni, acelaș județ și din Curtea-de-Argeș.

Ionescu Dr. Daniil și Alexandru I. Daniil: *Culegere de descânțece din județul Romanai.* 2 volume, București, 1907. Prefață de N. Iorga. Două volume cu un material adunat în condiții rele. Descânțecele nu sunt culese de autori; d-l Dr. Daniil Ionescu, în calitate de medic primar al județului Romanai, a dat ordin moașelor și agenților sanitari din județul său, să-i culegă descânțece. Scrise rău de aceste persoane fără chemare, descânțecele acestea au fost și mai rău publicate în volum. Așa, în vol. I, p. 55, în loc de « brâncă cânilor », se zice « munca cânilor »; p. 164, în loc de « duceți-vă în văi, în corovăi », e tipărit: « corabii »; p. 171, în loc de « se descântă cu sare », e scris: « cu șase », etc. Unele moașe au copiat descânțece din alte colecții, și le-au trecut drept originale. Astfel, desc. « de albeață », din vol. I, p. 15, e copiat întocmai din revista « George Lazăr », An. II No. 2, p. 73; desc. « de brâncă », p. 51, e copiat din Grigoriu-Rigo, I, p. 19; desc. « de bubă », p. 59, e din « Șezătoarea », VII, p. 64; desc. « de mătrice », p. 156, e copiat din G. Dem. Teodorescu, p. 379; « de mătrice », p. 159, din « Materialuri folkloristice », I, p. 636; « de șerpe », p. 190, din G. Dem. Teodorescu, p. 396, etc. Descânțecele din această colecțiune sunt clasificate în desc. « de boale trupești » și « desc. sufletești », între aceste din urmă fiind socotite desc. de bobi, de dragoste, de însurat, de măritat, de scrise.

Ionescu I. și Măndreanu: *Poezii populare și Descânțece.* Alexandria, 1897. (Nu am văzut lucrarea).

Istrati, N.: *Mihul, o trăsătură din războiul lui Ștefan-cel-Mare cu Matei Corvin, regele Ungariei. Dramă originală în trei acte.* Iași, Tip. Buciumului Român, 1850. În actul III (Logodna), scena 6, p. 56, este un descântec pentru « bobi ».

Laugier, Dr. Ch.: *Contribuțiuni la etnografia medicală a Olteniei.* Edit. Scrisul Românesc, Craiova. O foarte bună lucrare, a unui om luminat și competent. Cuprinde 63 descânțece bine culese.

Leon, Dr. N.: *Istoria naturală medicală a poporului român.* Extras din « Analele Academiei Române », Seria II, tom. XXV. București, 1903; 160 pagini.

În mulțimea de material publicat, sunt și câteva desc., din care unele reproduse din publicații anterioare.

Lupașeu, Dimitrie P.: *Medicina Babelor, adunare de descânțece, rețete de doftorii și vrăjitorii băbești.* Extras din « Analele Academiei Române », Seria II, tom. XII. București, 1890; 128 pagini. Cuprinde 54 desc. pentru 43 boli, apoi doftorii și vrăjitorii, fără descânțece, și rețete de leacuri privitoare la vite și paseri. Printre acestea sunt și diferite rețete care nu au nici o legătură cu medicina, precum pentru îngrășatul cailor, pentru diresul vinului, etc. Unele dintre descânțece și leacuri sunt culese dela evrei și țigance. Culegătorul nu a fost tocmai conștiincios în culegerea materialului; unele cuvinte sunt reproduse în graiul moldovenesc, cu particularitățile locale, pe când altele sunt muntenizate, fără nici un rost.

Marian, S. Fl.: *Descânțece poporane române.* Suceava, Tipografia lui R. Eckhardt în Cernăuți, 1886. Un volum de XXIII și 350 pagini. Pe lângă desc. culese de autor, sau comunicate lui, în acest volum (p. 259—303) sunt reproduse și descânțecele din manuscrisele lui Săulescu, publicate mai întâiu, tot de Marian, în « Analele Academiei Române », cum și desc. din Transilvania (p. 304—350), care i-au fost comunicate pe când volumul eră spre sfârșitul tipăririi. Unele din desc. au fost publicate, de autor, în revistele « Traian » (1869 și 1870), « Albina Carpaților » (1879), și în « Foaia Societății Românișmul », lucru despre care nu se face nici o mențiune, în volum; din aceste reviste, însă, le-a reprodus G. Dem. Teodorescu, în « Poesii populare române ». Se pare însă că, în acest volum, Marian nu a tipărit toate desc. culese de el, și publicate mai înainte prin revistele citate, deoarece G. Dem. Teodorescu, la p. 387, reproduce un desc. « de potcă », cu însemnarea: « Cules în Bucovina de Sim. Fl. Marian în 1869 », fără a arăta unde a fost publicat. Tot la G. Dem. T., p. 381, este un desc. « de orbalț », cules de Marian, și reprodus din « Foaia Societății Românișmul », care se deosebește cu totul de acel publicat, de Marian, în volumul său, p. 163. Între desc. publicate în revistele menționate și apoi în volum, ne întâmpină unele schimbări,

care ne fac să ne încredințăm că și Marian a căzut, până la un punct oarecare, în păcatul culegătorilor de material de folklor, cari-și permit să facă îndreptări, adăsurii și suprimări, la cele ce culeg, după bunul lor plac. În adevăr, iată unele deosebiri, între textele reproduse de G. Dem. Teodorescu, după diferite reviste, din descântecul lui Marian, și între textele publicate, de acesta, în volum:

Marian, *Descân-tece*, p. 137.

în mână cu donița
și cu strecurătoarea

și cu setea 'n sân
cu *râhna* în gură

cu diochi
în ochi

smântâna subțietu-i-o,
lăsatu-i-o numai zeru
să nu-i piară vițelu.

Descântecul « de orbaț » pare a fi cu totul altul, în ambele colecții. Iată numai începutul:

Marian, p. 163.

S'o luat nouă fete curate
curate și gătate,
cu poalele suflicate,
cu seceri în brâu băgate,
rinchezind
și hohotind.....

p. 95

S'o sinecat
s'o mânecat
nouă irodițe
pe văi, pe costițe,
pe toate costițele,
pe toate mlădițele,
pe toate costișele,
și pe toate iedele,
și pe toate coastele
descântând de dânsele.
Irodița cea mai mare
c'un pahar de argint în poale,
ce-a făcut lui N.,
cum o cântat,
cum o descântat,
că ea cu mâna le-o luat
și le-o pus cap
la cap.....

și alte multe modificări. Ba, într'un descântec din volumul lui Marian, sunt suprimate complet 13 versuri din descântecul publicat de el în revistă și reprodus de G. Dem. Teodorescu.

G. Dem. Teodorescu, p. 375.

cu străcătoarea
și cu donița în mână.

cu setea în sân
cu *râvna* în gură

(nu este)

lăsatu-i-a numai darul
să nu-i piară vițelul.

G. Dem. Teodorescu, p. 381.

S'o luat nouă fete curate
cu poalele suflicate,
cu armele toate,
cu arme de-a umăr,
cu secere de-a brâu,
gândind
și socotind.....

p. 384

S'a luat nouă irodițele
pe toate mlădițele
pe toate costițele,
pe toate costișele,
peste toate iedele,
peste toate coastele,
descântând de dânsele
Irodița cea mai mare
cu un pahar de argint în poale,
ea cum a cântat,
cum a descântat,
ca cu mâna le-a luat
și le-a pus
cap
la cap.....

Marian, S. Fl.: *Nunta la Români. Studiu istorico-etnografic comparativ.* Edițiunea Academiei Române. București, 1890; 856 pagini. Pp. 22 și 24, două desc. « de dragoste ».

Marian, S. Fl.: *Inmormântarea la Români. Studiu etnografic.* Edițiunea Academiei Române. București, 1892; 593 pagini. Cuprinde desc. « de pocitură » (p. 13), « de ursită » (p. 15), « de desfăcut » (p. 17).

Marian, S. Fl.: *Nașterea la Români. Studiu etnografic.* Edițiunea Academiei Române. București, 1892; 441 pagini. Descânțece de: matrice, samcă, pază, izdat, întors, ursită, diochi, friguri, plânsori, răul copiilor, ceas rău, bube dulci, junghiu și babiță, unele culese personal, altele reproduse din G. Dem. Teodorescu, Lupășcu, etc.

Marian, S. Fl.: *Vrăji, farmece și desfaceri.* Extras din « Analele Academiei Române », Seria II, tom. XV, Memoriile Secțiunii Literare. București, 1893; 242 pagini. Sunt 47 descânțece sub 43 de nume diferite date de autor, precum: învălirea focului, încingerea brăului, coacerea turtei, așternerea patului, etc.

Marian, S. Fl.: *Sărbătorile la Români, studiu etnografic.* Edițiunea Academiei Române. Vol. I, București, 1898; 290 pagini; vol. II, 1899; 310 pagini; vol. III, 1901; 346 pagini. In toate trei volumele sunt descânțece: de dragoste, de creșterea părului, de șerpe, de roșafă, de mană.

Marian, S. Fl.: *Insectele în limba, credințele și obiceiurile Românilor. Studiu folkloristic.* Edițiunea Academiei Române. București, 1903; 595 pagini. Cuprinde mai multe descânțece, dintre care unele reproduse din publicații anterioare.

Marian, S. Fl.: *Legendele Maicei Domnului. Studiu folkloristic.* Edițiunea Academiei Române. București, 1904. In acest volum de 344 pagini, sunt 9 desc.

Michailescu, A. E.: *Crîmpee din viața țaranului român.* București, Tipografia Speranța, 1904; 106 pagini. Sunt și câteva descânțece.

Nour, A. M.: *Descânțece și vrăji din popor.* No. 11 din « Biblioteca folkloristică ». Turnu-Măgurele, Tipografia Modernă G. Stoicescu S-sori, 1917. Broșură de 64 pagini, cuprinzând 30 de descânțece.

Novacoviciu, Emilian: *Colecțiune de folkloristică română, din Răcășdia și jur, întocmită și redată.* Anul 1902, Tipografia Carol Wunder, Oravița; 177 pagini. Dă descânțece, dar între ele pune și « Petrecania mortului », apoi « legenda broaștei », care nu au nimic comun cu descântecul.

Novacoviciu, Emilian și Ecătărina, Cărlina: *Din Comoara Banatului. Folklor. Partea II. Maiche sfinte, halele nopții,* etc. Oravița, 1928. Cuprinde (p. 25), un capitol: « Descânțece », și anume: de tusa, de pojar, de târpiă, de încetarea ploii, de miligoci, de bube, de gălci. La p. 83: « Cum se fac vrăjitoarele ».

Păcală, Victor: *Monografia comunei Rășinariu.* Sibiu, 1915. Carte premiată de Academia Română. Pp. 241—272 cuprinde capitolul intitulat « Vrăji, descânțece, doftorii băbești »; între vrăji sunt și câteva descânțece, unele pentru ghicirea ursitei, altele de dragoste, numite de autor « ibovnicie », iar între descânțece sunt date: 1 de « orice boală », 1 « de năjit », 1 « de durere de urechi », 1 « de urcior la ochi », 1 « de pușché », 1 « de turbare », 5 « de deochi », 1 « de mâncătură la inimă », 1 « de bătae de soare la cap », 2 « de dălac », 9 « de bubă ». Nu se indică numele persoanelor dela care au fost culese descânțecele.

Pamfile, Tudor: *Sărbătorile de vară la Români. Studiu etnografic.* Vol. XI din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român ». București (fără an); 234 pagini. Se reproduc desc. din Marian, G. Dem. Teodorescu, etc.

Pamfile, Tudor: *Sărbătorile de toamnă și Postul Crăciunului.* Vol. XIX din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român », București, 1914. Are un desc. « plămădirea inimii » (p. 129), și un altul reprodus.

Pamfile, Tudor: *Boli și leacuri la oameni, vite și păseri, după datinele și credințele poporului român, adunate din comuna Țepu (Tecuciu).* Vol. XIII din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român ». București, 1913. Cuprinde multe desc., culese de autor, nu numai din Țepu, ci unele și din alte părți ale țării.

Pamfile, Tudor: *Mitologie românească. I. Dușmani și prieteni ai omului.* Vol. XXIX din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român ». București,

1916. Pe lângă mai multe desc. reproduse din diferite colecții, dă și câteva culese personal: « de mănătură » (p. 165), « de muma pădurei » (p. 229 și 230, două desc.), « de ceasul cel rău » (p. 265).

Pamfile, Tudor : *Cerul și podoabele lui, după credințele poporului român*. Vol. XXVI din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român ». București, 1915; 201 pagini. Are (p. 185), un desc. « descriul la stea », din județul Neamțu.

Pann, Anton : *Spitalul Amоруlui*. București, 1852. Are un desc. « de gânduri rele », reprodus de G. Dem. Teodorescu, în « Poesii populare », p. 379.

Papahagi, Pericle N. : *Megleno-Românii. Studiu etnografic filologic*. Partea I. Extras din « Analele Academiei Române ». La p. 99 începe capitolul « Descântarea », în care, pe lângă desc. propriu zise, sunt și mai multe leacuri, impropriu numite « descânțece ». Deosebită însemnătate au leacurile contra deochiului.

Papahagi Pericle : *Din literatura poporand a Aromânilor*. Vol. II din colecția « Materialuri folkloristice », publicată de Ministerul Cultelor, sub conducerea lui Gr. Tocilescu. București, 1900; un volum format mare, de 1072 pagini. Cuprinde și câteva desc. din Epir.

Papahagi, Tache : *Graiul și folklorul Maramureșului*. Vol. XXXIII din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român ». București, 1925. Pp. 125 până la 144 are 30 descânțece.

Părvescu, Pompiliu : *Hora din Cartal*. Vol. I din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român ». București, 1908. Din 17 desc. publicate, numai 3 sunt culese de autor, din Cartal, județul Constanța; restul sunt reproduceri, în special din Marian.

Păsculescu, Nicolae : *Literatură populară românească*. Vol. V din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român ». București, 1908. XII și 394 pagini. Pp. 113—151 sunt 56 desc. culese din Huși (Fălciu), Brăila și Orlea (Romania), publicate fără nici un sistem, și fără arătarea practicei.

Popovici, Petrahe : *Calendarul manuscris a lui Popovici Petrahe ot Fulticeni din 1825*, publicat de G. T. Kirileanu, în « Șezătoarea », vol. XXIV (1928). Extras. Are descânțece: « descântecul șerpelui », de « bubă rea », « de desfăcut », « de cârțiță », « de cel perit », « de năjit », « de beșica cea rea ».

Rădulescu Codin, C. și D. Mihalache : *Sărbătorile poporului cu obiceiurile, credințele și unele tradiții legate de ele. Culegere din părțile Muscelului*. Vol. VII din publicațiile Academiei Române: « Din viața poporului român ». București, 1909; 122 pagini. Cartea începe cu vrăjile care se fac în ajunul anului nou; are un desc. « pentru creșterea părului » și unu « pentru luarea laptelui vacelor ».

Reteganul, Ion Pop. In volumul « Graiul din țara Hațegului », d-1 Ovid Densușianu publică descânțecele culese de Reteganul, din manuscrisul dela Academia Română. Descânțecele sunt: « de deochi » (p. 279), « de inimă » (p. 280), « de bubă » (p. 281), « de viermi la vite » (p. 281), « de vânturi » (p. 282), « de faceri » (p. 283).

Săvulescu, Costică D. și George M. Rădulescu : *Souvenirile Amiciției. Carte de cântece, poezii și descânțece, cuprinzând cântece de dragoste și amor, poezii și descânțece culese din gura poporului*. Craiova, Librăria și tipografia David I. Benvenisti, 1902. O broșură naivă, în care, drept cântece populare, « culese din gura poporului », se dau poezii de Carol Scrob, și alții. In partea III se reproduc descânțece din alte colecții. In 1903 apare, tot la Craiova, ediția II.

Săulescu, G. Intre manuscrisele lui Săulescu, păstrate la Academia Română, s'au găsit și descânțece, pe care le-a publicat Marian în « Analele Academiei Române », Seria II, tom. VII, secția II, din 1883, și apoi le-a reprodus, ca « Adaos », la volumul « Descânțece poporane române », pp. 259—303. Descânțecele lui Săulescu au marele cusur că au fost modificate de el, unele așa de mult, încât, după cum zice Marian, despre două farmece: « sunt schimonosite și îndreptate, că numai deabiă se pot cunoaște că au fost oarecând poporane ». Insuși Săulescu recunoaște: « Ideile și parte din fraze și cuvinte sunt conservate așa precum mi s'au spus. Rapsodia lor, și stilul, le-am redijiat eu, neșind, însă din arhaismul poeziei sale, ci din gură în gură mutilate ajunse a se întuneca idea și cuvântul, ca scriptura sau efigia unei nomisme ruginite ». In adevăr că numai parte din cuvinte sunt cele pe care a putut să le audă

Săulescu, dar numai acele pe care nici nu putea să le prefacă sau să le schimbe, decât dacă ar fi fost să scrie o limbă străină, deoarece el a înlocuit toate cuvintele care nu erau de origină latină, prin neologisme, și chiar prin cuvinte născocite de el. La Săulescu, descântecul « de dragoste », este desc. « de amoare »; cel « de gălci », este de « ghindure »; cingătoarea sau brăul se numește « cest »; boala nu « strică », ci « morbează ». Marian, publicând descântecele lui Săulescu, a înlocuit iarăș acest fel de cuvinte prin acele pe care le-a crezut și el că ar fi cele originale.

Schmidt, W. : « A publicat șase descântece din Transilvania: de gălci, de durerea ochilor, de albeață, de mâncătură la inimă, de obrintit, de buba cea rea, și de deochi. Vezi opusculul său intitulat « Das Jahr und seine Tage in Meinung und Brauch der Rumänen Siebenbürgens. Ein Beitrag zur Kenntniss des Volksmythus. Hermannstadt, 1866, p. 35 » (Marian, *Descântece*, p. VIII, nota 14).

Sperantia, Th. D. : *Introducere în literatura populară română. Studiu comparativ.* București, Tipogr. Clementa, 1904. La p. 390 enumără producțiunile populare în proză cu versuri, în care grupă intră « diferite formule care se spun din gură », între care sunt și « descântecele ». Face un rezumat al cuprinsului descântecelor din colecția G. Dem. Teodorescu. Nu cunoaște colecțiile și revistele speciale de folklor.

Sperantia, Th. D. : *Miorița și călușarii, urme dela Daci, și alte studii de folklor.* București, Editura C. Sfetea, 1915. P. 169 începe un studiu intitulat: « Plugușorul descântec », în care susține că plugușorul nu este altceva decât o formă a unui descântec.

Solteseu, Ioan, are descântece de « bube dulci », « de năjit », « de pureci » « de ochi », « de plămădirea inimei », « de dragoste », « de junghiuri », « de aplecate », în *Cartea de basme și descântece*, menționată mai sus.

Teodorescu, G. Dem. : *Poesii populare române.* București, 1885. În această lecțiune, dela p. 356 până la p. 398 sunt publicate descântece. Autorul are prea puține descântece originale, culese de el dela câteva babe din județul Ilfov, dela câteva mahalagioaice, dela profesori și dela un tăietor de lemne din București, cum și dela două persoane, pe care nu le numește, din Vălenii-de-Munte și Slănic, județul Prahova. Peste tot, în acest volum, sunt 21 desc. culese de autor, restul sunt reproduse din Alecsandri, Marian (descântecele publicate în revistele « Traian », « Foaia Societății Românișmul », « Albina Carpaților »), Săulescu, Anton Pann, cum și descântecele din manuscrisul Prejbeanu, monahul Porfirie, etc.

Toiclescu, Gr. G. : *Materialuri folkloristice, culese și publicate sub auspiciile Ministerului Cultelor și Învățământului public, prin îngrijirea lui Gr. G. Tocilescu.* București, 1900. Două volume, format mare, din care volumul II este în întregime opera d-lui Pericle N. Papahagi, menționat mai sus. Primul volum, format din două părți, are în total 1712 pagini. În acest volum sunt multe descântece, p. 543—695, 1135 până la 1162 și 1507—1614, publicate fără nici un sistem și cu foarte multe greșeli.

Tiplea, Alexandru : *Poezii populare din Maramureș.* Extras din « Analele Academiei Române, Seria II, tom. XXVIII. București, 1906. Pp. 98—104 sunt descântece, fără indicarea localității de unde sunt culese.

Voronea, Elena Niculiță : *Datinele și credințele poporului român, adunate și așezate în ordine mitologică.* Editura proprie, Mihalcea, lângă Cernăuți, 1903. În vol. I, care cuprinde 1295 pagini, sunt 15 descântece (pp. 134, 473, 549, 843—845, 1079, 1194, 1195, 1212).

b) Publicații periodice.

Albina Carpaților, An. III, 1879, p. 345: descântec « de albeață », reprodus de Gaster, în « *Literatura populară română* », și de G. Dem. Teodorescu, în « *Poesii populare române* ». Descântece de Marian, reproduse de G. Dem. Teodorescu și de Marian, în volumul său « *Descântece* ».

Adevărul, ziar din București. D-1 G. Popescu-Ciocănel, în Foiletoane, publică mai multe descântece: de bube dulci, deochi, izbitură, mușcătură de șerpe, brâncă, descrisul cu coșul urloiu, desc. ce-l fac fetele când își prepară dresul, farmec contra lupilor, descrisul la stea, farmec de urât, în diferite numere din anul 1902.

Adevărul de Joi, literar (An. I, No. 12, din 31 Decembrie 1898) desc. « de apucătură și întâlnitură », publicat de Al. Stoenuș, fără indicarea locului de unde e cules.

Analele Academiei Române, Seria II, tom. VII, p. 163, manuscrisul lui Săulescu, publicat apoi de Marian, în volumul său « Descănțele ».

Apărătorul Sănătății, revistă din București, în diferite numere din anul I (1891—92) și anul II (1893), publică descănțele: de apucat, de cel perit, de dambă, de deochi (An. I No. 5); de deochi, cules de M. P. Gadereț (1893); de deochi, cules de Z. Rădulescu (1893); de obrintit, cules de Gh. Rădulescu (An. II, p. 264). I. Nenișescu publică desc. de deochi și de mușcătura șerpelui, în anul I, reproduse de Grigoriu-Rigo în vol. II. În aceeași revistă, Valerian G. Negrescu publică: « Fragmente din Istoria medicinei la Români ».

Arhivele Olteniei, revistă fondată în 1892, de d-l Dr. Laugier, apare în Craiova, acum sub direcția d-lui C. D. Fortunescu. Sub titlul « Oltenia folkloristică », publică material de folklor, între care și descănțele.

Aurora, revistă din Craiova, publică desc. culese de N. I. Ionașcu, avocat. Din județul Dolj: de cuțit, de ursită (5 Februarie 1904), de ursită (29 Martie 1904).

Aurora Română, revistă din Cernăuți, An. I, 1881, p. 57, descănțele culese din Bucovina, de L. Berariu: de dânsele, de albeață și de beșica cea rea (Marian, *Descănțele*, p. VII, nota 8).

Buciumul Instrucțiunii, revistă (?). An. I, 1892, pp. 139 și 140, publică trei descănțele: de șerpe, de oprinteală, de gălci. Nu se arată locul și nici numele culegătorului.

Buciumul Român, foaie lunară, Iași, An. III, 1878, pp. 135 și 175, publică 13 desc. culese de un anonim, și anume: de cel perit, de strânsul cel mare, de dânsele, de întâlnitură cu pocitura și de deochiu, de beșica cea rea, de mușcătura șerpelui, de cei răi, de mușcătura lupului, de ursită, de căzutul viermilor, de supus, de desfăcut și de întors inima unuia către altul. (Marian, *Descănțele*, p. VIII, nota 12).

Calendar ilustrat pe 1910 No. 6 din « Biblioteca folkloristică », Craiova. Redactat de d-l Petre Danilescu. Are patru desc.: de mătrice, cules de Florian Cristescu; de dragoste, cules de Ion C. Ionescu; de boală (tifos) și de obrinteală, culese de Hristian N. Tapu.

Calendarul pe 1913, întocmit de P. Danielescu. No. 13 din « Biblioteca folkloristică », Craiova, publică un desc. de bubă, cules de Marin Apostolescu.

Comoara Satelor, revistă lunară de folklor, sub direcțiunea d-lui Traian Gherman. 5 volume, 1923—1927. Publică bun material, ales cu îngrijire și pricepere. Are și multe descănțele.

Convorbiri literare. An. XXV, p. 354 și urm., 597 și urm., 445 și urm., publică descănțele din Ardeal, culese de Robert Prexl. An. XXVII, p. 862 și urm., descănțele culese de d-l C. N. Mateescu, din comunele Treștia, Lipia, Pogoanele, Pătrârlage, Căldărești, Mărăcineni, Săgeata, toate din județul Buzău; din Racovițeni, Vișani, Cotești, județul Râmnicul-Sărat și din Curtea-de-Argeș. În numărul din Ianuarie 1920, p. 32, un articol al d-lui Dr. M. Gaster, intitulat: « Farmece și descănțele românești », rezumatul unei conferințe pe care d-l Dr. Gaster a ținut-o la Universitatea din Londra.

Dascaul poporului, revistă. An. I, 15 Noembrie 1908, un desc. de orbalț, cules dela baba Ciuchirlănoaia, din satul Dămieniști.

Doina, revistă de limbă, literatură și artă populară, sub direcția d-lui Pr. G. Savin. Redacția în Jorăști, județul Covurlui. An. I, 1928. Publică și descănțele.

Familia, revistă, Pesta, apoi Oradea-Mare. An. II (1866), Dr. At. M. Marienescu publică un desc. « paza »; apoi desc. buba, cinstele, vânturile, întoarcerea urmei, cinstele (variantă) și deslegatul (Marian, *Descănțele*, p. VI, nota 5). An. VIII (1872), T. Michnea publică un desc. de deochiu, din Maramureș (Marian, *op. cit.*, p. VII, nota 10). An. X (1874), S. Manguca a publicat o vrajă și două descănțele din Banat cuprinse în studiul său intitulat « de însemnătatea botanice românești »; tot în acel an, I. B. Muntenescu a publicat un desc. de potcă și două farmece de dragoste, cuprinse în articolul « Țărâncele române în serbătorile mari ». (Marian, *op. cit.*, p.

VII, nota 11 și 9). An. XXV (1889), Aurel Iana publică desc. din părțile Oraviței, reproduse de Marian, în « Nașterea la Români », p. 37—41 și 56.

Foaea Gazetei, August 1858, vrajă « de uriciune », de Dr. At. M. Marienescu.

Foaiia Societății Românișmul, publică desc. din Bucovina, culese de Marian, și reproduse de acesta în volumul său, « Descânțe », și de G. Dem. Teodorescu. Publică, deasemenea, desc. de deochiu și de șerpe, culese de I. Minescu. (Marian, *Descânțe*, p. VII, nota 7).

Foiletonul Zimbrului pe 1855 (Anul IV), sub redacția d-lor T. Kodresko și D. Gusti. Iași, Tipografia Buciumului Român, 1855. V. Alexandrescu (V. A. Urechă), publică un roman « Coliba Măriuca », și în cap. VI descrie modul cum baba Floarea face un farmec de dragoste, și la p. 264 dă un descântec, cu adnotația că este « autentic ».

Gazeta Săteanului, revistă ilustrată pentru toți. Director: C. C. Datculescu, R.-Sărat. An. IX, p. 192—193 are 6 descânțe: de cei răi, de bubă rea (2 desc.), de deochi și de șerpe; p. 329, de obrinteală, de deochi (2 desc.), de șerpe. An. X, p. 282: de spărietură, de gălci, de inimă, toate culese din Moldova, de I. Negoescu. An. IX, descânțe din comuna Bogați, județul Dâmbovița: pentru durere de cei răi (p. 192); 2 desc. de bubă rea, 1 de deochi și 2 de șerpe, toate pe p. 193.

Gazeta Transilvaniei, din 1887 și 1888, are descânțe în articolul « Dicționar poporal ».

George Lazăr, revistă din Piatra-Neamț, An. II, 1888, publică un desc. de albeață și unu de orbalț.

Ghilușul, revistă folkloristică. Editor: St. St. Tușescu, comuna Balota, județul Doljiu. An. II, 1914, publică 8 descânțe: de albeață, de râie, de deochi, de șerpe, de gălci, de întors la vite, de junghiu.

Gutimul, revistă, Baia-Mare. An. I, 1889, în No. 30, un desc. de mătrice, reprodus de Marian în « Nașterea la Români », p. 8.

Ion Creangă, revistă de limbă, literatură și artă populară. Redactată de Tudor Pamfile. Bârlad și apoi Chișinău. 14 volume: 1908—1921. Sunt publicate multe descânțe.

Izvorășul, revistă de muzică, artă națională și folklor, sub direcția d-nei Olimpia și a d-lui Gh. Dumitrescu-Bistrița. Redacția în Bistrița, județul Mehedinți. Publică și descânțe.

Minerva, revistă literară, beletristică și de distracțiune. Proprietar, editor și redactor responsabil: George Curteanu. Bistrița, Maramureș. În An. IV, 1894, S. P. Simon publică: « Bălaurul » (în credința poporului român), și în No. 10 din 15-27 Mai 1894, p. 94—95, dă trei descânțe de mușcătură de șerpe, și un desc. de mușcătură de șopărlă și nevăstuică; p. 49, un desc. de bubă; p. 189, un desc. de viermi.

Noua Revistă Română, Septemvrie 1901, desc. culese de Th. Iordănescu.

Oltenia, culegeri, cercetări, documente privitoare la pământul și locuitorii Olteniei din trecut și astăzi. Craiova, 1923. În Cartea I, Partea II, p. 117, un desc. de deochiu, și p. 118 unul de spurcat, din Gubancea, Dolj.

Rândunica, revistă literară, științifică, folkloristică. Redactor: Elena D. O. Sevastos. Iași, An. 1893. La p. 503 un desc. de dragoste.

Revista Critică-Literară. Director Ar. Densușianu. Iași, An. III, p. 312, desc. de fapt, intitulat însă: « Craiu nou ». An. V, p. 87—93, desc. de dragoste (5 variante), de măritat, de cuțit; p. 119—124, 4 desc. de desfăcut, unul de apucate, culese de S. Crainic.

Revista Ilustrată. Bistrița, Maramureș, An. III, No. 3—4, un desc. de deochiu.

Revista Literară, An. XXIII, descânțe adunate de Rădulescu-Micșunești, reproduse de Rigo în vol. I, p. 33.

Revista Modernă, București, An. I, 1901, p. 8, un desc. de deochiu.

Revista Nouă, desc. de Simion C. Mândrescu, reprodus de Gheorghiu, în « Calendarul femeilor superstițioase », p. 121.

Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie, de sub direcția lui Grig. Tocilescu, în vol. I, fasc. II, An. II, 1884, Episcopul Melhisedek publică manuscrisul monahului Porfirie, dela mânăstirea Bisericiani, cu data din 1839, în care sunt desc. reproduse

de G. Dem. Teodorescu, p. 358—359. Descântecele sunt: de beșica cea rea, de bubă rea, de cârțiță, de cel perit. An. II, 1884, se publică manuscrisul lui Aron Prejbeanu, cu descântece: de apucătură și întâlnitură, de deochiu, facere de dragoste, de iele, reproduse de G. Dem. Teodorescu. An. III, 1879, p. 345, desc. cules de Marian, reprodus de Gaster, în « Literatura populară română », și de G. Dem. Teodorescu, p. 360. An. IV, vol. VIII, p. 314, desc. de spăriet, cules de Marian.

Revista Tinerimea Română, vol. V, 1900, două desc. de deochiu, culese de Hristian Țapu.

Sănătatea, revistă bilunară ilustrată de medicină populară. București, An. III, 1903, p. 110, desc. de muma pădurei; p. 159 desc. de strâns, culese de Rigo. An. II, p. 289, desc. de surdumași, din Turcenii-de-jos, Gorj, publicat și de Rigo, în vol. I, p. 174.

Sanitarul, revistă din Tulcea. No. din 15 August 1911 publică: « Credinți asupra ieielor », de M. Popa, agent sanitar.

Suflet oltenesc, culegere și cercetări folkloristice. Revista tovrășiei folkloriștilor olteni, sub direcția d-lui Pr. Teodor Bălășel. Redacția la Craiova. Din anul I, 1927, au apărut 8 numere. Publică și câteva descântece.

Scoala sâtenilor, revistă. In No. din Martie 1899, publică un desc. de mătrice, din Craiova, cules de St. St. Tușescu.

Seđetoarea, revistă din Budapesta. An. V, No. 1—5, un articol de Marian despre « Vaci », în care se arată cum se ia mana vacilor.

Seđtoarea, revistă de folklor. Director: Artur Gorovei; redactor: G. T. Kirileanu. Folticeni; 25 volume, 1893—1930. A publicat foarte multe descântece, din toate părțile locuite de Români.

Tinerimea română, revistă. An. V, 1900, p. 306, publică 2 desc. de deochiu, culese de Hristian Țapu. An. VI, 1901, fasciculul 1, 2, p. 83—84, trei descântece: de lungoare, de mușcătură de șerpe, de desfăcut.

Traian, revistă sub direcția lui B. P. Hașdeu. An. I, 1869; An. II, 1870; descântece culese de Marian, reproduse de G. Dem. Teodorescu, p. 372.

Tudor Pamfile, revistă de limbă, literatură și artă populară, sub direcția d-lui Econ. D. Furtună, Dorohoiu. 6 volume, 1923—1928. Publică descântece.

Țara Nouă, revistă, București, 1886. Publică desc.: p. 691, de junghiu, din Muntenia, cules de Pr. A. Popescu; p. 687, de bube dulci.

Ungaria, revistă; publică descântece citate de Marian, în « Nașterea la Români », p. 371.

Viața literară, revistă săptămânală de sub direcția d-lor G. Coșbuc și I. Gorun. An. I, No. 11, din 12 Martie 1906, publică 5 desc.: de izghitură (întâlnitură, ceas rău), de pierit, pentru luatul argintului (călăraș), de deochiu, de tifos sau lungoare.

Zeitschrift für Volkskunde, II, Bot., 2 Heft, Leipzig, 1889, publică studiul d-lui Robert Prexl-Mühlbach: « Besprechungsformeln der Rumänen in Siebenbürgen ». Marian, în « Nașterea la Români », reproduce un desc. de întors, p. 48, și unul de bube dulci, p. 390.

DESCÂNTECE

1. de albeață.

Din Nemțișor (Neamțu):

Piei albeață de pe ochi:
cu mătura te-oiu măturà,
cu grebla te-oiu greblà,
cu lopata 'n vânt te-oiu da,
să nu rămâi de leac
cât un fir de mac

în patru despicat,
în mare aruncat.
Dela mine descântecul,
dela Dumnezeu leacul!
Să nu te mai doaie
nici ochii, nici capul.

(Ghilușul, II, 17).

Variante: Stroești (Vâlcea), Materialuri, I, 1593; Bucovina, Revista I. Creangă, IX, 238; Vârful-Câmpului (Dorohoiu), idem, V, 272.

Din Preutești (Suceava):

Nouă fete mari,
cu nouă lăutari,
nouă țăpoaie,
nouă măturoaie,
măturați,
scuturați

albeața
de pe ochiul (Cutăruia),
să rămâie curat
și luminat
ca de Hristos lăsat.

(Șezătoarea, XIX, 170).

Din Turcenii-de-sus (Gorj):

Cu parà te-am descântat,
albeața din ochi ți-am luat;
cu parà eu am tăiat-o,
în mare am aruncat-o,
și (Cutare) a rămas curat

luminat,
ca argintul strecurat,
ca steaua în cer,
că roua în câmp.

(Grigoriu-Rigo, I, 5).

Din Cioroiul (Romanați):

Cu lopata te-am vânturat,
albeața din ochi a secat.
Cum nu șade grăul pe lópătă,

pleava și țărâna când vântură grăul,
așà să nu șadă albeața în ochii
(Cutăruia).

(Dr. D. Ionescu, I, 19).

Variantă: Teișeni (Prahova), Șezătoarea, II, 86.

Din Preutești (Suceava):

— Unde te duci fată albă,
cu mătura albă?
— Mă duc la biserica albă.
— Ce să faci la biserica albă?
— Să mătur albeața,
roșăța,

și săgetăturile,
ca să rămâie (Cutare) curat,
și luminat,
ca aurul strecurat.

(Șezătoarea, XVI, 59).

Din Ardeal:

Ieși în cale și în cărare.
— Ce plângi N., ce te vaeri?
— Cum să nu plâng,
cum să nu mă vaer,
că i s'a făcut nouă albețe
din nouă furtețe.
— Taci, nu plânge,
nu te vără:

nu te supără:
cu mătura le-oiu mătură,
cu secerea le-oiu seceră,
să pieie, să răspieie,
ca pulberea în cale,
ca spuma de pe mare,
să rămâi curat, luminat
cum Maica Domnului te-a lăsat.

(Convorbiri literare, XXV, 356).

Variante: Docăneasa (Tutova), Șezătoarea, XIV, 98; Mălăești (Dolj), Laugier, 113.

Din Comănești (Bacău):

Au plecat trei fete lepede (?)
la fântâna lui Iordan,
cu lopata s'o rânească,
cu grebla s'o grebleze,
cu mătura s'o măture.
Voi trei fete lepede,
nu vă duceți la fântâna lui Iordan,
căci cu lopata îi rânită,
cu grebla-i greblată,

cu mătura îi măturată;
vă duceți la ochiul (Cutăruia),
cu lopata îi râniți albeața,
cu grebla îi greblați roșăța,
cu mătura îi măturați giunghiurile
și săgețile,
din ochiul (Cutăruia) le luați,
să rămie curat...

(Revista I. Creangă, VI, 148).

Variantă: Ardeal, Convorbiri literare, XXV, 355.

Din Moldova:

A ieșit o fată frumoasă
din casă frumoasă,
cu 99 de lopeți,
cu 99 de greble,
cu 99 de mături,

cu mânecile suflecate,
cu poalele rădicate,
și pornind la drum,
când la jumătate de cale
s'a întâlnit cu Maica Domnului.

Au întreat: Unde te duci
fată frumoasă.....

— Mă duc la fântâna lui Iordan
să o curăț de tină și de rugină.
— Fată mare frumoasă,
nu te duce la fântâna lui Iordan,
du-te la (Cutare)
și-i sapă albeața de pe ochi:
cu hârlețul s'o săpi,

.....
să nu rămâie de leac
nici cât un fir de mac
în patru despîcat;
nimic să nu se înțeleagă,
albeața pe ochiul (Cutăruia).
Să rămâie curat, luminat.
Dela mine descântecul,
iară dela Dumnezeu, leac.

(Lupașcu, 35).

Variante: Preutești (Suceava), Șez., I, 124; Leu (Romanai), Dr. D. Ionescu, I, 17; Morunglavu (Romanai), idem, 18; Huși, Păculescu, 142; Ușcați (Neamțu), Materialuri, I, 1516; Odobești (Putna), Revista George Lazăr, II, 73 (reprodus de Dr. D. Ionescu, I, 15, ca fiind cules din Traian (Romanai)); Bogdana (Tutova), Rev. I. Creangă, I, 87; Jorăști (Covurluiu), Beldie, 94; Budeștii-Ghicăi (Neamțu), Materialuri, I, 1533; Cristești (Botoșani), idem, 1527; Vârful-Câmpului (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VIII, 182; Păușești-Moglași (Vâlcea), Materialuri, I, 1528; Turcești (Vâlcea), idem 1593; Mălăești (Dolj), Laugier, 113; Bogdănești (Vâlcea), Bălășel, 55, 57; Maramureș, Birlea, 360.

Din Ciudeiu (Bucovina):

N. a sinecat
și a mânecat
dela casă
dela masă,
pe cale,
pe cărare,
gras și frumos,
rumen și voios.
Dar când a fost
la mijloc de cale,
de cale și cărare,
l-au tâlnit Vântoasele
și Frumoasele.
Din față l-au tâlnit,
de pământ l-au trântit,
gros, negru l-au făcut,
cu țărână l-au acoperit,
albețe 'n ochi i-au băgat,
făr de vederi l-au lăsat.

A prins N. a se tângui
și a se glăsui
cu glas mare până 'n cer,
cu lacrimi până 'n pământ.
Nime nu l-a văzut,
nime nu l-a auzit,
numai Maica Domnului
din poarta cerului,
numai ea că l-a văzut,
numai ea l-a auzit
și pe nume l-a strigat
și așa l-a întreat:
— N., ce plângi,
ce te tânguești
.....
— Eu cum nu m'oiu tângui,
și cum nu m'oiu glăsui
.....
c'am sinecat

averea să v'o câștigați
din mana cerului,

și din grăsimea pământului,
s'aduceți folos stăpânului.

După ce au scos toți stupii și i-au așezat la locurile lor, se așează nouă ace, neîntrebuințate, în urdinișul primului stup, zicând:

Vă dau armele Turcului,
și ale Neamțului,
și ale Muscalului,
să nu vă poată strică
alte albine
străine.
Da nici voi să nu cățați
pe altele să stricați!

De pământ să vă prindeți,
grămăgioară să ședeți,
cum stă poporul
în ziua de Bobotează
pe lângă preotul
care stă și cetește
și apa o sfințește.

Pentru ca albinele să fure miere dela stupi străini, când se scot primăvara stupii, dau drumul albinelor printr'o piele, sau printr'un gâtlan de lup, zicând:

Cum sfârtecă lupul oile
așa să cățați
și voi să sfârtecați

pre toate
celelalte
albine
străine.

La prinderea roiului, se zice:

Puișorii mei!
băgați-vă în știubeiu,
intrați în a voastră casă,
că-i grijită și frumoasă.

(Marian, Insectele, p. 151—167).

3. de amorțeală.

Cui îi amorțește piciorul, îl prinde cu mâna, se învârtește într'un picior de nouă ori și zice:

Sai popă de pe cal,
că mi-o amorțit un ciolan,
și ciolanu nu-i al meu
că-i a popii din Bârsău.

(Tămășești, jud. Sălaj. Comoara Satelor, IV, 133).

4. de amorțeală sau răgușeală.

Din Maramureș:

Și tu Cuță, și tu Cuță,
încalecă pe drăguță,
și te du în valea neagră
și bea apă să-ți întrecă,
și ieși afară la soare

și crapă ca o cicoare.
Aista (Cutare) să rămână
curat și luminat,
ca argintul cel străcurat,
ca Dumnezeu ce l-o dat.

(Birlea, 355).

5. de amușirea bărbatului.

Din Costești (Vâlcea):

Se descântă cu cânepă de vară, făcându-se patru noduri la spate,
și legând-o la o proptea de gard. Acolo se zice că rămâne legat bărbatul sau amantul cui i se face de urît.

Pelin tare
și mai tare,
să-mi aduci lucru vrăjmășesc
în cale.
Ce leg și cu ochii nu văd?
Gândul (Cutăruia) îl legai,
îl legai, îl ferecai,
îl amușii,
îl împietrii,
îl încremenii,
să nu mai aibă gând asupra (cutăruia),

și gură căscată,
și limbă ridicată,
să se potolească,
și să mușiască,
cum se potolește steaua 'n cer,
oaia 'n staul
porcii 'n strat,
vitele în sat,
și el să rămâie în seamă nebăgat
ca un sac vărgat
pe un gard aruncat,
și el la gard să fie legat.

(Materialuri folkloristice, I, 667).

6. de apă.

Din Tămășești (Sălaj):

Cine vrea să bea apă din părau, vale, sau vreo baltă, face mai întâi de trei ori cruce peste apă și tot de atâtea ori zice:

Cruce peste apă,
Dumnezeu ne adapă;
cine o spurcat,
fie de-a lui păcat

și de a mamă-sa,
și de a tată-so,
și de a moșu-so,
și de a strămoșu-so.

(Comoara Satelor, IV, 133).

7. apa sfinților.

Din Domașnea (Banat):

Plecat-a vrăjitoarea,
 cu fărnicătoarea,
 dracul cu drăcoana,
 zmeul cu zmeoana.
 La toți au fost ușile încuiate,
 ferestrele astupate,
 focurile învălitate,
 coșurile acoperite;
 la cutare-i ușa descuiată,
 fereasta dăstupată,
 focul desvălit,
 coșul descoperit.
 Au tunat,
 l-au săgetat,
 la cap i-au pus
 cap de berbec și l-au uns.
 La inimă fer rece,
 la picioare
 rășchitoare,
 Cutare se vaită,
 Maica Domnului aleargă.
 Leacuri îi aducea,
 sănătate îi da;

toate pociturile,
 toate diochiturile,
 toate mânăturile
 cu mâna le luă
 în Marea Neagră le aruncă.
 Se ducea la nouă stâni,
 și lua nouă câni;
 la gură îi spumegă,
 cu ace galbene îi împungea,
 cu tămâie-l tămăia,
 cu usturoiu îl ustură.
 Toate mânăturile,
 toate diochiturile
 în zănoagă le ducea,
 unde cocoșul nu cântă,
 calul nu râncheză
 și săcurea nu tăia,
 fată mare nu 'mpletește,
 voinicul nu chioțește,
 acolo să-și facă
 casă și masă,
 să nu aibă cu cutare nimic,
 să-l lase voinic.

(Lucian Costin, Mărgăritarele, 51).

8. de aplecate.

plecate, durere de cap, greață, greutate la stomac, scârbă, scârbeală, silă.

Dintr'un manuscris din 1809:

Voi plecăcioase
 mîncăcioase,
 să vă luați să vă duceți
 la fata lui Raiu împărat,
 că v'au poroncit,
 că au lăsat o vacă grasă
 să vă ospăteze,

că (Cutare)
 nu vă știe ospătă,
 nici adăpă,
 nici așterne,
 nici culcă,
 nici odeni.

(Dr. Gaster, Literat. pop. rom., 420)

Descântecul acesta a fost copiat întocmai și publicat în revista Ion Creangă, IX, 233, ca fiind cules din Bucu (Ialomița), cu deosebire numai că în loc de « Raiu împărat », este « Roș împărat ».

Din Rusăneștii-de-jos (Romanași):

Aplecate din apă,	că v'adastă cu făclii aprinse,
aplecate din ceapă,	cu mesele puse,
aplecate din mămăligă,	cu linguri de furat,
aplecate din vin,	cu pâni de cumpărat;
aplecate din rachiu,	ele vă știe a cinsti,
aplecate din 99 de legumi,	ele vă știe a scoti;
voi uricioaselor,	(Cutare) nu vă știe a cinsti,
voi băloaselor,	nu vă știe a scoti,
să săriți,	ci vă știe a lepădă.
să răsădiți	Să rămâie curat,
din baerile inimii,	ca steaua din cer luminat,
să vă duceți la fete de împărat,	și ca roua din câmp.

(Hasdeu, Etym. Magnum, II, 1323).

Variante: Din Islaz (Romanași), Rigo, I, 7; Turnu-Măgurele, Rigo, I, 8; Dăbuleni (Romanași), Dr. D. Ionescu, I, 21; Ianca (Romanași), id. I, 24; Amărăștii-de-jos (Romanași), id. I, 23; Celaru (Romanași), id., I, 33; Rași (Ialomița), Materialuri, I, 1545; Boureni (Dolj), Rev. I. Creangă, IV, 82; Buzău, Convorbiri literare, XXVII, 868.

Din Docănești (Tutova):

Plecate din foame,	acolo să cheie,
plecate din sete,	să răschieie,
plecate din căscare,	ca spuma de mare,
plecatele se duc	și să rămâie
peste mările negre,	luminat și curat,
unde cucoșul nu cântă,	ca Dumnezeu ce l-a lăsat,
unde vaca nu rage,	și ca maică-sa
unde calul nu nechează,	ce l-a făcut.

(Șezătoarea, XIV, 112).

Din Catanele (Dolj):

Aplecate borăcioase,	aplecate din sare,
aplecate din pâne,	aplecate din mămăligă,

și din zgârciul nasului,
din fața obrazului
să ieșiți,
să rămâie (Cutare) curat,
luminat,

ca steaua 'n cer,
ca roua 'n câmp,
ca Maica Precista ce l-a lăsat,
ca argintul stricorat.

(Șezătoarea, VI, 93).

Variante: Sadova (Dolj), Laugier, 121; Cioroiul (Romanța), Dr. D. Ionescu, I, 24.

Din Turnu-Măgurele:

Fugi scârbă dela mâncare,
fugi scârbă dela culcare,
fugi scârbă dela băutură,
fugi în răsăritul soarelui,
fugi în apusul soarelui,
fugi din crierii capului,
după cântatul cocoșilor,
din măduva oaselor,
din zgârciurile nasului,
din fundul urechilor,
dela prânz,

dela nămiaz,
dela chindie.
Du-te la fetele de împărat,
că acolo te așteaptă
cu mesele întinse,
cu bucatele puse,
cu făcliile aprinse.
Fugi și lasă pe (Cutare)
curat
luminat
cum Dumnezeu l-a lăsat.

(Șezătoarea, XV, 185).

Variante: Boureni (Dolj), Rev. I. Creangă, II, 74; Iazu (Ialomița), id., V, 335; Principele Ferdinand (Teleorman), id., IX, 50.

Din Mânăstirea (Buzău):

Plecate porcești,
plecate țigănești,
plecate ovreești,
plecate câinești,
plecate boerești,
plecate nemțești,
plecate românești,
să vă duceți pe mare,

că-i o fată mare
cu mese 'ntinse,
cu făclii aprinse,
acolo să ședeți,
acolo să veniți,
acolo să fiți,
de azi înainte
la cutare să nu mai fiți.

(Georgescu-Tistu, 33).

Din Țăpu (Tecuciu):

Plecate,	din mână,
aplecate,	din gât,
blăstămate,	din buric,
urgisitule,	din picioare,
chinuitule,	din inimă,
vă dau afară din vână	să rămâie N. ca o floare.

(Pamfile, Boli, 10).

Din Teișeni (Prahova):

Plecate plecăcioase	cu un paiu,
ieșiți din aceste oase	cu un maiu,
păcătoase,	cu sabia lui Mihaiu.
că vă taiu	

(Șezătoarea, II, 90).

Varianta: Cavadișteni (Covurluiu), Revista I. Creangă, II, 112.

Din Grojdibod (Romanați):

Mă duseiu la coadele mărilor;	mese mândre întinseiu,
acolo cum ajunseiu,	de aplecatele descântaiu,
făclii frumoase aprinseiu,	și fetei leacul i-l găsiu.

(Dr. D. Ionescu, I, 25).

9. de apucat.

apucate, apucătură, băntuială, duh necurat, fărămat, fărămătură, încleștat, întâmpinat, întâmpineală, de sănătate, strâns, strânsori, strânsul cel mare, tâlnitură, tâmpinătură, tras.

Din Țăpu (Tecuciu):

Buba neagră pe fereastră,
cere pâne și cu lapte;
nu dau pâne și cu lapte,
ci dau strânsul lui (Cutare).

(Pamfile, Boli, 63)

Din Bașoteni (Romanați):

Fugi strâns, apucat,
de apă cu cotul dat.

(Dr. D. Ionescu, I, 39).

Din Păstrăveni (Neamțu):

Nu descleșt pieptenii,
ci descleșt strânsoarea
de 99 închieturile,

să rămâie copilul sănătos,
ca Dumnezeu care l-a făcut,
și ca maică-sa care l-a născut.

(Materialuri, I, 1536).

Din Drăgănești (Teleorman):

Eu fac biserică, și cruce și liturghie,
întâmpinatu la (Cutare) să nu vie.
Ieși, diavole dela (Cutare) cu mânie
[de cap.

Cap de viclean,
inimă de vidră
dela picere
cap de șerpe.
Să ieși cu întâmpinăturile tale,
cu tâlniturile,
cu loviturile,
cu frigurile,
cu fiorele,
cu ametelele,
cu răcorile,
dela (Cutare),

cu zobeala,
cu fărâmeala,
cu fârșala,
să ieși dela (Cutare)
din crierii capului,
din zgârciul nasului,
din fața obrazului,
din toate oscioarele,
din toate mădularele,
că eu cu tămâie te-am tămâiat,
cu crucea te-am alungat,
dela (Cutare) te-am depărtat,
cu apa te-am înecat,
iar (Cutare) a rămas curat
ca de Maica Precista lăsat.
(Șezătoarea, X, 91; Materialuri, I, 646).

Variantă: Bogdănești (Vâlcea), Bălășel, 90; Cicănești (Argeș), Șezătoarea, XI, 39; Drăgășani (Teleorman), Materialuri, I, 647.

Din Mogoșoaia (Ilfov):

A plecat apucatul
din casă în casă,
din masă în masă,
și a găsit pe (Cutare)

cu ușa descuiată,
cu fereastra destupată.
Fugi apucate, blestemate,
du-te, du-te în păduri,

în pustii,
unde cocoș nu cântă,
unde popă nu toacă,
unde pasere nu ciripește,

unde fată mare cosița nu împletește.
Acolo să cinuști,
acolo să văcuești,
să lași pe (Cutare) etc.

(Grigoriu-Rigo, I, 9).

Variante: Sadova (Dolj), Laugier, 122; Islaz (Romanați), Dr. D. Ionescu, I, 32; Moldoveni (Romanați), id., II, 17; Celeiu (Romanați), id., II, 22; Bașoteni (Romanați), id., II, 21; Redea (Romanați), id., II, 11; Militari (Ilfov), Rigo, I, 9; Dr. Ionescu-Buzău, 413; Grojdibod (Romanați), Dr. D. Ionescu, II, 12; Grindu (Ialomița), Șez., I, 123; Peșteana-de-sus (Gorj), Șez., XI, 41; Bărbătești (Vâlcea), Mateialuri, I, 570.

Din Dolhăști (R.-Sărat):

— Vacă mare roșie,
ce zberi la fereastra lui N.?
De mâncare zberi?
De vițele zberi?
— Da nu zber de mâncare și vițel,
ci de strânsu
și apucatu lui N.
L-a strâns și apucat
din andrelele gâtului,
din creerii capului,

din tălchile chicioarelor,
cu săgetătura,
ceasul rău,
întâlnitura,
deochiul,
frigarea,
frigarea de vânt,
dela o femeie cu casă,
dela o vădană grasă,
dela o fată frumoasă.

(Revista Critică-literară, V, 123).

Din Berislăvești (Argeș):

N. bine s'a gătit,
și pe calea bisericei a apucat,
și s'a întâlnit
cu Șăican și cu Naftulin,
și a întreat:
— Unde ai plecat
Șăicane și Naftuline?
— Am plecat la (Cutare)
să-l apuc de picioare,
de cap,
de fața obrazului,

de zgârciu nasului,
de spete,
de obrete.
— Fă îndărăt, Șoicane și Naftuline,
că (Cutare) e botezat,
în știrea îngerilor dat;
că nașă-său v'or tămâia,
cu toporu v'or tăia,
cu paloșu v'or spintecă,
și 'n ostrov v'or aruncă.

(Șezătoarea, XI, 59).

Din Poiana-de-jos (Dâmbovița):

Vântu bate,	pe pat,
grâu cade,	și luă pe (Cutare) de cap.
codru se 'ncheie,	Nu te spâimântă tare,
oasele lui (Cutare) se descheie	că e Joița descântătoare;
de unde-s încheiate,	te-o luă,
de unde-s încheștate,	te-o scutură,
de unde-s apucate.	cum scutură leii
Amin cu Amin,	paraleii
dracul cu drăcoica,	în Dunărea lor.
pe prag, după prag,	Așă s'o scuture pe (Cutare)
pe vatră, după vatră,	de toate strânsurile,
pe scaun, după scaun,	de toate apucăturile.

(Grigoriu-Rigo, I, 173).

Acelaș descântec e publicat de Dr. Ionescu, I, 34, ca fiind cules din Traian (Romaniași).

Variante: Cioroiu și Hotărăni (Romaniași), Dr. D. Ionescu, I, 116; II, 9.

Din Stroești (Vâlcea):

Zece oase încheștate,	nici apucături,
nouă descleștate;	nici încheștături,
. . . . .	nici strânsături,
două oase încheștate,	nici deocheturi,
un os descleștat;	și rămase (Cutare)
un os încheștat,	curat, luminat,
nimic în trupul (Cutăruia)	cum maica lui l-a lăsat.
nu s'a aciuiat:	

(Materialuri, I, 1606).

Variantă: Cernișoara (Vâlcea), Materialuri, I, 1607.

Din Poenița-de-sus (Buzău):

Mă duseiu la cănele vrăjmaș,	degrabă se repezi,
cu ochii zgâiți,	de mână-l luă,
cu dinții rânjiți,	la apa lui Iordan îl duse,
dar Maica Precista văzù,	cu apă-l stropi,

puse piele la piele,
os la os,

ca grăuntele de mac
să aibă și (Cutare) leac.

(Georgescu-Tistu, 53).

Variante: ?, Șezătoarea, I, 123; Butculești și Roșiori-de-Vede (Teleorman), Materialuri, I, 571 și 572; Călieni (Romanța), Dr. D. Ionescu, II, 13; Răeți (Dolj), Laugier, 123; Grojdibod (Romanța), Dr. D. Ionescu, II, 76.

Manuscriptul lui Aron Prejbeanu:

Strigoaica a găsit
ușa casei deschisă,
fereastra destupată,
focul stâns,
în dinți pe (Cutare) l-a luat,
sângele i-a sorbit,
la pământ l-a trântit,
cu morții l-a socotit.
Maica Domnului din cer a auzit,
în brațe l-a luat,
pe masă de argint l-a pus,
cu basmă de fir l-a șters,
oscioarele i le-a dres,
junghiul i l-a scos,
sănătatea să-l pătrundă până 'n os.
Strigoaică,
moroaică
desfă (Cutăruia)
de orice rău ai pus pe dânsul,
că în piuă te-oiu pisă,
în moară te-oiu măcină,
în vânt te-oiu aruncă,
încât norii s'or miră.
Desfă-l pe (Cutare)
de 99 apucături,
de 99 întâlnituri,
de 99 aplecături,
de 99 deocheturi,
de 99 junghiuri,
strâns cu ceas rău.

Tu, apucature,
tu, întâlnitule,
colțatule, urîtule,
grozavule, negritule,
ieși, du-te dela (Cutare),
din spatele lui,
din pieptul lui,
spinarea lui,
rinichii lui,
ficatul lui,
inima lui,
din zgârciul nasului,
din fața obrazului,
că (Cutare) nu vă poate purtă,
nu vă poate cină,
adăpă și plimbă.
Ieși, du-te peste prăpăstii și munți,
la fata Craiului Împărat,
unde te așteaptă cu mese 'ntinse,
făclii aprinse;
acolo vă este cina,
acolo vă e hodina,
acolo vă potoliți,
acolo să vă risipiți,
să rămâie (Cutare) luminat
ca argintul cel curat.
Eu mă 'nchin cu descântecul.
Maica Precista cu leacul.

(Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie, II, 385; G. Dem. Teodorescu, Poezii, 364).

Din Slagna (Banat):

Veniã apucatul,
 și spurcatul,
 veniã în ușã,
 din ușã
 sãreã în masã,
 din masã
 sãreã în blid,
 din blid
 sãreã în lingurã,
 sãreã la N.
 și-l apucã
 de bãerile inimei.
 Fugi apucate
 și spurcate,
 cã eu te taiu
 și te zdrumic
 cum taie oamenii lemnele
 și muerile

verzele;
 și te-oiu luã
 și te-oiu mânã
 cu 9 pãcurari,
 cu 9 hoți,
 cu 9 berzi,
 cu 9 puști.
 Și te-oiu pușcã,
 și tot te-oiu sãgetã,
 și peste 9 hotare
 te-oiu mânã.
 Și N. sã rãmãnã
 curat, luminat,
 cum Maica Precista
 l-a lãsat.
 Leac sã fie
 din gura mea,
 din inima mea.

(Hodoș, Descãntece, 37).

Din Mircovãț (Banat):

Veni apucatul
 cu apucãtoarea la ușã,
 aflã ușa încuiatã,
 fereastra astupatã.
 Pe coș, pe coș s'a 'ntins
 o labã de urs
 și o labã de urs lup,

și prinse pe N. de coastã,
 de sub coastã,
 de toate încheeturile,
 de-acolo te-oiu luã,
 și te-oiu periã...
 Leac sã-i fie
 Sfãnta Maicã Marie.

(Hodoș, Descãntece, 38).

Din Ștefãnești (Vãlcea):

A plecat Statu-Cot
 cu barba d'un cot,
 cu ochii ca cepele,
 cu dinții ca secerele,

din casã în casã,
 din masã în masã,
 din fereastrã în fereastrã.
 La toți a gãsit

ușile încuiate,
 ferestrele astupate,
 focurile 'nvelite;
 numai la (cutare) a găsit
 ușa deschisă,
 fereastra destupată,
 focul desvelit
 și pe el culcat,
 adormit și arumit.
 Bine i-a părut,
 mâna pe sub prag a băgat,
 l-a strâns și l-a apucat:
 de rărunchi, de su rărunchi,
 din șale, de su șale,
 de costiță, de su costiță,
 din piept, de su piept,
 din grumazi, de su grumazi,
 pieptu cu spatele i-a 'mpreunat,
 sângele i-a turburat,
 capu i-a descheiat,
 rânza i-a răsturnat,
 oasele i-a fărâmat,
 carnea i-a dumicat,
 sec l-a lăsat,
 frigurile l-a apucat.
 Acum țipă și se vaetă,
 nimenea din lume nu-l aude,
 dar Maica Precista l-a auzit,
 din cer pe scări d'argint s'a
   [scoborît
 și în brațe l-a luat
 și l-a scuturat
 și l-a întrebat:
 — Ce-ți e (Cutare) de țipi
 și te vaeți?
 El a răspuns:
 — A plecat Statu-Cot...
 (se repetă toată povestirea).

.....
 — Taci, nu țipă,
 nu te văetă,
 a zis Maica Precista,
 că eu te-oiu învăță,
 leacu ți l-oiu da:
 Du-te la (Cutare) descântătoarea,
 eu oiu învăța-o descântecul meu
 și al lui Dumnezeu;
 cu untu ți l-o spurcă,
 cu tămâie ți l-o tămâia,
 cu usturoiu ți l-o usturoia,
 cu stelbă de busuioc te-o apără,
 cu mâna dreaptă ți l-o luă,
 în ostrov de mare ți l-o aruncă,
 șerpui și broaștele l-o mîncă,
 iar ție ți-o pune
 znagă la znagă,
 vîrtute la vîrtute,
 os la os ți-o face
 mai sănătos de cum a fost.
 Iar tu vei rămâne
 curat și luminat
 ca auru spălat,
 ca argintu stricorat,
 ca poala Sînteii Mării.
 Leacu din gura mea să fie
 ca strugurii din vie,
 ca ceasu 'n care s'a născut,
 nici o vină n'a avut.
 Maica Precesta
 nici p'aia nu se lăsă:
 după scară de argint se 'ntindea,
 cu mâna dreaptă creacă de drămos
   [rupea
 peste ochi lui Statu-Cot dădea
 și-l orbea,
 peste mâini și-l ciungea,

peste picioare și-l olegea,
iar Cutare rămânea curat
și luminat,
ca aurul spălat
ca argintul stricorat,

ca poala sântei Mărie,
ca 'n ceasu 'n care s'a născut,
nicio vină n'a avut.

(Bălășel, Descântece, 6).

Variante:

- Jud. Buzău: Sărata, Conv. literare, XXVII, 871.
Jud. Covurlui: Jorăști, Beldie, 96; Piscu, Șez., XIV, 117.
Jud. Dolj: Coveiu, Rigo, I, 68.
Jud. Fălciu: Huși, Păsculescu, 146.
Jud. Gorj: Stroești, Mat., I, 1601.
Jud. Iași: Stânca, Șez., V, 146.
Jud. Ilfov: Amărăștii-de-jos, G. Dem. T., 363; București, id., 362.
Jud. Mehedinți: Revista Tudor Pamfile, III, 41.
Jud. Olt: Slatina, Rev. I. Creangă, II, 127.
Jud. Prahova: Teișeni, Șez., II, 90.
Jud. Romanți: Boșoteni, Dr. D. Ionescu, I, 115; Brâncoveni, id., I, 113;
Brastavaț, id., II, 19; Cezieni, id., I, 38; Cilieni, id., II, 75; Cioroiu, id., II, 16;
Grojdibod, id., II, 20, 96; Leu, id., I, 29; Morunglavu, id., I, 117; Oboga, id., I, 36;
Osica-de-jos, id., I, 27; Pârșoveni, id., I, 113; Reșca, id., II, 10; Străjeștii-de-jos,
id., II, 14; Vulpeni, id., II, 90; Zănoaga, id., II, 89, 97.
Jud. Teleorman: Didești, Mat., I, 568; Roșiorii-de-Vede, id., I, 569, 1605;
Scriosteia, id., I, 567; Sfințești, id., I, 572.
Jud. Tutova: Docăneasa, Șez., XIV, 116.
Jud. Vâlcea: Bărbătești, Mat., I, 571; Cernișoara, id., I, 1602, 1609; Păușești-
Maglași, id., I, 1530.
Archiud (Cojocna), Comoara Satelor, III, 26.
Maramureș, Papahagi, Graiul, 141.
Fără indicare de localitate: Adevărul de Joi, 31 Decembrie 1898; Dr. Leon, 10.

Din Drăgășani (Teleorman):

Am plecat la salcie:	a mâncat fragi,
— Bună dimineață, salcie.	s'a săturat
— Șezi, dacă ai venit.	și s'a culcat.
— N'am venit să șed,	Am prins pe strigoiu,
ci am venit să te întreb	l-am trântit,
d'un strigoiu roșu mucos,	l-am crăpat,
și de o strigoaică roșie mucoasă.	inima i-am luat;
Și m'am dus la rug:	am prins pe strigoaică,
— Bună dimineață, rugule.	o trântii,
— Șezi.	o plesnii,
— Nu șed, că n'am venit să șed,	inima i-o luai,
ci am venit să te întreb	toate inimile le strânsei
d'un strigoiu roșu mucos.	și le adunai,
— L-am văzut:	în inima (Cutăruia) le băgai,

și acolo le așezai,
și inima Cutăruia i-o plămădii.
Cum se plămădește aluatul în
[căpistere,
și faguru de miere,
varza în grădină,
ceara în stupină,

așa să se plămădească inima Cu-
[tăruia
și să rămâie Cutare curat,
luminat,
ca Maica Sfântă Marie.
Leac să-i fie!

(Materialuri, I, 568).

10. de argint viu.

Din Bogdănești (Vâlcea).

Tu, argintule
răcorosule,
fiorosule,
ruginitule,
coclitule,
eu te sorocesc
și te rânduiesc
să umbli dela trei zile până la nouă,
prin toate oasele,
prin toate vinele
prin toate închieturile,
să scoți argintu,
faptu și datu,
cu toate cuțitele,
cu toate junghiurile,
iar dacă nu-i ieși și nu-i plecă,
cu mătura te-oiu mătură,
din toate oasele Cutăruia te-oiu
[scutură,
cal roșu să te faci,
cu argintu din oasele Cutăruia
[să te bați,
să te bați, să-l biruești,
dela trei zile până la nouă să-l scoți,
tu argint cu dătătură,
tu argint cu legătură,
de la surate,

dela cumnate,
dela prietene,
de te-or fi luat pe curvie,
de te-or fi luat pe hoție,
pe unt,
pe țesut,
iar dacă nu-i ieși și nu-i plecă,
cu mătura te-oiu mătură,
din toate oasele Cutăruia te-oiu
[scutură,
cal roșu să te faci
. . . . .
(se repetă rândurile de mai sus).
de te-or fi luat pe hoție,
pe unt,
pe țesut,
pe făină,
pe slănină,
să nu sapi ca sapele,
să nu înțepi ca cuțitele,
să nu tai ca coasele,
să nu seceri ca secerele,
ca piatra de moară
să nu te 'ngreunezi,
între spete să nu te așezi,
cui te-a dat cu nouă
eu te întorc cu opt;

cui te-a dat cu opt, eu te 'ntorc cu șapte...	din balele sfintelor, din scalda vrăjmașilor, să ieși, să te duci în văi adânci, în brazi mărunți, că dacă nu-i ieși, nu te-i domoli cu mătura te-oiu mătură, din toate oasele te-oiu scutură, iar Cutare o rămâne curat și luminat cum Maica Precista l-a lăsat.
..... cui te-a dat cu două eu te întorc cu una, să nu mai rămâie niciuna. De-o fi dela sfinte, să-și aducă aminte, milă să-și facă, leacu să-i trimeată. De-o fi dela Dumnezeu, să-l tămăduiască, de junghiuri să-l izbăvească; de-i fi din datu muierilor,	

(Bălășel, 115).

Variante: Din Muntenia, Dr. Ionescu-Buzău, 414, 415; Bistreț (Dolj), Laugier, 125; Brăila, Păsculescu, 119; Orlea (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 23; Roșiorii-de-Vede, Mat., I, 657; T.-Măgurele, id., I, 659; Gresia (Teleorman), id., I, 656.

11. de aruncătură.

Din Sălha (Banat):

Apă limpede, apă lin curgătoare, pe N. să mi-l speli și să-l limpezesti de aruncătură de sară, de aruncătură de miezul nopții, de aruncătură de zori, de aruncătură de dimineață, de aprins, de foc nestins! Cine a făcut cu o mână, io desfac cu două; cine a făcut cu două, io desfac cu trei; cine a făcut cu trei, io desfac cu patru; cine a făcut cu patru, io desfac cu cinci;	cine a făcut cu cinci, io desfac cu șase; cine a făcut cu șase, io desfac cu șapte; cine a făcut cu șapte, io desfac cu opt; cine a făcut cu opt, io desfac cu nouă; cine a făcut cu nouă, io desfac cu mâinile amândouă. Apă lină cristalină, curăță pe N. de aruncătură! N. să rămână curat cum Dumnezeu l-a dat, Amin!
--	---

(Hodoș, Descântece, 33).

Varianta: Romuli (Năsăud), Șezătoarea, XXIII, 92.

Din Ardeal:

Spure cu duh necurat,
 nu te țipă noaptea hoțește,
 nu veni ziua grecește,
 nu bubă,
 nu junghiă,
 nu amori,
 că eu îți voi porunci
 să ieși dela N.
 din șeale
 în pele,
 din pele
 în picioare,
 din picioare

în genunchi,
 din genunchi
 în călcăie,
 din călcăie
 în pământ!
 Că de nu te-i băgă,
 în munții Sinaiului te voi mână,
 acolo să piei,
 și să răspiei,
 N. să rămână curat,
 luminat,
 cum Dumnezeu l-a lăsat!

(Convorbiri literare, XXV, 362).

Din Vatra-Dornei (Bucovina):

Ieșiți aruncături,
 ieșiți făcături,
 ieșiți țipături,
 ieșiți junghiuri,
 ieșiți săgeți,
 ieșiți răutăți,
 ieși duh necurat,
 duh împelițat,
 nu face dureri,
 nu face supărări,
 nu face strășnicie,
 nu face mânie,
 nu da dureri,
 nu da supărări,
 nu da minte necuviincioasă;
 ieși duh necurat și-l lasă;
 ieși duh necurat,
 duh împelițat,
 că de nu-i ieși
 eu te-oiu prăpădi:
 cu toporul te-oiu tăia,

cu cuțitul te-oiu junghiă.
 Aruncături
 și făcături
 . . . . .
 ieșiți și pieriți
 ca roua de soare,
 ca stupu 'n cărare,
 că de nu-ți ieși
 și de nu-ți pieri,
 eu v'oiu împunge,
 v'oiu străpunge.
 Să ieșiți,
 să pieriți
 din cap, de sub cap,
 din păr, de sub păr,
 din crieri, de sub crieri,
 din urechi, de sub urechi,
 din ochi, de sub ochi,
 din auzul urechilor,
 din vederea ochilor,
 din nas, de sub nas,

din gură, de sub gură,
 din dinți, de sub dinți,
 din măsele, de sub măsele,
 din rădăcina dinților,
 din cununa măselelor,
 din fălci, de sub fălci,
 din barbă, de sub barbă,
 din bărbie, de sub bărbie,
 din grumaz, de sub grumaz,
 din piept, de sub piept,
 din coaste, de sub coaste,
 din spate, de sub spate,
 din șele, de sub șele,
 din carne, de sub carne,
 din ciolane, de sub ciolane,
 din pânțece, de sub pânțece,
 din inimă, de sub inimă,
 din rărunchi, de sub rărunchi,
 din plămâi, de sub plămâi,
 din maiu, de sub maiu,
 din mațe, de sub mațe,
 din șezut,
 din născut,
 din picioare,
 din gură vorbitoare,
 din toate câte le are.
 Din nărțițele nasului,
 din fața obrazului,
 din creștetul capului,
 din rădăcina părului,
 din mii și mii de vânuțe,
 din douăzeci de degetuțe,
 din mii și mii de închiiturele,
 din toate ciolănelele,
 din toate degețelele,
 din toate închiiturelele,
 din creștetul capului
 până 'n tălpile picioarelor.

Ieși duh necurat,
 duh împelițat,
 cu lucru rău amestecât;
 că de nu-i ieși,
 și de nu-i pieri,
 cu maiu te-oiu zdrobi,
 cu toporu te-oiu tăia,
 cu cuțitu te-oiu junghia,
 cu furca te-oiu împunge,
 cu furcuța te-oiu străpunge,
 cu foarfecele te-oiu dumică,
 pe fereastră te-oiu aruncă,
 pe ulița satului
 pân' la casa vinovatului;
 îi încălecă pe casă,
 de pe casă
 îi pică pe masă,
 de pe masă în solnița cu sare,
 din solnița cu sare
 în blidu cu mâncare,
 din blid în lingura
 cu îmbucătura
 și cu sorbitura.
 Cu voi să trăiască,
 cu voi să viecuiască,
 că acest om n'are
 nicio stare:
 cu ce vă țineă,
 nici cu ce vă mângâia,
 n'are cu ce aplecă
 nici cu ce vă sătură.
 Vă luați,
 vă cărați,
 că de nu vă veți lua,
 și de nu vă veți căra,
 cu foarfecele v'oiu dumică,
 în drum v'oiu aruncă,
 în pulbere v'oiu mână,

în mare v'oiu țipă,
 acolo vă veți topi,
 acolo vă veți prăpădi
 ca spuma de mare,
 ca roua de soare.
 În mare sânt vaci albe,
 vaci cudalbe;
 în coarne v'or lua,
 în picioare v'or călca,
 mii sfârâmi v'or sfărma.
 Acest om rămâne curat
 și luminat
 cum e de Dumnezeu lăsat,
 și de popa botezat.
 Cum întoarce plugul pământul
 și scoate
 pietrele toate,
 toate pietrele
 și rădăcinele
 care-s acolo făcute
 și crescute,
 aruncăturile
 și făcăturile,
 țipăturile
 și junghiurile,
 săgețile
 și răutățile,
 durerile
 și supărările
 nu-s făcute

12. de babiță.

din blide.

Din Șcheia (Bucovina):

Babiță mâncăcioasă,
 babiță puturoasă,

și crescute,
 ci-s luate
 și aruncate.
 Toate aruncăturile
 și făcăturile
 din (Cutare) să iasă
 și să se ducă,
 să se cam mai ducă
 pe capul cui le-a făcut
 și le-a avut;
 pe capul cui le-a luat
 și le-a aruncat.
 (Cutare) să rămâie curat,
 luminat,
 cum e de Dumnezeu lăsat,
 și de popa botezat...
 Nu 'ntorc cămeșa,
 ci întorc aruncăturile,
 etc.
 de pe capu lui (Cutare)...
 Să se ducă de unde-s venite,
 (Cutare) să rămâie curat
 cum e de Dumnezeu lăsat
 și de popa botezat.
 Cine a făcut cu lucru rău,
 eu întorc cu Dumnezeu;
 cine a făcut cu dracu,
 eu îl străpung cu acu.
 Dela mine descântecul,
 dela Dumnezeu darul.

(Marian, Descânțece, 18).

babiță uricioasă,
 babiță prin sete,

babiță prin foame,
 babiță prin arsură mare
 și prin diochiul cel mare,
 ieși din N.,
 nu-l junghiă,
 nu-l cârciă,
 nu-l spăriă,
 nu-l îngălbeni,
 nu-l vrăji,
 nu mi-l slăbi.
 Du-te de îngălbinește
 și spărie și-mi vrăjește
 la ogorul cu păsat,
 la pâraul cu pietrele,

la țiganul cu lingurile,
 la țiganul cu fusele,
 la țiganul cu acele,
 la țiganul cu cuțitele.
 Și te du de spărie
 și-mi vrăjește
 unde paserile nu umblă,
 unde cocoș negru nu cântă,
 unde nu dă nimeni ziua bună,
 N. să rămâie curat,
 ca argintul strecurat,
 ca Maica cea prea curată
 care l-a lăsat.

(Marian, Nașterea, 399).

Variante: Crasna (Bucovina), Marian, Desc., 32; Vârful-Câmpului (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VIII, 246; Grindu (Ialomița), Sez., III, 194; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 13; Domnița-Mare (Bacău), Rigo, I, 40.

Din Moldova.

O purces o babiță căcăcioasă,
 o babiță mîncăcioasă,
 o babiță puturoasă,
 venită din sete, din foame,
 sau din osteneală.
 Cu șapte linguri le-oiu măsură,
 cu cuțitul le-oiu tăia,
 cu piatra le-oiu înpietri,

prin piatra morii le-oiu da
 și le-oiu mîntui,
 cu fusul le-oiu împunge
 din toate închieturelele,
 din toate mădulările,
 să rămâie bolnavul luminat, curat,
 precum Dumnezeu l-a lăsat.

(Lupașcu, 29).

Din Bogdănești (Vâlcea).

Voi băbiților,
 voi băbițoilor,
 certați-vă cărlanii
 și armăsarii,
 cărlănoaicele,
 armăsăroaicele,
 fetele,

feciorii,
 rânjitele,
 despletitele,
 certați-le dela Cutare,
 să nu mai vie s'o cuțiteze
 s'o fulgereze,
 s'o fârșiască,

s'o ametească,
 s'o moleșească.
 Să vă duceți în coadele văilor,
 în prundurile mărilor,
 în văile munților,
 în capetele ciutelor,
 în coarnele cerbilor.
 C'acolo sunt nouă leagăne
     [făcute,
 două mese 'ntinse,
 nouă făclii aprinse,
 nouă păhare pline,
 în leagăne să vă legănați,
 cu păharele să vă'mbiați,
 la masă să vă ospătați,
 cu făcliile să vă luminați.
 Băbiți din răsăritul soarelui
 până 'n prânzul oamenilor;
 băbiți din prânzul oamenilor

până în amiaza vitelor;
 băbiți din amiaza vitelor
 până în asfințitu soarelui,
 până în cântarea cocoșilor;
 băbiți din cântarea cocoșilor
 până în răsăritul soarelui,
 dela Cutare să ieșiți,
 că dacă n'ați ieși,
 nu v'ați domoli,
 cu cuțitu v'oiu cuțită,
 cu nouă fuse v'oiu înțepă,
 cu nouă linguri v'oiu lepădă,
 peste mări v'oiu aruncă,
 cu mătura v'oiu mătură,
 nimic de voi nu s'o află,
 iar Cutare o rămâne
 curată
 și luminată etc.

(Bălășel, 95).

Din Oboga (Romanați).

Mă închin pentru leacul lui
     [Cutare
 de babiță.
 De-o fi babiță din sfinte,
 să-și aducă aminte
 boala să-i ia,
 dragoste și sănătate să-i dea,
 că sânt babițe și drăcești,
 și păsărești,
 și pădurești,
 și țigănești,
 și câinești,
 sânt nouă feluri de babițe.
 Cu gura vă descântai,

cu căcărez de oaie vă'mpușcai,
 cu putregaiu de salcie albă
 și cu tămâie dela Bobotează
 vă afumai,
 cu împrvai vă împrorai,
 cu gura vă descântai,
 cu mânila dela Cutare
 din cap vă luai,
 din crierii capului,
 din grumazii gâtului,
 din fața obrazului,
 și lăsați pe Cutare curat,
 luminat,
 ca argintul strecurat.

(Dr. D. Ionescu, II, 25).

13. de baier.

Din Islaz (Romanați).

Tu, muma pădurei,
lipitură de noapte,
de miezul nopții,
de cântarea cocoșilor,
din vărsatul zorilor:
cu hotar te hotărâsc,
cu marmură te înmărmuresc,
de bătătură la picior,

cu piatră te împetresc,
dela (Cutare) te gonesc,
să te duci unde popă nu toacă,
unde fată mare cosiță nu împle-
[tește,
unde de Dumnezeu nu se po-
[menește;
acolo diavolul locuște.

(Dr. D. Ionescu, II, 27).

13 a. de bătătură la picior.

Din Bistrița (Mehedinți).

Atunci să te mai coci,
când și-o pune mâța concii;

atunci să te mai faci bătătură,
când și-o pune mârțanul căciulă.

(Revista Tudor Pamfile, III, 117).

14. de blândă.

Din Morunglavă (Romanați).

Plecă (Cutare) pe cale,
pe cărare,
se întâlnește cu faptul,
se întâlnește cu blânda.
— Blândă lipită,
blândă sturătă,
pe pielea (Cutăruia) ivită,

să piei,
să răspiei,
să te înmoi,
să rămâie (Cutare) curat,
luminat,
ca bobul de grâu curat.

(Dr. D. Ionescu, II, 31).

15. de boală (tifos).

Din Urechești (R.-Sărat):

Mă sculai de dimineață
și ieșii afară
și văzui pe Nunnița
cu mătura 'n mână
și cu grebla 'n altă mână,

și o întrebai:
— Und' te duci Nunniță?
— Mă duc la câmpul Rusalimului
să-l mătur de ghinci și mărăcini.
— Rogu-te, Nunniță,

nu te duce acolo,
 ci te du la (Cutare)
 și-i mătură boala:
 boala țigănească,
 boala porcească,
 boala ungurească,
 boala nemțească,
 din frică,
 din deochi,
 din plecate,
 din osteneală,

și-i mătură toată boala
 din toate încheeturile
 și din toate mădulările,
 și să fugă boala dinaintea lui
 cum fuge gunoiul dinaintea mă-
 [turii,
 și omul de Rusalii,
 și (Cutare) să rămâie curat,
 luminat,
 cum Dumnezeu l-a lăsat.

(Calendarul ilustrat pe 1910, din Bi-
 blioteca folkloristică, p. 71).

Variantă: Revista Ion Creangă, VI, 46, din Ghidigeni (Tutova).

16. de beție.

a) *Descântec pentru a face pe om bețiv:*

Să se petreacă, de trei ori, prin gât de rață și de știucă, rachiu și vin,
 zicându-se de trei ori descântecul, și apoi să se dea, fără ca să știe, celui
 pe care voește să-l cuprindă patima beției:

Cum nu poate peștele și rața fără apă,
 cum peștele nu poate trăi pe uscat,
 așa să nu poată trăi (Cutare) nici un ceas
 ca să nu bea rachiu și vin;
 să umble după băătură,
 cum nu stă apa mergătoare,
 și oastea călătoare;
 cum nu se poate opri plumbul din pușcă,
 așa nime să nu-l poată opri pe (Cutare)
 de a nu bea rachiu și vin.

(Lupașcu, 39).

Din Celaru (Romanați):

Cum nu stă apa 'n ciur
 cum nu stă mielul în pățul,
 așa să nu poată sta (Cutare)
 nebăut rachiu și vin.

Să umble după băătură în sat
 ca cânele turbat,
 să se ție lumea după el
 ca praful după cânele bătrân

ce o ia vara la drum;	cum nu se poate opri o stea călă-
să nu-l poată opri de vin, dela	[toare,
[rachiu,	cum nu se poate opri săgeata călă-
cum nu se poate opri apa curgătoare,	[rătoare.

(Dr. D. Ionescu, II, 29).

Variante: Balaci (Teleorman), Șezătoarea, XV, 186; ?, Șez., XXIII, 64.
Aceleași descântece la Laugier, 128.

b) *Descântec ca să nu bea un om bețiv.*

Descântecul se zice la un mormânt:

Cum nu bea și nu știe nimica	să înconjoare crășmele
(numele celui din mormânt),	cum înconjoară pământul apele.
așa să nu beie, să nu știe	Să-i pută vinul și rachiu
a cere rachiu și vin	cum pute scârna;
(numele bețivului);	să nu dorească de el
să-i piară gândul de beție	cum nu se dorește moartea;
cum pierе fumul,	să fie totdeauna liniștit
cum pierе pâcla,	ca în ceasul ce mă-sa l-a făcut.
cum se stânge focul;	

(Lupașcu, 39).

Din Bistrița (Maramureș):

Dacă are cineva îmbătări de cap, și va lua 99 de Părăscuțe (insecte) le va pune într'o cârpă nouă și va rosti următorul descântec, îi încetează:

Părăscuță	că sunteți 99.
nuță	Deci luați,
nicuță,	alergați, nouă boale,
de multe ori te-am zărit,	99 de boale,
de multe ori te-am pândit	din cap,
dar niciodată nu te-am găsit.	de după cap,
Acum te-am prins,	ca N. N. să scape
și te-am închis,	sănătos
și te-am încins	și voios.
cu 99 de ațe,	

(Marian, Insectele, 450).

17. de boala copiilor.

răul copiilor, răutatea copiilor, apucat, altea alea, ceas rău, cei răi, ducă-se pe pustii, ducă-se în pietre, epilepsie, fulgerătură, încleștat, încleștătură, poceală, strâns, strânsătură, strânsură, stroșșitură, zghi-hueală, samcă.

Din Crasna (Bucovina):

Ieși, ceas rău,
 ieși, tu, rău,
 ceas rău cu spăriet,
 ceas rău cu duh necurat,
 ceas rău cu Samcă albă,
 ceas rău cu Samcă neagră,
 ceas rău cu moroi,
 ceas rău cu strigoi,
 ceas rău cu zburături,
 ceas rău cu încordători,
 ceas rău cu diavolițe rele,
 ceas rău cu boale grele.
 Ieși, ceas rău,
 ieși, tu, rău
 din vârful capului,
 din crierii capului,
 etc.
 Ieși, ceas rău,
 ieși, tu, rău,
 nu-ți face pat în spatele lui,
 nu-ți face gâlțuri în umerii lui,
 nu-ți face scâldușcă în coșu lui,
 nu-ți face joc în trupu lui.
 Ieși, ceas rău,
 ieși, tu, rău
 din inimă,
 de sub inimă,
 etc.
 din vârful capului
 până 'n vârful degetelor.

De azi înainte
 în râpi risipite,
 cu nouă lei,
 cu nouă miei
 mă-ta se mișelește,
 râpile risipește.
 Du-te și tu de mișelește,
 râpele risipește.
 Acolo să pieri,
 acolo să răspieri,
 cum pierie spuma de mare,
 roua de soare,
 și stupitu 'n cărare.
 Cutare e curat,
 găzele l-au botezat,
 găzele l-au apărat,
 că ele au venit
 și au bâzâit,
 și tot răul dintrânsu a sărit.
 Cu mătura asta am luat
 și am măturat,
 și am scos și am aruncat
 toate gozurilele
 din toate coturelele.
 Așa să iasă răul
 din vârful capului
 până 'n vârful degetelor,
 din toate ciolănelele
 și închieturelele.
 Cutare să fie curat,

lămurat,
cum Dumnezeu l-a dat,
cum mă-sa l-a făcut

din senin,
și l-a crescut.
In veci, amin!

(Marian, Descânțece, 194).

Variantă: Marian, Nașterea, 377.

Din Focșani:

A plecat nouă frați
în nouă sate,
cu nouă cuțite
ascuțite,
la mormântul lui Dumnezeu,
să sape,
să-l desgroape.
Voi nouă frați,
din nouă sate,
nu vă duceți
la mormântul lui Dumnezeu
să săpați,
să-l desgroați;
curând și degrabă
la Cutare plecați,
cei răi să-i luați,
să plecați,
pe Cutare să-l luminați.
Să vă duceți
pe râpi, pe pustii
să v'aruncați.

cei răi mici,
cei răi mari. . . .
în cuțite să-i luați,
cu borș vă adăpați,
cu cimbru să ospătați,
cum îți gusta să plecați
pe râpi, pe pustii
să vă risipiți,
pe Cutare să-l răcoriți,
că are zile cu vac
și inimă cu leac.
Nici în cap pieptene,
nici în pânțece pepene,
nici în picioare
rășchitoare.
Să ieșiți,
Nici în cap pieptene,
nici în pânțece pepene,
nici în picioare
rășchitoare,
și să rămâie, etc.

(Rigo, I, 15).

Din Bilca (Bucovina):

S'o sinecat,
s'o mânecat
N. dela casa ei,
dela masa ei,
grasă și frumoasă,
tare și voioasă,

și când o fost
la miez de cale
și carare,
înainte ieșitu-i-o,
în cale opritu-o
Arhanghelu Mihail

cu un cal negru pântănog,
 cu nouă urși,
 cu nouă ogari născuți,
 crescuți
 din ziua Sf. Giorgiu făcuți,
 cu paloș de tun,
 cu sabie de fulger
 tăind, săpând,
 ceas rău căutând.
 Dar oricât o căutat
 nicăeri nu l-o aflat
 decât numai în trupu lui N.
 aflatu-l-o,
 tăiatu-l-o,
 săpatu-l-o.
 N. foarte s'o 'nvăerat,
 foarte s'o mișelat;
 nime n'o văzut-o,
 nime n'o auzit-o,
 decât Maica curată,
 Maica Precurată
 auzitu-o, văzutu-o,
 înainte ieșitu-i-o
 și întrebatu-o:
 N., ce te văierezi,

ce te mișelezi?
 — Of, Maică curată,
 Maică Precurată,
 cum nu s'a văieră,
 cum nu s'a mișelă,
 că N. a sinecat
 etc.
 nicăeri nu l-o aflat,
 decât numai în trupu lui N.
 aflatu-l-o,
 săpatu-l-o,
 tăiatu-l-o,
 în cuptor de fier aruncatu-l-o,
 cu cociorvă de fier înturnatu-l-o,
 cu pilug de fier pisatu-l-o,
 din piuă de fier scosu-l-o,
 în sită de fier aruncatu-l-o,
 cu dânsa cernutu-l-o,
 cu dânsa vânturatu-l-o,
 să nu se aleagă nimică
 din ceasu cel rău,
 cum nu se alege nimică
 din pulberea de pe drum.
 N. să rămâie curată, etc.

(Marian, Descânțe, 77).

Variante: Bilca, Ciudeiu, Siret (Bucovina), Marina, Descânțe, 218, 207, 212;
 Tereblecea (Bucovina), Marian, Legendele, 326; Moldova, Lupașcu, 18, 42, 88;
 Băbicieni (Botoșani), Șez., XXIII, 23; Săgeata (Buzău), Conv. lit., XXVII, 867.

Din Rovinari (Gorj):

Cum s'a hotărît hotarul
 așa să se hotărască
 boala diavolească
 după trupul cutăruia;
 și cum s'a părăsit osul acesta

de toate ciorile
 și de toate hoiturile,
 așa să se părăsească boala
 după trupul cutăruia,
 etc.

(Șez., X, 44, și Materialuri, I, 636).

Din Birislau:

Până acuma nebunia eră pe X.,
iară de aci încolo
aici să stea;
și precum eu nu știu

al cui este acest mormânt,
așă și nebunia să nu poată
află pe prunc.

(Papahagi, Megleno-Români 103).

18. de boala găinilor.

Din Popeni (Tutova):

A plecat Dobrița
cu mătușița,
să măture cotețul cu paserile,
grădinile cu livezile,
câmpiile cu fânețele,
dealurile cu viile,
munții cu păduțele.
— Nu te duce, Dobrițo,
să mături cotețul cu paserile,
ci vin de mătură cotețul păsărilor
[noastre.

Eu cu gura oiă descântă,
tu cu mătura îi mătură boala,
cu mâna îi lua-o,
peste Marea Neagră îi arunca-o,
și acolo să piei, să răspiei,
ca spuma de mare,
ca roua la soare,
iar paserile noastre să rămâie curate
luminate,
ca Dumnezeu ce le-a lăsat.

(Rev. I. Creangă, VI, 249).

Variantă tot de acolo, publicată în aceeaș revistă, VI, 150.

19. de boala vitelor.

Din Ciudeiu (Bucovina):

(Cutare) dimineată s'a sinecat,
s'a mânecat,
bucatele și-a luat,
la iarba 'ntreagă le-a mânat,
bucatele să pască,
să se tocmească,
păru să-și netezească.
Nime nu le-a văzut,
nime nu le-a cunoscut,
numai boala puturoasă
și uricioasă,
numai ea că le-a văzut,

numai ea le-a cunoscut
și 'ntre bucate a intrat,
bucatele i-a spurcat,
sângele li-a 'nvânoșat,
mațele li-a subțiat,
plămâile li-a putrezit,
rărunchii li-a împuțit,
păru li-a zborșit,
carnea li-a împietrit,
fălcile li-a 'nțepenit,
urechile li-a dăbălat,
ochii li-a lăcrămat,

măselele li-a picat,
limba și-a mușcat,
de picioare le-a oborît,
de pământ că le-a trântit.

A prins (Cutare) a se glăsui
și a se tângui

cu glas mare până 'n cer,
cu lacrimi până 'n pământ.

Nime nu l-a văzut,

nime nu l-a auzit,

numai Maica Domnului
sus din poarta cerului

. . . . .

— Ce plângi (cutare), ce te
[tânguești?

. . . . .

— Eu cum nu m'oiu tângui

. . . . .

că dimineată m'am sinecat
etc.

— Taci, nu te tângui,

nu te glăsui!

Haidam la Maica Domnului

din națu cerului,

poartă de aur om deschide,

și așa i-a cuvântat:

topor nenădit om apucă,

noi boala puturoasă

și uricioasă

om tăia-o,

și om hăcui-o

din vine,

de sub vine

etc.

Tu, boală puturoasă

și uricioasă,

să te duci

unde cucuș negru nu cântă,

unde urmă de om nu se face.

Acolo să locuești,

acolo să trăiești

cu cetina bradului,

cu vârful molidului,

bucatele lui (cutare) să rămâie

[curate

și luminate,

ca argintul strecurat,

ca Dumnezeu ce l-a dat.

Dela mine descântecul,

dela Dumnezeu leacul.

(Marian, Descânțece, 61).

20. de toate bolile.

Din Rășinari (Sibiu)

Nătărău, nătărău,

roagă-te lu Dumnezeu

să te ferească de rău.

(Păcală, Monografia, 245).

Din Stroești (Vâlcea):

De-o fi boală dela Dumnezeu:

să-și aducă aminte de (Cutare),

boala să i-o ia,

leacul să i-l dea.

Boliște de-o fi dela Maica Precista:

să-și aducă aminte de (Cutare),

boala să i-o ia,
leacul să i-l dea.
De-o fi boala dela sfintile zile
[greșite:
să-și aducă milostivele aminte,
boala să i-o ia,
leacul să i-l dea.
De-o fi dela ele sfinte:
să-și aducă aminte,

să treacă blânde ca oile,
și dulci ca albinele.
De-o fi dela surată,
de-o fi dela cumnată,
de-o fi dela străină,
de-o fi dela vecină:
ea a dat cu cinci dește,
eu o 'ntorc pe capu-i cu zece.
(Materialuri, I, 1552).

Din Cernișoara (Vâlcea):

Plecă (Cutare) pe cale
pe cărare,
se întâlnește cu ăl spurcat
și cu zmeu 'n cale;
cu zmeul,
cu zmeoaica,
cu primitoriu,
cu primitoarea,
cu zburătoriu,
cu zburătoarea,
cu junghiuri,
cu cuțite,
cu izbituri,
cu dătături,
cu pocituri.
Dacă văzură pe (Cutare)
bine li părură,
și 'n brațe-l luară,
de pământ îl aruncară;
îl zdrobiră,
și-l fărâmară,
rânza-i răsturnară,
creerii capului îi turburară,
toate oasele-i fărmară,
și le încleștară,
pe (Cutare) plângându-se

și olicăindu-se
îl lăsară.
Maica Precista-l auzi,
pe scară de argint și de fier
se scoborî, și-i zise:
— Taci (Cutare) nu te chirăi,
nu te olicăi,
că noi suntem Maica Precista
și Maica sfânta Maria
care ne-am scoborît din cer
pe scară de argint și de fier,
de mâna dreaptă te-am luat,
la (Cutare) descântătoare te-am
[mănat,
și ți-o pune cap la cap,
obraji la obraji,
grumazi la grumazi,
piept la piept,
spate la spate,
sănătate la sănătate,
ți-o plămădi inima
cum se plămădește fagurele 'n
[stupină,
varza în grădină
și aluatu 'n căpistere.
Fugi, urîți-l,

21. de brâncă (orbalt).

foc viu, olbaț, orbant, răceală, roșată, vivor.

Ieși tu, bubă mare,	nu-l săgetă.
bubă cu înfocare,	Bubă mare,
ieși tu bubă mică,	bubă cu înfocare,
bubă orbăcică,	bubă mică,
bubă cu orbalt,	bubă orbăcică,
bubă cu năjit,	nu te face,
bubă cu obrintit,	nu te coace,
bubă cu arsură,	nu te încuibî,
bubă cu furnicătură,	nu te lăcătui.
bubă cu diavolițe rele,	Că tu, de te-i încuibî,
bubă cu boale grele.	și te-i lăcătui,
Ieși din vârful capului,	și te-i face,
din crierii capului,	și te-i coace,
din fața obrazului,	cu cotreanță te-oiu afumă,
din vinele grumazului.	și 'n coajă de nucă te-oiu băgă,
Ieși, tu, bubă mare,	pe mare măgură te-oiu da,
bubă cu înfocare	unde cucoșii n'or cântă,
etc.	glas de om nu s'a răsună.
Nu-l înfocă,	acolo să pieri,
	etc.

(Marian, Descânțece, 155).

Variante:

- Jud. Argeș: Cicănești, Șez., VII, 55; Curtea-de-Argeș, Pamfile, Boli, 16; Rudeni, Șez., II, 57; Vâlcele, id., XI, 22; Zigoneni, id., XI, 29.
 Buzău: Mat., I, 1160.
 Jud. Dâmbovița: Poiana-de-sus, Rigo, I, 20; Priboeni, Mat., I, 1149.
 Jud. Dorohoiu: Vlăsinești, Șez., XI, 169.
 Jud. Gorj: Pesteana-de-sus, Șez., XI, 35; XI, 35; Roșia, id., XII, 33, 34.
 Jud. Ialomița: Grindu, Șez., II, 93; Rași, Mat., I, 1543.
 Jud. Ilfov: Pantelimon, Rigo, I, 19; Rudeni, G. Dem. Teodorescu, 366.
 Jud. Olt: Constantinești, Graiul Nostru, I, 137; Dejești, Șez., XI, 31.
 Jud. Romanați: Amărăști-de-jos, Dr. D. Ionescu, II, 38; Celaru, id., I, 55; Celeiu, id., I, 56; Jieni, id., II, 34; Traian, id., I, 53.
 Jud. Teleorman: Antonești, Danilescu, Calendar, p. 74; Drăgănești, Șez., X, 92, Mat., I, 614; Principele Ferdinand, Rev. I. Creangă, IX, 49; Săceni, Mat., I, 613.
 Jud. Vâlcea: Bărbătești, Mat. I, 66; Bogdănești, Bălășel, 40; Bujoreni, Șez., XII, 191; Ștefănești, Bălășel, 43; Vălsănești, id., 39.
 Fără indicare de localitate: Rev. I. Creangă, II, 73.

Din Găgești (Putna):

Înapoi, groaza pământului,
 înapoi să te 'ntorci,
 să n'apuci să te coci.
 Brâncă porcească,
 brâncă văcească,

brâncă găscească,
 brâncă cu răceală,
 brâncă cu ferbințeală,
 brâncă cu săgetătură,
 brâncă cu pocitură.

(Densușianu, Graiul Nostru, I, 281).

Din Straja (Timiș):

Orbalț cu orbalț,
 cu săgetătură,
 cu umflătură,
 nu umblă,
 nu gâmfă,
 numa napoi să te 'ntorci,
 că nu-i locu tău aici,

numai locu sfintei Mării Mare,
 curată,
 spălată
 luminată,
 ca Maica Precista
 din cer lăsată.

(Alexici, I, 208).

Din Preutești (Suceava):

Oaie laie
 bucălaie
 zboară 'n deal
 și ciobanii șueră 'n vale.

oaia a gătit de zberat,
 ciobanii de șuerat,
 și orbalțul de săgetat.

(Șez., XVI, 59).

Variantă: Broșteni-Drăgușeni (Suceava), Rev. I. Creangă, XIII, 80.

Din Beleți (Dâmbovița):

Brâncă neagră,
 brâncă albă,
 capră roșie s'a făcut,
 în munte că s'a suit,
 și munții că i-a mistuit.

și munții că s'a surpat,
 livezii le-a 'ncurcat,
 apele s'a tulburat,
 pe Rumân l-am curățat.

(Materialuri, I, 1144).

Din Bujoreni (Vâlcea):

A plecat furca cu brânca la
[judecată:
furca veni,
brânca nu veni,

din trupul lui Cutare ieși,
și rămase curat,
luminat,
ca Maica Precista ce l-a lăsat.

(Șez., XII, 191).

Variantă: Păușești-Moglași (Vâlcea), Materialuri, 1524; Traian (Romanați), Dr. D. Ionescu, I, 54.

Din Maramureș :

Orbalț prin dedeochi,
orbalț din vânt,
orbalț din cărare,
orbalț din țipătura cea mare,
orbalț de nouă feluri:
orbalț alb,
orbalț roșiu,
orbalț cu puroiu,
nu înfocă,
nu boboti,
că pe cruce de ban
întinde-te-oi,
la împărat trimite-te-oi,
legat cu nouă fire de mătăasă
cât o fost mâna de groasă.

Se aflară orbalțul și ziseră:
— O, mine, nu mă legați,
nu mă strângeți așa de tare,
că mi-a crăpă inimioara.
— Noi încă te-om îngădul,
cu șinorul deslega-te-om,
de nu-i face zoi cu puroi.
— Deslegați-mă mai tare,
carne albă n'oi stricare.
Orbalțul l-oi ponosî
și nimica nu i-a hi.
L-oi lăsa curat, luminat,
ca argintul strecurat,
ca Dumnezeu ce l-o dat.

(Bîrlea, 362).

Din Huși:

M'am sculat Marți dimineată,
roșii păroșii,
m'am spălat,
roșii, păroșii ¹⁾,
m'am îmbrăcat,
m'am spălat de negreață
și m'am spălat de orbălțatură,
de roșată,
și bine m'am spălat,
și bine m'am curățat,

din stârvul capului,
din rădăcina părului,
etc.

Să fiu spălat și curățat
de orbălțatură,
de săgetătură,
de gălbează,
de deochi,
să rămân curat, etc.

(Păsculescu, 134).

¹⁾ Se repetă după fiecare vers.

Din Zigoneni (Argeş):

Tu, brâncă gătită, rumenită !
 Brâncă rău s'a mâniat,
 pe cal negru a încălecat
 și la oaste a plecat,
 și pe N. l-a lăsat
 curat, luminat.
 Ce-i umflat s'a desumflă,
 ce-i împietrit s'a despietră,
 și tu, brâncă, de zece îndărăt
 [să dai,

și tu, brâncă, îndărăt de nouă să
 [dai. . . .
 și tu, brâncă, de unu îndărăt să dai,
 că a venit Sorvior
 cu zece surori
 și a luat lui N.
 zece cuțite, și zece durori,
 nouă cuțite și nouă durori. . . .
 Să ieși din cap,
 din crieri, etc.

(Șez., XI, 30).

Variantă: Rudeni (Argeş), Șez., VII, 55.

Din Lipia (Buzău):

Brâncă albă, etc.
 99 de feluri de brâncă.
 Toate brâncele se adunară
 și pe drugi încălicară
 și la oaste plecară,
 c'un soldat se 'ntâlniră;

ele dacă îl văzură
 se rușinară
 și îndărăt se înturnară,
 din rădăcină secară,
 și din față se uscară.
 Lui N. leac să-i fie.

(Conv. literare, XXVII, 866).

Variantă: Toplița (Argeş), Șez. XI, 30.

Din Gostavăț (Romanați):

Trei ciobani brânca păzeă:
 unu mut,
 unu surd,
 unu orb.
 Până mutul a vorbi,

până surdul a auzi,
 până orbul a vedeă,
 lupul a venit
 și brânca a luat.
 Să rămâie Cutare curat. . . .

(Dr. D. Ionescu, II, 39).

Din Catanele (Dolj):

Mă sculai Joi dimineață
 și luai poteca la fântână,

mă întâlnii c'o fată bulbucată;
 nu fu fată bulbucată,

și fu brâncă veninată,
pe capul Cutăruia lăsată.
Eu cu furca la goană am luat-o,
și pe drugă am înșirat-o,

cu fusu am înțepat-o,
cu căpătină de câine
am spurcat-o,
și pe Cutare l-am lăsat curat.....

(Rigo, I, 19).

Variantă: Orlea (Romanați), Dr. D. Ionescu, II, 33.

Din Rogojel (Gorj):

A plecat Cutare.....
se întâlnește cu brâncă 'n cale,
brâncă neagră, etc.
Brâncă pe furcă a încălecat,
la Marea Neagră a plecat.
Brâncă după furcă a alunecat,
brâncă în Marea Neagră s'a
[înecat.

Cum se topește spuma de mare,
și roua de soare,
așa să se potolească viforul,
durerile, junghiurile,
țapa, săgetăturile,
cuțitele, fiorurile,
și să plece brâncă în mari văi.....

(Materialuri, I, 618).

Variantă: Govora (Vâlcea), Materialuri, I, 616.

Din Moldoveni (Romanați):

Brâncă de 99 de feluri,
brâncă albă, etc.
brâncă tupsecată
de Maica Domnului lăsată,
să mergem la dorobanți;

cum merge ziua îndărăt,
așa să meargă brâncă îndărăt.
Cum merge fusul îndărăt,
așa să meargă brâncă îndărăt.

(Dr. D. Ionescu, II, 36).

Din Cernișoara (Vâlcea):

Plecă Cutare
pe cale, pe cărare,
se întâlnește cu brâncă 'n cale,
brâncă bujorată,
brâncă 'nfiorată.
A plecat brâncă
cu buba,
brâncă bujorată,
brâncă 'nfiorată.
A plecat prin orașe
cu răvașe,

să scrie la călărășe.
Nu găsi cal de călărie,
nici arme de vitejie,
nici hârtie
în prăvălie.
Pe drug încălică,
și 'n fus se înțepă,
și 'n cuțit se junghia,
la pământ a picat
dela Cutare din cap.

(Materialuri, I, 1600).

Din Govora (Vâlcea):

Curva brânca încălecă,
 pe furcă încălecă,
 la Marea Neagră plecă,
 Bistrița treceă,
 dela Cutare se luă.
 Nu întinde,
 nu cuprinde,
 nu umflă,
 nu gâmbă,
 nu înțepă,
 nu încuțită,
 căci cu cuțitu te-oiu junghiă,
 cu crucea te-oiu depărtă,

dela Cutare te-oiu luă.
 Eu te iau,
 tu să te iei;
 eu te mut,
 tu să te muți.
 Nu întinde,
 nu cuprinde.
 Ieși dela Cutare
 din crierii capului,
 etc.
 cu mătura te-oiu mătură,
 cu tămâia te-oiu depărtă,
 și să rămâie Cutare curat. ....

(Sez., XI, 32).

Variante: Zănoaga (Romanați), Dr. D. Ionescu, II, 34; Cioroiul, Cezieni (Romanați), id. I, 56, 49; Făcăi (Vâlcea), Materialuri, I, 615.

Din Buzău:

Brâncă albă, etc.
 ieși dela Cutare etc.
 A plecat patru sfinți la vânătoare:
 sfântul Gheorghe,
 sfântul Dumitru,
 sfântul Haralambie,
 și sfântul Mina.
 La vânătoare a plecat
 și nimica n'a vânat,
 numai caii și-a înțepat;
 nici nu i-a 'nțepat,
 nici nu i-a durut,
 nici n'a obrintit,
 nici nu s'a spuzit,
 nici sânge n'a curs,
 nici coptură n'a strâns.
 Așa și pe Cutare

nici să nu-l înjunghie,
 nici să nu se umfle,
 nici să nu se obrintească,
 nici sânge să nu curgă,
 nici coptură să nu strângă.
 Soare mare,
 soare mic,
 soare apune,
 soare n'apune,
 soare de 99 de zări,
 ia-ți zările,
 ia-ți umflăturile,
 ia-ți junghiurile,
 durerile
 și brânca neagră dela Cutare.
 Cum se răpune soarele de pe cer,
 așa să se răpună toate boalele dela
 [Cutare.

(Materialuri, I, 620).

Din Moldova:

— Voi, trei fete mari
din cer făcute,
din cer crescute,
cu trei seceri de oțel făcute,
cu poalele rădicate,
cu mânicile suflecate,
unde vă duceți,
unde mergeți?
— Ne ducem să secerăm,
dealurile, văile, grânele,
oarzele, fânețele.
— Nu vă duceți să secerăți dealurile, cum Dumnezeu l-a lăsat.
văile, grânele, oarzele, fânețele,

vă duceți la Cutare
și secerăți orbalțul
din rădăcina dinților,
din auzu urechilor,
din vederile ochilor,
peste Marea Neagră îl dați,
unde cocoș negru nu cântă,
câne negru nu bate;
acolo să cheie, să răscheie,
și Cutare să rămâie luminat,
[curat,

(Lupașcu, 11).

Variante: Focșani, Rigo, I, 23; Uscăți (Neamțu), Materialuri, I, 1521; Huși, Păsculescu, 143; Poiana-Stampii (Bucovina), Marian, Descânțece, 159, 163; Moldova, Revista George Lazăr, II, 353; Dămieniști, Revista Dascălul Poporului, I, 1908; Budeștii-Ghicăi (Neamțu), Mater., I, 1535; jud. Suceava, Sez., I, 106; Borzești (Bacău), id., XIX, 171; Rădăuți (Bucovina), Comoara, III, 24; Costești (Tutova), Doina, I, 83; jud. Dorohoiu, Rev. I. Creangă, VI, 46; Vârful-Câmpului (Dorohoiu), id., VIII, 153, 212; Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 42; Tutana (Argeș), Ciaușanu, 136; Valea-Viei, Georgescu-Tistiu, 23; Pieleși, Raeți (Dolj), Laugier, 118; Săceni (Teleorman), Materialuri, 619; Budeștii-Ghicăi (Neamțu), id., I, 1535; Socodor (Arad), Alexici, I, 211.

Din Românești (Gorj):

Plecă brâncă cu brâncoiu ei
amândoi într'o cărăoaie;
se întâlniră cu Maica Precista
în cale.
— Unde te duci, tu, brâncă
cu brâncoiu în cărăoaie?
— Ne ducem la Cutare în cap,
în creer,
să-l săgetăm,
să-l junghiem,
să-l cuțităm,
să-l umflăm,
să-l gânfăm,

să-l facem sânge și coptură.
— Indărăt, brâncă cu brâncoiu tău,
zise Maica Precista;
nu te duce în capul și crierii
[Cutăruia,
să-l săgeți,
să-l junghii,
să-l cuțitezi,
să-l umfli,
să-l gâmfii,
ci să te duci în văi,
în corovăi.
Ea așa se mânia

și veni și-și adună durerile,
toate umflăturile,
toate gâmfăturile,
toate junghiurile,
și le adună,

și în sac le băgă,
și în gârlă le înecă,
și pe Cutare îl lăsă
curat, luminat,
ca argintul strecurat. . . . .

(Șez., X, 106, și Materialuri, I, 620).

Variante: Roșiorii-de-Vede, Mater., I, 617; Bogești (Tutova), id., I, 1522; Uscăți (Neamțu), id., I, 1521; ?, Rev. I. Creangă, IV, 84; Gherghești-Micești, id., IX, 238; Morunglavu (Romanai), Dr. D. Ionescu, I, 50; Ianca (Romanai), id., II, 36; Oboga (Romanai), id., II, 37; Poieni-Siret (Bucovina), Marian, Legendele, 327.

La Valahii din Moravia:

« Pentru descântecul de orbalț se fac următoarele: baba se duce la pârâu cu un ulcior și ia apă neîncepută, zicând: Bine ai venit apușoară curată și repede, te ieu în numele lui Isus Hristos ca pe bolnavul N. N. să-l lecuești ». Intorcându-se la bolnav descântă:

« A mers Maica Domnului peste fânaț verde și a întâlnit acolo bu-boaie și orbalț, și li-a zis: unde vă duceți? Mergem la N. N. bolnav creștinat. Voi nu mergeți acolo, căci eu am fost la el și l-am mângâiat, și l-am liniștit cu cuvintele lui Dumnezeu sfântul, și au rămas bubele și orbalțul dela 9 la 8, dela 8 la 7, dela 7 la 6, dela 6 la 5, dela 5 la 4, dela 4 la 3, dela 3 la 2, dela 2 la 1, dela unu niciunu, niciunul să rămâie în vecii vecilor, amin ».

(T. T. Burada: O călătorie la Românii din Moravia, în Revista « Arhiva » din Iași, An. V (1894), p. 291. Burada amintește că acest descântec este reprodus și în volumul « Lid a národ », al lui F. Bartose, p. 220).

22. de broască.

Din Dimăcheni (Dorohoiu):

Broască, broască,
de te-ai făcut la asfințit,
să piei la răsărit;
de te-ai făcut la răsărit,
să piei la asfințit,
și să te duci la malul crăpat,
că acolo e o iapă albă
cu gura căscată,

cu limba scoasă,
și cu coada ridicată.
Ea cu gura te-a apucă,
cu limba te-a linge,
cu coada te-a mătură,
peste mare te-a aruncă,
unde cucoș negru nu cântă,
vacă neagră nu rage

și câne negru nu bate.
Acolo să piei,
să răspiei,
ca roua de soare,
ca spuma de mare,
și Cutare să rămâie teafăr,

sănătos, luminat
cum Dumnezeu l-a dat
și maică-sa l-a făcut.
Descântecul dela mine
și leacul dela Dumnezeu.

(Șezătoarea, I, 83).

23. de bubă.

abubă, bubă rea, bubă neagră, bubă vânătă, bubă din cap, bube rele, beșica cea rea, beșică neagră, buboiu, bolfe, brâncă, cârtiță, fapt de vânt, foc de vânt, grăunțe, grumăzare, gușter.

Din Buhuși (Neamțu):

Sămănai orz în piatră:
nici să răsară,
nici să crească,
buba cea rea să încremenească.

(Rev. I. Creangă, I, 117).

Din Lunca Cernii-de-jos (Hațeg):

Buba bubelor,
puiul ciumelor,
nu coace,
nu răscoace,
tu, bubă, înapoi te 'ntoarce.

(Densușianu, Graiul din Țara Hațegului, 152).

Din Rășinari (Sibiu):

Bubă ai născut,
bubă să scazi,
să nu mai crești,
să nu te mai lățești;

să te duci
și să-l lași luminat,
ca argintul de curat,
cum Dumnezeu l-a lăsat.

(Păcală, Monografia, 251).

Din Orlat (Sibiu):

De rădăcină să seci,
de vârf să te pleci,
de cât ești

să nu mai crești,
și îndărăt să te întorci.

(Manuscris în Bibl. Academiei Române).

Din Orlat (Sibiu):

Bubă neagră,
bubă roșie,
bubă vânătă,
bubă de 99 de feluri,
să nu coci,

să nu răscoci.
Din os te scot în carne,
din carne te scot în piele,
și din piele te bag în pământ.

(Manuscris în Bibl. Academiei Române).

Din Rășinari (Sibiu):

Bubă mică,
bubă mare,
bubă de 99 de feluri,

din pământ ai venit,
în pământ să te duci
și acolo să te prăpădești.

(Păcală, 250).

Din Rășinari (Sibiu):

Rădăcină,
cotrocină,
nu mai prinde rădăcină,

ca săul de câne,
pe-un bulbuc de aur,
pe-o piele de taur.

(Păcală, 250).

Din Rășinari (Sibiu):

Bubă mică,
bubă mare,
lăteață ca broasca,
amară ca fierea,

și dulce ca mierea,
te scot de unde ești făcută
cu patru posturi într'un an,
și cu două zile 'n săptămână.

(Păcală, 249).

Din Maidan (Banat):

Bubă blândă,
bubă rea,
bubă galbenă,

bubă neagră,
bubă vânătă,
bubă românească,

bubă nemțească,
bubă ungurească,
bubă porcească,
bubă căiască,

bubă văcească,
bubă oiască,
bubă selbatecă,
bubă de 99 de feluri.

(*Etymologicum Magnum*, I, 94).

Din Rășinari (Sibiu):

Soarele merge înainte,
buba merge îndărăt;
din ce ești
să nu mai crești,
de vârf să te pleci,
din rădăcină să seci,

să te duci în urechile ciutelor,
și 'n coarnele cerbilor;
acolo să sălășluești,
acolo să vecuești.
In numele Tatălui, etc.

(Păcală, 250).

Din Jena (Caransebeș):

In numele Tatălui,
și al Fiului,
și al sfântului Duh,
amin!
Amin! amin!
Descântecul sfintei
Maicii Marii,
din gura mea,
și limba mea,
leac să fie.
Plecă N. pe cale,
pe cărare,
se 'ntâlni cu buba
grabnică 'n cale.
Fugi tu
bubă grabnică!
Nu coace,
nu răscoace,
nu ouă,
nu cloci,

că n'ai loc aci.
Ce te-ai băgat
ca un câne turbat?
Nu umflă ca ogarul,
nu mușcă ca șerpele,
nu zgrăbălă ca mățul,
nu urlă ca lupul.
Io cu limba te-am descântat,
cu cuțitul te-am tăiat,
în munte te-am mânat
capul ți l-am retezat,
în mușchi te-am mușchiat,
și 'n piatră te-am băgat.
Cum se 'ntoarce plugu
cu patru boi,
așa să te 'ntorci și tu
bubă neagră 'napoi,
din mâni,
din picioare,
și din 44 de oscioare.

(Hodoș, 50; variantă: 51).

Din Ștefănești (Vâlcea):

Bubă dulce, bubă bună,
 bubă 'mpărăteasă mare,
 să ieși dela Cutare dela inimă
 că locul tău nu e acolo:
 locul tău e după cuțit;
 unde te-o duce, acolo să mergi,
 căci te așteaptă
 mese întinse,
 și făclii aprinse;
 acolo ai ce bea,
 și ce mîncă;
 în inimă la Cutare sânt:
 ciulini
 și mărăcini,
 n'ai ce bea
 și nici ce mîncă,

nici casă unde te-aciolă.
 Bubă grabnică,
 buba șerpilor,
 buba broaștelor,
 să ieși dela Cutare din inimă
 cu toate junghiurile,
 cu toate cuțitele,
 să te iei după cuțit,
 de te-o duce cuțitu la mărăcine,
 acolo ți-e așternut bine,
 ai ce bea și ce mîncă,
 și unde te-aciolă,
 iar la Cutare la inimă
 sânt ciulini
 și mărăcini
 etc.

(Bălășel, 98; variante: 98, 99).

Din Lunca Cernei-de-sus (Hunedoara):

Amin, amin,
 cosman de amin.
 Vracii Domnului
 descântecul sfintei Mării.
 Bubă grăbitoare,
 bubă domoală,
 bubă năpraznică,
 bubă vrăjmașă,
 bubă 'ntulbinată,
 bubă cu codroni păduronii,
 cu strigoni,
 cu codroane păduroane,
 cu strigoane,
 cu moroane;
 bubă cu de deochiu mueresc,
 bubă cu de deochiu bărbătesc,
 bubă cu dedeochi fetelesc,

bubă petroasă,
 bubă beșicoasă,
 bubă puioasă,
 bubă 'ntulbinată,
 și bubă zălejită,
 bubă cu vânturi,
 bubă di pă oblicit,
 bubă di pă greșit din serbători,
 bubă mare,
 bubă mijlocie,
 bubă mică,
 bubă albă,
 bubă neagră,
 bubă roșie,
 bubă vînată,
 bubă dulșie,
 bubă de 99 de feluri,

curată și necurată,
 buba bubelor,
 și puiu ciumelor,
 nu junghiă,
 nu întăpă,
 nu coașie,
 nu răscoașie,
 napoi curvă te întoarșie,
 că eu m'oiu dușie 'n lume
 și în țară,
 și oiu ridică nouă ficiori
 cu nouă furcerele,

cu nouă toporele,
 cu nouă sfrederele,
 cu nouă dălți,
 cu nouă bărzi,
 cu nouă săbii;
 cu furcerele v'om întăpă,
 cu topoarele v'om ciocărți,
 cu sfredelile v'om sfredeli,
 cu dălțile v'om dăltui,
 cu bărzile v'om bărdui,
 cu săbiile te vom săcui
 și p'a voastă voie n'o fi.

(Comoara Satelor, I, 16).

Din Mihălț (Alba):

Bubă albă,
 bubă neagră,
 bubă grabnică,
 bubă molconieșe,
 nu coace,
 nu răscoace,
 nu umflă,
 nu gâmfă,
 nu junghiă,
 nu săgetă,

S'o luat N. pe cale,
 pe cărare,
 s'o 'ntâlnit
 c'un câne negru 'n cale;
 cu limba c'o linse,
 cu coada c'o șterse,
 o rămas curat,
 luminat,
 ca roua de soare,
 ca spuma de pe mare.

(Comoara, Satelor, V, 107).

Din Chiojdu-mic (Buzău):

Să iasă munți codrilor
 în capetele berbecilor,
 în coarnele cerbilor;
 să iasă dela Ion,
 să iasă din oasele lui,
 din măduvă 'n oase,

din oase 'n carne,
 din carne 'n piele,
 dela Cutare să se spele,
 și să se ducă la Ierusalim-munte,
 acolo se duce toți, neștiut și neuzit.

(Georgescu-Tistu, 37).

Din Șașa (Gorj):

Bubă albă,	sora ciumelor,
bubă neagră,	ieși dela Cutare
bubă roșie,	din inimă,
bubă albastră,	din mână,
bubă cu dalac,	din gât,
bubă cu izdat,	din tot trupul lui,
bubă domoală,	din toate vinele lui.
bubă pripită,	Nu coace,
bubă cu umflături,	nu răscoace,
bubă cu veninături,	nu cuțită,
bubă căiască,	nu junghiă.
bubă văcească,	Cu limba te descântai,
bubă oiască,	cu cuțit alămat te tăiai,
bubă căprească,	la pământ te mutai.
bubă rumânească,	Eu te mut,
bubă țigănească,	tu să te muți,
bubă rudărească,	pe mână,
bubă ursărească,	pe vână,
bubă căldărărească,	până ici în țărână.
bubă boierească,	În pământ să-ți faci casă,
bubă sârbească,	și masă,
bubă ungurească,	și leagăn de mătasă.
bubă franțuzească,	În pământ să coci,
bubă latinească,	să răscoli.
bubă nemțească,	Cutare să rămână curat,
din ziua toată ziua,	luminat,
din noaptea toată noaptea,	ca aurul curat,
bubă de 99 de feluri de bube,	ca argintul strecurat.
buba bubelor,	(Șezătoarea, VIII, 112).

Variante:

Jud. Argeș: Cepari-Bârsești, Șez., VII, 54, 64, XI, 48; Cicănești, Șez. VII, 54; Vâlcele, Șez. XI, 48.

Jud. Bacău: Buhoci, Șez., VII, 156; Moinești, Rigo, I, 11.

Jud. Botoșani: Rev. I. Creangă, IX, 53.

Jud. Buzău: Dr. Ionescu-Buzău, 419; Lipia, Conv. lit., XXVII, 863; Pogoanele, idem.

Jud. Covurlui: Cavadinești, Rev. I. Creangă, I, 149; Piscu, Șez., XIV, 99.

Jud. Dâmbovița: Bogati, Gazeta Săteanului, IX, 193; Poiana-de-sus, Rigo, I, 31.

- Jud. Dolj: Balota, Șez., XIV, 99, 100.
 Jud. Dorohoiu: Mogoșești, Rev. I. Creangă, V, 52, 176, VII, 89; Vârful-Câmpului, id., VI, 49.
 Jud. Gorj: Bumbești-Pițic, Rigo, I, 29; Călinia, Șez. XII, 184; Românești, Șez., X, 145, Mat., I, 611; Roșia, Șez., XI, 51, 59; Săcel, Graiul nostru, I, 27, Mat., I, 604; Valea-cu-apă, Șez., X, 25, Mat., I, 609.
 Jud. Ialomița, Rev. I. Creangă, XIII, 77.
 Jud. Ilfov: G. Dem. Teodorescu, 358.
 Jud. Mehedinți: Ruptura, Mat., I, 1510; Soceni, Șez., XIII, 109.
 Jud. Neamțu: Tarcău: Mat. I, 1531.
 Jud. Prahova: Văleni, Mat., I, 610.
 Jud. Putna: Străoani, Șez., XIII, 2.
 Jud. Romanați: Brâncoveni, Dr. D. Ionescu, II, 41; Branetu, id., I, 61; Celeiu, id., I, 65; Cioroiu, id., I, 78; Gostavăț, id., I, 66; Morunglavu, id., I, 64; Oboga, id., I, 63; Orlea, Păsculescu, 120; Romanești, Dr. D. Ionescu, I, 65.
 Jud. Suceava: Dolhasca, Șez., I, 57; Lămășani, id., X, 44.
 Jud. Tecuciu: Ireasca, Rev. I. Creangă, VII, 90; Nicorești, Doina, I, 145; Țăpu, Pamfile, Boli, 17.
 Jud. Teleorman: Alexandria, Mat., I, 608; Drăgășani, id., I, 602; Gresia, id., I, 606; Islaz, Rigo, I, 28; Principele Ferdinand, Rev. I. Creangă, VIII, 244; Roșiorii-de-Vede, Mat., I, 610.
 Jud. Tutova: Bogdana, Rev. I. Creangă, II, 92.
 Jud. Vâlcea: Ceaușianu, 136; Bărbătești, Șez., X, 92, Mat., I, 607; Bujoreni, Șez., XII, 187; Cetățuia, Mat., I, 600; Costești, id., I, 599; Genuneni, Șez., XII, 186; Govora, Mat., I, 607; Mănăstireni, id., I, 607; Slătioara, Șez., XII, 186; Stroiești, Mat., I, 1589; Șerbănești, Șez., III, 197; Turcești, Mat., I, 1591.
 Jud. Vaslui: Pungești, Rev. I. Creangă, VII, 185.
 Fără indicare de localitate: Rigo, I, 26; Gazeta Săteanului, XV, 85; Mat., I, 1587; 1885; Dr. Ionescu-Buzău, 419, 420.
 Dobrogea: Cernavoda, Rev. I. Creangă, V, 82.
 Bucovina: Calafindești și Pătrăuți, Marian, Descântece, 44 și 40.
 Ardeal: Conv. lit., XXV, 358; Boroș-Ineu, Alexici, I, 209; Pecica (Arad), Alexici, I, 211; Pojorta (Făgăraș), Marian, Descântece, 307, 309; Grădiște și Păicinești (Hațeg), Graiul nostru, I, 164, 281; Rășinari, Păcală, 250; Straja (Timiș), Alexici, I, 207.
 Banat: Caransebeș, Hodoș, 51.
 Maramureș: Botiza, Birlea, 364; Ieud, Birlea, 363.

Din Rășinari (Ardeal)

După Paști, în trei Marți consecutive, se spală rufe, opărindu-se cu apă ferbinte. Când se face aceasta, se bagă degetul cu buba în apă și se zice :

Opăresc bubele,
 nu rufe.

(Păcală, 251).

Din Grojdibod (Romanați):

M'am dus la vrăjitoarea Cutare, de vârf au luat,
 și m'a descântat cu răsuri după de rădăcină au picat
 [căpistere, și au secat.

(Dr. D. Ionescu, II, 44).

Din Grindu (Ialomița):

A plecat Cutare
pe cale, pe cărare:
s'a întâlnit cu ciuma.
In brațe l-a luat,
jos l-a trântit,
pulbere l-a acoperit.
Taci, Cutare, nu te țipă,
nu te văită,
cu fum de cărpă te-oiu afumă,
și leacul ți l-oiu da.

Bubă vânăță,
bubă neagră,
bubă galbenă,
bubă de 9 feluri de bubă,
să ieși din măduva osului,
din os în piele,
din piele să răschei
să rămâie N. curat
luminat
ca argintul strecurat.

(Șezătoarea, III, 193).

Din Botiza (Maramureș):

Cruce de argint apucat-am,
înapoi îndărătatu-te-am.
Bine alege-oiu,
bine culege-oiu,
din fața obrazului,
din auzul urechilor,
din șgheucile ochilor,
din crierii capului.
Pe cruce de argint

așeza-te-oiu, pune-te-oiu,
la creasta duce-te-oiu,
cu vin de nouă ani ospăta-te-oiu,
în perine moi culca-te-oiu.
Mărie, rogu-o lui Dumnezeu,
sfântă Mărie,
n'are cu ce a ospătă,
n'are în ce a o culcă.

(Bîrlea, 364).

Din Dobrogea:

Amin, amin,
dela mine descântecul,
dela Maica Domnului leacul.
Beșică albă, etc.
venit-au Ilie
și cu Păilie,
cu tunetul,
cu fulgerul,
a tunat tunatu-te-au,
a fulgerat fulgeratu-te-au,

la rădăcină secatu-te-au,
și n'a rămas de leac
cât un fir de mac
în patru despicat,
în mare înecat.
Să rămâie N. curat,
luminat,
ca argintul strecurat,
ca soarele 'n senin,
ptiu, amin.

(Burada, O călătorie în Dobrogea, 270).

Din Nișcovu-de-peste-gârlă (Buzău):

Sare, mămăligă, pelin și cuțit,
scoate a bubă dela Cutare,
din os,

din măduva osului,
din carne,
din piele.

(Georgescu-Tistu, 68).

Din Craiova:

Bubă rea . . . .
nu umflă . . . .
să te așeză
cum s'așează vițelu 'n vacă,
pruncu 'n maică,
și toate vitele
în toate ocoalele;
să ieși, să te duci
în munții pustii . . .
că de nu te-i așeză,
eu m'oiu duce

în capul satului
și-oiu strigă
la Maica Tatălui
una zi,
a doua zi . . . .
a zecea zi,
că de nu te-i așeză,
cu băte te-oiu băteă,
și 'n chicioare te-oiu călcă,
Cutare să rămâie curat . . . .

(Șezătoarea, XII, 185).

Din județul Argeș:

Brâncă din nouă,
brâncă din opt . . . .
brâncă din una,
brâncă din niciuna;
brâncă cu junghiuri,
cu înfierbințală,
ieșiți din măsele,
din trup,

cu toate îmfăturile,
cu toate fulgerăturile,
și te du în munți depărtați,
că acolo te așteaptă
cu mese întinse,
cu făclii aprinse.
Eu n'am cu ce te țineă,
n'am cu ce te așteptă.

(Dr. Ionescu-Buzău, 421).

Din Păstrăveni (Neamțu):

Beșică cât linteă,
beșică cât grăuntea,
beșică cât fasolea,

beșică cât un fir de mac,
în patru despicat,
să fie la om de leac.

(Materialuri, I, 1536).

Din Milaş (Ardeal):

Buboiu, buboiu,
mare ca un moşinoiu,
din mare ce eşti
să treci,
să te petreci,
să te faci mic,
pitic,
cât un fir de mac,
cât un vârf de ac,
ba şi mai mic,
că de nu,

iată astă călugăriţă (insectă)
te va mânca,
de nici urmă nu ți-a rămâneă,
nici viţă,
nici porodiţă,
nici sămânţă,
numai vestea
şi povestea
c'ai fost
tare prost.

(Marian, Insectele, 505).

Din Găneşti (Suceava):

Unde vă duceţi voi două fete
cu sapele pe spate,
cu mânicele suflicate?
— Ne ducem la cel măr roşu,
din vârf să-l uscăm,
din rădăcină să-l săpăm.
— Nu vă duceţi la cel măr roşu,

ci vă duceţi la cutare om:
săpaţi beşica din rădăcină,
de vârf o uscaţi,
ca să nu rămâie cât un fir de mac
în patru despicat,
peste mare aruncat.

(Şezătoarea, I, 122).

Din Curteşti (Botoşani):

Beşică albă. . . .
oile dincolo de mare,
ciobanii dincoace de mare.
Cum ciobanii o strigat,

oile au stat de zbierat.
Aşa să steie umflăturile,
junghiurile,
mâncăturile dela Cutare.

(Materialuri, I, 1518).

Din Bârsăneşti (Botoşani):

S'o dus omul negru,
cu boii negri,
cu plugul negru,
cu răsteu negru,
cu jugul negru,
cu lopăţica neagră,

boul negru,
pohornicioara neagră,
omul negru
cu cămeşa neagră,
cu cuşma neagră,
cu jaletca neagră,

cu sumanul negru,	și n'o arat ogoru negru,
cu ciobota neagră,	dar o arat
cu biciușca neagră,	și o secat
s'o pornit cu aceste negre	buba neagră.

(Șezătoarea, XXII, 35).

Variante: Covasna (Fălciu), Rev. T. Pamfile, I, 154; Perieni (Tutova), Șez., I, 82, publicat și în Materialuri, I, 1522; Tăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 20; Jorăști (Covurlui), Beldie, 93; Șcheia (Bucovina), Marian, Descântece, 49; ?, Revista literară, XXIII, 173.

Din Ardeal:

Se ia omu roș poroș	pește roș poroș
dela casă roșie poroșie,	și pită —
pe drum roș poroș,	și cheamă:
cu secure roșie poroșie,	— Aideți, oameni buni,
merge 'n pădure roșie poroșie,	și mâncați.
taie lemn roș poroș,	Că nu mâncați
și-l pune 'n car roș poroș	borș, pește și pită,
și vine acasă —	că mâncați buba
cu boi —	cu zgaiba
face foc —	și cu roșța,
pune la foc —	și cu albeța,
oală —	ca N. să rămâie curat,
cu pește —	luminat,
face borș —	ca aurul curat,
pune pe masă —	ca argintul strecurat.
borș —,	

(Marian, Descântece, 305).

Varianta: Vașcău, (Bihor), Șez., V, 143.

Din Orlat (Sibiu):

S'au adunat nouă preotese,	pe toate bubele le-a chemat,
nouă judecătorese,	numai de asta și-a uitat.
nouă morărese,	Dar ea rău s'a mâniat,
din munții Ganaleilor,	din vârf s'a uscat,
bun prânz au gătit;	din rădăcină a secat.

(Manuscris în Bibl. Academiei Române).

Din Moldova :

Plecat-a cutare
pe cale,
pe cărare,
iar când a fost
la mijloc de cale
buba l-a întâlnit,
buba cu săgetătură,
buba cu pocitură,
buba cu întâlnitură,
bubă albă

Cutare s'a plâns
și s'a văietat
cu glas până 'n cer
și cu lacrimi până 'n pământ;
dar nimeni nu-l auziă,
numai Maica Precista
din cer îl auziă,
pe scări de aur se scoboră,
de mâna dreaptă îl luară

și-l întrebară:
— Ce te plângi,
ce te olicăești?
— Cum nu mă voi plânge
și nu mă voi olicăi,
că am plecat. . . .
Maica Precista
de mâna dreaptă-l lua
și pe cărare dreaptă-l îndreptă:
— Duce-te-i, cu limba ți-a des-
[cântă
cu mâna ți-a lua,
cu fum de petică te va afumă,
și vei rămâneă curat,
luminat,
ca argintul cel curat,
și ca aurul cel strecurat,
și să fii curat,
luminat,
precum Domnul te-a lăsat.

(Manuscris, 1839).

Variante: Moldova, Lupașcu, 21; Drăgănești (Teleorman), Mater., I, 600; Cireș, id., I, 1589; Hălăngești (Doj), Rev. I. Creangă, III, 280; Grămești (Dorohoiu), id., VII, 87; Moldova, Șez., XXIV, 74; Maramureș, Revista Minerva din Bistrița, IV, 49; Săcel (Maramureș), Papahagi, Graiul, 131.

La Valahii din Moravia :

« Descântecul de buba cea rea se face așa:

« Se ia dela bărbat cămeșa iar dela femeie vreun straiu, un ulcior pentru apă și patru pitaci de aramă și se duce la vrăjitoare; după aceea merge vrăjitoarea cu ulciorul la pârâu de dimineață foarte și-l umple de trei ori cu apă neîncepută, însă în contra curentului apei, și o varsă tot în pârâu, apoi umple iarăși ulciorul de trei ori zicând: Lăudat fii Isuse Hristoase, bine ai venit apă limpede și repede, pe N. N. creștinat să-l curăți, nu numai de păcate și de bube, dar și de toate junghiurile și boalele. Nu fac aceasta dela mine, ci cu ajutorul lui Dumnezeu, la care ne ajută și Fiul, și Sfântul Duh, amin.

« După aceea se întoarce în casă cu ulciorul cu apă din pârâu, în care pune puțină sare, și o lasă pe vatră, apoi ia din foc nouă cărbunași aprinși, și-i stânge în apa din ulcior, și cu un cuțit face semnul crucei pe ulciorul cu apă, apoi pune straiete bolnavului înaintea focului și mormăește din gură următoarele :

« Eu vă descânt bube îmbujorate, bube uscate, buboae înghimpătoare, bube umflate, bube putrede, bube pe dinăuntru, bube albe, bube inflamate, bube ascunse, bube pe dinafară, bube turbate, și oricâte se află în omul acesta N. N. creștinat; eu vă descânt, bube, pe voi pe toate, ca să nu fie supărat N. N., și să ieșiți din 300 de mădulări a lui, ca să înceteze arderea, durerea, cum a încetat creșterea pietrelor după înălțarea lui Isus Hristos la cer. Eu te descânt, bubă rea, ca să ieși din omul creștinat, din cap, din crieri, din sângele lui, din vinele lui, din urechile lui, din auzul lui, din fruntea lui, din tâmplele lui, din ochii lui, din vederea lui, din dinții lui, din închieturile lui, din limba lui, din vinele lui, din coastele lui, din rărunchii lui, din umerii lui, de după gâtul lui, din spetele lui, din coatele lui, din degetele picioarelor lui, din pieptul lui, din răsuflarea lui, din plămâni lui, din inima lui, din stomacul lui, din mațele mici a lui, din mațele mari a lui, din măruntaiele lui, din ciolanele lui, din șoldurile lui, din genunchii lui, din pulpele lui, din gleznele lui, din tălpile picioarelor lui, din toate 300 de mădulări a lui, la care mi-a ajutat Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, amin. Bubă, dacă ești în cap, ieși în sus afară; dacă ești în stomah, în inimă, ieși afară; dacă ești, bubă, în șele, în șolduri, în genunchi și pulpe, ieși prin degetul cel mare dela picior, după cum îți poruncesc eu și după porunca lui Dumnezeu celui viu și a lui Isus din Nazaret și a Maicei Domnului binecuvântată ».

« Apoi se dă bolnavului apa aceea din ulcior ca să beie trei înghițituri, și se spală buba sau bubele bolnavului N. N., zicându-se: Bubă rea, du-te la câni, du-te pe pustii ».

T. T. Burada: O călătorie la Români din Moravia, în Revista « Arhiva », din Iași, An. V (1894), p. 291.

24. de buba mînzului.

Din Adjud (Putna):

Bubă rea,
bubă de mînz,
să ieși dela (cutare),

să te duci pe pustii
înapoi să nu mai vii,
că eu cu un paiu te-oiu înțepă,

cu mălaiu te-oiu afumă,
și pe Cutare l-ți lăasă
curat, sănătos,
ca un fătrumos,

ca soarele luminos,
și Cutare de buba mînzului
scăpat să fie,
și 'n mila Domnului să rămâie.

(Grigoriu-Rigo, I, 37).

25. de bube mari.

Din Preutești (Suceava):

C'un paiu sec
din vârf te sec,
din rădăcină
te fac făină.

(Șezătoarea, XVI, 60).

Variantă: Tătăruși (Suceava), Șezătoarea, VI, 91.

26. de bube dulci (zgaibe dulci).

Din Nemțisor (Neamțu):

Bubă de izdat,
bubă de dalac,
nu vă umflați,
nu vă îngâmfăți,
căci eu vă scot din zgârciul nasului,

în fața obrazului,
din măduva osului,
să rămâie Cutare curat
ca argintul strecurat.

(Rev. I. Creangă, V, 176).

Variante: Novaci (Gorj), Pamfile, Boli, 18.

Din Antonești (Teleorman):

Voi bube dulci,
bine vă primenirăți,
la biserică plecarăți,
calea vă aținui,
cu pământ că vă mânjii.
Voi vă mânjarăți,
din vârf vă aplecarăți,
din rădăcină vă uscarăți

și din trup secarăți.
Să vă aplecați,
să vă uscați
și vă secați,
pe Cutare să-l lăsați
curat,
luminat,
ca roua din cer picat.

(Rev. I. Creangă, V, 272).

Din Straja (Timiș):

Dela rădăcină se uscară,
 voi bube dulci vă uscarăți,
 N. curată,

luminată,
 ca Maica Precista
 din cer lăsată.

(Alexici, I, 205).

Din Moldova:

Soarele după deal,
 bube dulci în balegă de cal.
 Să treacă bubele dela Cutare,
 să nu rămâie de leac
 cât un fir de mac
 ce luminează pe pământ.

în patru despicat,
 în gunoiu lepădat;
 să rămâie curat
 cum mă-sa l-o născut,
 și Dumnezeu l-o zidit.

(Lupașcu, 45).

Variante: județul Putna, Șez., XIII, 3; Gherghești-Micești (Tutova), Rev. I. Creangă, IX, 114; Siliștea-Crucei (Dolj), Rigo, I, 35; Muntenia, Revista Țara Nouă, II, 687; Boșoteni (Romanai), Dr. D. Ionescu, I, 71; Lipia (Buzău), Conv. lit., XXVII, 868.

Din Buimăceni (Botoșani):

Dă Doamne leac
 dela calul cel bleag,
 alb ca laptele,
 curat și luminat
 ca soarele cel sfânt

Să i se usuce lui N. bubele
 ca frunzele
 când dă brumele.
 Cât de degrabă am descântat,
 așa de degrabă să fie și leacul.

(Rev. I. Creangă, IX, 82).

Din Sisestii-de-jos (Mehedinți):

Trig, trog, bubă dulce,
 mâncași vinerea
 și miercurea cu dulce,

și de vârf te aplecași,
 rădăcina ți-o uscași.

(Materialuri, I, 1551).

Variantă: Grojdibod (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 45.

Din Orlat (Sibiu):

— Bubelor, bube dulci.
 — Noi nu suntem bube dulci,
 noi suntem călugărițe.

— Dacă sunteți călugărițe,
 de ce mâncați vinerea
 și sâmbăta cu dulce?

Vă opresc cu două zile
într'o săptămână,
cu patru posturi într'un an.
Din ce sunteți

să nu mai creșteți,
de vârf să vă uscați,
de rădăcină să vă secați.
(Manuscris în Biblioteca Acad. Române).

Din Moldova:

Făcut-a N. cutarele
masă mare
preste mare,
de-a trecut hotarele.
Acolo el a chemat,
a chemat de au ospătat
bubele
cu udmele,
cu pușchele,
cu scurtele,
zgaibele,
bolfele,
gâlcile,
plăgile (?),

cu ulcioare
și buboae.
Dar pe bubele dulci
ce-s a Samcei țate
n'au chemat;
deci s'au îmflat,
de mânie au crăpat,
rădăcina li-a secăt,
cucuiul li s'a uscat,
în trestie le-am băgat,
cu sugel le-am îmfundat,
în mare le-am aruncat.
N. de ele a scăpat,
trupul i-a rămas curat.

(G. Săulescu).

Din Vultcani (Fălciu):

Mă sculaiu duminică dimineață
și făcuiu o masă mare;
chemaiu toate bubele,
toate buboaietele,
toate plescaitele,

toate cârțițele,
toate udmele,
numai buba cea dulce n'o chemaiu.
S'a mâniat și s'a uscat,
ca baliga 'n gura cuptorului.

(Graiul Nostru, I, 504).

Variante: Jud. Argeș: Rudeni, Șez., VII, 90;
Brăila: Rigo, I, 35.
Jud. Buzău: Nișcovul-de-pestre-gârlă, Georgescu, 69.
Jud. Covurlui: Independența și Piscu, Șez., XIV, 100.
Jud. Olt: Piatra, Dr. D. Ionescu, I, 72.
Jud. R.-Sărat: Racovițeni, Conv. lit., XXVII, 868.
Jud. Tecuciu: Țăpu, Pamfile, Boli, 18.
Jud. Teleorman: T.-Măgurele, Nour, 58.
Jud. Romanați: Amărăști-de-jos, Dr. D. Ionescu, I, 71; Ianca, id., I, 72; Pârșco-
veni, id., I, 70; Traian, id., I, 69.

Jud. Vâlcea: Costești, Mat., I, 604; Făurești, Bălășel, 134; Nemoiu, Rev. T. Pamfile, II, 41; Olănești, Șez., X, 146; Păușești-Maglași, Mat., I, 1529; Slătioara, Șez., XII, 193; Vălsănești, Bălășel, 133; Zlătărei, Șez., XII, 193.

Oltenia, Laugier, 125; Mereșești (?), Izvorașul, VI, 22.

Fără indicare de localitate: Rev. I. Creangă, I, 117; Rev. Țara Nouă, II, 687; Rev. T. Pamfile, VI, 241, 345.

Ardeal: Rev. I. Creangă, VI, 150; Vaca (Hunedoara), Rigo, I, 36.

Din Țăpu (Tecuciu):

M'am sculat pe la prânzișor
și 'ncălecaiu pe un mânzișor,
și m'am spălat
cu aur și argint,
și m'am închinat
la Gioi și Apilo,
și la lemn,
la hiarele pădurilor,
la puterile întunerecului,
la lună și la soare,
și plecat-am pe cale,
pe deal și pe vale
și pe pământ nu călcam,
nici că zburam.
Și ajuns-am,
poposit-am
și bătut-am la porțile de apă
cu lacăte de foc.

Poate-se ori nu se poate de loc?
Cum nu se poate
niciuna din aceste toate,
tot așa să nu se mai poată să stați,
să așteptați,
bube urgisite,
bube vrăjite,
bube stropșite,
bube de 99 de feluri,
în 99 de chipuri
descântate,
și blăstămate,
și porniți
pe unde ați mai umblat
și lăsați pe Cutare curat,
luminat,
cum mă-sa l-a născut,
cum Dumnezeu l-a făcut.

(Șez., X, 21; T. Pamfile, Boli, 21).

Din Ardeal:

Alesu-s'au 9 frați
din 9 tați,
nouă fărtați.
Plecară
din pădurea mare
pe cale
la vale,
cu 9 săpi săpând,
cu 9 cuțițe tăind,

cu 9 greble adunând,
și 9 vorbe șoptind:
— Unde porniți,
unde grăbiți
voi 9 frați.....
.....
— Am plecat la vale
la măr din cale,
rădăcina s'o săpăm,

scoarța toată s'o rădem,
 cloambele să le adunăm,
 și 9 vorbe să spunem,
 ca să putrezească,
 să nu mai înflorească.
 — Nu mergeți la vale,
 nu la măr din cale,
 că-i umbra voinicilor
 și zăcătoarea vitelor!
 Voi 9 frați
 din 9 tați

ca 9 fărtați,
 vă înturnați!
 Grăbiți la N.,
 luați din crierii capului,
 din fața obrazului,
 din 99 mădulări
 și din 99 închieturi,
 N. să rămână curat,
 luminat
 cum e de Dumnezeu lăsat
 și de popă botezat.

(Conv. lit., XXV, 445).

Din Crușovăț (Caraș-Severin):

A plecat omul pe o cale
 pe o cărare
 și s'a 'ntâlnit cu o zgaibă
 în cale,
 și se sculară
 toate doamnele,
 toate jupănesele,
 toate preotesele,

se încălțară
 se înșchimbară,
 se pieptănară
 și se spălară,
 la biserică plecară,
 brăbeții din gard zburară,
 zgaibele se luară.

(Hodoș, 54).

27. de buric.

Din Crușova (Macedonia):

Buricul
 (să fie) ca pepenele verde,
 și dorul
 (să fugă) ca norul;
 fugi dorule

ca norul,
 după coline,
 după mări,
 după 99 de cărări.

(Papahagi, în Materialuri, II, 303).

28. de câni.

Apropiindu-te sau trecând pe lângă câni, strângi pumnii, zicând
 în gând:

Mut te-o făcut mă-ta,
mut să fii;
chior te-o făcut mă-ta,

chior să fii
și la mine să nu vii.

(Rev. I. Creangă, IV, 196).

29. de cârțiță.

bubă, bube mari, șomâlc.

Din Docăneasa (Tutova):

Cârțiță, pârtiță,
genei, paragei,
cum ceara se topește
și părul se zgârcește,
așa să se topească

și să se zgârcească
rănile lui N.
și să rămâie curat
și luminat.

Amin.

(Sez., XIV, 101).

Variante: Huși, Păsculescu, 147; Schineni (Tutova), Rev. I. Creangă, VI, 346.

Din Smulți (Covurluiu):

Mă sculăi duminică dimineață
și chemăi toate bubușoarele,
zgâncușoarele,
numai pe cârțițe nu le-am
[chemat.

Ele s'o 'ngâmfat
și s'o umflat.

Eu cu cenușă le am presărat,
cu mătura le am măturat,
peste leac li-am dat.

Să rămâie Cutare curat
luminat,

ca Maica din cer ce l-o lăsat.

(Doina, I, 147).

Variante: Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 22 (două descântece).

Din Moldova:

Sânecatu-m'am,
mânecatu-m'am,
azi, sfânta duminică, dimineață,
să curățesc pe Cutare
de cârțiță cârticioasă,
de cârțiță crăpăcioasă,
de cârțiță vermănoasă,
de cârțiță căprească,
de cârțiță oiască,

de cârțiță bivolească,
de cârțiță măgărească,
de cârțiță cătrească,
de 99 de feluri de cârțiță,
să rămâie Cutare curat,
luminat,
ca soarele 'nseninat,
ca argintul strecurat,
ca maică-sa ce l-a făcut,

ca Dumnezeu ce l-a lăsat.
 Cum se topește ceara
 de față focului,
 așa să se zgârcească cârțițele
 până 'n cea duminică,
 și cum se zgârcește părul

de față focului,
 așa să se zgârcească cârțițele
 până 'n cea duminică.
 Până atuncia și nici până atuncia
 să ajungă,
 și cât mai degrabă să peie.

(Manuscris, 1839).

Acelaș descântec, cu greșeli grosolane, la Dr. D. Ionescu, I, 73, dat ca fiind
 cules din Amărăștii-de-jos (Romanai).

30. de ceas rău.

ceas slab, boala copiilor.

Din Calafindești (Bucovina):

Ceas rău cu pocitură,
 ceas rău cu săgetătură,
 ceas rău cu spaimă,
 ceas rău de cusară,
 ceas rău dela miezul nopții,
 ceas rău de cu ziuă,
 să te duci pe munți,
 pe sub munți
 c'acolo-s a tale curți,
 c'acolo's mese așternute,
 și păhare umplute,
 și scaune așternute
 pentru tine sunt gătite.
 Acolo să trăiești,
 acolo să vecuești,
 de N. să nu gândești,
 că tu de nu te vei duce
 și de nu te-i depărtă,
 eu 99 de ocă
 de tămâie oiu cumpără,
 și cu ele te-oiu afumă
 și te-oiu înspăimă
 și te-oiu depărtă;

99 de ocă de piper
 oiu luă,
 și te-oiu afumă
 și te-oiu înspăimă
 și te-oiu depărtă;
 99 de oale de uncrop
 le-oiu pune la foc
 și le-oiu clocoti
 și te-oiu opări;
 99 de sulite oiu luă
 și te-oiu însuliță
 și te-oiu înspăimă
 și te-oiu depărtă;
 cu 99 de țăpoaie
 te-oiu înțăpoiă
 și te-oiu spăria;
 cu 99 de mături de cacadâr
 te-oiu zgăria
 și te-oiu spăria.
 Să te duci în Marea mare,
 și cum s'ășează piatra 'n apă,
 așa să se așeze răul,
 acolo să trăiască,

acolo să vecuiască,
de N. să nu gândească.
Să te duci, să te prăpădești,
să te izărești,
unde cocoș negru nu cântă,
unde câni negri nu bat,
N. să rămâie curat,
curat și luminat,
ca argintu cel strecurat,
cum e de Dumnezeu lăsat.
Du-te, depărtează-te
din crierii capului,
etc.

să te duci, să te prăpădești,
de N. să nu gândești;
să te duci pe pădurea uscată,
pe apa cea turburată,
că de nu te-i depărtă,
eu cu secerea te-oiu seceră,
cu cuțitu te-oiu spintecă,
cu lingura te-oiu mână,
și cu grebla te-oiu greblă,
cu furca te-oiu înfurcă,

peste gard te-oiu aruncă.
N. să rămâie curat,
curat și luminat
ca argintu cel curat
dela Dumnezeu lăsat,
dela mine descântat.
Nouă neveste
cu nouă mături,
cu nouă cuțite,
cu nouă mături părăsite,
dați-mi toporu cel tăios
să taiu mărul cel frumos;
da eu nu taiu mărul,
de taiu lui N. răul
din spatele lui,
din pieptul lui,
etc.

Răul să se ducă,
să piară ca o nălucă,
să se prăpădească;
de N. să nu gândească,
N. să rămâie curat,
etc.

(Marian, Descânțe, 71).

Variante: Stupca, Boian (Bucovina), Marian, Nașterea, 68, 81; Bucovina, Marian, Nașterea, 386; Cristești (Botoșani), Materialuri, I, 1519; Bucovăț, Șez., XXI, 70; Crasna (Bucovina), Marian, Nașterea, 383; Romuli (Năsăud), Șez., XXII, 100.

Din Tătăruși (Suceava):

O purces Constantin împărat
cu cal galben înșelat
la cutare om la fereastă.
— Ieși afară!
— Nu pot să ies, că-s bolnav de
ceas rău.
Constantin împărat
îndată o descălecat

și 'n casă s'o băgat,
cu frâul l'o scuturat,
din dinți și toate închieturile,
și să se ducă în marea,
c'acolo sunt mese întinse,
făclii aprinse,
să rămâie N. luminat, curat,
ca maica ce l-o făcut.

(Șez., XVIII, 157).

Din Comănești (Bacău):

O plecat 99 de tați,
 cu 99 de frați,
 cu 99 de voinici înarmați,
 cu topoarele ascuțite,
 cu săbiile gătite,
 cu cuțitele ascuțite,
 cu puștile încărcate
 la pădurea mare,
 cu topoarele s'o taie,
 cu cuțitele s'o hăcuit,
 cu puștile s'o împuște,
 cu caii s'o calce,
 să caute ceasul cel rău
 din trupu cutăruia.
 S'o dus, cu topoarele o tăiet-o,
 cu cuțitele o hăcuit-o,
 cu caii o călcat-o,
 cu puștile o împușcat-o,
 munții s'au cutremurat,
 pietrele s'au despicate,

apele s'au turburat,
 și ceasul cel rău nu l-o găsit.
 Intoarceți-vă înapoi (la Cutare)
 și căutați ceasul cel rău,
 în cap, sub cap,
 în ochi, sub ochi,
 etc.

Și o găsit ceasu cel rău,
 cu topoarele l-o tăiet,
 cu cuțitele l-o hăcuit,
 cu săbiile l-o dărâmat,
 cu puștile l-o împușcat,
 cu caii l-o călcat,
 și n'o rămas cât firul cel de mac
 în patru despicate.
 Să nu rămâie nici de leac,
 și să rămâie Cutare curat
 și luminat,
 ca maică-sa ce l-o făcut,
 ca Dumnezeu ce l-o lăsat.

(Rev. I. Creangă, V, 51).

Descântece cu formula: Mergând pe cale, pe cărare, se întâlnește
 cu lecuitorul, pe care Maica Domnului îl trimete să vindece boala:

Tăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 23; Moldova, Săulescu; Corni (Fălciu), Graiul
 Nostru, I, 498; Ungureni (Tecuciu), Rev. I. Creangă, III, 143; ?, Michăilescu,
 20; Săpânța (Maramureș), Papahagi, Graiul, 144; Ciudeiu (Bucovina), Marian,
 Nașterea, 384.

Descântece cu formula: Bolnavul merge pe drum și se tângue:
 Maica Domnului îl vindecă.

Moldova. Lupașcu, 16; jud. Bacău, Rigo, I, 17; Cernișoara, Mater., 8, 1609;
 Tătărăuși (Suceava), Sez., XVIII, 157; Jahalia (Suceava), id., XIX, 40; Nicovu-
 de-pestre-gârlă, Georgescu-Tistiu, 68.

31. de cei răi.

ăi răi, boala copiilor, epilepsie.

Din Trepteni (Argeș):

Răilor, spurcaților,
fugiți, întunecaților,
etc.

(Rev. I. Creangă, VIII, 209).

Variante: Vălsănești și Bogdănești (Vâlcea), Bălășel, 108, 109; Turcești, Materialuri, I, 1603.

Din Țăpu (Tecuciu):

A așternut Maica Preacurată
Domnului nostru Isus Hristos,
[piatră.

Piatră i-a așternut,
cu piatră l-a învălit.

El s'a întors și piatra a plesnit.
Așa să plesnească cei răi
din coșul lui Cutare
să rămâie curat, luminat,
cum Maica din cer l-a lăsat.

(Pamfile, Boli, 24).

?

A purces Vodă
cu oastea lui toată
și cei răi
călare pe un pietroi.

Pietroiul s'a cufundat,
și cei răi s'au înecat,
Cutare a rămas curat, etc.

(Rev. I. Creangă, II, 103).

Din Huși:

Plecate de foame,
plecate de sete,
plecate de cei răi,
și a intrat în inimă,
și a intrat sub inimă
și nu-i mașlaca în strovul Cutăruia
și e mașlaca în strovul porcilor
și 'n culcușul cailor.

Să ieșiți cei răi din coșul Cutăruia
că eu cu gura v'oiu descântă,
și cu mâna v'oiu luă,
în pădure v'oiu aruncă:
acolo vă-i casa,
acolo vă-i masa,
acolo aveți ce mîncă,
acolo aveți ce purtă....

(Păsculescu, 148).

Din Ripiceni (Botoșani):

Cinci oameni negri,
cu ciubote negre,
cu căciuli negre,
cu ochii negri,

să vă duceți la Cutare
să-i luați cei răi
din inimă,
din rărunchi, etc.

(Șez., XXIII, 95).

Din Negrești:

De-ți fi d'ăi răi
din miez de miez de noapte,
de-ți fi d'ăi răi
din revărsata de zori,
de-ți fi d'ăi răi
din Apus,
de-ți fi d'ăi răi din Răsărit,
de-ți fi d'ăi răi
cu șoimane amestecați,
de-ți fi d'ăi răi
din poceală.
Că d'aia vă zice vouă
că sânteți d'ăi răi,
că muțiți, surdiți, orbiți,
zgârciți, suciți,
mâncați,
la os vă băgați
de zugrumați.
Și eu m'am apucat
de v'am descântat,
cu săgeata v'am săgetat,
cu crucea lui D-zeu v'am depărtat.
Că d'aia vă zice vouă
că sânteți d'ăi răi
că zgârciți,
amortiți, răsniți,
urzicați, mărăcinați,
înțepați, furnicați,
la os vă băgați.

Da eu m'am apucat
și v'am descântat
din creștetul capului,
din grumazul gâtului,
din luminile ochilor,
din rădăcinile măselilor
să ieșiți, să fugiți,
că d'aia vă zice vouă
că sânteți d'ăi răi,
că capu Cutăruia s'a detunat,
dinții în gură s'a clătinat,
gingiile s'a bujorat,
măselile s'a zdruncinat,
și eu m'am apucat
și v'am descântat,
de vârf v'am aplecat,
de rădăcini v'am uscat,
carnea am grămădit,
sângele l-am limpezit.
Iți mai veni voi din sus:
dați de fus;
îți mai veni voi din vale,
dați în căldare;
îți mai veni voi dinspre Răsărit,
dați în cuți.
Fuși lucă
de nălucă,
să doarmă Cutare und' se culcă;
cine l-o cătă să nu-l găsească,

cine l-o goni, să nu-l prindă;
cine l-o bântui, să nu-i grișască,
și ca de foc să se ferească.
Că eu cu săgeți v'am săgetat,

cu tămâie v'am tămâiat,
de pe trupul Cutăruia v'am cu-
[rățat,
să rămâie Cutare curat....

(Materialuri, I, 1148).

Din Țăpu (Tecuciu):

Plecat-a un om mare
la pădurea mare,
cu toporu mare,
să facă plug mare,
să are cu 12 boi,
cu 12 pogonici,
să are dealurile,
văile,
lungul
și curmezișul.

Și a găsit pe cei răi:
cei răi beșinoși,
cei răi însuflecăcioși,
cei răi din tâlnitură,
cei răi din pocitură,
cei răi din deochi,
și s'au înecat în putina cu borș.
Să pieie, să răspicie,
etc.

(Pamfile, Boli, 24).

Variantă: Bucu (Ialomîța), Rev. I. Creangă, IX, 236.

Din Bogați (Dâmbovița):

Fata mare șede în malul Dunării
cu nouă frați,
cu nouă securi,
cu nouă barde,
cu nouă sfredele,
și șede cu mese întinse,
cu făclii aprinse,
și așteaptă dureri de cei răi
dela Cutare
De nu vor merge,

cu secerile îi vor tăia,
cu berdele îi vor ciopli,
cu sfredele îi vor găuri,
și voi d'ei răi să vă duceți
unde popa nu toacă,
cocoși nu cântă,
glas de voinic nu s'aude,
și nici tăieturi de topor.
Leac să-i fie!

(Gazeta Săteanului, IX, 192).

Din Buhoci (Bacău):

Ștefan-Vodă a făcut masă mare și a chemat toate bubele, numai pe
cei răi nu i-a chemat, și ei s'au înecat în Dunăre.

(Șez. VII, 108)

Variantă: ?, Rev. I. Creangă, II, 299.

Din Moldova:

Trei boi negri au purces pe cale, și Maica Domnului i-a trimes să vindece boala de cei răi.
(Lupașcu, 28).

Variante: Bogdana (Tutova), Rev. I. Creangă, III, 311; Gohor (Tecuciu), id., IV, 358; Stănești, id., IV, 87; Bogdana (Tutova), id., III, 311; Jorăști (Covurluiu), id., II, 299, Beldie, 103; Păușești-Maglași (Vâlcea), Materialuri, I, 1521).

32. de cel pierit.

Din Pungești (Vaslui):

Ieșii afară și mă uităi la dealul cel mare; nu văzui nimica. Mă uităi în gura lui Cutare: și văzui un sbârc roș, voia sângele să i-l beie, zilele să i le ieie. — Ba nici zilele n'ai să i le iei,	nici sângele n'ai să i-l bei, că eu cu acul oiului descântă, cu mătura oiului mătură, în trestie l-oiu băgă, și 'n Marea Neagră l-oiu aruncă, și (Cutare) de-acu a rămâneă curat, etc. (Rev. I. Creangă, VII, 186).
---	--

Din Dolheștii-Mari (Suceava):

Nouă lupi se duc să mânânce mere molomere dela mărul molomăr, dar sunt întorși din cale să vindece pe pacient de cel perit.

(Șez., XIX, 171).

Variante: ?, Rev. I. Creangă, V, 174; Vârful-Câmpului (Dorohoiu), id., IX, 81; Moldova, Lupașcu, 17; Calafindești (Bucovina), Marian, Descânțece, 84; Dolheștii-Mari (Suceava), Șez., XIX, 171; Moldova, id., XXIV, 80; Ciudeiul (Bucovina), Marian, Legendele, 330; Preutești (Suceava), Șez., XVI, 60; Bâlca (Putna), Graiul Nostru, I, 304.

Din Huși:

Bolnavul întâlnește boala și se vaită; Maica Domnului descântă.
(Păsculescu, 140).

Din Moldova:

Bolnavul întâlnește boala și se vaită; Maica Domnului îl trimete la descântătoare.
(Manuscris, 1839).

Variante: Domnița-Mare (Bacău), Rigo, I, 38; Costești (Tutova), Rev. I. Creangă, VII, 90.

33. de clinuri.

Din Principele Ferdinand (Teleorman):

Voi clini tătărești,
englezăști,
ovreiești,
muscălești,
țigănești,
franțuzăști,
sârbești,
turcești,
costorești,
ursărești,

rudărești,
rumănești,
eu cu limba v'am descântat,
cu mâinele v'am tras,
de vârf v'ați aplecat,
la rădăcină v'ați uscat,
Cutare a rămas curat,
luminat,
cum Maica Domnului l-a dat.

(Rev. I. Creangă, VIII, 152).

34. de colăcit (incolăcit).

Descânțete cu formula poruncii directe: « Fugi colăcite... »: Voiteg, Slagna și Alibunar (Banat).

(Hodoș, 30).

Din Juța (Banat):

De-i fi, colăcite,
din vărsat de zori,
din răsărit de soare
.....
nu urlă ca vadurile,
nu vâjâi ca vânturile
.....

că eu te-am suflat
și te-am mânat
în munți cărunți.
Acolo te-așteaptă a tăi
cu mese întinse,
etc.

(Hodoș, 29).

35. de coleți.

Descântec sub formula poruncii directe: ?

(Nour, 56).

Descântec sub formula: Maica Domnului întâlnește în cale pe pacient și-l trimete la descântătoare: Măgurele (Teleorman).

(Rigo, I, 43).

36. de cositor.

Din Roşiorii-de-Vede (Teleorman):

Costor
vostor,
în tigaie te-am pus,
pe tine te-am topit,
şi oamenii i-ai lecuit;
şi te-am pus la Cutare
să-i scoţi dururile,
junghiurile,
fiorurile,
cuţitele,
săgeţile,
târmeala,
fârşeala,
ameţeala,
din creştetul capului
până 'n degetele picioarelor.

De-o fi din călcătură,
de-o fi după drum,
din răspintii,
din mâncare,
din sculare,
din culcare,
de-o fi din răsărit de soare,
de-o fi din fete necunoscute,
Cum taie secera asta buruenile,
rugii, bozii, verzi şi uscate,
şi dulci şi amare,
aşă să se taie dela Cutare
boala, duroarea, junghiurile,
cuţitele, săgeţile,
şi să rămâie curat.....

(Materialuri, I, 654).

Variantă: Drăgăneşti (Teleorman), Materialuri, I, 654.

Din Cioroiu (Romanaţi):

Cum se topeşte cositorul,
aşă să se topească boala,
dorul, gâlcile, bubele,
ameţelile, fârşelile, pirotelile.
De-o fi argintul viu din sfinte,

sau de mână de om,
sfintele să-şi aducă aminte,
să-l lecuiască,
să-l izbăvească.

(Dr. D. Ionescu, II, 47).

Din Gresia (Teleorman):

Se sculă Cutare în vărsatul
[zorilor,
în cântatul cocoşilor,
şi se întâlneşte cu vânturile,
cu vârtejile,
cu spurcatu.
Eu cu sfintele l-am descântat,
dela Cutare l-am depărtat,

de vârful măceşilor l-am atârnat,
la biserică l-am mânat,
să cadă la daruri cel bolnav.
Dar de-o fi dela femeie dat,
ea te-a sorocit mai îmblânzit,
eu te întorc mai amărît:
ea te-a sorocit cu una, cu două,
eu te întorc cu şapte şi cu nouă.

Să te duci ca cânele alătrând,
ca broaștele orăcăind,
și ca șerpii dârăind;
să te faci un leu, paraleu,
să te pui în beregăți
unde sufletul iese des.
Toți costării te cumpără,
toate căldările, tingirile le spoiră.
Tot așa să se spele trupul lui X.

Nouă păserile veniă,
sfânta Miercuri le chemă,
de leacuri le întrebă,
la puntea Raiului le trimeteă,
acolo ierburile să 'nverzească,
vitele să pască,
iar Cutare să se tămăduiască
de spurcat, de sfinte, de boală și
[altele.

(Materialuri, I, 653).

37. de costac.

Din Deliblată (Banat):

Coștac întâlmit,
coștac năprăcit,
coștac din somn,
coștac din drum,
io te-ating cu cap de câne

să nu fii nici până mâne,
iar N. să ugească
curat, luminat,
ca dela Dumnezeu lăsat.

(Hodoș, 59).

38. pentru creșterea părului.

Din Moldova:

Toadere, sfânt Toadere,
dă cosița iepelor
ca s'o poarte fetele,
să crească lung ca ața,

moale ca mătasa,
și cosița fetelor
dă s'o poarte iepele.

(Lupașcu, 40).

Variante: Moldova, Rigo, I, 41; Muntenia, Codin, Serbătorile, 31.

39. de cuiu.

Din Principile Ferdinand (Teleorman):

Cuiu din cale,
cuiu din cărare,
cuiu din răceală,
să ieși dela Cutare
din crierii capului
etc.

Eu cu limba v'am descântat,
cu cuțit de găsit v'am descântat,
voi să vă duceți
unde cocoș n'a cântat,
unde voinic chiot n'a dat,
etc.

(Rev. I. Creangă, VIII, 151).

40. de dalac.

bubă, bubă neagră, drânganie, spurcat.

Din Govora (Vâlcea):

Fugi izdate	ieși dela Cutare
îndălate	din inimă.....
dela inima cutăruia;	te du unde popă nu toacă
nu întinde.....	etc.

(Șez., XI, 42).

Variante: Șerbănești (Vâlcea), Șez., III, 197; județul Putna, id., XIII, 4; Vâlcele (Argeș), id., XI, 42; Rudeni (Argeș), id., VII, 56; Dr. Leon, 11; Pârșcoveni (Romania), Dr. D. Ionescu, I, 75; Celeiu (Romania), id., I, 76; Dr. Ionescu-Buzău, 417; Bărbătești (Vâlcea), Materialuri, I, 603; Turceni (Gorj), Rigo, I, 45.

Din Rășinari (Ardeal):

Dălac dălăcește-te,	Din pământ ai venit,
și de vârf cârnește-te,	în pământ să te duci,
din ce ești	și pe Cutare să-l lași curat
să nu mai crești,	luminat
să te topești	ca de Dumnezeu lăsat.
cum se topește sarea	
de fața apei	
și cum se topește cărbunele	
de fața focului.	

(Păcală, 247).

Din Ruptura (Mehedinți):

Stu, bubă albă,	Nu te întinde,
stu, bubă neagră	nu cuprinde
etc.	.....
99 de bube surori.	fugi din piele, etc.

(Materialuri, I, 1510).

Din Rășinari (Ardeal):

In numele Tatălui și Fiului, etc.	și cu miere te 'ndulcesc,
Buba dalacului ce ești,	și cu rachiu te amortesc:
eu așa te sorocesc	ieși din Cutare să se lecuiască,

bubă rea,
 bubă sor cu ciuma și cu moartea,
 să te 'ndulcești ca mierea
 și ca izvorul vacii
 și ca al oii,
 și să ieși din os în carne,
 și din carne în piele,

și din piele cu mătura te-oiu
 [mătură,
 și în Dunăre te-oiu aruncă,
 și cu cuțit te-oiu înțepă,
 și în pământ te-oiu băgă,
 nu în oase păcătoase.
 (Cutare) să rămâie curat.....

(Păcală, 247).

Din Păușești-Moglași (Vâlcea):

Tai cioroii,
 tai moroii,
 tai inima de vidră,
 tai cruce luminoasă,
 tai genunche de urs,

pe un câmp mare roșu,
 tai vaci mari roșii,
 călări pe trei cai roșii,
 adevărat izdat,
 iad necurat.

(Materialuri, I, 1524).

Din Vârful-Câmpului (Dorohoiu):

Dalacul este întors din cale.

(Rev. I. Creangă, VIII, 243).

Din Drăgănești (Teleorman):

Bolnavul pe cale se tânguie; Maica Domnului îl trimete la descântătoare.

(Materialuri, I, 600).

41. de dat.

Din Vârful-Câmpului (Dorohoiu):

Să rămâie N. curat,
 luminat,
 să meargă pe capul cui a dat,
 cui a numit,
 întreit și împătrit,
 pe capul cui a numit.

Eu la Maica Domnului m'oiu rugă,
 de farmece l-oiu scăpă,
 de aruncături,
 de daturi,
 N. să rămâie curat.....

(Rev. I. Creangă, VIII, 327).

42. desfacere de pagubă.

Din Giulești:

Cum silitra sparge cetățile și
   [țările,
 așa să se spargă toate pagubele
   [și daturile,
 fapturnle și descântecele,
 farnecele și vrăjile
 dela casa lui Cutare,
 dela masa lui
 și dela toate treburile lui.
 Cum plugul și fierul sparge pă-
   [mântul,
 ogoarele și brazdele,
 așa să se spargă, etc.

Cum copilul ăsta e de'nțai născut,
 așa eu mai întâi să ies la toți oa-
   [menii;
 și cum fără țăță nu poate răbdă,
 lumea fără mine să nu poată răbdă.
 Cum s'a spart tângul,
 așa să se spargă toate pagubele,
 . . . . .
 ca răspintia să se răspândească,
 pe vânt să se risipească,
 pe drumuri să călătorească.

(G. Dem. Teodorescu, 384).

43. de desfăcut ¹⁾.*desfăcătură, ursită, fapt.**Din Tătăruși (Suceava):*

Bou breaz, bolibreaz
 ieși de unde ești:
 de ești în pod,
 de ești su pod;
 de ești pe icoană,
 de ești su icoană;
 de ești în ladă,
 de ești pe lada cu straiete;
 de ești pe poliță,
 de ești su poliță;
 de ești pe laiță,
 de ești su laiță;
 de ești pe vatră,
 de ești su vatră;
 de ești în hoarnă,

de ești su hoarnă;
 de ești în sacu cu făină,
 de ești su sacu cu făină;
 de ești în budăiul cu borș,
 de ești su budăiul cu borș;
 de ești în drobul cu sare
 Ieși de unde ești
 și te du la vinovata mea
 și o cată, și o nimerește,
 și prin sânge o tăvălește.
 Și te du prin garduri fără pârla-
   [zuri,
 prin ape fără vaduri.
 Și te du prin stuh pustiu,
 prin văi pustii.

¹⁾ Să se compare și descântecele « de dragoste ».

Și o cată și o nimerește
și prin sânge o tăvălește,
să se cunoască că-i vinovata mea.
Că eu oi u luă o alogiță grasă

să-ți fie de masă,
și o bute de vin
să-ți fie cheful deplin.

(Șez., VI, 90).

Din Huși:

Cine mi-a făcut cu două mâni
[uscate,
eu îmi desfac cu trei verzi.
Cine mi-a făcut cu cinci uscate,
eu îmi desfac cu cinci verzi,
. . . . .
cine mi-a făcut cu șase uscate,
eu îmi desfac cu opt verzi
și cu a mele zece
să-i stea inima tot rece
celui care mi-a dat,
celui care mi-a aruncat.
— Bună dimineață, apă curgă-
[toare.
— Mulțămesc dumitale, Cutare,
șezi la noi, dacă ai venit.
— Eu n'am venit să șed,
ci am auzit că ai trei fete:
una te spală,
una te mătură,
și una te toarce.
Cea ce spală, să mă spele,
de fapt, de dat,
de pe fața mea,
de pe vorbirea mea,
de pe statul meu,
de pe hainele mele.
Acea care mătură, să-mi măture
datul, faptul, uriciunea
din fața mea,
de pe vorbirea mea,

de pe statul meu,
de pe hainele mele.
Iar cea care toarce, să-l întoarcă,
să-l ducă, să-l lepede
datul, faptul,
în vorbă-i,
în haină-i,
în fața lui,
în ușa lui.
— Bună dimineață, apă albă mer-
[gătoare.
— Mulțămescu-ți dumitale, Cu-
[tare.
Șezi la noi, dacă ai venit.
— Eu nu șed,
că n'am venit să stau,
ci am auzit că ai o cățelușă
de linge și perie.
Să mi-o dai, mă rog,
să-mi lingă faptul,
datul,
ura,
mâra,
gâra.
Să o lingă de pe mine,
și de pe hainele mele
și de pe cărările mele,
de prin blidurile mele,
de prin colțurile casei mele.
Să se ducă din vad în vad,
pân la al noulea sat;

și să se ducă să borască
pe capul cui mi-a dat.
Acolo să se borască
în vatra lor,
în haina lor,

în fața lor.
Iar de-a fi dela Dumnezeu:
să se ducă pe văi și pe pârâu.
Și eu să rămân curată, luminată,
ca argintul strecurat.

(Păsculescu, 137).

Din Huși.

Mărți dimineață m'am sculat,
m'am sculat, m'am sânecat,
pe ochi negri m'am spălat,
pragul în tălpi l-am călcat,
împrejurul corpului m'am uitat,
corpul meu cu fapt, cu dat în-

[conjurat.

Un pas mai înainte am mai

[călcat,

casa cu greu am înconjurat.

Vai de mine și de mine,

m'am uitat în sus

și n'am văzut nimica;

m'am uitat în jos,

și m'am uitat în apus de noapte,

și m'am uitat peste 99 de ape,

și peste 99 de păduri

netăiate de securi,

și peste 99 de sate

cu casele pustii.

Și am văzut vântul bătând,

vârtejurile ridicând

și zidurile pornind,

și am văzut 99 de idoli

cu idoloaicele lor,

99 de tartori

cu cataroaicele lor,

vântului toate vârtejurile

înaintea cerului sus

și pe Dumnezeu îl mâniă
pentru faptele mele cele rele.
O, Doamnă, Maica Domnului,
nu mă lepădă dela fața ta,
că nu sânt vinovată,
și nu sânt făptuită,
la vreun rău nu am făcut,
nici nu am fapt,
nici nu am dat nimărui.

Maica Domnului, din porțile ce-

[rului,

mă auzi și-mi grăi:

— Dar ține-te bine de sfânta

[cruce

și de dreapta credință,

că te-oiu scoate dela acei idoli

cari te înconjoară

cu dat, cu fapt,

fie prin strigare,

fie prin ură,

fie prin aruncătură

dela cele 99 de idoloaice,

dela 99 de cătăroaice,

dela 99 de idoli,

99 de tartori.

— O, Maica Domnului, ție m'am

[rugat,

și numele lui Ristos l-am luat,

și'n duhul sfânt m'am botezat,

că eu nu mă cunosc vinovată,
 că pe nimeni n'am fermecat
 și nimic rău nu am dat;
 dar voi fi vinovată
 pentru această răsplată.
 Sânt netrebnică și nevoiașă,
 și ție mă rog, Maica Domnului,
 înaintea ta în fiecare zi,
 în toată vremea,
 dar Domnului Isus Hristos,
 iartă-mă pe mine, Doamne sfinte.
 Poate cu gândul c'am gândit,
 alt rău mai mult n'am făcut,
 nici la ușă n'am ascultat,
 nici bucuria altuia n'am stricat,
 că la Maica Domnului m'am rugat.
 O, Maica Domnului milostivă,
 fii milostivă și pentru mine.
 Maica Domnului răspundeà:
 — Taci, dar, nu te mai văicără,
 că de tot faptul,
 de tot datul
 te-oiu deslegă.
 Maica Domnului mi-a trimis
 99 de sfinți artitori,
 99 de sfinți patriarhi,
 99 de sfinți apostoli,
 99 de sfinte eleurome
 cu inderile suave (?).
 Maica Domnului pe toți mi-i
 [trimise
 și fiecare la rândul lor
 cum eră așezată,
 care a scos datul,
 care a scos strigatul,
 care a scos oftatul
 din corpul meu,
 din calea mea,

din fața mea,
 din drumul meu,
 din masa mea,
 din casa mea,
 din colțurile casei mele,
 din pragurile ușii,
 din mijlocul ogrăzii,
 din colțurile grădinii,
 din răspântiile drumului,
 de pe calea care merg eu.
 Și a scos toată și toată aruncătura,
 toată și toată făcătura,
 de grea ură m'a desînconjurat,
 și cu multă podoabă,
 și cu multă frumuseță
 m'a împodobit
 și m'a dăruit,
 și pe veșnicie m'a pecetluit,
 slavă scumpă mi-a isălit (?),
 pe satana și pe diavolul
 mi-a fugărit,
 de cele două mumi dăruit.
 La apă turbure i-a rânduit,
 la piatra răspândită ni le-a zăpă-
 [stuit,
 îngerii cu speghile i-a muncit,
 pentrucă rău li-am făcut.
 Peste cele nouă muieri v'au rânduit,
 bine v'am plătit,
 sau cu gândul n'ați gândit.
 Voi aicea să crăpați
 și de lipitura (Cutăruia) să vă
 [legați,
 că e născută din puterea sfântului,
 și botezată în numele Domnului.
 O, Maica Domnului bucură-te
 cum s'a bucurat toate de pe pă-
 [mânt,

și cei 99 de sfinți artitori
 și Dumnezeu duhul nostru
 când a văzut pe Isus Hristos
 pe mare prins și înmormântat,
 în mormânt pus și s'a bucurat,
 și a tresăltat
 și împărăteasa florilor,
 și la cei cinci sfinți

li s'a umplut candelile
 cu untdelemn,
 și de bucurie s'a umplut
 soarele și luna.
 De azi înainte
 Dumnezeu să ni ajute.

(Păsculescu, 138).

Din Moldova:

Bună sara, craiu nou,
 cunună de piatră scumpă de mult preț,
 oh, tu lună luminată
 ceea ce ești în cer așezată
 și vezi lumea toată
 și cele ce sânt jos pe pământ,
 că eu nu mă pociu odihni
 în casa mea și în sălașul meu.
 Și nici tu, lună luminată
 cu stele încunjurată,
 ceea ce luminezi lumea toată
 să nu ai odihnă în lăcașul tău, nici somn,
 ci îndegrab să vii
 și să iei faptul din casa mea și din masa mea.
 O, tu, lună luminată,
 ceea ce ești luceafăr strălucitor,
 să vii și să iei
 faptul de bărbat,
 faptul de femeie,
 faptul de fată,
 și să-l iei, lună luminată,
 faptul din toate olaturile casei mele,
 și din dobitoacele și din pământurile mele,
 și din toate celea ce sânt împrejurul casei mele.
 Oh, tu, lună luminată,
 și cu luceafări strălucitori încunjurată,
 să vii și să iei

faptul de nouă neamuri,
faptul de nouă feluri,
faptul de lut dela tociță,
faptul de crieri de broască,
faptul de păr de lup,
faptul de aruncătură
și faptul orișidece va fi făcut asupra casei mele.
Oh, lună luminată, mă rog ție
ca numaidecât să vii
și să iei faptul dela mine
să-l duci și să-l arunci
în casa și în masa aceleia ce mi-au voit rău
și mi-au aruncat faptul,
de nu mă pociu sprijini în toată lumea
și de răul faptului nu mă pociu cuprinde
în viața mea și în starea mea.
Dar, oh, tu lună luminată,
mă rog și mă cuceresc ție,
oftările și suspinările și lacrămile mele
să nu le treci cu vederea,
să te milostivești asupra mea,
și cât mai îngrabă să vii și să mă izbăvești
de fapt și de urît,
să-l ridici dela mine să-l arunci în fața aceleia
la care mi l-au dat și mi l-au suflat asupra mea.
Și mă rog ție, lună luminată,
ca nici în toată lumea să nu scape acela ce mi-au dat faptul,
nici în marginile țării,
nici în crăpăturile pământului.
Și de va fi și acela mort, și acolo să nu scape,
să-l duci și să i-l arunci faptul asupra lui.
Oh, lună luminată,
ceea ce ești pre cer așezată,
care cuprinzi și luminezi lumea toată,
să nu ai somn nici odihnă supt olaturile a înălțatului cer
până ce nu vei veni și să mă izbăvești
de toată răutatea și spurcăciunea de care sânt împresurat,
da fapt dela vrăjmaș dat,

și să-l pui în casa și în masa
aceluia ce mi-au dat și mi-au aruncat
urîțul și faptul și toată spurcăciunea.
Să-l arunci în popasul și în calea lui,
și în sălașul lui,
a celui ce mi-au voit mie răul.
Oh, tu, lună luminată,
peste toată lumea strălucită,
de stele mărunțele încunjurată,
ca numaidecât să vii și să iei faptul dela mine,
și să-l arunci în casa aceluia și în masa aceluia,
și în putina cu borșul, și în covata cu plămădețul,
și în solnița cu sare, și în blidul cu bucate.
Și de-mi va fi făcut și dat, aruncat și stropit,
suflat și scuipat,
faptul dela femeie,
mă rog ție, lună luminată,
ceea ce luminezi lumea toată,
ca să iei faptul dela mine
și toată urăciunea și spurcăciunea
să o arunci în fața și în trupul a acei muieri,
și în țâța ei, și în toate olaturile ei
să-l pui și să-l așezi la aceea ce mi-au fost dat mie
faptul și urîțul,
iară pe mine să mă lași
curat, luminat,
sănătos și voios,
depărtat de fapt,
ca soarele în cerul cel luminat,
după cum Domnul m'au lăsat,
ca argintul strecurat
și ca aurul curat
după cum Domnul pre pământ m'au așezat,
curat și luminat
fără niciun urît de fapt.
Ci, oh, tu luceafăr cuprinzător
peste toată lumea strălucitor,
mă rog ție cât mai în grabă

ca să mă izbăvești
de toată spurcăciunea și urăciunea,
de fapt de tot să mă izbăvești
în vecii vecilor, amin.
Iară mie sfânta cruce, armă tare, păzitoare
și tuturor vrăjmașilor înprotivitoare,
în veci, amin.

(Manuscris, 1825, publicat de G. T. Kirileanu, Șez., XXIV, 75).

44. de desfăcut pentru fapt.

?

« Bună sara craiu nou, cunună de aur cu pietre scumpe, luminată ești în ceru vezu pre pământ, lună luminată, nu pociu să odihnesc în casa mea, și în sălașul meu, cu muierea mé și cu copii mei, tu lună luminată să nu ai somnu, nici odihnă, întru această noapte, să vii săm ei faptul din fața mé, și din dosul meu, și din fața fimeii mele, și din dosul fimeii mele și dela copii mei, și dela dobitoacele mele, tu lună luminată, faptul de bărbat, faptul de fimei, faptul de fată mare, deci să mil scoți din casa mea, și din masa mea, și din sălașul meu, și din pământ meu, și de unde va fi, și dinpregiurul casăi mele, și de prin toate unghierile casăi mele, și a tot dobitocul meu, și a tot olatul casăi mele, lună luminată faptul de noao fumuri, lună luminată faptul de 9 chipuri, faptul de 9 feluri, faptul de 9 neamuri, lună luminată faptul de lutu, faptul de lut dela topilă, faptul de icri de broască, faptul de păr de lup, faptul de rugămături de sfredel, faptul de căscari, de strigări, de urăciuni, de burăciuni, faptul ori di ce fel de urăciuni va fi fost și din fel de jigăni a fi fost, faptul de 9 neamuri, lună luminată, faptul de 9 chipuri, lună luminată să cauți pre ceala ce mau făcut miia, lună luminată să vii săm ei faptul din casa mea, și de unde va fi, și săl duci unde vei găsi pre acela ce mau făcut miia și săl lași în casa lui, și în masa lui, și în sălaș lui, și în dobitoacele lui, lună luminată, ori în sat cu mine del vei găsi ori întral alt satu, lună luminată au în târg uitândușă del vei găsi, au di va fi mortu săl duci să il arunci pe mormânt lui faptul, lună luminată au în margine țării di va fi, au întralte țări, au unde va fi, și săl pui în fața lui, și în dosul lui, și în fața fimei lui, de va având, și la copii lui, și în dobitoacele lui, aceluia ce mau făcut miia, și săl pui în putina cu borșu, și în covata cu pâine, și în solnița cu sare, și în tot olatul casăi lui, și pre

mine, și pre fimeia mé, și pe copii mei și dobitoacele mele să le lași curate, luminate, ca aurul strecurat, ca soarele în sânin, gospodi pomilui de 3 ori. Aceste toate să le citească când va fi lună noao, și la întorsu lunii, în trei sări, și să facă 3 metanii cu capu la pământu până în trei zile ».

(Codex Gaster, 94, din anul 1784).

?

« Desfacere faptului celui ce Țau făcut să fie la dănsul.

« Când vei vede lună noi întracel ceas cii video, să aprinzi lumănări în casă la icoane și să tămăzezi icoanelor și toată casa și să faci trii metanii și să zăci aciastă însămnari, și la sfârșit iarăș să faci trii metanii tot în casă, și apoi să eși afară la lună și să îngenunchi rugându-te așa să zăci, păzându-te nimene să nu te vază. « Buna sara kraiu noi cunună de aur cu petre scumpe de multi prețuri tuturor luminate, ceia ce ești în ceriu și vezi toate pre pământ, eu nu mă pociu odihni în casa me și în sălașul meu și tu lună luminoasă, de fapt de bărbat de fapt de fimeci de fapt de fată, lună luminată ia faptul din casă și din sălașul meu și din toati dobitoacile meli și din toate înpregiur casăi meli, lună luminată, fapt de noi neamuri, fapt de lut dela topilă, fapt de crieri de broască, fapt de păr de lupu, fapt de păr de drac, lună luminată să vii săl ei și săl duci și săl caut undel vei găsi, au în sat cu mini, au întrun altu sat au în târgu au pe drum în țări, au bărbat mort, au fimeci moartă, au bărbat viu, au fimeci vie. Cine miau făcut să lil arunci în casă, și pe mormântul lui, cine miau făcut săli arunci acelor faptul, au în margine țării undel vei găsi săl pui faptul în casa lui și în fața fimeci lui, și în fața celui ce miau făcut mie, și săl pui în putina cu borșu, și în solnița cu sare, și în covata cu plămădeli și în tot olatul casăi lui cine miau făcut, iar pe mine să mă lași curat luminat ca domnul ce mau dat ca argintul curat ca aurul strecurat ca soarele ceriului cel luminos în sânin amin.

(Codex Gaster, 57, din anii 1780—1800).

« Cine mau făcut luni, îmi disfac marți, cine mau făcut mercuri, îmi disfac joi, cine mau făcut vineri îmi disfac sâmbătă.

« Sfântă, drăguleană, apă spălătoare, și curățătoare, eu mam mănecat să mă spăl, să mă curățesc, di faptu, di datu, di chizmă, de mânia, de lut di la topilă, de smol di la mori, de faptu, deci de faptu de vecinu, de faptu de fiică cu maică, de fapt, de fapt de maică cu fiică, di fapt di

bărbat, di fapt di fată, di fapt di nevestă cu bărbatu, mă spăl, mă curățasc de toate, cine mau făcut cu o mână uscată, eu îmi disfac cu doao mâni verze, și până în 10 ori să zăcă așa, eu mă spăl, mă curățasc de toati datile, di toate faptele, spălândumă, curățândumă, căutai dispre răsărit, văzui luntre de argint, în luntre din argint dragul cu dragostele, iubul cu iubostile, frumosul cu frumusățile, cum mă văzură bine li părură, dragul cu dragostile mă îmbrăcară, iubul cu iubostile mă iubăscu, frumosul cu frumusățile mau împodobit, în față în suflară, luna în față în scriseră, și în umeri doi luceferi, și în peptu soarile în scrisără, rostulă cu neri unsumau, glasu de cuc în gură pusumau, cu cizmi di argint încălțatumau, gugiumană domnescă în capu pusumau, sprincene de dragoste scrisumau, ochi de oium îmu capu pusumau, meri di aură îmu sănu băgatumaiu, nume de dragoste pusumau, în mână dreaptă stălpu di busuok pusumiau, di mână dreaptă luatumau, pe hiță (hudiță?) pe cărruș pornitumau, mergi, stă el frumos, să zbucesc, să răsărec, cum izbucnește și răsare sfântul soari din monți noorii și dinu toate cețile, din toate negurile, cum zbucesce și răsare sfântul soare, mai frumos și mai luminos, și mai vederos, și mai drăgălaș, așa să izbucnesc eu, căți în față în căuta, ca di azimă di grău să sătura, cine cu mine vorové, ca di vin bun să veselé, dar și eu cu cine vorovem, cu boerii, cu negustorii, ca cu nere îi îndulcem, ca meri di aur le dam cu în ales mirosu busuocului din toate florile așa să fiu eu mai ales și mai frumos din toată lume, toate faptele să să ducă pi capul cui mau făcut, eu să rămân curat și luminat ca domnul sfânt ce mau lăsat. Amin ».

(Codex Gaster, 94, din anul 1784).

Variante: jud. Suceava, Sez., II, 133; Orășani (Botoșani), id., XII, 137; Mahala (Bucovina), Marian, Vräji, 225; Moldova, Manuscris 1777, Rev. Critică-literară III, 313.

Din Suceava (Bucovina):

Duminică dimineață m'am sculat,	de strigare, de căscare,
la fântâna lui Iordan am alergat	de faptul cel mare,
sfânta apă în mâna dreaptă am luat	de fapturile cele grele.
și frumos pe obraz m'am spălat	Și m'ași rugă dumitale,
de fapt, de dat,	sfântă apă curată,
de ură, de pâră,	să mă speli, să mă curățești,
de făcătură,	și să mă limpezești,

cum ai spălat malurile de tină,
și bolohanii de rugină

așa să mă speli și pe mine
de fapt, de dat, etc.

(Marian, Descânțece, 121).

Din Oancești (Maramureș):

Dimineată m'am sculat,
pe cărare m'am luat,
pe cărarea lui Avram
la izvorul lui Iordan.
— Bună dimineata, izvor.
— Sănătate bună, N. cea frumoasă,
da ce ai sughițat,
ce ai lunecat,
ce te-ai întristat
și la mine ai venit
mai dimineată decât celelalte toate?
— Mie ură mi-o adus
și nime nu mi-o spus,
și din față și din dos
și din creștet până jos.
Mă uitai pe rău în jos,
vedei un bucium putregăios.
Mă uitai pe rău în sus,
vedei 99 de ziori
a sfântului Soare surori.
Și între ele m'o luat,
și de ură m'o spălat,
și de dragoste m'o încărcat,
și pe țarmure m'o scos,
în hinteag albastru m'o învăscut,
și pe murg maiestru m'o încălicat,
și 'n mâna mea cea dreaptă
trâmbiță de aur mi-o pus,
și pe umăr un puiu de cuc,

și pe uliță m'o îndemnat;
cucu o prins a cântă,
trâmbița a trâmbiță,
oamenii la uliță ieșea,
domni și doamne
dela prânz da se sculă
și cu toții se 'ntrebă:
— Cine-i aiasta așa frumoasă,
doară-i doamna împărăteasă?
— Ba nu-i doamna împărăteasă,
ci-i Cutare cea frumoasă.
— Da unde o duceți,
unde ați lăsa-o?
— Pe gura cămeșii,
pe acolo om băga-o,
la inimă de om frumos
acolo om așeza-o.
Cu miere dulce om îndulci-o,
cu măgherean om mirosi-o,
bătrânii vor cinsti-o,
cu paharele pline
și cu clopurile amână
Tinerii or iubi-o,
și or drăgosti-o.
Eu, dela mine descânt,
Dumnezeu îi prea sfânt.
Eu, cu descântecul meu,
leacu-i dela Dumnezeu.

(Bîrlea, 340).

Din Transilvania:

Sântă Marie,
sântă Maică Precistă

dimineată m'am sculat,
bucium în mână am luat,

cu buciùm am trâmbițat,
tot fapțul l-am adunat,
de pe Cutare l-am luat,
lângă un prilaz l-am aruncat,
în Marea Roșie l-am țipat,
fapt mic,

fapt mare,
acolo să pieie,
acolo să răspieie,
Cutare să rămâie curat,
luminat,
cum e de Dumnezeu lăsat.

(Marian, Descânțece, 323).

Din Timboești (R.-Sărat):

Ea făcù cu una,
eu desfac cu două;
ea făcù cu două,
eu desfac cu trei.....
ea făcù cu opt,
eu desfac cu nouă,
cu mânilor amândouă.
La răchita răsădită
șade o fată despletită,
cu ochii de șerpoaică
și cu gura de leoaică,
și strigă în gura mare:
— Șarpe balaur,

cu solzii de aur,
strigă la Cutare
să se ducă la apă lină.
— Buna dimineață apă lină,
— Ce ai venit plină de tină?
— Am venit la apa lină
să mă spăl de dat,
de fapt,
de ură,
de pâră,
să mă spăl de faptul cel mare,
să se ducă din vad în vad,
pe capul cui mi-a dat.

(Șez., VII, 159).

Variante: Conțești (Suceava), Rev. I. Creangă, V, 232; Huși, Păsculescu, 149; Bucovina, Marian, Descânțece, 118; Stulpicani (Bucovina), Marian, Inmormântarea, 16; Ieud (Maramureș), Bîrlea, 336; Oancești (Maramureș), id., 338, 339.

Descânțece de fapt, sub forma: Pacienta trece pe cale și se vaită, și Maica Domnului vindecă: Bucovina, Marian, Vrăli, 206, 219, 229, 233, 237; Valea-Viei, Georgescu-Tistu, 20.

45. de deslegat bărbatul.

Din Gresia (Teleorman):

Nucile din nuc curat cură,
nodurile dela pânză le deslegă;
pedecele dela cai s'au sfărâmat,
Cutare s'a deslegat.
Nouă nuci au a se fierbea,
apa cu pușca a se împușcă,

toate vinele (cutăruia) a se deslegă,
că i-am deslegat mijlocul și vinele
dela toate străinele,
gândul și pofta
pentru a se îndreptă
așa cum și înainte eră.

(Materialuri, I, 668).

Deslegare:

Zic mulți cum că îi leagă și nu se mai pot împreună cu alte femei decât numai cu muerea sa, că ei dela celelalte este legat și nu i se ridică ghinda.

La asemenea întâmplare faci cele următoare:

1. Pune în foc ferul cel lat și cel lung al plugului, de arde bine.
2. Până să arză, să duce de ia apă dela moară, însă de acolo de unde vede că se întoarce apa în sus, adică unde cade din scoc și să întoarce cătră moară, și o fierbe cu floare de fân.
3. O toarnă într'o albie, și pune fieretele de să sting într'însa; toarnă și apă rece.
4. Pune pe pătimașul întrînsa.
5. Pune și un ștreang înnodat mai dinainte în albie și baba îi descântă:
«Precum fierul tae rădăcinele și erburile așa să se tae legătura lui (cutare) și precum se desleagă acest nod, așa să se deslege legătura lui Cutare și să nu-l mai poată legă niciodată». Și-i trece.

NB. Descântătoarea îi și aduce o femeie să se cerce, a doua zi alta.

(Codex Gaster, 66, din anii 1820—1850).

46. de dres.

(descântecul ce zic fetele când își prepară «dresul», adică alifia cu care se dau pe obraz, ca să se facă mai frumoase).

Soarele răsare,	negustorul te au luat,
argintul viu moare;	și în prăvălie te au băgat,
oafia moare de cuțit,	eu te am cumpărat
argintul viu de scumpit.	fața să mi-o înălbești,
Săricică, floritică,	sprincenele să-mi netezești,
	dinții în gură să nu-mi negrești.

(Gh. Popescu-Ciocănel, într'un foileton din ziarul «Adevărul»).

47. de durere.

Din Strâmtura (Maramureș):

Se luară	cu picioarele potcovite,
bou-cibol negru de dumbravă,	pân nări șuerând,
cu coarnele întraurite,	din picioare scăpărând,
cu coama zugrăvită,	pă gură pară de foc țipând.

Nimeni nu l-o văzut,
nimeni nu l-o auzit,
fără Maica Domnului
din scaunu Sâmb-Petrului
bine auzitu-l-o,
naintea lui coborît-o:

— Unde mergi tu, bou-cibol
[negru ?

— O, Maică sfântă,
bine ai făcut că m'ai întrebat,
că eu mă duc unde oiua află pă

[soțu meu,
pă protihnicu meu.

— Hop, acolo tu nu merge,
că mai înainte de cât tine cu trei

[zile am umblat,
tăte le am așezat,

da tu la omu aesta vină,
aici e soțu tău,
aici e protihnicu tău,

aici e tovarășu tău.
Alege-l,
culege-l,
dela tăte cioantele omului.
Bine alege-l,
bine culege-l,
cu limba linge-l,
cu coarnele împunge-l,
cu picioarele împroască-l,
cu coada mătură-l,
în măguri negre du-l,
unde focu nu se face,
unde pita nu se coace,
paserea nu ciripea;
acolo să pieie,
ca spuma pă mare,
ca stupitu 'n cărare.
Amin.

(Papahagi, Graiul, 141).

48. de dușmani.

potolirea dușmanilor.

Din Gresia (Teleorman):

Tu, moș Apeș,
ai să ieși;
dar n'ai să ieși tu,
ci să iasă băieții tăi,
să iasă arhierii tăi,
să-i faci slujitorii mei,
să se ducă la tribunal, la judecă-
[torie,
toate să le îmblânzească,

să le potolească,
să le spărgăluiască.
Că dacă slujba mi-oiu face-o,
eu ție ți-oiu da
un cal înfrânat
cum e bun de 'ncălicat.
Eu ție ți-oiu mai da
încă și ce mi-oiu mai cere
numai fă ce-ți stă 'n putere.

(Materialuri, I, 667).

Din Moldova :

Eu clatin paru,
 paru clatină gardu,
 pământu clatină pe lacu lacilor,
 pe dracu dracilor;
 nici să mă vezi, nici să te aud,
 dar slujbă să-mi faci.
 De nu mi-i face slujbă,
 vinele ți-oiu spintecă,
 cu sare le-oiu sară,
 cu chiperi le-oiu chipără,
 cu tămâia le-oiu tămâiă,
 cu ața izmenelor te-oiu spânzură.
 Nici să te văd, nici să mă vezi,

că eu ție ți-oiu dărui
 doi ghidigii negri
 din cei ai Căminarului,
 doi copii de păgân nebotezați
 dela țată luați,
 doi coți de pânză
 de două veri primare lucrați.
 Tu slujbă să-mi faci,
 să n'aibă nime a-mi zice nimică
 de rău contra mea,
 și lumea să n'aibă a strigă
 cu urît și vorbă rea.

(Lupașcu, 25).

Din Moldova:

Patruzeci și patru de stele,
 unde vă duceți voi?
 — Ne ducem să înturnăm văile,
 văile și dealurile,
 codrii de pe munți cu pietrele,
 și înapoi cu toate apele.
 — Nu vă duceți să înturnați acele,
 duceți-vă și înturnați dușmanii.
 Cum cad împărații din împă-
 [răție,

domnii din domnie,
 cum iese preoții din biserică
 și se întoarnă acasă,
 așa să întoarne cu bine și rușine
 inimile dușmanilor,
 să vorbească de bine,
 să se lingușască pe lângă mine,
 să n'aibă nimica a zice de rău,
 că așa-i place și lui Dumnezeu.

(Lupașcu, 49).

49. de deochi

*deochete, deochetură, deochiat, potcă, râhnă, râmna, rânză, să-
 getătură.*

?

Fugi ochi
 dintre ochi,

că te ajunge craiul
 cu maiul, cu paiul.

(Rev. I. Creangă, I, 88).

Din Ardeal:

Fugi ochi peste cap
 la ușa cui te-o mânat,

N. curată, luminată
 ca Maica Precista din cer lăsată.

(Alexici, 206).

Din Budești (Maramureș):

De deochi ferbinte
zboară dinainte,
sus ca vântu,
în ochii cu cari te-a țipat
acolo te-ai băgat,

Cutare să rămâie curat,
și luminat,
cum Dumnezeu l-a lăsat.
Descântecul dela mine,
leacul dela Dumnezeu.

(Papahagi, Graiul, 125).

Din Gorunești (Vâlcea):

Vântu mare a burat,
pământul a crăpat,
deochetoru și deochetoarea

în pământ a intrat.
Să rămâie Cutare curat

. . . . .

(Ceașianu, 135).

Din Broșteni (Suceava):

Intr'un vârf de munte nalt
o șerpoaică a fătat;
nouă pui a fătat;
cum a fătat
așa a crăpat.
Așa să crape

să răscrape
toate pociturile,
toate deocheturile
din crierii capului,
din fața obrazului,

. . . . .

(Sez., I, 253).

Din Densuș (Hațeg):

Plecă pe cale,
pe cărare,
se întâlnește cu moroi în cale.
Sângele i-l băură,
puterea i-o luară,
inima i-o mâncară.
Mărturisesc din limba mea

să ieși din capul lui,
din fața obrazului,
din crierii capului,
din trupul lui,
să rămână curat
ca poala Sfintei Marii curată.

(Densușianu, Graiul, 125).

Din Densuș (Hațeg):

Amin, amin,
Cozma de amin,
ieși de deochi
din capu Cutăruia,

din cap,
de după cap,
din șele,
dintre șele,

din inima lui,
din maiu lui,
din crierii capului,
din fața obrazului,
că Cutare nu te poate purtă,
nu te poate săltă;

(Cutare) să rămână curat,
luminat,
ca argintul curat
ca aurul strecurat,
cum Dumnezeu l-a lăsat.

(Densușianu, Graiul, 99).

Din Moldova:

Piei deochi
dintre ochi,
pe trei roți,
în trei nopți,

pe urlați
după ceilalți,
și să vii când te-oiu chemă,
când în iaz a mai tună.

(Gazeta Săteanului, V, 158).

Din Țăpu (Tecuciu):

Ieși deochi
dintre ochi,
că te ajunge botezul;
cum te ajunge,
te face praf și pământ

și te suflă în vânt,
Cutare să rămâie curat,
ca argintul strecurat,
cum Maica din cer l-a lăsat.

(Pamfile, Boli, 29).

Din Câmpuri (Putna):

Fugi deochi
dintre ochi,
negru ca corbul,
iute ca focul,
Cutare să rămâie curat

și luminat
ca Dumnezeu ce l-a lăsat,
ca spuma de mare,
ca roua de soare
și ca sfânta zi de azi.

(Densușianu, Graiul Nostru, I, 296).

Din Dragosloveni (Soveja, Putna):

Fugi deochi
dintre ochi,
că te ajunge vânt sărat,
sudori de om botezat,
să crăpe ochii cui te-a deochit.
Silemendriță pistriță
intră 'n tufuliță.
Cum intră,

cum fătă,
pui-și mâncă;
cum mâncă,
cum crăpă;
crăpa-i-ar ochii cui te-a deochit,
și să rămâie curat, luminat,
ca argintul strecurat,
cum dela Maica Precista l-a lăsat.

(Densușianu, Graiul Nostru, 293).

Din Olănești (Vâlcea):

Fugi deochi ca vântu
peste tot pământu.
Cum se despart vânturile
peste toate câmpurile,

așa să se despartă deochetele
din creirii capului,
din fața obrazului, etc.

(Șez., X, 145).

Din Moldova:

Fugi deochi
dintre ochi,
că te ajunge o vacă neagră
cu coarnele să te spargă,
să te asvârle peste mare,
în pustiu, în depărtare.
Acolo să pieri,
ca ziua de ieri,
ca roua de floare,
ca spuma la soare,

iar capul cel deochiat
să rămâie luminat,
curat,
de boală scăpat.
Ochii cei vătămători
și de foc săgetători,
învăliți să fie cu perdele albe,
să nu mai privească la obraze
[dalbe.

(Alecsandri, Poezii populare).

Din Orlat (Sibiu):

Fugi deochi
dintre ochi
că te ajunge o capră neagră
cu coarnele să te spargă,

să te arunce în depărtare
în pustiu și peste mare.
Acolo să pieri,
ca ziua de ieri.

(Manuscris în Bibl. Academiei Române).

Variante:

Jud. Argeș: Șuici, Nour, 15; Balaci, id., 19; Rudeni, Șez., VII, 56; fără indicare de sat: Comoara, I, 107.

Jud. Bacău: Buhoci, Șez., VII, 158; Poduri, Rev. I. Creangă, IV, 358; Racova, Rev. T. Pamfile, I, 140.

Jud. Botoșani: Buimăceni, Rev. I. Creangă, IX, 82.

Jud. Buzău: Poienițele-de-sus, Georgescu, 52.

Jud. Dâmbovița: Runcu, Materialuri, I, 589.

Jud. Dolj: Gubancea, Revista Oltenia, I, 117; Sadova, Laugier, 114.

Jud. Gorj: Urdarii-de-sus, Materialuri, I, 545; Valea-cu-apă, Șez., X, 45.

Jud. Ilfov: București, G. Dem. Teodorescu, 368.

Jud. Neamțu: Tazlău, Materialuri, I, 1532.

Jud. Prahova: Văleni, Materialuri, I, 546.

Jud. Putna: Șez., XIII, 6.

Jud. R.-Sărat: Dălhăuți, Șez., XIII, 6.

Jud. Romanați: Hotărăni, Dr. D. Ionescu, II, 49; Orlea, Păsculescu, 120.

Jud. Suceava: Pașcani, Rigo, I, 58.

Jud. Tecuciu: Pamfile, Boli, 31.

- Jud. Tutova: Docăneasa, Șez., XIV, 102.
 Jud. Vâlcea: Bogdănești, Bălășel, 20; Costești, Materialuri, I, 555; Gorunești, Ceaușianu, 134; Scundu, Bălășel, 16; Ștefănești, Șez., IV, 190.
 Jud. Vlașca: Pietroșani, Materialuri, I, 59.
 Moldova: Lupașcu, 30.
 Muntenia: Dr. Ionescu-Buzău, 411.
 Ardeal: Conv. lit., XXV, 359; Brașov, Șev., XXIII, 2; Orlat (Sibiu), Marian, Nașterea, 356.
 Maramureș: Borșa, Papahagi, Graiul, 130; Crăcăcești, id., 130; Romuli (Nă-săud), Șez., XXII, 99; XXIII, 92.
 Banat: Boldur, Hodoș, 16; Găvojdia, id., 20, 22; Jena, id., 16; Teregova, Costin, 56.

Din Maramureș:

<p>Trecă-ți dedeochiul peste cap ca și fumul peste sat. Tu să rămâi luminat și curat ca și Maica Precurată când te-o dat. Trecă-ți dedeochiul prin maiu ca și un grăunte de aiu, N. să rămâie.....</p>	<p>Atunci să te 'nfoace, atunci să te 'mbete, să te 'ngălbinească și să te tulbure, acela să aibă putere care-i mai bătrân decât Dumnezeu sfântul.</p> <p style="text-align: right;">(Țiplea, 99).</p>
--	--

Din Gherghești-Micești (Tutova):

<p>Sub răchita răsădită șede-o fată despletită c'un ochiu de foc</p>	<p>și cu unu de apă; și a stâns ochiul cel de foc și a aprins pe cel de apă.</p> <p style="text-align: right;">(Rev. I. Creangă, IX, 114).</p>
--	--

Din Pleșești (Suceava):

<p>În răchita rămurată este o babă supărată, c'un ochiu de foc și c'un ochiu de apă,</p>	<p>și a luat ochiul cel de foc și l-a dat în cel de apă și s'a stâns.</p> <p style="text-align: right;">(Șez., I, 82).</p>
---	--

Din Buhoci (Bacău):

<p>La o răchită răsădită este o fată împodobită</p>	<p>cu un ochiu de apă și unu de foc:</p>
--	---

cel de apă stânga pe cel de foc. și răzmeriturile
 Cum se stânga focul de apă, dela Cutare.
 așa să se stângă deocheturile (Șez., VII, 158).

Variante:

Jud. Bacău: Comănești, Rev. I. Creangă, VI, 148; Satu-Nou, Rigo, I, 58.

Jud. Buzău: Izvorașul, VI, 22; Lipia, Conv. lit., XXVII, 863; Nișcovu-de-
 peste-gârlă, Georgescu, 68.

Jud. Botoșani: Rev. I. Creangă, IX, 53; Botoșani, Rigo, I, 56; Grigorești,
 Șez., XXIII, 93.

Jud. Covurluiu: Galați, Graiul Nostru, I, 320; Jorăști, Rev. I. Creangă, II,
 273; Piscu, Șez., XIV, 101.

Jud. Dorohoiu: Mogoșești, Rev. I. Creangă, VII, 89.

Jud. Neamțu: Tazlău, Materialuri, I, 1532.

Jud. R.-Sărat: Dălăuți, Șez., XIII, 6; Racovițeni, Conv. lit., XXVII, 864.

Jud. Roman: Rigo, I, 54.

Jud. Suceava: Marian, Nașterea, 49.

Jud. Tecuciu: Țăpu, Pamfile, Boli, 29.

Jud. Tutova: Docăneasa, Șez., XIV, 102.

Jud. Vlașca: Dr. Leon, 126.

Din Dejești (Olt):

Pasere albă, codalbă,	Cine a rămnit,
sus te suiși,	a plesnit,
jos plesniși.	și a rămas N. curat,
Plesnească ochii rămnitorilor,	luminat,
plesnească ochii deochetorilor.	ca argintu stricurat.

(Șez., XI, 37).

Din Crucea-Broșteni (Suceava):

Fugi deochi	să-i curgă sângele,
dintre ochi,	ibovnicu să-și urască,
că te ajunge, te sosește	ochii să-i plesnească.
și amar te pedepsește	De-a fi deochiat de femeie mă-
mânia dumnezeiască,	[ritată:
cu sabie de foc cerească.	să-i crăpe țâțele,
Să te duci, să piei,	să-i curgă laptele,
cum pier negurile	să-i moară copilul de foame,
când bat vânturile,	și s'o urască bărbatul.
cum pier roua la soare,	De-a fi deochiat
cum pier spuma de mare.	de bărbat neînsurat:
De-a fi N. deochiat de fată mare:	să-i crăpe mânilor,
să-i crăpe țâțele,	să-i curgă sângele,

ibovnica să-l urască,
ochii să-i plesnească.
De-a fi deochiat de fete mărun-
[tele,
și băieți mărunței:
să li crape călcăile,
să li curgă sângele,
să nu mai deoache fetele.
Sai deochi dintre ochi,
din fața obrazului,
din zgârcea nasului,
din crierii capului,
din măduva osului,
din ochi,
dintre ochi,
dintre gene
și sprincene,
să te duci,

să te tot duci,
unde popa nu toacă,
unde fata nu joacă,
unde cucușii nu cântă,
unde vaca nu zbiară,
unde mâța nu mormăește;
să te duci la fata lui Ler împăratu,
că ți-a pus masă întinsă,
cu făclii aprinse,
cu pahare pline
și mâncări de cele bune,
și pe N. să-l lași curat,
luminat,
de boală ușurat,
cum Maica Precista l-a lăsat,
cum e aurul de curat,
ca soarele din senin,
amin.

(Șez., III, 195).

Variante:

- Jud. Argeș: Slăvești, Șez., XI, 35; Tutana, Ceaușianu, 138.
Jud. Bacău: Rev. I. Creangă, VIII, 213; Ardeoani, id., IV, 83.
Jud. Botoșani: Șez., XXIII, 96.
Jud. Buzău: Dr. Ionescu-Buzău, 411; Izvorașul, VI, 22; Țhiozdu-mic, Georgescu, 37; Calvinii, id., 63; Lipia, Conv. lit., XXVII, 863, 164, 165; Valea Cătinei, Georgescu, 57; Poienițele-de-jos, Georgescu, 51.
Jud. Covurlui: Cavadinești, Rev. I. Creangă, III, 144; Galați, Graiul Nostru, I, 316; Smulți, Doina, I, 147.
Jud. Dâmbovița: Rev. T. Pamfile, VI, 16; Cucuteni, Materialuri, I, 544; Bogați, Gazeta Săteanului, IX, 193; Materialuri, I, 547.
Jud. Dolj: Balota, Șez., XIV, 102; Catane, Rigo, 53; Șez., VI, 94; Rev. I. Creangă, I, 14; Craiova, Șez., XII, 181, 182; Laugier, 115; Maglavitu, Rigo, I, 57; Mălăești, Laugier, 115; Podari, Pamfile, Boli, 30; Sadova, Laugier, 114.
Jud. Dorohoiu: Darabani, Rev. I. Creangă, II, 73.
Jud. Fălciu: Vutcani, Graiul Nostru, I, 505.
Jud. Gorj: Roșia, Șez., XI, 39; Sașa, id., VIII, 111; Stroești, Materialuri, I, 1513; Valea-cu-apă, id., I, 556.
Jud. Ialomița: Grindu, Rev. I. Creangă, IX, 232; Rași, Șez., III, 195; Materialuri, I, 1542, 1543.
Jud. Ilfov: București, G. Dem. T., 369, 370; Materialuri, I, 558.
Jud. Mehedinți: Siseștii-de-jos, Materialuri, I, 1550.
Jud. Neamțu: Păstrăveni, Materialuri, I, 1535.
Jud. Prahova: Manuscris Prejbeanu; Teișeni, Șez., II, 87; Văleni, G. Dem. T., 367; Materialuri, 546.
Jud. Putna: Șez., XIII, 5; Suraia, id., XIII, 5; Câmpuri, Graiul Nostru, II, 296; Găgești, id., 280.
Jud. Romanai: Islaz, Rigo, I, 53; Hotărăni, Dr. D. Ionescu, II, 49, 51; Călui, id., II, 65; Dioști, Materialuri, I, 549; Orlea, Dr. D. Ionescu, II, 53; Păsculescu,

121; Știrbei, Dr. D. Ionescu, II, 57; Celaru, Dr. D. Ionescu, II, 60; Novaci, Pamfile, Boli, 31; Soreni, Graiul Nostru, I, 82.

Jud. R.-Sărat: Racovișeni, Conv. lit., XXVII, 864; Budești, Șez., XIII, 7; Rigo, I, 56.

Jud. Suceava: Cotârğași, Șez., III, 141; Rev. I. Creangă, I, 47; Pașcani, Rigo, I, 58.

Jud. Tecuciu: Hânțești, Pamfile, Boli, 30; Cozmești, Graiul Nostru, I, 394.

Jud. Teleorman: Gresia, Materialuri, I, 548; Principele Ferdinand, Rev. I. Creangă, VIII, 291, 292; Roșiorii-de-Vede, Materialuri, I, 544, 554; Segarcea-din-deal, Rev. I. Creangă, I, 116; T.-Măgurele, Nour, 16.

Jud. Tutova: Nicorești, Doina, I, 145; Perieni, Șez., I, 57; Mat., I, 1514.

Jud. Vâlcea: Bărbătești, Materialuri, I, 547; Bogdănești, Șez., IV, 30; Buzești, Materialuri, I, 557; Căineni, Șez., XI, 38; Cernișoara, Materialuri, I, 1565; Mânăstireni, id., I, 543; Păușești-Maglași, Mat., I, 1520, 1523; Ștefănești, Șez., IV, 190, 191; Stroești, Mat., 1562, 1566; Turcești, Mat., I, 1564; Vâlcele, Șez., XI, 36; Vălsănești, Bălășel, 11; Zlătărei, Șez., II, 183; Genuneni, id., XII, 182.

Jud. Vaslui: Țibănești, Rev. I. Creangă, VIII, 324.

Moldova: Săulescu; Lupașcu, 2.

Bucovina: Marian, Descânțece, 107; Ciudei, revista Familia, XXV, 355.

Ardeal: Alexici, I, 206, 208; Revista Familia, XXV, 602; Bărâi (Cluj), Comoara, IV, 77; Boinești (Țara Oașului), Graiul Nostru, II, 70; Păucinești (Țara Hațegului), Densușianu, Graiul, 279; Pojorta, Marian, Descânțece, 313; Rășinari, Păcală, 248, 249.

Banat: Bănia, Costin, 52; Borloveni, Hodoș, 22; Graiul Nostru, II, 143; Caransebeș, Hodoș, 18; Crușovăț, id., 20; Globurău, id., 21; Mircovăț, id., 19; Oravița, id., 15; Petroșnița, id., 21; Răcășdia, Novacovicu, Colecțiune, 134; Slatina-Mică, Hodoș, 14; Voiteg, id., 17.

Maramureș: Berbești, Bîrlea, 329, 320; Borșa, Papahagi, Graiul, 130; Cuhea, Bîrlea, 328; Dragomirești, Izvorașul, IV, No. 9-10, p. 8; Romuli (Năsăud), Șez. XXIII, 22; Siliștea, Papahagi, Graiul, 138.

La Megleno-Români: Birisla, Papahagi, Megleno-Români, 108.

Fără arătare de localitate: Șez., XII, 180; Materialuri, I, 1563; Nour, 17, 20, 22; Revista Ion Creangă, III, 311; VII, 184, 186.

Din Novaci (Gorj):

Vine ciuta dela munte
lingându-și puii pe frunte;
îi linge de pistriceii,
să-i facă frumușei.
Eu, pe Cutare îl ling de deochi
dintre ochi.
Cât a sta vântul în gard
atâta să steie deochiul în cap,
din cap să fugă în sat
ca un câne turbat,

cu coada încârligată,
îmbârligată,
și unde a pică
acolo s'a frânge,
deochiul a plânge.
Acolo a plesni,
și a muri,
și Cutare să rămâie curat,
luminat,
ca argintul strecurat.

(Pamfile, Boli, 31).

Variante: Câmpuri (Putna), Graiul Nostru, I, 296; Mărgheni (Romanși), Dr. D. Ionescu, II, 54; Nicșani (Botoșani), Șez., XXIII, 95; ?, Rev. I. Creangă, IV, 151; Rășinari, Păcală, 248.

Din Vlaho-Clisura :

Eră o vacă pestriță,
născu un vițel pestriț,
trecu un împărat (vânător),
l-a văzut,
l-a deochiat,

s'a întors mamă-sa de l-a lins,
și iarăși s'a vindecat de deochi;
te ling și eu
să-ți trecă de deochi.

(Papahagi, în Materialuri, II, 44).

Variante: Samarina, Epir, la Papahagi, op. cit.

Din Buhoci (Bacău) :

Sânt trei vițe de vie:
din una curge apă,
din una curge vin,
din una curge pelin.
Cine o băut apă
s'o săturat;

care o băut vin
s'o îmbătat;
care o băut pelin
o crăpat.
Să crăpe ochii cui te-o deo-
[chiat.

(Șez., VII, 158).

Variante: Jorăști (Covurluiu), Beldie, 91; Galați, Graiul Nostru, I, 317; jud. Putna, Șez., XIII, 7; Stânca (Iași), Șez., VI, 96; Țăpu. (Tecuci) Pamfile, Boli 29, 30.

Din Găinești (Suceava) :

Ista-i de deochi,
ista-i de strigare,
ista-i de mirare,

ista-i de ochiu cel mare.
(Se zice stângându-se cărbunii).

(Șez., III, 119).

Variantă: Preutești (Suceava), Șez., XVI, 60.

Din Galați.

Aista-i din vânt,
aista-i de pocitură,
aista-i de 'ntâlnitură.
Din vânt ai venit,

și 'n vânt să te duci,
să rămâie Cutare curat
și luminat.

(Graiul Nostru, I, 316).

Din Cotârğași (Suceava) :

Trece vântul peste munte,
de deochiul peste frunte,

sănătatea 'n cap ca piatra.

(Rev. I. Creangă, I, 48).

Variantă: jud. Suceava, Șez. XVI, 144.

Din Cruşovăţ (Banat):

Din gura mea leac să fie!
 cine te-o deochiat,
 o crăpat,
 şi cine te-o rânit
 o plesnit.
 Fuḡi ochitor,
 fuḡi râmniktor,
 că cu tămâie te-oiu afumă,

şi cu usturoiu te-oiu ungeă,
 cu cuţitu te-oiu tăia,
 de pe capu lui Cutare te-oiu luă,
 şi de 9 stânjeni în pământ te-oiu
 [băgă;
 Cutare a rămâneă curat, lu-
 [minat,
 ca dela Maica Maria lăsat.

(Arhivele Olteniei, VI, 329).

Din Slatina-Mică (Banat):

O rană
 pogorană,
 pogorască-te Dumnezeu
 din gene,
 din sprincene,
 din dinţi rari,

mâncaţi de cari,
 să ugească sfânta curcubătă
 [goală,
 să cânte brăbeţii pe ea,
 Amin!
 Leac din gura mea să fie.

(Hodoş, 14).

Din Samarina (Epir):

Pentru peşti ce aveai
 boabe mi-aţi pus,
 eu care sânt Hristos
 pe scutece să şed,

pe zvonul miresei
 micul stă culcat,
 de mine deochiat,
 de mine vindecat.

(Papahagi, în Materialuri, II, 248).

Din Uscăţi (Neamţu):

Cum se stâng cărbunii iştia
 aşă să se stângă potca şi deochetura
 din inimă,

de sub inimă,
 etc.

(Materialuri, I 1517).

Variante: Chiozdu-Mic (Buzău), Georgescu, 33; Firăneşti (Vâlcea), Bălăşel, 17.

Din Vişani (R.-Sărat):

A plecat Voevodu la oaste
 călare pe căpăţină de căne.
 A încălecat şi a strigat,

şi a bărătat (?),
 şi popă şi călugăr,
 şi Țigan şi armean.

Cum nu știe dincotro a venit
și încotro se duce.
Să se ducă unde fata
coșița nu împletește,
și 'n coadă de rândunică să-l ia,

peste Mare să-l dea.
Șerpe balaur
cu coadă de aur,
din coadă plesnește,
deochiul risipește.

(Conv. lit., XXVII, 865).

Din Birislau:

Cum se răsparge
apa din gura de canal
prin roatele de moară,

așa să se răspargă
și boala pruncului.

(Papahagi, Megleno-Români, 108).

Din Maglavit (Dolj):

— Ce ciocănești,
ce bocănești?
— Nu ciocănesc,
nu bocănesc,
inima lui Cutare plămădesc.
Cum se plămădește
măru 'n mărării,

varza 'n vărării,
porumbu 'n covrag,
strugurele 'n vii,
mierea 'n stupării,
așa să se plămădească
inima lui Cutare,
și să rămâe curat. . . .

(Laugier, 115).

Variante: Călui (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 63; ?, Rev. I. Creangă, IV, 82.

Descânțete cu formula: dătători de boală întorși din cale:

Broșteni (Suceava), Șez., III, 136, IV, 19; Jeud (Maramureș), Bîrlea, 331.

Descânțete cu formula: omul roș-poroș face masă mare la care
nu cheamă deochiul, și el de ciudă, crapă.

Huși, Păsculescu, 150; Valea-cu-apă (Gorj), Șez., X, 24; Zlătărei (Vâlcea), id.,
XII, 184; Caransebeș (Banat), Hodoș, 15.

Descânțete cu formula: Maica Domnului întâlnește bolnavul și-
vindecă:

Jud. Buzău: Valea-Viei, Georgescu, 21.

Jud. Gorj: Pesteana-de-sus, Șez., X, 47, 108; Materialuri, I, 588; Turcenii-de-
jos, Rigo, I, 60; Vladimir, Mat., I, 550; Vlădueni, Rigo, I, 156.

Jud. Mehedinți: Marman, Șez., XXIV, 165.

Jud. Neamțu: Nemțisor, Rev. I. Creangă, VI, 244.

Jud. R.-Sărat: Bălăceanu, Rev. I. Creangă, VI, 150.

Jud. Romanai: Brâncoveni, Dr. D. Ionescu, II, 55.

Jud. Vâlcea: Bărbătești, Mat., I, 551; Dozești, id., I, 549; Ștefănești, Șez., IV, 191; Stroești, Șez., VI, 95, Mat., I, 1563, 1567; Vălsănești.

Bucovina: Bilca, Marian, Descânțece, 111.

Ardeal: Lunca-Cernii (Hunedoara), Comoara, II, 104; Tămășești (Sălaj), Izvorașul, VI, 22; Bihor (Vașcău), Șez., VI, 93; ?, Conv. lit., XXV, 360.

Banat: Caransebeș, Hodoș, 17; Vălișoara, id., 21; Jupa, id., 12; Giupănești, Graiul Nostru, II, 139.

Maramureș: Borșa, Papahagi, Graiul, 129; ?, Țiplea, 100.

Descânțece cu formula: Bolnavul pe cale se tânguie și Maica Domnului îl trimite la descântătoare:

Gănești (Suceava), Șez., II, 96; Dolhasca (Suceava), id., I, 57; Focșani, Rigo I, 54; Bistrița (Mehedinți), Comoara, II, 11; Oprișoru (Mehedinți), Materialuri, I, 552.

50. de deochi la vacă.

Din Golășei (Covurluiu):

Fugi, deochiu, dela Balaia,
nu te miră,
nu te desmiră
la Balaia cum se mulge,
de vițelul cum o suge,
de trupul ei cel dulce,
că-mi e dulce ca mierea
și galben ca ceara,

și te miră și desmiră
de cea verde dumbrăvioară,
că e verde ca iedera,
albă ca colilia.
Fugi cascade,
fugi strigare
de deochiu cel mare.

(Rev. I. Creangă, VI, 294).

Din Romuli (Năsăud):

Una stea,
două stele,
. . . . .
nouă stele,
steaua stelelor,
doamna zărilor,
du-te în lume,
peste lume
până la mama vacii,

cum o cheamă anume,
să vie pe dimineată
galben ca ceara,
și gros ca aluatu,
cu a nimănuși amestecat,
numa ce Dumnezeu i-o dat,
să vie gros și grosioros
pecum l-a făcut Hristos.

(Șez., XXIII, 64).

Din Lușca (Năsăud):

Focu-i sfânt,
 apa-i sfântă,
 Dumnezeu îi sfânt,
 trei păhare pline:
 unu cu vin,
 unu cu mir,
 unu cu pelin;

Cel ce-o băut vinu, s'o îmbătat;
 cel ce o băut miru, s'o mirat;
 cel ce o băut pelinu
 în zece o crăpat,
 Dumnezeu sfântu
 sănătate la vacă i-o dat.

(Șez., XXIV, 56.)

Descânțete cu formula: Vaca a plecat la păscut, deochetoarea a vătămat-o și a vindecat-o Maica Domnului:

Buhoci (Bacău), Șez., VII, 158; jud. Covurlui, Rev. I. Creangă, IV, 231.

51. de dragoste

măritiș, măritat, ibovnicie, ursită, scrisă, pentru parte, pentru joc, de întors, de desfăcut, desfăcătura, de făcătura, descrisul la stea, paloș cumunat.

Din Focșani:

Ieși fapt, dat,
 căscare, strigare,
 de prin pungile cu bani,
 de prin fundul lăzii,
 ieși, te du
 într'un vârf de munte
 că acolo te așteaptă
 o fată de boier
 grasă și frumoasă,
 cu ușile deschise,
 cu făcliile aprinse.
 Tu, urîtule
 acolo să piei
 acolo să mânzi,
 acolo să te sălășluești,
 și eu să rămân curat.....
 Ridicați-vă, voi, cincii părliți,

că eu vă viu,
 vouă viu,
 și ni înfloriți vârfulurile aurite,
 poalele zugrăvite.
 Cu buzele voiu înmărmuri,
 cu limba voiu îndulci,
 Răsai soare
 cu nouăzeci de zare.
 Imi pusei soarele în piept,
 luna în spate,
 și în umere luceferi.
 Cum îi mai ales
 soarele și luna
 și luceferii din toată lumea,
 așa să fiu eu mai aleasă
 înaintea tuturoră;
 cum îi mierea de dulce,

așă să fie vorba mea
 înaintea tuturoră ;
 cum se pleacă toată lumea
 înaintea Maicei Domnului,
 și se roagă
 și se închină,
 așă să se plece înaintea mea ;
 cum nu poate mirele fără de
   [mireasă,
 și mireasa fără de mire,
 așă să nu poată
 toată lumea fără de mine ;
 cum nu poate popa
 fără aghiazmă,

fără busuioc,
 așă să nu poată toată lumea fără
   [de mine ;
 cum nu poate toată lumea,
 toate dobitoacele,
 toți pruncii,
 toate paserile,
 fără de apă,
 dela apus
 până la răsărit,
 așă să nu poată lumea
 fără de mine
 și fără de vorba mea.

(Revista Critică-literară, V, 121).

Din Moldova :

Soare, soare, frățioare,
 ochii mei de mierloșiță,
 limba mea de brândușiță,
 limba mea de glas de cuc.
 Soare, soare, frățioare,
 nu răsări pe munți, pe codri,
 pe curți zugrăvite,
 pe movili clădite,

răsai pe statul meu,
 și fă frumos trupul meu,
 să vadă, să știe lumea și norodul ;
 să stai în gura mea,
 cum stă lumea și ascultă cucul
 când cântă în mijlocul codrului,
 și telegarii din fundul grajdului.

(Lupașcu, 25).

Variante: Mănăstireni (Botoșani), Rev. I. Creangă, V, 232; Zărneși (Covurluiu), id., V, 154; Mischii (Dolj), Analele Olteniei, V, 147; Huși (Păsculescu), 124; Vatra (Mehedinți), Rev. I. Creangă, VIII, 117; Valea-Sacă (Neamțu), id., V, 154; Dolhasca (Suceava), Șez., II, 164; T.-Măgurele, Nour, 41; Săceni (Teleorman), Materialuri, I, 684; Făurești (Vâlcea), Ceașianu, 133; Stroești (Vâlcea), Materialuri, I, 1559; Moldova, Marian, Vrăji, 112; Ilișești (Bucovina), Marian, Serbătorile, I, 147; Mitocul-Dragomirnei (Bucovina), Marian, Legendele, 111; Maramureș, Șez., XXIII, 110.

Din Nemțișor (Neamțu) :

Lună, lună,
 Doamnă bună,
 bun cal ai

și frâu n'ai ;
 să te duci la ursita mea,
 să te duci și să mi-l aduci.

cât pe sub lume,
la ursita lui de-anume;
și de-a fi 'n tabără tăbărit,
de-a fi în munți rătăcit,
de-a fi unde-a fi,
să-l plesniți cu lemn de alun
să vie ca un nebun;
să-l plesniți cu lemn de soc,

să vie prin foc,
să nu-și afle loc;
să-l plesniți cu lemn de arțar,
să vie ca un harmasar;
să-i puneți prin ciorici,
să-i puneți prin opinci furnici,
să vie la mine-aici.

(Șez., VI, 91).

Variante: Buhoci (Bacău), Șez., VII, 107; Botoșani, Voronca, 1212; Huși, Păsculescu, 127, 135, 141; Valea-Sacă (Neamțu), Rev. I. Creangă, V, 154; Moldova, Lupașcu, 15; Buciumul Român, III, 138; Cartal (Dobrogea), Pârvescu, 83; Bucovina, Marian, Nașterea, 24; Vräji, 29; Mitocul-Dragomirnei (Bucovina), id., 83; Maramureș, Țiplea, 103; Berbești (Maramureș), Birlea, 334.

Din Măndăstireni (Botoșani):

Murgule, murgulețule,
eu oiu dormi,
m'oiu hodini,
da tu să nu dormi
și să nu te hodinești,
ci să-mi aduci dragostea
dela 99 de împărați
și împărătese,
dela 99 de miri și de mirese;

și să pui dragostea lor în steclă
[la mine.
Du-te la 99 de turci și turcoaice,
și la 99 de țigani și țigance,
și la 99 de moldoveni și mol-
[dovence,
și la 99 de munteni și muntence,
și la toate liftele,
și adă-mi dragostea lor în steclă
[la mine.

(Rev. I. Creangă, IV, 327).

Variantă: Cicănești (Argeș), Șez., XI, 54.

Din Moldova:

Apă albă pomiroasă,
mă spală, mă fă frumoasă,
să li plac eu junilor
ca laptele pruncilor,
ca vinu boierilor,

să fiu ca sfântul Soare
când răsare,
ca și mărul plin de floare,
ca o capră bourată
de toată lumea lăudată.

(Lupașcu, 46).

Variante: Bârlad, Rev. I. Creangă, III, 277; jud. Dolj, Laugier, 136; Balota, (Dolj), Șez., XIV, 106; Mischii (Dolj), Analele Olteniei, V, 147; Huși, Păsculescu, 127, 130; Baldovinești (Romanai), Ceaușianu, 135; Drăceni (Suceava), Șez., II,

165; Făurești (Vâlcea), Ceașianu, 133; Genuneni (Vâlcea), Șez., XII, 194; Bucovina: ?, Marian, Vrăji, 106; id., Serbătorile, III, 277; Ciudei, Marian, Vrăji, 87; Mahala, id., 118; Pătrăuți, id., 109, 129; Voitineli, id., 120; Ardeal: I. Pop-Reteganul, Staroste, 10; Marian, Serbătorile, III, 66; Sângiorgiu (Ardeal), Marian, Vrăji, 122; Orșova (Banat), Hodoș, 10; Zărnești (Banat), id., 9, 10.

Din Bogdana (Tutova):

Brâu, brăușorul meu,	în pământ să-l trănesteți,
să te duci la ursitorul meu,	și la mine să-l pornești,
unde l-îi găsi,	ca eu să-l visez,
cu biciu de foc să-l plesnești,	și aievea să-l văz.

(Rev. I. Creangă, II, 94).

Variante: Olanu (Argeș), Șez., XIV, 110; Hodoreasca (Dolj), Rev. I. Creangă, IV, 194; Huși (Păsculescu), 129; T.-Măgurele, Nour, 35; Moldova, Săulescu; Bucovina: Crasna, Marian, Serbătorile, I, 135; Suceava, id., 129; Gura Humorului, Marian, Legende, 42; Rășinari (Ardeal), Păcală, 243; Vălișoara (Banat), Hodoș, 7.

În descânțece similare se recurge la ajutorul și a altor obiecte, care sunt trimise să facă aceleași servicii ca focul, apa, brăul, etc.

Astfel sunt:

cocoșul: Damian (Dolj), Laugier, 133; Târnova-de-sus (Vlașca), Șez., IV, 20; desc. cules de G. Popescu-Ciocănel, într'un foileton din ziarul « Adevărul »; Vălișoara (Banat), Hodoș, 7.

șpata: Huși, Păsculescu, 144.

coada, sau *moșul*: Românești (Gorj), Șez., X, 108; Mat., I, 690; Revista « Aurora » din Craiova, 1904.

cărbunii: Făcăi (Vâlcea): Mat., I, 689.

paloș cumnat: Zlătărei (Vâlcea), Rev. Creangă, III, 276.

cuțit: Oprișor (Mehedinți), Mat., I, 691; Craiova, Laugier, 132.

ciutură bălțată: Moldova, Lupașcu, 47.

pietroiu bălțat: Plenița (Dolj), Revista Aurora, 1904; Rovinari (Gorj), Mat., 691, 692.

Mai intervine și o ființă mitologică, *Teme*, Șcheia (Bucovina), Marian, Vrăji, 45.

Din Zăvoeni și Nisipi (Vâlcea):

Tu, alun,	să mi-l aduci ca pe un călișar;
să mi-l aduci ca pe un nebun;	tu, scaete,
tu, harțar	să mi-l aduci ca pe un herete.

(Hasdeu, Etym. Magnum, I, 941).

Variantă: Manuscris, Prejbeanu.

Din Densuș (Hațeg):

Să te duci, găină	și cu găina te cânt;
la nouă hotare,	să te duci la nouă hotare
să te duci să-mi aduci pe Cutare;	după Cutare
să te duci, găină,	mie să mi-o aduci.
că cu piepteni te împung,	(Densușianu, Graiul, 126).

Din Gohor-Ireasca (Tecuciu):

Hulture, vulture, să te faci pasere zburătoare,
 să te duci la casă la Cutare,
 ce-i găsi în capul lui, să iei să pui în capul tău;
 ce-i găsi în ochii lui, să iei să pui într'ai tăi;

.....
 ce-i găsi în casa lui, în masa lui, în băutura lui,
 în dobitoacele lui: fapt, dat, urîtul cel mare,
 strigare din sat, să iei să pui în penele tale;
 să te duci la muierile care i-o făcut și i-o dat:
 să zbori pe fereastră, de pe fereastră pe masă;
 ce-i găsi în capul tău, să pui în capul lor;
 ce-i găsi în ochii tăi.....

ce-i găsi în penele tale, să pui în masa lor,
 în casa lor, în băutura lor.

De-i umblă și-i căută și nu-i găsi-o,
 să te duci în vad, să te curăți, să te speli,
 să vii la mine spălat și curat,
 că eu cu pâne te-oiu hrăni, cu vin roș te-oiu cinsti,
 cu miere te-oiu îndulci. Fapturile, daturile
 să se facă lup turbat,
 să se ducă din vad în vad
 pe capul cui o făcut și i-o dat,
 și Cutare să rămâie curat, luminat.....

(Rev. I. Creangă, VI, 89.)

Din Iad (Maramureș):

Lăcustă, lăcustă,
 mare balabustă,
 pe mine mă ascultă:
 fă-l, prefă-l pe ăst voinic,
 să beie, să mă ieie,
 că de m'a luă,
 ție ți-oiu da
 o mie de spice

voinice,
 o mie de tului de-ai mei,
 să te saturi cu ei.
 Lăcustă, balabustă,
 pe mine mă ascultă,
 că ți-oi da pită prăjită,
 să fie sorocită.

(Marian, Insectele, 513).

Din Moldova:

Oschi, oschi,
 Scaraoschi,
 cu gura să te învăț,
 cu ochii să nu te văz.
 Dimone, spirituş rău,
 mergi la ursitorul meu,
 orişunde le-i aflare,
 făr' a-i da răgaz în cale
 de păr să-l apuci,

?

Tu şerpe balaură
 cu solză de aură
 cu noauă limbe împungătoare
 cu noauă cozi izbătoare
 să te duci la C. și tu să o cauți
 unde vei afla-o;
 de-i afla-o în casă,
 de-i afla-o afară,
 de-i afla-o vorobind cu tată-său,
 sau cu maică-sa
 cu frate-său,

Variante: Timboești (R.-Sărat), Șez., VIII, 113; Drăgănești (Teleorman), Mat., I, 672.

Din Tg.-Nicorești (Tecuciu):

Duminică dimineață m'am sculat,
 la fântână am alergat
 și acolo am văzut o corabie.
 Dar în corabie ce era?
 Era dragostea cu dragostele,
 și frumuseța cu frumusețele,
 ochioasa cu ochii,
 sprincenata cu sprincenele
 genata cu genele,
 albeața cu albețele,

călare să-l aduci,
 tare ca vântul,
 iute ca gândul,
 peste codri, văi și munți,
 peste ape fără punți,
 și la vatra casei mele
 gol să stea în a lui piele.
 Fugi de-aici, dimone, fugi, piere!
 (Săulescu).

cu prietenul său
 sau cu ibovnicul
 culcată
 sau sculată
 tu să nu o lași
 până ce ea cu mine s'a întâlni
 și n'a vorbi,
 tu ei să nu-i dai stare,
 așezare
 ca unui păros pe foc.

(Manuscris, Gaster, 1809).

roșăța cu roșățele,
 mintoasa cu mințile.
 Dragostea mă îmbracă,
 frumusețile mă 'ncingeà.
 Eu am cerut ochii și mi i-a dat,
 am cerut mințile și mi le-a dat,
 am cerut roșăța și mi-a dat-o,
 am cerut albețele
 și mi le-a încredințat mie.
 Cum se alege soarele din toți nourii,

aşă să fiu şi eu aleasă
de toţi boierii
şi de toate cucoanele,
de toţi flăcăii

Din Dejeşti (Olt):

Mă sculai de dimineaţă
Mă sculai, mă mânecai,
pe potecă necălcată,
pe rouă nescuturată,
în cântecu cocoşilor,
în mirosu florilor.
Cu buciumu buciului,
cu căvalu căvălai,
cu trâmbiţa trâmbiţai
dragostele le adunai,
după toate văile,
după toate dealurile
din toate orăşioarele,
din toate prăvăliile,
dela toţi ciocoi,
dela toţi zapcii,
dela toţi primarii,
dela toţi tinereii,
dela toţi brânduşei.
Le adunai
şi le strânsei
în astă năstrăpioară,
pe trupul lui N. le strânsei.
Ea să fie auzită,
văzută, cunoscută
de toţi boierii,
de toţi zapcii,
de toţi primarii,
de toţi logofeţii,
de toţi boierii de divan.

şi de toate domnişoarele.
Cum îi apa dimineţii
şi busuiocul de drăgălaş
asemenea să fiu şi eu.

(Doina, I, 145).

Soare, soare,
împărat mare,
ai 99 de liţişoare;
dă-mi şi mie numai trei:
cu una încălţă-mă,
cu una îmbracă-mă,
una pune-mi-o în frunte:
unde-oiu vorbi,
unde-oiu sfătui.
Şi cei doi luceferei
pune-mi-i în umerei,
toată lumea să se uite la ei.
Că eu dragostele le adunai
şi le strânsei,
dela găşte cu bobocci,
dela scoafe cu purcei,
de la oiţe cu mieci,
pe capu meu le strânsei,
şi le încărcăi.
Cum se bate râma pe uscat
şi peştele în lac,
aşa să se bată inima
în toţi voiniceii,
în toţi tinereii,
în toţi brânduşei,
în toţi flăcăii,
în toţi boierii de divan,
de graiu meu,
de vorba mea,
de sfatu meu.

(Şez., VIII, 69).

Variante: Cicănești (Argeș), Șez., VIII, 70; Brăila, Păsculescu, 114; Priboeni (Dâmbovița), Mat., 1135; Panaghia (Dolj), Nour, 33; Huși, Păsculescu, 137; Romanesti (Gorj), Mat., 679; Mogoșești, Laugier, 135; Dejești (Olt), Șez., XI, 68; Dioști (Romanai), Mat., 678; Epureni (Tutova), Rev. I. Creangă, III; jud. Vâlcea: Bogdănești, Bălășel, 77; Cetățuia, Mat., I, 675; Costești, Mat., I, 674; Turcești, id., I, 1558; ?, Michăilescu, 31; Nour, 37; Săcel (Maramureș), Papahagi, Graiul, 136.

Descântece sub forma:

Cine mi-a dat cu una,
eu mi 'ntorc cu două;
cine mi-a dat cu doi,
eu mi 'ntorc cu trei

Cristești (Botoșani), Mat., 1519; Zlătărei (Vâlcea), Șez., XII, 197; ?, Rev. I. Creangă, VI, 213; Stulpicani (Bucovina), Marian, Inmormântarea, 16.

Descântec cu formula blăstămului, ca la « de deochi ».

Vatra-Dornei (Bucovina), Marian, Vrăji 138.

Din Rășinari :

Cum fierbe oul ăsta,	până n'o să vină
așă să fiarbă inima lui Cutare	la cine-o dorește
și să n'aibă hodină	și face aiește.

(Păcală, Monografia).

Variante: Valea-Viei (Buzău), Georgescu, 20; Calvini (Buzău), id., 22; Dolhăști (R.-Sărat), Rev. I. Creangă, V, 89; Grojdibod (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 105; Zănoaga (Romanai), id., II, 175; Făcăi (Vâlcea), Mat., I, 689; Maidan, Marian, Serbătorile, III, 107; Răuseni (Bucovina), Marian, id., I, 137).

Din Darabani (Dorohoiu) :

Sâmbătă dimineață m'am sculat,	— Noi ne ducem să ardem co-
afară am ieșit,	[drul cu lemnele,
n'am văzut soarele răsărind,	câmpul cu ierbele.
ci am văzut 99 de arzoaice venind	— Voi nu vă duceți acolo,
cu foc încălțate,	duceți-vă la Cutare;
cu foc îmbrăcate,	pe gură vă băgați,
cu foc încinse,	la inimă vă așezați,
cu foc cuprinse,	și-i frigeți și-i ardeți,
și 99 de stânjeni de pară	și-i întoarceți ochii lui la ochii mei,
din gură afară.	fața lui la fața mea,
Voi 99 de zmeoaice, unde vă duceți?	drumul lui la casa mea,

de departe când m'a vedea
 să-i pară ochii mei ochi de șoim,
 fața mea față de Dornu,
 buzele mele faguri de miere;
 cum e ales păunul de toate penele
 și busuiocul din toate buruenele,
 așa să fiu și eu aleasă din toate fetele,
 din toate nevestele,
 din toate preutesele,

din toate giupinesele,
 din toate cucoanele;
 cum se bate lumea după aur și
 [argint,
 așa să se bată și după vorba mea,
 după statul meu,
 după jocul meu.
 Eu sânt vișin din munte adus,
 în fruntea adunării pus.

(Rev. I. Creangă, IV, 109).

Variante: jud. Argeș, Dr. Ionescu-Buzău, 421; Berbinceni (Bacău), Buciumul Român; Slatina (Olt), Rev. Crit. lit., V, 90, 91; Timboești (R.-Sărat), Șez., VII, 198; Cernișoara (Vâlcea), Mat., I, 1560; Moldova: Săulescu, Buciumul Român; Pătrăuți (Suceava), Vrăji, 36.

Din Moldova:

M'am sculat,
 m'am mâncat,
 pe ochi cu apă m'am spălat,
 la icoane m'am închinat
 cămeșă albă am îmbrăcat,
 la biserică am alergat,
 în pragul ușii am călcat,
 nime în lume nu m'o văzut,
 nime în lume nu m'o auzit,
 numai descântătoarele
 și fermecătoarele;
 ele hălălăia,
 și pălălăia,
 pe mine din sat mă scotea,
 cu piele de șerpe mă îmbracă,
 cu smoală păcură mă ungea,
 de râsul lumii mă făcea.
 Eu am țipat,
 m'am văerat;
 nime în lume nu m'o auzit,
 nime în lume nu m'o văzut,
 numai Maria, sfânta Maria
 pe mine m'o auzit și văzut.

În cărjă de aur s'o coborît,
 de mână m'o luat,
 pe cărarea lui Avram m'o îndreptat,
 la fântâna lui Iordan m'o așezat,
 glas de cuc în gură mi-o pus,
 de lumea, ca de privighitoare m'o
 [ascultat,
 toată lumea la mine s'o uitat,
 cu straie de dragoste m'o îm-
 [brăcat,
 pe drum am plecat,
 la mine bolnavii s'o uitat,
 copiii peste gard s'o înălțat,
 de au uitat babele cărpele,
 moșnegii căciulele,
 și copiii brâiele.
 Toți au întrebat:
 — Cine este aceea?
 — Voduleasa cea frumoasă,
 hătmăneasa cea aleasă.
 În veci așa să fie,
 lumea toată s'o mângâie.

(Lupașcu, 47).

- Variante: jud. Argeș: Dr. Ionescu-Buzău, 421; Cicănești, Șez., XI, 55; Rudeni, id., VII, 92; id., XI, 7.
- Jud. Bacău: Berbinceni, Pârvescu, 80; Buhoci, Șez., III, 107.
- Jud. Botoșani: Mănăstireni, Rev. I. Creangă, V, 153.
- Jud. Dolj: Boureni, Rev. I. Creangă, IV, 326; Craiova, Laugier, 134; Giurgiuța, Analele Olteniei, V, 145; Mischii, id., V, 146.
- Jud. Dorohoiu: Vlăsinești, Rev. I. Creangă, VII, 38.
- Jud. Gorj: Rogojelu, Mat., 1676; Românești, id., I, 680; Urdarii-de-jos, id., 677; Valea-cu-apă, id., 681; Vladimir, id., 550; Valea-cu-apă, Șez., X, 46.
- Jud. Fălciu: Huși, Păsculescu, 131, 132.
- Jud. Prahova: Mat., I, 1160; Văleni, id., 678.
- Jud. Putna: Șez., XIII, 7; Câmpuri, Graiul Nostru, 299; Focșani, Revista Critică-literară, V, 120.
- Jud. Romanși: Grojdibod, Dr. D. Ionescu, II, 181; Orlea, Păsculescu, 113; Dr. D. Ionescu, II, 185; Gropșani, id., II, 176.
- Jud. R.-Sărat: Tâmboești, Șez., VII, 197.
- Jud. Teleorman: Săceni, Mat., I, 682.
- Jud. Suceava: Crucea-Broșteni, Șez., II, 94.
- Jud. Vâlcea: Bărbătești, Mat., I, 551; Cernișoara, id., 1556; Cetățuia, id. 675; Giulești, Șez., XI, 71; Slătioara, Analele Olteniei, VI, 106; Stroești, Mat., 1554, 1560; Turcești, id., 1555, 1557; Vălsănești, Bălășel, 80; Zlătărei, Șez., XII, 195.
- Moldova: Lupașcu, 12; Revista Rândunica, I, 503.
- Fără indicare de localitate: Nour, 43, 45.
- Bucovina: Boian, Marian, Vrăji, 113; Capul-Codrului, Marian, Serbătorile, III, 65; Ciudeiu, Marian, Vrăji, 65; Crasna, id., 75; Mitocul-Dragomirnei, Marian, Nașterea, 22; Stroești, Marian, Serbătorile, I, 184; Stulpicani; id., Inmormântarea, pag. 15.
- Dobrogea: Cartal, Pârvescu, 74, 76.
- Ardeal: Marian, Serbătorile, III, 104.
- Banat: Jupa, Costin, 44.
- Maramureș: Jeud, Bîrlea, 331; Romuli, Comoara, IV, 130.

Descânțece cu formula: pacienta se întâlnește în cale cu dușmanii, se tânguie, și Maica Domnului o trimite la descântătoare.

- Jud. Bacău: Buhoci, Șez., VII, 107; Comănești, Rev. I. Creangă, VI, 336, 371; Racova, Rev. T. Pamfile, I, 179.
- Brăila, Păsculescu, 115; Idrici (Fălciu), Rev. I. Creangă, VI, 214; Focșani, Rev. Critică-literară, V, 120; Dolhăști (R.-Sărat), Revista Critică-literară, V, 119; Tâmboești (R.-Sărat), Șez., VII, 197; Ireasca (Tecuciu), Rev. I. Creangă, VI, 337; Florești (Tutova), id., II, 185, 187; ?, id., IV, 117; Dobrogea, Pârvescu, 74; Maramureș, Bîrlea, 341.

52. de făcătură.

Descânțece ca acele de «dragoste»; din care:

Cu formula poruncă directă: Principele Ferdinand (Teleorman), Rev. I. Creangă, IX, 50; Lunca-Cernii-de-jos (Hunedoara), Comoara, V, 106;

Cu formula Maica Domnului vindecă: Bucovina: Calafindești, Satul-Mare, Pătrăuți, Marian, Vrăji, 168, 162, 174; Păucinești (Hațeg), Denșianu, Graiul, 283.

53. de fălcariță.

Din Țăpu (Tecuciu):

Plecat-a Cutare pe cale,
pe cărare
la vale.
S'a întâlnit cu viermele;
viermele l-a ros.
S'a întâlnit cu sula;
sula l-a împuns.
S'a întâlnit cu sfredelul;
sfredelul l-a sfredelit;
dalta l-a dăltuit,
focul l-a fript,
usturimea l-a usturat,
frigul l-a înghețat,
trăsnetul l-a trăsnet,
fulgerul l-a fulgerat,

săgeata l-a săgetat,
și toate cuțitele
și toate săgețile.
Maica curată, lăudată,
în cale li-a ieșit
și li-a grăit:
— Duceți-vă în foc să vă ardă,
în apă să vă stângă,
în cuptoare să vă topească,
în cer de unde ați purces,
și ieșiți din falca lui Cutare
și-l lăsați desumflat
și curat
ca unul sfânt ce l-a lăsat.

(Pamfile, Boli, 32).

Varianta: Elisabeta (Teleorman), Rigo, I, 68.

54. de farmece

(întorsul farmecelor).

Descânțete cu poruncă directă: Ardeal, Conv. lit., XXV, 598.

Descânțec cu formula: doi oameni negri, pleacă pe calea neagră, taie lemne negre, fac mâncare și cheamă toate bubele, afară de «aruncătură», care moare de supărare: Ardeal, Conv. lit., XXV, 600.

55. de femeie rea.

Din Fărăgău:

Dacă ai o femeie rea, pune-i trei călugărițe (insecte) noaptea sub cap, și zi descânțecul:

Călugăriță	să faci bine
cu necredință,	la creștine,
Sf. Petru te-o 'nvățat,	să dai învățătură
Sf. Petru te-o mânat	la cei fără 'nvățatură,

învățătură ai dat,
dar rău te-ai purtat,
că ai spus
și la pismașii lui Isus,
că te-ai arătat
și te-ai desvălit
până Dumnezeu te-o pedepsit.
Iată și eu am o femeie
ca o scânteie,
rea de gură
și fără 'nvățătură,
rea de toate
de nu mai poate;
rea, pismătărea,
celuitoare,
pismuitoare,
fără stare,
fără de hodină,
fără de splină,

cu inima de rău plină.
Tu, călugăriță
fără credință,
de Dumnezeu bătută,
de oameni hulită,
și huiduită,
fă-mi bună
astă nevestă,
și din rea și necredincioasă
din înșelătoare
și pismuitoare
fă-o bună și iubitoare,
că de nu,
vai de capul tău,
vai de neamul tău,
că pe el m'oiu sui,
și tot l'oiu zdrobi,
pe el m'oiu aruncă,
și tot l'oiu sfărma.

(Marian, Insectele, 503).

56. de frământat de copii.

Descântec ca la junghiu: Catane (Dolj), Șez., V, 48, cu poruncă directă.

57. de frigare.

Descânțece ca la dragoste: poruncă directă: Leorda (Bacău), Rev. I. Creangă, VIII, 180; Huși, Păsculescu, 136; Budeștii-Ghicăi (Neamțu), Mat., I, 1534.

58. de friguri.

arșiță, ferbințeală.

Descânțece cu poruncă directă: jud. Gorj: Călnic, Rev. I. Creangă, IV, 83; Săcel, Graiul Nostru, 26; Valea-cu-apă, Șez., X, 109, Mat., I, 633; jud. Romanați, Brâncoveni, Dr. D. Ionescu, I, 101; Cioroiu, id., I, 99; Hotărâni, id., II, 79; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 11; jud. Vâlcea: Cernișoara, Mat., I, 1571; Stroești, id., 1569; Turcești, id., 1570.

Descânțete cu formula comparației: cum se sleiește cositorul, cum a urît coțofenile câinii, etc.: Redea (Romanați), Dr. D. Ionescu, II, 80; Docăneasa (Tutova), Șez., XIV, 106; Murgești (Gorj), Rigo, I, 70, 72; Transilvania, Revista Familia, XXV, 604.

Din Catane (Dolj):

— Barză, barză,	— In picioare?
ce ai în gușă?	— Două răschitoare.
— O căpușă.	— In pene?
— Dar în piept?	— Frigurile mele (poate « tele »).
— Lapte fiert.	— Să te duci 99 de ani cu ele.
- (Pamfile, Boli, 90).

Variantă: Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 90.

Din Țăpu (Tecuciu):

— Buna dimineață, M.	— Bună seara M.
dă-mi o perină și un lăvicer	na-ți perina și lăvicerul
că mi-a venit un musafir.	că mi-a plecat musafirul.

(Pamfile, Boli, 34).

Variantă: Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 89; Ungureni (Romanați), Dr. D. Ionescu, I, 100.

59. de fulgerătură.

epilepsie, ceasul cel rău, ducă-se pe pustii, poceala, zghihuiala, întâmpinarea, alte alea, stroșitura, ducă-se în pietre.

Din Racova (Vasluiu):

Descântec cu formula: Maica Domnului trimite la descântătoare.
Dr. Leon, 128.

60. de gălbănare.

Din Huși:

Gălbănare galbenă,	gălbănare de nouă feluri,
gălbănare albă,	dela (Cutare) să piei,
gălbănare neagră,	să răspiei,
gălbănare roșie,	din albeața ochilor, etc.

(Păsculescu, 149).

Variante: Negrești (Dâmbovița), Mat., 1140; Zărnești (Banat), Hodoș, 58.

Din Transilvania:

Sântă Mărie mică,
sântă Mărie mare,
sfântă zi de azi,
să se ieie gălbănarea

Variantă: București, Rigo, I, 79.

și toată durerea,
din crierii capului,
din fața obrazului, etc.

(Marian, Descânțece, 325).

Din Sadova (Dolj):

Descânțec cu formula: «Cine a dat cu o mână, eu i-l întorc
cu două...».

(Laugier, 121).

Din Luceni (Iași):

Cătăi în sus,
cătăi în jos,
cătăi la răsărit,
cătăi la asfințit,
văzui case galbene,
cu păreți galbeni,
cu uși și ușori galbeni,
cu ferești galbene,
cu acopereminte galbene,
iar din o casă ca acelea
ieșia o fată galbenă,
cu papuci galbeni,
cu colțuni galbeni,
cu rochița galbenă,

cu bariz galben,
și în mână cu un hârleț galben,
cu o lopată galbenă,
și o mătură galbenă.
— Dar tu, fată, unde te duci?
— Mă duc la groapa grâului,
să-l rânesc de mucegaiu
și de putregaiu.
— Tu, fata mea, nu te duce
[acolo,
ci du-te în spinarea lui X,
și rânește-i gălbănarea din inimă,
[etc.

(Sez., VII, 18).

61. de gălci.

gâtărit.

Din Orlat (Sibiu):

Gălcilor
colopișteritelor,
să nu coaceți,
să nu spargeți,
să nu faceți sânge cu puroiu.
Să vă duceți în munți
cărunți,

acolo sunt rămăturile porcilor,
și fetele domnilor,
mese întinse,
și pahare pline.
Să rămâneți,
și să beți,
și pe Cutare să-l lăsați.

(Manuscris în Biblioteca Academiei Române).

Variante: jud. Botoșani, Rev. I. Creangă, IX, 54; Lipia (Buzău), Conv. lit., XXVII, 869; jud. Dolj: Boureni, Rev. I. Creangă, V, 175; Cătane, Rigo, I, 82; Gogoșiu, Laugier, 116; Călnic (Gorj), Șez., XII, 191; acelaș descântec publicat în Rev. I. Creangă, XIII, 79; jud. Vâlcea: Costești, Mat., 640; Făurești, Bălășel, 70; Ardeal: Conv. lit., XXV, 362. Fără indicare de localitate: Rev. I. Creangă, VIII, 153.

Din Mogoșești (Dorohoiu):

Gălcă gălcută	și bea apă sacă,
calcă pe vărguță	dela gât lui N. să-i treacă,
și te du la baltă	să rămâie curat, etc.

(Rev. I. Creangă, VII, 90).

Variante: Cristești (Botoșani), Mat., I, 1518; Găinești (Suceava), Șez., III, 119; Rași (Ialomița), Mat., I, 1548; Bucovina, Marian, Descânțece, 130.

Din Bucovina:

O gălcă	Două gălci
și o modălcă,	modălci,
o molfă	două molfe
și o bolfă,	.....
o babă	nouă gălci,
și o fată,	nouă modălci
o nagaiță	etc.
șopârlaiță.	

(Marian, Descânțece, 128).

Variante: Bucu (Ialomița), Rev. I. Creangă, IX, 235; Amărăștii-de-jos (Romanați), Dr. D. Ionescu, I, 104; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 36.

Din Moldova:

Nouă babe, nouă fete, nouă gălci	să nu rămâie nici cât un fir de mac
.....	în patru despicat,
una babă, una fată, una gălcă.	în gunoiu lepădat.
Din una fată, una babă, una gălcă.	

(Lupașcu, 24).

Variante: Cețireni (Bălți), Rev. T. Pamfile, III, 133; Pogoane (Buzău), Șez., XIX, 40; Zernești (Covurluiu), Ghilușul, II, No. 11—12, p. 18; Opișor (Dâmbovița), Mat., I, 639; Odobești (Putna), Șez., XIII, 8; Bucovina, Marian, Descânțece, 126; fără indicare de localitate, Buciumul Instrucțiunei, I, 139.

Din Tătăruși (Suceava):

Gâlca, mogălca	din nouă o rămas cu opt,
o făcut nouă feciori:	din opt o rămas cu șapte,

..... Ptiu, să pieie,
din doi o rămas cu unu, să răspieie, etc.
din unu o rămas cu niciunu.

(Comunicat de Al. Vasiliu).

Variante: Arsura (Fălciu), Rev. I. Creangă, II, 72; Cârpiți-Stânca (Iași), Sez. VII, 19; Tazlău (Neamțu), Mat., I, 1507; Mesteceni (Neamțu), id., I, 1530; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 36; Bucovina, Marian, Descânțece, 129.

Din Bucovina:

Gâlca cât măru,	gâlca cât mălaiu,
gâlca cât para,	gâlca cât păsatu,
gâlca cât nuca,	gâlca cât un fir de mac uscat
gâlca cât aluna,	în patru despicat,
gâlca cât bobu,	peste mare aruncat,
gâlca cât fasola,	să piară, să răspiară
gâlca cât mazerea,	cum piere spuma de mare, etc.
gâlca cât grăunțu,	

(Marian, Descânțece, 125).

Variante: Jorăști (Covurluiu), Beldie, 99; Balota (Dolj), Sez., XIV, 106; Huși, Păsculescu, 124; Costești (Tutova), Rev. I. Creangă, V, 52; fără arătare de localitate: Mat., I, 639.

Din Calafat (Dolj):

Gâlcile motofâlcile,	Veni lupul,
plecară babele,	le duminică,
cu furcile	le sfărâmă,
să sfărâme gâlcile.	și rămase X luminat.....

(Izvorășul, V, No. 2-3, p. 12).

Din Preutești (Suceava):

Corb alb șede în prag,	și modâlcile dela Cutare.
cere o chită și un cuțit.	Să nu mai rămâie de leac
Eu nu-i dau chită și cuțit	cât un fir de mac, etc.
ci-i dau gâlcile	

(Sez., XVI, 61).

Din Răcășdia (Banat):

Luna s'o pus,	luna o crescut,
umflătura din gușă s'o dus;	gâlcile s'or pierdut;
luna s'o înălțat,	luna crește cât pădurea,
gâlcile or secat;	umflătura scade ca untura.

(Novacovicu, Comorile Banatului, II, 30).

Din Zernești (Covurluiu):

- Unde te duci, scroafă neagră? — Nu te duce acolo,
 — Mă duc să sfärm grădinile, ci te du la Cutare
 să mânânc legumele. de-i sfărâmă gâlcile.....

(Revista Ghilușul, II, No. 11—12, p. 18).

Din Tătăruși (Suceava):

- Șopârlă lată — Săratu-l-ai?
 fost-ai la baltă? — Sărat.
 — Fost. — Măncatu-l-ai?
 — Prins-ai pește? — Măncat.
 — Prins. — Dar lui N. n'ai lăsat?
 — Fiertu-l-ai? — Ptiu, c'am uitat,
 — Fiert. și gâlca o secat.

(Șez., XI, 62).

Variante: Cicănești (Argeș), Șez., XI, 63; T.-Măgurele, Nour, 11.

Din Boureni (Dolj):

- Un om mare pe grumaz la vale;
 luă o secure în spinare unde gâlci găsiă,
 și plecă pe drumul cel mare, în gură le luă
 și găsi un copac mare; și le morsacă,
 îl tăie cu securea mare, și rădăcina li secă
 și ieși un gușter mare de îndărăt da,
 și apoi plecă la Cutare și Cutare rămâneă curat, etc.

(Rev. I. Creangă, V, 175).

Din Costești (Tutova):

- Pe cea gârlă repede Așă să se risipească,
 veni o lespede (lebedă?) să se zdrobească
 cu totul albastră gâlcile Cutăruia.
 cu puii albaștri, Acu-i lună și cu stele,
 cu pliscul de fier, acu-s gâlcile.....
 Cum ajunseră, cum se risipiră, Mâne nu-i nici lună, nici stele,
 cum ajunseră, cum se zdrobiră. nici gâlcile Cutăruia.

(Rev. I. Creangă, V, 52).

Din Orlat (Sibiu):

A plecat albul într'o cale;
cum a plecat
bubele, colopișternițele
l-au săgetat
în grumazii lui,
în înghițitoarea lui;
l-a întâmpinat pe el
cu bube morie,
cu bube roșie,
cu bube vinete,
ou bube de 99 de feluri.
Cu aiu l-am frecat,
de vârful s'au uscat,
rădăcina li-a secăt,

și albul a țipat
și s'a văetat
cu bubele,
colopișternițele
l-au săgetat.
Nu țipe,
nu se vaete,
căci cu aiu le vom frecă,
de vârful se vor uscă,
rădăcina li-a secăt,
iară albul va rămâne curat,
luminat,
ca Maica Domnului care l-a lăsat.

(Manuscris în Biblioteca Academiei Române).

Variantă: Călăreți-Șăinoi (Ilfov), Mat., I, 1509.

Din Moldova:

Plecă D-zeu și cu Sf. Petru
în călătorie,
și ajunse vremea de sară
și trase la un om bun
și muiere rea.
— Om bun și muiere rea,
ne găzduiți și pe noi?
— Vă găzduim.
Și li puse sara căpătăiu un bo-
lovan de sare.
Se sculă cu gâtul încremenit
și meleduit.

— Om bun și muiere rea,
nu știți ceva de gâlcă,
că ne-am sculat
cu gâtul încremenit
și meleduit?
— Știm: păsat
nesărat,
gâlcile,
mostofâlcile
dela Cutare îndărăt a dat.

(Gazeta Săteanului, X, 282).

Din Xirolivad (Macedonia):

Când să crească ața,
atunci (să crească) și plăscarea.

Când să crească pietricelele,
atunci și plăscarea.

(Papahagi, în Materialuri, II, 250).

Descânțete cu formula: pe cale, Maica Domnului vindecă: Ianca (Romanța), Dr. D. Ionescu, II, 81; Galați, Graiul Nostru, I, 318.

Descântec cu formula: lecuitorii întorși din cale ca să vindece: Jora (Iași), Rigo, I, 83.

Din Vălsănești (Argeș):

Plecăi pe cale, pe cărare,
mă întâlnii cu gâlcile în cale,
cu porțile zăvorâte,
cu ușile încuiate,
ferestrele astupate.
Ușile le deschisei,
ferestrele le destupai,
pe cutare îl descleștai,
îl desapucai,

de mâna dreaptă-l luai,
îl scuturai,
gâlcile le fărâmai,
cu mătura le măturai,
dela Cutare le curătai,
ca poala Maicii Precistei îl lăsa
curat și luminat, etc.

(Bălășel, 68).

Variantă: Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 69.

Din Țăpu (Tecuciu):

Gâlcilor
motofâlcilor,
apucați potecele
ca să pașteți găștele,
și puserăți să le păzească
un orb, un surd și un mut,
și veni ră lupii:
orbul nu-l văzù,
surdul nu-l auzi,

mutul nu-l chiul.
Lupii le mâncară,
și le forfecară,
gâlcile plecară,
de vârf se aplecară,
din rădăcină se uscară,
din gâtul lui Cutare secară,
și Cutare a rămas curat, etc.

(Pamfile, Boli, 37).

Variante: Curtea-de-Argeș, Conv. lit., XXVII, 869; Jorăști (Covurlui), Beldie, 104; Sgripcești (Dâmbovița), Mat., 1141; jud. Dolj: Laugier, 117; Băilești, Izvoarașul, VI, 22; Hălângești-Zăicoi, Rev. I. Creangă, III, 280; Maglavitu, Rigo, I, 82; Siliștea-Crucei, id., I, 82; jud. Romanați: Cioroiu, Dr. D. Ionescu, I, 107; Ianca, id., 108; Pârșcoveni, id., 103; Traian, id., 105; Celariu, id., 106; T.-Măgurele, Nour, 12; jud. Vâlcea: Cernișoara, Mat., I, 1610; Marcea, Sez., XI, 63; Păușești-Maglași, Mat., 1526, 1528, 1529; Stroești, id. 1611; Balaci, Nour, 13; Straja (Timiș), Alexici, I, 206; Deliblata (Banat), Hodoș, 59; fără arătare de localitate: Rigo, I, 84; Mat., I, 640.

62. de gânduri rele.

Din Muntenia:

Fugiți gânduri blestemate
și cugete necurate,

mergeți în pustietate
prin munți, prin văi depărtate.

Fugiți gânduri
și descânturi,
mergeți în alte pământuri,
risipiți-vă în vânturi,
în mări și 'n alte adâncuri.
Veniți, gânduri ușurele,
din grădini, din floricele,
goniți cugetele rele,
să se ducă, să se spele.
Fugi, piei, dor, te prăpădește
și de pietre te lovește;
sparge-te, te risipește,
pe Cutare liniștește.

Ieșiți, voi gânduri urâte,
în cap, în creeri vârite,
negre și posomorâte,
fugiți, mergeți amărâte,
Veniți, voi cugete bune,
de intrați în acest june,
nu-l lăsați, că se răpune
de al dorului cărbune.
Faceți-vă alifie
la rana lui doftorie.
Leacul fie, nu fie,
colacul babei să știe.

(Anton Pann, Spitalul Amоруlui).

63. de gărgărițe, de griori.

Descânțece din Bucovina, cu formula: poruncă de a pleca: Marian, Insectele, 94, 535, 539, 540, 541 și urm.

64. de grumaz.

În Ardeal, descântec cu formula: pe cale Maica Domnului învață pe pacient cum să descânțe. Conv. lit., XXV, 447.

65. de gușă.

Din Găinești (Suceava):

Curcubeu, beu,
bea de unde-i bea,
bea din gușa mea;

gușa ta cât o ulcică,
gușa mea cât o mărgică.

(Șez., I, 123).

Variante: Botoșani, Voronca, 870; Broșteni și Dorna (Suceava), Șez., II, 71 și XIX, 41; Roznov (Neamțu), Mat., I, 1549.

Din Găinești (Suceava):

Purcede gușile pe cale cărare,
da o treță, o cățea
înaintea lor ieși
și așa le prinde
de icre li curge;

vinele sacă
și gușile rămân
cât un fir de mac
în patru despicat,
peste Mare aruncat.

(Șez., I, 123).

66. de guşter.

Descânţece trecute la « de gâlci ».

67. de guturaiu.

gutunar, şuhărie, troahnă.

În Muntenia, descânţec cu formula: pe cale, Maica Domnului trimete pe pacientă la descântătoare.

(Rigo, I, 85).

68. de iele.

dambă, dânsel, joimăriţe, întraile, luat, luat de vânt, paraiele, parale, rusalii, sfinte, şoimane, zâne, amorţală, ologeală.

Din Moldova:

Voi ielelor, măiestrelor,
duşmane oamenilor,
stăpânele vântului,
doamnele pământului
ce prin văzduh zburăţi,
pe iarbă lunecaţi,
şi pe valuri călcaţi,
vă duceţi în locuri depărtate,
în baltă, trestie, pustietate,

unde popă nu toacă,
unde fată nu joacă,
vă duceţi în gura vântului,
să vă loviţi de toarta pământului;
ieşiţi din mână, trup, picior,
şi să pieriţi sus într'un nor;
daţi omului sănătate
că sabie de foc vă bate.

(Alecsandri, Poezii populare).

Variante: Trepteni (Argeş), Rev. I. Creangă, VIII, 210; Buzău, Mat., I, 1157; Galaţi, Rigo, I, 46; Mogoşesti (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VI, 242; Priboeni (Dâmboviţa), Mat., I, 1145; Grindu (Ialomiţa), Rev. I. Creangă, XIII, 78; Țăpu (Tecuci), Pamfile, Boli, 44, Sez., X, 20; jud. Tulcea, ziarul « Sanitarul », din Tulcea, 15 August 1911; Moldova, Lupaşcu, 31; Muntenia, manuscris Prejbeanu; Bucovina, Marian, Descânţece, 88.

Descânţec cu formula: « cine a dat cu unu, eu desfac cu două... ».
Din Principele-Ferdinand (Teleorman), Rev. I. Creangă, VIII, 17.

Din Sângiorgiu (Maramureş):

S'o sinecat,
s'o mânicat
nouă irodiţe
pe văi, pe costiţe,

pe toate costiţele,
pe toate mlădiţele,
pe toate costişele,
şi pe toate iedele,

și pe toate coastele,
descântând de dânsle.
Irodița cea mai mare
c'un pahar de argint în poale
ce a făcut lui Cutare,
cum a cântat,
cum i-a descântat,
că ea cu mâna le-a luat
și le-a pus cap la cap,
frunte la frunte,
sprincene la sprincene,
gene la gene,
ochi la ochi,
nas la nas,
obraz la obraz,
gură la gură,
fălci la fălci,
grumaz la grumaz,
umere la umere,
coate la coate,
palme la palme,
nod la nod,
degete la degete,

unghii la unghii,
piept la piept,
spate la spate,
coaste la coaste,
pântece la pântece,
mijloc la mijloc,
spinare la spinare,
cruci la cruci,
buci la buci,
șolduri la șolduri,
spete la spete,
fluiere la fluiere,
pulpi la pulpi,
glesne la glesne,
căpută la căpută,
tălpi la tălpi,
noduri la noduri,
degete la degete,
unghii la unghii;
și cum le-a pus
dânsle s'au dus,
cum a descântat,
dânsle a 'ncetat.

(Marian, Descânțece, 95).

Variante: jud. Argeș, Dr. Ionescu-Buzău, 416; Vălsănești (Argeș), Bălășel, 131; Vânători (Botoșani), Șez., XXII, 36; Buzău, Mat., I, 1158; Ploești, Mat., I, 649; Docani (Tutova), id., I, 1537; Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 129; Ardeal, Marian, Descânțece, 95; Răcășdia (Banat), Novacovicu, Colecțiune, 132; Jезд (Maramureș, Bîrlea, 368.

Din Focșani:

Descântec cu formula: 9 oameni de trestie se duc la pădurea de trestie, și vindecă. Rigo, I, 65.

Din Rovinari (Gorj):

Apă mare,
Doamnă mare,
de pe 99 de văi venită,

de pe 99 de văi întâlnită,
să dai leac cutăruia;
aminte să vă aduceți, sfinților,

bunelor,
îndulcitelor,

aminte să vă aduceți,
leacul să-i aduceți.

(Șez., XI, 52).

Variantă: Peșteana-de-sus (Gorj), Șez., XI, 647; Mat., I, 647.

Din Valea-cu-apă (Gorj):

Descântec cu formula: pe cale Maica Domnului întâlnește pe pacientă și o trimite la descântătoare.

(Șez., X, 25; Mat., I, 648).

Din Orlat (Sibiu):

A plecat într'o cale mare
un om mare,
pe o potecă mare,
cu haine mari,
cu traista mare,
cu toate cele mari.
Și cum a plecat,
cum l-a întâmpinat
și l-a săgetat,
în urmă rea că a călcat,
ori cu cineva s'a certat,
ori din urmă că i-a luat.
Când din urmă că i-a luat,
la el strigile că a alergat,
și pe el că l-a fermecat
99 de fermecătoare,
99 de vrăjitoare,
99 de puternice
și 99 de strigoi.
Și când cele 99 de puternice
la el au alergat,
puterea din trup că i-au luat,
pe capul lui au picat,
pe osul spinării l-au luat,
și în inima lui că s'au băgat
și din inimă că i-a secat.

Și când din inimă că i-a secat,
el foarte tare că a țipat
și s'a văetat.

Maica Domnului
din poarta raiului
a ascultat,
și pe sfânta Vineri a întreat
de ce țipă,
de ce se vaetă?

S-ta Vineri curând a alergat
și patul i l-a cercetat,
și îndărăt că s'a înturnat
și cătră Maica Domnului că a

[grăit:

— Cum să nu țipe,
cum să nu se vaete,
că pe el l-a întâmpinat
99 de vrăjitoare,
99 de fermecătoare,
99 de strigoi
și 99 de puternice,
și l-au întâmpinat,
și l-au săgetat
în inima lui,
în rărunchii lui,
în fierea lui

și în ficatul lui.

— Să nu țipe,
să nu se vaete,
că pe scări de aur voiu veni,
cu mătura de aur ți-l voiu mătura,
și cu apa lui Iordan
trupul ți-l voiu spală.

Săgețile
și sulile
ți se vor așeza,
și fiorurile ți se vor mânâ,
în codri și câmpii ți se vor mânâ,
și pe coarneau cerburilor
ți le voiu lăsa,
unde iarba nu se calcă,
unde izvorul nu se turbură.

Acolo îți locui,
acolo veți stăpâni,
că acolo nu sunt oameni
cari să vă poată vrăji.
Acolo e mama mare,
Doamna mare,
făcut-a nuntă mare;
pe toate fiorurile le chemară
și le ospătară,
și de vârf că s'or uscă,
și de rădăcină or secă.

Și puterile s'or plămădi
cum se plămădește pânea în moldă,
precum s'a plămădit bradul
în vârful muntelui,
precum s'a plămădit apa în izvor,
așa s'o plămădi puterile bolnavului.
Dar nici eu nu ți-oiu putea ajuta,
o, muiere păcătoasă;
da ți-o ajuta Maica Domnului;
s'a coborî pe o scară de aur,
cu o mătură de aur și ți-o mătura,
în Mare ți le-o aruncă,
și așa s'or risipi din trupul tău,
din rărunchii tăi,
din ficatul tău,
din fierea ta,
și așa s'or risipi,
cum se risipește spuma pe Mare
și pulberea pe cale;
iară bolnavul Cutare
va rămâne curat,
luminat,
ca argintul strecurat
de Maica Domnului lăsat.
Numele Tatălui,
și al Fiului,
și al Sfântului Duh, amin.

(Manuscris în Biblioteca Academiei Române).

Din Rabra-Mare (Bistrița-Năsăud):

Sfântă Maică Preacurată,
sfântă de tine!
M'am luat dela casa mea,
dela masa mea,
sănătos și voios,
mândru și frumos,
pe cale, pe cărare

în poiana mare,
la mărul frumos,
și m'am uitat cu ochi frumoși,
cu cap frumos,
cu mânilor frumoase,
cu toate închieturile frumoase
cu toate închieturile mele

mândre și frumoase
 și sănătoase.
 Nime în lume nu m'a văzut,
 nimeni în lume nu m'a auzit,
 fără împăratul Irod,
 și cu împărăteasa Irodiada,
 cu Ileana
 Brăileana,
 cu fetele lor,
 cu slujnicele lor;
 în ce loc m'a întâmpinat,
 în brațe m'a luat,
 în înaltul cerului m'a ridicat,
 jos putred m'a lăsat,
 ca pe un fuior de cânepă
 m'a melițat,
 ca pe un snop de grâu
 m'a îmblătit
 mare batjocoră m'a batjocorit,
 că mi-a luat toate puterile,
 puterea picioarelor,
 puterea mânelor,
 puterea spatelui,
 graiul gurei,
 auzul urechilor,
 vederea ochilor,
 frumusețea obrazului.
 — Nu te cântă Cutare,
 nu te vâetă,
 c'om strânge zânele, bunele,
 tarele, frumoasele,
 în cercală roșie
 încerca-le-om
 în stebles de busuioc
 mătura-le-om,
 în rază de pânzătură

lega-le-om,
 în trâmbii câmpiilor,
 în vârșii munților;
 nadă nădită
 să-mi aducă leac
 în această apă sfântă
 neîncepută,
 de pe toți munții,
 de pe toți molifții,
 de pe toate stâncele,
 de pe toate ierburile,
 de pe toți fagii,
 de pe toți copacii,
 de pe toate frunzele,
 de pe toate florile,
 de pe toate râpile,
 de pe toate ulițele,
 din crucile ulițelor,
 din coarnele boilor,
 din staolul oilor,
 din locul ce am stat,
 în care m'a săgetat
 și sănătatea mi-a luat.
 Să-mi aducă leac și sănătate
 într'astă apă sfântă
 și neîncepută,
 și în orice ceas oi u bea
 și m'oiu spală,
 să-mi vie în ori,
 ca spercala în flori.

Amin !

Descântecul dela Dumnezeu
 și dela Maica preacurată;
 să-mi deie leac și sănătate
 prin oase, prin toate.

(Manuscris în Biblioteca Academ. Române).

Variante: Berbinceni (Bacău), Buciumul Român, III, 138; Băbicieni (Botoșani),
 Sez., XXIII, 211; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 27; Moldova, Săulescu; Bucovina:

Ciudei, Marian, *Legendele*, 331; Opișeni, *Rev. T. Pamfile*, IV, 100; Vatra Dornei, Marian, *Descânțe*, 99; Păucinești (Hațeg), *Densușianu, Graiul*, 280; Salva (Ardeal), *Șez.*, XXIII, 19; Săcel (Maramureș), *Papahagi, Graiul*, 132.

Din Grobiște (Macedonia):

Albelor și dulcelor	să luați,
să veniți să desmerdați pe cei	ce mi-ați luat
[mici,	să-mi dați.
ce mi-ați dat	(Papahagi, în <i>Materialuri</i> , II, 234).

Variantă: Vlaho-Clisura, id., 237, 238.

Din Crușova (Macedonia):

Zână albă,	căci sunt fără păcate,
zână curată,	vindecă-mă de lingoare,
zână fără prihană,	ca o împărăteasă mare,
zână fără spurcăciune,	să aibă milă și mai mare,
iaca venii la tine, strălucită,	căci am fost și mă înșelai,
sunt creștină curată,	căci am băgat de seamă unde am
ca argintul strecurat,	[călcat,
dă-mi, albo, sănătate,	n'am simțit unde am scuipat.

(Papahagi, op. cit., II, 233).

Variantă: Vlaho-Clisura, id., 235.

69. de inimă rea.

Din Moldova:

— Moșule, ce ciocănești,	nu bocănesc,
ce bocănești?	inima lui cutare o plămădesc,
— Nu ciocănesc,	etc.

(Gazeta Săteanului, X, 282).

Variante: Dejești (Olt), *Șez.*, XI, 41; Giulești (Vâlcea), id., XI, 40.

Din Țăpu (Tecuciu):

Nu mânânc câcat,	și tot răul dela mine;
ci-mi mânânc câcatul meu,	și eu să rămân sănătos
toată lânzezeala,	și frumos,
toată inima cea rea,	de toată lumea ales.

(Pamfile, Boli, 39).

70. de mîncătură la inimă.

Din Rășinari (Ardeal):

Fata mare prea curată
pe o bute înfundată,
cu nouă chei aluătește
și cu nouă plămădește.

Și cum se adună roadele câmpului,
așa să se adune inima Cutăruia,
și cum se adună aluatul după mână,
așa să se adune inima Cutăruia.

(Păcală, Monografia, 246).

Din Țăpu (Tecuciu):

Ileana Cosinzeana
a făcut un copil
și l-a mîncat striga;
a făcut doi copii
și i-a mîncat striga,
. . . . .
a făcut opt copii
și i-a mîncat striga,
numai cu cel de al noulea
cu Cutare a rămas;
în brațe l-a luat,
în munte s'a suit,
în temniță l-a băgat
și l-a încuiat
și l-a alcătuit.
Striga l-a căutat
tri zile și trei nopți.
Dacă a văzut că nu-l găsește

și nu-l găsește,
la frate-său a alergat;
frate-său în grajd de piatră a intrat,
și calul cel bun datu-i-a,
în munte suitu-s'a,
și a descuiat
și a desalcătuit
și a mîncat inima copilului.
Mama de dorul și focul copiilor
sui dealul Garaliilor,
găsește inima copiilor
de lătura drumului
în floarea bujorului.
Cu vârful cuțitului luat-u-l-a,
în pahar cu miere aruncatu-l-a,
copilului datu-l-a
de l-a mîncat.
Să rămâie copilul curat, etc.

(Pamfile, Boli, 45).

71. dor de inimă.

Din Ilaz (Romanați):

Ucigașe blăstămate
nu te 'ntinde,
nu cuprinde

inima lui (Cutare).
Să ieși, să pleci,
etc.

(Rigo, I, 67).

Variantă: Bărbătești (Vâlcea), Mat., I, 625.

72. de baterea inimii.

Descântec sub formă de blăstăm ca la « de deochi ». Ardeal.

(Conv. lit., XXV, 602).

73. de buba inimei.

Din Moldova.

Scroafa rătoasă pleacă la Mare să o curățe de piatră, și e întoarsă din cale ca să vindece.

(Pamfile, Boli, 19).

74. de izână.

Din Marcea (Vâlcea):

Hai izână,
hai izână,
hai izână,
la fântână.

Hai acasă,
hai acasă,
hai acasă
carne grasă.

(Șez., XI, 62).

75. de izbitură.

Din Maramureș:

Mătrice mătricită,
cu bob mestecată,
năjită cu urbalț,
urbalț cu mătrice,

izbituri, îmbălături,
izbituri de 9 feluri,
ieși din mațe,
ieși din brațe, etc.

(Țiplea, 98).

Din Rociu (Argeș):

Cu fulg te răcăii,
ochiul limpezii
și toate junghiurile

și toate cuțitele
din vederea Cutăruia le scosei
cu lopata în vânt le aruncăi, etc.

(Rigo, I, 91).

Variante: Drăgănești (Teleorman), Șez., X, 110, Mat., I, 634; ?, Rigo, I, 90; Vârtoapele-de-sus (Teleorman), Izvorașul, V, 20.

Din Drăgșani (Teleorman):

Om roșu cu calul roșu vindecă

(Mat., I, 633).

Din Costești (R.-Sărat):

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă.

(Conv. lit., XXVII, 870).

76. de izdat.

Descânțete cu formula: fugi izdate, etc.:

Jud. Dolj: Bechet, Laugier, 118; Boureni, Rev. I. Creangă, VIII, 152; Craiova, Șez., XII, 189; Sadova, Laugier, 117; Săliștea-Crucei, Rigo, I, 93.

Jud. Gorj: Bumbeștii-Pițic, Rigo, I, 92; Călnic, Șez., XII, 188; Novaci, Pamfile, Boli, 40; Peșteana-de-sus, Șez., XI, 45; Radoși, Graiul Nostru, I, 21; Rogojelu, Mat., I, 626; Romanеști, Șez., X, 107; Mat., I, 625; Rovinari, Mat., I, 627; Stroești, Mat., I, 1511; Turcenii-de-sus, Rigo, I, 91; Urdarii-de-jos, Mat., I, 626; Urdarii-de-sus, id., 628; Valea-cu-apă, id., 624.

Jud. Mehedinți: Braniște, Rigo, I, 92; Bădilești, Comoara, V, 85; Fântâna-Domnească, Izvoarașul, VI, 22.

Jud. Romanați: Brâncoveni, Dr. D. Ionescu, II, 112; Brastavați, id., I, 132; Caclești, id., I, 131; Celaru, id., I, 134; Graiul Nostru, I, 90; Dăbuleni, Dr. D. Ionescu, I, 133; Grojdibod, id., I, 136, II, 110; Ianca, id., I, 129; Leu, id., I, 137; Moldoveni, id., II, 114; Morunglavu, id., II, 114; Pârșcoveni, id., I, 138; Redea, id., II, 108; Traian, id., I, 130, II, 115; Vișina, id., II, 113; Zănoaga, id., II, 111.

Jud. Teleorman: Amărăștii-de-sus, Graiul Nostru, I, 95; Drăgănești, Șez., X, 92; Mat., I, 624; Gresia, Mat., I, 628; Măgurele, id., I, 623; Poiana-de-sus, Rev. T. Pamfile, II, 40; Scorioastea, Mat., I, 627.

Jud. Vâlcea: Turcești, Mat., I, 1597; Ștefănești, Bălășel, 138; Stroești, Mat., I, 1598.

Bucovina: Marian, Nașterea, 40.

Straja (Timiș): Alexici, I, 205.

Banat: Băniia, Graiul Nostru, II, 141; Gârbovăț, Comoara, III, 47.

Din Stroești (Gorj):

Pe cale, pe cărare,
mă 'ntâlnii cu dracu 'n cale,
— Unde ai plecat drace? :
— La Cutare.
— Pas, drace, înapoi

la ăl de te-a mînat,
că acolo nu-i loc de tine,
ci de biserică și de altar,
și de toiag ferecat.
Crăpi, pleacă.

(Materialuri, I, 1512).

Variantă: Roșia (Gorj), Șez., XI, 46.

Din Gostavăți (Romanați):

La cal, cap de ligan;
la piept, crucea mănăstirei;
la inimă, inimă de vidră;
la picioare, picioare de drac.
Dracul a crăpat,
inima Cutăruia i-a alintat,

cu tămâie l-am tămâiat,
cu limba l-am descântat;
peste 99 de încurățuri de cai
[l-am aruncat,
cu crucea l-am depărtat.

(Dr. D. Ionescu, I, 135).

Variante: Urdarii-de-sus (Gorj), Mat., I, 629; Orlea (Romanați), Păsculescu, 114.

Din Vârful-Câmpului (Dorohoiu):

Descântec cu formula: 9 fete înalte, gogonate, întoarse din cale ca să vindece.

(Rev. I. Creangă, VIII, 182).

77. de înăbușală.

Din Pârșcoveni (Romanați):

Descântec cu formula: Năbușeală din toate năbușelile, din țâțe, din deochiat, ieșiți dela Cutare, etc.

(Dr. D. Ionescu, II, 83).

78. de încuiere.

*încuietură, constipație.**Din Moldova:*

La fântâna lui Iordan
șapte fete de jidan:
șapte încuiă, șapte descuiă,

nouă pornesc izvoarele
ca să se îndrepte bolnavul.

(Lupașcu, 28).

Variante: Turcenii-de-sus, Gorj, Rigo, I, 89; Vârful-Câmpului (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VIII, 327; Mesteceni (Neamțu), Mat., I, 1529; Vânători (Neamțu), Rev. I. Creangă, IX, 113; (Cotârğași (Suceava), Șez., III, 140; Alba (Ardeal), Co-moara, V, 107; Ieud (Maramureș), Birlea, 368.

Din Grojdibod (Romanați):

Plecă Cutare pe un drum mare
[verde,
se sui într'o măgură verde
și văzù o pădure verde,
ciobanul cu oile verzi,
oile cu mieii verzi;
văzù capre verzi
cu iezii verzi;
văzù niște măgari verzi
cu vițeei verzi.
Descuie, Doamne, pântecele
[Cutăruia
să vezi.

Și văzù niște iepe cu mânzii
[verzi,
niște bivoli cu turmacii verzi,
o purcea cu purceii verzi.
Descuie, Doamne, pântecele
[Cutăruia,
să vezi.
Și văzù niște porumbei verzi
cu puii verzi;
niște găște verzi
cu bobocii verzi;
niște femei verzi
cu copiii verzi

Descuie. . . . .

să vezi.

Cum se descuie aceste 9 lacăte,
aşa să se descuie pânțelele Cu-
[tăruia;

cum se limpezește aceste 9 izvoare
aşa să se descuie Cutare.

Să se tămăduiască
de toate încuieturile,

de toate înfundăturile.

Cum se descuie aceste 9 lacăte,
să se curețe Cutare.

Cum se curăță zorile de stele
aşa să se limpezească Cutare
de junghiuri,
de înfundătură,
de toate durerile.

(Dr. D. Ionescu, II, 87).

79. de îndesoare

Din Ieud (Maramureș):

Îndesoare prin foame,
îndesoare prin sete,
îndesoare prin supărare,
îndesoare prin spaimă,
nu strânge,
nu frânge,
nu cufrânge,
nu încordă,
nu hurducă,
ci te alege,
și te culege.
că dacă nu te-i alege
și nu te-i culege,

cu fusu toarce-te-oi,
cu acu împunge-te-oi,
cu cârligu trage-te-oi,
cu coleșeriu suci-te-oi,
cu lingura împărți-te-oi,
Cutare să rămână
curat și luminat
ca argintul cel mai curat,
ca Dumnezeu ce l-o dat,
și ca Maica Precista
ce l-o lăsat.

Descântecul dela mine,
leacu-i dela Dumnezeu.

(Birlea, 357).

80. de însurătoare

Din Preutești (Suceava):

Pajură împăjurată,
cu foc înfocată,
cu foc încinsă,
cu foc aprinsă,
nu umblă ciungii ciungii,
codrii pârlii pietre răsturnând,
și te du la ursita mea
care de Dumnezeu e lăsată

și de oameni buni îndemnată.
Pe gura cămeșii te vără,
la inimă te așează,
inima să-i sfârâiască,
trupul să-i clocotească:
Cu dinții roadeți-l,
cu limba lingeți-l,
și cu cozile ștergeți-l.

(Sez., XVI, 60).

Din Nicșeni (Botoșani):

— Hei, buna dimineață fântână.

— Foarte mulțămesc, fetiță
[bătrână;

da, ia șezi.

— Eu n'am venit să șed,
și în cazan fierbea
carnea scrisei mele,
a ursitei mele
dela ursitoare dată,

dela Dumnezeu lăsată.
O fierbea și o chinuia,
o întorcea și zor da,
până ce X făcea,
și așa la el o pornea,
și cum el o vedea
dela ea nu mai plecă
până nu-l înțepă,
și pe el îl luă.

(Șez., XXIII, 29).

Descânțece cu formula invocației stelei ca la desc. de dragoste: Nicșeni (Botoșani), Șez., XXIII, 28; Brebenel (Gorj), id., XV, 186; Lușca (Năsăud), id., XXIV, 56.

Descântec cu invocația apei, ca la desc. de dragoste: jud. Cojocna, Izvorașul, IV No. 9—10, p. 8;

Descântec cu invocația focului, ca la desc. de dragoste: Tănășești (Sălaj), Izvorașul, VI, No. 5—8, p. 19.

81. de întorcătură în pădure.

Din Vatra-Dornei (Bucovina):

Eu nu trag pomu acesta,
că pomu acesta aici e zămislit,
și aici e răsărit,
aici e făcut,
și aici e crescut;
da trag făcăturile,
și aruncăturile,
și junghiurile,
și săgețile
și răutățile.
Că făcăturile

.....
în Cutare nu-s făcute,
nici nu-s zămislite,

nici nu-s răsădite,
nici nu-s crescute,
da-s mânate
și țipate,
și-s date.
Da eu cât pot,
le scot;
eu le răstorn
și întorn
toate aruncăturile

.....
pe capu cui le-a făcut
pe capu cui le-a crescut,
pe capu cui le-a dat,

pe capu cui le-a mânat, unde câne negru nu bate,
 pe capu cui le-a țipat. etc.
 Să iasă să se ducă (Marian, Descânțece, 145).

82. de întors.

întorsură, întorcătură, întorsătură, înturnat, înturnătură:

Descânțece cu formula: «cine a dat cu unu...» etc. Românești (Gorj), Șez., X, 108; Mat., I, 662; Valea-cu-apă (Gorj), Șez., X, 25; Mat., I, 661; Olari (Romanțați), Dr. D. Ionescu, I, 119; Roșiorii-de-Vede, Mat., I, 660; Iablanița (Banat), Costin, 57; Slatina-Mică (Banat), Hodoș, 31; Caransebeș, id., 32; Romuli (Năsăud), Comoara, V, 15.

Descânțece cu formula: dătători de boală întorși din cale: Cicănești (Argeș), Șez., XI 60; Tătăruși (Suceava), id., XI 58.

Descânțece cu invocația apei ca să vindece: Romanesti (Gorj), Șez., X, 108, XII, 108, Mat., I, 662; Valea-cu-apă (Gorj), Șez., XII, 25; Baldovinești (Romanțați), Rev. I. Creangă, VII, 185; Ceaușianu, 135; Plotogeni (Romanțați), Ghilușul, II No. 11—12, p. 18; Roșiorii-de-Vede, Mat., I, 660.

Descânțece cu formula: Maica Domnului vindecă: Boureni (Dolj), Rev. I. Creangă, VI, 241; Balaci (Teleorman), Nour, 62.

83. de jidovi.

Din Glăjărie:

Dacă vrei să-ți scapi satul de Jidovi, prinde șapte «Crai de ai dracului» (insecte) și-i pune în marginea satului, sub o grindă de pod, că atunci toți jidovii vor fugi din sat, numai dacă în acelaș timp vei zice de șapte ori:

A fost un rât
 verde, înflorit
 de nime ciufulit,
 dar multe ciuperce o venit
 multe goange mi-o venit,
 și rātu mi l-o scobit,
 și rātu mi l-o găurit,

până am aflat
 că ești în sat,
 până am știut
 c'aici te ai născut.
 Tu, sprinten,
 nesprinten,
 aici te pun

să păzești,
 să silești
 pe toți străinii,
 pe toți nemernicii,
 pe toți tragăii
 din sat a-i alungă
 cu capu gol,
 cu sacu gol,

cu mintea goală
 ca o oală.
 Ptui! n'ar mai fi
 jidovii pe-ac! !
 Paz, păzește
 de jidovi ne mântuește,
 tu Cal de drac,
 mare la cap.

(Marian, Insectele, 564).

84. de joc.

Din Tămășești (Sălaj):

Fugiți ciute
 buite,
 coșnițe sparte
 peste gard aruncate,
 de feciorii satului uitate,
 că vine

un vișin învișinit
 dela munte arăduit,
 în fruntea danțului gătit,
 cu feciorii satului
 în fruntea danțului.

(Comoara, II, 40).

85. de jolnă.

Din Moldova:

Jolnă cu nouă pui,
 . . . . .
 jolnă cu un puiu,
 jolnă nici cu un puiu.
 Cum se topește ceara de foc,
 și lumânarea arde și se gătește,
 așa să se topească jolna

din fălcile (numele vitei)
 din fălcile gâtului. . .
 . . . . .
 Tu, jolnoaică cu puii tăi,
 tu să chei și să răschei,
 să nu știi ce te-ai făcut,
 ca roua din soare, etc.

(Lupașcu, 41).

Din Vârful-Câmpului (Dorohoiu):

Nouă jolni parte bărbătească,
 sau parte femeiască,
 sau de deochi de parte bărbătească,
 sau de deochi de parte feme-
 [iască,

sau din sfântul aer dat;
 jolnă, jolnă înfocată
 cu venin înveninată,
 venin negru îngălbenit
 la inimă ai slobozit.

Din 9 jolni am tăet una
 au rămas opt. . .
 . . . . .
 din 3 tai una, rămân 2;

din 2 tai 1, rămâne 1;
 din una tai una
 nu mai rămâne nici una,
 și așa să chei, etc.

(Rev. I. Creangă, VII, 206).

86. pentru judecată.

Din Broscăuți (Dorohoiu):

Socule, biruitorule,
 ai biruit pe tatăl tău,
 ai biruit pe mama ta,
 ai biruit pe fratele tău,

ai biruit pe sora ta,
 biruește și pe dușmanul meu,
 și fă ca să-l biruesc eu.

(Voronca, 1194).

Din Bogdănești (Vâlcea):

— Hai fată la judecată.
 — Nu poci, că sunt cu gura 'ncleștată
 și legată.
 Când oi mai descleștă eu gura
 atunci să câștige dușmanii judecata.

(Bălășel, 96).

Din Giulești (Vâlcea?):

Cum fusele stau părăsitate
 și aici în pământ înfipte,
 așa judecata lui Cutare să stea în-
 [fiptă

și părăsită.

Cum sunt fusele astea pline,
 așa să fie plină judecata lui Cutare
 și să meargă cum merge ușa.

(G. Dem. T., 377).

Variante: Descântecul acesta este reprodus întocmai în Revista Ion Creangă, IX, 234 și dat ca fiind cules din Bucu, Ialomița; alte variante: Tecuciu, Doina, I, 110.

Din Gresia (Teleorman):

Tu, moș Apeș
 ai să ieși;
 dar n'ai să ieși tu,
 ci să iasă băieții tăi,
 să-i faci slujitorii mei,

să se ducă la tribunal,
 toate să le îmblânzească,
 să le potolească,
 să le spărgăluiască,
 că dacă slujba mi-o face-o,

eu ție ți-oi da	eu ție ți-oi mai da
un cal înfrânat,	încă și ce mi-oi mai cere,
cum e bun de 'ncălicat;	numai fă ce-ți stă 'n putere.

(Mat., I, 667).

Alte descântece:

Din Moldova: Șez., III, 177; Din Rovinari (Gorj), Mat., I, 666; Gresia (Teleorman), id., I, 665; Principele Ferdinand (Teleorman), Rev. I. Creangă, IX, 206; Săceni (Teleorman), Mat., I, 664; Apărătorul Sănătății, IV; Roșiorii-de-Vede, Mat., I, 663.

87. de junghiu.

cuțit, înțâpătură, păpușile sfinte, săgeată, săgetătură, soare sec, țapă, vișor.

a) de pus cuțitul.

Din Suici (Argeș):

Cuțit argintat,	ca să nu mai stea,
de 99 de țigani lucrat,	ca să nu mai bea,
de 99 de popi cununat,	până nu m'o vedeă
de 99 de oameni tăiat,	în casa lui,
cumpărat din Țarigrad,	la curtea lui,
unde te-oi trimite, să te duci,	în băătura lui.
unde te-oi înfige, să te înfigi:	
în picioare, în mâni, etc.	

(Șez., XV, 182)

Variante: Cicănești (Argeș), Șez., IX, 29; Bistreț (Dolj), Laugier, 129; Rovinari (Gorj), Șez., XI, 66, Mat., I, 576; Hotărăni (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 120, 155; Gresia (Teleorman), Mat., I, 575; Turcești (Vâlcea), id., 1612.

b) de luat, de scos cuțitul

Descântece cu formula: poruncă junghiului de a ieși din trupul pacientului:

Jud. Argeș: Rudeni, Șez., VII, 91, IX, 29; Toplița, id., XI, 68.
 Jud. Buzău: Valea-Viei, Georgescu, 21; Buzău, Mat., I, 1159.
 Jud. Dâmbovița: Poiana-de-jos, Rigo, I, 94; Priboeni, Mat., I, 1146.
 Jud. Dolj: Bechet, Laugier, 127; Catane, Șez., VI, 93; Raeți, Laugier, 130.
 Jud. Dorohoiu: Vlăsinești, Șez., XIX, 170.
 Jud. Gorj: Peșteana-de-sus, Șez., XI, 43, 44; Rovinari, Mat., I, 579; Stroești id., 1512; Valea-cu-apă, id., 580.
 Jud. Ialomița: Grindu, Șez., III, 194, Rev. I. Creangă, XI, 236; Rași, Mat. I, p. 1547.
 Jud. Ilfov: Călăreții-Șăinoi, Mat., I, 1508.

- Jud. Prahova: Ploești, Mat., I, 576; Vălenii-de-Munte, id., 586.
 Jud. Romanai: Cioroiu, Dr. D. Ionescu, I, 148; Moldoveni, id., I, 149; Ianca, id., II, 124. Brâncoveni, id., II, 119; Grojdibod, id., I, 142; Leu, id., I, 143; Oboga, id., I, 146.
 Jud. Teleorman: Principele Ferdinand, Rev. I. Creangă, VI, 344; Salcea, Rigo I, 95, Mat., I, 583; Stroești, Rev. I. Creangă, V, 334; T.-Măgurele, Mat., I, 582
 Jud. Vâlcea: Turcești, Mat., I, 1613, 1614.
 Oltenia: Rigo, I, 175.
 Muntenia: Rev. Țara Nouă, II, 691; Dr. Ionescu-Buzău, 414.
 Fără indicare de localitate: Rev. I. Creangă, V, 174, IX, 115.

Din Slatina (Olt):

Cu acest cuțit s'au cununat	de-o fi pus cu fierul plugului,
cești doi tineri.	cu ghiare dela cântar,
Cuțitul lui N. îl luai	cu cuțit ascuțit,
îl mutai.	cu frigare, etc.;
De-o fi cuțit dela Dumnezeu:	de-o fi pus în inima carului,
Dumnezeu să-l ierte,	în strașină,
cuțitul junghiului să i-l dea.	în casă, etc.
De-o fi din sfinte,	Ea l-a pus cu unu,
zile greșite:	eu îl iau cu două,
să se milostivească,	.....
să le izbăvească,	ea l-a pus cu nouă
de-o fi din cumnată,	eu îl iau cu zece,
din fină,	și din zece
din vecină,	nu mai trece.
din ibovnică,	Să rămâie curat, etc.

(Revista Critică-literară, V, 92).

Variante: Cicănești (Argeș), Șez., XI, 66, 67; Rovinari (Gorj), Mat., I, 579; jud. Romanai: Celei, Dr. D. Ionescu, I, 150; Grojdibod, II, 125; Hotărăni, II, 117; Oboga, I, 145; Pârșcoveni, I, 144; Redea, II, 118; jud. Teleorman: Roșiorii-de-Vede, Mat., I, 579; Salcea, id., 585; jud. Vâlcea: Costești și Turcești, Mat., I, 577, 1612; ?, Dr. Ionescu-Buzău, 413.

Descânțete cu formula: « de va fi pus cu una, eu întorc cu două... »

Vălsănești (Argeș), Rev. I. Creangă, VIII, 241, Bălășel, 52; Damian și Sadova (Dolj), Laugier, 131, 127; Peșteana-de-sus (Gorj), Șez., XI, 65; Slatina (Olt), Rev. Critică-literară, V, 92; Salcea (Teleorman), Mat., I, 585; Turcești (Vâlcea), Mat., I, 1612.

Din Bucovina:

A ieșit cuconița	boi mândri a înjugat
bosconița,	și la arat a plecat,

și a arat,
cât a arat,
și cânepă a semănat,
și apoi a grăpat,
și a crescut cânepa mare,
cânepă mare, frumoasă,
ca mătasă de aleasă.
Și a trimes cuconița
bosconița
douăsprezece fete
și au cules-o,
și au uscat-o,
și au adus-o,
și au întins-o,

și au pus 12 fete
și o melițat-o,
și o strujit-o,
. . . . .¹⁾
și cămeșă o făcut,
și junghiurile o 'mbrăcat,
și apoi le-o blăstămat
și din gură o cuvântat:
— O voi, junghiuri mari,
de capul răilor mari
să rămâneți
și să vă pierdeți,
N. să fie curat, etc.

(Marian, Nașterea, 394).

Variante:

- Jud. Argeș: Rudeni, Șez., VII, 55 (descântec reprodus de Dr. D. Ionescu, II, 124, ca fiind cules din Celei, Romanai, și reprodus de Dr. Ionescu-Buzău, p. 414).
Jud. Covurlui: Cavadinesti, Rev. I. Creangă, III, 182.
Jud. Dolj: Sadova, Laugier, 121.
Jud. Dorohoiu: Vârful-Câmpului, Rev. I. Creangă, VIII, 327.
Jud. Fălciu: Huși, Păsculescu, 147.
Jud. Gorj: Peșteana-de-sus, Mat., I, 583.
Jud. Putna, Șez., XIII, 9.
Jud. Suceava: Tătăruși, Șez., XI, 44.
Jud. Teleorman: Belitori, Mat., I, 587.
Jud. Vâlcea: Bogdănești, Bălășel, 47; Păușești-Maglași, Mat., I, 1525; Turcești, id., 1599.
Moldova: Lupașcu, 36.
?: Voronca, 1079.
Basarabia: Comoara, II, 144, III, 25.
Dobrogea: Techederesi (Constanța), Graiul Nostru, I, 368.
Ardeal: Orlat (Sibiu), Șez., XXIII, 17; Straja (Timiș), Alexici, I, 207.
Banat: Crușovăț, Hodoș, 63; Globurău, id., 64; Iablanța, Costin, 59.
Maramureș: Bîrlea, 351.

Din Țăpu (Tecuciu):

După cum omul cu noroc
sămână sămânța pe loc,
iese sămânța de vară
peste cea de primăvară,
așa să iasă junghiul
din toate osișoarele,
din toate măduvele.....
să rămâie Cutare curat...

(Pamfile, Boli, 41).

Variante: Piscu (Covurlui), Șez., XIV, 108; Celaru și Traian (Romanai), Dr. D. Ionescu, I, 122, 141; ?, Mat., I, 588.

¹⁾ Se spun toate operațiunile prin care trece cânepa, până ce ajunge pânză.

Din Vălsănești (Argeș):

Mă suii în vârful adiului, mă uitai în fundul raiului, nu văzui nimic, n'auzii nimic. Văzui țigani alergând în fuga mare iar pe Cutare 'l lăsa curat și luminat, ca argintul stricorat, ca aurul curat,	ca soarele răsărit cu hârdaiele la spinare, focurile stângeau, cușnițele stricau, cuțitele din inima Cutăruia trăgeau, ca busuiocu 'nflorit. Leac dela 99 de părți, mai vâtos dela Iisus Hristos.
---	---

(Bălășel, 51).

Varianta: Vălsănești (Argeș), Rev. I. Creangă, VIII, 241.

Din Ieud (Maramureș):

Strigă musca mare 'n casă că se 'nsoară musca mică, și o belit o vacă grasă, și o belit un porc gras și face mare mulătaș. Toate junghiurile le-o uitat și ca para 'n mare le-o aruncat. Acolo au pierit	acolo s'au topit ca spuma pe mare, ca roua 'n cărare, Cutare să rămâie curat luminat, etc.
---	--

(Birlea, 353).

Descânțece cu formula: junghiul piere de ciudă, nefiind invitat a masă:

Jorăști (Covurluiu), Beldie, 100; Budești (R.-Sărat), Sez., XII, 9; Potlogeni (Romanăți), Ghilușul, II, No. 11—12, p. 19; Tg. Nicorești (Tecuciu), Doina, I, 145; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 41.

Din Grăjdana (Buzău):

A trimes Domnu nouă oameni cu nouă harcuri, cu nouă săgeți. Unde-a săgetat durerea a tăiat. Să iasă și junghiul Cutăruia din inima lui,	din ficiații lui, din bojocii lui, din tot trupu lui. Cum se topește roua de soare și spuma pe mare, așa să se topească junghiul, să se răspândească toate junghiurile,
---	---

cum se răspândește roadele și se- de trimes,
 [mințile pe câmp. junghiu de 99 de feluri de boală.
 Junghiu de frică, Să rămâie curat. . . . .

(Georgescu-Tistu, 76).

Din Balotești (Putna):

Boier din țara muntenească și la neagra mare a plecat,
 a venit în țara moldovenească și șaua și-a atârnat,
 ca să cate calul junghiului, și pe junghiu că l-a înecat,
 cu șaua de fier, și a rămas curat, luminat,
 cu frâul de fier. ca maica ce l-a lăsat.
 Junghiul pe cal a încălecat, (Graiul Nostru, I, 279).

Variante: Sărata (Buzău), Conv. lit., XXVII, 869; Focșani, Rigo, I, 94.

Din Căluși (Romanați):

Fugi, bou roșu, și ară grâu mare, roșu,
 tu împungi cu un corn, se duse și cumpără secere roșie,
 și eu te împung cu cincii, și-l puse cu spicu 'n jos
 Pleacă un om mare, roșu, și cu rădăcinile în sus,
 cu boii mari, roșii, dela Cutare să iasă
 cu un plug mare, roșu, toate junghiurile, etc.

(Dr. D. Ionescu, II, 123).

Din Valea-cu-apă (Gorj):

Apucai p'un drum la vale, nu știi: șarpe din proțap,
 mă întâlnii cu un turc călare, sau muiere din bărbat?
 cu slugulița după el: — Nu e muiere din bărbat,
 — Slugă, slugulița mea, ci e Cutare bolnav.
 încetează — Leac să-i fie din mâna dreaptă,
 și ascultează din inimă curată.
 ce s'aude p'a vale mare, Stai, junghiu, nu junghiă.
 ce s'aude d'un ramăt mare, (Mat., I, 584).

Descânțece cu formula: descântătoarea descântă boala pe cale:

Catane (Dolj), Sez., V, 48; Balaci (Teleorman), id., XVI, 11; Nanov (Teleorman), Mat., I, 584.

Descântec cu formula : pacientul pe cale se tânguie, Maica Domnului întoarce vindecătorii din cale și-i trimete la pacient :

Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 58.

Descânțece cu formula : Maica Domnului întâlnește pe pacient și-l vindecă :

Jud. Buzău : Valea-Viei, Georgescu, 21 ; Buzău, Mat., I, 586, 1155 ; Bistreț (Dolj), Laugier, 131 ; Plenița (Dolj), Revista Aurora din Galați, II, No. 9 (1904) ; Valea-cu-apă (Gorj), Șez., X, 105 ; Bucu (Ialomița), Rev. I. Creangă, XI, 236 ; Gresia (Teleorman), Mat., I, 578. T.-Măgurele, id., 581 ; Făcăi (Vâlcea), id., 578 ; Făurești (Vâlcea), Bălășel, 60.

Variantă : în loc de Maica Domnului, întoarce din cale Sfânta Vineri : Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 49.

88. de lăcuste.

Din Șieu-Cristur (Maramureș) :

Lăcustă, fata dracului,	n'o lăsa pe aci ;
fata diavolului	lăcustă, căpușă flămândă,
fata lui Faraon,	dracul mi te prindă
fata Satanei,	de gât,
a Mamii-pădurii,	că-i flămând ;
a pajurei,	de cap
a ciumei,	că-i fără minte,
a primejdiei,	că-i fără bunețe,
a boalelor,	că-i fără blândețe,
a nevoilor,	că-i fără bunătate
de ai venit cu rău,	și plin de răutate.
du răul în părâu,	Fugi în munți,
de ai venit cu boală,	în pietrile reci,
du boala înapoi	în pietrile seci,
nu o lăsa la noi,	că din găzdaci
du boala în pustii	nu faci săraci.

(Marian, Insectele, 514).

89. de legat omul.

Din Animișu (Gorj) :

Cum și-a uitat mortul acesta
de toate poftele și bunătățile lumii,
așa să-și uite Cutare
de poftele lumești și de femei.

(Mat., I, 668).

Din Maia (Ilfov):

Să fie Cutare legat
cum leg eu aste nouă noduri;
de toate să fie legat,
numai de Cutare să fie deslegat.
Să fie Cutare deslegat
cum desleg eu aste nouă noduri;
de toate să fie deslegat,

cum dela Cutare nu mai e legat.
Cutare legat și încleștat
să fie descleștat,
dela Cutare deslegat,
cum se descuie, se descleștează
și se desleagă lacătul.

(G. Dem. T., 378).

Variante: Islaz (Romanați) și T.-Măgurele, Rigo, 98 și 99.

90. de lehuzie.

Din Bucu (Ialomița):

Cocoș roșu să te duci
peste nouă mări,
și nouă țări,
să-mi aduci leacu femeii M.;
dacă nu-i aduce leacu,
îți taiu capu.

Doamne, Isuse Hristoase
și Maică Precistă,
ia durerea dela femeia M.
și o fă curată,
și luminată, etc.

(Rev. I. Creangă, XIII, 78).

91. de limbricii.

Din București:

— Bună dimineață, socule.
— Știi la ce am venit, socule?
— Sănătate bună, păcurarule.
— Oi ști de mi-i spune, păcurarule.
— Să te duci la Cutare până 'n
[seară,
să-i scoți toți limbricii afară;
că tu de nu i-oi scoate,
eu mâne dimineață
la tine voi veni,

și voi veni cu plug roș paroș,
cu boii roși paroși,
cu pogonicu roș paroș,
și te voi ară în lungiș
și în curmeziș,
și floare albă n'oi face,
niți boabe merii n'oi face.
Sănătate bună socule.
— Mergi sănătos, păcurarule.

(Rigo, I, 100).

92. de lipitură.

*ceas rău, spăriet, zburător.**Din Balotești (Putna):*

A plecat (Cutare) pe cale pe cale
[pe cărare,

a ajuns sub o răpă de pârâu
și l-a întâlnit mare rău:

lipitură cu ceas rău,
lipitură de mă-sa,
lipitură de tată-său,
lipitură de boi,
lipitură de oi,
lipitură de apă,
lipitură de foc
lipitură de vecini,
lipitură de străini,
lipitură de 99 de feluri.
Pricolici te-ai făcut,

pe sub piele i-ai intrat,
carnea i-ai mâncat,
sângele i-ai băut,
ca un buştean a rămas.
Eu te am descântat
și curat ai rămas;
cu mătura te-am măturat,
cu biciul te-am plesnit,
cu cuțitul te-am tăiat
și băiatul s'a curățat.

(Graiul Nostru, I, 278).

Din București :

Cum se sparge târgul,
așa să se spargă faptul
și lipitura
și zburătorul.
Cum se sparg oalele,
așa să se spargă farmecele

și lipitura
și zburătorul.
Cum se răspândesc răspântiile,
așa să se risipească vrajele,
și lipitura
și zburătorul.

(G. Dem. T., 379).

Din Vârful-Câmpului (Dorohoiu) :

La răchita răsădită
este o fată logodită,
cu un ochiu de foc
și unu de apă;

cu cel de apă potoale,
cu cel de foc aprinde;
cum se împraștie norodul dela
[biserică
așa să se împraștie lipiturile, etc.

(Rev. I. Creangă, VIII, 211).

Descânțece cu formula : descântătoarea întâlnește în cale pe pacient,
și-l vindecă prin descântec :

Jud. Bacău, Rev. I. Creangă, VIII, 213; ?, Pamfile, Boli, 43; Gogęști (Tutova),
Mat., I, 1515.

Descânțece cu formula : Maica Domnului vindecă :

Independența (Covurluiu), Graiul Nostru, I, 329; Grăjdana (Buzău), Georgescu,
76; ?, Pamfile, Boli, 23; Bărlad, Pamfile, Boli, 43.

93. de lungoare.

Din Bilca (Bucovina):

Veniți nouă zori
și luați nouă lungori
dela (Cutare) din crierii capului,
din melciul nasului,
etc.

De-a fi lungoarea prin osteneală,
prin amețeală,

prin spaimă,
prin foame,
prin deochiu,
în poale o străngeți,
la mare o duceți,
și acolo a aruncați,
pe (Cutare) să-l lăsați curat. ....

(Marian, Descântece, 150).

Variantă: Horodnicul-de-jos (Bucovina), Marian, Descântece, 148; Ardeal, Conv. lit., XXV, 606; Buhoci (Bacău), Șez., VII, 157.

Descântece cu formula: Maica Domnului vindecă:

Moinești (Bacău), Rigo, I, 104; Valea-Cătinei (Buzău), Georgescu, 58; Ciudeiu (Bucovina), Marian, Legendele, 328.

94. de lup.

a) *de legat gura lupului.**Din Moldova:*

Nu leg gura ciubotei,
leg gura lupului,
să nu poată de a alerga,
nici cu gura de a căscă,
nici vita de a mânca.

să mănânce când i-oi duce
și să apuce când i-oi zice;
să mănânce din pământ,
bulgări, glod și moșinoaie,
și să piară prin gunoaie.

(Lupașcu, 46).

b) *de colț de lup.**Din Țăpu (Tecuciu):*

Petică, petică,
foi de sus.
Desfă, lupe, ce ai făcut
că te-oi goni
cu cai chilomănești,
că te-oi bate

cu măciuci chilomănești.
Lupul, de frică și de groază,
înapoi întorsu-s'a,
veninul și l-a luat,
și cutare să rămâie curat. ....

(Pamfile, Boli, 70).

95. de măestre.

Din Voila (Transilvania):

Sfinte Augustine
 și tu, Sfinte Trifoane,
 luați durerea dela (Cutare),
 din creștetul capului,
 din fața obrazului, etc.
 Duh decusară,
 duh de miez de noapte,
 duh de cătră ziuă,
 duh dela amiazi,
 să ieși din os în carne,
 din carne să ieși în piele,

din piele să ieși afară,
 și să te risipi
 cum se risipă pulberea pe cale
 și apa pe vale;
 să ieși din (Cutare) în casă,
 din casă în tindă,
 din tindă în curte,
 din curte să ieși afară
 și să te duci iară
 la cine te-a mânat,
 (Cutare) să rămâie curat.....

(Marian, Descânțece, 327).

96. de mîlcaviță.

Din Raeți (Dolj):

Mîlcaviță nemțească,
 mîlcaviță turcească, etc.;
 neagră, albă, etc.,
 99 de feluri de mîlcaviță,

cu de ai răi,
 din mâni, din picioare
 dela (Cutare) să ieși.....

(Laugier, 119).

Variantă: Maglavit (Dolj), Laugier, 119.

Din Raeți (Dolj):

— Bună dimineață, apă lină.
 — Mulțumescu-ți, Catrină; șezi.
 — Nu șed; am venit să iei

lui (Cutare) durerile,
 junghiurile, etc.

(Laugier, 119).

Variantă: Laugier, 119.

97. de mana vacilor.

a) *de luat laptele.**Din jud. Mehedinți:*

Plecai dimineață
 pe rouă, pe ceață,
 pe rouă nepăscută,

cu roua în picioare,
 cu ceața în spinare,
 cu senicul legat

la piciorul ăl stâng.
 Țur, pur
 la mine, la Oprița,
 țure, pure
 că-l strânsei cu senicul,
 îl strânsei
 și laptele-i adunai.

Nu luai roua pe senic,
 ci luai laptele Cutărei.
 La ea apătos
 și zăros,
 dar la mine untos.
 La mine lapte gros
 și la ea uscat.

(Marian, Serbătorile, III, 206).

Variantă: Moldova, Lupașcu, 51.

b) *de adus, de întors laptele.*

Din Moldova:

Joiană, cine a venit
 și ți-a luat mana,
 îi trimet usturoiu,
 păsat chipărat și tămâiat,
 îi trimet 99 fire de păsat
 să-ți aducă mana azi pe la înserat.
 Cum n'a putea nimeni scoate
   [răchita mare
 din cărare,

așa să nu poată să-ți ieie nimeni
 fără mine mana prin mulsoare.
 Cum stă cloșca lipcă pe ouă,
 așa să-ți fie ție mana spre saț nouă.
 Cine gândește gând rău asupra ta,
 să i se clocească gândurile
 ca ouăle cele rele.

(Rev. I. Creangă, III, 110).

Variante: Bozinciu (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VI, 90; Principele Ferdinand (Teleorman), id., IX, 205; Vălsănești (Vâlcea), Bălășel, 138; Siliștea (Maramureș), Papahagi, Graiul, 138; Vașcău (Bihor), Șez., VII, 17; Valea-Viei (Buzău), Georgescu, 23.

Drăgănești (Dorohoiu):

Pe cărare neumblată,
 de rouă scuturată
 țâțele s'au uscat,
 unghiile i-a stricat,
 coarnele i-a șontit,
 de cornul drept
 la pârău te-oiu luă,
 cu izvorul din fântână
 țâțele le-oiu umpleă;

le-oiu umpleă cât buciumele,
 și pulpa cât donița.
 Te pun
 și te supun
 cu limbuța ta să-l lingi
 pe cel ce te linge,
 și tot bine să stai,
 tot lăptișorul să-ți dai.

(Doina, I, 146).

Din Tătăruși (Suceava):

Voi nouă stele	să nu vă hodiniți,
surorile mele,	ci hrana și mana vacii lui I.
eu mă culc și mă hodinesc,	s'o aduceți,
da voi să nu vă culcați,	de-a fi în pădure rătăcită, etc.

(Șez., III, 144).

Variantă: Calvini (Buzău), Georgescu, 62.

Descânțece cu formula: « cine a dat cu una . . . ».

Bucovăț (Banat), Șez., XXI, 69; Costin, 46.

Din Orlat (Sibiu):

Fetele câmpului veniau,	— Acolo să nu vă duceți;
pe talpa bisericii ședeau;	să vă duceți sub poală de codru
Maica Domnului cu glas mare	[verde
[strigă:	că acolo sunt ghiociei;
— Fetelor,	cu ei să vă jucați,
frumoaselor,	cu ei să vă luptați,
unde vă duceți voi?	și vaca să rămână curată,
— Ne ducem la vaca asta	luminată
sângele să i-l bem,	ca Maica sfântă care a lăsat-o.
puterea să i-o luăm.	(Manuscris în Biblioteca Academiei Române).

Variantă: Maica Domnului a trimis pe Sfânta Duminecă să vindece: Florești (Tutova), Rev. I. Creangă, II, 93.

Descânțece cu formula: Maica Domnului trimete la descântătoare:

Tătăruși (Suceava), Șez., X, 94; Horodnicul-de-jos și Stupca (Bucovina), Marian, Descânțece, 132, 136.

Descânțece cu formula: vaca se tânguie pe cale și Maica Domnului vindecă:

Jud. Botoșani, Marian, Serbătorile, III, 222; Nemțșor (Neamțu), Rev. I. Creangă, VIII, 169, IX, 203; jud. Putna, Șez., XIII, 10; Bucovina: Crasna, Marian, Serbătorile, III, 218; Mitocul Dragomirnei, id., 219; Pătrăuți, id., 220; Archiud (Cojocna), Comoara, II, 116; Romuli (Năsăud), Șez., XXII, 38; Maramureș: Birlea, 374; Borșa, Papahagi, Graiul, 129; Crăcești, id., 126; Giulești, id., 128; Săcel, id., 134; Strâmtura, id., 139; ?, Pamfile, Boli, 71; Maramureș, Țiplea, 104.

Descântec cu formula: Sf. Gheorghe și alți sfinți vindecă:

Horodnicul-de-jos (Bucovina), Marian, Descânțece, 132.

98. de mânătură.

mânătură spurcată, apa sfinților.

Descânțece cu formula poruncii directe:

Jud. Argeș, Comoara, I, 107; Banat: Borloveni, Hodoș, 33; Crușovaț, id., 36; Iablanița, Costin, 56; Mircovăț, Hodoș, 35; Pătaș, id., 36; Slatina-Mică, id. 34.

Descântec cu formula: descântătoarea vindecă pe cale:

Găvojdia (Banat), Hodoș, 35.

Descânțece cu formula: Maica Domnului vindecă: Banat:

Domașnea, Comoara, III, 48; Găvojdia, Hodoș, 37.

99. de mâncătură.

mâncătură la inimă, mâncătură și deochi.

Din Nemoiu (Vâlcea):

Mâncătură de urs,	. . . . . ¹⁾
mâncătură de ursoaică,	ce-a mâncat să nu mai mănânce,
mâncătură de iepure,	leac la Cutare să vindece,
mâncătură de iepuroaică,	mâncătură cu 99 de mâncături,
ce-a mâncat să nu mai mănânce,	ce-a mâncat să nu mai mănânce,
leac la Cutare să vindece;	leac la Cutare să vindece...
mâncătură de viezure	(Revista Suflet oltenesc, I, 153).

Variantă: Bogdănești (Vâlcea), Bălășel, 111.

Descântec cu formula blăstămului:

Priboeni (Dâmbovița), Mat., I, 1152.

Descântec cu formula: «Nu ciocănesc, nu bocănesc...»:

Ștefănești (Vâlcea), Șez., IV, 22.

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă:

Păușești-Maglași (Vâlcea), Mat., I, 1520.

¹⁾ Se repetă cu numele tuturor animalelor cunoscute de pe fața pământului.

100. de mărîn.

Din Bicsad (Țara Oașului):

Mărîn de nouă zile,	mărîn vânăt,
mărîn de opt zile,	mărîn galben,
. . . . .	mărîn roșu,
mărîn de o zi,	aicea nu te cocini,
mărîn de nicio zi,	nu te sălășlui,
mărîn de niciun ceas,	că descântecul meu
atâta să fie durere	și porunca lui Dumnezeu,
cătu-i amù dimineată.	atuncia să crești
Descântecul meu	când or crește pietrele;
și porunca lui Dumnezeu.	atâta să fie durere
Mărîn de nouă feluri,	cătu-i amù dimineată.

(Graiuul Nostru, II, 68).

Variante: Maramureș, Țiplea, 102; Crăcești (Maramureș), Papahagi, Graiuul, 127.

Din Cotârğaș (Suceava):

S'au dus toți craii,	unde cucoș nu cântă,
toți împărații la bătălie,	sgomot de om nu s'aude.
și o auzit și mărîn din pânțece,	S'o dus din frunte,
și s'o dus și el:	din urechi, din inimă.

(Șez., III, 139).

Descânțece cu formula: descântătoarea întoarce boala din cale:

Tămășești (Sălaj), Comorra, II, 55, 113.

101. de măsele.

dor de măsele, fâlcariță, forteață, țeapă, vivor.

Descânțece cu formula poruncii directe:

Călnic (Gorj), Șez., XII, 193; Șașa (Gorj), id., VIII, 113; Leu (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 171; jud. Vâlcea: Cernișoara, Mat., I, 1583; Șerbănești, Șez., I, 198; Ștefănești, Bălășel, 103; Stroești, Mat., I, 1582; Turcești, id., 1582; Orlat (Sibiu), Manuscris în Biblioteca Academiei Române; Mehadica (Banat), Costin, 55; Bârsana (Maramureș), Birlea, 373.

Descântec cu formula: viforul piere de ciudă că pacientul nu-i dă țoale, arme. . . . .

Siseștii-de-jos (Mehedinți), Mat., I, 1551.

Din Radoși (Gorj):

Vivor vivorat, în Mare te-oiu aruncă,
 nu umblă ca un câne turbat. pietre negre oi u aruncă,
 Cu usturoiu te-oiu usturoiă, dela Cutare din gură te-oiu
 cu sare te-oiu sără, [depărtă.

(Graiul Nostru, I, 22).

Variante: Grojdibod (Romanați), Dr. D. Ionescu, II, 172; Bujoreni (Vâlcea), Șez., XII, 194; Cernișoara (Vâlcea), Mat., I, 1583.

102. de mătrice.

*metricie, mătrăgună, vetrice.**Din Ardeal:*

Voima oța sfatago doha, amin.
 Matrice iute și fermecătoare
 tinsă ești peste toate vinele lui Cutare,
 dă acum înainte să dormi ca un melușăl tânăr,
 să nu latri ca un câne,
 ce să te duci ca lupul
 că este vrednică să te poarte și cu șarpe,
 și iarăși hrăpește unghie o sută cinzăci și cince.
 Sfinte Ananie curățește și izbăvește
 pe robul lui Dumnezeu Cutare
 că este miruit și botezat
 și lui Dumnezeu închinat.
 Mătrice la ciute să fie legată
 pân la moarte robului (lui) Dumnezeu Cutare,
 amin.

(Manuscris No. 284, f. 101, din Biblioteca Academiei Române).

Descânțece cu formula poruncii directe:

Mălăești (Dolj), Laugier, 120; Vârful-Câmpului (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VIII, 212; Radoși (Gorj), Graiul Nostru, I, 22; Constantinești (Olt), id., I, 138; Morunglavu (Romanați), Dr. D. Ionescu, I, 153; Oboga (Romanați), id., I, 155; Mălini (Suceava), Marian, Nașterea, 6; Butculești (Teleorman), Mat., I, 638; Segarcea (Teleorman), Rev. I. Creangă, I, 117; Stroești și Turcești (Vâlcea), Mat., I, 1577, 1575; Romuli (Năsăud), Șez., XXIII, 63; Iena (Banat), Hodoș, 65; Ieud și Săliște (Maramureș), Birlea, 358, 359.

Descânțece cu formula indicărei:

Scrioastea (Teleorman), Mat., I, 638; Bozed și Sabed (Transilvania), Marian, Insectele, 453.

Din Craiova :

Mătrice mătrăgună,
capră neagră te făcuși,
în munte te suiși,
om mare te văzû,
fără ochi te văzû,
fără picioare alergă,

fără mâini te prinse,
fără cuțit te tăiă,
fără foc te fripse,
fără sare te sară,
fără gură te măncă....

(Revista Școala Sătenilor, Martie 1899).

Variante: jud. Dolj: Boureni, Rev. I. Creangă, VIII, 181; Craiova, Șez., XII, 188; Glodeni, Comoara, III, 26, 78; Răești, Laugier, 120; Sadova, Laugier, 120. București, G. Dem. T., 379; Drăgănești (Olt), Mat., I, 636; jud. Romanați: Amărăști-de-jos, Graiul Nostru, I, 96; Rev. I. Creangă, I, 156; Brâncoveni, Dr. D. Ionescu, II, 130; Cezieni, id., II, 130; Cioroiu, id., II, 154; Gostavăț, id., I, 158; Hotărăni, id., I, 107, II, 127; Leu, id., I, 157; Oboga, id., I, 155; Osica-de-jos, id., I, 160; Traian, id., I, 159; Redea, id., II, 128; Zănoaga, id., II, 129; jud. Teleorman: Adamești, Șez., VI, 98; Drăgănești, Șez., X, 91, Mat., I, 636; Drăgășani, Mat., I, 636; Măgurele, id., 637; Principele Ferdinand, Rev. I. Creangă, VII, 183; jud. Vâlcea: Bogdănești, Șez., IV, 21, VI, 21; Căineni, id., XI, 61; Făurești, Bălășel, 101; Ștefănești, id., 102; Balaci (?), Nour, 26; Cireș (?), Mat., I, 1577; Plopi (?), Nour, 21; Stroești (?), Mat., I, 1578.

Descânțete cu formula: pe cale întâmpină boala și intervine descântătoarea:

Bârlad, Pamfile, Boli, 57; Cernișoara (Vâlcea), Mat., 1578.

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă:

Pajorta (Transilvania), Marian, Descânțete, 330; Văleni (Șomcuța-mare), Marian, Nașterea, 8; Ieud și Săliște (Maramureș), Bârlea, 360, 559.

103. de moimă.

Din Crăcești (Maramureș):

Moimă moimată,
cată de 'ndărăptă,
că de nu-i îndărăptă
din vârf până 'n rădăcină,

tot te fac țără și fărină;
cu bani de argint încungiura-te-oi,
și napoi îndărăpta-te-oi.

(Papahagi, Graiul, 125).

104. de moleți.

meleți, lamoste, surdumași, strădomași.

Descânțete cu formula poruncii directe:

Bechet (Dolj), Laugier, 128; jud. Gorj: Turcenii-de-jos, Rigo, I, 174; Urdarii-de-sus, Mat., I, 644; jud. Romanați: Cioroiu, Dr. D. Ionescu, II, 133; Orlea

Păsculescu, 120; jud. Teleorman: T.-Măgurele, Rigo, I, 97; Roșiorii-de-Vede, Mat., I, 645; Satu Nou, Mat., I, 645; Oltenia, Rev. I. Creangă, V, 175; Găvosdia (Banat), Hodoș, 23; Zlătărei (Vâlcea, Șez., IV, 27; Bogdănești (Vâlcea), Bălășel, 91.

Descânțece cu formula: Maica Domnului vindecă:

Balaci (?), Nour, 59; Straja (Timiș) Alexici, I, 207; Pătulele (Mehedinți), Șez. VI, 97.

105. de moroi.

Descânțece cu formula poruncii directe:

Roșia (Gorj), Șez., XI, 58; Vârleni (Vâlcea), Șez., XIV, 119; Cuptoare (Banat), Costin, 50; Domașnea (Banat), Șez., XXIV, 56.

Descântec cu formula indicărei:

Călnic (Gorj), Șez., XII, 190.

Descântec cu formula: Om mare roșu duce lapte, moroiu beau și mor:

Turcenii-de-sus, Rigo, I, 110.

Descânțece cu formula Maica Domnului vindecă:

Roșia (Gorj), Șez., XI, 57; Săcelu (Gorj), Mat. I, 553; Banat: Novacovicu, Colecțiune, 123; Caransebeș, Hodoș, 42; Globurău, id., 45; Mircovăț, id., 44; Rusca, id., 39.

106. de mușcătură de câine turbat.

Din Țăpu (Tecuciu):

Umplu borș,
dar nu umplu eu,
ci umple M.

Cănele turbat a mușcat pe N.
Dar nu l-a mușcat pe N.,
ci l-a mușcat pe M.

(Pamfile, Boli, 48).

107. de mușcătură de lup.

Din Sgripcești (Dâmbovița):

Pleacă Iacob la râul lui Iordan
să bea apă;
pe cale, pe cărare
se 'ntâlnește cu Cutare
în cale;

îl mușcă și-l turbură,
pășărică, fumurică
se făcù,
pe bucin se sui,
bucinu s'aprinse,

ploaia îl plouă și-l stânse.
Maica Precista veni
cu trei bețe de alun
și cu pară de argint

să-i dea în gură să bea,
leacu să-i dea,
să rămâie Cutare curat, etc.

(Mat., I, 1143).

108. de muta pământului.

mut mai mut.

Din Rudeni (Argeș):

Tu, muta pământului,
ieși din vatra focului,
și te du la Cutare pe umeri,

cu coada să-l plesnești,
cu ciocu să-l ciocănești,
gura să i-o muțești, etc.

(Sez., VII, 92. Acest descântec, copiat întocmai, a fost publicat în Revista Tudor Pamfile, III, 29, ca fiind cules din Lungani, Iași).

Din Zlătărei (Vâlcea):

Tu, mut mai mut,
ieși din vatra focului,
din fundu pământului,
cu 99 de proști,
cu 99 de slugi,
cu 99 de muți,
proștii să-l prostească,
ologii să-l ologească,
muții să-l muțască,

să nu mai aibă gură căscată,
limbă ardicată,
dinaintea Cutăruia cu răutate.
Că gura i-am încleștat-o,
limba i-am legat-o,
capu cu mințile,
inima cu gândurile,
sângele i-am turburat.

(Sez., XII, 197; Rev. I. Creangă, V, 9).

109. de muțenie.

Din Galați:

Cum se bat lingurile
în strachina asta,

așă să se bată limba
în gura lui Cutare.

(Rigo, I, 121).

110. de năjit.

Din Marman (Mehedinți):

Voi năjite,
pricăjite,
oale și urcioare
tu le faci,

tu le spargi,
cutare să rămână
curat, luminat. . . .

(Sez., XXIV, 150).

Descânțete cu formula poruncii directe: « ieși, fugi... » :

- Jud. Bacău: Satu-Nou, Rigo, I, 126.
 Jud. Buzău: Pleșcoiu, Șez., XIX, 41.
 Jud. Covurlui: Cavadinești, Rev. I. Creangă, II, 103; Independența, Șez., XIV, 110; Jorăști, Beldie, 90.
 Jud. Dolj: Sadova, Laugier, 125.
 Jud. Dorohoi: Rev. I. Creangă, VI, 242.
 Jud. Gorj: Rovinari, Șez., XI, 74, Mat. I, 693.
 Jud. Ialomița: Bucu, Rev. I. Creangă, IX, 233, 234; Rași, Mat., I, 1546.
 Jud. Ilfov: Domnești, G. Dem. T., 380.
 Jud. Neamțu: Nemțișor, Rev. I. Creangă, IX, 238; Socia-Cândești, id., I, 118; Tazlău, Mat., I, 1507.
 Jud. Putna: Balotești, Graiul Nostru, I, 278.
 Jud. R.-Sărat: Dălhăuți, Șez., XIII, 11.
 Roman: Rigo, I, 126.
 Jud. Romanați: Călui, Dr. D. Ionescu, I, 170; Cioroiu, id., I, 171; Ianca, id., I, 167; Moldoveni, id., I, 171; Oboga, id., I, 169.
 Jud. Suceava: Cotârğași, Șez., III, 139.
 Jud. Tecuciu: Nicorești, Doina, I, 144; Țăpu, Pamfile, Boli, 49.
 Jud. Teleorman: Principele Ferdinand, Rev. I. Creangă, VIII, 290.
 Jud. Tutova: Similișoara, Rev. I. Creangă, IV, 82.
 Jud. Vaslui: Pungești, Rev. I. Creangă, VII, 186; Țibănești, id., VIII, 241.
 Jud. Vâlcea: Cernișoara, Mat., I, 1596; Olănești, Șez., X, 144; Stroești, Șez., VI, 97, Mat., I, 1596; Turcești, Mat., I, 1594.
 Moldova: Lupașcu, 22; Dr. Leon, 10; Șez., XXIV, 81 (manuscris din 1825).
 Cernavoda: Șez., XII, 187.
 ?, G. Dem. T., 380; Rev. I. Creangă, VIII, 180.
 Brașov, Șez., XXIII, 1.
 Râșinari, Păcală 245.
 Voiteg (Banat), Hodoș, 63.

Descânțete cu formula: descântătoarea întoarce boala din cale:

Orlea (Romanati), Păsculescu, 115; Crușovăți (Banat), Hodoș, 62; Crăcești (Maramureș), Papahagi, Graiul, 126.

Descânțec cu formula: oameni negri fac plug negru, samănă și culeg porumb negru și la moara neagră sfărămă boala:

Brâncoveni (Romanati), Dr. D. Ionescu, II, 141.

Descânțete cu formula: boala întoarsă din cale de descântătoare:

Grigorești (Botoșani), Șez., XXIII, 94; Braniște (Mehedinți), Rigo, I, 125; Drajna (Prahova), Rigo, I, 124; Pârșcoveni (Romanati), Dr. D. Ionescu, I, 168; Slatina-Mică și Vălișoara (Banat), Hodoș, 61.

Descânțete cu formula: vindecători întorși din cale și trimeși să vindece boala:

Galați, Graiul Nostru, I, 320; Găgești (Putna), id., 320.

Descânțec cu formula: Maica Domnului întoarce boala din cale:

Turcești (Vâlcea), Mat., I, 1595.

Descântec cu formula : Maica Domnului trimete pe pacient la descântătoare :

Slatina-Mică (Banat), Hodoş, 61.

111. de nălucă.

Din Boşoteni (Romanăţi) :

Fugi nălucă
in prelucă
că te ating cu astă furcă,
şi tu nadol
din răzor,
că te ating cu ăst răşchitor.

Păsărică albă
codalbă,
la Cutare în culcuş ai venit,
l-ai frământat, l-ai zdrobit,
lasă-l pe Cutare curat. . . .

(Dr. D. Ionescu, II, 143).

112. de naştere.

Din Gresia (Teleorman) :

Maica Precista d'un genunchiu
[îngenunchia,
ceasul bun îl strigă,
Domnul Hristos porunceă,
pântecul Cutăreia îl deschideă,
pruncul îl porneă,
că mi-a strigat dela iapă cu mânz,

dela vacă cu viţel,
şi dela oaie cu miel,
că ele fac mai curând.
Ceasul ăl bun veniă,
şi pe Cutare uşură,
căci pruncul l-a născut
după ce cu unt l-a uns.

(Mat., I, 557).

Din Gura-Văii (Neamţu) :

Nu rage ca buhăii,
nu necheză ca caii,
nu te zgârci ca aricii,
nu te zbate ca chiticii,
la (Cutare) să nu te gândeşti,

să mergi să te prăpădeşti
în pădurea cea uscată,
în apa cea turburată,
şi Cutare să rămâie uşurată,
luminată, etc. (Rigo, I, 127).

113. de negei.

Din Moldova :

Popa toacă,
negeii sacă;
să sece din rădăcină,

să nu rămâie vină,
să rămâie pielea curată
precum Dumnezeu a lăsat-o.

(Lupaşcu, 40).

Din Macedonia :

Când va învia mortul,
atunci să învieze și negii.

Cum fuge apa,
așa să fugă și negii.

(Papahagi, în *Materialuri*, II, 274, 275).

114. de numărătura mare.

Din Lunca Cernii-de-sus (Hunedoara) :

Amin, amin,
Cosman de amin;
vracii Domnului,
descântecu sfintei Mării.
Sfântu busuioc
și sfântul trandafir
și sfântul foiomfir,
trei flori din grădină,
cum știți înpupî
și înflori,
și știți raza soarelui
și a pământului,
să știți și de betesugul omului
[acestuia.

Sfânt busuioc
cum ești în sfânta biserică
la botez și la sfântul maslu,
așa să fii, și să știi
și greșelile noastre.
O plecat un om mare,
cu săcure mare
într'o pădure mare,
cu nouă ferești,
cu nouă ferestuici,
cu nouă zebrele,

cu nouă zăbreluici,
cu nouă uși,
cu nouă ușițe,
cu nouă altare,
cu nouă altarele;
Sfânta Maria Maica Domnului
[sosiă,
și în biserică se băgă,
pe scaun de aur ședeă,
la masă de aur se așeză,
carte mare de aur găsiă,
carte mijlocie de aur găsiă,
carte mică de aur găsiă,
Maica Domnului în cărțile de aur
[căută,
și toți sfinții Domnului găsiă,
care în ce parte de pământ eră,
numai pe drag fiul ei
și al nostru nu-l găsiă,
și ea plecă,
plângeă
și suspină
cum plâng izvoarele de apă;
porniă, unde pășiă
câmpu 'nverzeă.

(Comoara, IV, 75).

115. de obrintit.

*obrinteală, obrintire, obrintirură, obrâncit, oprintit, oprinteală, or-
balț, aprindere.*

Descântec cu formula poruncii « fugi »: Broșteni (Suceava).

Rev. I. Creangă, VI, 48.

Din jud. Putna :

Bou bălțat,
bou prian
jugu de leuștean,

trestie arai,
trestie sămănai,
astă făină de mălaiu.

(Șez., XIII, 12).

Din Voiteg (Banat):

Mersei pe cale, pe cărare,
mă 'ntâlnii cu Dumnezeu în cale,
și-și tăia un bățicel;
nu-și tăia bățicelul,

ci-și tăia degețelul.
Când s'a obrânci degetul lui D-zeu
atunci să se obrâncească și mâna ta.

(Hodoș, 55).

Descântec cu formula : « Ochiu de apă și ochi de foc », ca la « deochi » :

Călugăreni (Neamțu), Șez., VI, 99.

Din Orlat (Sibiu):

Bubă mare,
Doamnă mare!
Făcut-a Doamna mare
nuntă mare;
pe toate bubele le-a chemat,
pe toate le-a ospătat,
dar de buba cărcova,
obrintita de ea,

și-a uitat,
și pe ea n'o a chemat.
Dar și pe ea o va chema,
și de vârf o va usca,
și de rădăcină o va seca.
Numele Tatălui, și al Fiului
și al sfântului Duh, amin.

(Manuscris în Biblioteca Academiei Române).

Variantă: Podeni (Dolj), Comoara, III, 25.

Din Drăgănești (Teleorman):

Peste o mare neagră
zbiară o oaie neagră;
peste un câmp negru
latră un câine negru
dă un cioban negruchiat.
Tăcù oaia din zbierat,
câinele din lătrat,
ciobanul din chiotit,
să treacă Cutăruia de obrintit.

Cum potolește vântul pământul,
cum se potolește musca în roi,
soarele în cer,
oamenii în sat,
și câinii din alătrat,
așă să se potolească junghiurile,
cuțitele, usturimele,
răutatea, greutatea,
etc.

(Șez., X, 109, Mat., I, 642).

Variante: Brusturoasa (Bacău), Rev. I. Creangă, VI, 148; Huși, Păsculescu, 148; Budeștii-Ghicăi (Neamțu), Mat., I, 1534; jud. Prahova: Genuneni, Șez., XII, 189, Rev. I. Creangă, V, 174; Teișani, Șez., II, 89; Urechești (R.-Sărat), Danilescu, Calendar pe 1910, p. 64; jud. Suceava: Broșteni, Șez., VI, 99; Broșteni-Drăgușani, Rev. I. Creangă, XIII, 80; Cotârğaș, Șez., III, 139; ?, Rev. I. Creangă, VI, 147; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 51; jud. Vâlcea: Păușești-Maglași, Mat., I, 1525; Scundu, Bălășel, 105; Ștefănești, id., 104; Stroești, Șez., VI, 98, Mat., I, 1584; Turcești, Mat., I, 1587; Zlătărei, Șez., XII, 190; Dobrogea: Burada, Călătorii, p. 272; Bucovina, Marian, Descânțece, 153; Ardeal, Conv. lit., XXV, 357; ?, Gazeta Săteanului, IX, 329; Ardeal, Conv. lit., XXV, 603.

Descânțece cu formula: Un om mare negru, cu unelte negre, vindecă:

Priboeni (Dâmbovița), Mat., I, 1139; Șașa (Gorj), Șez., VIII, 112; Rași (Ialomița), Mat., I, 1546; Marman (Mehedinți), Comoara, V, 86; Urechești (R.-Sărat), Ghilușul, I, 22; Gostavăț (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 145; jud. Teleorman, Adamești, Șez., VI, 98; Alexandria, Mat., I, 641; Didești, id., 642; Drăgășani, id.: 642; jud. Vâlcea: Făurești, Bălășel, 103; Slăvești, Șez., XI, 29; Stroești, Mat., I, 1586, 1587; Turcești, id., 1585; Letea-Nouă (Vlașca), Rigo, I, 132; Brebu (?), Rev. I. Creangă, IX, 115; Moldova, Lupașcu, 23; Crușovăț și Delibaba (Banat), Hodoș, pag. 55.

Descântec cu formula: pe cale, descântătoarea indică leacul:

Letea-Nouă, Vlașca, Rigo, I, 131; Cavadinești (Covurluiu), Rev. I. Creangă, II, 71; ?, Revista Buciumul Instrucțiunei, I (1892), p. 140.

Descântec cu formula: Maica Domnului trimete pe pacient la descântătoare:

Părvova (Banat), Hodoș, 56.

116. de ochi (dor de ochi).

Din Gostavăț (Romanai):

A plecat Cutare pe cale	cu 99 de lovituri,
pe cărare;	cu 99 de izbituri.
s'a întâlnit cu nouă fete	Venia (vrăjitoarea) cu limba descântă,
cu coadele pe spete.	pe Cutare îl curăță,
Pe el a izbit	să rămâie curat, etc.
cu 99 de paie,	
cu 99 de gunoaie,	(Dr. D. Ionescu, II, 72).

Variantă: Grojdibod (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 71.

117. de oftigă.

Descântec cu formula poruncii: «ieși, oftică, dela Cutare...»:

Bărbătești (Vâlcea), Mat., I, 631 (reprodus de Rigo, I, 136).

118. de orbanș.

Din Cavadinești (Covurluiu):

Descântec cu formula: Omul mare se duce la pădurea mare și taie orbanșul (durere de picioare):

Rev. I. Creangă, II, 212.

119. de păduchi de lemn (ploșnițe).

Descânțece sub forma poruncii: « ieșiți din casa mea... »: Fără indicare de localitate:

Dr. Ionescu-Buzău, 422; Rigo, II, 17.

120. pagubă.

Din Bogdănești (Vâlcea), descântec sub forma: « Fugi pagubă din oi, fugi pagubă din boi... », și sfârșește cu formula: « Cine a dat paguba cu o mână, eu o întorc cu două... ».

(Bălășel, 121).

121. de păr.

Din Mogoșești (Dorohoiu):

Păr de zmeu,	păr de tot felul,
păr de zmeoaică,	să piei, să te usuci
păr de urs,	ca un fir de mac,
păr de ursoaică,	etc.
păr de cerb.....	

(Rev. I, Creangă, VII, 89).

Variantă: Schineni (Tutova), Rev. I. Creangă, VII, 346).

Din Budeștii-Ghicăi (Neamțu):

S'a sinecat,	ci a băut păr de cămilă,
s'a mâncat	prin săgetătură,
Cutare la fântâna lui Iordan,	prin tâlnitură,
să beie apă sfântă neîncepută.	prin pocitură,
Și n'a băut apă sfântă neîncepută,	prin frigare.

(Mat. I, 1533).

122. de pârleală.

Descânțece cu formula poruncii: « să ieși, pârleală... »:

Trepteni (Argeș), Rev. I. Creangă, VIII, 211; Vălsănești (Vâlcea), Bălășel, 84.

123. de pază.

Din Mircovăț (Banat):

Pază curată,
 pază necurată,
 pază de zi,
 pază de noapte,
 pază de 99 de feluri,

nu întinde,
 nu cuprinde!
 Leac să-i fie,
 sfântă Maică Mărie!

(Hodoș, 65).

Din Bucovina:

Pe cot am cotit,
 pază am sprijinit,
 pază dela amiazi,
 pază de sară,
 pază dela miezul nopții,
 pază din vărsatul zorilor,
 pază venită,
 pază năprăită,
 pază întâlnită,
 pază mânată,
 pază cu munca codrului,
 pază cu fata pădurii.

Nu taiu brecirile,
 ci taiu muma codrului,
 moșu codrului,
 cu fata codrului,
 taiu toate piezele,
 toate năprătiturile.
 Cu cuțitul le am tăiat,
 și înapoi le am înturnat.
 Pază venită . . . .
 iată te cinstesc
 și te dăruiesc
 cu nouă colaci de grâu . . . .
 să te lași de cea beteagă . . . .

(Marian, Nașterea, 38).

Variantă: Tohani (Buzău), Rigo, I, 142. Acelaș descântec, copiat cuvânt de cuvânt, fără absolut nici o deosebire, publicat de Novacoviciu, în « Colecțiune folclorică Română », p. 129, dat ca fiind cules din Banat.

124. de pecingine.

Din Turnu-Măgurele:

Cur de găină,
 na mămăligă!
 (se repetă de 3 ori).

Na găină,
 cur de găină!
 (se repetă de 3 ori).

(Rigo, I, 145).

125. de piază.

Din Globurău (Banat):

Descântec cu formula: « Fugi piază necurată, din cap, de sub cap . . . »:

(Hodoș, 65).

126. de piroteală.

*trânt, trânteață.**Din Principele Ferdinand (Teleorman):*

Descântec cu formula poruncii, spusă de descântătoare:

Rev. I. Creangă, VII, 56.

Din Vișani (R.-Sărat):

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă:

Conv. lit., XXVIII, 870.

127. de plămădeală.

*plămădirea inimei, plămăditul inimei.**Din Curtea-de-Argeș:*

Cioc, boc; cioc, boc.

— Ce ciocănești,

ce bocănești?

— Nu ciocănesc,

nu bocănesc,

inima lui Cutare o plămădesc.

Cum se plămădește fagurul de miere,

cum se plămădește aluatul în căpistere, etc.

(Pamfile, Boli, 53).

Variante: Bechet (Dolj), Laugier, 129; Docani, (Tutova), Șez., XIV, 111; Dejești și Mălăești (Olt), id., XI, 41; jud. Vâlcea: Bogdănești, Șez., IV, 22; Giulești, Șez., XI, 40; Ștefănești, Șez., IV, 151; Bălășel, 28.

Descânțece cu formula: Maica Domnului vindecă:

Trușești (Botoșani), Rev. I. Creangă, VI, 345; Rușca (Fălciu), Pamfile, Serbătorile de toamnă, 129; Scundu (Vâlcea), Bălășel, 26; Pietroșani (Vlașca), Rigo, I, 150.

128. de plânsori.

plâns, muma pădurii, spărietură, somnul copiilor.

Descânțece cu formula poruncii directe și cu amenințări contra mumiilor pădurii:

Țutana (Argeș), Ceaușianu, 138; jud. Dolj, Laugier, 123; Boureni, Rev. I. Creangă, VI, 241 și VIII, 181; Catane, Rev. I. Creangă, I, 14; Fântânele, Laugier, 124; Godeni, Comoara, III, 25; Goești, Laugier, 124; Raeți, id., 124; jud. Romanați:

Bărzărei, Dr. D. Ionescu, I, 136; Călui, id., I, 164; Cioroiu, id., II, 137; Oboga, id., I, 164; Principele Ferdinand (Teleorman), Rev. I. Creangă, IX, 52 și Pamfile, Mitologie, I, 229; jud. Vâlcea: Bărbătești, Mat., I, 579; Făurești, Bălășel, 135; Transilvania, Marian, Nașterea, 371; Lunca Cernii-de-sus (Hunedoara), Comoara, III, 130.

Din Moldova:

Mama pădurei,	fetei tale,
am trimes un semn la tine	ca să doarmă ca butucu,
dela copilul meu,	și să tacă ca chiticu.
să-ți dau strânsu cu plânsu	Cum dorm păserile în păduri,
și să-mi dai somnu și hodina	așa să doarmă copilul la mine.

(Lupașcu, 45).

Variante: Curtea-de-Argheș, Pamfile, Boli, 45; Galați, Rigo, I, 151; Piscu (Covurluiu), Șez., XIV, 109; jud. Romanați: Leu, Dr. D. Ionescu, I, 163; Moldoveni, id., I, 165; Traian, id., I, 162; ?, Rev. I. Creangă, V, 231; Petroșanița (Banat), Costin, 54.

?

U, muma pădurii,	de băiatul meu.
u, miază noapții,	Eu îți arunc pâne,
până astă seară a plâns băiatul meu	tu să dai somnul și liniștea,
de fata ta,	să doarmă ca mielul,
acum să plângă fata ta	și să se îngrașe ca purcelul.

(Rev. I. Creangă, V, 231).

Variantă: Damian (Dolj), Laugier, 123; Țutana (Argheș), Pamfile, Mitologie, I, 230; ?, Rev. I. Creangă, V, 231.

Din Lăpușnicel (Banat):

Cruce mare, cruce mică,	la picioare trăpădu dulapului,
la cap, cap de țap;	puterea ursului,
la mâni, puști;	pază de noapte să-i fie
la inimă, inimă de vidră;	copilului mic.

(Costin, 53).

Din Principele Ferdinand (Teleorman):

Voi câni	să păziți pe Cutare
dela 9 stâni	de lei, de zmei,
să veniți astă seară,	de leoaice,
că eu vă dau loc de culcare,	de zmeoaice,
zahară de mâncare,	de mama pădurii.

(Rev. I. Creangă, IX, 51).

Din Vlăsinești (Dorohoiu):

Cutare, vezi tu zarea ceia ?	că mama în brațe te-a lua,
Du-te fuga cu picioruțele,	țâță ți-a dà,
și ia cu mânuțile	te-a legână
somnul și hodina	și pân în zori tu îi dormi.
și vină la mama,	(Șez., XIX, 169).

Variante: Lunca-Vânători (Neamțu), Rev. I. Creangă, IX, 113; Heciu (Suceava), Șez., I, 121; Bucovina: Boian, Marian, Nașterea 361; Răuseni, Marian, Insectele, 54; Siret, Marian, Nașterea, 358, 361.

Din Siret (Bucovina):

Bună vremea,	și dă odihna
bună vremea, cucoșule !	și somnul
Na-ți pâne și sare	nevestelor tale
și ia dela copilul meu plânsorile	copilului meu.
etc.	(Marian, Nașterea, 367).

Variantă: Lunca-Vânători (Neamț), Rev. I. Creangă, IX, 113; Siret (Bucovina), Marian, Nașterea, 363; Storoiești (Bucovina), id., 365.

Din Siret (Bucovina):

Mama câmpului !	iar al tău nu plânge.
și tu ai copil	Din această sară
și eu am copil.	al tău să plângă
Al meu mereu plânge,	și al meu să tacă.
	(Marian, Nașterea, 367).

Descânțece cu formula indicărei: descântătoarea vindecă întrebuintând « măr inelat »:

Bărgău (Transilvania), Marian, Insectele, 289; « cărbuni »: Osica-de-jos (Romania), Dr. D. Ionescu, I. 161.

Din Huma:

Până acuma plânsul era pe X,
iară de aci încolo
să se ducă pe focul acela din munte.

(Papahagi, Megleno-Români, I, 101).

129. de plânsoare.

Din Xirolivad (Macedonia):

Când să crească ața,
atunci și plâscarea;

Când să crească pietricelele,
atunci (să crească) și plâscarea.

(Papahagi, în *Materialuri*, II, 250).

130. de plesni.

Din Docăneasa (Tutova):

Soarele răsare de pe deal,
și plesnile se duc în baligă de cal.

(Șez., XIV, 112).

Din Răcășdia (Banat):

Cureți purcari,
cureți vâcari,
că s'o aprins cuptoriul împăratului;

să-l stâmpărăm
cu apă din vad,
cu iarbă din gard.

(Novacovicu, *Colecțiune*, 137).

131. de ploii.

Din Moldova:

Fugi ploaie călătoare
că te ajunge sfântul Soare
și-ți taie picioarele,

cu un paiu,
cu un maiu,
cu sabia lui Mihai.

(Cules personal).

Variante: Cicănești (Argeș), Șez., XIV, 112; Dănești (Gorj), Șez., XIV, 113; Roznov (Neamțu), *Mat.*, I, 1549; Marga (Banat), Șez., XVI, 69, Costin, 46; Răcășdia (Banat), Novacovicu, *Comoara Banatului*, II, 24.

Din Răcășdia (Banat):

Ieși soare pripitoare
să te ajunge mumă ta

cu cuțite ascuțite,
cu topoare găurite.

(Novacovicu, *Comoara*, II, 29).

132. de poceală.

Din Orlea (Romanați):

Din sfinte letinești,
din sfinte ovreești,

din sfinte țigănești,
din sfinte costorărești

găseau pe om pe cale
pe cărare,
îl trântea,
îl zdrobiă,
îl înfrână,
îl împără,
sfintele se întorceau
și cu leacul veniau,

ochii li despăejină,
nasul li desfundă,
gura li descleştà.
De-o fi din zile greșite,
de-o fi din vorbe urâte,
de-o fi din sfânta duminică,
Maica sfânta Marie
leac lui Cutare să-i fie.

(Dr. D. Ionescu, II, 147).

133. de pocitură.

poceală, pocit.

Descânțete cu formula poruncii directe:

Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 62; Globurău și Jupa (Banat), Hodoș, 46, 48; Crucea (Suceava), Șez., II, 93.

Din Moldova:

Păsărică dalbă
cu aripa albă,
din piatră ai crescut,
cu nori te ai bătut,
trei picături din tine au căzut:
una de lapte,
una de vin
și una de venin.
Cel ce a bătut laptele

s'a săturat;
cel ce a bătut vinul
s'a îmbătut,
iar cel cu veninul
a crăpat.
Așa să piară pocitura din pocit,
până într'o clipă să fie lecuit
și să rămâie ca pomul înflorit.

(Alecsandri, Poezii populare).

Variante: Bucu (Ialomița), Rev. I. Creangă, IX, 234; Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 12.

Luna 'n cer,
lupu 'n pădure,
și piatra 'n baltă.
Acești trei frați
când se vor întâlni

și vor vorbi,
își vor da buna ziua,
și când vor mânca și vor bea la un loc,
atunci să mă doară pe mine capul.
Atunci și nici atunci.

(Rev. I. Creangă, III, 311).

Descânțete cu formula blestemului, ca la « de deochi »:

Părhăuți și Siret (Bucovina), Marian, Descânțete, 183, 184.

Din Jorăști (Covurluiu):

La cea salcie răsădită
este o fată despletită,
și cu potca te-a pocit,
și cu striga te-a strigat,
cu deochiu te-a deochiat.
Întoarce-te înapoi
că nimeni nu te-a văzut.

N. a plâns și s'a văicărat,
la descântătoare a alergat,
cu gura te-a descântat,
cu trestia te-a măsurat,
cu apă te-a spălat,
și ai rămas curat și luminat.....

(Beldie, 91).

Din Săliște (Maramureș):

S'o luat Cutare
pe cale, pe cărare,
s'o întâlnit cu potca de pădure;
în față i s'o uitat,
zilele i le-o luat.
Lasă, nu gândi,
că leac oi u găsi:
că eu legu-le,
și eu culegu-le,

cu ciuru diregu-le
din crierii capului,
din fața obrazului.
Miia de locuri,
suta de noduri.
Cutare să răsără curat
și luminat
ca Dumnezeu ce l-o dat,
bun ceas ce-o născut.

(Bîrlea, 370).

Din Slatina-Mică (Banat):

Viermi de pocitură,
viermi de mâncătură,
viermi de orbalț!
Câți cuconi, câte cucoane,
câți domni, câte doamne,
câți împărați, câte împărătese,
câți preoți, câte preotese
în raiu,

atâți, și nici atâți viermi
să nu mai fie la picior.
Cum pică pozdărea înaintea periei,
așa să pice viermii și durerile din
[picior,
și cum pică tuluju înaintea secerei,
așa să pice viermii și durerile.

(Hodoș, 47).

Din Banat:

Plecă un om roșu
prin codru roșu,
c'un braț de săgeți roșii.
Săgetă și omul
prin mâni, prin picioare, etc.

.....
cu gura descântai,
cu acu galben luai
.....

(Novacovicu, Colecțiune, 136).

Descânțece cu formula: descântătoarea întoarce boala din cale:

Călărași (Botoșani), Șez., XVIII, 51; Bucovina, Marian, Descânțece, 166; Pojorta (Bucovina), id., 341.

Descânțece cu formula: Maica Domnului întoarce boala din cale:

Moldova, Lupașcu, 27; ?, Albina Carpaților, III, 876; Bucovina, Marian, Descânțece, 166, Inmormântarea, 13; Calafindești și Crasna (Bucovina), Marian, Descânțece, 188, 171.

Descânțece cu formula: Maica Domnului vindecă:

Vârful-Câmpului (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VIII, 212; Socia-Cândești (Neamțu), id., I, 71; Corodești (Tutova), Rev. I. Creangă, VIII, 240; Docăneasa (Tutova), Șez., XIV, 113; Bucovina: Marian, Inmormântarea, 13; Crasna, Marian, Descânțece, 171; Pojorta, id., 336; Roșa (Voronca), 549; Vatra-Dornei, Marian, Descânțece, 336; Ieud (Maramureș), Birlea, 371; Săcel (Maramureș), Papahagi, Graiul, 133.

134. de pojar.

Descânțece cu formula: Maica Domnului vindecă:

Banat, Novacovicu, Comoara Banatului, II, 26.

135. de pretit.

Din Ieud (Maramureș):

Se luară Dumnezeu
cu sfântul Petru
pe cale, pe cărare,
pe drumul cel mare.
Sosiră la un pod mare
tot de aramă.
Dumnezeu și Sf. Petru
o trecut,
omul pe nume n' o putut.
— Treci, omule.
— Nu pot,
că pe pod am pășit,

podeaua s' o smintit
picioru s' o sclintit.
— Descântă.
— Că nu știu.
— Zi: să se vindece
os cu os,
cum se vindecă
pământul primăvara
când îl ară oamenii,
iară omul să rămâie curat
ca bunul Dumnezeu ce l-o dat.

(Birlea, 351).

Din Ieud (Maramureș):

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă:

(Birlea, 350).

136. de prijinelă.

Din Redea și Hotărăni (Romanați):

Descânțece cu formula indicărei.

(Dr. D. Ionescu, II, 150, 149).

137. de pureci.

Din Țăpu (Tecuciu):

Lună nouă,
ascultă nouă:
cu foc tu ni plouă,
și scoate din casă,
de după masă,
și apucă de gușă
de după ușă,

și de burici
apucă pe un purici,
pe cei urici
bordonosi,
mâncăcioși
și du-i în pustiu. Amin.

(Șez., X, 19).

Din Turceni (Gorj):

Marți în casă,
purecii afară,

să-i pui pe o prăjină,
să-i duc în țară străină.

(Rigo, II, 18).

Din Banat:

Hei, boi negri,
că eu m'am sculat,
cu mătura v'am măturat,

și departe v'am aruncat,
sub brăduți mărunți,
sub poale de munți.

(Marian, Insecte, 407).

Din Muntenia:

Am înfipt cuțitu 'n pământ,
fugiți, purecilor, după vânt!
Cum se strâng peștii la leasă,

așa să fugă purecii din casă.
Fugiți, vă răspândiți! (de trei ori).

(G. Dem. T., 388).

Variante: Zvoriștea (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, IV, 47; Grindu (Ialomița), id., XIII, 77; T.-Măgurele, Nour, 54; ?, Laugier, 129; ?, Dr. D. Ionescu, 88, 153.

Din Țăpu (Tecuciu):

Pentru că mâni e o serbătoare,
iaca, v'am adus și eu o floare
să vă gătesc,

să vă grijesc;
pe trup să vă pun pelin,
și 'n vin să vă pun pelin,

fermecătorile cu pocelile
și toate relele
a băut

și a plesnit,
Cutare s'a răcorit.

(Rigo, I, 153).

140. de răgușeală.

Din Ieud (Maramureș):

Și tu, Cuță, și tu, Cuță
încalecă pe drăguță,
și te du în valea-neagră,
și bea apă să-ți întrecă,
și ieși afară la soare

și crapă ca o cicoare.
Aiestă să rămână
curat și luminat,
ca argintul cel strecurat,
ca Dumnezeu ce l-o dat.

(Bîrlea, 355).

141. de râie.

Descântece cu formula poruncii directe:

Rudeni (Argeș), Șez., VII, 91; Grindu (Ialomița), Rev. I. Creangă, XIII, 78;
Celei și Traian (Romanți), Dr. D. Ionescu, I, 184, 183; Măgurele (Teleorman),
Rigo, I, 155; Principele Ferdinand (Romanți), Rev. I. Creangă, IX, 179.

Din Țăpu (Tecuciu):

Jupăneasă pucioasă,
jupăneasă minos
frumos,
scoate râia dela os,
din os în măduvă,
din măduvă în carne,
din carne în piele,
să răspieie.

Eu cu mătura oi mătura-o,
cu gunoiul afară oi da-o,
porcii a năsădi-o,
găinele a răsădi-o,
cioarele a cărăi-o,
soarele a usca-o,
Cutare să rămâie curat. . . .

(Pamfile, Boli, 113).

Variantă: Bogdănești (Vâlcea), Bălășel, 113.

Din Stuhulești (Fălciu):

Nouă râi am avut,
la oaste s'au dus,
numai opt au venit
și una n'a venit.
Dar de ce n'a venit?

Cu untură friptă,
cu ceapă lipită,
cu pucioasă tămăduită,
cu piatră 'npietrită,
să pieie, etc.

(Graiul Nostru, I, 506).

Descânțece cu formula: neinvitată la masă, râia piere:

Zernești (Covurluiu), Ghiluşul, II No. 11—12, p. 17; Docăneasa (Tutova), Şez., XIV, 114.

142. de rânză.

Descânțece cu formula poruncii directe:

Runcu (Dâmbovița), Mat., I, 589; Densuş (Hațeg), Densuşianu, Graiul, 98; Grădiște (Hațeg), id., 165; Teregova (Banat), Costin, 56.

Descânțece cu formula: descântătoare pe cale vindecă:

Ruptura (Mehedinți), Mat., I, 1509; Ardeal, Conv. lit., XXV, 597.

Descânțece cu formula: Maica Domnului vindecă:

Peșteana-de-sus (Gorj), Şez., X, 47, Mat., I, 588; Bogdănești (Vâlcea), Bălăşel 119; Vlădueni (Gorj), Rigo, I, 156.

143. de răsfug.

Din Ștefănești (Vâlcea):

Cucu, răsfugu,

leac ce să fie?

Lapte la rug să puie.

Rugu s'a dărămat,

răsfugu dela Cutare a plecat.

(Bălăşel, 126).

144. de roade.

Din Tecuciu:

Intorc paguba dela (Cutare),
din târla oilor, din oborul vitelor,
din stratu porcilor, din cuibu găinelor,
din hamu cailor, din jugu boilor,
din coarnele plugului, din locul cu grâu.

Intorc răutățile:

din locu cu porumbei, din locu cu orz,
din locu cu meu, din locu cu linte,
din locu cu fasole, etc.

(Doina, I, 111).

145. de rosuri.

Din Lămășani (Suceava):

Ieșiți, voi rosuri,

din crierii capului,

din fața obrazului, etc.

(Şez., X, 43).

146. de roșafă.

Descântec cu formula poruncii cu amenințare :

Huși, Păsculescu, 143; ?, Rev. I. Creangă, VI, 242.

Descântec cu formula : pe cale, descântătoarea vindecă :

Bârlad, Rev. I. Creangă, III, 245.

Descânțece cu formula : povestirea cu omul roș-poroș :

Săgeata (Buzău), Conv. lit., XXVII, 869; Jorăști (Covurluii), Beldie, 95; Rași (Ialomița), Mat., I, 1545; jud. Suceava: Broșteni-Drăgușani, Rev. I. Creangă, XIII, 114; Dolhasca, Șez., II, 166; Tătăruși, id., VI, 91; Docăneasa (Tutova), Șez., XIV, 114; Bucovina, Marian, Nașterea, 338; Valea-Putnei (Bucovina), Rev. I. Creangă, V, 271; Orlat (Sibiu), Manuscris în Biblioteca Academiei Române.

Descânțece cu formula : Maica Domnului vindecă :

Șez., X, 22 și Pamfile, Boli, 58; Teișani (Prahova), Șez., II, 91.

147. de ruptoare de apă.

Descântec cu formula : Maica Domnului trimite pe pacient la descântătoare :

Berbești (Maramureș), Bîrlea, 343.

148. de săgetătură.

Descântec cu formula poruncii directe :

Ciudei (Bucovina), Marian, Descânțece, 203; Bogdana (Tutova), Rev. I. Creangă, II, 102.

Descânțece cu formula : Maica Domnului vindecă :

Socea-Cândești (Neamțu), Mat., I, 1540; Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 63; Ardeoaani (Bacău), Rev. I. Creangă, IV, 151; Moldova, Lupașcu, 14, 43; Horodnicul-de-jos (Bucovina), Marian, Desc., 204.

Descântec cu formula : Maica Domnului trimite pe pacient la descântătoare :

Docăneasa (Tutova), Șez., XIV, 115.

Descânțece cu formula : Maica Domnului întoarce vindecătoarele din cale :

Moldova, Alecsandri, Poezii populare; Teișani (Prahova), Șez., II, 88; Amărăștii-de-jos (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 159; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 59; Ciurești (Tutova), Rev. I. Creangă, II, 298; Găureni (Vaslui), id., V, 271; Banat, Hodôș, 64.

149. de samcă.

sancă, avestița, spurcata, răul copiilor.

(Aceleași descântece ca la « de boala copiilor »).

Descântece cu formula: descântătoarea întoarce boala din cale:

Focșani, Rigo, I, 161; Bucovina, Marian, Nașterea, 35;

Descântec cu formula: Maica Domnului trimite pe pacient la descântătoare:

Moldova, Lupașcu, 8.

Descântece cu formula: Maica Domnului vindecă:

Vârful-Câmpului (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VIII, 245; Bilca (Bucovina), Marian, Descântece, 222.

150. de scârbă.

Descântece cu formula poruncii directe:

Boureni, (Dolj), Rev. I. Creangă, I, 87 și II, 74.

151. de scintitură.

scintit, scrântit, scrânteală.

Descântece cu formula: Dumnezeu și cu Sf. Petru pe drum: Petru nu poate trece pe pod, căci s'a scintit piciorul omului, și Dumnezeu îl învață să descânte:

Gostavăț (Romanai), Dr. D. Ionescu, II, 163; Ardeal, Marian, Descântece, 345; Socodor (Arad), Alexici, I, 40, 210.

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă:

Drăgușani (Suceava), Rev. I. Creangă, XIII, 80; Vașcău (Bihor), Șez., VI, 100; Crăcești (Maramureș), Papahagi, Graiul, 127.

152. de scurtă.

?

Treci scurtă:
cum te ajunge,

cum te frige.

(Pamfile, Boli, 61).

Din Ieud (Maramureș):

Soare fârfâit,
soare cârcâit,
alege-te, culege-te
din mațe,
de sub mațe,
din plomâni,
de sub plomâni,
și te du și te joacă
cu văduvă grasă,

pe coasta cu purcei,
cu aliguițor de viței,
în vatra cu cenușă,
în covata cu răzușă,
în vădurele cu pietricele,
Cutare să rămâie curat și luminat,
ca în ceas s'o născut,
ca mă-sa când l-o făcut,
ca Dumnezeu ce l-o lăsat.

(Birlea, 346).

Din Șopotul-vechiiu (Banat):

Cruce 'n casă,
cruce 'n masă,
cruce 'nprejur de casă
Cine e în casă?
Că-mi șede Ion
cu Sâncion.
Pe cine păzeă?
Pe Cutare N.
din amurg de sară

până 'n miez de noapte,
până la cântatul cocoșilor,
și din cântatul cocoșilor
până 'n revărsatul zorilor,
și din revărsatul zorilor
pân la răsărit de soare.
Leac sfântă Maică Mărie
din limba mea să fie.

(Comoara, I, 58).

Din Principele Ferdinand (Teleorman):

— Hei, vacă.
— Nu sunt vacă,
și sunt piatră bălțată.
— Dacă ești piatră bălțată

scoate doru dela Cutare
din cap.
Fugi, soare sec,
că te 'nec.

(Rev. I. Creangă, IX, 50).

Din Stroești (Vâlcea):

Tu, soare alb,
tu, soare negru,
tu, soare roșiu,
tu, soare turchez,
tu, soare vișiniu,

tu, soare clocit,
tu, soare 'mpuțit,
tu, soare năcrit,
tu, soare cu țapă,
tu, soare cu vifor,

cu brâncă, să piei,
 să răspiei,
 să răsai și să apui,
 în capu Cutăruia să nu te mai pui. Cutare niciun dor.
 Soarele are zece surori, (Șez., VI, 99).

Variante: Domnești (Ilfov), G. Dem. T., 396; Turcești (Vâlcea), Mat., I, 1592.

Din Bucovina:

Soarele de 99 de ori,
 ia nouă, lasă opt;
 ia șapte, lasă șase
 . . . . .
 ia unu,
 să rămâie cu una,
 să iasă junghiurile, etc.
 (Rev. I. Creangă, IX, 238).

Din Răcășdia (Banat):

Fură nouă, udiră opt,
 . . . . .
 fură două, udi una,
 fu una,
 udi niciuna.
 (Novacoviciu, Colecțiune, 136).

Din Rudeni (Argeș):

Am gândit că soarele sec
 e 'n cap;
 el a fost în lac.
 Soarele sec are nouă surori,
 capul mai are un dor,
 vine o sor și ia un dor;
 verdele codrului tău
 ia doru capului meu.
 Fugi izbitură
 că te ajunge stropitură;
 ieși din cap
 și du-te 'n lac.
 (Șez., VII, 92).

Variante: Stâncă (Iași), Șez., VI, '97; Crușovăț (Banat), 'Hodoș, 70; Ardeal, Marian, Descânțece, 320; Rășinari, Păcală, 247.

Din Boian (Bucovina):

La stâncă de fier
 o pasere de fier
 a scos pui de fier,
 cu clobanț de fier,
 cu aripi de fier,
 cu toate de fier.
 Puii a prins a țipă,
 și a se văicără
 că n'au ce mânca,
 și cu ce a se adăpă.
 Mă-sa a prins a se mișulă
 și a se văicără

că n'are cu ce-i hrăni și cu ce-i zburătăci. Nime n'a văzut..... numai Maica Domnului . . . . . și a întreat-o: — Tu, pasere de fier, dela stânca de fier, ce te mișulezi, ce te văicărezi? — Cum nu m'oi mișulă, și cum nu m'oi văicăra, că n'am puii cu ce-i hrăni, și cu ce-i zburătăci. — Taci, nu te mișulă, nu te văicăra, că eu sfat ți-oi da puii cum să-i hrănești, să-i zburătești: Du-te la Cutare în fugă	și din cap i-apucă soare sec cu orbalț, soare sec cu bubă 'n cap, soare sec cu spăriet, s. s. prin somn, s. s. prin foame, s. s. prin osteneală, s. s. prin scârbă; cu buzele-l suge, cu aripele-l strânge, și la pui îl du, puii ți-i hrănește și-i zburătește, c'acela li-i cina, acela-i hodina, acela li-i masul, acela-i popasul. Cutare să sară, să răsară mândru și curat ca Maica Domnului ce l-a dat.
--	---

(Marian, Descânțe, 114).

Variantă: Breaza-de-sus (Prahova), Mat., I, 565.

Descântec cu formula: Maica Domnului trimite lecuitoarea la pacient:

Tur (Turda-Arieș), Comoara, I, 57.

Descânțece cu formula: Maica Domnului vindecă:

Vălsănești (Argeș), Rev. I. Creangă, VIII, 242, și Bălășel, 74.

155. de întors solomonarii și de împrăștiat sloțile.

Din Borlești (Neamțu):

Inapoi că vin la voi, și cu varga vă croiesc, și cu biciu de foc vă biciuesc. Aici, la noi, stăpânesc eu și primesc pe cine vreau.	Calul tău, măi frate, l-oi prinde și l-oi bate cu mult mai dihai ca am un ai. Fugi pe apa sâmbetei.
---	---

(Rev. I. Creangă, III, 177).

156. de spălat.

Din Crușovăț (Banat):

Bună dimineață, râu curat!
 dela Dumnezeu lăsat!
 Cum ai știut spălă
 toate ogășelile,
 toate pietricelile,
 toate rădăcinoasele,
 toate mătăsănioarele,
 așa să mă speli pe mine
 de toate relele,

de întâlnituri,
 de deocheturi,
 de mânături,
 eu să rămân curată,
 luminată,
 ca steaua pe cer,
 ca roua pe mări,
 ca argintul curat,
 ca aurul luminat.

(Hodoș, 11).

157. de spăriat.

spărietură, spaimă.

Descântece cu formula poruncii directe:

Cizlău (Buzău), Georgescu, 67; Calvinii (Buzău), id., 62; Gălbi (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, XIII, 76; Stroești (Gorj), Mat., I, 1581; Osica-de-jos (Romanați), Dr. D. Ionescu, I, 199; Drăgușăni (Suceava), Rev. I. Creangă, XIII, 81; Zlătărei (Vâlcea), Sez., XII, 194; Sân-Giorgiu (Transilvania), Marian, Descântece, 234; Banat: Borlovenii-Vechi, Hodoș, 70; Petroșnița, id., 71; Vârciorova, id., 71; Ieud (Maramureș), Bîrlea, 348, 349.

Din Broșteni (Suceava):

Mă uităi în sus,
 mă uităi în jos,
 nu văzui nimică;
 mă uităi la miez de noapte;
 văzui grija îngrijată,
 frica înfricoșată.

Cât s'a făcut,
 făcutu-s'a;
 botă în mână pusu-ți-o,
 în piele de lup învălitu-te-o,
 ca să fii om fără frică,
 să nu te temi de nimică.

(Sez., VI, 92).

Din Moldova:

Maică prea curată,
 dimineață m'am sculat
 a spălă m'am spălat,
 la icoană m'am închinat,

la picioare ți-am picat:
 Aist pământean
 mi-l dăruiește,
 de boală mi-l curățește,

să-mi stai mână de ajutor
ca să-i luăm durerile
din creștetul capului,
din piept, din capu lui,
din spete și din umbră (?)
și din toate închieturile lui,
și le-i trimete în munții muți,

în zidurile zidite,
în pustii neumblate;
acolo să încremenească,
acolo să înțepenească,
înapoi să nu se întoarcă,
să rămâie Cutare curat. ....

(Lupașcu, 13).

Din Moldova:

Cu mânele mele trag,
cu gura mea descânt
de strâns, de apucat,
de înțelestat.
Mă întâlnii pe cale
pe cărare
cu un șoitar mare,
cu dinții ca secerile,
cu ochii ca taierile.
Neprietenul din slavă
pe fereastră se uită,
cu dinții rânjiți,
cu ochii stâlpiți,

se uită din casă în casă,
și din masă în masă,
până în leagănul lui Cutare.
Pe Cutare în leagăn îl găsi,
ghiarele în spate i le băgă,
în brațe-l luă,
inima i-o mânăcă,
sângele i-l sorbi,
fața i-o desrumeni.
Fugi, tu neprietene,
că cu barda te taiu,
cu piepteni te înțep,
lasă pe Cutare curat. ....

(Gazeta Săteanului, X, 282).

Din Berbești (Maramureș):

Hristos te-o botezat,
Hristos te-o molitvit,
Hristos în mână cruce țî-o dat,
de 9 spărieți te-o apărat.
Hristos în mână cruce țî-o dat,
de 8 spărieți te-o apărat,

Hristos în mână cruce țî-o dat
de un spăriet te-o apărat,
de zările focului
de cântările cocoșului.

(Bîrlea, 347).

Variante: Moldova, Lupașcu, 20; Bicz (Neamțu), Mat., I, 1531; Bucovina, Marian, Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie, VIII, 314; Sân-Giorgiu (Transilvania), Marian, Descânțece, 235; Archiud (Cojocna), Comoara, I, 59.

Descânțece cu formula: descântătoarea întoarce boala din cale:

Cotârğaș (Suceava), Rev. I. Creangă, I, 46; Găinești (Suceava), Șez., III, 119; Moldova, Lupașcu, 9; Turcești (Vâlcea), Mat., I, 1581; Bucovina: Bilca, Marian, Descânțece, 231; Ilișești, id. 236; Vicovul-de-sus, id., 245; Transilvania, id., 242; Botiza (Maramureș), Bîrlea, 349.

Descânțece cu formula: Maica Domnului întoarce boala din cale:

Ilișești (Bucovina), Marian, Descânțece, 236; Sân-Giorgiu (Transilvania), id., p. 239.

Descânțece cu formula: Maica Domnului vindecă:

Ștefănești (Botoșani), Șez., XXIII, 95; Buzău, Mat., I, 597; Nișcovu-de-pestegârlă și Valea-Viei (Buzău), Georgescu, 68, 21; Huși, Păsculescu, 145; Bucu (Ialomița), Rev. I. Creangă, XIII, 77; Vișani (R.-Sărat), Conv. lit., XXVII, 870.

158. de spureătură.

spurc, spurcare, spurcăciune.

Descânțece cu formula poruncii directe:

Jud. Dolj: Laugier, 122; Gubauca, Revista Oltenia, 118; Maglavit, Laugier, 122; Siliștea-Crucei, Rigo, I, 171.

Jud. Gorj: Polovraci, Pamfile, Boli, 63; Săcel, Graiul Nostru, I, 28.

Jud. Olt: Piatra, Dr. D. Ionescu, I, 213.

Jud. Romanai: Căluui, Dr. D. Ionescu, I, 212; Grojdibod, id., 210; Oboga, id., 211; Orlea, id., II, 166; Știrbei, id., I, 208; Traian, id., 207; Zănoaga, id., II, p. 165.

Jud. Teleorman: Dobrotești, Nour, 65; Doldești, Șez., XVI, 12.

Jud. Tutova: Docăneasa, Șez., XIV, 118.

Jud. Vâlcea: Șerbănești, Șez., III, 196; Ștefănești, Bălășel, 142.

Banat: Mircovăț și Zărvești, Hodoș, 72, 50.

Maramureș: Berbești, Birlea, 365.

Din Densuș (Hațeg):

Spurc spurcat,
spurc cu junghiuri,
spurc cu faceri,
spurc de 99 de feluri,
nu junghiareți,
nu întâpareți,
nu coaceți,

nu descoaceți.
Tu, spurcat, înapoi te întoarce,
spurc de amiazi,
spurc în desară,
spurc din răsărit,
spurc din apus.

(Densușianu, Graiul, 126).

Din Gresia (Teleorman):

A fost un om roșu trecător,
din nouă sate viitor,
și peste Cutare a suflat
și toate boalele i le-a dat.
Dar eu, spurcatule,
necuratule,

urîtule, colțatule,
te trimiteam în coadele șerpilor,
în crăcile racilor,
în țepile aricilor,
în fundul mărilor.
Că cu vin și cu rachiu te-am îmbătat,

cu tămâie neagră te-am tămâiat,   cățelele te-au înghițit,
 cu șar te-am însemnat,   în coarnele cerbilor te-am aruncat,
 cu piper te-am ardeiat,   în talpa iadului te-am băgat,
 dela Cutare te-am alungat,   în gura zmeilor te vâram,
 la nouă cățele te-am trimis,   și dela Cutare te goniam.

(Mat., I, 646).

Descântec cu formula: « Cine a dat cu o mână, eu iau cu două »:

Sadova (Dolj), Laugier, 121.

158 a. de spuzătură.

Din Principele Ferdinand (Teleorman):

Maicilor, sfinților,   așa voi să nu vă 'ndurați,
 nu vă 'ndurați: dă C. să nu vă 'ndurați,
 cum a îndulcit pâinea sarea   leacu lui C. să i-l dați.
 și sarea pe pâine,   (Rev. I. Creangă, IX, 179).

159. de strușniță.

Același descântec ca la « bubă rea », din Leorda (Bacău).

160. de studiniță.

Din Moldova:

Am avut trei gropi de pâne,   am turnat o cadă de apă de s'o stâns,
 și am turnat o cadă de vin,   s'o potolit
 care îndată s'o aprins;   și s'o ogoit.
 am turnat o cadă de rachiu,   Nici în samă nu băgă,
 care mai tare s'o aprins,   că de pe gard trei fire de iarbă oi u lua
 și s'o înfocat și îmbujorat;   și în apă te-oiu descântă.

(Lupașcu, 22).

Din Bilca (Bucovina):

Pasere cudalbă,   sub cer nu zbură,
 pe sub cer zbură,   că grânele-s verzi;
 pui-și văieră   da ia tu mătreață
 că n'au ce mîncă.   de pe peliniță
 Pasere cudalbă, nu te văieră   și mergi la Gheorghiuță

și-i intră 'n guriță,
și de studeniță
dinții lui scobește
și mi-i curățeste,

puii ți-i hrănește,
și mi-l mulcomește.
Dela mine descântecul,
dela Dumnezeu leacul.

(Marian, Descânțece, 252).

161. de supus.

a) *Din Berbiceni (Bacău)*:

— Buna dimineață, fată băgată,
unde te duci tu?

— Eu mă duc pe drum băgat.

— Ce să faci, ce să bagi?

— Să bag împărății în împărăție,
și domnii în domnie,

și popii în popie,

și protopopii în protopopie,

și toate breslele să pui

să se bage în breslele lor.

— Să nu te duci la aceia la nimeni,
că aceia sânt toți puși în breslele

[lor

și sânt supuși.

Să te duci la Cutare

și pe acela să-l pui

și să-l supui,

părul lui sub părul ei,

ciuda lui sub ciuda ei,

mânia lui sub mânia ei,

hârtagul lui și mânia lui

și ciuda lui sub ciuda femeii,

și sub tălpile ei

să fie puse și supuse.

Să-i plângă inima după femeie

cum plâng copiii după mamele lor,

cu milă și cu dragoste,

cu gând bun să gândească la

[femeie,

și cu ochii să-l privească.

Cum rag viteii după vaci

și zbiară oile după miei.

și mieii după oi,

așa să zbiere inima bărbatului
după femeie.

Cum se pun și se supun

mieii la oi,

așa să fie pus

și supus

bărbatul la femeie.

Cum țipă 99 de cloște

după 99 de pui,

așa să țipe inima în bărbat

după femeie,

și cum se pun și se supun

puii sub aripile cloștii,

așa să fie pus și supus

bărbatul femeii,

și așa să se supuie

și femeia bărbatului.

Cum caută cloșca de pui și-i

[cocoleşte

și-i milește,

așa să caute bărbatul și femeia
de casă și de treabă.

Cu gând bun să-și gândească,
cu ochi frumoși să se privească
unul pe altul.

Cum n'au putut mamele lor
 bea și mânca, și locului sta,
 și au umblat ele cu poalele crunte,
 cu șelele frânte,
 cu gățele pe spate,
 cu sudori de moarte,
 așa să nu se poată aciua,

nici astâmpără,
 până nu vor trăi amândoi bine,
 amândoi să se miluiască
 și să se drăgostească,
 și să fie pus și supus
 unul altuia.

(Buciumul Român).

Din Buhociu (Bacău):

Coborîți, voi cei nouă lei
 paralei,
 cu nouă cuțite ascuțite,
 și mai tare le 'ntăriți
 și le ascuțiți;
 vă duceți la 99 de femei
 făcute de 'ntăi,
 copiii îi tăieți,
 limbile și inimile le luați,
 și 'n zaharu ista le puneți,
 și pe C. la mine-l supuneți;
 și vă duceți la 99 de vaci
 iar fătătoare întâi,
 vițeei luați,
 și a tăia tăieți,
 și inimile și capetele luați,
 și în zahar le puneți,
 și pe C. la mine-l supuneți;
 vă duceți la 99 de turme de oi
 fătătoare întâi,
 iar mieii luați,
 și a tăia tăieți,
 și limbile și inimile
 și capetele luați,
 și 'n zahar le puneți,
 și pe C. la mine-l supuneți;
 și vă duceți la 99 de fete mari,

fecioare,
 dragostea din sara de 'ntăi
 li-o luați,
 și 'n zahar o puneți,
 și pe C. la mine-l supuneți.
 S'o aprins cerul și pământul
 de șuerul șerpilor,
 de nechezul iepelor,
 de zbierătul vacelor,
 de zbierătul oilor;
 așa să se aprindă inima Cutăruia
 după mine,
 după vorba mea,
 să tragă la mine
 cum trage vaca la vițel,
 vițelul la vacă,
 mama la copil,
 copilul la mamă,
 cum trage oaia la miel
 și mielul la oaie,
 cum s'au plecat acele 99 de fete
 pe căpătâiul lor cu dragoste
 la dragostea cea de 'ntăi,
 așa să se plece la mine Cutare;
 cum nu pot să meargă negustorii
 fără argint la negoț,
 așa să nu poată Cutare fără mine.

(Șez., VII, 156).

Variante: Huși, Păsculescu, 135 și 136.

Din Huși:

Spată, spetișoara mea,
tu, că-mi ești făcută din 40 de

[bucăți,

să faci lumea în 40 de bucăți,

și s'alergi și pe pământ,

și pe sub pământ

și să strângi toți șchiopii,

și toți cotonogii,

toți chiorii și toți morții,

și să faci o masă mare

și pe toți să-i poftiți.

Atunci și nici atunci

să nu-mi poată face rău

[Cutare;

și când or face cotonogii picioare
atunci și nici atunci

să nu-mi poată face rău Cutare;

Când a face chiorul ochi

atunci și nici atunci să nu poată

[Cutare să-mi facă rău.

Și când or deschide morții gurile

[să vorbească,

atunci și nici atunci

să nu-mi poată face mie rău;

atunci și nici atunci să-și deschidă

[dușmanii

gura asupra mea.

(Păsculescu, 144).

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă, ducând pe pacient la fântâna lui Iordan:

Buhoci (Bacău), Șez., VII, 157.

b) Din jud. Botoșani:

Sâmbătă dimineață m'am sculat,

pe un cal mare m'am urcat,

și am văzut un cârd de vaci

fătate întâi cu viței mititei;

și am scos paloșul

și li-am tăiet capetele,

și li-am scos inimile,

și li-am mâncat carnea,

și li-am luat dorurile

și am pus și am supus

(numele vacii care nu stă la muls).

Iar m'am sculat,

m'am sânicat,

pe un alt deal m'am urcat

și am văzut un cârd de femei

făcute întâi cu copii mititei,

și am scos paloșul

. . . . .

și am pus și am supus

(Numele vacii).

Iar m'am sculat,

m'am sânicat

pe un alt deal m'am ridicat

și am văzut un cârd de oi

fătate întâi cu miei mititei

. . . . .

(se repetă cu un cârd de iepe,

cu un cârd de scroafe,

cu un cârd de păseri,

etc.)

Cum se zbuciumă vitele când fată

și au arșiță după vițelul lor,

și rage după dânsul,
așa să se zbučiuie
(numele vacii)

ca să steie la mulș.
Să vie și să steie.

(Șez., XXIII, 26).

Variantă: Bălăceana (R.-Sărat), Rev. I. Creangă, VI, 151.

162. de șarpe

Aceleași descânțece se fac și pentru: *mușcătură de șopârlă și de nevăstuică.*

Din Orlat (Sibiu):

— Hârlă în gărlă
unde ai fost?
— Am fost la vaca mândrelor.
— Și ce ai făcut la vaca mândrelor?
— Am împlântat spinul
și am vărsat veninul.
— Curând să te întorci
să-ți iei spinul,
și să-ți duci veninul,
că dacă nu-ți înturnă
dimineață în revărsatul zorilor,
te vom lua

și te vom duce la balta neagră,
și te vom scoate în cale
și-i plesni ca o cicoare.
Iar micuța (numele) va rămâne
[curată,
luminată,
ca argintul strecurat,
ca Maica Domnului care a lăsat.
Numele tatălui,
și al fiului,
și al sfântului Duh, amin.

(Manuscris în Bibl. Academiei Române).

Variantă: Adamești (Teleorman), Șez., VI, 100.

Din Muntenia:

Soare apune,
șerpe răpune.
Cum apusul soarelui
ia puterea șerpelui,
așa descântecul meu
să ia tot veninul rău.
Ieși, venin, din mână,

și din pulpă,
din palmă
și din talpă,
din oscior,
și din picior,
să rămâie Cutare curat.....

(G. Dem. T., 395).

Din jud. Bacău.

Pe sub malul Dunării,
pe sub trei tufe de alun
broasca cu șerpele se mână.

Broasca dovedeă,
șerpele periă
dela Cutare.

(Rev. I. Creangă, VIII, 214).

Din Valea-Viei (Buzău):

Tu, șarpe,
 capu să te doaie,
 limbile să 'nmoaie,
 deochiat să fii,
 leac să nu mai ai.

Tu, șarpe,
 capu să nu te doaie,
 deochiat să nu fii,
 leac să ai.

(Georgescu, 22).

Din Broscăuți (?):

A mușcat țânțare
 pe mânăzare,
 în păr, din păr,
 în piele, din piele,
 din piele în bårdahan,
 din bårdahan în rărunchi,
 din rărunchi în inimă,

din inimă în plămâi,
 să curgă apa,
 să vie vestea,
 să rămâie Huluba
 curată, luminată,
 din ist ceas,
 din astă dată.

(Voronca, 844).

?

Ediță prestiță
 dede de peliță,
 pelița de carne,
 carnea de os,
 osu de folos,

veninul pe os în gios;
 lacul la tărăiacul,
 cine au adus veste
 să ducă poveste.

(Codex Gaster, 94, din 1784, p. 111 b).

Din Moldova:

Sus tună, jos fulgeră,
 un șerpe te încunjură.
 Iediță, iediță,
 prinsă de piliță,
 pilița de carne,
 carnea de os,
 osul de măduvă,
 os veninos,
 măduva de venin,

veninul cel șerpîn
 șerpoaica l-a băut,
 șerpele a văzut,
 pe gard s'a suit
 și 'n necazuri a murit.
 Dinți cârpiți,
 iediță pestriță
 leagă-te de piliță.

(Săulescu).

Variante:

Jud. Bacău: Ardeani, Rev. I. Creangă, IV, 55.

Jud. Botoșani: Botoșani, Voronca, 844; Cristești, Mat., I, 1518; Curtești, id., p. 1517.

- Jud. Covurluiu: Jorăști, Beldie, 89, 90; Vârlezi, Rev. I. Creangă, III, 181.
 Jud. Dorohoiu: Rev. I. Creangă, VI, 242; Broscăuți, Voronca, 844.
 Jud. Fălciu: Arsura, Rev. I. Creangă, II, 72; Huși, Păsculescu, 148; Vutcani, Graiul Nostru, I, 503.
 Jud. Ialomița: Grindu, Rev. I. Creangă, IX, 234.
 Jud. Iași: Luceni-Stânca, Șez., VII, 19.
 Jud. Neamțu: Costișa, Rev. I. Creangă, IX, 53; Frumoasa-Tazlău, id., IX, 53; Lunca-Vânători, id., IX, 113; Nemțișor, id., IX, 237; Socea-Cândești, id., I, 118, Mat., I, 1540; Tazlău, Mat., I, 1533; Vânători, id., I, 1550.
 Jud. Prahova: Teișeni, Șez., II, 89.
 Jud. Putna: Vizantia, Graiul Nostru, I, 292.
 Jud. Romanai: Zănoaga, Dr. D. Ionescu, I, 292.
 Jud. Suceava: Rev. I. Creangă, VI, 343; Broșteni, Șez., I, 118, 124; Dolhasca, id., II, 164; Găinești, id., I, 124, III, 118; Preutești, id., XVI, 59.
 Jud. Tecuciu: Țăpu, Pamfile, Boli, 49.
 Jud. Tutova: Docăneasa, Șez., XIV, 119.
 Jud. Vâlcea: Ștefănești, Bălășel, 65, 67; Păușești-Maglași, Mat., I, 1527.
 Jud. Vlașca: Giurgiu, Dr. Leon, 108.
 Moldova: Lupașcu, 33, Mat., I, 594; Alexandri, Poezii populare.
 Fără indicarea localității: Șez., I, 200; Rigo, II, 14; Pamfile, Boli, 49; Revista I. Creangă, II, 212; Mat., I, 599.
 Bucovina: Șez., X, 113; Camina, Voronca, 843; Horecea, id., 843; Horodnicul-de-jos, Marian, Serbătorile, II, 199; Părhăuți, Marian, Descântece, 227; Siret, id., 226, 228; Voloca, Voronca, 843.
 Basarabia: Rev. T. Pamfile, I, 139.
 Dobrogea: Burada, 274.
 Lușca (Năsăud), Șez., XXIV, 55.

Din Maramureș:

Prepeliță	fie-i leacul
pestriță	ca bumbacul,
leagă-te de pieleță,	și odihna
pieleța-i de os,	ca lumina.
osu-i de folos;	(Rev. Minerva, din Bistrița, IV, 95).

Din Iliești (Bucovina):

Prinsu-s'a dihu de păr,	și șerpele dihu
păru-i prins de piele,	să-și beie veninu.
pielea de carne,	Cine duce veste
carnea de os,	veste și poveste
osu sănătos	să beie veninu
dă veninu jos,	de-odată cu dihu.
	(Marian, Descântece, 224).

Din Suceava:

Iediță pestriță	cine ți-a adus vestea
de printre garduri,	să-ți beie apa,

iar pe gândacul
să-l ieie dracul,

și umflăturii
să-i fie leacul.

(Voronca, 845).

Din jud. Putna:

Șulimendriță
pestriță,

cine ți-a adus vestea
să-ți bea veninul.

(Șez., XIII, 12).

Din Huși:

Dedeș bea din piele,
pieleș bea din carne,
carneș bea din os;

cine a adus vestea
să bea paharul.

(Păsculescu, 149).

Din Săliște (Maramureș):

Cloceă șerpele
la vârful Galareului,
pui nu scoate.
N'o putut face cuib,
nici o putut scoate pui.
Leptiță, pestriță
s'o legat de os,
să face folos.

Ițe în trei ițe,
la cea piatră îngurguțată
șede fată împelițată,
apă aduce,
ea o aduce,
ea bea,
și gândacu încă crapă
pagubă să nu facă.

(Birlea, 366).

Din Ieud (Maramureș):

Veveriță pestriță
nu umflă,
nu bursucă;
atunci umflă,
atunci bursucă:
când a face
laur-balaur

cuib în crucea bradului,
și în vârful molidului,
atunci și nici atunci.
Pfui, pfui, pfui.
Descântecu-i al meu,
leacu-i la Dumnezeu.

(Birlea, 367).

Variantă: Ieud (Maramureș), Birlea, 365.

Din Orlat (Sibiu):

Broască colopistriță
nu te întinde,

nu cuprinde,
n'adună sânge rău.

Să te risipi
ca și roua de soare,
și spuma de mare,

iar cutare să rămâie luminat
și curat
cum Maica Domnului l-a lăsat.

(Manuscris în Biblioteca Academiei Române).

Din Zernești (Covurluiu):

Estriță
pestriță

ieși de sub lespede
și te prinde de pieleță.

(Ghilușul, II Nr. 11—12, p. 18).

Din Păușești-Maglași (Vâlcea):

Coleă pe fântâniță
sub o lespediță
sede o pasere pestriță.

Ea graiul și-l întoarce,
mușcă și venină.

(Mat., I, 1525).

Din Varpoalea (Dorohoiu):

Sus tună,
jos fulgeră,
vin nouri întunecați.
Cade-o veveriță:
veverița-i înfocată
cu os negru înarmată,
cu os alb dela răsărit,
cu os alb dela apus,
cu os alb dela amiază,
cu os alb dela miezul nopții.

Trei surori a soarelui:
una cântă,
una joacă,
una alege,
alta culege.
La Balaia veniți
și veninul alegeți:
din pulpă,
de sub pulpă, etc.

(Rev. I. Creangă, VII, 205).

Din Maramureș:

Șerpe lung, înveninat,
cu cap pre pământ culcat,
du-te de aici al noulea hotar,
al optulea hotar
. . . . .
al unulea hotar,
al niciunulea hotar,
și acolo să piei

și să răspiei
ca roua de soare,
acolo să pustiești,
unde cocoș negru nu cântă,
câne negru nu latră,
păcurar cu clopot nu s'aude,
acolo să fii lepădat
și de mine blăstămat,

că ești bală necurat.
Sfânta Maică Preacurată
să te usce, să te bată,

mă rog tare și vârtos
la puterea lui Hristos.

(Revista Minerva, din Bistrița, IV, 94).

Din Catane (Dolj):

Pasere pistruiie
pe anin se suie.
Aninul s'a aprins,
ploaia mi l-a stins.

Tatavei de alun,
șerpe mort în drum,
viță de vie legat,
limbă de șerpe mort.

(Șez., V, 48).

Variante: Aref (Argeș), Șez., XI, 64; Pătârlage (Buzău), Conv. lit., XXVII, 863; Sgripcești (Dâmbovița), Mat., I, 1144; Romanești (Gorj); Șez., X, 106, Mat., I, 593; Grindu (Ialomița), Rev. I. Creangă, IX, 235; Rași (Ialomița), Mat., I, 1541, 1547; Dedulești (R.-Sărat), Doina, I, 82; Racovițeni (R.-Sărat), Conv. lit., XXVII, 863; jud. Romanați: Gostavăț, Dr. D. Ionescu, I, 188; Morunglavu, id., I, 189; Pârșcoveni, id., 189; Balaci (Teleorman), Șez., XV, 184; Cernișoara (Vâlcea), Mat., I, 1580; Pataș (Banat), Hodoș, 71.

Din Vașcău (Bihor):

Pira, pira, nu pieri șerpe;
pira, pira, nu înțepă șerpe;
pira, pira, nu înțepă șerpoaie,
pira, pira, nu înțepă hidră,
cu un cap, cu două, ori cu nouă,
nu înțepă omul
că omul a ajuns mai iute în apă.
Șerpe, șerpoaie cu puii tăi nu
[înțepă,
nu săgetă, nu vulneră,
că dacă vulnerați, săgetați și
[înțepați,
rog pe D-zeu ca cu toții să crăpați,
omul N. să aibă leac,
să aibă alinare și vindecare,
mântuire de verin de șerpe.
O mârș nemișu șerpe
și nemișoaiie șerpoaie

pe-o cale, pe-o cărare;
i-o ieșit un om în cale.
S'o țipat în el șerpele, șerpoaie,
l-o împuns, l-o străpuns,
l-o mușcat, l-o săgetat.
Șerpe nu înțepă, șerpoaie nu
[săgetă,
nu împunge, nu străpunge,
nu bobotî, nu obrinti;
omul nu înghimpă, una, două ori
[nouă hidre,
că omul a ajuns mai întâi în apă.
Ieși verin de șerpe, din om,
cum dă moara fărina
și bradu râșina,
omul să aibă leac dela Maica
sântă
și Fiul. Amin!

(Șez., VI, 158).

Din Șasa (Gorj):

Tru găleată, tru găleată,
 pasere pistruie
 pe viță de vie se suie,
 pe (Cutare) îl mușcă
 de otravă-l venină.

Vița de vie o tăiai,
 peste gard o arunca,
 mușcătura de șerpe o vindecă,
 de venin și de otravă-l desveninai,
 cu alun și cu boj îl descântai.

(Șez., VIII, 112).

Variante: Cepari-Bârsăști (Argeș), Șez., VII, 90; Rudeni (Argeș), G. Dem. T., 394; Lipia și Trestia (Buzău), Conv. lit., XXVII, 862; Stroești (Gorj), Mat., I, 1580; Rași (Ialomița), id., 1542; Teișehi (Prahova), Șez., II, 89; Drăgănești (Teleorman), Șez., X, 91, Mat., I, 593; Cireș (?), Mat., I, 1579; Putna (Bucovina), Marian, Descânțete, 229; Ardeal, Conv. lit., XXV, 615.

Din Rași (Ialomița):

Iată un șerpe rău.
 — Ce stai pe lespădău?
 — M'a făcut maica rău;
 calul ce am mușcat

leac eu am lăsat:
 cuțit de găsit,
 bozii de înflorit.

(Mat., I, 1544).

Variante: Vălsănești (Argeș), Bălășel, 66; Buhoci (Bacău), Șez., VII, 89; Strâmbeni și Văleni (Prahova), Dr. Leon, 107, 108; Țăpu (Tecuciu), Rev. I. Creangă, I, 15; Roșiorii-de-Vede, Mat., I, 592, 594; ?, Dr. Ionescu-Buzău, 412, 413; G. Dem. T., 393.

163. legătura șarpelui.

« Incleștezi degetele mâinilor, și uitându-te la șarpe neclintit citești cele ce urmează, de trei ori, iar dacă va fi șarpele mare, de șase ori, de noă ori, și dacă va fi mare de tot de 12 ori:

Păsăruie pistruie
 pe bucium să sue,
 pe bucium de vie tăiată
 peste gard aruncată,
 buciumul se aprinsă,
 ploia plouă și-l stinsă.
 Băgai piatra în apă,

nu băgai piatra în apă,
 ci băgai apa în piatră,
 gura șarpelui să să încleștească.
 Floricică de mere,
 când floarea va înflori,
 trupul șarpelui va înlemni.

« După această de trei ori citire, de va fi mai mic șarpele, să zăpăcește, și nu poate să fugă, atunci de voești îl ia și umblă cu dânsul, însă nu ești slobod niciodată să-l omori, că pierzi puterea deasupra lui.

« Și când voești să-i dai drumul sau (a) apucat de a intrat în gaură, îl deslegi ca să nu moară acolo, și zici așa :

Deslegare

« Nu leg gura șarpelui ci-l desleg ca să ducă precum au fost și mai nainte ».

NB. « Cu toate că acest descântec mi l-a dat în scris un preot, dar eu sfătuesc pe oricare să nu să gioace cu șarpe, și aici l-am însămnat numai pentru curiozitate, și cu toate că știu că cei mai mulți șarpi nu sunt înveninători, dar lipsă de această plăcere că poate să să întâmple unu din cei otrăvitori ».

(Codex Gaster, 66, din 1847, p. 355—357).

Variante: Cepari-Bârsăști (Argeș), Șez., VII, 89; Priboeni (Dâmbovița), Mat., I, 1143; Săcelu (Gorj), id., I, 591; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 48; ?, Pamfile, Boli, 48.

Din Maramureș:

Leac, leac,
mușcătură de gândac.
Șede o fată răsturnată
sub un stan de piatră.
Lucrul ce-l lucră?
Făcea la șerpe de mâncare

turtă de cenușă,
lapte de cătușă;
cum mâncară,
în loc crăpară;
cum băură,
în loc plesniră.

(Revista Minerva, din Bistrița, IV, p. 95).

Variante: Luceni-Stânca (Iași), Șez., VII, 19; ?, Dr. Leon, 107; Pătrăuți (Bucovina), Marian, Descânțece, 228; Maramureș, Revista Minerva, IV, 94; Oancești (Maramureș), Birlea, 367.

Din Giulești (Vâlcea).

Șerpe blestemat
într'un om lăsat,
zece buți umpluși,
zece le goliși;
nouă buți umpluși,

nouă le goliși, etc.
Să rămâie N. curat,
luminat,
cum Dumnezeu l-a lăsat.

(Șez., XI, 64).

Variante: Vârful-Câmpului (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VIII, 246; Celeiu (Romania), Dr. D. Ionescu, I, 187; jud. Suceava, Rev. I. Creangă, VI, 343; ?, Dr. Ionescu-Buzău, 412.

Din Bogați (Dâmbovița):

Meletică	Cruce în cer
peletică	cruce pe cer
pog conopago	cruce pe pământ
cara gana carga	veninul șerpelui
cararata pune.	să fie înfrânt.

(Gazeta Săteanului, IX, 193. Acelaș descântec publicat de Rigo, II, 14, ca fiind cules din Brăila).

Din Lipia (Buzău):

Cararate	cruce 'n pământ.
conopate	Hulduc
netie	fă-l în sus,
congapat	fă-l în jos
corban	dela pământ.
cruce.	Leac să-i fie!
Cruce 'n cer,	(Conv. lit., XXVII, 862).

Din Răcășdia (Banat):

Da zalca malca	chi marcin
da zatca batca	uști baba, uști mreana
uturisi, utur bre,	bât d'alun.
	(Novacovicu, Colecțiune, 138).

?

Nazpa nazpa	pognana
nacarate	napanu
ponapate	cararatu.
itosovu	(Rev. I. Creangă, II, 242).

Din Țupa (Banat):

Caunga	ripiri
ciaunga	șerpele plesni.

(Costin, 54).

Din Ardeal:

Riz	ce-ai veninat ?
pariz	Cu băț de alun,
zată	care ți-i nașul tău ăl bun
batcă	te-am ucis,
medușului	te-am despicat,
șerpele pocni,	capul ți l-am crăpat,
anșer	cu frunza lui te-am descântat,
panșer	cu zama ei te-am spălat,
șerpe galben	și dela N. te-am stricat.
ce-ai umflat	Amin !

(Dr. Leon, 22).

Din Mircovăț (Banat):

Antonii	îndărăt ai mușcat
babăni	vaca asta,
zată ești	îndărăt să-ți fie.
matcă ești	Leac să-i fie
mustibreazi	sfânta Maică Marie.
mustirisil	

(Hodoș, 72).

Scris pe o foaie din 1809:

« Plecărăură pă cărărăură și să întâlnești cu șarpurăură; șarpurăură mușcă pă răură; răură mult să văicăurăură. Se întoarse pă cărărăură îndărăt, să întâlnești cu Maica Sântă Măriia. Maica Sântă Măriia din gură-ș grăi: Ce te vaeți, răură? Ce să mă vaet, Maică Sfântă Marie, am plecat pă cărărăură și m'am întâlnit (tit) cu șarpurăură m'au mușcat pă mine. — Dar nu șădea, și te du la fântăna lui Iordan, și ia apă neincepută și descântă cu un cuțit de găsit, și-l udă că acolo ți-e leac ».

(Codex Gaster. Reprodus și în « Literatura populară română », p. 419).

Din Bogați (Dâmbovița):

Gospodi pomilug	pe cărare raură
Cosma și Damian	spre lizaraură,
vracii lui Dumnezeu	topsecată,
și a Maichii Precista.	pelinată
Duminică dimineată	cimărată.

Intreabă Sfânta Maria
sfid raură
ce zace la fântână raură
spre lizaraură,
topsecată,

cimărată
înveninată.
A mușcat un proclate de șerpe,
pe cutare grăi Sfânta Maria.

(Gazeta Săteanului, IX, 193).

Din Turcești (Vâlcea):

Pasere pistricioară,
prin tufe ai venit,
te ai asvârlit,
pe Cutare l-ai ciupit;
trupu lu Cutare
s'a umflat,

s'a veninat.
Maica Precista a alergat,
viță de vie neagră a tăiat,
peste gard a aruncat,
trupu lu Cutare s'a desumflat.

(Mat., I, 1579).

Variante: Ceparii-Bârsești (Argeș), Șez., VII, 89; Slănic (Prahova), G. Dem. T., 396 (descântec reprodus întocmai de Dr. D. Ionescu, I, 190, ca fiind cules din Amărăștii-de-jos, jud. Ialomița); Vălenii-de-Munte (Prahova), G. Dem. T., 393.

?

«Plecat-au cutare pă cale, pă cărare; ceaică neagră înainte ieși-tu-i-au, tare spăimăn(ta)tu-l-a, de fălci apucatu-l-a, fălcile încleștatu-i-a, de rănichi apucatu-l-a, rănichii încordatu-i-a, de mijlocul apucatu-l-a, mijlocul încordatu-i-a. Șăzu josu, să vaeta, să olăcăia, săvătă (?). Domnul Dumnezeu din cer îl auzi, doi sfinți trimese: — Păsați, sfinților, de vedeți ce să aude: ori argat fără simbrie, ori e bou cu brazda neîmplinită, ori e tată ocărit? Să dusără sfinții: — Ce te vaiți, Cutare? — Ce să mă vaet, sfinților, am plecat pă cale, pă cărare, ceaică neagră înainte işitu-mi-a, tare spăimântatu-m-a, de fălci apucatu-m-a, fălcile încleștatu-mi-a, de rănichi apucatu-m-a, răni(chii) încleștatu-mi-a, de mijloc apucatu-m-a, mijlocu încordatu-mi-a [să nu să mai vaită, să să ducă la Ene, să caute untu adunat din toate florile de pre pământ, să descante la fălci, să-l tragă; fălcile s'or descleșta, rănichi încordatu-i-a, să-l tragă cu untul și o să rămână curat ca în ceasu maici ce l-au făcut] să duseră sfinții și ziseră: — Domnu, ce să fie, Domnu: nu e argat fără simbrie, nici e bou cu brazda neîmplinită, nici e fată ocărată, ci e Cutare; au plecat pă cale, pă cărare, ceaică neagră înainte işitu-i-a, tare spăimântatu-l-o, nu să mai vaite și să olicăiască, și va rămâne curat, luminat, ca în ceasu maica ce l-au făcut».

(Codex Gaster. Publicat de d-sa în « Chrestomathie roumaine », II, p. 138. Cuvintele puse între paranteze, sunt șterse, în manuscris, cu o linie; d-l Gaster a restituit descântecul, iar aici este reprodus așa precum este în manuscris).

164. de șfabi.

Descânțece cu formula poruncii directe:

Bucovina, Marian, Insectele, 492—495; Bucovăț (Baňat), Șez., XXI, 69, Costin, pag. 47.

165. de șoareci.

Descânțece cu formula poruncii directe:

Olanu (Argeș), Șez., XIV, 119; Macedonia, Papahagi, în Materialuri, II, 284.

166. de șomălc.

Din Adamești (Teleorman):

Când a venit Tartacot	fir din barbă i-a luat
cu barba de un cot,	și pe foc l-a aruncat.
cu mâna de două,	Firu pe foc s'a zgârcit,
cu statu de nouă,	doru din țăță a ieșit,
vântu turbat s'a umflat,	Cutare s'a lecuit.

(Șez., VI, 92).

167. de șopârlaiță.

gâlci, brâncă, șobârlariță.

Din Pomârla (Dorohoiu):

Șopârlaița are nouă feciori	s'au dus 9 și au venit 8
și s'au dus toți la războiu:	etc.

(Rev. T. Pamfile, II, 41).

Variante: Băbicieni (Botoșani), Șez., XXIII, 26; Mândrești (Botoșani), Rev. I. Creangă, XIII, 76; Vlăsinești (Dorohoiu), id., VII, 88; Drăgușani (Suceava), id., XIII, 79; Preutești (Suceava), Șez., XVI, 61; Moldova, Lupașcu, 23; Cotârğași (Suceava), Șez., III, 140; Curtești (Botoșani), Mat., I, 1516.

Descânțece cu formula: Sfântul Apostol Petru vindecă:

Maramureș, Bîrlea, 355, 356.

168. de tăiere (tăietură).

Din Samarina (Epir):

Pornî Sfântul Ioan
 și Sfântul Atanasie
 cu topoarele,
 cu cosoarele,
 să taie ienuper și pin,
 coloana lui Hristos să facă
 și poarta Sfintei Mării,
 și s'au tăiat,
 și s'au spintecat,
 și țipau,
 și plângeau,
 încât munții s'au întristat,

apele s'au înfiorat,
 și pădurile s'au cutremurat.
 A auzit strălucita S-ta Marie
 și s'a grăbit venind iute
 și li-a zis:
 nu plângeți feciori frumoși,
 ci acasă iute mergeți,
 peri de pe capul vostru să tăieți,
 în untdelemn să-i muiăți,
 și dorul se va înneacă
 și va trece.

(Papahagi, Materialuri, II, 249).

169. de tâmpinătură.

Din Drăgșani (Teleorman):

La capul pământului
 e capul ursului,
 e capul lupului.
 Cap de pară,
 inimă de vidră,

crăpi, drace,
 ucigașe,
 că n'ai ce face,
 că te-a bătut crucile,
 și Cutare să rămâie curat.....

(Mat., I, 647).

170. de târpiă.

Din Răcășdia (Banat):

Cu ițu ițuii,
 târpiă stârpuii,

cu ițu măsurai,
 târpiă secai.

(Novacovicu, Comoara Banatului, II, 28).

Variantă: Banat, Novacovicu, Colecțiune, 138.

171. de tatarcă.

Din Vârful-Câmpului (Dorohoiu):

— Om tatar unde mergi?
 — La movila robilor.
 — Om tatar, întoarce-te:
 eu cu sabia te-oiu săghie,

cu toporu te-oiu tăie,
 hârști hârb te-oiu face
 și N. să rămâie curat.....

(Rev. I. Creangă, VIII, 211).

Descântec cu formula: Maica Domnului întoarce din cale pe un om roșu, ca să vindece boala.

Moldova, Lupașcu, 19.

172. de tragân.

Din Maramureș:

Fugi trăgătoare
că te-ajunge poală

de fată fecioară.

(Țiplea, 102).

173. de traiu rău.

Din Tecuciu:

Otol, potol, cum ai potolit
vacile 'n sat, păsărele 'n găurele,
porcii în strat, boeri în pat,
copii în legănat,

așă să potolești pe C.,
să n'aibă gură căscată,
limbă deslegată,
vorbă rea asupra mea.

(Doina, I, 111).

174. de trânji.

Din Nanov (Teleorman):

Șoricie, buruiană mare,
și mai mare
decât toate buruienile,
nu te-am luat de vreo bere,
de vreo mâncare,
ci te am luat să lecuești pe C.
D'o avea trânji,
d'o avea trânjoaică,
d'o avea neg,

d'o avea bubă,
d'o avea 99 de feluri de bubă,
ce fel de bubă o avea,
să te milostivești
și să tămăduiești,
să-i seci toate vinele,
toate durimile,
toate usturimile,
și să rămâie Cutare curat.....

(Mat., I, 635).

Din Nanov (Teleorman):

Descântecul meu
și al lui Dumnezeu.
Cât o sta un pârcălab în raiu,
atâta să stea trânjii la Cutare;

cât o sta un popă în raiu,
atâta să stea trânjii la Cutare;
cât o sta o zmeoaică în raiu.....
cât o sta un zburător în raiu.....

cât o sta ovreiu cu ovreica în raiu..   cât o sta o fermecătoare în raiu
cât o sta o curvă cu doi frați....   atâta să stea trânjii la Cutare.

(Șez., X, 45).

Variantă: jud. Gorj, Mat., I, 634.

175. de tras.

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă:

T.-Măgurele, Șez., XV, 183.

176. de trimis.

Descântec cu formula: Dumnezeu trimite sfinții Voevozi să întoarcă boala din cale:

Focșani, Rigo, I, 177.

177. de tunchinătură.

Descântec cu formula: « La răchita răsădită este o fată logodită, cu un ochiu de foc și unu de apă... »:

Vârful-Câmpului (Dorohoiu), Rev. I. Creangă, VIII, 211.

Descântec cu formula: descântătoarea întoarce boala.

Dimăcheni (Dorohoiu), Șez., I, 58.

178. de turbă.

Din Cotârgaș (Suceava):

De-a prii prifti,
de-a mano manolea,

de-a codi codașnic.

(Șez., III, 138).

Din Dobrogea.

Amin, amin,
dela mine descântecul,
dela Maica Domnului leacul.

Primii piște,
salimon, samanie,
daștina.

(Burada, 269).

?

Primel	hacana
primici	dresâna.
solomon	

(Mihailescu, 25).

179. de tusă.

Descântec cu formula poruncii directe:

Rudeni (Argeş), Şez., VII, 93; Bogdăneşti (Vâlcea), id., IV, 28; Bălăşel, 106; Răcăşdia (Banat), Novacovicu, Comorile Banatului, II, 26.

180. de tătă.

Descântec sub forma: « O stea, logostea... », ca la « de dragoste »:

Iazu (Ialomiţa), Rev. I. Creangă, VI, 49.

181. de țibocuțe.

Din Șieu-Cristur (Ardeal):

Țibocuță,	că de nu-i vra
fata temniței	și de nu-i lăsă,
fata Satanei,	unde te ajung
a Dulumanei,	te străpung.
a primejdiei,	Ptiu, n'ai mai fi,
unde m'ai mușcat	n'ai mai trăi,
lasă locul curat,	de nu mi-a trece aci.

(Marian, Insectele, 229).

182. de țințari.

Din Șamșud (Ardeal):

Ptiu, cal blestemat,	așă și pre tine
precum m'ai mușcat	să te muște furnicile
tu pre mine,	și toate gujuliile.

(Marian, Insectele, 322).

183. de țipet.

Descânțete cu formula poruncii directe:

Turcești (Vâlcea), Mat., I, 1604, 1605.

184. de udmă.
udnă, uimă.

Din Tătăruși (Suceava) :

Uimă uimăreață,
ia-te pe drumăreață
și te du la Marea Roșie

și bea apă din Marea Roșie,
și ieși afară la soare
și crapă ca o cicoare.

(Comunicată de d-l Al. Vasiliu).

Variante: Schineni (?), Rev. I. Creangă, IV, 82; Țăpu (Tecuciu), Pamfile, Boli, 65; Archiud (Cojocna), Comoara, II, 97; Moldova, Lupașcu, 24; Cavadinești (Covurluiu), Rev. I. Creangă, II, 127.

Din Ieud (Maramureș) :

Uimă, uimată,
cată de 'ndărată,
că mi-i fi mie surată,
că de nu-i îndărâtă,
eu pe tine te-oiu mîncă.

Că câți o fost
la tata și la mama
eu pe toți i-am mîncat.
Îndărată îndărăt.
(de trei ori).

(Bîrlea, 353).

Din Maramureș :

Uimă uimată,
cată și 'ndărată,
că ciudă rece
nuntă face,
și cheamă toate bubele
și toate uimele,

numai uima lui N. o uitat
și nu o chemat.
De ciudă și de bănat
o săcat
și s'o uscat.

(Bîrlea, 354).

Descânțece cu formula poruncii directe:

Maramureș: Țiplea, 99 și Bîrlea, 354.

185. de ulcior.

urcior, miligoi, miligoci, miguloși, negociu.

Din Bicaz (Neamțu) :

Ham, ham ulcior de căne,
cum nu sânt eu căne

așa să nu ajungi până mâne.

(Mat., I, 1531).

Variante: Cuejdii (Neamțu), Rev. I. Creangă, IV, 360; Turcești (Vâlcea), Mat., I, 1594; Tulcea, Rigo, I, 180; Rășinari (Ardeal), Păcală, 246.

Din Bicaz (Neamțu):

Buna dimineată, ulcior,
cum nu-i acum dimineată,

asa să n'ajungi tu până dimineată.

(Mat., I, 1517).

Variante: Adamești (Teleorman), Sez., VI, 84; Bogdănești (Vâlcea), Bălășel, 138; Archiud (Cojocna), Comoara, II, 74, IV, 43; Pintic (Ardeal), id., IV, 132; Banat: Bucovăț, Costin, 55; Delișlata, Hodoș, 60; Răcășdia, Novacovicu, Comoara Banatului, II, 30; Săliște (Maramureș), Birlea, 372.

Din Turcenii-de-sus (Gorj):

Cu mătura te-am descântat,
în apă te-am aruncat,

dela Cutare din ochi te-am lepădat,
iar Cutare să rămâie curat. . . .

(Rigo, I, 180).

Din Macedonia:

Te samăn,
te sădesc,
să crești,

și când voi veni să te secer
atunci să-mi crești mie.

(Papahagi, în Materialuri, II, 275).

Din Macedonia:

— Ce ai la ochi?
— Ulcior.

— Ulcior are
și scroafa la p. . . .

(Papahagi, id.).

186. de umflătură.

Din Vlaho-Clisura :

Bună-ți dimineată,
și dimineată să nu te afle,
căci dânsul e botezat,

căci dânsul e miruit
și nu poate să te sufere.

(Papahagi, Materialuri, II, 241).

187. de usura mare.

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă.

Băniia (Banat), Graiul Nostru, II, 141.

188. de urît.

a) *Pentru făcătura de urît.*

Din Cicdnești (Argeș):

Neagră mi-e găina,
negru e și coșul;
neagră e căldarea,
neagră e și noaptea;
negru mi-e capul,
neagră
și mai neagră

să fie Cutare
înaintea Cutăruia.
Proastă și urâtă,
strâmbă și pocită,
colțată și buzată,
de toți să fie uitată
în toată viața ei.

(Șez., XI, 65).

Din Moldova:

Cum nu se poate suferi
putoarea unui câne mort,
așa să nu fie suferit Cutare;
cum câinii bat la urs și lup
așa lumea și norodul
să bată și să răcnească

asupra lui Cutare,
și să-l alunge dela sfat
ca pe un câne turbat.
Nici cuvântul să nu-i fie ascultat,
să fie huiduit și prigonit
ca lupu de câne fugărit.

(Lupașcu, 38).

b) *Depărtarea urei.*

Din Maramureș:

Mă uitai pe Tisa 'n sus,
vedeai trei rândunele.
In poală mi-s rândunele,
în gură mi-i fagur de miere.

Cine merge pă uliță?
Împărat cu împărăteasă.
Nu mere împărat cu împărăteasă
da mere fata cea frumoasă.

(Țiplea, 103).

Descântec sub forma: « Stea logostea... », ca la dragoste:

Gresia (Teleorman), Mat., I, 685.

Descântec sub forma: « Cine a făcut cu o mână, eu desfac cu două... »:

Crăcești (Maramureș), Papahagi, Graiul, 127.

Descântec sub forma: scârba este gonită de descântătoare:

Polovraci, Pamfile, Boli, 66.

Descânțete cu formula: Maica Domnului vindecă:

Tătăruși (Suceava), Șez., VI, 90; Priboeni (Dâmbovița), Mat., I, 1154; Mahala (Bucovina), Marian, Descânțete, 190.

189. de durere de urechi.

Din Rășinari (Ardeal):

Năuce, cloci-te-i!	în bătătura oilor,
Du-te în vârful muntelui,	și să-l lași curat,
în coarnele ciutelor,	luminat,
în poalele brazilor,	ca de Dumnezeu lăsat.

(Păcală, 245).

190. de ursită.

de desfăcut de ursită.

Descântec sub forma: «Cine mi-a făcut cu o mână, eu desfac cu două...», și apoi blestem:

Cristești (Botoșani), Mat., I, 1519).

Din Păstrăveni (Neamțu):

Ursitoarea împunge în carne albă, Capra neagră calcă în piatră
eu împung în carne grasă și oase, să dea D-zeu lui Cutare să-i
să rămâie Cutare sănătoasă. [treacă.

(Mat., I, 1536).

Din Comănești (Bacău):

De o fi ursită prin broască,
de o fi ursită prin șerpe,
de o fi ursită prin ciutură cu 9 pene,
de o fi ursită prin mesteacăn cu vârful plecat,
de o fi ursită făcută de femeie cu bărbat,
de o fi ursită de vădană,
de o fi ursită de fată mare.
Eu nu fac și desfac

junghiurile și săgețile Cutăruia,
nu stâng fierele,
stâng junghiurile și săgețile Cutăruia
și le trimet în capul ursitei care le face.

(Rev. I. Creangă, V, 232).

191. de uză.

Din Orlea (Romanați):

Potol potolat,
cum se potolesc
viței la par,
vacii în obor,
copii din țipet

vâlva,
urîciunea,
pârîciunea,
făcătura
și toată gura
de asupra mea

.....
așa să potolești uza,

.....
(Păsculescu, 123).

Variantă: Brăila, Păsculescu, 118.

192. când fată vaca.

Din Ardeal:

Cură lapte în mulțime,
cură lapte cu zmântână,
cură lapte și cu unt
ca izvorul din pământ.

Din ceas în ceas te limpezește,
din zi în zi te înmulțește,
să fii bucuria casei
și prânzul mesei.

(Conv. lit., XXV, 607).

193. de vânt.

de vânturi, luat de vânt.

Descântec sub forma poruncii directe:

?, Pamfile, Boli, 44; Poienițele-de-sus (Buzău), Georgescu, 52; Rudeni (Argeș),
G. Dem. T., 376.

Din Nișcovu-de-peste-gârlă (Buzău):

Azi plecà Cutare pe cale
pe cărare.

« Mă 'ntâlnii c'o nevăstuică

['n cale,

în spate-m' sărea ».

Eu îi descântam,
și cu apă-l stropiam,
și lui îi treceà.

(Georgescu, 68).

Descântec sub forma : « Plecă om mare vânt, la pădurea mare vântă, făcu turtă mare vântă, chemă nouă copii vânti și mâncară durerile... » :
Ruptura, (Mehedinți), Mat., I, 1511.

Descântec sub forma : descântătoarea alungă boala :
Vârciorova (Banat), Hodoș, 69.

Descânțece cu formula : Maica Domnului trimite pe pacient la descântătoare :

Slatina-Mică (Banat), Hodoș, 66.

Descânțece cu formula : Maica Domnului vindecă :
Caransebeș, Hodoș, 68; Păucești (Hațeg), Densușianu, Graiul, 282.

194. de vătămătură.

Descântec sub forma : Nouă oameni albi pleacă la pădurea albă, să șoimească șoimi albi, și descântătoarea îi trimete să șoimească vătămătura :

Focșani, Rigo, I, 182.

Descântec cu forma poruncii directe :
Calafindești (Bucovina), Marian, Descânțece, 254.

Descântec sub forma : nouă fete înbojorate întoarse din cale și trimese să vindece boala :

Moldova, Lupașcu, 10.

195. de vazmò.

Din Vlaho-Clisura :

Până să mă spurci tu
am să te spurc eu,
căci sunt botezat,

căci sunt miruit
și nu pot să sufer.

(Papahagi, în Materialuri, II, 240).

196. de venin.

Descântec sub forma poruncii directe :
Rudeni (Argeș), Șez., VII, 93.

Din Grojdibod (Romanați) :

Cocoșii cântară,
veninul îl mâncară;

cocoșii au cântat,
veninul l-au mâncat,

zorile s'au vărsat,
porcii s'au sculat,

veninul l-au mâncat.

(Dr. D. Ionescu, II, 105).

Variante: Orlea (Romanaji), Dr. D. Ionescu, II, 169; Ștefănești (Vâlcea), Bălășel, 105.

197. de viermi.

Descântec sub forma poruncii directe:

?, Șez., X, 65.

Din Moldova:

Lumânărică, lumânărică	că te-oiu luă și te-oiu duce
să te duci la vita Cutăruia	ca soarele să nu vezi,
la omul Cutare	în mare gros să te așez,
și din (locul cutare) să curăți viermii	să te țin 40 de zile
până în trei zile să nu fie,	fără aer și lumină,
că dacă nu te-i duce	iară dacă îi curăță
mă jur pe semnul crucei	la trei zile drumu ți-oiu da.

(Lupașcu, 37).

Variantă: Băbicieni (Botoșani), Șez., XXIII, 23; Jorăști (Covurlui), Beldie, 99; Valea Bistriței (Moldova), Rev. I. Creangă, III, 148; Docăneasa (Tutova), Șez. XIV, 120; Murgeni (Tutova), Rev. I. Creangă, VIII, 292; Transilvania, Marian, Descânțete, 349; Păucinești (Hațeg), Densușianu, Graiul, 281.

Din Dobrogea:

Cum nu poate să steie	duhovnicul satului
nici să rămâie	în fundul raiului,
praful în drum,	așa să nu poată să steie
pe cară și dobitoace	nici să rămâie
ce merg încolo și încoace,	viermii în rană
așa să nu poată să steie	de ei plină.
nici să rămâie	Ei să pieie,
viermii în rană	să răspieie.
de ei plină;	Și cum nu poate să steie
ei să pieie,	pârcalabul satului
să răspieie;	în fundul raiului,
cum nu poate să steie	așa să nu poată să steie.....
nici să rămâie	

(Burada, 276).

Descântec cu formula: Maica Domnului vindecă:

Maramureș, Revista Minerva, din Bistrița, IV, 189.

198. de viermi de mere.

Din Ibănești (Transilvania):

O plecat huia
handrahuia,
și o găsit pe huiu
handrahiu.
Eu încă am pornit
și l-am găsit,
și încă am plecat
și l-am aflat
în vârful de măr,
în vârful de păr,
pe un măr suit
tot lucrând,

tot piscuind
și mere mâncând,
mere sfredelind.
Eu rău m'am supărat,
de coadă l-am luat,
așă, așă,
și 'n foc l-am țipat
ca să pieie,
să răspieie,
ca fumul
cu care îl afumu.

(Marian, Insectele, 299).

199. de viespe.

Descânțete sub forma poruncii directe:

Transilvania, Marian, Insectele, 221—224.

200. de vite.

Descânțec cu forma poruncii directe:

Densusș (Hațeg), Densusșianu, Graiul, 104.

201. de zgaibă.

Descânțec cu formula poruncii directe:

Vad (Maramureș), Papahagi, Graiul, 128; Târsolt (Țara Oașului), Graiul Nostru, II, 57; Vașcău (Bihor), Șez., VIII, 111; Romuli (Năsăud), Șez., XXIII, 63.

Descânțete cu formula: Maica Domnului vindecă:

Transilvania, Marian, Descânțete, 347; Lușca (Năsăud), Șez., XXIV, 54; Archiud (Cojocna), Comoara, 888, 67.

202. de zilizit.

*socote, sohote, boald cânească.**Din Dărmănești (Bacău):*

Să ieși zilizit
de câne urît,

să ieși din ciolănașe,
să ieși din osișor,

să ieși din trupșor,
și Cutare să crească,
să se îngrașe
ca pânea domnească
din mila cerească.

Descântecul meu,
leac dela Dumnezeu,
leac din limba mea,
leac dela Maica Precista.

(Rigo, I, 184).

203. de zmeoaică.

Din Negrești (Dâmbovița):

Tu zmeoaică,
tu moroaică,
șarpe mare
te-ai făcut,
și 'n grabă mare ai venit,
din coadă plesnind,
țipând
și șuerând,
din gură văpăi de foc lăsând.
Pe Cutare l-ai năpustit
cu coada l-ai împleticit,
cu gura l-ai țocnit,
da eu cu săgeți te-am săgetat,
cu crucea lui D-zeu te-am depărtat,

câine turbat,
necurat, întunecat,
cu 99 de rugi
te-am bătut,
de pe tot trupu Cutăruia
te-am pornit,
în mare te-am aruncat,
și te-am depărtat.
Să rămâie Cutare curat,
luminat,
ca argintu strecurat,
ca steaua din cer,
ca roua de pe pământ,
cum l-a lăsat Domnul sfânt.

(G. Dem. T., I, 1152).

INDICELE DESCÂNTECELOR

NUMERELE INDICĂ NUMĂRUL CURENT AL DESCÂNTECELOR

- abubă, 23
adus laptele, 97
ăi răi, 31
albeață, 1
albine, 2
altea alea, 17
amorțeală, 3, 4, 68, 140
amușirea bărbatului, 5
apă, 6
apa sfinților, 7, 98
aplecate, 8
aprindere, 115
apucat, 9, 17
apucătură, 9
argint viu, 10
arșiță, 58
aruncătură, 11
asorit, 154
avestița, 149
- baer, 13
babiță, 12
bântuială, 9
baterea inimei, 72
belșugul roadelor, 144
beșica neagră, 23
beșica cea rea, 23
beție, 16
blândă, 14
din blide, 12
boală, 15
boală cânească, 202
boala copiilor, 17, 30, 31, 149
boala găinelor, 18
boala vitelor, 19
bolfe, 23
brâncă, 21, 23, 167
broască, 22
bubă, 23, 29, 40
bubă din cap, 23
- buba inimei, 73
buba mânăzului, 24
bubă neagră, 23, 40
bubă rea, 23
bubă vânăță, 23
bube dulci, 26
bube mari, 25, 29
bube rele, 23
buboiu, 23
buric, 27
- când fată vaca, 192
câni, 28
cârțiță, 23, 29
ceas rău, 17, 30, 59, 92
ceas slab, 30
cei răi, 17, 31
cel perit, 32
clinuri, 33
colăcit, 34
coleți, 35
colț de lup, 14
constipație, 78
cositor, 36
costac, 37
creșterea părului, 38
cuiu, 39
cuțit, 87
- dalac, 40
damblă, 68
dânsele, 68
dat, 41
deochete, 49
deochetură, 49
deochi, 49
deochi la vacă, 50
deochiat, 49
depărtarea urei, 188
din desoare, 154
descrișul la stea, 51

- desfăcătură, 43, 51
 desfacere de pagubă, 42
 desfăcut, 43, 51
 desfăcut pentru fapt, 44
 desfăcut de ursită, 190
 deslegat bărbatul, 45
 deslegare, 45
 diaree, 79
 dor de inimă, 71
 dor de măsele, 101
 dor de ochi, 116
 dragoste, 51
 drânganie, 40
 dres, 46
 ducă-se în pietre, 17, 59
 ducă-se pe pustii, 17, 59
 duh necurat, 9
 durere, 47
 durere de cap, 8, 154
 durere de urechi, 189
 dușmani, 48
- epilepsie, 17, 31, 59
- făcătură, 51, 52
 făcătură de urît, 188
 fâlcariță, 53, 101
 fapt, 43
 fapt de vânt, 23
 fărâmat, 9
 fărâmătură, 9
 farmece, 54
 femeie rea, 55
 ferbințeală, 58
 foc de vânt, 23
 foc viu, 134
 forteață, 101
 frământat de copii, 56
 frigare, 57
 friguri, 58
 fulgerătură, 17, 59
- gălbănare, 60
 gălci, 61, 167
 gânduri rele, 22
 gărgărițe, 63
 gătărit, 61
 goange, 164
 grăunțe, 23
 greață, 8
 greutate la stomac, 8
 grieri, 63
 grumaz, 64
 grumăzare, 23
 gușă, 65
 gușter, 23, 66
 gutunar, 67
- guturaiu, 67
- ibovnicie, 51
 iele, 68
 inimă rea, 69
 izână, 74
 izbitură, 75
 izdat, 76
- împrăștiat zloțile, 155
 înăbușală, 77
 încetarea ploilor, 131
 încleștat, 9, 17
 încleștătură, 17
 incolăcit, 34
 incuiere, 78
 incuietură, 78
 îndoare, 79, 154
 însurătoare, 80
 întâmpinare, 59
 întâmpinat, 9
 întâmpineală, 9
 întorcătură, 82
 întorcătură în pădure, 81
 întors, 51, 82
 întors laptele, 97
 întors solomonarii, 155
 întorsătură, 82
 întorsul farmecelor, 54
 întorsătură, 82
 întraile, 68
 înturnat, 82
 înturnătură, 82
 înțepături, 87
- jidovi, 83
 pentru joc, 51, 84.
 joimărițe, 68
 jolnă, 85
 pentru judecată, 86
 junghiu, 87
- lăcuste, 88
 lamoste, 104
 lăuzie, 90
 legat gura lupului, 94
 legat omul, 89
 legătură, 89
 legătura șerpelui, 163
 lehuzie, 90
 limbrici, 91
 lipitură, 92
 luat, 68
 luat laptele, 97
 luat de vânt, 68, 193
 lungoare, 93
 lup, 94

măestre, 95
 mălcaviță, 96
 mana vacilor, 97
 mânătură, 98
 mânătură spurcată, 98
 mîncătură, 99
 mîncătură la inimă, 70, 99
 mîncătură și deochi, 99
 mîrcaviță, 96
 mărîn, 100
 măritare,
 măritat, 51
 măritiș, 51
 măsele, 101
 mătrăgună, 102
 mătrice, 102
 meleși, 104
 metricie, 102
 miligoci, 185
 miligo, 185
 miguloși, 185
 moimă, 103
 moleși, 104
 moroi, 105
 muma pădurei, 128
 mușcătură de cîmă turbat, 106
 mușcătură de lup, 107
 mușcătură de nevăstuică, 162
 mușcătură de șerpe, 162
 mușcătură de șopărlă, 162
 mut mai mut, 108
 muta pământului, 108
 mușenie, 109

năjit, 110
 nălucă, 111
 naștere, 112
 naștere grea, 112
 negei, 113
 negociu, 185
 numărătura mare, 114

obrâncit, 115
 obrinteală, 115
 obrintire, 115
 obrintit, 115
 obrintitură, 115
 ochi, 116
 oftigă, 117
 olbaș, 31
 ologeală, 68
 opinteală, 115
 oprintit, 115
 orbaș, 21, 115
 orbanș, 21, 118

păduchi de lemn, 119

pagubă, 120
 paloș cununat, 51
 păpușile sfinte, 87
 păr, 121
 paraiele, 68
 parale, 68
 părleală, 122
 pentru parte, 51
 pază, 123
 pecingine, 124
 piazză, 125
 piroteală, 126
 plămădeală, 127
 plămădirea inimei, 127
 plămăditul inimei, 127
 plâns, 128
 plânsori, 128
 plăscare, 129
 plecate, 8
 plesme, 130
 plesni, 130
 ploi 131
 ploșnițe, 119
 poceală, 17, 59, 132, 133
 pocit, 133
 pocitură, 133
 pojar, 134
 potcă, 49
 potolirea dușmanilor, 48
 pretit, 135
 prijiineală, 136
 pureci, 137
 pușchea, 138

răceală, 21
 răcori, 139
 răgușeală, 4, 140
 răhnă, 49
 râie, 141
 rână, 49
 rânză, 49, 142
 răsfug, 143
 răul copiilor, 17, 149
 răutatea copiilor, 17
 roade, 144
 rosuri, 145
 roșăț, 21, 146
 ruptoare de apă, 147
 rusalii, 68

săgeată, 87
 săgetătură, 48, 87, 148
 samcă, 17, 149
 sănătate, 9
 sancă, 149
 scârbă, 8, 150
 scârbeală, 8

sclintit, 151
 sclintitură 151
 scrântea, 151
 scrântit, 151
 scrisă, 51
 scurtă, 152
 sfrențe, 153
 sfinte, 68
 sfrinție, 153
 silă, 8
 soarele ăi mare, 154
 soare sec, 87, 154
 socote, 202
 sohote, 202
 somnul copiilor, 128
 spaimă, 157
 spălat, 156
 spăriet, 92, 157
 spărietură, 128, 157
 spurc, 158
 spurcăciune, 158
 spurcare, 158
 spurcat, 40, 158
 spurcata, 149
 spuzătură, 158 a
 strădomași, 104
 străns, 9, 17
 strănsătură, 17
 strănsori, 9
 strănsul cel mare, 9
 strănsură, 17
 stropsitură, 17, 59
 studiniță, 160
 strușniță, 159
 supus, 161
 surdumași, 104

șerpe, 162
 sfabi, 164
 șoareci, 165
 șoimane, 68
 șomălc, 29, 166
 șopârlaiță, 167
 șopârlariță, 167
 șuhărie, 67

tăiere, 168
 tăietură, 168
 tălnitură, 9
 tâmpinătură, 9, 169
 târpiă, 170
 tatarcă, 171

tifos, 15
 toate boalele, 20
 tragân, 172
 traiu rău, 173
 trânji, 174
 trânt, 121
 trântea, 126
 tras, 9, 175
 trimis, 176
 troahnă, 67
 tunchinătură, 177
 turbă, 178
 tusă, 179

țăpă, 87
 țăță, 180
 țeapă, 101
 țiocote, 181
 țințari, 182
 țințet, 183

udmă, 184
 udnă, 184
 uimă, 184
 ulcior, 185
 umflătură, 186
 unsura mare, 187
 urât, 188
 urcior, 185
 ursită, 43, 51, 190
 uză, 191

vânt, 193
 vânturi, 193
 vătămătură, 194
 vazmó, 195
 venin, 196
 vetrice, 102
 viermi, 197
 viermi de mere, 198
 viespe, 199
 vifor, 87
 vite, 200
 vivor, 101

zâne, 68
 zburător, 92
 zgaibă, 201
 zgaibe dulci, 26
 zghihuală, 17, 59
 zilizit, 202
 zmeoaică, 203.